

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

20/
23

T Ü R K İ Y E
İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

40
.YIL

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

20/
23

T Ü R K İ Y E
İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

GENEL KOORDİNATÖR

Aygen Erkal

HAZIRLAYAN

Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

EDİTÖR

Esmâ Kocabaş

Tuba Aydın

TASARIM

Canan Demir

Cihan Demir

YAYINCI

Murat Ofset Matbaacılık

ISBN

978-605-81691-9-7

TÜRKİYE İMSAD YAYIN NO.

İMSAD-R/2023-07/395

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Rüzgarlıbahçe Mah. Feragat Sok No:3 Kat:5 Demir Plaza, Kavacık / Beykoz

Tel: +90 216 322 23 00 (pbx) / Fax: +90 216 322 10 68

Kep: turkiyeimsad@hs02.kep.tr

www.imsad.org / info@imsad.org

Temmuz 2023 İstanbul-Türkiye

Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (Türkiye İMSAD) yayınıdır.

Tüm yayın hakkı Türkiye İMSAD'a aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İzinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ÖNSÖZ

Kuruluşumuzdan bu yana, sektörümüzün gelişimi için birçok önemli faaliyete imza atmakta ve bugün inşaat malzemesi sanayisini oluşturan 90 büyük şirket, 59 dernek, 5 üniversite ve 1 sendika üyemizle aynı çatı altında bir araya gelmekteyiz. Ülkemiz ekonomisinin itici gücünü oluşturan, stratejik öneme sahip inşaat sektörünün önde gelen sivil toplum örgütlerinden biri olarak en temel amacımız, üyelerimizden aldığımız gücümüzü kamu yararına kullanmak ve topluma hizmet etmektir.

Sektörümüzün öncelikli ve sürekli ihtiyaçlarını tespit etmek, ortak akıl ile bilgiye dayalı çözümler üretmek, güvene dayalı iş birlikleri kurarak insanlarımızın ve çevremizin sağlıklı, sürdürülebilir bir ekosistem içinde geleceğini bugünden planlamak ve planlarımızı yaparken de, stratejilerimizi oluşturma aşamasında kullanmak üzere doğru veri setleri hazırlamak hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Ülkemizin lokomotifi olan inşaat sektörü; müteahhitleri, inşaat malzemesi üreticileri, mühendisleri, mimarları, teknik elemanları ve ustaları ile içinde bulunduğu coğrafyanın imarında ve modern yapılara ulaşmasında çok önemli roller üstlenmektedir.

Bizler de inşaat malzemesi sanayisinin temsilcileri olarak üreticilerimiz, satıcılarımız, projecilerimiz ve uygulamacılarımızla birlikte çok geniş bir sektörel ağı içerisinde yer almaktayız. Bu sektörel ağ içerisinde her geçen gün bilgi, veri ve tecrübenin ne kadar önemli bir kaynak haline geldiğine şahit olmaktayız. Günümüzde sağlıklı kararlar alınmasının ve rekabet gücünün artırılmasının ancak doğru, düzenli, tarafsız bilgi ve verilerle mümkün olacağı kanaatindeyiz. Biliyoruz ki, sektörümüzle ilgili verileri de ancak sektörü temsil eden kuruluşlar sağlıklı bir şekilde aktarabilir.

Bu kapsamda 2018 yılında, içinde bulunduğumuz sektörel ağdan gelen bilgileri rafine hale getirerek ve bilgi kirliliğinden arındırarak önemli bir sorumluluğu daha yerine getirdik. Türk Yapı Sektörü'nün en büyük ihtiyaçlarından biri olan konsolide edilmiş toplu veri kaynağı için harekete geçtik ve Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2017'yi yayımladık. Üretimden istihdama, ihracattan ithalata sektörün tüm faaliyetlerinin son 5 yılına ışık tutan ve önemli bir başvuru kaynağı olan Yapı Sektörü Raporu'nu 2018 yılından bu yana her yıl düzenli olarak okuyucularımızla buluşturduk. 2024 yılında da yedinci raporumuz için çalışmalarımız aynı titizlikle devam etti. Yine ülkemizden, dünya ekonomisinden, inşaat sektöründen ve inşaat malzemesi sanayisinden en güncel ve en temel bilgileri içeren Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023'ü tamamladık.

Öncelikle bu raporun yayımlanması için desteklerini esirgemeyen değerli üyelerimiz ile paydaşlarımıza; doğru, düzenli, tarafsız veri ve bilgiyi sizlere aktarabilmek adına büyük bir özveri ile çalışan tüm ekibimize teşekkür ederiz.

Tayfun KÜÇÜKOĞLU

Türkiye İMSAD Yönetim Kurulu Başkanı

SUNUŞ

İnşaat sektörü ve buna bağlı olarak inşaat malzemeleri sanayisi, dünyada ekonomik faaliyetler içinde önemli bir yer almaya devam etmektedir. Artan nüfus ve kentleşme, alt yapı ihtiyaçları, sınır ötesi artan göçler, yapılarda iyileştirme ve dönüşüm ihtiyacı inşaat sektöründe sürekli büyüme sağlamaktadır. Ayrıca sürdürülebilirliğe bağlı olarak enerji verimliliği başta olmak üzere daha yüksek standartlara sahip binalara ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak da dijitalleşme sürecinde akıllı binalar, kentler ve sistemler öne çıkmakta, inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayisinin teknoloji yoğunluğu yükselmektedir.

İnşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi Türkiye’de ise geleneksel öncü rolünü son yıllarda artırarak sürdürmektedir. Yaratılan katma değer, istihdam ve üretim alanlarında önemli paylar alınmaktadır. İhracat ve döviz kazandırıcı hizmetler sektörün en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. İnşaat malzemeleri ihracatı, yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri, son yıllarda önemi artan yabancılara gayrimenkul satışı döviz kazandırıcı faaliyetlerdir. Kamunun mega projeleri, kentsel dönüşüm, alt yapı yatırımları gibi birçok unsur da inşaat sektörüne ivme kazandırmaya devam etmektedir. Sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm inşaat sektörü içinde öncelik haline gelmektedir.

Bu çerçevede gerek dünya gerekse Türkiye’de inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayisine ilişkin veriler üretilmesi büyük önem kazanmaktadır. Bilginin ve verinin en önemli meta haline geldiği günümüzde sağlıklı kararlar alınması ve rekabet gücünün artırılması ancak doğru, yeterli ve düzenli bilgi ve verilere sahip olunması ile mümkündür.

Türkiye İMSAD, bu yaklaşımdan hareketle sektörün ihtiyaç duyduğu doğru, yeterli, düzenli bilgi ve veri üretilmesini önemli bir misyon olarak üstlenmiş bulunmaktadır. Bu misyon çerçevesinde bir “Yapı Sektörü Raporu” yayımlanması benimsenmiş ve ilki 2017 yılında yayımlanmıştır. Yedinci Yapı Sektörü Raporu ise 2023 yılı için hazırlanmıştır. Temel amaç; sektörün bilgi ve veri ihtiyacının azami ölçüde karşılanmasıdır.

Hazırlanan rapor beş ana bölümden oluşmaktadır. Dünya ekonomisi ve inşaat sektörü ile Türkiye ekonomisi ve inşaat sektörü ilk iki bölümü oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde dünya ve Türkiye’de inşaat malzemeleri sanayisi için genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Dördüncü bölümde bir sonraki yıla ilişkin öngörülere yer verilmektedir. Bu bölümde özellikle 2024 yılında yurtiçi ve yurtdışında uygulanan sıkı para politikalarının olası etkileri değerlendirilmektedir. Son bölümde ise inşaat malzemeleri sanayisinde 36 alt sanayi/ürün için ayrıntılı bilgi ve veriler sunulmaktadır. 2023 yılı raporunun temel özelliği dünyada jeopolitik kırılmaların ve durağan ekonomik koşulların, içeride ise deprem, seçimler ve dezenflasyon sürecinin etkilerini taşıyor olmasıdır.

Bu vesile ile “Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023”ün inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için faydalı olmasını dileriz.

Saygılarımızla,

Dr. Can Fuat GÜRLESEL

Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	13	DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ.....	116
I. BÖLÜM DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ ...17		ÖZEL BÖLÜM: GALVANİZ.....	119
I.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER.....	18	MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ	121
I.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ.....	21	ÇİMENTO.....	122
II. BÖLÜM TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ ...29		İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT).....	126
II.1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ.....	30	ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON.....	131
II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ.....	40	ÖZEL BÖLÜM: GAZ BETON.....	132
II.3 KONUT SEKTÖRÜ.....	46	ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ.....	132
II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ.....	54	TUĞLA VE KİREMIT.....	133
II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI.....	55	SERAMİK KAPLAMA.....	135
II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI.....	57	SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ.....	137
II.7 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ.....	58	İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI).....	139
II.7.1 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ.....	58	KİMYASAL ÜRÜNLER	145
II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ.....	62	İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ.....	146
II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN.....	63	PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ.....	148
II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER.....	65	METAL BAZLI ÜRÜNLER	155
II.9.1 DEPREM AFETİ VE DEPREM BÖLGESİ İNŞAAT FAALİYETLERİ.....	65	ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI.....	156
II.9.2 KENTSEL DÖNÜŞÜM.....	67	ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ.....	158
II.9.3 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ.....	68	KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI.....	160
II.9.4 İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ.....	70	ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER.....	163
II.9.5 SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR.....	71	DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ.....	165
II.9.6 İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ.....	73	ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI	169
II.9.7 KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME.....	73	ELEKTRİK MALZEMELERİ.....	170
II.9.7 AVRUPA BİRLİĞİ BİNALARDA ENERJİ PERFORMANSI YENİ KURALLARI.....	75	YALITIMLI KABLolar.....	172
III. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ GENEL DEĞERLENDİRME	77	ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI.....	175
III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ.....	78	GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ.....	179
III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ.....	80	SAYAÇLAR.....	181
IV. BÖLÜM 2024 YILI ÖNGÖRÜLERİ	91	AYDINLATMA EKİPMANLARI.....	183
IV.1 DÜNYA EKONOMİSİ 2024 ÖNGÖRÜLERİ.....	92	AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ	187
IV.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ 2024 ÖNGÖRÜLERİ.....	93	AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ.....	188
IV.3 TÜRKİYE EKONOMİSİ 2024 ÖNGÖRÜLERİ.....	94	AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI.....	190
IV.4 TÜRKİYE İNŞAAT SEKTÖRÜ 2024 ÖNGÖRÜLERİ.....	95	PREFABRİK YAPILAR.....	196
V. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ	97	YALITIM MALZEMELERİ	199
Demir Çelik Ürünleri	99	YALITIM MALZEMELERİ.....	200
DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ.....	100		
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL.....	101		
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI.....	103		
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI.....	106		
ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI.....	108		
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI.....	109		
DEMİR ÇELİK RADYATÖR.....	112		
DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER.....	114		

TABLORAR

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde Koşullar ve Riskler 2023	18
Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde	19
Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri	19
Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri	20
Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımları	21
Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde	24
Tablo.7 Alt Yapı Yatırımları (Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) 2023; Milyar Dolar	25
Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KOİ Projeleri (Finansal Kapanışı Yapılanlar)	25
Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Yer Alan Ülkeler	26
Tablo.10 Ticari Gayrimenkul Satın Alımları 2022-2023	28
Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler (2021-2023)	30
Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri	32
Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibarıyla Dağılımı; Milyar Dolar	34
Tablo.14 Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri; Milyar TL	36
Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL	37
Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla, Yüzde	37
Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler	40
Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri	45
Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri	46
Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları (2017-2023)	46
Tablo.22 Konut Satışları; Adet Daire	47
Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları (2017-2023)	47
Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları 2019-2023; Adet	48
Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci ve İkinci El Dağılımı; Adet	49
Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları (2019-2023)	49
Tablo.26 Bölgelere Göre Konut Fiyat Endeksi Değişimleri	50
Tablo.27 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı	54
Tablo.28 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m ²	54
Tablo.29 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı	55
Tablo.30 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Alan m ²	55
Tablo.31 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamalar	56
Tablo.32 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2023, Milyon TL	56
Tablo.33 2023 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi	57
Tablo.36 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme; Yüzde	57
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir	57
Tablo.37 İstanbul Gayrimenkul Pazarı ile İlgili Değerlendirmeler	58
Tablo.38 Türkiye'de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi)	58
Tablo.39 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2024 Yılı Beklentileri	58
Tablo.40 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri (2010-2023)	59
Tablo.41 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2023	60
Tablo.42 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2023	60
Tablo.43 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri	61
Tablo.44 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı	61
Tablo.45 Türk Firmalarının Yurt Dışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler 2023	62
Tablo.46 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Krediler	64
Tablo.47 İnşaat Sektöründe Yurt İçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler	64
Tablo.48 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler	64
Tablo.49 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler	64
Tablo.50 Deprem Bölgesindeki Binalarda Hasar Durumu 2024 Ocak İtibarıyla	65
Tablo.51 Deprem Bölgesindeki Yapılarda Hasar Durumu 2024 Ocak İtibarıyla	66
Tablo.52 Deprem Bölgesindeki İl Bazında Hak Sahipliği Sayıları 2024 Ocak İtibarıyla	66

Tablo.53 Deprem Bölgesindeki İl Bazında Yerinde Dönüşüm Ortak Talep Sayısı 2024 Ocak İtibarıyla	66
Tablo.54 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri 2020-2023	68
Tablo.55 Yabancılara Konut Satışında İller Daire Sayısı	69
Tablo.56 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler Daire Sayısı	70
Tablo.57 İnşaat Sektöründe İş Kazaları	70
Tablo.58 LEED Sertifikası Alınan Büyüklük İtibarıyla Ülkeler	72
Tablo.59 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü	73
Tablo.60 İnşaat Malzemelerinin Kendi İçinde Dağılımı Tablosu	74
Tablo.61 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı; Milyar TL	74
Tablo.62 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçısı Ülkeleri 2022-2023 Milyon Dolar	79
Tablo.63 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri 2022-2023 Milyon Dolar	79
Tablo.64 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme, Yüzde	81
Tablo.65 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 30 Pazar, Milyon Dolar	82
Tablo.66 İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyon Dolar	84
Tablo.67 İnşaat Malzemeleri İthalatı, Milyon Dolar	84
Tablo.68 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 30 Ülke, Milyon Dolar	85
Tablo.69 İç Pazarın İthalat ile Karşılama Oranı	86
Tablo.70 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri	87
Tablo.71 Ülkelere Göre Ortalama İhracat Birim Fiyatları, Dolar/kg	88
Tablo.72 Ülkelere Göre Ortalama İthalat Birim Fiyatları, Dolar/kg	88
Tablo. 72B Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticareti Sıralamasında Türkiye'nin Yeri 2021-2023	89
Tablo.73 Dünya Ekonomisinde 2024 Yılı Şekillendirecek Unsurlar	92
Tablo.74 Dünya Ekonomisi Büyüme Öngörülerini 2024	92
Tablo.75 Dünya Ticareti Öngörülerini 2024	93
Tablo.77 Dünya İnşaat Sektörü Ülkeler 2024 Büyüme Ön Görüleri; Yüzde	94
Tablo.78 Ekonomide 2024 Yılı Gelişmeleri	94
Tablo.79 2024 Yılı Program Hedefleri	94
Tablo.80 Ham Çelik Üretimi	100
Tablo.81 Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton	100
Tablo.82 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton	100
Tablo.83 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi; Bin Ton	100
Tablo.84 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi; Bin Ton	101
Tablo.85 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	101
Tablo.86 Demir Çelik Çubuk Profil İç Pazarı; Ton	101
Tablo.87 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri	101
Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri	102
Tablo.89 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2022-2023	102
Tablo.90 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2022-2023	102
Tablo.91 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	102
Tablo.92 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2022-2023	103
Tablo.93 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2022-2023	103
Tablo.94 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	103
Tablo.95 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton	104
Tablo.96 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri	104
Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri	104
Tablo.98 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2022-2023	104
Tablo.99 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2022-2023	105
Tablo.100 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	105
Tablo.101 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2022-2023	105
Tablo.102 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2022-2023	106

TABLORAR

Tablo.103 Demir Çelik İnşaat Aksami Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	106	Tablo.155 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2022-2023	123
Tablo.104 Demir Çelik İnşaat Aksami İç Pazarı; Ton	106	Tablo.156 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	123
Tablo.105 Demir Çelik İnşaat Aksami İhracat Göstergeleri	106	Tablo.157 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı	123
Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksami İthalat Göstergeleri	107	Tablo.158 Dünya Çimento İhracatçıları 2022-2023	124
Tablo.107 Demir Çelik İnşaat Aksami İhracat Pazarları 2022-2023	107	Tablo.159 Dünya Çimento İthalatçıları 2022-2023	124
Tablo.108 Demir Çelik İnşaat Aksami İthalat Yapılan Ülkeler 2022-2023	107	Tablo.160 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	124
Tablo.109 Demir Çelik İnşaat Aksami İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	107	Tablo.161 Blok Mermer İç Pazarı; Ton	124
Tablo.110 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksami İhracatçıları 2022-2023	108	Tablo.162 Blok Mermer İhracat Göstergeleri	125
Tablo.111 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksami İthalatçıları 2022-2023	108	Tablo.163 Blok Mermer İthalat Göstergeleri	125
Tablo.112 İnşaat İskele ve Kalıpları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	109	Tablo.164 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2022-2023	125
Tablo.113 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2022-2023	109	Tablo.165 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	125
Tablo.114 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2022-2023	109	Tablo.166 Blok Mermer İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	125
Tablo.115 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	109	Tablo.167 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2022-2023	126
Tablo.116 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton	110	Tablo.168 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2022-2023	126
Tablo.117 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri	110	Tablo.169 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri	127
Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri	110	Tablo.170 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı; Ton	127
Tablo.119 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2022-2023	110	Tablo.171 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri	127
Tablo.120 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	111	Tablo.172 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri	127
Tablo.121 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	111	Tablo.173 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2022-2023	127
Tablo.122 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2022-2023	111	Tablo.174 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	128
Tablo.123 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2022-2023	112	Tablo.175 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	128
Tablo.124 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	112	Tablo.176 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2022-2023	128
Tablo.125 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton	112	Tablo.177 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2022-2023	129
Tablo.126 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri	112	Tablo.178 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	129
Tablo.127 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri	113	Tablo.179 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	129
Tablo.128 Türkiye Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2022-2023	113	Tablo.180 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri	130
Tablo.129 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	113	Tablo.181 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri	130
Tablo.130 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	113	Tablo.182 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento Betondan Eşya İhracat Pazarları 2022-2023	130
Tablo.131 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2022-2023	114	Tablo.183 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	130
Tablo.132 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2022-2023	114	Tablo.184 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	130
Tablo.133 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri	114	Tablo.185 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2022-2023	131
Tablo.134 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton	115	Tablo.186 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları 2022-2023	131
Tablo.135 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri	115	Tablo.187 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	132
Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri	115	Tablo.188 Gaz Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	132
Tablo.137 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2022-2023	115	Tablo.189 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	132
Tablo.138 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	115	Tablo.190 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı 2022-2023	132
Tablo.139 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	116	Tablo.191 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı	133
Tablo.140 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2022-2023	116	Tablo.193 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri	133
Tablo.141 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatçıları 2022-2023	116	Tablo.194 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri	133
Tablo.142 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri	116	Tablo.192 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri	133
Tablo.143 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton	117	Tablo.195 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2022-2023	134
Tablo.144 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri	117	Tablo.196 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	134
Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri	117	Tablo.197 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	134
Tablo.146 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2022-2023	117	Tablo.198 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2022-2023	135
Tablo.147 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	118	Tablo.199 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2022-2023	135
Tablo.148 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	118	Tablo.200 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	135
Tablo.149 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2022-2023	118	Tablo.201 Seramik Kaplama İç Pazarı; Milyon m ²	135
Tablo.150 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2022-2023	118	Tablo.202 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri	135
Tablo.151 Çimento ve Klinker Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	122	Tablo.203 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri	136
Tablo.152 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton	122	Tablo.204 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2022-2023	136
Tablo.153 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri	122	Tablo.205 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	136
Tablo.154 Çimento İthalat Göstergeleri	122	Tablo.206 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	136

TABLolar

Tablo.207 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2022-2023	137	Tablo.260 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2022-2023	152
Tablo.208 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2022-2023	137	Tablo.261 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	152
Tablo.209 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	137	Tablo.262 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları 2022-2023	153
Tablo.210 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton	137	Tablo.263 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2022-2023	153
Tablo.211 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri	138	Tablo.264 Alüminyum Çubuk, Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	156
Tablo.212 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri	138	Tablo.265 Alüminyum Kapı Pencere Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	156
Tablo.213 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2022-2023	138	Tablo.266 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İç Pazarı; Ton	156
Tablo.214 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	138	Tablo.267 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Göstergeleri	156
Tablo.215 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	139	Tablo.268 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Göstergeleri	157
Tablo.216 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2022-2023	139	Tablo.269 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Pazarları 2022-2023	157
Tablo.217 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2022-2023	139	Tablo.270 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	157
Tablo.218 İnşaat Camları Girişim Sayıları	140	Tablo.271 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	157
Tablo.219 İnşaat Camları Üretim	140	Tablo.272 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatçıları 2022-2023	158
Tablo.220 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri	140	Tablo.273 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatçıları 2022-2023	158
Tablo.221 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri	140	Tablo.274 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	158
Tablo.222 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2022-2023	141	Tablo.275 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton	159
Tablo.223 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	141	Tablo.276 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri	159
Tablo.224 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	141	Tablo.277 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri	159
Tablo.225 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2022-2023	142	Tablo.278 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2022-2023	159
Tablo.226 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2022-2023	142	Tablo.279 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	159
Tablo.227 Alçı Siva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	142	Tablo.280 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	160
Tablo.228 Alçı Siva İç Pazarı; Ton	142	Tablo.281 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2022-2023	160
Tablo.229 Alçı Siva İhracat Göstergeleri	142	Tablo.282 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2022-2023	160
Tablo.230 Alçı Siva İthalat Göstergeleri	143	Tablo.283 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	161
Tablo.231 Türkiye'nin Alçı Siva İhracat Pazarları 2022-2023	143	Tablo.284 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton	161
Tablo.232 Türkiye'nin Alçı Siva İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	143	Tablo.285 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri	161
Tablo.233 Alçı Siva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	143	Tablo.286 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri	161
Tablo.234 Dünya Alçı Siva İhracatçıları 2022-2023	144	Tablo.287 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2022-2023	161
Tablo.235 Dünya Alçı Siva İthalatçıları 2022-2023	144	Tablo.288 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	162
Tablo.236 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri	146	Tablo.289 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	162
Tablo.237 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton	146	Tablo.290 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2022-2023	162
Tablo.238 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri	146	Tablo.291 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2022-2023	162
Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri	146	Tablo.292 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	163
Tablo.240 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2022-2023	147	Tablo.293 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton	163
Tablo.241 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2022-2023	147	Tablo.294 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri	163
Tablo.242 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	147	Tablo.295 Armatür Musluk Vanalar ve Valfler İthalat Göstergeleri	163
Tablo.243 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2022-2023	148	Tablo.296 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2022-2023	163
Tablo.244 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2022-2023	148	Tablo.297 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	164
Tablo.245 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı	148	Tablo.298 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	164
Tablo.246 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri	148	Tablo.299 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatçıları 2022-2023	164
Tablo.247 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton	149	Tablo.300 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2022-2023	165
Tablo.248 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri	149	Tablo.301 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri	165
Tablo.249 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri	149	Tablo.302 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri	165
Tablo.250 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023	149	Tablo.303 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri	165
Tablo.251 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	150	Tablo.304 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2022-2023	166
Tablo.252 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	150	Tablo.305 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Yaptığı Ülkeler 2022-2023	166
Tablo.253 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023	150	Tablo.306 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	166
Tablo.254 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023	151	Tablo.307 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2022-2023	166
Tablo.255 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	151		
Tablo.256 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton	151		
Tablo.257 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri	151		
Tablo.258 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri	152		
Tablo.259 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2022-2023	152		

TABLORAR

Tablo.308 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2022-2023	167	Tablo.360 Dünya Savaş İthalatçıları 2022-2023	183
Tablo.311 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri	170	Tablo.361 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	184
Tablo.309 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı; Adet	170	Tablo.362 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri	184
Tablo.310 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri; Adet	170	Tablo.363 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri	184
Tablo.312 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri	171	Tablo.364 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2022-2023	184
Tablo.313 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023	171	Tablo.365 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	184
Tablo.314 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	171	Tablo.366 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	185
Tablo.315 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	171	Tablo.367 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2022-2023	185
Tablo.316 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023	172	Tablo.368 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2022-2023	185
Tablo.317 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023	172	Tablo.369 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı	188
Tablo.318 Yalıtımlı Kablolar Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri	172	Tablo.371 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri	188
Tablo.319 Yalıtımlı Kablolar İç Pazarı; Ton	172	Tablo.372 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri	188
Tablo.320 Yalıtımlı Kablolar İhracat Göstergeleri	173	Tablo.370 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri	188
Tablo.321 Yalıtımlı Kablolar İthalat Göstergeleri	173	Tablo.373 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023	189
Tablo.322 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İhracat Pazarları 2022-2023	173	Tablo.374 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	189
Tablo.323 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	173	Tablo.375 Ağaç İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	189
Tablo.324 Yalıtımlı Kablolar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	174	Tablo.376 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023	190
Tablo.325 Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatçıları 2022-2023	174	Tablo.377 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023	190
Tablo.326 Dünya Yalıtımlı Kablolar İthalatçıları 2022-2023	174	Tablo.378 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	190
Tablo.327 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı; Adet	175	Tablo.379 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri	190
Tablo.329 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri	175	Tablo.380 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri	191
Tablo.330 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri	175	Tablo.381 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2022-2023	191
Tablo.328 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri; Adet	175	Tablo.382 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	191
Tablo.331 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2022-2023	176	Tablo.383 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	191
Tablo.332 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	176	Tablo.384 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İhracatçıları 2022-2023	192
Tablo.333 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	176	Tablo.385 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İthalatçıları 2022-2023	192
Tablo.334 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2022-2023	177	Tablo.386 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	192
Tablo.335 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2022-2023	177	Tablo.387 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton	192
Tablo.336 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı; Adet	177	Tablo.388 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri	193
Tablo.337 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri; Adet	177	Tablo.389 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri	193
Tablo.338 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri	178	Tablo.390 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2022-2023	193
Tablo.339 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri	178	Tablo.391 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	193
Tablo.340 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2022-2023	178	Tablo.392 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	193
Tablo.341 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	178	Tablo.393 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2022-2023	194
Tablo.342 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	179	Tablo.394 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2022-2023	194
Tablo.343 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2022-2023	179	Tablo.395 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı; Adet	196
Tablo.344 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2022-2023	179	Tablo.396 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri	196
Tablo.345 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	180	Tablo.397 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri	196
Tablo.346 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri	180	Tablo.398 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2022-2023	196
Tablo.347 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri	180	Tablo.399 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	197
Tablo.348 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2022-2023	180	Tablo.400 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	197
Tablo.349 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	180	Tablo.401 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2022-2023	197
Tablo.350 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	181	Tablo.402 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2022-2023	197
Tablo.351 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2022-2023	181	Tablo.403 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları	200
Tablo.352 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2022-2023	181	Tablo.404 Yalıtım Malzemeleri Üretimi; Ton	200
Tablo.353 Savaş Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	182	Tablo.405 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton	200
Tablo.354 Savaş İhracat Göstergeleri	182	Tablo.406 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri	200
Tablo.355 Savaş İthalat Göstergeleri	182	Tablo.407 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri	201
Tablo.356 Türkiye'nin Savaş İhracat Pazarları 2022-2023	182	Tablo.408 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023	201
Tablo.357 Türkiye'nin Savaş İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	182	Tablo.409 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023	201
Tablo.358 Savaş İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	183	Tablo.410 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	201
Tablo.359 Dünya Savaş İhracatçıları 2022-2023	183	Tablo.411 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023	202
		Tablo.412 Dünya Yalıtım Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023	202

GRAFİKLER

Grafik.1 Euro-Dolar Paritesi	20	Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam	44
Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Dolar/Varil	21	Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100	44
Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme	22	Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı	46
Grafik.5 2023 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı; Yüzde	23	Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar	48
Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyüme 2022-2023; Yüzde	23	Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100	50
Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurtdışı İş Hacmi; Milyar Dolar	25	Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100	51
Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler; Milyar Dolar	26	Grafik.39 Türkiye Genelinde Mevcut Konut Amortisman Süreleri, 2015-2023	51
Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma); Milyar Dolar	27	Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2017=100	52
Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde	31	Grafik.41 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri	52
Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar Dolar	31	Grafik.42 Konut Kredileri, Milyar TL	53
Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir; Dolar	32	Grafik.43 Konut Kredisiz Aylık Ortalama Faiz Oranı, Yüzde	53
Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde	33	Grafik.44 Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri	59
Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde	33	Grafik.45 TMMMB Üyelerinin Yurt Dışı İşlerinin Dağılımı, Yüzde	62
Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar	33	Grafik.46 İnşaat Sektörünün Yurt İçinden Kullandığı Krediler, Milyar TL	63
Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	35	Grafik.47 Yabancıların Gayrimenkul Alımları, Milyon Dolar	69
Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı	35	Grafik.48 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü, Trilyon Dolar	78
Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı	35	Grafik.49 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyar Dolar	79
Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı	36	Grafik.50 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme, Yüzde	80
Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı	36	Grafik.51 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü, Milyar TL	81
Grafik.20 Sanayi Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde	38	Grafik.52 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyar Dolar	83
Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde	38	Grafik.53 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı, Yüzde	83
Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları	38	Grafik.54 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı, Milyar Dolar	83
Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur	39	Grafik.55 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge, Milyar Dolar	86
Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100	39	Grafik.56 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Birim Fiyatları	87
Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde	42	Grafik.57 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	103
Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem; Yüzde	42	Grafik.58 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	105
Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL	42	Grafik.59 Demir Çelik İnşaat Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	108
Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL	42	Grafik.60 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	111
Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi	43	Grafik.61 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	114
Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYİH İçinde Payı; Yüzde	43	Grafik.62 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı; Yüzde	116
Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde	43	Grafik.63 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde	118
Grafik.32 İnşaat Maliyet Endeksi 2015=100	44		

GRAFİKLER

Grafık.64 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde	123
Grafık.65 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde	126
Grafık.66 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde	128
Grafık.67 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatında Payı; Yüzde	131
Grafık.68 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde	134
Grafık.69 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde	137
Grafık.70 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	139
Grafık.71 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde	141
Grafık.72 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde	143
Grafık.73 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde	147
Grafık.74 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	150
Grafık.75 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde	153
Grafık.76 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatında Payı; Yüzde	157
Grafık.77 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	160
Grafık.78 Türkiye'nin Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde	162
Grafık.79 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde	164
Grafık.80 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	166
Grafık.81 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	171
Grafık.82 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablo İhracatında Payı; Yüzde	174
Grafık.83 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde	176
Grafık.84 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde	179
Grafık.85 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde	181
Grafık.86 Türkiye'nin Dünya Sayaçlar İhracatında Payı; Yüzde	183
Grafık.87 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde	185
Grafık.88 Türkiye'nin Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	189
Grafık.89 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde	191
Grafık.90 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde	194
Grafık.91 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde	197
Grafık.92 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	201

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023

YÖNETİCİ ÖZETİ

DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- Dünya ekonomisi 2023 yılında jeopolitik kırılmalar, küresel ayrışma, yüksek enflasyon ve sıkı para politikası uygulamaları gibi sınırlayıcı etkiler yaşamıştır.
- Dünya ekonomisi 2023 yılında yüzde 2,7 büyümüştür. 2023 yılındaki yüzde 3,0 büyüme ardından jeopolitik gerginlikler ve sıkı para politikaları büyümede yavaşlamaya yol açmıştır.
- 2023 yılında gelişmiş ülkeler yüzde 1,6, gelişen ülkeler ise yüzde 4,3 büyümüştür.
- Dünya mal ticareti 2023 yılında yüzde 5,0 daralmış ve 23,78 trilyon dolara inmiştir. Dünya mal ticareti miktar olarak ise yüzde 1,2 küçülmüştür.
- 2023 yılında küresel ekonomideki yavaşlama ve yükselen faizlere bağlı olarak sabit sermaye yatırımlarında büyüme yavaşlamış ve yüzde 1,2 olmuştur.
- Dünya sabit sermaye yatırımlarının 2023 yılında 28,08 trilyon dolar olarak gerçekleştiği öngörülmektedir.
- Dünya ekonomisinde 2023 yılında inşaat sektörü için daha çok sınırlayıcı koşullar yaşanmıştır. Yüksek faizler ve finansman maliyetleri inşaat sektörlerini sınırlamıştır.
- 2023 yılında dünya inşaat harcamaları yüzde 2,7 büyümüş ve toplam harcamalar 10,03 trilyon dolara çıkmıştır.
- İnşaat harcamaları alt bölgelerde farklı büyümeler göstermiştir.
- Sahra Afrika bölgesi inşaat harcamaları 2023 yılında yüzde 5,8 ile en yüksek büyümeyi göstermiştir. Batı Avrupa inşaat harcamaları savaşın gölgesinde yüzde 1,8 azalmıştır.
- Asya Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2023 yılında yüzde 47,9'a yükselmiştir. İkinci sırada yer alan Batı Avrupa'nın payı yüzde 20,3'e inmiştir.
- 2023 yılında Kuzey Amerika bölgesinde inşaat sektörü yüzde 0,9 büyümüştür.
- 2023 yılında dünyanın en yüksek alt yapı yatırım harcaması yapan ilk 10 ülkenin göstergeleri alt yapı harcamalarının yüksek gerçekleştiğini göstermektedir.
- Dünya genelinde KÖİ modeli ile gerçekleştirilen projelerin toplam büyüklüğü 2023 yılında 86,0 milyar dolar olmuştur.
- Dünya inşaat harcamalarındaki yavaşlamaya ve jeopolitik gerginliklere bağlı olarak 250 büyük firmanın üstlendiği projeler 2022 yılında 428,5 milyar dolar olmuştur.
- En büyük 250 müteahhitlik firması içinde 2022 yılı itibarıyla en çok 81 firma sayısı ile Çinli firmalar yer almaktadır. Türkiye 40 firma ile ikinci sırada bulunmaktadır.
- 2023 yılında sıkı para politikaları ve yükselen faizler sonucu gayrimenkul yatırımları yeniden yavaşlamıştır.

Dünya gayrimenkul sektöründe yaşanan bu yavaşlama inşaat sektörünü de sınırlamıştır.

- 2023 yılında gayrimenkul satın alma yatırımları yüzde 47 azalmış ve 647 milyar dolara inmiştir.
- 2023 yılında gayrimenkul satın alma yatırımları tüm bölgelerde küçülmüştür. En yüksek daralma yüzde 50,0 ile Kuzey Amerika bölgesinde yaşanmıştır.
- 2023 yılında gayrimenkul satın alımlarında Batı Avrupa'da 46,0, Asya Pasifik bölgesinde ise yüzde 29,0 küçülme yaşanmıştır.

TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- 2023 yılında deprem afeti, uzun seçim süreci ve yılın ikinci yarısında ekonomi politikalarındaki değişimin yarattığı koşullar inşaat ve konut sektörlerinde etkili olmuştur.
- Ekonomi, tüketim ve ithalata bağlı olarak 2023 yılında yüzde 4,5 büyümüştür. Milli gelir ise 906 milyar dolardan 1.119 milyar dolara yükselmiştir.
- 2023 yılında 880 bin ilave istihdam yaratılmıştır. İşsizlik oranı da yüzde 10,4'ten yüzde 9,4'e gerilemiştir.
- Yıl genelinde iki ayrı farklı ekonomi politikası uygulaması ile enflasyon 2023 yılında da yüksek gerçekleşmiştir. 2023 sonunda tüketici fiyatları yıllık yüzde 64,77 ve üretici fiyatları yüzde 44,22 olmuştur.
- 2023 yılında pazarlarda yaşanan yavaşlama ile ihracat 255,44 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı 106,3 milyar dolara inmiştir. Dünyada fiyat düşüşleri etkili olmuştur.
- 2023 yılında yüksek turizm gelirlerine rağmen yine yüksek dış ticaret açığı nedeniyle cari işlemler açığı 45,0 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Türkiye'nin brüt dış borç stoku 2023 yılında 42 milyar dolar artarak 500 milyar dolara çıkmıştır. Milli gelire oranı ise yüzde 44,7'ye inmiştir.
- 2023 yılında yaşana deprem afet nedeniyle bütçe açığı 1.375 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 5,23'e yükselmiştir.
- 2023 yılında sabit sermaye yatırımları yüzde 94,3 artarak 8,51 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir.
- Sanayi sektörü 2023 yılında yüzde 1,6 büyümüştür. Sanayi üretimindeki yavaşlama özellikle dış talepteki daralmadan kaynaklanmıştır. Deprem de etkili olmuştur.
- 2023 yılı ilk yarısında liralama politikaları sürdürülmüş, ikinci yarıda ise sıkı para politikasına geçilmiştir. Merkez bankası yılın ikinci yarısında faiz oranlarını artırmış, diğer yandan mevduat ve kredi faiz oranları da yükselmiştir.

- Türk lirası 2023 yılının ilk yarısında değerlenmiş, ikinci yarısında ise düzeltme gerçekleşmiştir.
- İnşaat sektörü 2023 yılında 5 yıl sonra büyümüştür. 2023 yılında sektör deprem afetinin ihtiyaçları ve kentsel dönüşüm faaliyetlerine bağlı olarak büyümüştür.
- 2023 yılında inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 100,7 artarak 3.678 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
- İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payı 2023 yılında 0,2 puan artarak yüzde 4,9 olmuştur.
- İnşaat maliyetleri 2023 yılında yüzde 67,3 yükselmiştir. İşgücü maliyetleri yüzde 118,0, malzeme maliyetleri ise yüzde 54,3 artmıştır.
- İnşaat sektöründe yıllık ortalama istihdam 2023 yılında 151 bin kişi artarak 2,00 milyon kişiye yükselmiştir. Sektörde istihdam seviyesi iyileşmiştir.
- 2023 yılında alınan yapı ruhsatlarında büyüme yaşanmıştır. Alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 13,6 artmış ve 165,83 milyon metrekareye çıkmıştır.
- 2023 yılında alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak yüzde 16,8 azalmış ve 107,37 milyon metrekareye düşmüştür.
- Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 10,3 artarak 124,64 milyon metrekareye ulaşmıştır.
- 2023 yılında tamamlanarak yapı izni (oturma izni) alınan daire sayısı 533.375 olarak gerçekleşmiştir.
- 2023 yılında konut satışları yüzde 17,5 azalarak 1.225.926 adet olarak gerçekleşmiştir. Konut satışları üç yıl üst üste azalmıştır.
- 2023 yılında ipotekli satışlar yüzde 36,6 azalarak 177.748 adet olarak gerçekleşmiştir.
- Birinci el konut satışları 2023 yılında yüzde 17,5 azalarak 379.542 adet olarak gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları ise yine yüzde 17,5 düşmüştür.
- 2023 yılında yeni konut satışları artarken, arzlar azalmış ve yeni konut satışlarının yeni konut arzına oranı 2023 yılında yüzde 71,4 olmuştur.
- 2023 yılında mevcut konut fiyatları yüzde 81,65 artış göstermiştir. Enflasyon ve inşaat maliyetlerindeki artışlar ile konut fiyatlarında çok yüksek artış gerçekleşmiştir.
- T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksine göre ise Türkiye'de mevcut konut fiyatları 2023 yılında yüzde 75,5 oranında artmıştır.
- 2023 yılında Türkiye genelinde konut kiralari artışı yüzde 137,2 olarak gerçekleşmiştir. Böylece iki yıl üst üste çok yüksek artışlar yaşanmıştır.
- Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman süreleri 2023 yılında 20,2 yıl ile düşmüştür.
- Yeni konut fiyatlarındaki 2023 yılında yüzde 80,0 olarak gerçekleşmiştir. Yeni konut fiyat artışları 2023 yılında da enflasyonun üzerine çıkmıştır.
- 2023 yılında konut kredileri stoku yüzde 21,7 artmış ve 438,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Büyüme daha çok enflasyon ve konut fiyatlarındaki artış nedeniyle olmuştur.
- 2023 yılının ikinci yarısında konut kredi faiz oranlarında hızlı artış yaşanmıştır. 2022 sonunda aylık faiz oranı yüzde 1,73 iken 2023 sonunda yüzde 3,45'e çıkmıştır.
- 2023 yılında konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatlarında yüzde 10,4 artış yaşanmıştır.
- 2023 yılında konut dışı bina arzlarında sektörler itibarıyla farklı gelişmeler yaşanmıştır.
- 2023 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 940,7 milyar TL olmuştur. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 369,3 milyar TL ile en yüksek payı almıştır.
- 2023 yılı yatırım programında 3.546 adet projeye 454,2 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir.
- 2023 yılsonuna kadar 270 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır.
- Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 40 projenin toplam yatırım tutarı 46,8 milyar dolardır.
- Türkiye'de gayrimenkul sektörü 2022 yılında yüzde 6,3 büyüdükten sonra 2023 yılında yüzde 2,7 büyüme göstermiştir.
- 2023 yılında İstanbul 2023 için karşılaştırma yapılan 30 Avrupa şehri arasında genel görünüm ve beklentiler itibarıyla 30. sırada yer almıştır.
- Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2023 yılında risklerin artışı ile sınırlı ölçüde yükselmiştir.
- Yurtdışı müteahhitlik sektörü 2023 yılında 431 proje üstlenilmiş olup toplam proje tutarları 27,98 milyar dolar olmuştur. Jeopolitik gerginliklere ve inşaat sektörlerindeki yavaşlamaya rağmen proje tutarı artmıştır.
- 2023 yılında proje sayısı 431'e inerken, ortalama proje büyüklüğü 64,9 milyon dolara yükselmiştir.
- 2023 yılında üstlenilen işlerin yüzde 15,4'ü enerji, yüzde 8,0'i demiryolu, yüzde 9,7'si karayolu, tünel, köprü ve yüzde 10,2'si ise konut projelerinden oluşmuştur.
- Dünyadaki en büyük ilk 250 müteahhit firma içinde Türk firmaların sayısı 40 olurken, alınan işlerin payı ise yüzde 4,4'e inmiştir.
- 2023 yılında inşaat sektörünün yurtiçinden kullandığı nakdi krediler yüzde 35,8 artmış ve 831,7 milyar TL'ye yükselmiştir.

- Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün kullandığı krediler ise aynı dönemde yıllık olarak yüzde 38,7 artarak 126,4 milyar TL'ye çıkmıştır.
- 2023 yılında inşaat sektöründe yurtdışından kullanılan krediler yüzde 2,4 azalarak 25,84 milyar dolara inmiştir.
- Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurtdışı krediler aynı dönemde yüzde 9,7 azalarak 4,38 milyar dolara gerilemiştir.
- İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler 2023 yılında 43,94 milyar TL'ye yükselmiştir. Toplam kredi stokuna oranı ise yüzde 5,11'den yüzde 5,28'e çıkmıştır.
- 2023 yılsonu itibarıyla kentsel dönüşüm kapsamında riskli ilan edilen alan sayısı 59 ilde toplam 281'dir. Bu alanların büyüklüğü 15.560 hektardır. Bu alanlardaki toplam bağımsız birim sayısı 1,96 milyon adet olmuştur.
- Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2023 yılında değer olarak yüzde 43,2 azalmış ve 3,56 milyar dolara düşmüştür.
- 2023 yılında yabancıların konut alımı yüzde 48,1 azalmış ve 35.005 daire olarak gerçekleşmiştir. En çok konut satılan il ise 12.702 daire ile Antalya olmuştur.
- 2023 yılında Türkiye'de LEED sertifikası almış 1.238 yapı bulunmaktadır.
- İnşaat malzemeleri sanayisinin lojistiğe konu olan ürün miktarı 2023 yılında 359,7 milyon ton olmuştur.
- 2023 yılında fiili yenileme payı yüzde 42'ye inmiştir. Fiili yenileme harcamaları da 552 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ GENEL DEĞERLENDİRME

- 2023 yılında yavaşlama ile dünya inşaat malzemeleri pazarı yüzde 2,7 büyümüş ve 6,52 trilyon dolara yükselmiştir.
- 2023 yılında inşaat malzemeleri dünya ihracatı yüzde 5,4 azalmış ve 1,12 trilyon dolara inmiştir. Değer olarak düşüş daha çok miktar gerilemesinden kaynaklanmıştır.
- Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı sürdürmektedir. Çin'in ihracatı 302,2 milyar dolara inmiştir.
- Türkiye 29,2 milyar dolar ihracatı ile 2023 yılında en büyük 7. ihracatçı ülkesi olmuştur.
- 2023 yılı itibarıyla en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı 151,4 milyar dolar ile ABD'dir. ABD'nin 2023 yılında ithalatı yüzde 8,8 azalmıştır.
- Türkiye 2023 yılında 11,35 milyar dolar ithalatı ile 24. büyük pazar veya ithalatçı konumundadır ve 2022 yılına

göre 5 sıra yükselmiştir.

- 2023 yılında Türkiye inşaat malzemeleri sanayi üretimi 2022 yılına göre yüzde 5,7 artmıştır. Sanayi üretimi özellikle iç talepteki artış ile büyüme göstermiştir.
- İnşaat malzemeleri iç pazarı 2023 yılında cari fiyatlarla yüzde 100,7 büyümüş ve 2.391 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Artış hem miktar hem de fiyat kaynaklı olmuştur.
- İnşaat malzemeleri ihracatı 2023 yılında yüzde 13,4 azalmış ve 29,2 milyar dolara inmiştir. İhracatta miktar olarak düşüş, birim değer olarak ise artış gerçekleşmiştir.
- ABD 2023 yılında en büyük ihracat pazarımız olmuştur. Almanya ve Irak onu izlemiştir.
- Türkiye'nin 2023 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatındaki payı gerilemiş ve yüzde 2,62'ye inmiştir.
- İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2022 yılında 22 alt grupta ihracat düşmüştür.
- İnşaat malzemeleri ithalatı 2023 yılında yüzde 8,4 artmış ve 11,35 milyar dolara yükselmiştir.
- 2023 yılında 36 alt gruptan 30'unda ithalatı artarken, 6 malzeme alt grubunda ithalat gerilemiştir.
- En çok ithalat yapılan ilk 3 ülke yine Çin, Almanya ve İtalya olmuştur.
- İç pazarın ithalat ile karşılama oranı yüzde 11,2'ye düşmüştür.
- İnşaat malzemeleri net dış ticaret fazlası 2023 yılında 17,8 milyar dolara inmiştir.
- İnşaat malzemeleri dış ticaretinde 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 21,3 azalarak 45,37 milyon tona inmiş, ithalat ise yüzde 20,9 artarak 4,31 milyon tona çıkmıştır.
- İhracat birim fiyatları 2022 yılında 0,59 dolar/kg iken 2023 yılında 0,64 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ise 2022 yılında 2,94 dolar/kg iken 2023 yılında 2,64 dolar/kg olmuştur.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2023

I. Bölüm
DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

1.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

2023 Yılında Yüksek Enflasyon ile Mücadele Küresel Ekonomide Ana Belirleyici Oldu

Yüksek enflasyon ile mücadele ve buna dönük uygulanan sıkı para politikaları, jeopolitik gelişmeler ve küresel ayrışma 2023'te küresel ekonomiyi belirleyen üç temel parametre olmuştur.

Dünya 2023 yılına yüksek enflasyon ile mücadele önceliği ve sıkı para politikaları ile başlamıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde uzun yıllar sonra görülen ve yaşam maliyeti krizine yol açan yüksek enflasyonlar yaşanmıştır. Buna bağlı olarak gelişmiş ülkelerin merkez bankaları 2022 yılı haziran ayında başladıkları faiz artışlarına 2023 eylül ayına kadar devam etmişlerdir. Sıkı para politikaları karşısında enflasyonlarda ancak son çeyrekte düşüşler görülmüştür. Buna rağmen enflasyonlar 2023 yılını merkez bankalarının yüzde 2 hedefinin üzerinde kapatmıştır.

Sıkı para politikaları ve yüksek faizler küresel ekonomide yavaşlamaya, küresel ticarete ise daralmaya neden olmuştur. Gelişmiş ülkeler yıl boyunca ekonomilerindeki önemli yavaşlamaya rağmen enflasyon ile mücadeleden ödün vermemiştir. Salgın sonrası 2021 ve kısmen 2022 yılında yaşanan ekonomik toparlanma ardından küresel ekonomi 2023 yılında yeniden durağanlaşmıştır.

2023 yılında jeopolitik gelişmeler etkili olmaya devam etmiştir. Rusya-Ukrayna savaşı çeşitli cephelerde sürerken Batı'nın Rusya'ya yaptırımları artmış, diğer yandan Rusya ile ticari ilişkileri devam eden üçüncü ülkelere de yaptırımlar başlamıştır. Enerji ve gıda ürünleri gibi fiyatları savaştan olumsuz etkilenen ürünlerde fiyatlar 2023 yılı genelinde gerilemiştir. Fiyatlardaki düşüşler yaşam maliyeti krizinin etkilerini 2023 yılında kısmen hafifletmiştir. Orta Doğu'daki jeopolitik gelişmeler ise küresel ekonomi için yeni bir risk oluşturmuştur.

2023 yılında Batı ile Güney ülkeleri arasındaki ayrışma artmıştır. ABD ile Çin arasında özellikle ticaret-teknoloji ve finansman alanında karşılıklı yaptırımlar yükselmiştir. Çin ile Rusya'nın başını çektiği Güney ülkeleri BRICS topluluğu altında genişlemiştir. ABD ise AB ve diğer batılı ülkeler ile özellikle Çin tehdidini öne çıkarmışlardır.

Tüm bu gelişmeler sonucunda küresel ekonomi, bir yandan sıkı para politikaları, diğer yandan jeopolitik riskler ve korumacılık önlemleri ile yavaşlamıştır. Enflasyonlarda ise hedefin uzağında kalınması ile sıkı para politikaları 2024 yılına da sarkmıştır.

Türkiye'nin en önemli ihracat pazarları olan AB duraklama içinde kalırken, Rusya ile ticari ilişkiler zorlaşmış, orta doğu pazarı ise bölgedeki çatışmalardan etkilenmeye başlamıştır.

2023 yılı boyunca tüm siyasi, jeopolitik ve ekonomik ge-

lişmelerden bağımsız olarak afetlere yol açan iklim olaylarının sayısı artmıştır. Bu çerçevede 2023 yılı boyunca yenilenebilir enerji yatırımları hızlanarak büyümüştür.

2023 yılında teknoloji alanındaki gelişmelerde ilk sırayı giderek teknoloji savaşları almaya başlamıştır. Başta yarı iletkenler ve elektrikli araç bataryaları alanında teknolojik rekabet artarken, her iki alanda da yüksek yatırımlara başlanmıştır. Özellikle Çin'e karşı teknoloji alanındaki kısıtlamalar da artmıştır.

2023 yılında ülkeler arası nüfus hareketleri, göçler ve mülteci akımları en üst seviyeye yükselmiştir. Afrika, Latin Amerika ve Orta Asya ile Orta Doğu en çok göç veren bölgeler olurken, ABD ve Avrupa en çok göç alan ülkeler olmayı sürdürmüştür.

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde Koşullar ve Riskler 2023

1	Yüksek Enflasyon ile Mücadele / Sıkı Para Politikaları
2	Batı-Güney Ülkeleri Arası Ayrışma
3	Artan ABD-Çin Gerginliği ve Karşılıklı Yaptırımlar
4	Rusya-Ukrayna Savaşı ve Rusya'ya Artan Yaptırımlar
5	Orta Doğu'da Yeni Çatışmalar
6	Enerji Ve Gıda Fiyatlarında Normalleşme
7	Teknoloji Savaşları / Tedarik Güvenliği Amaçlı Kritik Yatırımlar
8	İklim Olayları/ Kuraklık / Yeşil Dönüşüm
9	Yenilenebilir Enerji Yatırımları
10	Artan Mülteci Akımları

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Dünya Ekonomisi 2023 Yılında Yüzde 2,7 Büyüdü

Dünya ekonomisi 2023 yılında yüzde 2,7 büyümüş ve büyüme geçen yıla göre yavaşlamıştır. Büyüme özellikle sıkı para politikaları uygulayan gelişmiş ülkelerde daha çok yavaşlamıştır. 2023 yılında büyüme gelişmiş ülkelerde yüzde 1,6, gelişen ülkelerde ise yüzde 4,3 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında gelişen ülkelerde büyüme Çin'in salgın sonrası uyguladığı açılma politikası ile 0,2 puan artmıştır.

2023 yılında ABD yüzde 2,5 Euro bölgesi yüzde 0,4, İngiltere yüzde 0,1 ve Japonya yüzde 1,9 büyüme gösterirken, Almanya yüzde 0,3 daralmıştır. 2023 yılında küresel büyümenin dinamiklerini yeni nesil sanayilere dönük yatırımlar ve üretim, yenilenebilir enerjiye geçiş ve dijital dönüşüm ile tedarik güvenliği amaçlı sanayi politikaları olumlu etkilemiştir. Bu alanlardaki yatırımlar ve üretimler, sıkı para politikalarına rağmen daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir.

Çin 2023 yılında salgın karşısında açılma politikası izlemeye başlamıştır. Buna bağlı olarak yıl genelinde iktisadi ve

sosyal faaliyetlerde kademeli açılma sağlanmıştır. Çin ekonomisinde büyüme bu açılma ile 2023 yılında toparlanmış ve yüzde 5,2 olmuştur. Hindistan yüzde 7,8 büyümüştür. ASEAN-5 ülkelerinde büyüme 2023 yılında yüzde 5,6 olmuştur

Gelişen Avrupa ülkeleri üzerinde savaşın yarattığı olumsuz etkiler 2023 yılında azalmıştır. 2023 yılında büyüme yüzde 3,2 olarak gerçekleşmiştir. Rusya 2023 yılında yüzde 3,6 büyümüştür.

Latin Amerika ülkeleri 2023 yılında yüzde 2,3 büyümüşdür. Enerji ve emtia ihraç eden bölge ülkeleri gerileyen ihracat fiyatlarından olumsuz etkilenmiştir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri 2023 yılında yüzde 1,9 büyümüştür. Enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüşler bu bölge ülkelerinde büyümeleri sınırlamıştır. Küresel yavaşlama ile Orta Doğu'daki çatışmalar da büyümelerde yavaşlamaya yol açmıştır. Sahra Afrika ülkelerinde büyüme 2023 yılında yüzde 3,4 olmuştur. Bazı sahra Afrika ülkeleri finansal açıdan sıkıntılar ile karşılaşmıştır.

Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde

	2021	2022	2023
Dünya	6,2	3,0	2,7
Gelişmiş Ülkeler	5,7	2,6	1,6
ABD	5,8	1,9	2,5
Euro Bölgesi	5,9	3,4	0,4
Avrupa Birliği	6,1	3,6	0,6
Almanya	3,2	1,8	-0,3
Japonya	2,6	1,0	1,9
Birleşik Krallık	8,7	4,3	0,1
Diğer Gelişmiş Ülkeler	5,3	2,7	1,8
Gelişen Ülkeler	7,0	4,1	4,3
Asya Ülkeleri	7,7	4,4	5,6
Çin	8,4	3,0	5,2
Hindistan	9,7	7,0	7,8
Orta ve Doğu Avrupa	7,5	1,2	3,2
Rusya	6,0	-1,2	3,6
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	4,3	5,2	1,9
Sahra Afrika	4,7	4,0	3,4
Orta Asya Kafkaslar	4,5	5,3	2,0
Latin Amerika	7,3	4,2	2,3
Brezilya	4,8	3,0	2,9
Meksika	5,7	3,9	3,2

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2024

Dünya Mal Ticareti Yüzde 5,0 Daraldı

2023 yılında dünya mal ihracatı miktar olarak yüzde 1,2 ve değer olarak ise yüzde 5,0 daralmıştır. Böylece küresel mal ihracatı hacmi 23,78 trilyon dolara inmiştir. Ortalama ihracat birim fiyatları yüzde 3,7 azalmıştır. Sıkılaştırma politikaları ve artan ticari korumacılık mal ticaretinde daralmaya neden olmuştur. Jeopolitik gelişmeler de ticareti sınırlamıştır.

2023 yılında büyük pazarlardan ABD ve AB'de ithalat 2023 yılında gerilemiştir. Çin ithalatı ise açılma politikası ile sınırlı artış göstermiştir. Diğer gelişmiş ülkelerde de ithalat zayıflamıştır. Gelişen ülkelerde ise ithalat artışı duraganlaşmıştır.

Enflasyonla mücadele çerçevesinde ve daralan pazarlarda artan rekabet sonucu ticarete konu olan mal fiyatlarında da gerileme yaşanmıştır. Özellikle 2022 yılında savaş nedeniyle sıçrama yaşanan enerji, gıda ve metal fiyatları 2023 yılında normalleşmiştir. Fiyatlardaki düşüşler de mal ticaretini sınırlamıştır.

2023 boyunca süren yüksek faizler tüketimin ve yatırımların finansman maliyetlerini arttırmıştır. Buna bağlı olarak 2023 yılında tüketim ve yatırım harcamaları zayıf kalmıştır. Özellikle yatırım ve tüketim malları ticareti olumsuz etkilenmiştir.

Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri

	2019	2020	2021	2022	2023
Dünya Mal İhracatı Milyar Dolar	19.005	17.645	22.321	24.943	23.784
Miktar Olarak Büyüme %	0,5	-5,2	9,6	3,0	-1,2
Değer (ABD Doları) Olarak Büyüme %	-2,8	-7,1	26,2	11,7	-5,0
Ortalama İhraç Birim Fiyatı Değişimi %	-3,0	-2,4	15,0	8,4	-3,7

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Küresel Ölçekte Enflasyon Gerilerken Hedeflerin Üzerinde Kalındı

2023 yılı küresel ekonomide yüksek enflasyonlar ile mücadele yılı olmuştur. Yıl boyunca sıkı para politikaları devam etmiştir. Küresel ekonomi önemli ölçüde yavaşlamıştır. Enflasyonlarda da gerilemeler sağlanmıştır. Ancak 2023 yıl sonunda enflasyonlar hedeflerin halen oldukça üzerinde kalmıştır.

2023 yılı sonunda gelişmiş ülkelerde ortalama tüketici enflasyonu yüzde 4,6 ve gelişen ülkelerde ise yüzde 8,3 olmuştur. Enflasyonlar gelişmiş ülkeler için yüzde 2 olan hedefin üzerinde kapanmıştır.

Sıkı para politikaları, yüksek faizler ve talepteki yavaşlama sonucu enflasyonlardaki gerilemeler sanayi sektörlerini de doğrudan etkilemiştir. Özellikle demir-çelik, metal ve kimya gibi sektörlerde girdi olarak kullanılan emtia fiyatları düşmüştür. Sanayi sektörlerinde girdi ve enerji maliyetlerinin düşüşü bir yıl yaşanmıştır.

Sıkı Para Politikalarıyla Faizler Yükseldi

Sıkı para politikaları 2023 yılı boyunca etkilerini artırarak sürmüştür. Salgın sonrası 2021 yılındaki geri dönüş ile hareketlenen enflasyonlar 2022 yılı başında Rusya-Ukrayna savaşı ile sıçrama göstermişti. Buna bağlı olarak 2022 yılı ikinci çeyreğinden itibaren sıkı para politikaları uygulamaya başlanmıştı. Ancak enflasyonlar 2023 yılında da oldukça yüksek gerçekleşmiştir. Bu nedenle 2023 yılı eylül ayına kadar büyük merkez bankaları faiz artışlarına devam etmiştir. Merkez Bankası faizleri ile piyasa faiz oranları 2000'li yılların başından sonraki en yüksek seviyelere çıkmıştır.

ABD Merkez Bankası FED 2023 yılı boyunca hem faiz oranlarını arttırmış hem de bilançosunu küçültmeye devam etmiştir. Banka 2022 yılı Mart'tan itibaren faiz oranlarını arttırmaya başlamıştır. 2022 sonunda yüzde 4,5 olan politika faizi 2023 yılı temmuz ayında yüzde 5,5'e kadar yükselmiştir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) da yükselen enflasyon karşısında 2022 temmuz ayında faiz artışlarına başlamıştır. ECB uzun yıllar sıfır olarak uyguladığı politika faizini Temmuz 2022 tarihinde yüzde 0,5'e yükseltmiş ve artışlara devam ederek yılı yüzde 2,5'te kapatmıştır. 2023 Mart ayından itibaren de

bilançosunu küçültmeye başlamıştır. Faiz oranları 2023 yılı temmuz ayında yüzde 4,5'e ulaşmıştır.

İngiltere Merkez Bankası faiz artırımına ilk başlayan büyük merkez bankası olmuş, politika faizini 2022 sonunda yüzde 3,5'e yükseltmiştir. Banka 2023 yılında da faiz artışına devam etmiş ve 2023 ağustos ayında faiz oranları yüzde 5,25'e çıkmıştır.

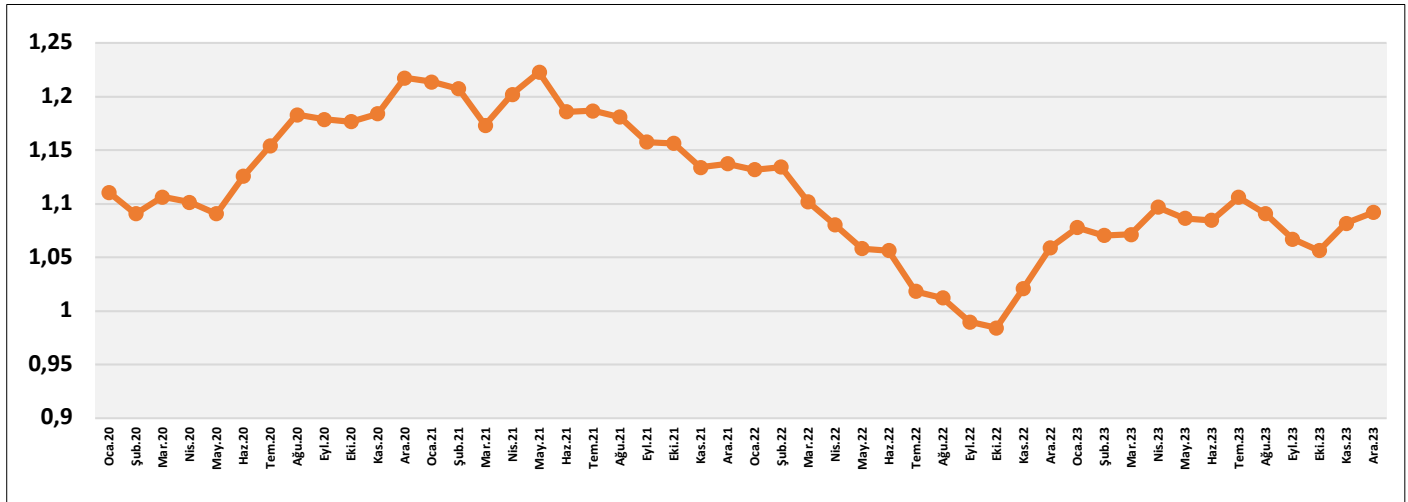
Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri

Göstergeler	2020	2021	2022	2023
Tüketici Fiyatları Gelişmiş Ülkeler %	0,7	3,1	7,3	4,6
Tüketici Fiyatları Gelişen Ülkeler %	5,1	5,9	9,9	8,3
ABD Merkez Bankası Politika Faizi %	0,25	0,25	4,50	5,50
Avrupa Merkez Bankası Politika Faizi %	0,0	0,0	2,50	4,50
İngiltere Merkez Bankası Politika Faizi %	0,1	0,1	3,50	5,25
Petrol Fiyatları %	-32,7	65,8	39,8	-16,4
Petrol Dışı Emtialar %	6,7	26,4	7,0	-5,7

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2024

Sıkı para politikaları, yüksek faizler, jeopolitik gelişmelerin yarattığı riskler ve güvenli liman işlevi etkileri çerçevesinde ABD doları 2023 yılında sınırlı ölçüde değer kaybetmiştir. Euro-dolar paritesi 2022 Eylül ve Ekim aylarında 1'in altına indikten sonra yıl sonunda 1,0591 seviyesinden kapanmıştı. 2023 yıl sonunda euro-dolar paritesi 1,10 seviyesinde işlem görmüştür.

Grafik.1 Euro-Dolar Paritesi

Kaynak: London FX Exchange

Enerji ve Petrol Fiyatları 2023 Yılında Dalgalanmalar İçinde Geriledi

2023 yılında enerji ve petrol fiyatları dalgalanmalar göstermiş ve genel olarak gerilemiştir. Gerilemede üç ana unsur belirleyici olmuştur. İlk olarak Rusya-Ukrayna savaşı sonrası Avrupa önemli bir enerji tasarrufu sağlamış, kış ayları ılıman geçmiş ve Avrupa enerji kaynaklarını çeşitlendirmiştir. Avrupa'da enerji arz güvenliğinin sağlanmasıyla enerji fiyatları gerilemiştir. İkinci olarak OPEC+ ülkeleri petrol üretiminde kademeli artış sağlamıştır. Yine 2023 yılında küresel ekonomideki yavaşlama ve yenilebilir enerji alanındaki ilerlemeler sonucu petrol ve doğalgaz fiyatları zayıflamıştır. ABD dolarının güçlenmesi de petrol fiyatlarını sınırlamıştır. Tüm bu gelişmeler ile gerileyen Brent petrol varil fiyatı 2022 sonunda 85,9 dolar iken 2023 sonunda 77,0 dolar olmuştur.

I.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ

Dünya İnşaat Sektöründe Büyüme 2023 Yılında Zayıf Gerçekleşti

İnşaat sektörü sabit sermaye yatırımları olup, diğer iktisadi faaliyetlerden oldukça farklı koşullara ihtiyaç duymaktadır. Sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı bir ekonomik büyüme bunların başında gelmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2023 yılında dünya ekonomisindeki koşullar 2022 yılına göre zorlaşmıştır. Öncelikle uygulanan sıkı para politikaları ve yüksek faizler yatırım iştahını ve olanaklarını azaltmıştır. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaşın sınırlayıcı etkileri 2023 yılında da devam etmiştir. Buna ek olarak Orta Doğu'daki yeni çatışmalar küresel ekonomi üzerindeki jeopolitik baskıları artırmıştır.

Bu zorlu koşullara rağmen 2023 yılında korkulan resesyon yaşanmamış ve ekonomilerde yumuşak iniş olarak adlandırılan yavaşlamalar gerçekleşmiştir. İstihdam seviyeleri büyük ölçüde korunmuştur. Ancak küresel ekonomideki yavaşlama, sabit sermaye yatırımları ile inşaat sektörünü sınırlamıştır.

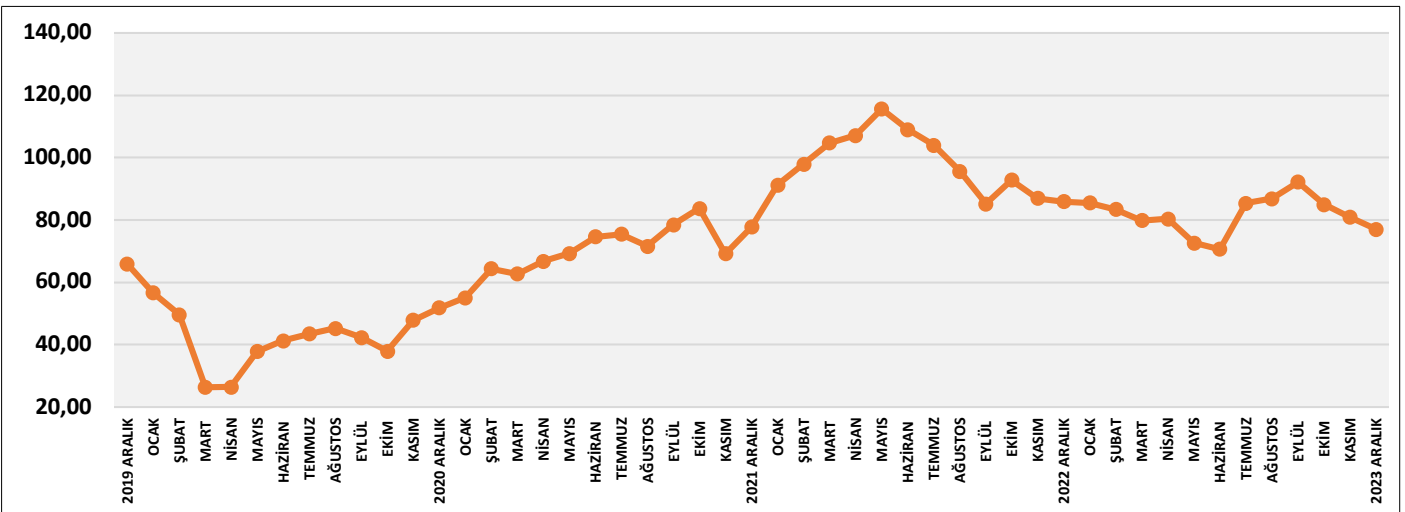
Küresel ekonomide ve yatırımlardaki genel yavaşlamaya karşın kamu kesimlerinin büyük alt yapı yatırım paketlerinin uygulanması 2023 yılında sabit sermaye yatırımlarını desteklemiştir. Bu gelişmelere bağlı dünya sabit sermaye yatırımları 2023 yılında sadece yüzde 1,2 büyüyerek 28,08 trilyon dolara yükselmiştir. Sabit sermaye yatırımlarının dünya geliri içindeki payı ise 2023 yılında yüzde 26,8'e inmiştir.

Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımları

Yıllar	Dünya Geliri Milyar Dolar	Sabit Sermaye Yatırımları Milyar Dolar	Sabit Sermaye Yatırımları Pay %
2010	66.011	16.330r	24,7r
2015	74.664	19.530r	26,2r
2016	76.211	19.640r	25,8r
2017	81.036	21.320r	26,3r
2018	86.210	23.110r	26,8r
2019	87.494r	23.410r	26,8r
2020	85.258r	22.710r	26,6r
2021	96.990r	26.490r	27,3r
2022	100.663r	27.760r	27,6r
2023	104.791	28.080	26,8

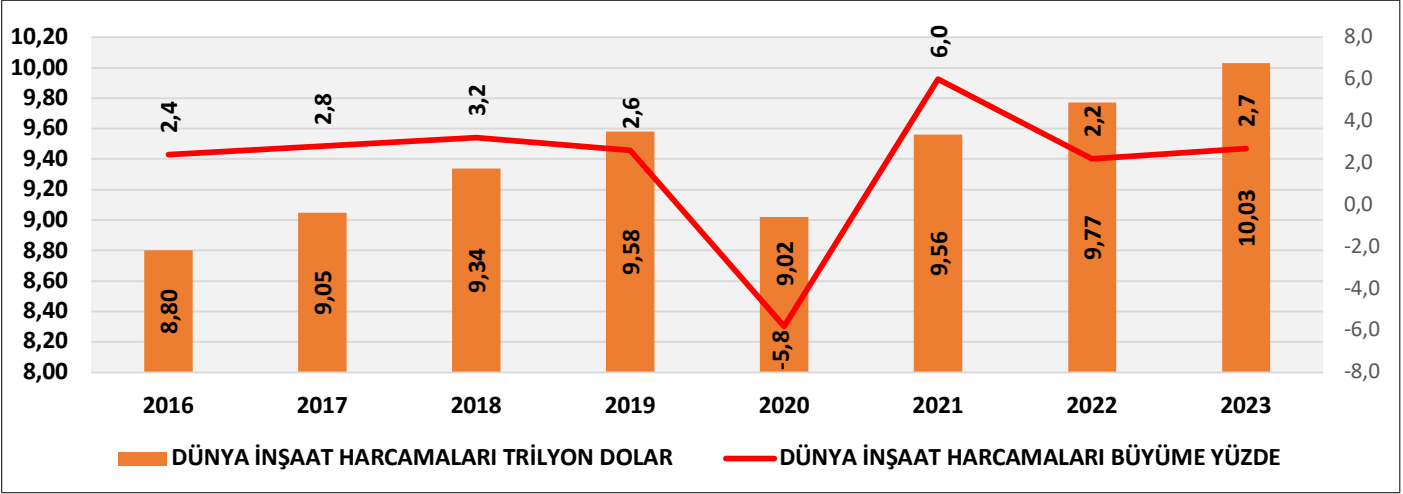
Kaynak: UNCTAD WIR 2023, IMF WEO NİSAN 2024, WORLD BANK DATA, GROSS CAPITAL FORMATION, r: revize edilmiştir.

Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Dolar/Varil

Kaynak: London Commodity Exchange

Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme

Kaynak: Fitch Solution, 2024 Ocak

Dünya İnşaat Harcamaları 2023 Yılında Yüzde 2,7 Büyüyerek 10,03 Trilyon Dolara Yükseldi

2023 yılında dünya inşaat harcamalarında büyüme yavaş gerçekleşmiştir. 2023 yılında mevcut koşullar inşaat sektörü üzerinde daha çok sınırlayıcı olmuştur. Dünya inşaat harcamaları 2023 yılında yüzde 2,7 artarak 10,03 trilyon dolara yükselmiştir.

2023 yılında dünya inşaat sektörünü ve inşaat faaliyetlerini etkileyen en önemli unsur yüksek enflasyonlar karşısında uygulanan sıkı para politikaları ve yüksek faizler olmuştur. 2023 yılında sıkı para politikaları kuvvetlenmiş ve faiz artışları hızlanmıştır. Buna bağlı olarak konut ve ticari gayrimenkul inşaatlarının maliyetleri artarken, bireysel konut kredi faizleri de önemli ölçüde yükselmiştir. Yüksek faizler ile talepteki yavaşlama konut ve konut dışı bina yatırımlarını yavaşlatmıştır. Hane halkları için konut finansman maliyetleri artmıştır. İnşaat sektörleri özellikle başta Avrupa, ABD ve İngiltere olmak üzere gelişmiş ülkelerde durağanlaşmıştır. Avrupa'da gerilemeler de yaşanmıştır.

Küresel inşaat harcamalarının önemli bir bölümünü gerçekleştiren Çin'de 2023 yılında gayrimenkul ve inşaat sektöründe sıkıntılar devam etmiştir. Salgına karşı uygulanan kapatma politikaları terk edilmiştir. Yerine açılma politikasına geçilmiş olmasına rağmen bunun inşaat faaliyetlerine katkısı olmamıştır. Gayrimenkul sektöründe büyük ölçekli geliştirici firmalardan bazıları mali sıkıntıya düşmüştür. Firmalara sağlanan destekler, kamunun ve yerel yönetimlerin alt yapı faaliyetlerine rağmen inşaat sektöründe sıkıntılar yıl boyu devam etmiştir. Buna bağlı olarak Çin'de inşaat sektörü zayıf bir yıl geçirmiştir.

Rusya-Ukrayna savaşının önemli bir etkisi inşaat malzemeleri tedarikinde ortaya çıkan sıkıntılar ile enerji ve inşaat

malzemeleri hammaddeleri ve ürünleri fiyatlarında meydana gelen sıçramalar olmuştur. Malzeme sıkıntıları ve maliyet artışları inşaat işlerinde yavaşlamaya yol açmıştır. 2023 yılında tedarik sıkıntıları büyük ölçüde aşılmıştır. Yine enerji ve inşaat malzemeleri fiyatlarında da normalleşmeler yaşanmıştır. İnşaat sektörlerinde işgücü sıkıntısı ise 2023 yılında da sürmüştür.

Jeopolitik gerginlikler, Batı ile Güney ülkeleri arasında yaşanan ayrışmalar ve müttefikler arası ticaret gibi eğilimlerin güçlenmesi sonucu sınır ötesi inşaat işlerinde de sıkıntılar sürmüştür. İş potansiyelleri azalırken yabancı müteahhitlik firmalarına karşı seçicilik artmıştır.

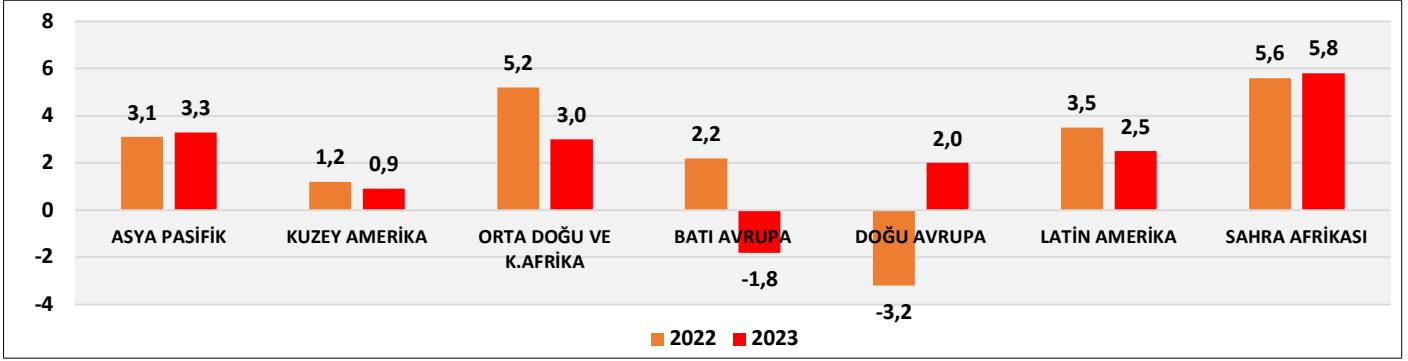
Kamu kesimlerinin alt yapı yatırım paketleri 2023 yılında da inşaat sektörlerini destekleyen önemli unsur olmuştur. ABD, AB ve İngiltere gibi ülkelerde alt yapı yatırımlarında yüksek büyümeler sürmüştür.

2023 yılında inşaat işlerinde müstakil konutlar, sanayi-depolama-lojistik binaları, yenilenebilir enerji yatırımları ve alt yapı yatırımları öne çıkan iş alanları olmuştur. Bu alanlar inşaat işlerinde destekleyici olmuştur. Yine 2023 yılında enerji ve emtia ihraç eden ülkelerde ihraç fiyatlarının gerilemesi ile gelirlerinde yaşanan düşüşler kamu inşaat yatırımlarında yavaşlamaya yol açmıştır. Başta S. Arabistan olmak üzere birçok ülkede başlayan mega projelere aktarılan kaynaklar 2023 yılında azalmıştır. Çin'in Bir Kuşak Bir Yol projesinin inşaat sektörüne katkısı ise 2023 yılında azalmıştır.

2023 yılında yaşanan tüm bu gelişmeler çerçevesinde dünya inşaat harcamalarının yüzde 2,7 büyüdüğü öngörülmektedir. İnşaat harcamaları 2023 yılında 10,03 trilyon dolar seviyesine yükselmiştir. Böylece inşaat harcamaları en yüksek seviyesine çıkmıştır. Ancak 2022 ve 2023 yıllarındaki artışlarda görece yüksek enflasyonların da katkısı olmuştur.

Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyümeler 2022-2023; Yüzde

Kaynak: Fitch Solution, 2024 Ocak

2023 Yılında Alt Bölgelerde Farklı İnşaat Harcamaları Eğilimleri Yaşandı

Küresel inşaat sektöründe büyüme 2023 yılında da zayıf gerçekleşirken alt bölgelerde inşaat sektörlerinde farklı büyümler yaşanmıştır.

Küresel pazarda en yüksek payı alan Asya – Pasifik bölgesi inşaat sektörü 2023 yılında yüzde 3,3 büyümüştür. Asya’da Çin’in açılma politikası uygulamaya başlamasına rağmen gayrimenkul sektöründe yaşanan mali sıkıntılar nedeniyle inşaat sektöründe büyüme yavaşlamıştır. Diğer ülkelerde ise inşaat sektörlerinde toparlanmalar sürmüştür.

Çin’de inşaat sektöründe büyüme yüzde 3,6’ya inmiştir. Hindistan’da inşaat sektörü 2023 yılında yüzde 9,6 büyümüştür. Japonya’da ise inşaat sektörü 0,9 büyüme göstermiştir. Endonezya inşaat sektöründe büyüme 2023 yılında yüzde 4,8 ile hızlanmıştır.

2023 yılında Kuzey Amerika bölgesinde yüzde 0,9 büyüme gerçekleşirken, Batı Avrupa bölgesinde yüzde 1,8 küçülme yaşanmıştır. Doğu Avrupa bölgesinde ise yüzde 2,0 büyüme sağlanmıştır. 2023 yılında inşaat sektöründe görece hızlı büyüme gösteren bölgeler ise yüzde 5,8 ile Sahra Afrika ve yüzde 3,0 ile Orta doğu ve Kuzey Afrika bölgeleridir.

ABD’de inşaat sektörü 2022 yılındaki yüksek daralma ardından 2023 yılında yüzde 1,0 ile yeniden büyümüştür. Sıkı para politikaları ile artan faizler konut inşaat harcamalarında küçülmeye yol açmıştır. Konut dışı bina inşaatları ise hareketlenmiştir. Kamu alt yapı yatırımları da büyümeye devam etmiştir. Kanada inşaat sektörü ise 2023 yılında yüzde 1,8 küçülmüştür.

2023 yılında Batı Avrupa’da inşaat sektörü daralmıştır. 2022 yılında savaşın etkileri sonrası 2023 yılında bu kez sıkı para politikaları ve yüksek faizler inşaat sektörünü olumsuz etkilemiştir. Almanya’da inşaat sektörü yüzde 2,6 daralmıştır. Fransa, İngiltere ve İtalya’da da inşaat sektörleri küçülmüştür.

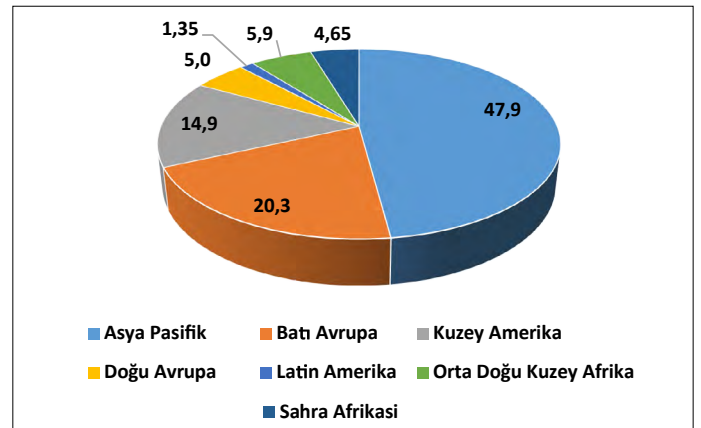
Doğu Avrupa ülkelerinde inşaat sektörleri yüzde 2,0 büyümüştür. Rusya’da inşaat sektörü 2023 yılında yüzde 2,6 büyümüştür.

Mısır’da inşaat sektörü yüzde 6,8, Azerbaycan’da yüzde 5,8 ve Kazakistan’da yüzde 13,3 büyürken İsrail’de yüzde 5,3 daralmıştır.

İNŞAAT HARCAMALARINDA ASYA PASİFİK BÖLGESİNİN PAYI YÜZDE 47,9’A YÜKSELDİ

2023 yılında inşaat harcamaları dünya genelinde yaşarlarken alt bölgelerde farklı büyümler yaşanmıştır. Asya-Pasifik bölgesinde büyüme yüzde 3,3 olarak gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak Asya Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2023 yılında yüzde 47,2’den yüzde 47,9’a yükselmiştir. İkinci sırada yer alan Batı Avrupa’nın payı yüzde 21,0’den yüzde 20,3’e düşmüştür. Kuzey Amerika’nın payı yüzde 14,9’a gerilemiştir. Diğer bölgelerin payları ise 2023 yılında sınırlı artışlar göstermiştir. Batı Avrupa pazarı en yüksek kaybı yaşayan bölge olmuştur.

Grafik.5 2023 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı; Yüzde

Kaynak: Fitch Solutions, 2024 Ocak

Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Almanya	-3,4r	2,5r	-5,3r	-3,3r	-2,6
İngiltere	0,6r	-12,6r	9,8r	6,1r	-0,5
Fransa	2,6	-11,7r	6,7r	-0,3r	-1,0
İspanya	4,3	-14,6r	-1,0r	-3,2r	1,2
İtalya	2,7	-5,8r	20,7r	10,2r	-2,6
Polonya	-0,8r	-8,0	8,7r	5,1r	1,3
ABD	2,1r	-2,9r	3,7r	-6,8r	1,0
Kanada	0,8r	-1,8	5,4	1,1r	-1,8
Brezilya	1,9	-2,1	12,6r	-0,1r	0,6
Hindistan	1,6r	-5,7r	14,8r	10,0r	9,6
Çin	5,2	2,7	1,1r	5,5r	3,6
Japonya	-0,9r	-0,6r	-2,8r	-0,6r	0,9
Endonezya	5,8	-3,3	2,8	2,0	4,8
Mısır	8,8	4,4	23,8	7,0r	6,8
İran	-0,6r	-8,0r	8,0r	7,1r	0,5
Irak	62,2	-55,7	-4,8r	-0,3r	-1,0
Nijerya	1,8	-7,7	3,1	4,5r	2,5
Rusya	0,7r	-4,6r	4,9r	1,4r	2,6
Azerbaycan	-2,8	-7,7	-1,7r	13,4r	5,8
Kazakistan	13,2	11,6	8,3r	10,2r	13,3
Türkmenistan	-7,8	0,9	3,5	1,0r	1,4
Özbekistan	22,9	9,5	6,8	6,6	5,5
Suudi Arabistan	3,0r	1,9r	1,3r	4,5r	1,6
BAE	-1,9r	-5,9r	2,1r	4,8r	3,0
Katar	-1,5	-3,9	1,6	4,7r	-5,7
İsrail	3,7r	-6,4r	10,8r	9,1r	-5,3

Kaynak: Birleşmiş Milletler Ulusal Hesaplar Veri Tabanı, * 2023 Ülke Resmi İstatistik Kurumları, r:revize edilmiştir.

Alt Yapı Yatırımları 2023 Yılında Büyümeye Devam Etti

İnşaat harcamaları üç ana alandan oluşmaktadır. Bunlar konut inşaatları, konut dışı bina inşaatları ve alt yapı inşaatlarıdır. Alt yapı inşaatları inşaat sektörü için önemli bir diğer faaliyet alanıdır. Bu alanda özellikle mühendislik anlamında daha yüksek katma değerli projeler yürütülmektedir.

2023 yılında alt yapı yatırım harcamalarında büyüme yavaşlayarak devam etmiştir. Küresel ekonomideki ve inşaat sektörlerindeki yavaşlamaya karşın kamu kesimlerinin alt yapı yatırımları büyümektedir. Bu büyümede birçok unsur etkili olmaktadır. Bu unsurlar sürdürülebilirlik uyumu, kritik sanayiler için alt yapı yatırımları, yenilenebilir enerji yatırımları, dijital dönüşüm yatırımları ile gelişmiş ülkelerde eskiden alt yapının yenilenmesi ile teknoloji yarışının yol açtığı ihtiyaçlara dönük yatırımlardır.

2023 yılında gelişmiş ülkeler ulaştırma, lojistik, sağlık, eğitim ve iletişim alt yapılarının yenilenmesine yönelik açıkladıkları alt yapı yatırım programlarını sürdürmüştür. ABD daha çok teknoloji, kritik sanayi alt yapısı, yenilenebilir enerji dönüşümü ve eğitim-sağlık alanlarında yatırımlara ağırlık vermiştir. AB ise daha çok sürdürülebilirlik öncelikli alt yapı yatırım programını uygulamaktadır. Yine yenilenebilir enerjiye geçiş ve dijital alt yapı için de kamu yatırımları hızlanmıştır. Kamu kesimleri 2023 yılında yavaşlayan ekonomilerini desteklemek için de kamu alt yapı yatırımlarını hareketlendirmiştir. Teknoloji yarışı ve birçok kritik üründe tedarik güvenliğinin sağlanmasına yönelik yatırımlar da 2023 yılında hız kazanmıştır.

2022 yılında dünyanın en yüksek alt yapı yatırım harcamasını yapan ilk 10 ülkenin göstergelerinde alt yapı harcamalarında büyümelerin kaynaklarının farklılaştığı görülmektedir. Çin ekonomik büyümeyi desteklemek ve sıkıntı ile karşılaşan gayrimenkul-inşaat sektörüne katkı sağlamak için alt yapı yatırımlarını artırmıştır. Çin, özellikle gayrimenkul ve inşaat sektöründe görülen dalgalanmalar karşısında kamu alt yapı yatırımlarına ağırlık vermektedir.

ABD'de alt yapı harcamaları yeni destek paketlerinin etkisi ile önemli ölçüde yükselmiştir. ABD özellikle yenilenebilir enerji ve diğer sivil alt yapı projelerine ağırlık vermektedir. Hindistan alt yapı yatırımlarında en büyük 3. ülke konumundadır. 2023 yılında kamu alt yapı yatırımlarına özellikle yenilenebilir enerjiye geçiş amacıyla öncelik vermeye başlamıştır. Kanada petrol ve doğalgaz yatırımlarını azaltırken, enerji yatırımlarını artırmaktadır. Avustralya ise diğer sivil alt yapı harcamaları ile 5. sırada yer almaya devam etmiştir. Her iki ülkede de harcamalar 2022 yılında artmıştır. Rusya enerji petrol ve doğalgaz kaynaklarının akışını Avrupa'dan Asya'ya çevirmektedir. Bu nedenle enerji yatırımlarında büyüme yaşanmaktadır. Rusya 2023 yılında altıncı sıraya yükselmiştir. İngiltere uygulamaya aldığı kamu alt yapı yatırımları programı ile harcamalarını 2023 yılında da arttırmıştır. Alt yapı yatırımları İngiltere'de yavaşlayan ekonomiyi de desteklemektedir.

Brezilya enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüşler nedeniyle 2023 yılında alt yapı yatırımlarını azaltmıştır. Endonezya ve Vietnam da ulaştıkları alt yapı yatırım büyüklükleri ile 2023 yılında yine ilk 10 içinde yer almışlardır. Her iki ülkede de harcamalar yavaşlamıştır.

Kamu kesimleri ülkelerin rekabet güçlerinin korunmasına yönelik olarak kritik ürünlerin üretiminde, lojistik ile ulaştırma ve iletişim alt yapılarında, dijitalleşme ve teknoloji alanında ihtiyaç duyulan alt yapı yatırımlarına daha çok ağırlık verecektir. Yenilenebilir enerji ve elektrifikasyon da diğer öncelikli alt yapı yatırımları alanları olacaktır.

Tablo.7 Alt Yapı Yatırımları (Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) 2023; Milyar Dolar

Sıra	Ülkeler	Petrol ve Doğalgaz	Enerji Üretim İletim Dağıtım	Diğer Sivil Altyapılar	Toplam Altyapı
1	Çin	180	780	2.250	3.210
2	ABD	340	590	1.200	2.130
3	Hindistan	150	800	890	1.840
4	Kanada	475	190	240	905
5	Avustralya	170	90	600	860
6	Rusya	290	140	300	730
7	İngiltere	30	290	380	700
8	Endonezya	160	210	180	550
9	Brezilya	220	130	150	500
10	Vietnam	70	210	200	480

Kaynak: Dünya Bankası, 2024

Gelişen Ülkelerde Kamu Özel Sektör İş birliği Projeleri Katkısına Devam Ediyor

Artan altyapı ihtiyacını karşılamak ve kalkınmalarını sürdürülebilir kılmak isteyen gelişmekte olan ülkeler, alternatif finansman kaynaklarına erişim amacıyla Kamu Özel İş birliği (KÖİ) modelini benimsemektedirler. Gelişmekte olan ülkelerdeki KÖİ projelerine dair en kapsamlı verilerin elde edilebileceği kaynak olan Dünya Bankası tarafından, “enerji, ulaşım, telekomünikasyon ve bilişim altyapısı, su ve atık yönetimi ile temiz teknolojiler” alanlarındaki altyapı projeleri değerlendirmeye alınmakta olup, “eğitim, sağlık” gibi sosyal hizmetlere ilişkin proje uygulamaları, KÖİ kapsamına dahil edilmemektedir.

Bu filtreleme sonucu ortaya konulan verilere göre 1990 ile 2023 döneminde gelişmekte olan ülkelerde toplam 7.266 KÖİ projesi gerçekleştirilmiş olup, bu projelerin yatırım tutarları yaklaşık 2,17 trilyon ABD doları olmuştur.

2023 yılında KÖİ projeleri bir önceki yıla göre sınırlı ölçüde gerilemiştir. 2022 yılında projelerin tutarı 91,3 milyar dolar iken 2023 yılında 86,0 milyar dolara inmiştir. Proje sayısı ise

2022 yılında 260 iken 2023 yılında 322'ye yükselmiştir.

2023 yılında kamu özel ortaklığı projelerinde en büyük payı yüzde enerji sektörü almıştır. Enerji sektöründe 62,4 milyar dolar tutarında 187 proje yer almıştır. Özellikle yenilenebilir enerji yatırımları sürükleyici olmuş ve toplam enerji yatırımları içinde yüzde 77 pay alınmıştır. 2023 yılında ulaştırma projeleri sayısı 46 ve projeler tutarı 13,8 milyar dolar olmuştur. Su ve kanalizasyon projeleri sayısı 19 ve büyüklüğü 1,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İletişim projeleri sayısı 52 ve proje tutarı 7,7 milyar dolardır.

2023 yılındaki bölgesel projelerin dağılımında Doğu Asya Pasifik bölgesindeki projelerin tutarı 51,5 ve proje sayısı 73'tür. Latin Amerika bölgesi 15,8 milyar dolar proje tutarı ve 102 adet proje ile ikinci sırada yer almıştır. Güney Asya bölgesindeki projelerin tutarı 8,3 milyar dolardır ve 2023 yılında proje sayısı 32'dir.

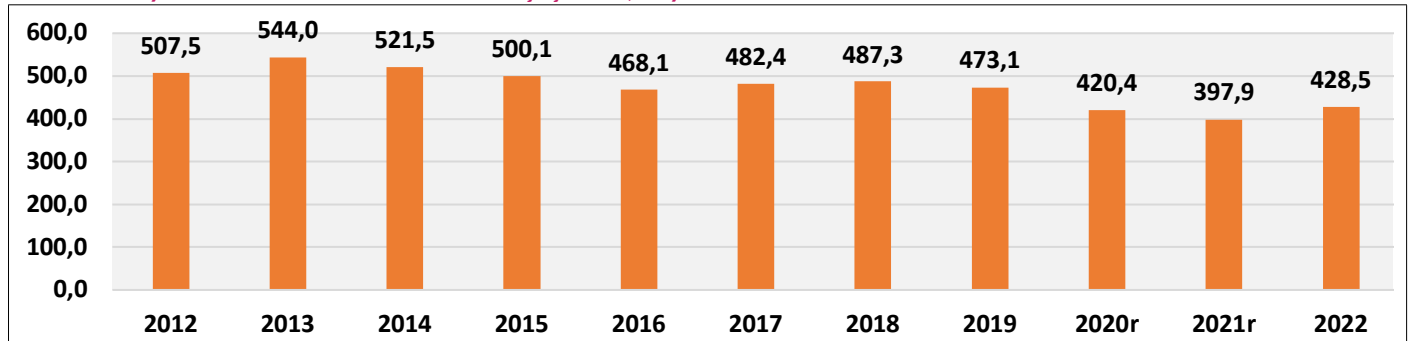
Avrupa ve Orta Asya bölgesindeki projelerin tutarı 4,1 milyar dolara çıkmıştır. Proje sayısı 35 olmuştur. Sahra Afrika bölgesinde yatırımların tutarı 3,5 milyar dolardır ve proje sayısı 66 olarak gerçekleşmiştir. Orta Doğu ve Afrika bölgesinde ise projelerin tutarı ise 2,89 milyar dolar olmuştur ve proje sayısı 14'tür.

Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KÖİ Projeleri (Finansal Kapanışı Yapılanlar)

Yıllar	Proje Sayısı	Yatırım Büyüklüğü Milyar Dolar
2015	341	114,7
2016	280	70,7
2017	309	93,4
2018	335	90,0
2019	409	96,7
2020	252	45,7
2021	240	76,2
2022	260	91,3
2023	322	86,0

Kaynak: Dünya Bankası, PPP DATABASE, 2024

Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurtdışı İş Hacmi; Milyar Dolar

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2023, r. revize edilmiştir

Sınır Ötesi Müteahhitlik Hizmetleri 2022 Yılında Yüzde 7,7 Arttı

Sınır ötesi müteahhitlik faaliyetlerine ve işlerine ilişkin olarak her yıl 250 büyük firmanın verileri ENR Kurumu tarafından yayınlanmaktadır. Yaşanan pandemi salgını ile 2020 ve 2021 yıllarında daralan sınır ötesi müteahhitlik faaliyetleri 2022 yılında yeniden büyüme göstermiştir.

ENR verilerine göre; 2020 yılında uluslararası inşaat pazarının büyüklüğü yüzde 11,1 daralarak 473,1 milyar dolardan 420,4 milyar dolara inmişti. Böylece küresel pazarın büyüklüğü 2003 yılına geri dönmüştü. 2021 yılında da sınır ötesi inşaat işlerinde küçülme devam etmişti. 2021 yılında sınır ötesi işler yüzde 5,3 küçülmüş ve 397,9 milyar dolara inmişti.

2022 yılında ise 250 büyük firmanın üstlendiği projeler yüzde 7,7 artmış ve 428,5 milyar dolara yükselmiştir. Rusya-Ukrayna savaşına, yüksek enflasyona, tedarik sıkıntılına ve işgücü açığına rağmen sınır ötesi alınan işler artmıştır. 2022 yılında önde gelen 250 uluslararası firmanın birleşik gelir artışı 2012 yılındaki yüzde 12,3'lük artıştan sonraki en yüksek oran olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında listede yer alan 250 firmanın yüzde 65'inin geliri artmıştır.

Sınır ötesi üstlenilen işlerin yüzde 28,4'ü Avrupa'da, yüzde 18,8'si Asya'da, yüzde 12,8'i Amerika'da, yüzde 12,2'si Orta Doğu'da, yüzde 11,8'i Afrika'da ve yüzde 5,8'i ise Okyanusya bölgesinde gerçekleşmiştir.

En Büyük Müteahhitlik Firmaları İçinde Çin Liderliğini Sürdürmektedir

En büyük 250 müteahhitlik firması içinde 2022 yılı itibarıyla, 81 firma sayısı ile en çok Çinli firmalar yer almaktadır. İlk 250 içinde yer alan Çinli müteahhit firma sayısı 2021 yılında 2 adet artmıştır. 2022 yılında Türk firmalarının sayısı 2 adet azalmış, sayı 40 olmuş ve Türkiye ikinci sıradaki yerini korumuştur. ABD ise 39 firma ile 3. sırada kalmıştır. İtalya'nın firma sayısı 1 adet azalmıştır. Güney Kore ve Japonya firmalarının sayısı değişmemiştir. İspanya'nın 1 adet yükselmiştir. Hindistan'ın firma sayısı da 5 ile değişmemiştir. Almanya ve

Fransa'nın firma sayıları da 3'er adet aynı kalmıştır.

Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Yer Alan Ülkeler

Sıra	Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
1	Çin	76	74	78	79	81
2	Türkiye	44	44	40	42	40
3	ABD	37	35	41	41	39
4	İtalya	12	11	12	13	12
5	Güney Kore	12	12	11	12	12
6	Japonya	11	13	11	11	11
7	İspanya	9	11	10	8	9
8	Hindistan	4	5	5	5	5
9	Almanya	4	3	5	3	3
10	Fransa	4	5	5	3	3
	Diğer	37	37	32	33	35
	Toplam	250	250	250	250	250

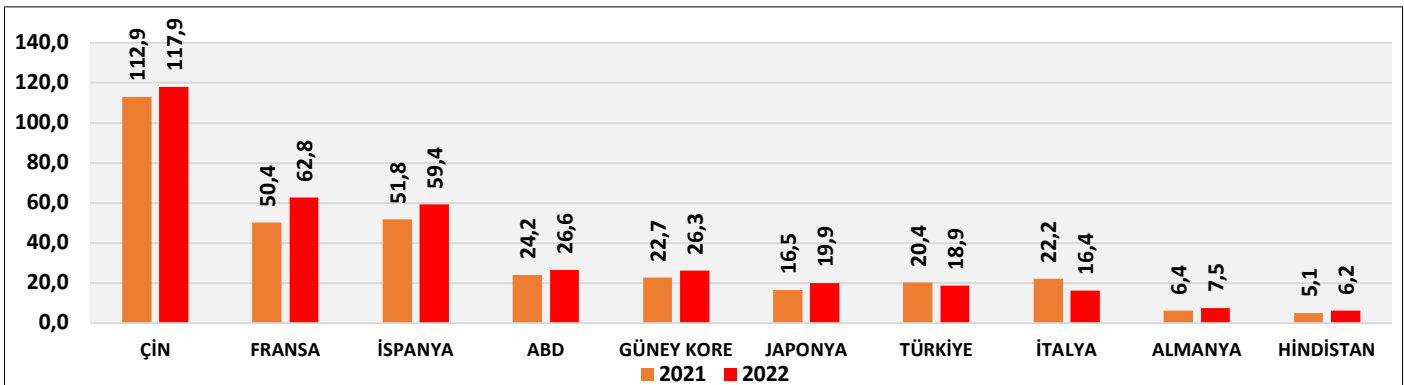
Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2023

İlk 250 Firma İçinde En Yüksek İş Hacmini Çin Firmaları Gerçekleştirdi

2022 yılında 250 firmanın üstlendikleri toplam iş hacmi bir önceki yıla göre yüzde 7,7 artmıştır. Bazı ülkelerde iş hacimleri artarken, bazı ülkelerde ise gerileme göstermiştir.

2022 yılında Çinli firmalar üstlendikleri iş hacmi yüzde 4,4 artmış ve 117,9 milyar dolar ile ilk sırada yer alınmıştır. Fransız firmaların iş hacmi yüzde 24,6 artmış ve 62,8 milyar dolara yükselmiştir. Fransa böylece 2. sıraya atlamıştır. İspanya firmalarının iş hacmi yüzde 14,7 artmış ve 59,4 milyar dolara çıkmıştır. Buna rağmen İspanya üçüncü sıraya inmiştir. Güney Kore, ABD ve Japonya'nın üstlendikleri iş hacimleri 2022 yılında sınırlı artışlar göstermiştir. İzleyen Türkiye ve İtalya'nın aldıkları iş hacimleri ise 2022 yılında

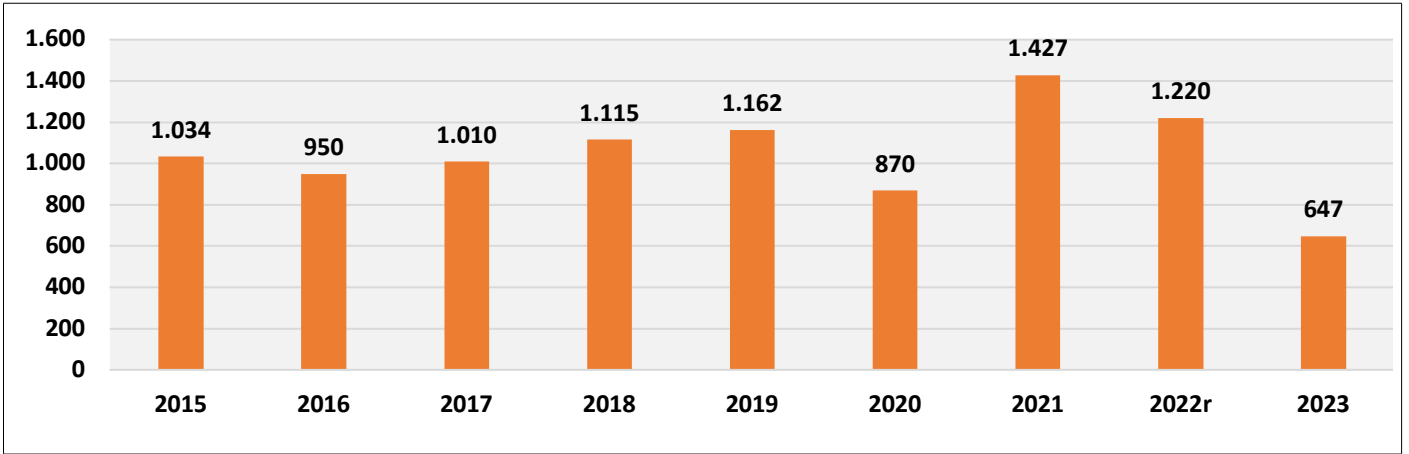
Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler; Milyar Dolar

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2023

Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma); Milyar Dolar

Kaynak: Richard Ellis, Global Real Estate Market Outlook 2023, 2024 Nisan

düşmüştür. Türk müteahhitlerinin aldıkları iş hacmi 2022 yılında yüzde 7,4 azalmış ve 18,9 milyar dolara inmiştir. Türkiye yedinci sıradadır. Almanya ve Hindistan'ın iş hacimleri ise sınırlı artışlar göstermiştir.

Sınır Ötesi Gayrimenkul Satın Alımlarındaki Daralma İnşaat Sektörünü de Sınırladı

Dünya gayrimenkul sektöründeki gelişmeler inşaat sektörünü de doğrudan etkilemektedir. Yeni inşaat faaliyetleri ve yeni inşaat başlangıçları, gayrimenkul geliştiricilerinin yeni projeleri ve talepleri ile şekillenmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2023 yılındaki sınır ötesi gayrimenkul alımlarındaki daralma inşaat işlerini de sınırlamıştır.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş önemli jeopolitik kırılmalara yol açmış ve siyasi riskleri arttırmıştır. Sınır ötesi satın alma işlemleri artan risklerden olumsuz etkilenmiştir. Riskler özellikle Avrupa'da daha çok belirginleşmiştir.

2023 yılında sıkı para politikalarının kuvvetlenmesi ve yüksek faiz artışları da gayrimenkul değerlerinde gerilemeye yol açarken satın almaların finansman maliyetleri de yükselmiştir. Buna bağlı olarak satın alma talebi zayıflamıştır.

Ofisler, turizm yapıları ve perakende binaları ile lojistik alanlara talep 2023 yılında zayıf kalmıştır. 2023 yılında sanayi alanları ve sanayi yapıları ile data merkezlerine olan talep artış göstermiştir.

2023 Yılında Ticari Gayrimenkul Satın Alma Yatırımları Yüzde 47 Azaldı

Pandeminin yaşandığı 2020 yılında sınır ötesi gayrimenkul

satın alma işleri 1 trilyon dolar hacminin altına inmişti. Küresel gayrimenkul yatırımlarında talep tarafı önemli ölçüde zayıflamıştı. 2021 yılında ise ticari gayrimenkul satın alma yatırımlarında yüzde 60,0 büyüme gerçekleşmiş, böylece satın alma yatırımları 2021 yılında 1,43 trilyon dolar ile şimdiye kadarki en yüksek yıllık hacme ulaşmıştı. 2022 yılında ticari gayrimenkul yatırımları yüzde 14,5 azalarak 1,22 trilyon dolara inmişti.

2023 yılında ise sınır ötesi ticari gayrimenkul satın alımları yüzde 47 azalmış ve 647 milyar dolar ile uzun dönemlerin en düşük seviyesine inmiştir. Küresel yavaşlama, yüksek faiz oranları ve jeopolitik gerginlikler daralmadaki en büyük etkenler olmuştur.

Ticari Gayrimenkul Satın Alma İşlemleri Amerika'da Yüzde 50 Azaldı

2023 yılında dünya sınır ötesi ticari gayrimenkul satın alımları yüzde 47 azalarak 647 milyar dolara inmiştir. 2023 yılında bölgelerdeki gayrimenkul satın alma yatırımları benzer eğilimler göstermiş ve önemli ölçüde küçülmeler gerçekleşmiştir. En yüksek küçülme yüzde 50 ile Amerika bölgesinde yaşanmıştır. Satın alma işlemlerinin büyüklüğü 747 milyar dolardan 370 milyar dolara düşmüştür.

Batı ve Doğu Avrupa'da gayrimenkul satın alımları yüzde 46 azalarak 347 milyar dolardan 187 milyar dolara gerilemiştir. Asya Pasifik bölgesinde ise yüzde 29 azalmıştır. Bu gelişmeler ardından 2023 yılında küresel ticari gayrimenkul satın alma işlemlerinde Amerika'nın payı yüzde 61,2'den yüzde 57,6'ya inmiştir. Buna rağmen Amerika en yüksek payı almaya devam etmiştir. Tüm ticari gayrimenkul alt sektörleri geçen yıla göre düşüşler kaydetmiştir.

Tablo.10 Ticari Gayrimenkul Satın Alımları 2022-2023

	Satın Alma Milyar Dolar 2022 r	Satın Alma Milyar Dolar 2023	2022/ 2023 Değişim %	2022 Pay %	2023 Pay %
Asya Pasifik	126	90	-29,0	10,4	13,7
Batı ve Doğu Avrupa	347	187	-46,0	28,4	28,7
Amerika	747	370	-50,0	61,2	57,6
Dünya	1.220	647	-47,0	100,0	100,0

Kaynak: Richard Ellis, Global Real Estate Market Outlook 2023, 2024 Nisan, r:revize edilmiştir

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2023

II. Bölüm
TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

II.1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

Türkiye ekonomisinde 2023 yılında ana belirleyici haziran ayından itibaren rasyonel politikalara dönüş olmuştur. 2021 yılı aralık ayında başlayan liralasma politikaları kapsamındaki uygulamalar sone ermiş ve ekonomi politikalarında yılın ikinci yarısında keskin bir dönüş yaşanmıştır.

2023 yılında ekonomiyi etkileyen diğer önemli unsurlar da olmuştur. Öncelikle şubat ayında yaşanan deprem afeti ekonomide 104 milyar dolarlık bir hasara yol açmıştır. Yıl boyunca deprem afetinin yaraları sarılmaya çalışılmıştır. Yine mayıs ayında yapılan seçimler nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde uzun süreli bir bekle-gör dönemi oluşmuştur. Seçimlerin ardından ekonomideki politika değişimi ile siyasi ve ekonomik belirsizlikler azalmıştır.

Yılın ilk yarısında ekonomide liralasma politikaları genişletilerek uygulanmıştır. Türk lirası kredilerdeki negatif faizler ile ekonomik büyüme desteklenmiştir. Sanayi şirketlerine dönük kredi kullanma ve dövizli işlemler kuralları ise önemli ölçüde sıkılaştırılmıştır. Türk lirası seçimler öncesinde değer kazanmış ve mayıs ayında ikili döviz kurları oluşmuştur.

Seçimlerin ardından ekonomide rasyonel politikalara geçilmiştir. Rasyonel politikalar fiyat istikrarını, finansal istikrarı ve cari işlemlerde sürdürülebilir açıkları hedeflemiştir. Bu amaçla öncelikle para politikasında değişikliğe gidilmiş ve merkez bankası sıkı para politikası uygulamaya başlamıştır. Merkez Bankası politika faizini artırmış, kredi büyümesi ve likidite alanında sıkılaşma önlemleri almıştır. Maliye politikaları tarafında ise sıkılaşma sağlanmamış olmakla birlikte deprem harcamalarına rağmen bütçe açığı hedefin altında kalmıştır. Enflasyonist ortamdaki vergi geliri artışları bütçede iyileşme sağlamıştır.

Ekonomide rasyonel politikalara geçiş ile Türk lirası üzerindeki kontroller de azaltılmaya başlanmıştır. Buna bağlı olarak Türk lirasında haziran ve temmuz aylarında önemli bir düzeltme gerçekleşmiştir. Yine haziran ve temmuz aylarında KDV ve ÖTV artışlarına gidilmiş, başta akaryakıt olmak üzere kamunun yönlendirdiği fiyatlarda artışlar yaşanmıştır.

Bu gelişmeler çerçevesinde enflasyon yılın ikinci yarısında artış göstermiştir. Yine Türk lirası kredi faiz oranları da yükselmiştir. Rasyonel politikalar sürecinde liralasma döneminde uygulanmaya başlanan bazı düzenlemeler de kademeli olarak kaldırılmıştır.

Türkiye ekonomisi ve reel sektör için 2023 yılında iki çok farklı dönem yaşamıştır. Reel sektör 2023 yılı ilk yarısında liralasma politikalarının artan düzenlemelerine uyum sağlamaya çalışmıştır. Yılın ikinci yarısında ise bu kez rasyonel politikalara geçiş ile ortaya çıkan yeni koşullara uyum hedeflenmiştir. Reel sektör bu uyum sürecinde önceki dönemden gelen tahribatı da yönetmeye çalışmıştır.

Ekonomi ve İnşaat Sektörü Birlikte Büyüdü

2023 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 4,5 büyümüştür. Türkiye ekonomisindeki büyümeye paralel olarak inşaat sektörü de 2023 yılında yüzde 7,8 büyüme göstermiştir. Böylece inşaat sektöründe 2017 yılından bu yana ilk kez büyüme gerçekleşmiştir.

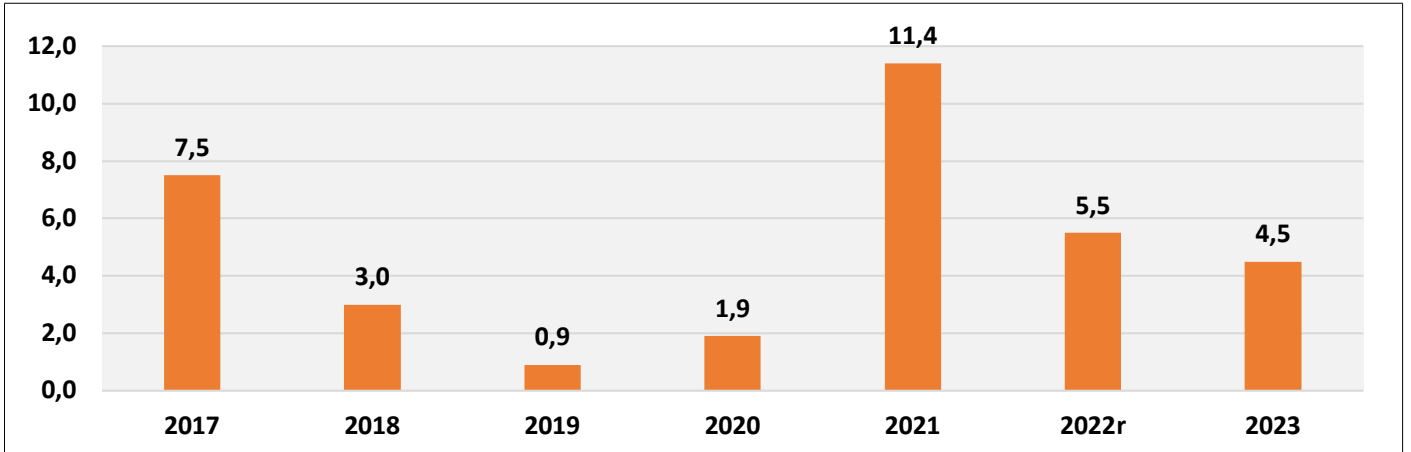
Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler (2021-2023)

	2021	2022	2023
GSYH Milyar TL	7.249	15.012r	26.276
GSYH Milyar Dolar	807,1	905,8r	1.118,6
Kişi Başına Milli Gelir Dolar	9.545	10.655	13.110
GSYH Büyüme % Sabit Fiyatlarla	11,4	5,5r	4,5
+15 Çalışma Çağı Nüfus Bin Kişi	63.704	64.679	65.425
İşgücüne Katılma Oranı %	51,4	53,1	53,3
İstihdam Düzeyi Bin Kişi	28.797	30.752	31.632
İşsiz Sayısı Bin Kişi	3.919	3.582	3.264
İşsizlik Oranı %	12,0	10,4	9,4
İhracat Milyar Dolar	225,20	254,20	255,44
İthalat Milyar Dolar	271,40	363,71	361,76
Dış Ticaret Dengesi Milyar Dolar	-46,20	-109,51	-106,32
İhracat / İthalat %	83,0	69,9	70,6
Dış Ticaret Hacmi / GSYH %	61,9	68,7	55,2
Cari İşlemler Dengesi Milyar Dolar	-7,23r	-48,80	-44,96
Cari İşlemler Dengesi / GSYH %	-0,90r	-5,39	-4,02
Ham Petrol Fiyatı Brent Dolar/Varil	70,8	100,8r	82,5
Enerji İthalatı (27. fasıl) Milyar Dolar	50,7	96,6	69,1
GSYH Deflatörü %	19,40	101,20	67,46
TÜFE Yıl Sonu %	36,08	64,27	64,77
ÜFE Yıl Sonu %	79,89	97,72	44,22
Bütçe Dengesi Milyar TL	-201,5	-144,7r	-1.375
Bütçe Dengesi /Milli Gelir %	-2,78	-0,97r	-5,23
Dış Borçlar Milyar Dolar	436r	458	500
T.C. Merkez Bankası Brüt Döviz Rezervleri Milyar Dolar	72,6	82,9	
Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları Milyar Dolar (Gayrimenkul Yatırımları Hariç)	7,62	6,73	7,07
Sanayi Üretimi Büyüme %	16,5r	5,0r	1,6
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ortalama %	76,6	77,2	76,3
Sabit Sermaye Yatırımları Milyar TL	2.044r	4.378r	8.506
Sabit Sermaye Yatırımları Büyüme %	7,2r	1,3r	8,9
T.C. Merkez Bankası Ortalama Fonlama Faizi Yıl Sonu %	14,00	9,00	52,50
Sepet Kur Türk Lirası Yıl Sonu	14,45	19,22	31,06
TL Ticari Kredi Faiz Oranı Yıl Sonu %	24,37	14,02	52,91

Kaynak: TÜİK, T.C. Merkez Bankası, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, r: revize edilmiştir

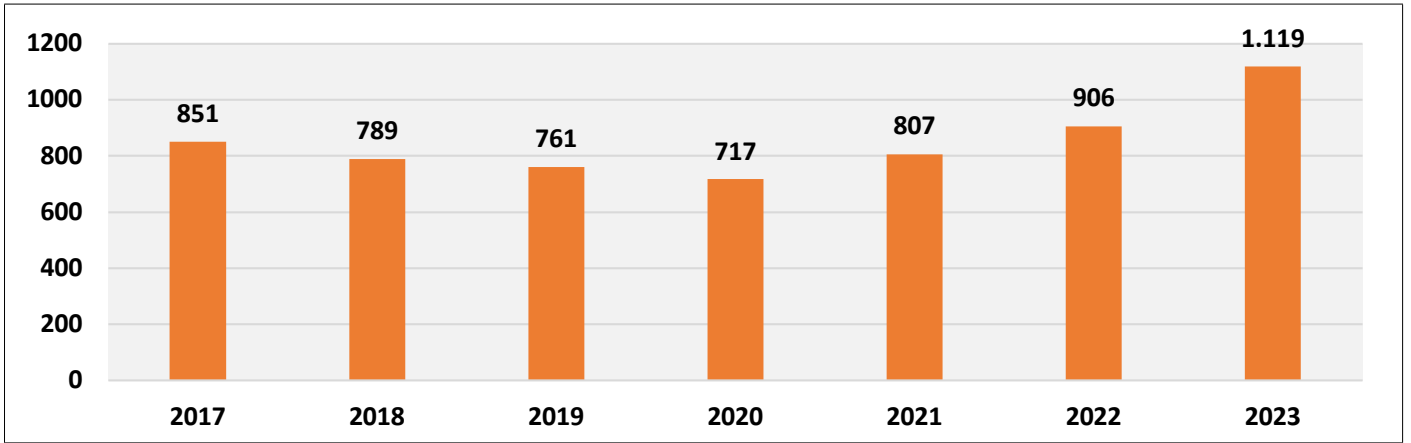

Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde

Kaynak: TÜİK

Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar Dolar

Kaynak: TÜİK

Türkiye Ekonomisi 2023 Yılında Yüzde 4,5 Büyüdü

Türkiye ekonomisi 2023 yılında yüzde 4,5 büyümüştür. 2023 yılının ilk yarısında önce deprem afetinin etkileri daha sonra seçimlerin yarattığı belirsizlikler yaşanmıştır. Buna karşın 2023 yılının ilk yarısında uygulanan liralama politikaları ve genişletici politikalar büyümeyi desteklemiştir. Yılın ikinci yarısında ise rasyonel ekonomi politikalarına geçilmiştir. Fiyat istikrarı ve finansal istikrar için sıkı para ve maliye politikaları uygulanmaya başlanmıştır. Buna bağlı olarak iç talep ve ekonomik büyüme ikinci yarıda yavaşlamıştır. 2023 yılında büyüme daha çok iç tüketime ve ithalata dayalı gerçekleşmiştir. 2023 yılında net ihracatın büyümeye katkısı negatif, yatırımların katkısı ise yüksek olmuştur.

2023 Yılında Milli Gelir 1 Trilyon Doları Aştı

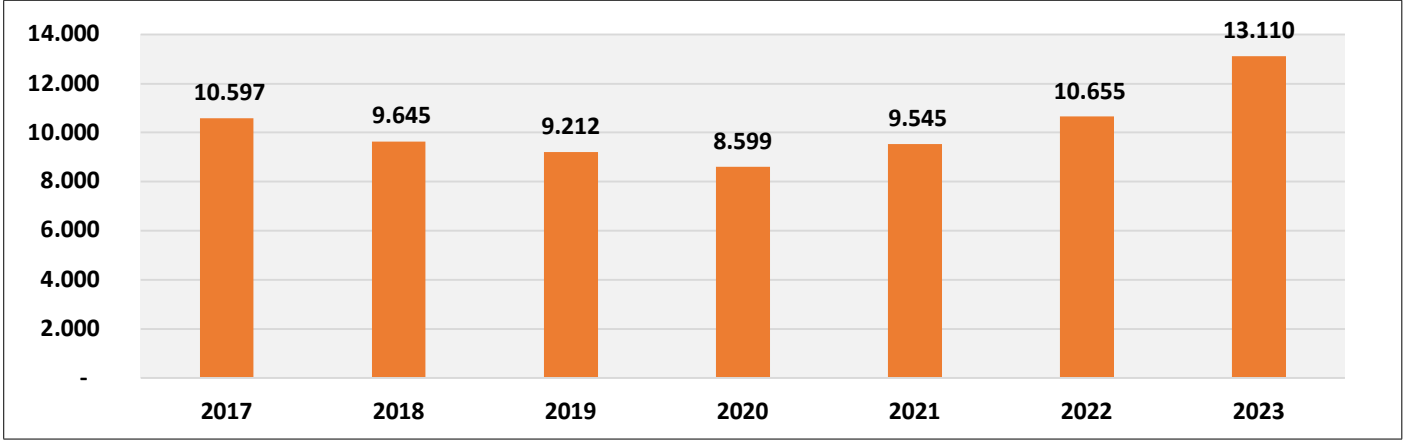
2023 yılında yüksek büyüme ve Türk lirasının değerlenme-

si ile milli gelir ABD doları olarak hızlı bir artış göstermiş ve ilk kez 1 trilyon dolar seviyesini aşmıştır. 2023 yılında milli gelir 906 milyar dolardan 1.119 milyar dolara yükselmiştir. Reel büyüme yüzde 4,5 iken dolar cinsinden milli gelir artışı yüzde 23,5 olmuştur. Milli gelir değerlendirilen TL ile şişmiştir.

Kişi Başı Milli Gelir 13.110 Dolara Yükseldi

Kişi başı milli gelir 2023 yılında 13.110 dolara yükselmiştir. 2013-2020 arasında gerileme yaşanan dolar cinsinden kişi başı milli gelir 2021 ve 2022 yıllarının ardından 2023 yılında da artış göstermiştir. Ekonomik büyüme ve özellikle Türk lirasındaki değerlendirme kişi başı milli geliri dolar cinsinden 2.455 dolar artmıştır. Kişi başı gelirdeki artış yüksek ekonomik büyümenin 2023 yılındaki olumlu çıktılarından biri olmuştur. Ancak kişi başı milli geliri yükselten Türk lirasındaki değerlendirme dış ticarete çok yüksek bir açığa neden olmuştur.

Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir; Dolar

Kaynak: TÜİK

2023 Yılında İstihdam Sayısı 908 Bin Kişi Arttı

2023 yılında toplam istihdam sayısı 908 bin kişi artmıştır. 2023 yılında istihdam piyasasında deprem afeti ve EYT düzenlemesinin daraltıcı etkileri görülmüştür. Buna rağmen istihdam artışı sürmüştür. Hizmet sektörü ve deprem bölgesindeki faaliyetler ile inşaat sektöründe istihdam genişlemiştir. 2023 yılında iş gücüne katılma oranı yüzde 53,3'e yükselmiştir. İşsizlik oranı ise yüzde 10,4'ten yüzde 9,4'e gerilemiştir. İstihdam piyasasında önemli bir genişleme sağlanmıştır.

Türk Lirasında Düzeltme ve Ekonomi Politikalarındaki Değişim Sonucu Tüketici Enflasyonu Yükseldi

2023 yılında tüketici enflasyonu yılı yüzde 64,77 seviyesinden kapatmıştır. Son 22 yılın en yüksek tüketici enflasyonu gerçekleşmiştir. 2023 mayıs sonuna kadar liralasma politikaları sürdürülmüş, haziran ayında ekonomide rasyonel politikalara geçiş başlamış ve Türk lirasında yüksek bir düzeltme yaşanmıştır. Yine haziran ayından itibaren KDV ve ÖTV

artışlarına gidilmiştir. Akaryakıt fiyatlarında önemli artış olmuştur. Tüm bunların etkisi ile tüketici enflasyonu yılın ikinci yarısında artış eğilimi içinde olmuştur.

2023 Yılında Üretici Fiyatlarında Gerileme Yaşandı

2023 yılında üretici fiyatlarında gerileme yaşanmış ve yılın sonunda yüzde 44,22 enflasyon gerçekleşmiştir. 2022 yılında sıçrama gösteren üretici fiyatları 2023 yılında daha çok baz etkisi ile düşüş göstermiştir. Enerji ve emtia fiyatlarında yaşanan düşüşler olumlu katkı sağlamıştır. Ücret artışları ve Türk lirasında yaşanan düzeltme ise üretici enflasyonuna artış yönünde etki yapmıştır.

2023 Yılında İhracat Yüzde 0,5 Yükseldi; İthalat Yüzde 0,5 Geriledi

Türkiye dış ticaret verileri 2020 yılı başından itibaren genel ticaret sistemi verileri ile açıklanmaktadır. 2023 yılında ihracat yüzde 0,5 artarak 255,4 milyar dolara yükselmiştir. Yılın genelinde durağan ihracat pazarları ile TL'nin ilk yarıda

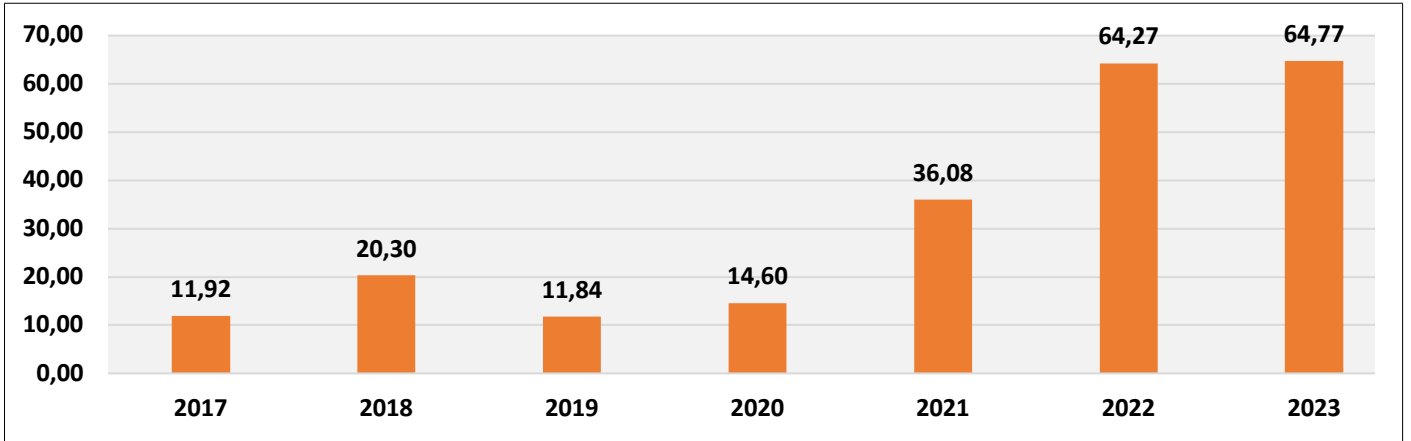
Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri

Yıllar	15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus Bin Kişi	İşgücü Bin Kişi	İstihdam Edilenler Bin Kişi	İşsiz Bin Kişi	İşgücüne Katılma Oranı %	İşsizlik Oranı %
2015	57.854	29.678	26.621	3.057	51,3	10,3
2017	59.894	31.643	28.189	3.454	52,8	10,9
2018	60.654	32.274	28.738	3.537	53,2	11,0
2019	61.469	32.549	28.080	4.469	53,0	13,7
2020	62.579	30.735	26.695	4.040	49,1	13,1
2021	63.704	32.716	28.797	3.919	51,4	12,0
2022	64.678	34.334	30.724	3.582	53,1	10,4
2023	65.425	34.872	31.632	3.264	53,3	9,4

Kaynak: TÜİK

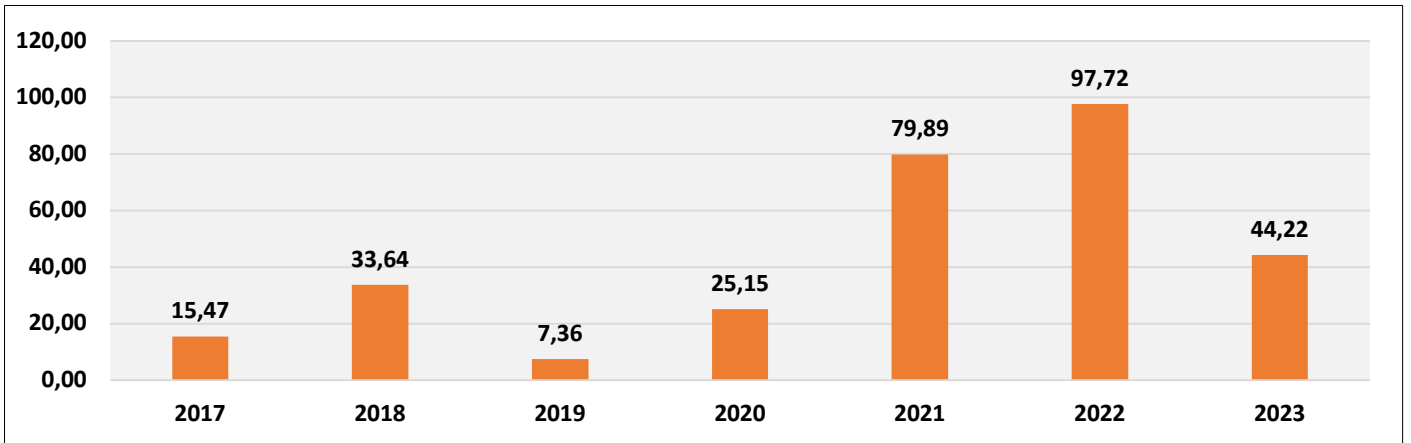

Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde

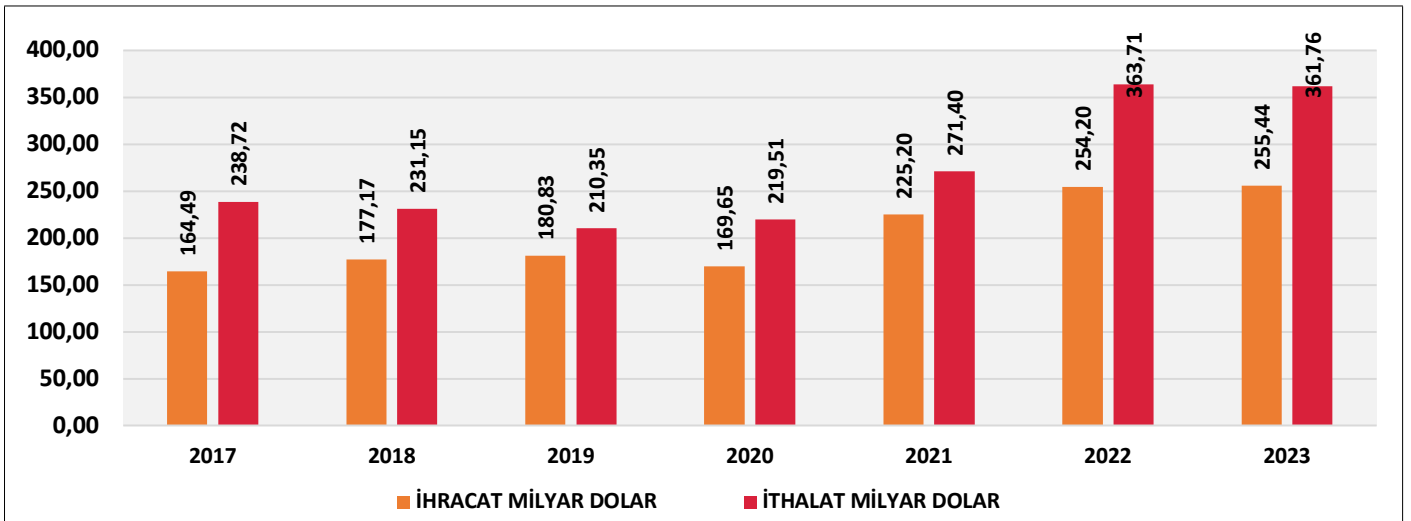
Kaynak: TÜİK

Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde

Kaynak: TÜİK

Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar

Kaynak: TÜİK

değerlenmesi ihracat artışını sınırlamıştır. İthalat ise 2023 yılında yüzde 0,5 gerilemiş ve 361,76 milyar dolar olmuştur. İthal enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüşler ile yılın ikinci yarısında altın ithalatına ilişkin getirilen sınırlamalar ithalattaki gerilemenin ana nedenleri olmuştur.

2023 Yılında Yüksek Dış Ticaret Açığı Gerçekleşti

2023 yılında yüksek dış ticaret açığı verilmiştir. Dış ticaret açığı 2023 yılında yüzde 2,9 azalmıştır. Ancak buna rağmen 106,3 milyar dolar ile yüksek bir açık gerçekleşmiştir. İhracat performansı zayıf kalmış, ithalat ise sınırlı ölçüde düşmüştür. Buna rağmen 2022 yılında gelen yüksek dış ticaret açığı 2023 yılında da sürmüştür. 2022 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 69,9 iken 2023 yılında yüzde 70,6 olmuştur.

Enerji İthalatında Yüzde 40,0 Düşüş Yaşandı

2023 yılında enerji ithalatında önemli bir düşüş yaşanırken, tüketim ve yatırım malları ithalatında yüksek artışlar yaşanmıştır. 2023 yılının ilk yarısında uygulanan negatif ve düşük faiz politikası ile Türk lirasındaki değerlenme sonucu tüketim ve yatırım malları ithalatında önemli artış gerçekleşmiştir. Sınayi üretimdeki yavaşlama ile ara malları ithalatı ise azalmış ve 222,5 milyar dolara inmiştir. Enerji ithalatı ise enerji fiyatlarındaki düşüşe bağlı olarak yüzde 40,0 azalmış ve 39,0 milyar dolara inmiştir.

Cari İşlemler Açığı 2023 Yılında 45,0 Milyar Dolar Olarak Gerçekleşti

2023 yılında dış ticaret açığındaki yüksek gerçekleşmeye bağlı olarak cari işlemler açığı 45,0 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Turizm gelirlerindeki önemli artışa rağmen cari işlemler dengesinde yüksek açık 2023 yılında da devam et-

miştir. Cari açığın milli gelire oranı ise yüzde 5,4'ten yüzde 4,0'e inmiştir.

Dış Borçların Milli Gelire Oranı Yüzde 44,7'ye Geriledi

2023 yılında yüksek cari işlemler açığı ile dış borçlanma gereksinimi yükselmiştir. Buna bağlı olarak dış borç stoku 2022 yılında 459 milyar dolar iken 2023 yılında 500 milyar dolara yükselmiştir. Borçlanmada kamu kesimi ve reel kesim öne çıkmıştır. Ekonomideki büyüme ve dolar cinsinden milli gelirdeki artışa bağlı olarak dış borçların milli gelire oranı ise 2023 yılında yüzde 44,7'ye inmiştir.

Bütçe Açığı 2023 Yılında Deprem Afeti Nedeniyle Önemli Ölçüde Arttı

2023 yılında çok yüksek bir bütçe açığı oluşmuştur. 2023 yılı şubat ayında yaşanan deprem afeti kamu maliyesi üzerinde önemli bir harcama yükü oluşturmuştur. Gelir tarafında ise düşüşler ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak 2023 yılında bütçe açığı 1.375 milyar TL'ye sıçramıştır. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 5,2'ye çıkmıştır.

Faiz Dışı Denge Yüksek Açık Verdi

2023 yılında bütçe açığı önemli ölçüde artmış ve 1,39 trilyon dolara çıkmıştır. Bütçe harcamaları deprem afeti nedeniyle ve de faiz harcamaları nedeniyle artmıştır. Faiz oranlarındaki artışlar ile faiz harcamaları yüzde 116,8 genişlemiştir. Enflasyonist etki ve KDV-ÖTV oran artışları sonucu vergi gelirlerinde ise yüzde 91,3 artış gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucu bütçe 2023 yılında yüksek faiz dışı açık vermiştir. 2023 yılında faiz dışı açık 712,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

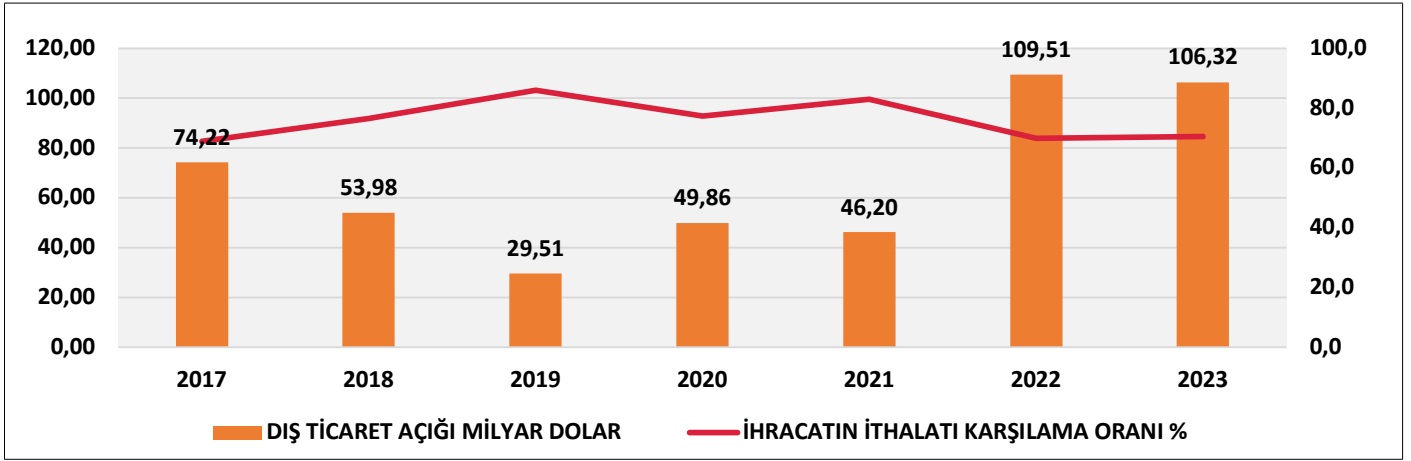
Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibarıyla Dağılımı; Milyar Dolar

Yıllar	Yatırım Malları	Ara Malları Enerji Hariç	Enerji	Tüketim Malları	Toplam
2017	33,4	141,6	32,1	31,6	238,7
2018	30,1	137,4	37,4	26,3	231,2
2019	26,1	125,4	37,1	21,8	210,4
2020	31,8	138,1	25,5	24,1	219,5
2021	36,0	176,8	33,3	24,9	271,4
2022	40,5	227,6	65,1	30,5	363,7
2023	52,7	222,5	39,0	47,6	361,8

Kaynak: TÜİK

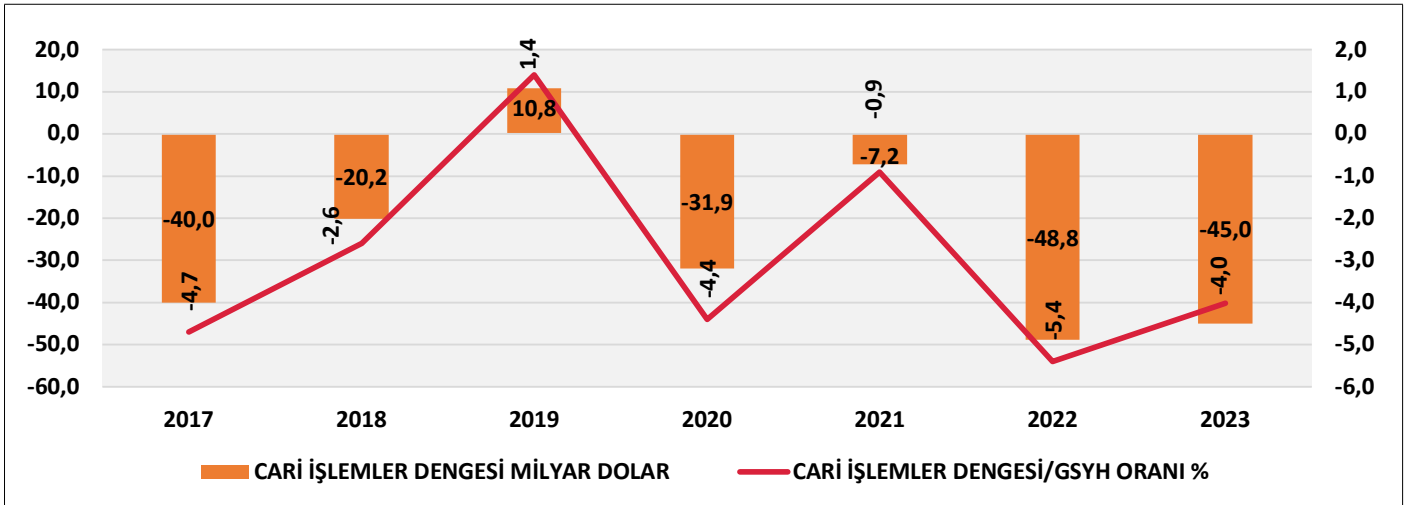

Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

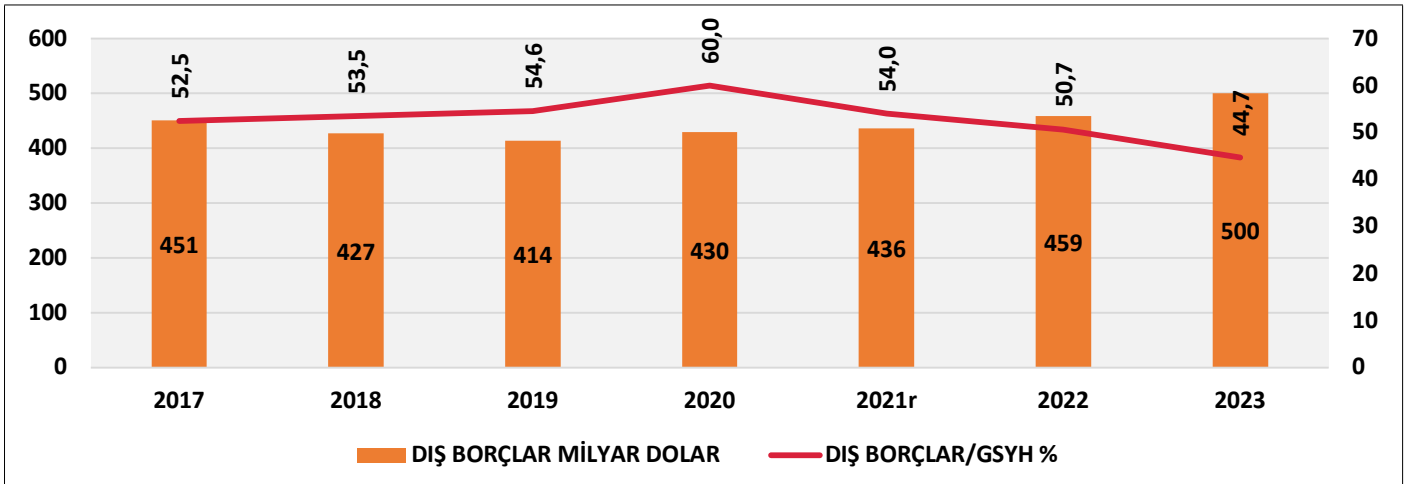
Kaynak: TÜİK

Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, r: revize edilmiştir

Sabit Sermaye Yatırımları 2023 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 94,3 Büyüdü

2023 yılında sabit sermaye yatırımları cari fiyatlarla yüzde 94,3 büyüyerek 8.506 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sabit sermaye yatırımları tüketici enflasyonundan arındırıldığında ise yüzde 17,9 büyümüştür. Sabit sermaye yatırımları reel

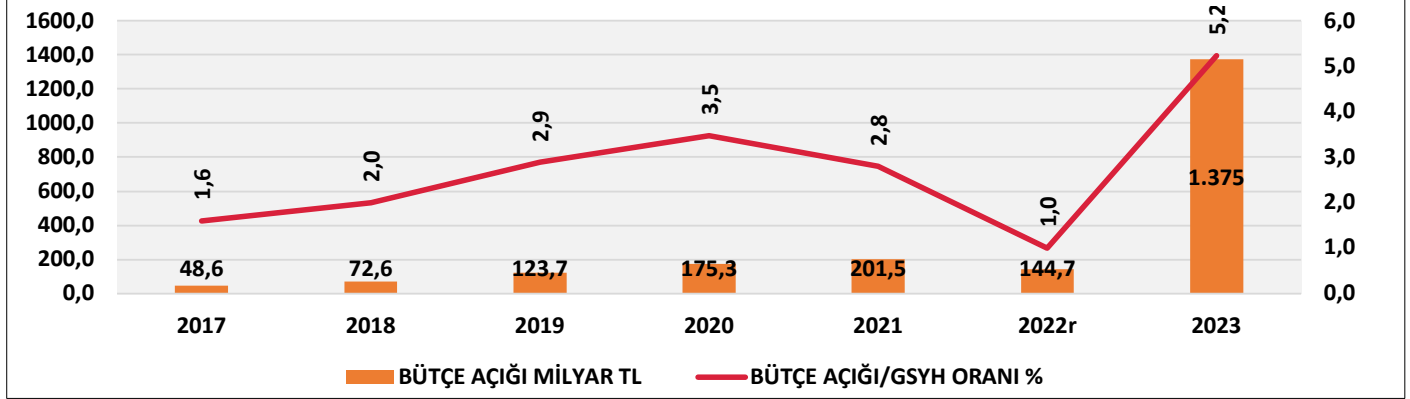
olarak da önemli büyüme göstermiştir. 2023 yılında sabit sermaye yatırımlarında iki unsur belirleyici olmuştur. İlk olarak inşaat sektöründeki büyüme ile inşaat yatırımları artmıştır. Deprem bölgesi inşaat faaliyetleri katkı sağlamıştır. İkinci olarak ise özel sektörün makine ve teçhizat yatırımlarında yine önemli bir büyüme gerçekleşmiştir. Böylece sabit sermaye yatırımlarında reel olarak büyüme yaşanmıştır.

Tablo.14 Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri; Milyar TL

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bütçe Giderleri	678,3	830,8	999,5	1.203,7	1.603,5	2.888,0r	6.947,2
Faiz Giderleri	56,7	74,0	99,9	134,0	180,6	310,8r	673,8
Bütçe Gelirleri	630,5	757,8	875,8	1.028,4	1.364,1	2.748,8r	5.110,9
Vergi Gelirleri	536,6	621,3	673,3	833,3	1.165,0	2.353,4r	4.500,9
Bütçe Dengesi	-47,8	-72,6	-123,7	-175,3	-201,5	-139,1	-1.386,3
Faiz Dışı Denge	8,9	1,3	-23,8	-41,3	-20,7	171,8	-712,6

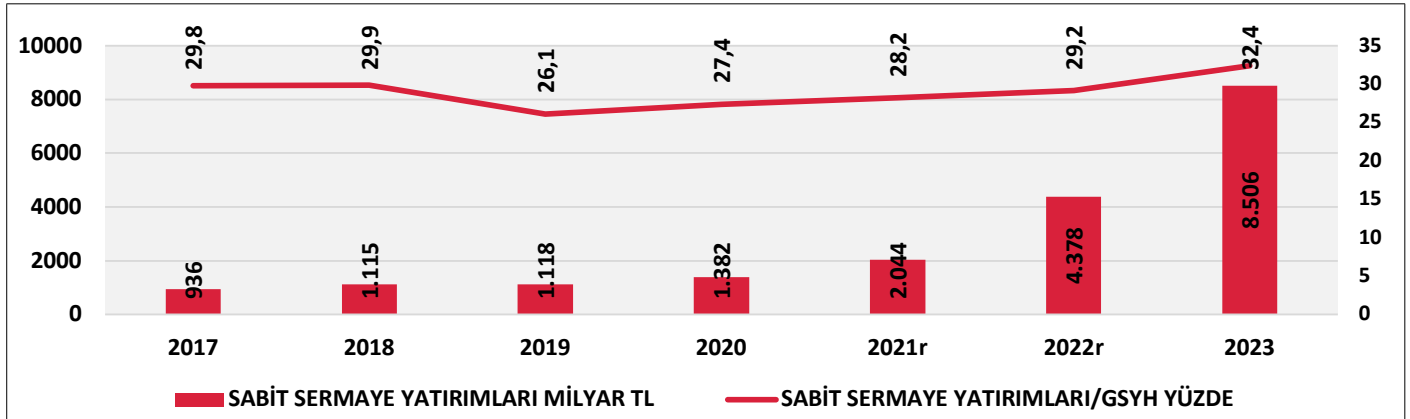
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, r: revize edilmiştir

Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK

Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Sabit Sermaye Yatırımları İçinde İnşaat Yatırımlarında Büyüme Daha Hızlı Gerçekleşti

Sabit sermaye yatırımları üç unsurdan oluşmaktadır: İnşaat yatırımları, makine ve teçhizat yatırımları ile diğer aktif yatırımlar. 2023 yılında sabit sermaye yatırımlarında yüzde 94,3 artış gerçekleşmiştir. Makine ve teçhizat yatırımlarında büyüme yüzde 94,8 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında inşaat yatırımları ise cari fiyatlarla yüzde 100,9 artarak 3,68 trilyon TL'ye yükselmiştir. İnşaat yatırımları yüzde 43,2 pay almıştır.

Sabit Sermaye Yatırımları İçinde En Büyük Payı Ulaştırma, Konut ve İmalat Yatırımları Aldı

Sabit sermaye yatırımları içinde 2023 yılında en büyük payı yüzde 31,7 ile ulaştırma yatırımları alırken, konut yatırımları yüzde 27,4 payı ile ikinci sırada yer almıştır. Her iki alan da inşaat sektörü için öncelikli alanlardır. Konut yatırımlarında deprem bölgesi konut üretimi ve güçlendirme faaliyetleri etkili olmuştur. Kamu yatırımlarında en yüksek payı yüzde 39,2 ile ulaştırma yatırımları alırken, özel sektörde en yüksek payı yüzde 31,0 ile konut sektörü almıştır. Özel sektörde imalat sanayi yatırımları payı ise yüzde 24,4'tür.

Sanayi Üretimi Yüzde 1,2 Arttı

Sanayi sektöründe üretim 2023 yılında yüzde 1,2 artmıştır. Sanayi sektöründe 2021 ve 2022 yıllarındaki yüksek üretim artışlarının ardından 2023 yılında sanayi üretimini sınırlayan birçok unsur olmuştur. İlk olarak yılın ilk çeyreğinde yaşanan deprem afeti bölgede ve ülke genelinde sanayi üretimini olumsuz etkilemiştir. Yılın ikinci çeyreğinde seçim belirsizliği

ve çalışma gün sayılarının azalması sınırlayıcı etki yapmıştır. Yurtdışı sanayi malı talebi yıl genelinde zayıf gerçekleşmiştir. İkinci yarıda ise iç talepteki yavaşlama ile sanayi üretiminde artış yavaşlamıştır.

İmalat Sanayi Ortalama Kapasite Kullanım Oranı 0,9 Puan Azaldı

2023 yılında sanayi üretiminde yaşanan yavaşlama ile imalat sanayinde ortalama kapasite kullanım oranı da bir önceki yıla göre 0,9 puan azalarak yüzde 77,2'den yüzde 76,3'e inmiştir. Çoğu sektörde kapasite kullanım oranları geçen yılın altında kalmıştır. Yıl genelinde dış talep zayıf kalmıştır. Yılın ikinci yarısında ise iç talepte de yaşanan yavaşlama etkili olmuştur.

Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL

Yıllar	İnşaat Yatırımları	Makine ve Teçhizat Yatırımları	Diğer Aktif Yatırımları	Toplam
2017	536,2	327,2	72,3	935,7
2018	644,1	381,1	88,9	1.114,1
2019	580,9	417,2	119,4	1.117,6
2020	627,0	575,5	179,6	1.382,1
2021	877,3	941,8	221,0	2.044,1
2022	1.833,2r	2.043,6r	501,4	4.378,2r
2023	3.677,5	3.981,8	846,7	8.506,0

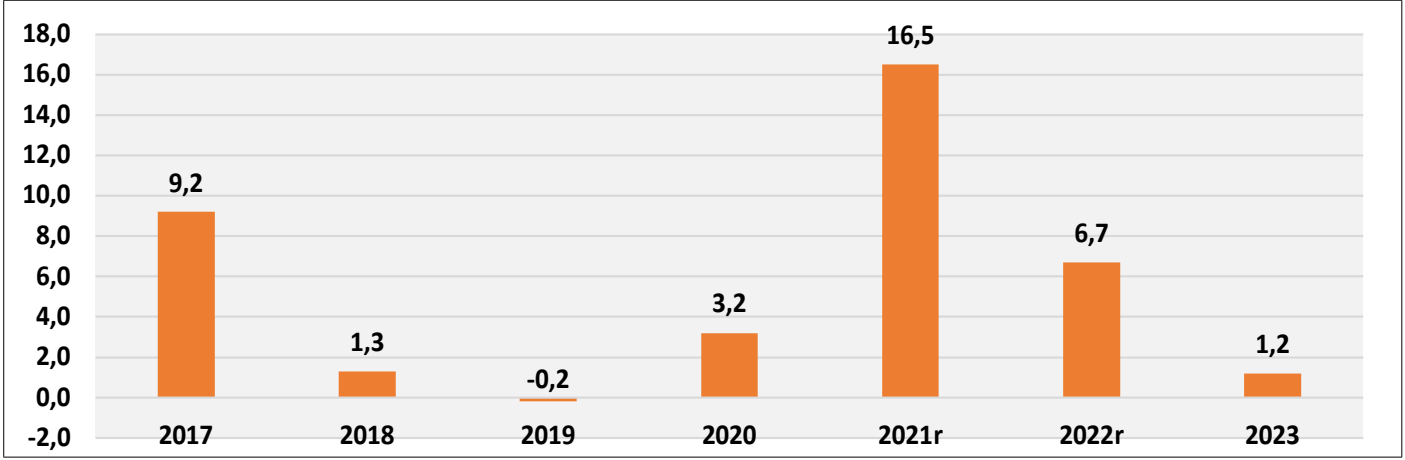
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla, Yüzde

Sektörler	2021			2022			2023		
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
Tarım	7,3	1,1	1,8	8,4	1,0	1,9	8,1	1,0	1,8
Madencilik	6,0	1,9	2,3	10,0	2,3	3,3	8,2	2,1	2,9
İmalat	0,5	27,4	24,3	0,5	26,3	23,1	0,4	24,4	21,5
Enerji	7,9	1,6	2,3	7,8	1,6	2,4	4,9	2,2	2,5
Ulaştırma	37,1	30,1	30,9	35,9	30,4	31,1	39,2	30,7	31,7
Turizm	0,2	1,0	0,9	0,1	1,0	0,9	0,2	1,0	0,9
Konut	0,9	28,4	25,2	0,5	29,4	25,8	1,5	31,0	27,4
Eğitim	11,0	2,2	3,3	9,7	2,1	3,0	10,4	2,1	3,1
Sağlık	4,9	3,6	3,8	5,2	3,5	3,7	7,8	3,5	4,0
Diğer	24,2	2,7	5,2	21,9	2,4	4,8	19,3	2,2	4,3
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

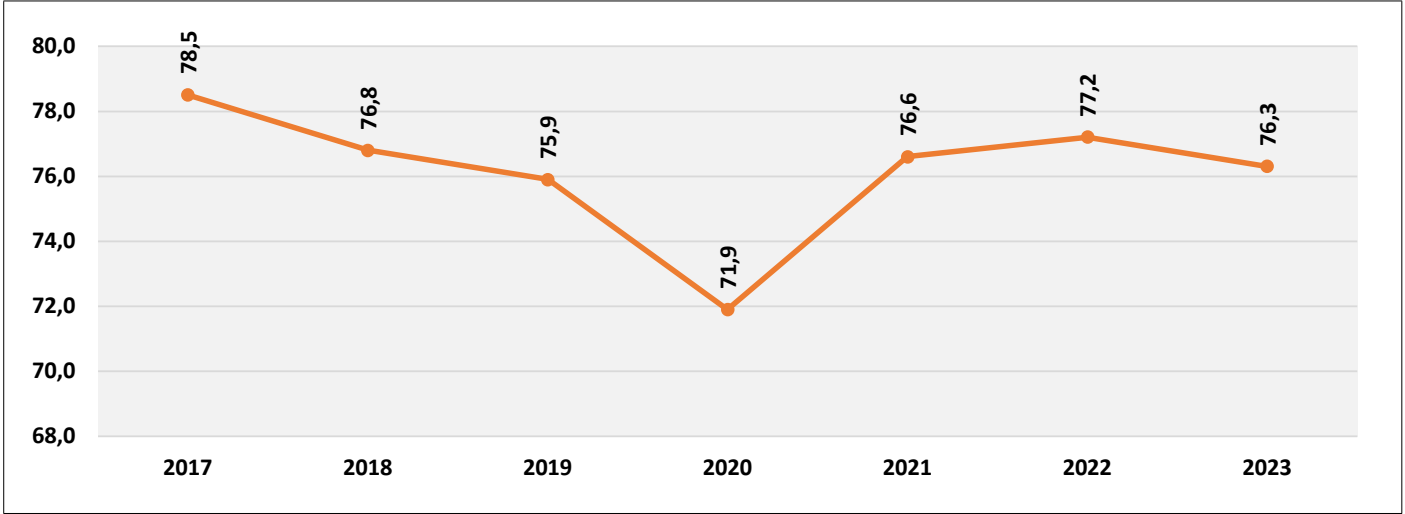
Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2024 Yılı Programı

Grafik.20 Sanayi Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde

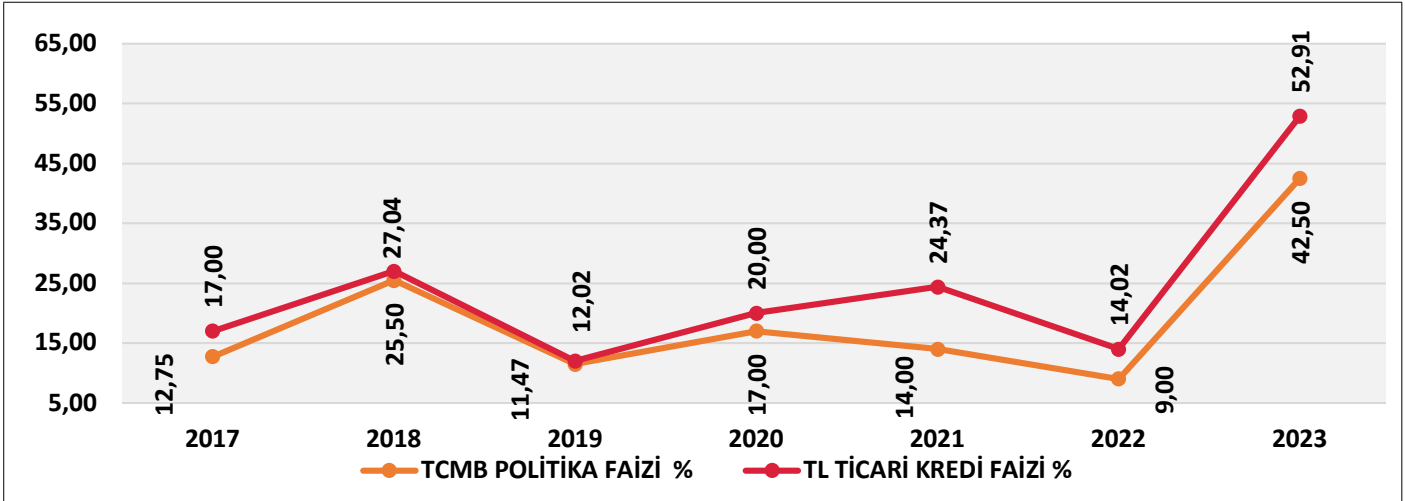
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

2023 Yılında İki Ayrı Faiz Politikası ve Seviyesi Yaşandı

2023 yılında iki ayrı faiz politikası izlenmiş ve iki farklı faiz seviyeleri oluşmuştur. T.C. Merkez Bankası 2023 yılı mayıs ayına kadar düşük ve negatif faiz politikasını sürdürmüştür. Politika faizi mayıs ayında yüzde 8,5 olarak gerçekleşmiştir. Yine merkez bankasının reeskont kredileri ve banka kredi faizlerine getirilen üst sınırlar ile kredi faiz oranları da yüzde 14 seviyelerinde kalmıştır. Haziran ayında ise rasyonel ekonomi politikalarına geçiş ile faizlerde de artış başlamıştır. 2023 sonunda merkez bankasının politika faizi yüzde 42,5 olmuştur. Ticari TL kredi faiz oranları ise yıllık bileşik yüzde 52,91 seviyesinden yılı kapatmıştır.

Türk Lirası Ortalama Sepet Kur 2023 Yılında Nominal Olarak Yüzde 47,5 Değer Kaybetti

Türk lirasında 2023 yılında iki ayrı yarı yaşanmıştır. İlk yarıda liralasma politikaları sürmüş ve kısıtlayıcı önlemler ile TL'de değer kaybı yavaşlamıştır. 2022 yılını 19,35 seviyesinden kapatan TL sepet kur nisan ayında 20,43 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mayıs ayında müdahaleler nedeniyle ikili dö-

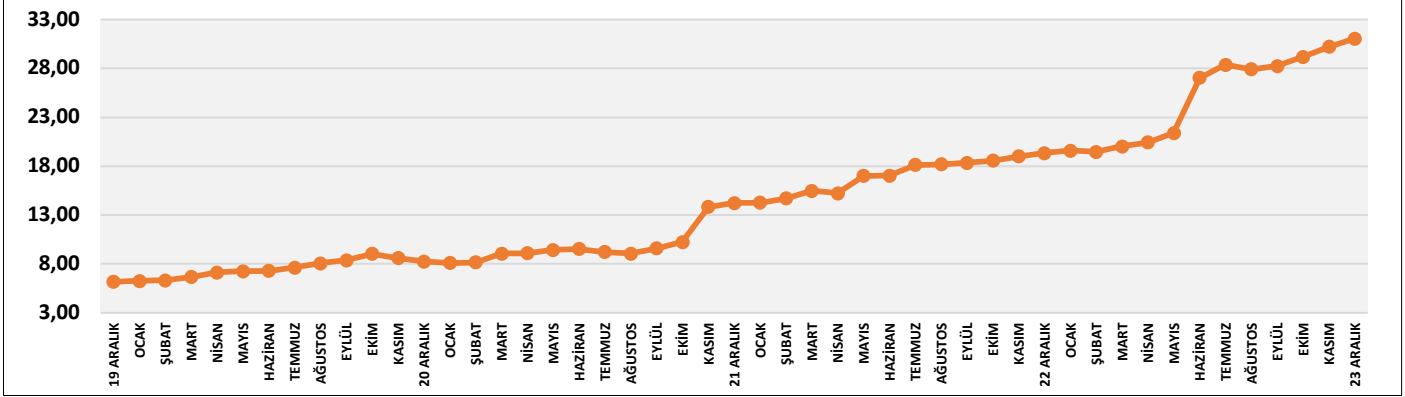
viz kurları oluşmaya başlamıştır. Haziran ayında ise ekonomi politikalarındaki değişim ile TL'de düzeltme yaşanmıştır. TL sepet kur temmuz ayında 28,37 TL seviyesine yükselmiştir. İzleyen aylarda TL sepet kur kademeli olarak değer kaybetmeye devam etmiş ve 2023 yılını 31,06 TL seviyesinden kapatmıştır.

Bu gelişmeler çerçevesinde Türk Lirası sepet kur 2023 yılında ortalama nominal olarak yüzde 47,5 değer kaybetmiştir. 2022 yılında ortalama 17,11 TL olan sepet kur 2023 yılında ortalama 25,25 TL olmuştur. Sepet kurdaki artış enflasyonun altında kalmıştır ve TL sepet kur ile de hesaplandığında 2023 yılında reel olarak değer kazanmıştır.

Ekonomik Güven 2023 Yılında Dalgalanma Gösterdi

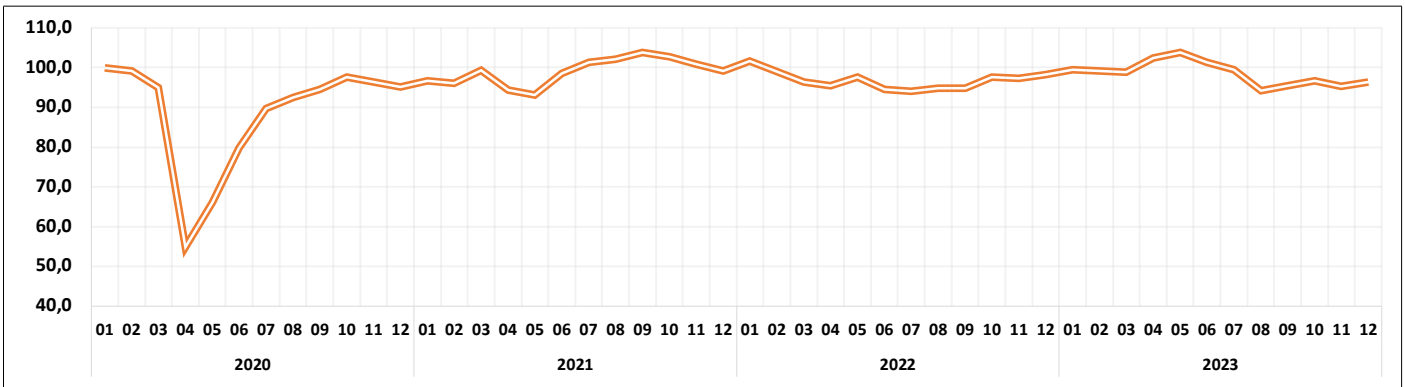
2023 yılında ekonomik güven dalgalanma göstermiştir. Ekonomik güveni 2023 yılında birçok unsur etkilemiştir. Yılın ilk çeyreğinde yaşanan deprem afeti güveni olumsuz etkilemiştir. Yine ikinci çeyrekte yapılan seçimler birçok belirsizlik yaratmış ve güveni sınırlamıştır. Yılın ikinci yarısında ise rasyonel ekonomi politikalarına geçiş güveni desteklemiştir. Ancak sıkılaştırma politikalarının reel sektör ve hane halkı üzerinde yarattığı baskı güveni yine sınırlayan bir unsur olmuştur.

Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100

Kaynak: TÜİK

II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ

İnşaat Sektörü 2023 Yılında Yüzde 7,8 Büyüdü

İnşaat sektörü 2023 yılında yüzde 7,8 büyümüştür. Böylece inşaat sektörü 2017 yılında bu yana ilk kez yıllık olarak büyüme göstermiştir. İnşaat sektörü 2018-2022 döneminde 5 yıl boyunca daralma yaşamıştır.

Gayrimenkul sektörü 2023 yılı tamamında ise yüzde 2,7 büyümüştür. Gayrimenkul sektörü istikrarlı büyümesine devam etmiştir.

Toplam inşaat harcamaları 2023 yılında yüzde 100,7 artmış ve 3,68 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamalarındaki genişleme büyük ölçüde fiyat artışlarından kaynaklanmıştır.

İnşaat sektöründe istihdam sayısı 2023 yılında ortalama 1.997 bin kişi olmuş ve 2022 yılına göre yüzde 8,2 artmıştır.

2023 yılında alınan toplam yapı ruhsatları alan bazında yüzde 13,6 artarak 165,83 milyon metrekareye yükselmiştir. 2023 yılında alınan konut yapı ruhsatları alan bazında geçen yıla göre yüzde 14,7 artarak 124,64 milyon m² olmuştur. Konut dışı bina yapı ruhsatları ise 2023 yılında yüzde 10,5 artarak 41,19 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında alınan toplam yapı izinleri alan bazında yüzde 16,8 azalarak 107,37 milyon metrekareye inmiştir. Yine 2023 yılında konut yapı izinleri alan bazında geçen seneye göre yüzde 16,8 azalarak 84,95 milyon metrekare olurken konut dışı bina yapı izinleri ise 2023 yılında yüzde 16,8 düşerek 22,42 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında konut satışları 2022 yılına göre yüzde 17,5 azalarak 1.225.926 adet olmuştur. 2023 yılında yabancılara konut satışı ise yüzde 48,1 azalarak 35.005 adet olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında ipotekli konut satışları 2022 yılına göre yüzde 36,6 azalmış ve 177.748 adet olmuştur. Yeni (birinci el) konut satışı ise yüzde 17,5 azalarak 379.542 adet olarak gerçekleşmiştir.

Yeni (birinci el) konut fiyatları artışı 2023 yılında yüzde 79,9 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında ise yıllık artış yüzde 99,4 olmuştur. Konut fiyatlarında yüksek artışlar 2023 yılında da devam etmiştir.

Konut kredileri 2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 21,7 genişlemiştir. Konut kredisi aylık ortalama faiz oranı ise 2022 sonunda yüzde 1,66 iken 2023 sonunda yüzde 3,61 olmuştur.

2023 yılında inşaat malzemeleri sanayi ihracatı yüzde 13,4 azalarak 29,2 milyar dolara inmiştir. İnşaat malzemeleri ithalatı ise 2023 yılında yüzde 8,3 artarak 11,35 milyar dolar olmuştur.

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2023 yılında yüzde 5,7 büyümüştür. 2022 yılında inşaat malzemeleri sanayi üretimi yüzde 0,2 büyümüştü.

İnşaat malzemeleri iç pazarı 2023 yılında yüzde 100,7 artarak büyüyerek 2,39 milyar TL olmuştur. Büyüme büyük ölçüde fiyat artışları ile gerçekleşmiştir.

İnşaat malzemeleri fiyatları 2023 yılında yüzde 52,72 artmıştır. 2022 yılında inşaat malzemeleri fiyatları yıllık olarak yüzde 75,63 artmıştı.

İnşaat iş gücü maliyetleri ise 2023 yılında yıllık yüzde 111,62

artmıştır. 2022 yılında artış yüzde 87,79 olarak gerçekleşmişti.

Yabancıların gayrimenkul alımları 2023 yılında yüzde 43,2 azalarak 3,59 milyar dolara gerilemiştir.

Yurt dışı Müteahhitlik Hizmetlerinde 2023 yılında alınan proje tutarı 27,39 milyar dolar, proje adedi ise 389'dur. 2022 yılında alınan proje tutarı 19,71 milyar dolar, proje adedi ise 504 olmuştur.

Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler

Göstergeler	2022	2023	Değişim %
Türkiye Ekonomisi Büyüme %	5,5	4,5	-
İnşaat Sektörü İstihdam Bin Kişi	1.846	1.997	8,2
İnşaat Sektörü Büyüme %	-7,1	7,8	-
Gayrimenkul Sektörü Büyüme %	6,3	2,7	-
Toplam İnşaat Harcamaları, Milyar TL	1.833	3.678	100,7
Alınan Konut Yapı Ruhsatı, Milyon m ²	108,65	124,64	14,7
Alınan Konut Dışı Bina Yapı Ruhsatı, Milyon m ²	37,27	41,19	10,5
Alınan Toplam Yapı Ruhsatı, Milyon m ²	145,92	165,83	13,6
Alınan Konut Yapı İzinleri, Milyon m ²	102,06	84,95	-16,8
Alınan Konut Dışı Bina Yapı İzinleri, Milyon m ²	26,96	22,42	-16,8
Alınan Toplam Yapı İzinleri, Milyon m ²	129,02	107,37	-16,8
Konut Satışı, Adet	1.485.622	1.225.926	-17,5
Konut Satışı, Adet İpotekli	280.320	177.748	-36,6
Konut Satışı, Adet Yeni Konut	460.079	379.542	17,5
Yabancılara Konut Satışı, Adet	67.490	35.005	-48,1
Yeni Konut Fiyat Artışı Yıllık %	99,4	79,9	-
Konut Kredileri Hacmi, Milyar TL	360,08	438,14	21,7
Konut Kredisi Faiz Oranları % Aylık Ortalama	1,66	3,61	-
İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyar Dolar	33,74	29,20	-13,4
İnşaat Malzemeleri İthalatı, Milyar Dolar	10,48	11,35	8,3
İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme %	0,20	5,70	-
İnşaat Malzemeleri İç Pazarı, Milyar TL	1.191	2.391	100,7
Bina İnşaat Maliyetleri Yıllık Artışı %	78,31	66,42	-
Bina İnşaat Malzeme Fiyatları Yıllık Artışı %	75,63	52,72	-
Bina İnşaat İşçilik Maliyeti Yıllık Artışı %	87,79	111,62	-
Yabancıların Gayrimenkul Alımı, Milyar Dolar	6,27	3,56	-43,2
Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri, Milyar Dolar	19,71	27,39	39,0
Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri Proje, Adet	504	389	-22,8

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Sektörü 2023 Yılında Yüzde 7,8 Büyüdü

İnşaat sektörü 2023 yılında yüzde 7,8 büyümüştür. Böylece sektörde inşaat sektörü 5 yıl üst üste daraldıktan sonra ilk kez yeniden büyüme sağlamıştır. 2023 yılında inşaat sektöründe büyümeyi sağlayan 3 önemli unsur olmuştur. İlk olarak deprem bölgesinde yıkım, hafriyat, güçlendirme ve yeniden imar işleri büyümeye katkı sağlamıştır. İkinci olarak deprem afeti sonrası diğer deprem riskli bölgelerde güçlendirme ve yıkım-yapım işleri artmıştır. Üçüncü olarak ise kentsel dönüşüm süreci içinde tek binaların yıkılıp yapılması işleri hız kazanmıştır. Kamu alt yapı yatırımları da sürmüştür. Böylece inşaat sektörü 2023 yılında büyümüştür.

İnşaat Sektöründe Büyüme Çeyreklerde Hızlandı

İnşaat sektörü 2023 yılında tüm çeyreklerde büyüme sağlamıştır. Büyüme çeyrek dönemler itibarıyla da hız kazanmıştır. İlk çeyrekte deprem afetinin sınırlayıcı etkileri yaşanmıştır. İkinci çeyrekte deprem bölgesindeki faaliyetler ile büyümeler ivme kazanmıştır. Ayrıca kentsel dönüşüm ve diğer bölgelerde deprem riskine karşı dönüşüm ve güçlendirme faaliyetleri ile büyümeler daha yüksek gerçekleşmiştir. 2023 yılı son çeyreğinde büyüme yüzde 10,8 ile iki haneli olmuştur.

İnşaat Harcamaları 2023 Yılında 3,68 Trilyon TL Olarak Gerçekleşti

2023 yılında inşaat harcamalarında cari fiyatlarla önemli artış yaşanmıştır. 2023 yılında sektördeki reel büyüme de inşaat harcamalarındaki artışı desteklemiştir. İnşaat harcamaları 2023 yılında cari fiyatlarla yüzde 100,7 artmış ve 3,68 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamaları nominal olarak büyüme göstermiştir. İnşaat harcamaları tüketici enflasyonundan arındırıldığında ise reel olarak yüzde 21,8 büyümüştür.

İnşaat Harcamaları Üçüncü ve Dördüncü Çeyrekte Daha Yüksek Gerçekleşti

2023 yılında inşaat harcamaları çeyrek dönemler itibarıyla artış eğilimi içinde gelişme göstermiştir. Yılın ilk çeyreğinde cari fiyatlarla inşaat harcamaları geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 121,9 büyümüştür. İnşaat harcamaları ikinci çeyrekte de nominal olarak geçen yılın ikinci çeyreğine göre yüzde 89,8 artış göstermiştir. İnşaat harcamaları üçüncü ve dördüncü çeyrekte ise enflasyonist etkiler ile nominal olarak daha yüksek gerçekleşmiştir. Üçüncü çeyrekte harcamalar yüzde 107,6, dördüncü çeyrekte ise 91,7 genişlemiştir.

İnşaat Sektörü 2023 Yılında GSYİH Üzerinde Büyüdü

İnşaat sektörü 2023 yılında 5 yıl aradan sonra büyüme göstermiştir. Böylece GSYİH ile inşaat sektöründe yeniden aynı yılda büyümeler gerçekleşmiştir. 2018-2022 yılları arasında

ekonomideki büyümelere rağmen inşaat sektöründe küçülmeler yaşanmış ve inşaat sektörü ile genel ekonomik büyüme arasındaki ilişki kopmuştu. 2023 yılında ise inşaat sektörü 5 yıl aradan sonra büyüme gösterdiği gibi yüzde 4,5 olan genel ekonomik büyümenin de üzerinde büyüme sağlamıştır.

İnşaat Sektörünün Milli Gelir İçinde Payı 4,9'a Yükseldi

İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payı 2023 yılında yüzde 4,9'a yükselmiştir. İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payında 2018 yılından sonra gerileme yaşanmıştı. 2017 yılında yüzde 8,6 olan pay 2022 yılında yüzde 4,7'ye kadar gerilemişti. 2023 yılında ise inşaat sektörü hem büyüme göstermiş hem de genel ekonominin üzerinde büyümüştür. Böylece inşaat sektörünün GSYİH içindeki payı da yeniden 0,2 puan artış göstermiştir.

İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçindeki Payı Yüzde 43,2'ye Yükseldi

İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içinde aldığı pay 2023 yılında 2,2 puan artarak yüzde 43,2'ye yükselmiştir. İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içindeki payında 2019-2022 döneminde düşüş yaşanmış ve pay 2010 yılı seviyesinin de altına inmiştir. İnşaat harcamalarının 2023 yılı performansı ise, ortalama sabit sermaye yatırımları harcamalarının üzerinde olmuş ve payı yeniden artmıştır.

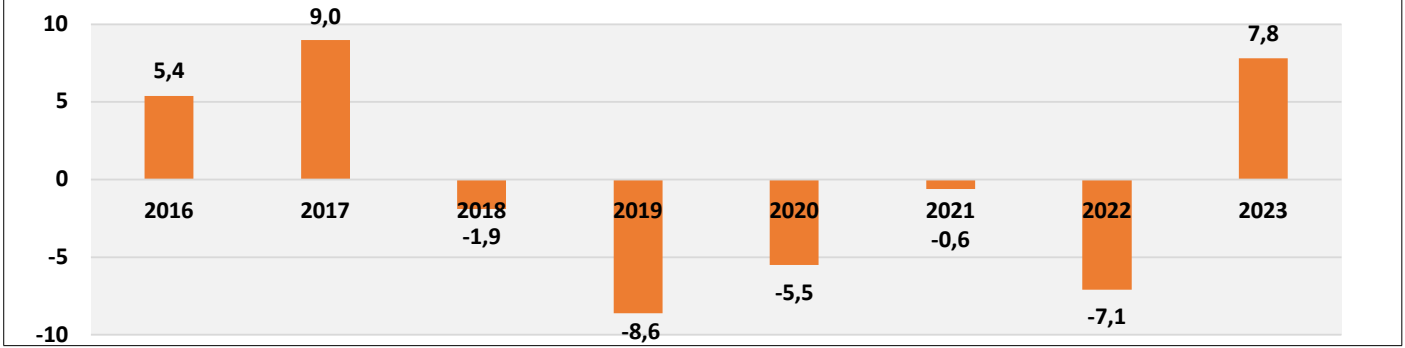
İnşaat İş Gücü Maliyetleri 2023 Yılında Yüzde 111,8 Arttı

2023 yılında döviz kurlarında ve ücretlerde yaşanan önemli artışlar nedeniyle inşaat maliyetlerinde de önemli bir artış yaşanmıştır. 2022 yılında inşaat maliyetleri yüzde 67,3 yükselmiştir. İnşaat maliyetlerini oluşturan iş gücü maliyetleri 2023 yılında yüzde 11,8 artış göstermiştir. İnşaat malzemeleri maliyetleri ise yüzde 54,3 artmıştır. İnşaat malzemeleri fiyat artışları emtia fiyatlarındaki düşüşe bağlı olarak daha düşük gerçekleşmiştir. 2023 yılında inşaat sektöründe maliyet artışlarında ana unsur iş gücü maliyeti artmaları olmuştur.

İnşaat Sektöründe Ortalama İstihdam 2023 Yılında 2,0 Milyona Yükseldi

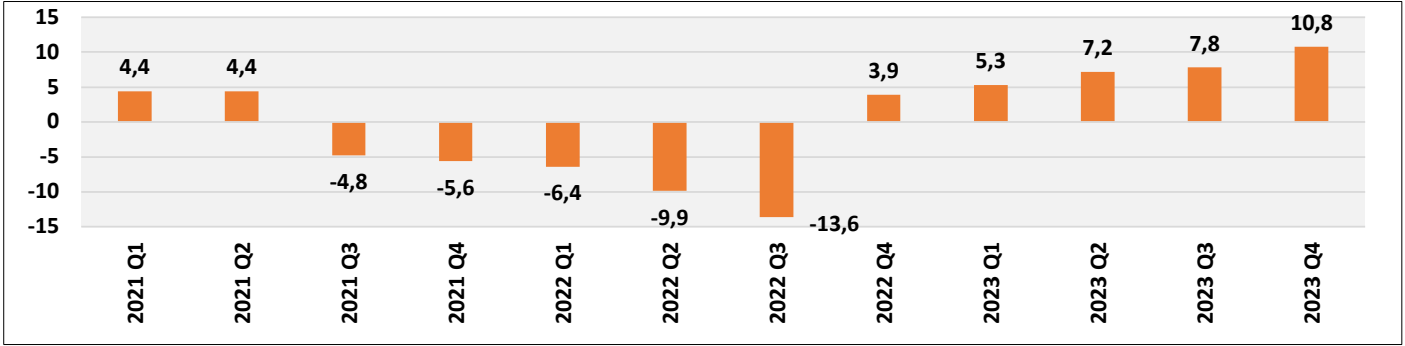
İnşaat sektöründe ortalama toplam istihdam 2023 yılında yüzde 8,2 artarak 2,0 milyona (1.997 bin) ulaşmıştır. İnşaat sektöründe İnşaat sektöründe istihdam 2018-2020 döneminde geriledikten sonra 2021 yılında yeniden artış göstermiş, istihdam artışı 2022 yılında da devam etmişti. 2023 yılında inşaat sektöründe yaşanan büyümenin de etkisi ile sektörde istihdam daha hızlı artış göstermiştir. Özellikle deprem bölgesindeki inşaat işlerinde istihdam artışı yüksek gerçekleşmiştir.

Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde

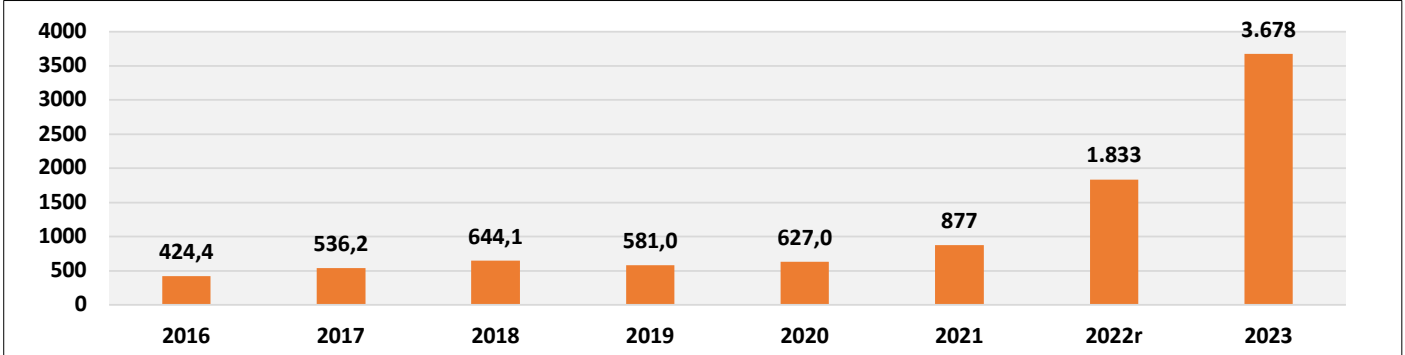
Kaynak: TÜİK

Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem; Yüzde

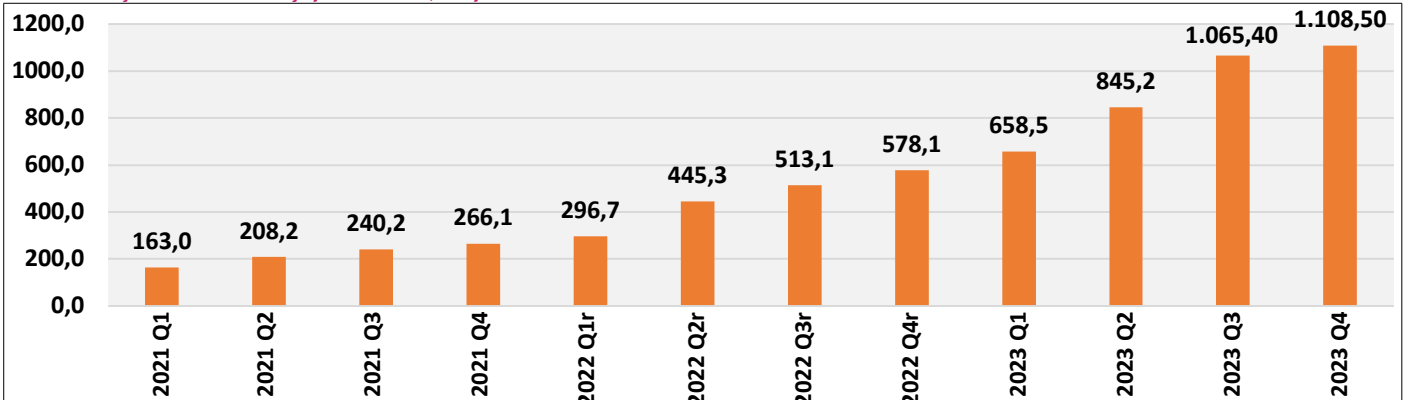
Kaynak: TÜİK

Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

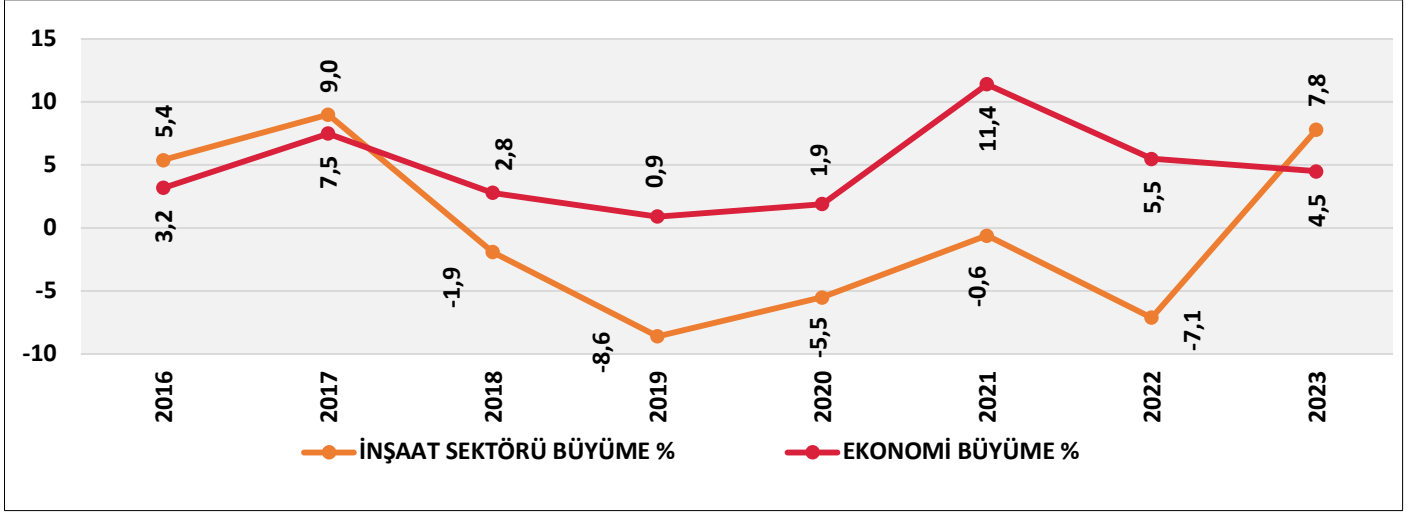
Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

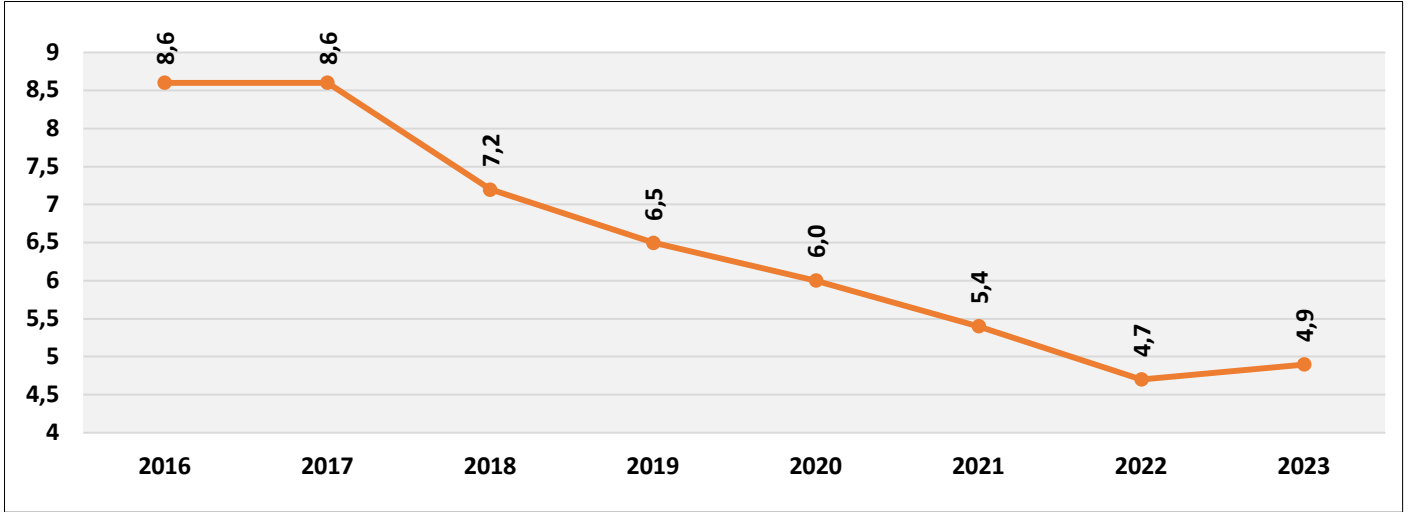

Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

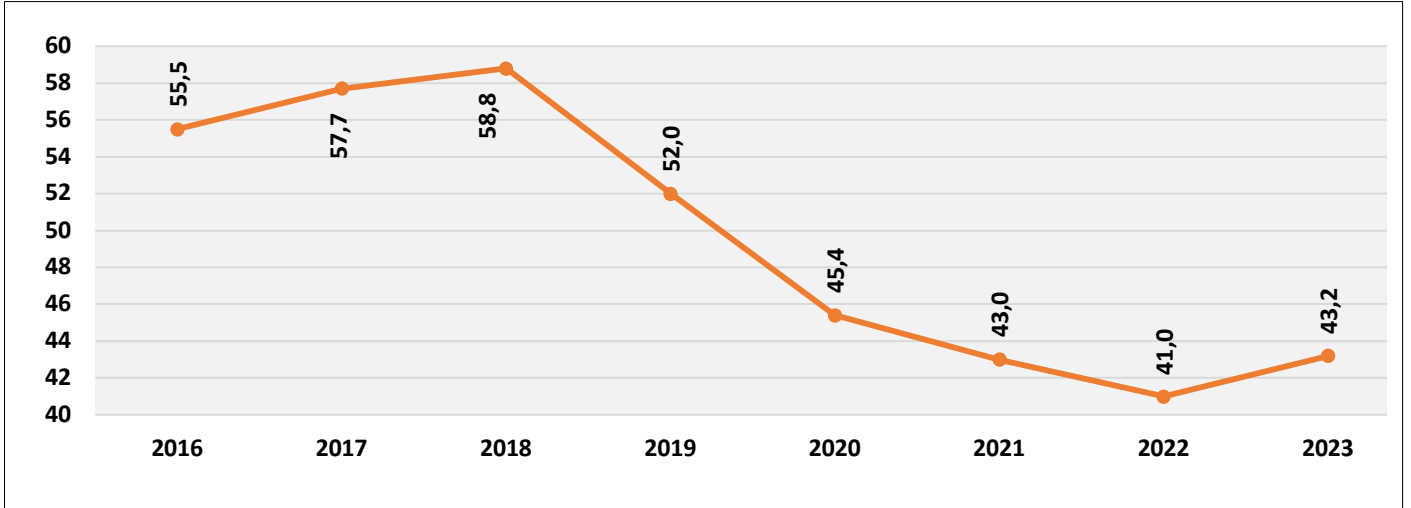
Kaynak: TÜİK

Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYİH İçinde Payı; Yüzde

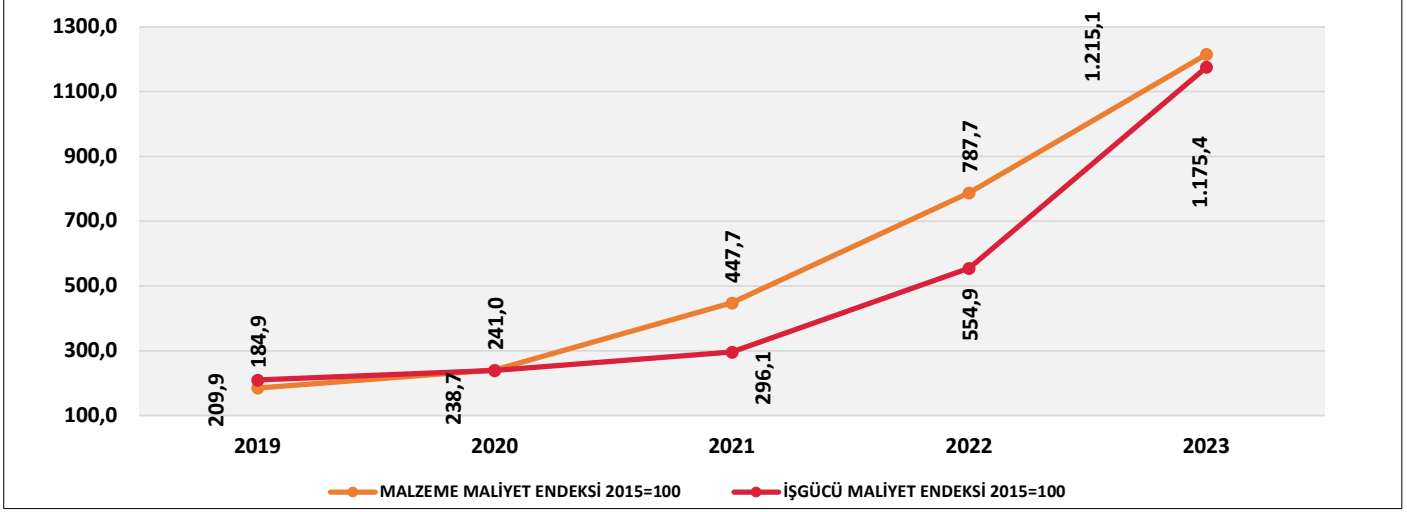
Kaynak: TÜİK

Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde

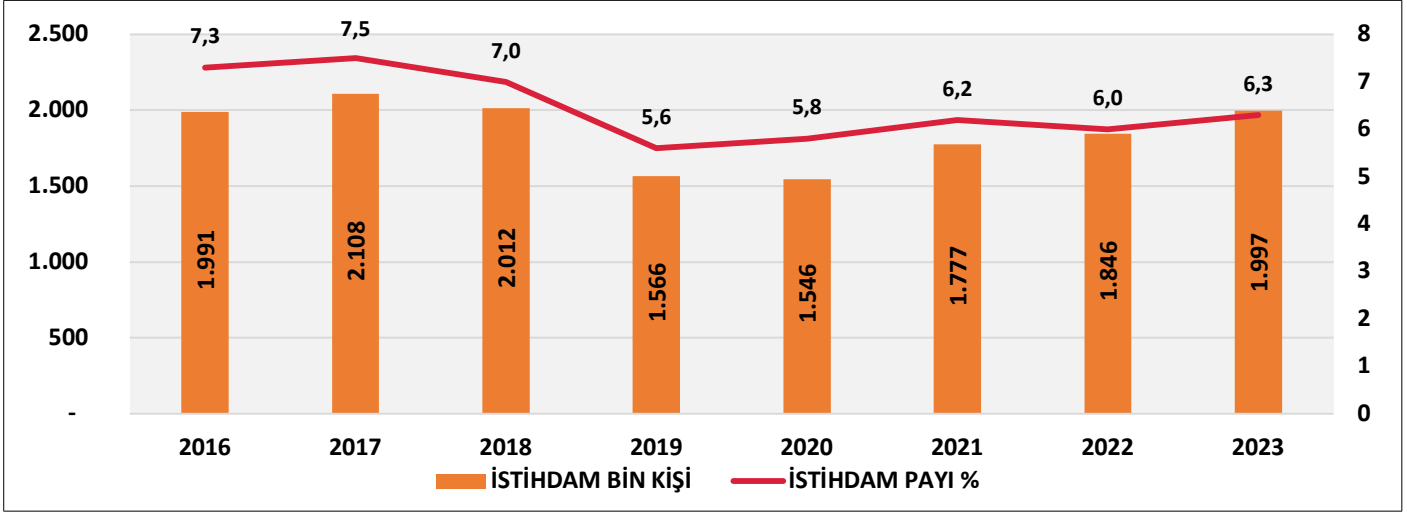
Kaynak: TÜİK

Grafik.32 İnşaat Maliyet Endeksi 2015=100

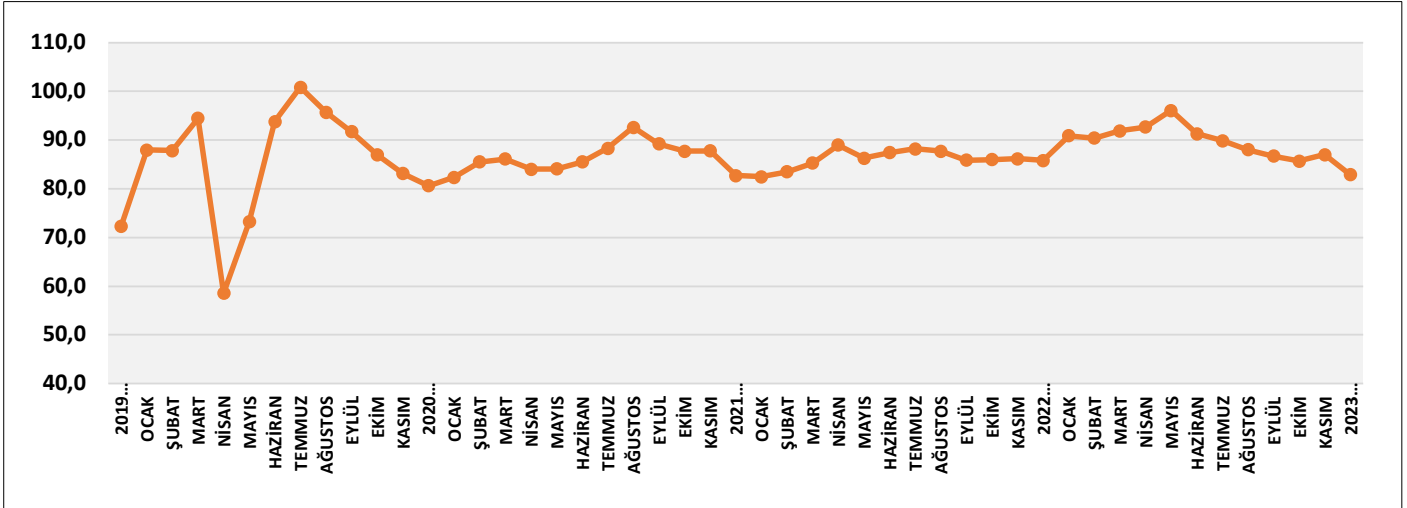
Kaynak: TÜİK

Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam

Kaynak: TÜİK

Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100

Kaynak: TÜİK

İnşaat Sektöründe Güven 2023 Yılı İkinci Yarısında Geriledi

İnşaat sektörü Güven Endeksi 2023 yılının ilk yarısında yüksek gerçekleşmiştir. Haziran ayında Güven Endeksi 96,1 puana kadar yükselmiştir. Yılın ikinci yarısında ise inşaat sektöründe güven azalmıştır. Güven Endeksi yılı 82,9 puandan kapatmıştır. Yılın ikinci yarısında uygulamaya başlanan sıkılaştırma politikaları inşaat sektöründeki işlerde de yavaşlamaya yol açmıştır. Kredi faizleri de yükselmiş ve finansmana erişim zorlaşmıştır. Bunlara bağlı olarak güven yılın ikinci yarısında azalmıştır.

Alınan Yapı Ruhsatlarında Yüzölçümü Olarak Yüzde 13,6 Artış Yaşandı

2023 yılında alınan yapı ruhsatlarında büyüme yaşanmıştır. 2023 yılında alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 13,6 artmış ve 165,83 milyon metrekareye çıkmıştır. Konutlar için alınan yapı ruhsatlarında büyüme yüzölçümü olarak yüzde 14,7 olarak gerçekleşmiştir. 843.077 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatlarında ise yüzölçümü olarak yüzde 10,4 büyüme gerçekleşmiştir. Alınan yapı ruhsatlarında konut dışı yapılarda büyüme yaşanmıştır. Deprem bölgesi işleri ile kentsel dönüşüm faaliyetleri özellikle alınan konut yapı ruhsatlarında artışa neden olmuştur.

Alınan Yapı İzinlerinde (Yeni Arzlarda) Yüzölçümü Olarak Yüzde 16,8 Küçülme Gerçekleşti

2023 yılında yeni arzlarda yani alınan yapı izinlerinde düşüş gerçekleşmiştir. Alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 16,8 azalmış ve 107,37 milyon metrekare olmuştur. Konutlar için alınan yapı izinlerinde yüzölçümü olarak yüzde 16,8 düşüş gerçekleşmiştir. 531.707 adet daire için yapı izni alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı izinlerinde ise yüzölçümü olarak yüzde 16,8 gerileme yaşanmıştır. Alınan yapı izinlerindeki düşüşte yaşanan deprem afeti sonrası konut piyasasında ortaya çıkan eğilimler etkili olmuştur. Depreme dayanıklı bölgeler ve inşaatlar talep görmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak arzlarda yavaşlama yaşanmıştır.

Konut İnşaat Harcamalarının Payı 2023 Yılında Yüzde 76,5 Olarak Gerçekleşti

2023 yılında inşaat harcamalarının dağılımında konut inşaatlarının payı 1,3 puan artmıştır. Konut inşaatları harcamalarının payı 2023 yılında yüzde 76,5 olmuştur. Konut inşaatları deprem bölgesi işleri, kentsel dönüşüm inşaatları ve güçlendirme faaliyetleri ile daha hızlı büyüme göstermiştir. Ticari gayrimenkullerde ise ekonomideki dalgalanmalara bağlı olarak alınan yapı ruhsatları ve yeni başlangıçlarda sınırlı hareketlilik yaşanmıştır. Bu nedenle 2023 yılında konut dışı bina harcamalarının payı düşmüştür. Toplam inşaat harcamaları içinde konut dışı binaların payı yüzde 23,5 olmuştur.

Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2021r	2022r	2023	2021/2022r	2022/2023
Toplam Bina	Bina sayısı	138.535	127.885	138.270	-7,7	8,1
	Yüzölçümü Milyon (m ²)	151,48	145,92	165,83	-3,7	13,6
	Daire sayısı	726.649	697.596	843.077	-4,0	20,9
Toplam Konut	Bina sayısı	120.114	108.866	120.113	-9,4	10,3
	Yüzölçümü Milyon (m ²)	118,00	108,65	124,64	-7,9	14,7
	Daire sayısı	724.349	694.743	839.298	-4,1	20,8
Toplam Konut Dışı Bina	Bina sayısı	18.421	19.019	18.157	3,2	-4,5
	Yüzölçümü Milyon (m ²)	33,48	37,27	41,19	11,3	10,4
	Daire sayısı	2.300	2.853	3.779	24,0	32,5

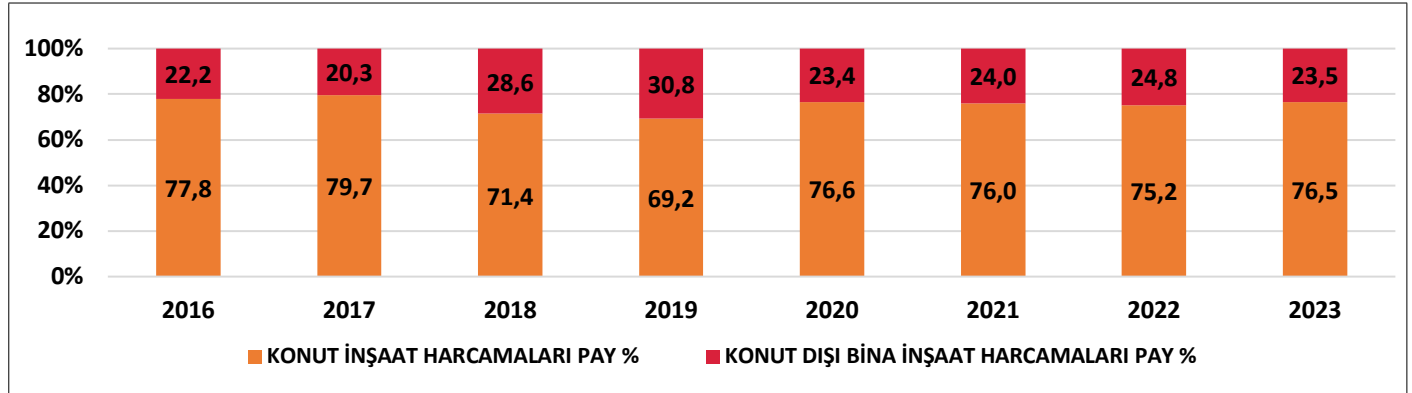
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2021r	2022r	2023	2021/2022r	2022/2023
Toplam Bina	Bina sayısı	92.111	99.167	86.654	7,7	-12,6
	Yüzölçümü Milyon (m ²)	127,68	129,02	107,37	1,1	-16,8
	Daire sayısı	626.685	642.325	533.375	2,5	-17,0
Toplam Konut	Bina sayısı	80.039	87.074	75.650	8,8	-13,1
	Yüzölçümü Milyon (m ²)	99,19	102,06	84,95	2,9	-16,8
	Daire sayısı	624.101	639.782	531.707	2,5	-16,9
Toplam Konut Dışı Bina	Bina sayısı	12.072	12.093	11.004	0,2	-9,0
	Yüzölçümü Milyon (m ²)	28,49	26,96	22,42	-5,4	-16,8
	Daire sayısı	2.584	2.543	1.668	-1,6	-34,4

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı

Kaynak: TÜİK

II.3 KONUT SEKTÖRÜ

Konut sektörü inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için en önemli faaliyet alanı olmayı sürdürmektedir. Bu çerçevede konut sektörüne ilişkin çok yönlü ve ayrıntılı göstergelere ve değerlendirmelere yer verilmektedir. Konut sektörü 2018 yılında küçülme ile karşılaşmış, 2019 yılında ise çok daha sert bir daralma yaşanmıştır. 2020 yılında yaşanan salgına ve olumsuz etkilerine verilen destekler ile konut

sektörü bir önceki yıla göre önemli bir büyüme sağlamıştır. Konut sektörü 2021 yılında toparlanma sürecine devam etmiştir. Arz ve talep tarafında büyümeler gerçekleşmiştir. 2022 yılında yaşanan yüksek enflasyon sonucu inşaat maliyetlerinde iki katına yaklaşan artışlar gerçekleşmiştir. Diğer yandan konut fiyatlarında da çok yüksek artışlar gerçekleşmiştir. Konut sektöründe arz, talep ve fiyat dengesi bozulmuştur. Bu nedenle konut sektörü 2022 yılını genel olarak durağan geçirmiştir. 2023 yılında ise konut sektörünü iki

Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları (2017-2023)

Yıllar	Bina sayısı	Konut Birim Sayısı (Daire)	Yüzölçümü Milyon (m ²)	Ortalama Konut Birim Alanı (m ²)
2017	139.555	1.397.758	227,00	162,4
2018	84.080	665.948	105,66	158,9
2019	45.318	318.275	50,51	158,4
2020r	82.547	553.338	88,26	159,5
2021r	120.114	724.349	118,00	162,9
2022r	108.866	694.743	108,65	156,4
2023	120.113	839.298	124,64	148,5

Kaynak: TÜİK

Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları (2017-2023)

Yıllar	Bina Sayısı	Konut Birim Sayısı, Daire	Yüzölçümü, Milyon m ²	Ortalama Konut Birim Alanı, m ²
2017	104.122	830.294	127,61	153,7
2018	110.163	890.676	136,95	153,8
2019	80.986	735.034	118,12	160,7
2020r	67.785	597.917	97,02	163,2
2021r	80.095	624.379	99,24	158,9
2022	85.911	629.688	100,34	159,3
2023	75.650	531.707	84,95	159,8

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

ana unsur belirlemiştir. Bunlardan ilki şubat ayında yaşanan deprem afeti olmuştur. Önemli bir konut stoku tam, ağır ve hafif hasar görmüştür. Konut sektöründe arz ve talep tarafı yeniden deprem riski öncelikli hareket etmeye başlamıştır. Güçlendirme ile riskli binaların yıkılıp yapılması faaliyetleri hızlanmıştır. 2023 yılında konut sektörünü etkileyen ikinci önemli unsur ise ekonomi politikaları olmuştur. Yılın ilk yarısında genişletici politikalar konut sektörünü desteklemiştir. Ancak yılın ikinci yarısında sıkılaştırma politikaları uygulamaya başlamıştır. Buna bağlı olarak konut sektöründe arz, talep ve fiyat seviyeleri yeni denge arayışlarına girmiştir.

Konut Yapı Ruhsatlarında Yüzde 14,7 Büyüme Yaşandı

2023 yılında alınan konut yapı ruhsatlarında büyüme yaşanmıştır. Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 14,7 artarak 124,64 milyon metrekareye yükselmiştir. 839.298 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Ortalama konut alanı da 148,5 metrekare olmuştur. TÜİK bu istatistik içinde geçmiş yıllarda açıkladığı inşaat değeri büyüklüklerini hesaplamayı bırakmıştır. Konut sektöründe alınan yapı ruhsatları bina ve daire sayısı ile yüzölçümü itibarıyla yeniden büyüme göstermiştir. 2023 yılında deprem bölgesi inşaat faaliyetleri ev deprem riskine karşı dönüşüm, yık-yap ve güçlendirme faaliyetleri etkili olmuştur.

Konut Arzı 2023 Yılında Azaldı

2023 yılında yeni konut arzları azalmıştır. 2023 yılında konutlar için alınan yapı izinleri yüz ölçümü olarak yüzde 16,8 azalmış ve 84,95 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir. Arz edilen daire sayısı ise yüzde 16,9 azalmış ve 531.707 adet olmuştur. Ortalama konut alanı 2023 yılında 159,8 metrekaredir. 2023 yılında deprem afeti ve seçim belirsizliği ve fiyat dalgalanmaları ile yılın ikinci yarısında artan faizler nedeniyle konut arzları 2023 yılında sınırlanmıştır.

Konut Satışları 2023 Yılında Yüzde 17,5 Azaldı

2023 yılında konut satışları yüzde 17,5 gerilemiş ve 1.225.926 adet olarak gerçekleşmiştir. Böylece konut satışları son üç yıl üst üste azalmıştır. 2023 yılındaki gerileme daha hızlı olmuştur.

2023 yılında konut satışlarını etkileyen birçok gelişme yaşanmıştır. Öncelikle yaşanan deprem afeti sonrası konut talebinde belirleyici büyük ölçüde yeniden depreme dayanıklı konutların satın alınması olmuştur. Deprem bölgesinde yaşanan kayıplar sonrası diğer illere göç ve konut ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ekonomide uygulanan politikadaki değişim de konut satışlarında etkili olmuştur. Yılın ilk yarısında negatif ve düşük kredi faiz oranları konut satışlarını desteklemiştir. Yılın ikinci yarısında ise kredi faiz oranları artmış ve konut talebi ile satışları sınırlanmıştır.

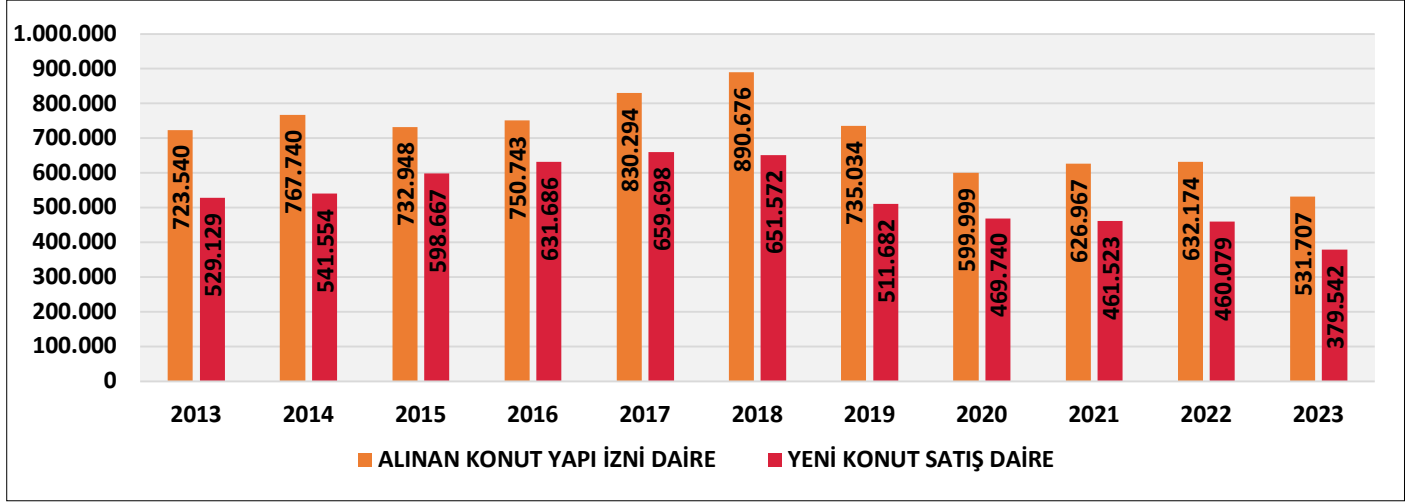
Bu gelişmeler çerçevesinde ipotekli konut satışları yüzde 36,6 azalmış ve 177.748 adet olmuştur. 2014 yılından bu yana en düşük yıllık ipotekli konut satışı gerçekleşmiştir. Diğer satışlar ise yüzde 13,0 azalarak 1.048.178 adet seviyesine inmiştir.

Tablo.22 Konut Satışları; Adet Daire

Yıllar	İpotekli Satışlar	Diğer Satışlar	Toplam Satışlar
2015	434.388	854.932	1.289.320
2016	449.508	891.945	1.341.453
2017	473.099	936.215	1.409.314
2018	276.820	1.098.578	1.375.398
2019	332.508	1.016.221	1.348.729
2020	573.337	925.979	1.499.316
2021	294.530	1.197.326	1.491.856
2022	280.320	1.205.302	1.485.622
2023	177.748	1.048.178	1.225.926

Kaynak: TÜİK

Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar

Kaynak: TÜİK

Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları 2019-2023; Adet

İller	2019	2020	2021	2022	2023
İstanbul	237.675	265.098	276.223	259.654	198.739
Ankara	132.486	157.095	144.104	126.166	114.432
İzmir	79.221	93.457	86.722	83.502	65.465
Antalya	65.258	63.898	66.691	80.459	64.721
Bursa	49.936	55.222	53.820	54.277	45.416
Mersin	35.424	43.496	41.533	40.244	34.990
Konya	34.614	37.196	38.114	34.554	31.865
Gaziantep	32.256	35.358	35.610	38.681	32.260
Kocaeli	31.207	36.770	36.520	38.054	31.141
Aydın	30.053	33.778	34.040	32.758	26.189
Adana	29.574	33.326	28.231	26.908	21.143
Balıkesir	29.069	32.264	34.341	33.009	28.337
Tekirdağ	27.521	34.618	35.694	34.707	27.750
Kayseri	26.614	30.033	31.989	30.910	28.081
Manisa	25.767	25.635	23.479	23.373	19.226
Samsun	24.562	25.956	25.268	25.349	22.244
Şanlıurfa	22.700	26.271	27.737	26.404	23.764
Hatay	22.681	25.175	22.875	23.244	10.720
Eskişehir	20.426	22.181	21.691	22.309	19.546
Diyarbakır	19.020	19.333	20.098	19.331	18.411
Sakarya	18.985	22.418	23.924	24.806	21.512
Muğla	18.484	22.243	23.099	21.789	18.541
Kahramanmaraş	16.334	15.517	15.372	16.636	9.672
Denizli	15.563	18.082	17.102	19.125	16.414
Çanakkale	12.005	12.853	12.236	11.917	10.576
Malatya	11.737	12.687	13.093	12.847	7.347
Diğer İller	279.557	299.356	302.250	324.609	277.424
Toplam	1.348.729	1.499.316	1.491.856	1.485.622	1.225.926

Kaynak: TÜİK

2023 Yılında Birinci El Konut Satışları Yüzde 17,5 Azaldı

2023 yılında birinci el konut satışları 2022 yılına göre yüzde 17,5 azalarak 379.542 adet olmuştur. Böylece 2013 yılında bu yana verileri açıklanan konut satışlarında en düşük yıllık birinci el veya yeni konut satışı gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları da yüzde 17,5 azalarak 846.384 adete inmiştir. Böylece 2023 yılında konut satışları hem birinci el konutlarda hem de ikinci el konutlarda önemli ölçüde düşmüştür.

Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci ve İkinci El Dağılımı; Adet

Yıllar	Toplam	Birinci El	İkinci El
2015	1.289.320	598.667	690.653
2016	1.341.453	631.686	709.767
2017	1.409.314	659.698	749.616
2018	1.375.398	651.572	723.826
2019	1.348.729	511.682	837.047
2020	1.499.316	469.740	1.029.576
2021	1.491.856	461.523	1.030.333
2022	1.485.622	460.079	1.025.543
2023	1.225.926	379.542	846.384

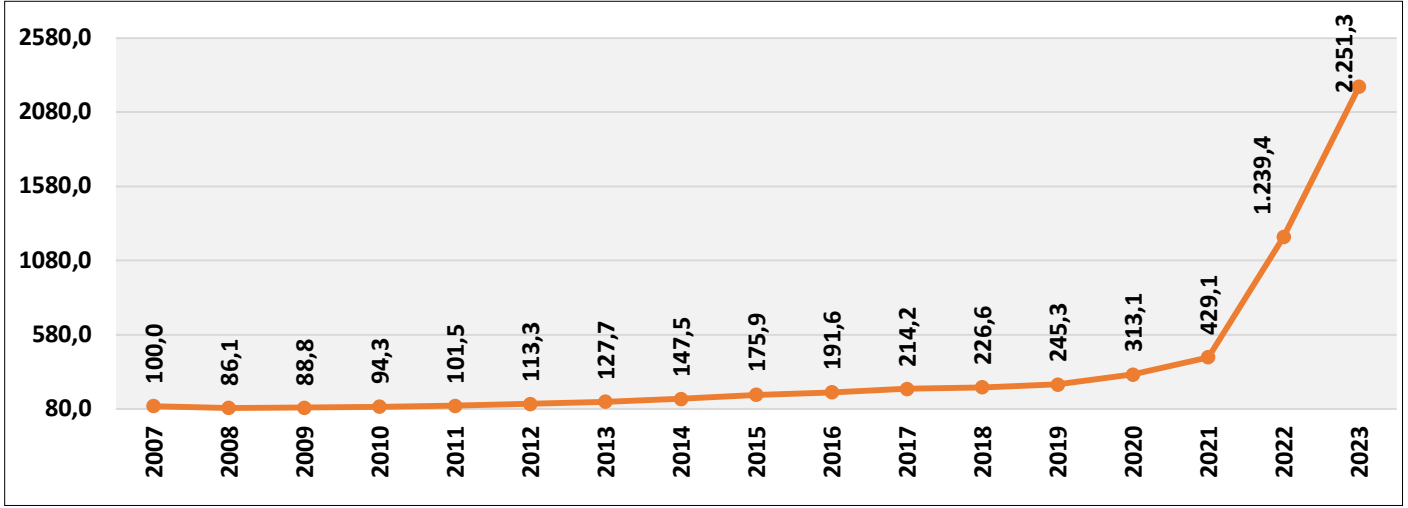
Kaynak: TÜİK

Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları (2019-2023)

İller	2019	2020	2021	2022	2023
İstanbul	92.381	77.785	75.151	71.052	55.290
Ankara	41.107	38.033	30.889	24.947	25.148
İzmir	28.079	27.534	23.216	23.281	17.754
Antalya	20.134	16.532	18.930	26.169	25.343
Bursa	19.394	18.602	17.738	17.487	14.586
Konya	14.664	13.069	13.123	12.425	10.856
Gaziantep	13.423	12.227	13.089	15.590	11.402
Kocaeli	11.616	12.134	12.290	13.428	11.019
Mersin	12.176	12.102	11.425	12.839	12.972
Balıkesir	8.115	8.624	10.895	9.902	8.561
Tekirdağ	11.089	11.379	10.612	9.862	9.451
Şanlıurfa	9.859	9.388	9.443	9.757	8.569
Samsun	11.482	10.181	9.347	8.983	8.461
Kayseri	8.726	8.508	9.203	9.634	8.291
Aydın	8.974	8.317	8.990	8.704	6.821
Manisa	10.582	8.874	8.018	8.019	5.842
Sakarya	6.751	7.087	7.985	8.049	6.511
Hatay	9.214	8.391	7.826	7.989	2.880
Muğla	5.554	6.630	7.475	7.098	6.379
Adana	10.822	9.987	7.329	8.141	6.694
Diyarbakır	7.371	5.112	7.229	6.598	6.196
Kahramanmaraş	7.600	6.300	6.688	7.134	3.345
Eskişehir	7.314	7.020	5.553	6.286	5.895
Denizli	5.505	5.445	5.001	4.989	4.496
Ordu	5.801	5.253	4.908	4.539	3.016
Malatya	4.758	4.279	4.109	4.084	1.981
Diğer İller	119.191	110.947	115.061	113.093	91.783
Toplam	511.682	469.740	461.523	460.079	379.542

Kaynak: TÜİK

Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100

Kaynak: Reidin Emlak Endeksi, Aralık 2023

Tablo.26 Bölgelere Göre Konut Fiyat Endeksi Değişimleri

Bölgeler	2023	
	Nominal Değişim, %	Reel Değişim, %
TR 32 (Aydın, Denizli, Muğla)	80,8	9,7
TR C2 (Diyarbakır, Şanlıurfa)	67,6	1,7
TR 61 (Antalya, Burdur, Isparta)	69,1	2,6
TR 62 (Adana, Mersin)	71,7	4,2
TR 22 (Balıkesir, Çanakkale)	84,0	11,7
TR C1 (Kilis, Adıyaman, Gaziantep)	47,8	-11,3
TR 10 (İstanbul)	61,7	-1,8
Konut Fiyat Endeksi (KFE)	75,5	6,5
TR C3 (Batman, Mardin, Siirt, Şırnak)	74,5	5,9
TR 31 (İzmir)	75,5	6,5
TR 42 (Bolu, Kocaeli, Sakarya, Yalova, Düzce)	86,4	13,1
TR 63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	2,8	-37,6
TR 83 (Samsun, Çorum, Amasya, Tokat)	91,5	16,2
TR 51 (Ankara)	92,2	16,6
TR 52 (Konya, Karaman)	94,3	17,9
TR 90 (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon)	98,9	20,7
TR 41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	81,4	10,0
TR 72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	76,2	6,9
TR 82 (Çankırı, Kastamonu, Sinop)	115,7	30,9
TR 21 (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)	89,4	15,0
TR 33 (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak)	100,0	21,4
TR 71 (Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir)	97,1	19,6
TR 81 (Zonguldak, Bartın, Karabük)	112,2	28,8
TR B2 (Van, Bitlis, Hakkari, Muş)	109,0	26,8
TR B1 (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli)	41,6	14,1
TR A1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	100,9	21,9
TR A2 (Ağrı, Ardahan, Kars, Iğdır)	119,1	32,9

Kaynak: T.C. Merkez Bankası Konut Fiyat Endeksi

Yeni Konut Satışlarının Yeni Konut Arzına Oranı Yüzde 71,4'e Geriledi

2013 yılından bu yana yeni konut arzları yeni konut satışlarının üzerinde gerçekleşmektedir. Yeni konut satışlarının arzlara oranı yıllık olarak ortalama yüzde 75 ile 85 arasında değişmektedir. 2021 ve 2022 yıllarında yeni arzlar sınırlı ölçüde yükselmiş, buna karşın yeni konut satışları sınırlı olarak azalmıştı. 2023 yılında ise hem yeni arzlar hem de yeni konut satışlarında önemli düşüşler yaşanmıştır. Buna bağlı olarak yeni konut satışlarının yeni arzlar oranı 2023 yılında yüzde 71,4'e inmiştir.

Konut Satışlarında Tüm İllerde Düşüşler Yaşandı

2023 yılında Türkiye toplam konut satışlarında önemli bir düşüş yaşanmıştır. Toplam konut satışlarında illere göre değerlendirildiğinde de yine yüksek düşüşler gerçekleşmiştir. Üç büyük il, İstanbul, Ankara ve İzmir'de konut satışları gerilemiştir. İstanbul ve İzmir'de gerileme daha yüksek olmuştur. Antalya, Gaziantep, Kocaeli ve Bursa'da da konut satışları düşmüştür. Mersin, Konya, Aydın ve Adana konut satışlarının gerilediği diğer önemli iller olmuştur. İlk 25 içindeki diğer illerde de konut satışları gerileme göstermiştir. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde konut satışları 2023 yılında yüzde 14,5 gerilemiştir.

Deprem afetinin yaşandığı iller içinde önemli konut stoku kayıpları meydana gelmiştir. Bölgede yıl boyunca yıkım, hafriyat ve güçlendirme işleri yapılmıştır. Deprem afetinin yaşandığı iller içinde Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya konut satışlarının en olumsuz etkilendiği 3 il olmuştur.

İllerde Yeni Konut Satışları Gerileme Gösterdi

2023 yılında toplam yeni konut satışları yüzde 17,5 gerilemiştir. İllerde yeni konut satışları daha çok gerileme eğilimi göstermiştir. Öncelikle İstanbul ve İzmir'de yeni konut satışları

azalmıştır. Ankara'da ise yeni konut satışları artarken, Antalya'da yeni konut satışları sınırlı düşüş göstermiştir. Bursa, Konya, Balıkesir ve Tekirdağ'da konut satışları azalmıştır. Gaziantep, Kocaeli ve Mersin'de de konut satışları düşüş göstermiştir. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde de yeni konut satışları 2023 yılında sınırlı düşüş göstermiştir.

Deprem afetinin yaşandığı iller arasında yeni konut satışlarında en yüksek gerilemeler Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep ve Malatya'da yaşanmıştır.

Mevcut Konut Fiyatları 2023 Yılında Yüzde 81,65 Arttı

2023 yılında yaşanan yüksek enflasyon ve döviz kurlarındaki artışa bağlı olarak konut fiyatlarında yine yüksek artışlar gerçekleşmiştir. Mevcut konut fiyatları artışı uzun 2022 yılından sonra 2023 yılında da sıçrama göstermiştir. İnşaat maliyetleri ve üretici fiyatlarındaki yüksek artışlar da mevcut konut fiyatlarında hızlı yükselişe neden olmuştur.

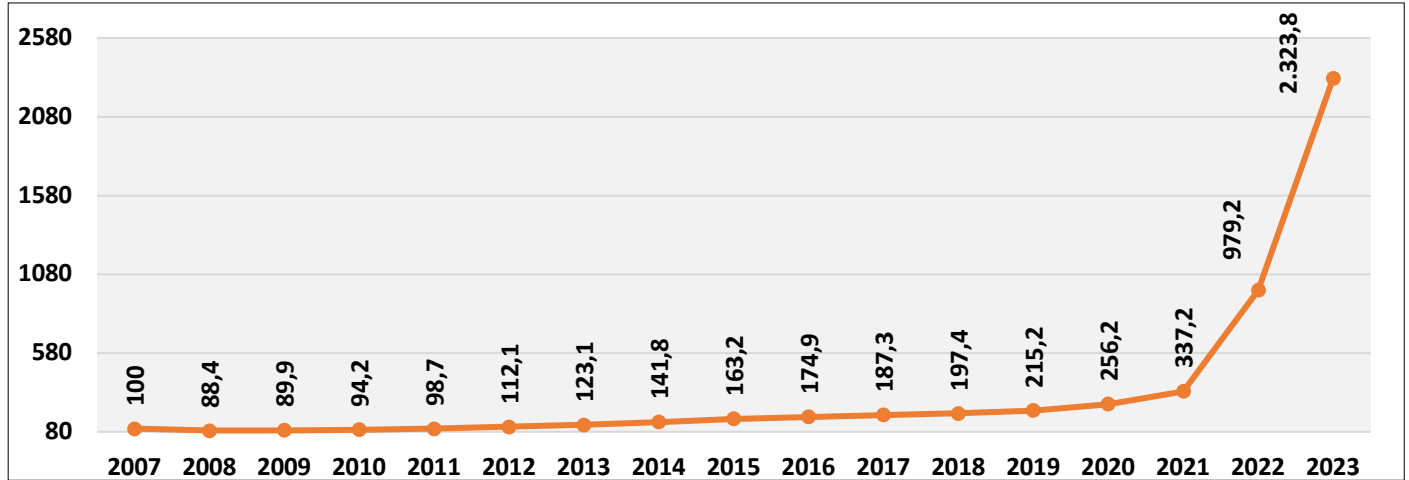
Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2023 yılında mevcut konut fiyatları yüzde 81,65 artış göstermiştir. 2007-2021 yılları arasında mevcut konut fiyatları yüzde 229,1 artış göstermiştir.

Böylece 2022 ve 2023 yıllarında mevcut konut fiyatları nominal ve reel olarak yüksek artışlar göstermiştir.

T.C. Merkez Bankası Endeksine Göre Konut Fiyatları 2023 Yılında Yüzde 75,5 Yükseldi

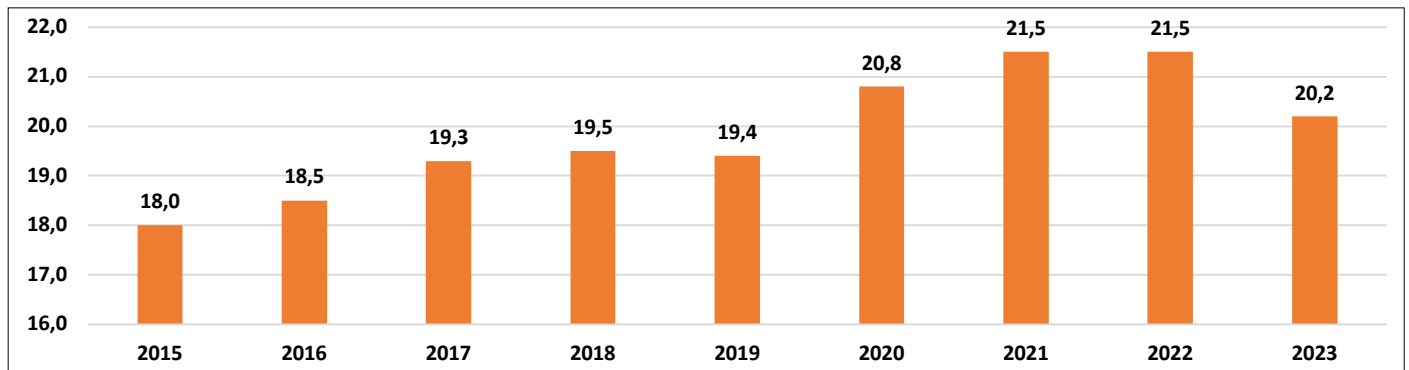
T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksine göre ise Türkiye'de konut fiyatları 2023 yılı aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak yüzde 75,5 oranında artarken, reel olarak da yüzde 6,5 oranında yükselmiştir. Konut fiyatlarındaki gelişmeler İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması-Düzyey 2 bazında değerlendirildiğinde, farklı eğilimler ortaya çıkmıştır. Bölgelerde konut fiyatları nominal ve reel olarak artışları farklılıklar göstermiştir. En yüksek nominal ve reel artış Ağrı, Ardahan, Kars, Iğdır bölgesinde yaşanmıştır. İstanbul konut satış fiyatları ortalamasının altında artış göstermiştir. Ankara ve İzmir konut fiyatları ise ortalamasının üzerinde yükselmiştir. Konut fiyatlarındaki değişim bölgelere ve illere göre arz ve talep dengesi ve rekabet koşullarına göre farklılıklar göstermiştir. Deprem bölgesinde ise konut fiyatlarında reel olarak sert düşüşler yaşanmıştır.

Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100

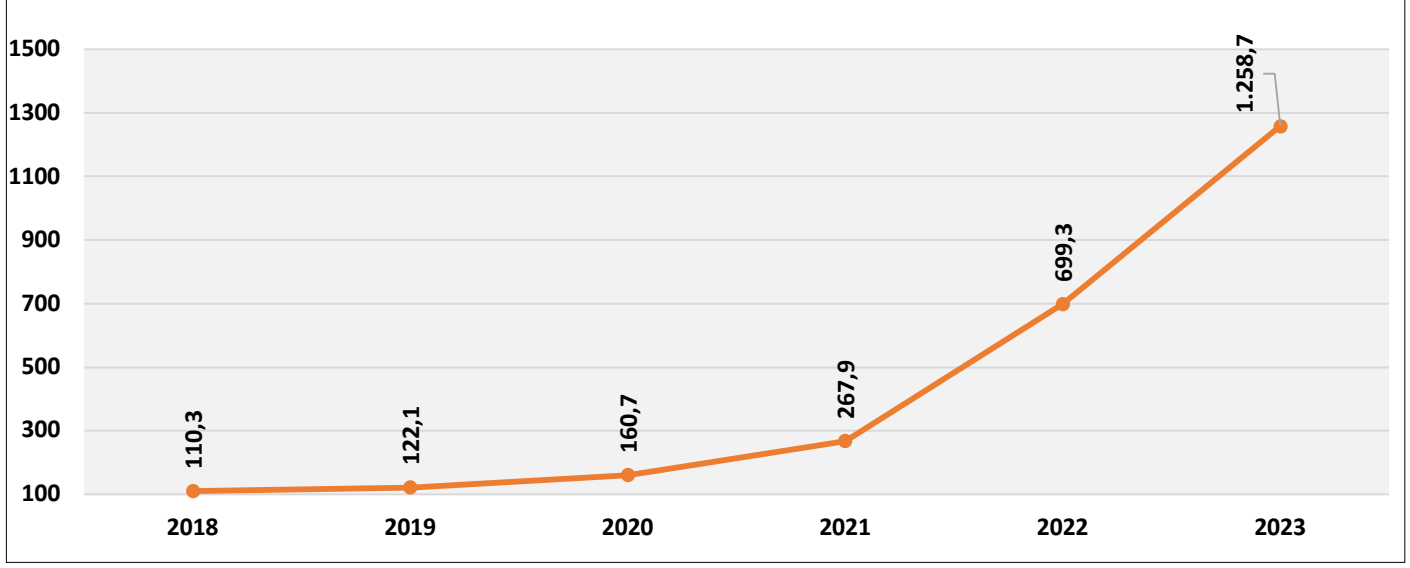
Kaynak: Reidin Emlak Endeksi, Aralık 2023

Grafik.39 Türkiye Geneline Mevcut Konut Amortisman Süreleri, 2015-2023

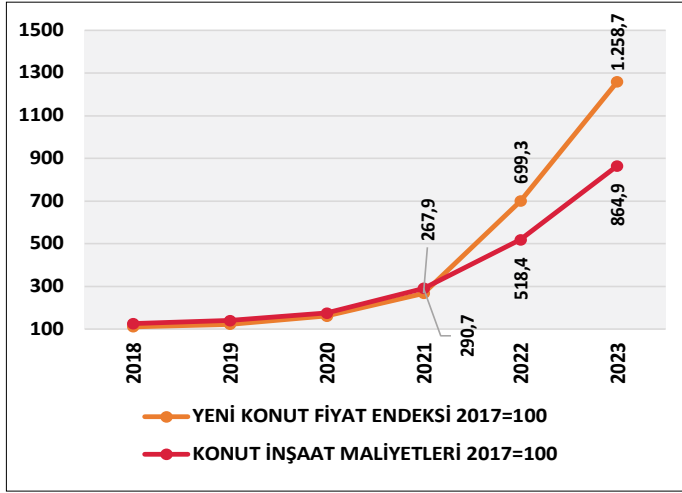
Kaynak: Reidin, Türkiye Gayrimenkul Sektörüne Bakış 2021, Emlak Sektörü Raporu 2022 Aralık, 2023 Yılı Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri hesaplamaları

Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2017=100

Kaynak: TCMB Yeni Konut Fiyat Endeksi, Aralık 2023

Grafik.41 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri

Kaynak: TCMB Yeni Konutlar Fiyat Endeksi, Aralık 2023, TÜİK

Konut Kiraları 2023 Yılında Yüzde 137,2 Arttı

2023 yılında Türkiye genelinde konut kiralari artışı yüzde 137,2 olarak gerçekleşmiştir. Konut kiralari uzun yıllar sonra, 2022 ve 2023 yıllarında çok yüksek artışlar yaşanmıştır. 2007-2021 arasında konut kiralari yüzde 237,2 yükselmişti. 2022 yılında 14 yıllık artışa yakın kira artışları gerçekleşmiştir. 2023 yılında da 2 katını aşkın yeni bir artış gerçekleşmiştir. Bu artışta yüksek enflasyon ana belirleyici olmuştur. Konut fiyatları da çok yükselmiş, hane halklarının konut satın alma gücü düştüğü için konut kiralama eğilimi artmıştır. Buna bağlı olarak da kiralarda yüksek artışlar olmuştur. Türkiye yüksek göç almaya devam

etmektedir. Türkiye'ye gelen yabancıların da kiralık konut talebi kiraların yükselmesine yol açmıştır. 2023 yılında nominal kira artışları tüketici enflasyonunun da çok üzerinde gerçekleşmiştir. Konut kiralari artışları iller arasında farklılıklar göstermiş olmasına karşın genel eğilim artış şeklinde olmuştur.

Mevcut Konutların Amortisman (Konut Yatırımı Geri Dönüş Süresi) Süreleri 2022 Yılında Azaldı

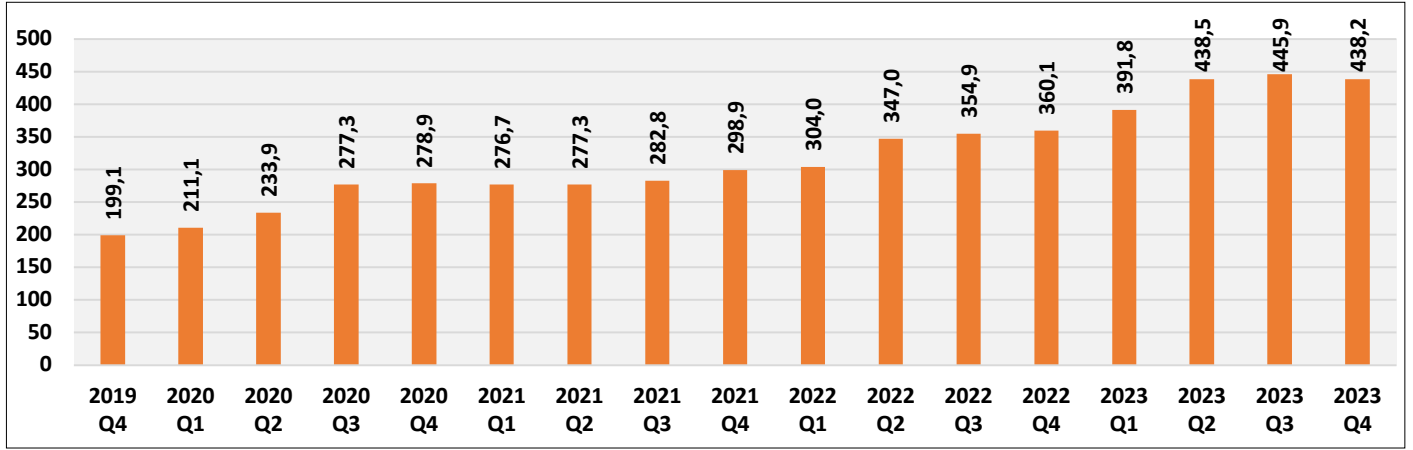
Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman süreleri veya konut yatırımı geri dönüş süreleri 2023 yılında 20,2 yıla inerek azalmıştır. Mevcut konutların yıllık amortisman süreleri 2023 yılında 20,2 yıl olarak hesaplanmıştır. 2023 yılında Türkiye genelinde konut kiralari mevcut konut fiyatlarının üzerinde artmıştır. Buna bağlı olarak amortisman süresi azalmıştır. 2023 yılında konut yatırımlarında yıllık brüt getiri yüzde 10,2 olarak gerçekleşmiştir.

Yeni Konut Fiyatları 2023 Yılında Yüzde 80,0 Yükseldi

Yeni konut fiyatları 2023 yılında yüzde 80,0 oranında artmıştır. TCMB tarafından ölçülen yeni Konut Fiyat Endeksinde artış yine yüksek gerçekleşmiştir. 2022 yılında yüzde 161,0 artan yeni konut fiyatları 2023 yılında da yüksek bir artış göstermiştir. 2023 yılında Türkiye genelinde yüksek bir enflasyon gerçekleşmiştir. Yine inşaat maliyetleri yüksek artış göstermiştir. Bunlara bağlı olarak yeni konut fiyatlarında da yüzde 80,0 oranında artış gerçekleşmiştir.

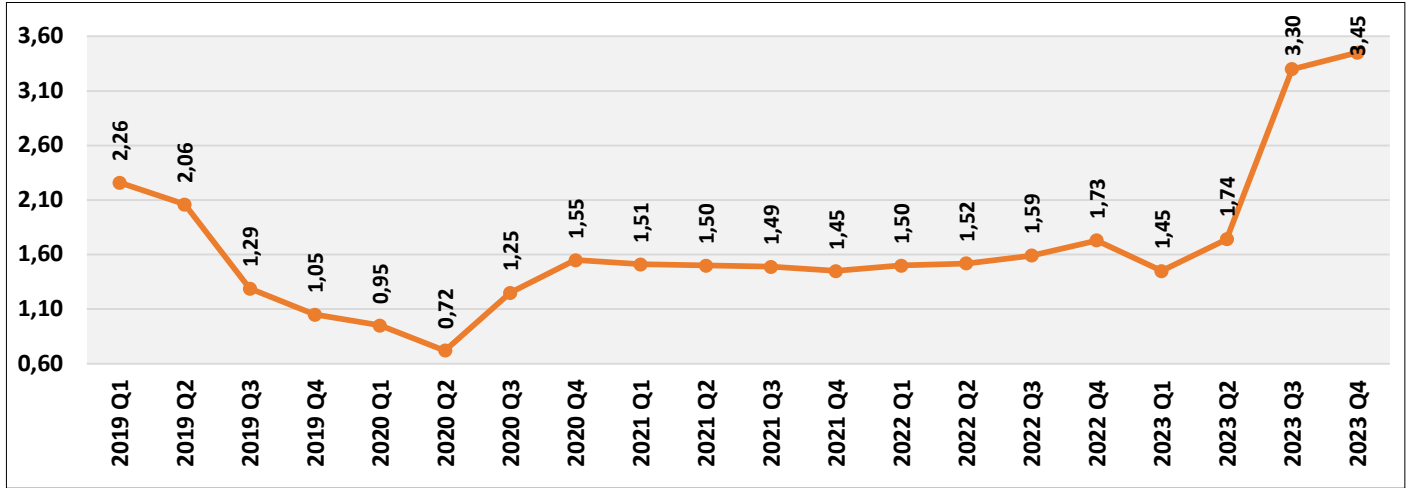

Grafik.42 Konut Kredileri, Milyar TL

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, BDDK

Grafik.43 Konut Kredisi Aylık Ortalama Faiz Oranı, Yüzde

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Yeni Konut Fiyatları 2023 Yılında Konut İnşaat Maliyetlerinin Üzerinde Arttı

Yeni konut satış fiyatları 2023 yılında konut inşaat maliyetlerini üzerinde artış göstermiştir. 2023 yılında yeni konut fiyatları artışı yüzde 80,0, konut inşaat maliyetleri artışı ise yüzde 66,8 olarak gerçekleşmiştir. Konut inşaat maliyetleri ile yeni konut fiyatları arasındaki fark 2023 yılında da önemli ölçüde açılmıştır. Yeni konut fiyatları artışı 2022 ve 2023 yıllarında konut inşaat maliyetleri artışının üzerinde gerçekleşmiştir.

Konut Kredileri 2023 Yılı İlk Yarısında Genişledi, İkinci Yarıda Daraldı

2023 yılında konut kredileri ekonomide uygulanan politikalara ve değişimlere bağlı olarak hareket etmiştir. Yılın ilk yarısında negatif ve düşük kredi faiz oranları nedeniyle konut kredisi hacmi büyümüştür. 2023 haziran ayı sonunda 438,5

milyar TL kredi büyüklüğüne ulaşılmıştır.

Yılın ikinci yarısında ise sıkı para politikası uygulanmaya başlanmıştır. Kredi faizleri artmış ve kredi büyümeleri sınırlanmıştır. Buna bağlı olarak konut kredileri hacmi üçüncü çeyrekteki sınırlı artış sonrası yılın son çeyreğinde gerilemiştir. Konut kredileri hacmi 2023 yılı sonunda 438,2 milyar TL olmuştur.

2023 Yılı İkinci Yarısında Konut Kredi Faiz Oranları Önemli Ölçüde Yükseldi

Konut kredisi faiz oranları 2023 yılında iki ayrı yarı yaşamıştır. Yılın ilk yarısında liralasma politikaları kapsamında negatif ve düşük faiz oranları uygulanmıştır. Buna bağlı olarak aylık konut kredisi faiz oranları ilk yarı sonunda yüzde 1,74 olmuştur. Yılın ikinci yarısında ise ekonomide politika değişikliğine gidilmiş, faiz oranları kademeli olarak artmıştır. Konut kredisi aylık faiz oranları da 2023 yılı sonunda yüzde 3,45 olarak gerçekleşmiştir.

II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ

İnşaat sektöründe yer alan üç ana sektörden bir diğeri konut dışı binalar sektörüdür. Konut dışı binalar üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlardan ilki, büyük bölümü özel sektör tarafından yapılan ve işletilen ticari binalardır. Ofisler, ticaret binaları, konaklama tesisleri, alışveriş merkezleri, sanayi binaları ve depolar ile diğer ticari binalar bu grupta yer almaktadır. Bu grup aynı zamanda ticari gayrimenkul sektörünün de aktiflerini oluşturmaktadır. İkinci ana grup kamu hizmet binalarıdır. Bunlar merkezi ve yerel yönetimler ile diğer kamu idari kurumlarının kullandıkları binalardır. Üçüncü ana grupta ise halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım, dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar yer almaktadır.

Konut Dışı Bina İnşaatları Alt Sektörlerde Büyümler Gösterdi

Konut dışı bina inşaatlarında arz ve talebi iki önemli unsur belirlemektedir. Bunlardan ilki iktisadi faaliyetlerdeki gelişmeler ve beklentilere bağlı olarak oluşan ticari binalar talebidir. İkincisi ise kamunun idari bina ve hizmet binası ihtiyacı ile kamunun alt yapı yatırım politikalarıdır.

Bu iki unsur itibarıyla değerlendirdiğinde 2023 yılında ticari bina talebi alt sektörler itibarıyla farklı gelişmeler göstermiştir. Turizm binalarında alınan yapı ruhsatlarında bina sayısı olarak düşüş, yüz ölçümü olarak ise artış gerçekleşmiştir. Turizm sektöründe 2022 yılındaki hızlı toparlanma ardından 2023 yılında yatırımlarda soluklanma yaşanmıştır. Buna bağlı olarak otel ve konaklama tesisleri için alınan yapı ruhsatları yüz ölçümü olarak yüzde 2023 yılında yüzde 7,0 genişlemiştir. İşe ve işyerlerine geri dönüşler ile ofis ve işyeri talebinde artış 2023 yılında da

sürmüştür. Ofis ve işyeri binaları için alınan yapı ruhsatları 2023 yılında yüzde 16,6 büyümüştür. Sanayi ve lojistik sektörlerinde yeni kapasite yatırımları 2023 yılında da sürmüştür. Sanayi binaları ve depolar için alınan yapı ruhsatları da yüzde 17,7 büyüme göstermiştir. 2023 yılında alınan yapı ruhsatları yüz ölçümü olarak artan bir diğer alt sektör ticaret binaları olmuştur.

Kamu tarafında ise 2023 yılı bütçesinde alt yapı yatırımları daha çok deprem bölgesine yönlendirilmiştir. 2023 yılında kamunun hayata geçirdiği, halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 3,2 genişlemiştir.

Konut Dışı Bina Arzında 2023 Yılında Farklı Gelişmeler Yaşandı

2023 yılında konut dışı binaların arzında alt sektörler itibarıyla farklı gelişmeler yaşanmıştır. Deprem afeti, seçim süreci ve ekonomi politikalarındaki değişim genel olarak arzları sınırlamıştır. Otel ve konaklama tesisleri için alınan yapı izinleri veya yeni arzlar yüz ölçümü olarak 2023 yılında yüzde 32,1 azalmıştır. Ofis ve iş yerlerinde yeni arzlar ise metrekare olarak bir önceki yıla göre yüzde 19,2 küçülmüştür.

AVM ve ticari binaların yeni arzları 2023 yılında önemli ölçüde azalmıştır. Alınan yapı izinleri yüz ölçümü olarak yüzde 18,8 gerilemiştir. Sanayi ve lojistik depolar için alınan yapı izinleri bir önceki yıla göre yüzde 10,7 artmıştır. Daha çok kamunun hayata geçirdiği halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar için alınan yapı izinleri ise 2023 yılında yüz ölçümü olarak yüzde 15,9 daralmıştır.

Tablo.27 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Otel ve Konaklama	1.442	842	814r	1.024r	1.723	1.208
Ofis ve İşyeri	1.241	483	963r	2.243r	3.142	3.298
Ticaret Binaları (Avm vb.)	4.648	2.526	3.125r	3.257r	2.477	3.294
Sanayi Binaları ve Depolar	4.373	2.235	3.718r	4.646r	4.901	4.919
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	3.019	1.539	1.371r	2.061r	2.242	2.290

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.28 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m²

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Otel ve Konaklama	2.179.505	1.296.104	1.496.990r	1.345.764r	1.937.387	2.090.829
Ofis ve İşyeri	2.193.383	1.233.303	1.351.106r	3.753.098r	6.633.708	8.072.791
Ticaret Binaları (Avm vb.)	7.954.979	4.250.369	4.595.528r	4.415.058r	3.488.900	5.443.898
Sanayi Binaları ve Depolar	8.565.120	4.823.856	6.970.108r	9.528.906r	11.158.971	13.564.535
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	13.285.942	6.356.330	4.858.693r	7.498.594r	7.531.877	7.846.167

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.29 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Otel ve Konaklama	805	712	577r	654r	815	795
Ofis ve İşyeri	1.818	532	1.077r	1.699r	2.137	2.157
Ticaret Binaları (Avm vb.)	5.275	4.640	2.837r	3.095r	2.599	2.003
Sanayi Binaları ve Depolar	3.926	2.821	2.233r	2.852r	2.962	3.024
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	1.628	1.689	1.288r	1.192r	1.141	1.088

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.30 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Alan m²

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Otel ve Konaklama	2.436.087	1.897.896	1.208.080r	1.725.720r	1.782.555	1.209.390
Ofis ve İşyeri	4.286.035	1.464.709	2.688.058r	3.859.617r	5.926.802	4.904.453
Ticaret Binaları (Avm vb.)	10.823.045	9.960.055	6.019.413r	6.008.918r	3.628.646	3.024.849
Sanayi Binaları ve Depolar	7.088.880	5.983.754	4.670.276r	6.621.441r	5.771.082	6.356.832
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	7.777.947	7.506.966	6.675.073r	5.123.014r	5.443.235	4.060.190

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI

Özel sektörün etkin faaliyet gösterebileceği koşulların sağlanması için ve ayrıca hane halklarının talep ve beklentilerinin karşılanması amacıyla; temel kamusal hizmetlerin, yeterli, hızlı ve etkili, kaliteli ve eşit bir biçimde sunumunun sağlanması ülkelerin en önemli hedeflerinden birini oluşturmaktadır. Kamunun gerçekleştirdiği alt yapı yatırımları özel sektör için dışsallıklar yaratmaktadır. Bu tür alt yapı yatırımları, özel sektörün üretken yatırımlarını kolaylaştırmakta, etkinlik ve verimliliği ile kârlılığını artırmakta ve sermaye birikimine de katkıda bulunmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları aynı zamanda inşaat sektörü için de önemli bir faaliyet alanını oluşturmaktadır. Kamu alt yapı yatırımları, konut ve konut dışı bina inşaatları ile inşaat faaliyetlerindeki en büyük üç alandan biridir. Kamu kesimi genellikle yatırım programları kapsamında alt yapı yatırımlarını sürdürürken, ihtiyaç duyulması halinde iktisadi faaliyetlerin canlandırılması için kamu alt yapı yatırımlarını ve inşaat harcamalarını artırabilmektedir.

Kamu kesimi alt yapı yatırımlarını, merkezi yönetim bütçesi ile yerel yönetimler ve diğer kamu kurumları vasıtasıyla hayata geçirmektedir. Yerel yönetimlerin yatırımları da önemli bir pay olarak inşaat sektörü için destek olmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları 1980'li yıllara kadar büyük ölçüde kamu kaynakları (bütçe, dış kredi, tahvil ihracı) ile finanse edilmiştir. Ancak projelerin ölçeklerinin büyümesi ve kamu kaynaklarının sürdürülebilir alt yapı finansmanında yetersiz kalması ile alt yapı finansmanında kamu-özel sektör iş birliği modelleri geliştirilmeye ve uygulanmaya başlanmıştır. Bugün

kamu alt yapı yatırımları hemen hemen tüm ülkelerde kamu ve kamu-özel sektör iş birliği ile yapılmaktadır. Türkiye altyapı yatırımlarında kamu-özel iş birlikleri modellerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında oldukça başarılı bir ülke konumundadır.

2023 yılında yaşanan büyük deprem afeti nedeniyle önemli fiziki kayıplar yaşanmıştır. Bu nedenle kamu kesimi afetin ilk gününden itibaren deprem bölgesine dönük yatırım harcamaları planlamak ve uygulamak durumunda kalmıştır. Bu harcamalar ile kamu yatırımları 2023 yılında reel büyüme göstermiştir.

2023 Yılında Merkezi Yönetim Kamu Yatırımlarına 454,2 Milyar TL Harcandı

Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamında hayata geçirilen ve finanse edilen kamu yatırımları stoku 2023 yılı itibarı ile 3.546 proje olmuştur. 3.546 projenin toplam proje tutarı 4.103 milyar TL'dir. Bu projeler için 2023 yılında 454,2 milyar TL ilave yatırım harcaması yapılmıştır. Böylece mevcut yatırım stokunun toplam proje tutarının yüzde 11,1'i 2023 yılı içinde harcanmıştır. Merkezi bütçede sınırlanan yatırım harcamaları 2021 ve 2022 yıllarında yeniden hareketlenmiştir. Kamu alt yapı yatırımlarındaki hareketlenme inşaat sektörünü olumlu etkilemiştir. 2023 yılında ise özellikle deprem afetinin yaşanması nedeniyle deprem bölgesine dönük yeni projeler planlanmış ve hayata geçirilmeye başlanmıştır. 2023 yılında proje sayısında ve proje tutarında görülen artışın önemli bir nedeni deprem afeti sonrası uygulamaya alınan projelerdir. Yine deprem bölgesi ağırlıklı yatırım harcamaları da yüzde 63,6 artış göstermiştir.

Tablo.31 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamalar

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Proje Sayısı	3.212	2.964	2.994	3.012	3.028	3.546
Toplam Proje Tutarı, Milyar TL	804,6	977,8	1.059,1	1.126	2.041	4.103
Cari Yıl Öncesi Kümülatif Harcama, Milyar TL	308,2	409,2	497,0	612,0	889,6	1.303,0
Cari Yıl Harcama, Milyar TL	88,0	65,4	87,8	115,3	277,6	454,2
Yatırım Programına Alınan Yeni Proje Sayısı Çok Yıllı Projeler	276	212	239	222	167	566
Cari Yıl Harcama/Toplam Proje Tutarı, %	10,9	6,7	7,3	10,2	13,6	11,1
Yatırım Stokunun Ortalama Tamamlanma Süresi, Yıl	4,6	4,8	4,7	4,8	4,7	4,8

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2024 Yılı Programı

Toplam Kamu Yatırım Harcamaları 940,68 Milyar TL Olurken, En Yüksek Harcama Ulaştırma Sektöründe Gerçekleşti

Merkezi bütçenin yanı sıra yerel yönetimler, işletmeciler kamu iktisadi teşekkülleri (KİT)'ler ve diğer kamu kurumları yatırımları ile 2023 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 940,68 milyar TL olmuştur. 2022 yılındaki yatırımlara göre 2023 yılında harcamalar yüzde 100,8 artmıştır. Bu artışın bir bölümü inşaat maliyetleri ile fiyatlarındaki artışlardan kaynaklanmıştır. Diğer yandan deprem afeti nedeniyle ortaya çıkan yatırım ihtiyaçları nedeniyle yatırım harcamaları artmıştır. En büyük harcama merkezi bütçeden gerçekleşmiştir. Yerel yönetimler 266,1 milyar TL yatırım harcaması yapmıştır. İşletmeci KİT yatırımları ise 164,33 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 369,25 milyar TL ile en yüksek pay almıştır. Enerji ve eğitim yatırımları da inşaat faaliyetlerini de kapsamakta olup yine yüksek pay alan alanlar olmuştur.

Tablo.32 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2023, Milyon TL

	Merkezi Yönetim	İşletmeci KİT'ler	Yerel Yönetimler	Diğer (1)	Toplam
Tarım	63.059	895	6.489	4.861	75.304
Madencilik	1.075	78.066	0	0	79.141
İmalat	760	2.893	5	472	4.130
Enerji	9.121	34.437	3.391	0	46.949
Ulaştırma	189.088	47.802	131.273	1.083	369.246
Turizm	1.033	0	117	340	1.490
Konut	1.293	0	2.400	10.000	13.693
Eğitim	90.699	0	5.322	390	96.411
Sağlık	71.174	0	193	226	71.593
Diğer	62.727	242	116.904	2.847	182.720
TOPLAM	500.027	164.334	266.094	10.222	940.677

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2024 Yılı Programı,

(1) Döner Sermayeli Kuruluşlar, İller Bankası, Özelleştirme Kapsamındaki KİT'ler

Büyük Kamu Yatırım Projeleri Sürüyor

2023 yılında kamunun büyük yatırım projeleri sürmüş ve bu projeler inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sektörü için katkı vermiştir.

Kamu yatırımlarında eğitim, sağlık, içme suyu ve kanalizasyon, sulama, bilim teknoloji, bilişim ve başta demir yolu, liman, lojistik merkezleri olmak üzere ulaştırma sektörlerine öncelik verilmiştir. Kamu yatırımları, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmayı ve bölgesel gelişme potansiyelini değerlendirmeyi hedefleyen alanlara yönlendirilmeye devam edilmiştir. Bu kapsamda kentsel gelişme odaklı projelerin yanı sıra, GAP bölgesinde üretken özel sektör yatırımlarını destekleyecek ekonomik ve sosyal alt yapı projelerine, DAP, KOP ve DOKAP bölgelerinde de eylem planlarıyla öncelikli projelere ağırlık verilmiştir.

Projeler içinde önemli ve yeni büyük kamu yatırımları da bulunmaktadır. İlk 20 yatırım büyük proje olarak nitelendirilebilecektir. İlk 20 yatırımın toplam yatırım tutarı 930,5 milyar TL'dir. İlk 20 proje için ayrılan ödenek 2023 yılında 120,5 milyar TL olarak belirlenmiştir. Kamu yatırımları inşaat sektöründe ve inşaat malzemeleri sanayisine ilave destek vermeyi sürdürmektedir.

Kamu Özel İş Birliği Uygulamaları İnşaat Sektörüne Canlılık Getiriyor

Türkiye'de Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ), Yap-Kirala-Devret (YKD) ve İşletme Hakkı Devri (İHD) olmak üzere dört temel Kamu Özel İş Birliği (KÖİ) modeli uygulanmaktadır. Bu modellerle yapılabilecek projelerin sektör kapsamı oldukça geniş olup, hâlihazırda karayolu, havaalanı, liman, yat limanı ve turizm tesisi, gümrük tesisi ve gümrük kapısı, kentsel altyapı, sağlık tesisi ve enerji tesisi projeleri yürütülmektedir.

1986 yılından başlamak üzere, 2023 yıl sonuna kadar 270 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Proje dağılımında 102 projeye ilk sırada yer alan enerji sektörünü, kara yolu (46), liman (24), gümrük tesisi (23), havalimanı

(20) ve yat limanı (20) ve sağlık (18) projeleri takip etmektedir. Mevcut durumda, 230 proje işletmeye alınmış olup, 40 projenin yürütülmesine devam edilmektedir. İHD modeliyle yürütülenler hariç olmak üzere, uygulama sözleşmesi imzalanan projelerin toplam yatırım büyüklüğü 2023 yılı fiyatlarıyla 97,90 milyar dolara ulaşmaktadır. Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 40 projenin toplam yatırım tutarı 46,8 milyar dolardır.

2023 yılı sonu itibarıyla uygulanan KÖİ modelindeki projelerin dağılımı değerlendirildiğinde en çok 127 proje ile Yap-İşlet-Devret modelinin kullanılmakta olduğu görülmektedir. İşletme devri hakkı modeli ile de 120 proje yürütülmektedir.

Tablo.33 2023 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi

Projeler	Proje Tutarı Milyon TL	2023 Yılı Ödenek Tutarı Milyon TL
Sakarya Doğal Gaz Sahası Geliştirme	206.635	56.277
Sakarya-Gebze-Sabiha Gökçen-YSS Köprüsü-3.Havalimanı YHT	86.670	10.000
Ankara-İstanbul Hızlı Tren	64.529	2.400
Ankara-İzmir Yüksek Hızlı Tren	56.524	8.565
Bandırma-Bursa-Yenişehir-Osmaneli Yüksek Standartlı Demiryolu	44.175	4.668
Aksaray-Ulukışla-Yenice Yüksek Standartlı Demiryolu	40.710	1.000
Vezerhan-Köseköy Yüksek Hızlı Ten	39.660	1.400
Gebze-Haydarpaşa, Sirkeci-Halkalı Banliyö Hattı İyileştirme	39.649	991
Silvan I. Merhale (GAP) Depolama/Sulama	35.077	2.155
İstanbul Yeni Havalimanı Raylı Sistemler Bağlantı Yolları	34.440	4.160
Ankara-Polatlı-Afyonkarahisar-Uşak-Manisa-İzmir Demiryolu	34.387	4.400
Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep yüksek standartlı demiryolu	32.164	4.173
Kirazlı-Halkalı Metro Hattı	31.521	4.927
Mahmutbey-Bahçeşehir-Esenyurt Metro Hattı	28.723	3.790
Kars-İğdir-Aralık-Dilucu Yüksek Hızlı Tren	28.396	2.000
Konya-Karaman-Niğde-Mersin-Adana Hızlı Tren	27.786	2.335
Afyonkarahisar-İzmir Yüksek Hızlı Tren	26.840	4.220
Yerköy - Kayseri Yüksek Standartlı Demiryolu	26.802	2.040
İnönü-Vezerhan Hızlı Tren	23.908	450
Silvan Cazibe Sulama Sistemi	21.870	548
İlk 20 Toplam	930.466	120.499

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Yatırım Programı 2024

II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI

Gayrimenkul sektörünü oluşturan faaliyetler gayrimenkul proje geliştirme, gayrimenkul projeleri ile ilgili mimarlık ve mühendislik hizmetleri, gayrimenkul alım-satımına aracılık, gayrimenkul kiralama işleri, gayrimenkul yönetim hizmetleri ve gayrimenkul bakım ve onarım hizmetleri ile diğer ilgili hizmet faaliyetleridir.

Gayrimenkul sektörü inşaat sektörüne yönelik katkıları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Türkiye'de gayrimenkul sektöründeki faaliyetlerde özellikle ilk aşama olarak nitelenen gayrimenkul proje geliştirme sürecinin ardından inşaat faaliyetleri devreye girmektedir. İnşaatın ve projenin tamamlanması aşamasında veya sonrasında satış, kiralama, yönetim ve bakım hizmetleri süreci yer almaktadır.

Gayrimenkul Sektöründe Büyüme Yavaşladı

Gayrimenkul sektöründe faaliyetlerinin önemli bir bölümü ticari gayrimenkuller alanında gerçekleşmektedir. 2023 yılında gayrimenkul sektörünü etkileyen iki önemli gelişme olmuştur. Bunlardan ilki Türkiye'de ekonomi politikalarında değişim ve büyümede yavaşlamadır. Yurt dışındaki yavaşlama da sınırlayıcı etki yapmıştır. İkinci önemli unsur ise yaşanan deprem afeti olmuştur. Öncelikle Depremde fiziki yapı kayıpları meydana gelmiştir. Diğer yandan deprem riskli alanların dışında yer alan veya depreme karşı dayanıklı yapılara talep artarken, riskli yapılara talep azalmış ve güçlendirme faaliyetleri başlamıştır.

Gayrimenkul sektöründe satışlar ve kiralama işleri 2023 yılında bu gelişmelere bağlı olarak önemli ölçüde yavaşlamıştır. İç talepte yılın ikinci yarısında görülen yavaşlama, ofisler, ticaret binaları ve sanayi binaları talebini azaltmıştır. Diğer yandan yüksek enflasyon ve TL'deki yüksek dalgalanma nedeniyle kiralama işlerinde de yavaşlamalar görülmüştür. 2023 yılında sağlık yapıları, turizm, depolar ve lojistik binaları hareketli alanlar olmuştur.

Bu gelişmelere bağlı olarak 2023 yılında gayrimenkul sektörü yüzde 2,7 büyüme sağlamıştır. Böylece büyüme geçen yılın altında kalmıştır. Gayrimenkul sektöründe büyüme ekonomik büyümenin de altında gerçekleşmiştir.

Tablo.36 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme; Yüzde

Dönem	İnşaat	Gayrimenkul	GSYİH
2016	5,4	3,6	3,3
2017	9,0	2,3	7,5
2018	-1,9	2,9	3,0
2019	-8,6	1,9	0,9
2020	-5,5	2,8	1,9
2021	-0,6	3,6	11,4
2022	-7,1r	6,3r	5,5r
2023	7,8	2,7	4,5

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İstanbul Gayrimenkul Sektörünün Cazibesi Zayıf Kalmaya Devam Etti

Türkiye'de uluslararası ölçekte en gelişmiş gayrimenkul piyasasına sahip olan şehir İstanbul'dur. İstanbul Avrupa'da diğer önemli şehirler ile karşılaştırmalı olarak 2013 yılına kadar gelişme beklentileri itibarıyla ilk sırada yer almaktaydı. İzleyen yıllarda ise yatırım ve gelişme beklentileri önemli ölçüde bozulmuştur.

İstanbul, 2024 için karşılaştırma yapılan 30 Avrupa şehri arasında gayrimenkul sektörü genel görünümü itibarıyla 30. sırada yer almıştır. Ekonomi politikalarındaki sık değişiklikler, yüksek enflasyon ve yüksek faizler yanı sıra jeopolitik riskler İstanbul'un yatırım performansını ve beklentileri olumsuz etkilemeye devam etmektedir.

Ticari Gayrimenkul Yatırımı Getirilerinde Dalgalanmalar Yaşandı

Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2022 yılında üç grubunda düşerken bir ürün grubunda artmıştır. 2023 yılında ofisler, otel yatırımları ile AVM yatırım getirileri düşerken, sanayi binaları getirileri yükselmiştir. Ticari gayrimenkul pazarında arz/talep ve fiyat dengeleri deprem afetinden ve ekonomi politikalarındaki değişimlerden etkilenmiştir.

Tablo.37 İstanbul Gayrimenkul Pazarı ile İlgili Değerlendirmeler

	Görünüm					Sıralama				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Mevcut Yatırım Performansı	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Zayıf	30	30	30	29	30	29
Gelişme Beklentileri	Zayıf	Zayıf	Zayıf	İlmlili	30	28	30	29	30	29

Kaynak: ULI, PWC Emerging Trends in Real Estate Europe 2020, 2021, 2022, 2023,2024

Tablo.38 Türkiye'de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi)

Yatırım Alanları	Yıllık Yatırım Getirileri %					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ofis Yatırımı Getirileri	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	7,25
AVM Yatırımı Getirileri	8,25	8,25	9,00	8,25	8,50	8,00
Sanayi Yatırımı Getirileri	9,50	9,50	9,50	8,00	8,00	8,50
Otel Yatırımı Getirileri	8,00	7,50	8,25	8,00	8,50	8,00

Kaynak: GYODER, Colliers International, Turkey Real Estate Market Review, 2023, JLL 2022 Yılına Türkiye Ticari Gayrimenkul Pazarı Görünümü, 2023, Cushman Wakefield 2023 Türkiye Gayrimenkul Sektörü Raporu 2023

Tablo.39 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2024 Yılı Beklentileri

Sıra	Yatırımda Öncelikli Şehirler	Puan	Sıra	Varlık Değerlerinde Öncelikli Şehirler	Puan
1	Londra	2,27	1	Londra	1,90
2	Paris	2,05	2	Paris	1,68
3	Madrid	1,97	3	Madrid	1,60
4	Berlin	1,72	4	Berlin	1,39
5	Amsterdam	1,60	5	Amsterdam	1,31
6	Milano	1,56	6	Milano	1,22
7	Münih	1,48	7	Lizbon	1,20
8	Lizbon	1,47	8	Münih	1,18
9	Barselona	1,38	9	Barselona	1,17
10	Frankfurt	1,38	10	Frankfurt	1,13
11	Hamburg	1,29	11	Hamburg	1,05
12	Brüksel	1,10	12	Brüksel	0,98
13	Dublin	1,09	13	Viyana	0,89
14	Varşova	1,09	14	Dublin	0,85
15	Viyana	1,08	15	Viyana	0,85
16	Zürih	0,96	16	Zürih	0,78
17	Manchester	0,86	17	Lüksemburg	0,71
18	Roma	0,83	18	Manchester	0,67
19	Kopenhag	0,81	19	Roma	0,65
20	Lüksemburg	0,80	20	Kopenhag	0,64
21	Stokholm	0,73	21	Atina	0,60
22	Birmingham	0,67	22	Stokholm	0,58
23	Atina	0,64	23	Birmingham	0,56
24	Edinburg	0,61	24	Edinburg	0,51
25	Prag	0,58	25	Prag	0,50
26	Helsinki	0,55	26	Lyon	0,46
27	Lyon	0,54	27	Helsinki	0,43
28	Budapeşte	0,43	28	Budapeşte	0,39
29	Oslo	0,38	29	İstanbul	0,37
30	İstanbul	0,37	30	Oslo	0,30

Kaynak: PWC, ULI, Emerging Trends in Real Estate Europe 2024

II.7 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

II.7.1 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

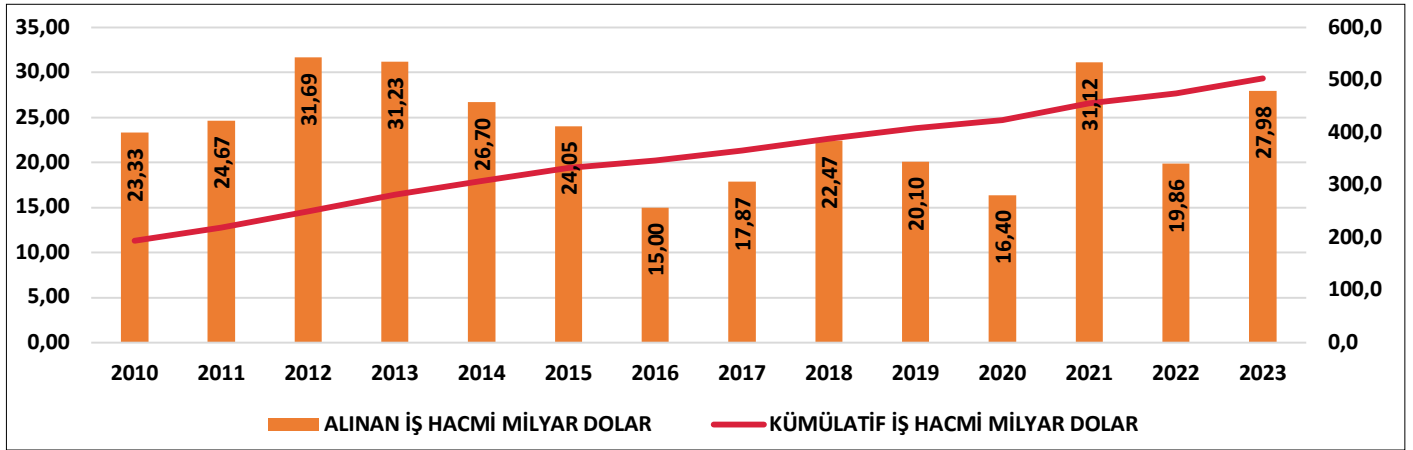
Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri 2023 Yılında Yeniden Yüksek Büyüme Sağladı

Türk müteahhitlik sektörü 1972 yılından 2023 yıl sonuna kadar 136 ülkede 503,0 milyar dolar değerinde 12.124 proje üstlenmiştir. 2012 yılında üstlenilen 31,7 milyar dolarlık proje bedeli ulaşılan en yüksek rakam olmuştur. 2021 yılındaki yüksek performans sonrası 2022 yılında yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörü Rusya-Ukrayna savaşı ile ortaya çıkan koşullardan etkilenmiştir. 2023 yılında ise müteahhitlik sektörü küresel ekonomideki yavaşlama ve artan jeopolitik risklere rağmen iş hacmini önemli ölçüde arttırmıştır.

2020 yılında küresel ölçekte yaşanan salgın ile sınır ötesi

Grafik.44 Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

müteahhitlik işleri dünya genelinde önemli ölçüde gerilemişti. Buna bağlı olarak 2020 yılında yurt dışında alınan proje tutarı 16,4 milyar dolar ve proje sayısı ise 383 olmuştur. 2021 yılında salgına karşı küresel ölçekte başlayan aşılama faaliyetleri ile iktisadi ve sosyal faaliyetlerde büyük geri dönüş yaşanmıştır. Türk müteahhitlik sektörü bu süreci iyi değerlendirmiştir. Alınan proje tutarı 2021 yılında 31,11 milyar dolara yükselmiştir. 2022 yılında ise yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörü bu kez Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaşın yarattığı olumsuz koşullar ile karşılaşmıştır. En büyük pazarlarımızdan olan Rusya ve Ukrayna doğrudan savaşa girmiştir. Savaş bu iki pazarı yanı sıra tüm bölge ülkelerini ve özellikle Avrupa'yı da olumsuz etkilenmiştir. İş hacmi 19,86 milyar dolara gerilemiştir.

2023 yılında küresel ekonomide önemli bir yavaşlama yaşanmış ve inşaat sektörleri de durağanlaşmıştır. Jeopolitik riskler artarak devam etmiştir. Buna rağmen Türk müteahhitlik sektörü 2023 yılında iş hacmini önemli ölçüde arttırmış ve 431 proje üstlenilmiştir.

Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri 2023 Yılında Toplam Proje Bedeli Yüzde 40,9 Arttı

2023 yılında yurt dışında 431 proje üstlenilmiş ve kazanılan projelerin tutarı da 27,98 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılındaki olumsuz koşullara rağmen Türk müteahhitlik sektörünün performansı yükselmiştir. Ortalama proje büyüklüğü de 64,92 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında salgın sonrası toparlanma döneminde yurt dışında 454 proje alınmış ve bu projelerin tutarı 31,12 milyar dolar olmuştur. 2021 yılında ortalama proje bedeli 68,5 milyon dolara yükselmişti. Böylece 2015 yılında sonra küçülen ortalama proje tutarı 2021 yılında yeniden önemli bir artış göstermişti. 2022 yılında ise yurt dışında 506 proje üstlenilmişti. Böylece üstlenilen proje sayısı artmıştı. Ancak üstlenilen toplam projelerin tutarı 19,86 milyar dolar olmuştur ve ortalama proje büyüklüğü 39,2 milyon dolar olarak gerçek-

leşmişti. Yurt dışında savaşın yarattığı koşullar içinde büyük projelerin sayısı azalırken sektör çok sayıda orta ölçekli proje üstlenme başarısı göstermişti.

2023 yılında ise proje sayısı azalmış olmakla birlikte ortalama proje büyüklüğü yükselmiştir. Orta ve büyük ölçekli projelerin ağırlığı yeniden artmıştır.

Tablo.40 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri (2010-2023)

Yıllar	Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Ortalama Proje Bedeli, Dolar
2010	632	23.334.581.335	36.921.806
2011	561	24.669.181.807	43.973.586
2012	551	31.689.151.934	57.512.072
2013	437	31.226.504.137	71.456.531
2014	360	26.696.609.169	74.157.248
2015	287	24.048.599.377	83.793.029
2016	221	14.998.152.673	67.864.944
2017	314	17.868.257.459	56.905.279
2018	387	22.468.240.719	58.057.470
2019	545	20.099.288.589	36.879.429
2020	383	16.395.345.131	42.807.690
2021	454	31.116.791.897	68.539.189
2022	506	19.858.859.405	39.246.758
2023	431	27.980.275.804	64.919.433

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2023 Yılında Geleneksel Müteahhitlik Pazarlarımızda Büyüme Yaşandı

2023 yılında geleneksel müteahhitlik pazarlarımızda büyüme yaşanmıştır. 2022 yılında Rusya-Ukrayna savaşı, diğer jeopolitik gerginlikler ve siyasi ilişkilerdeki sıkıntılar nedeniyle geleneksel pazarlarımızda küçülmeler yaşanmıştı. 2023 yılında ise hemen tüm pazarlarda normalleşme yaşanmıştır.

Türk müteahhitlik sektörü firmalarınca yurt dışında üstlenilen projelerin ülkelere göre dağılımında en önemli geleneksel pazar Rusya'dır. 2022 yılında sadece 2,0 milyar dolar tutarında proje alınan Rusya'da 2023 yılında alınan proje tutarı 4,61 milyar dolara ve pay da yüzde 16,5'e yükselmiştir.

2023 yılında Romanya ikinci büyük pazarımız haline gelmiştir. Romanya'da 2023 yılında 3,62 milyar dolarlık proje alınmıştır ve pay yüzde 12,9 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında ilk 10 içinde yer almayan Türkmenistan'da 2023 yılında 3,38 milyar dolarlık proje alınmıştır. Siyasi ilişkilerin yeniden kurulduğu S. Arabistan da ilk 10 ülke içine dördüncü sıradan yeniden girmiştir. 2023 yılında S. Arabistan'da 2,93 milyar dolar tutarında proje üstlenilmiştir.

Geleneksel pazarlarımız içinde yer alan Irak'ta 2022 yılında 1,58 milyar dolar tutarında proje alınmışken 2023 yılında alınan iş tutarı 1,49 milyar dolara inmiştir. Libya'da üstlenilen iş tutarı 2022 yılında 607 milyon dolar iken 2023 yılında 1,3 milyar dolar olmuştur ve Libya 6.büyük pazarımız konumuna yükselmiştir.

En çok iş üstlenilen pazarlar içine daha fazla Avrupa ülkesinin girmesi, pazar çeşitliliğinin artırılması çalışmaları bağlamında önemlidir. 2022 yılında ilk 10 ülke içinde Romanya, Polonya ve Macaristan yer almıştı. 2023 yılında ise ikinci sıradaki Romanya dışında İspanya yer almıştır. İspanya'da 1,04 milyar dolar tutarında proje alınmıştır.

2022 yılında 1,76 milyar dolar iş alınan Azerbaycan ikinci büyük pazarımız olmuştur. 2023 yılında alınan iş tutarı 939 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında Asya'dan Vietnam ilk kez ilk 10 içinde yer almıştır. Vietnam'da 789 milyon dolar tutarında iş alınmıştır. Körfez ülkeleri içinde S. Arabistan dışında ilk 10 içinde yer alan ülke Kuveyt olmuştur. Kuveyt'te 754 milyon dolar tutarında iş alınmıştır.

2021 ve 2022 yıllarında ilk 10 içinde yer alan Ukrayna, Özbekistan, Tanzanya, BAE, Kazakistan, Cezayir gibi ülkeler 2023 yılında yer alamamışlardır.

Tablo.41 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2023

Ülkeler	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Pay (%)
Rusya	4.613.760.313	16,5%
Romanya	3.622.920.714	12,9%
Türkmenistan	3.383.003.915	12,1%
S. Arabistan	2.927.467.701	10,5%
Irak	1.488.380.632	5,3%
Libya	1.297.811.916	4,6%
İspanya	1.039.452.397	3,7%
Azerbaycan	938.921.069	3,4%
Vietnam	789.326.529	2,8%
Kuveyt	754.000.000	2,7%
Diğer Ülkeler	7.125.230.617	25,5%
TOPLAM	27.980.275.804	100%

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2023 Yılında Toplam Proje Bedeli Yüksek İşler Karayolu, Tünel ve Köprü İnşaatları Oldu

2022 yılında üstlenilen müteahhitlik hizmetleri çok farklı alanlardaki projelere dağılmış bulunmaktadır. Üstlenilen işlerde sektör sayısı çeşitlenmektedir. Daha önceki yıllarda konut, bina, kara yolu ve baraj yapımında toplulaşan işler son 10 yılda çeşitlenmiştir.

2023 yılında üstlenilen işlerin yüzde 19,7'si karayolu, tünel ve köprü inşaatları olmuştur. Bu alanda 2023 yılında 5,51 milyar dolar tutarında proje alınmıştır. Bu alanda 2022 yılında alınan işlerin tutarı 4,27 milyar dolar olmuştur. Yine 2022 yılında küçülen enerji santrali projeleri 2023 yılında yeniden hızlı büyüme göstermiştir. 2023 yılında 4,32 milyar dolar tutarında enerji santrali inşaat projesi üstlenilmiştir. Konut projelerini tutarı 2023 yılında 2,86 milyar dolar ve payı yüzde 10,2 olmuştur. 2022 yılında konut projeleri tutarı 3,53 milyar dolar, payı ise yüzde 19,8 olmuştur. 2023 yılında havalimanı projeleri tutarı 2,689 milyar dolar ve pay yüzde 9,6 olmuştur. 2022 yılında demir yolu projeleri 1,68 milyar dolar ile yüzde 9,4 pay almışken, 2023 yılında 2,24 milyar dolar tutarında iş alınmıştır ve pay yüzde 8,0 olmuştur. 2023 yılında petro-kimya tesisi inşaat işi, sanayi tesisi inşaat işi il çime suyu ve arıtma tesisleri projelerinin tutarları 2022 yılına göre azalmıştır. Küresel ekonomik yavaşlama sanayi alanındaki projelerin azalmasına yol açmıştır. Enerji sektöründe de fosil yakıtlara dayalı sanayi projeleri azalmaktadır.

Tablo.42 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2023

Sektörler	Toplam Proje Bedeli Dolar	Pay %
Karayolu/Tünel/Köprü	5.512.009.746	19,7%
Enerji Santrali	4.315.462.464	15,4%
Konut	2.860.967.379	10,2%
Havalimanı	2.683.556.989	9,6%
Demiryolu	2.242.523.873	8,0%
Diğer	10.380.580.214	37,1

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Türk Müteahhitlik Firmaları Uluslararası Alanda Rekabet Güçlerini Sürdürüyor

Türk firmaları 2022 yılında 18,9 milyar ABD doları tutarında gelir ile küresel pazardan yüzde 4,4 pay almıştır. Türkiye 2021 yılında 20,4 milyar dolar gelir elde etmiş ve payı yüzde 5,1 olmuştur. ENR verilerine göre 2022 yılında en başarılı 250 müteahhitlik firması arasında 40 Türk müteahhitlik firması yer almıştır. 2022 yılında ilk 250 içindeki firma sayısı 2 adet azalmıştır. Türkiye ENR 250 listesinde firma sayısı itibarıyla 2. Sırasını korumuştur. Türkiye gelirler itibarıyla ise 8. sırada kalmıştır.

Müteahhitlik firmalarının 2022 yılı uluslararası proje gelirlerine göre 2022 yılı listesinde ilk 100 firma arasına giren Türk

müteahhitlerinin sayısı 8'den 6'ya inmiştir. 2 Türk müteahhitlik firması da proje gelirine göre ilk 50 uluslararası müteahhit arasında yer almıştır.

Bölgesel olarak bakıldığında Türk firmalarının faaliyetleri 2022 yılında ağırlıklı olarak lider pazarımız olmayı sürdüren Rusya dahil Avrupa (9,2 milyar ABD doları) ile Orta Doğu (4,3 milyar ABD doları) bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Afrika'da 3,1 milyar dolar, Asya'da ise 1,9 milyar dolar tutarında iş üstlenilmiştir. Türk müteahhitlerinin, Avrupalı firmaların ağırlıkta olduğu Avrupa pazarında özellikle Batı ülkelerinde payını artırdığı ve Çin ve Kore firmalarının önünde yer aldığı da görülmektedir.

Tablo.43 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri

Yıllar	250 İçinde Türk Firma Sayısı	Firma Sayısı İtibarıyla Türkiye'nin Sıralaması
2010	31	2.
2011	33	2.
2012	38	2.
2013	42	2.
2014	43	2.
2015	40	2.
2016	46	2.
2017	46	2.
2018	44	2.
2019	44	2.
2020	40	3.
2021	42	2.
2022	40	2.

Kaynak: Engineering News Record, 2023

Türk Firmalarının Üstlendikleri İş Payı 2022 Yılında Yüzde 4,4 Oldu

2022 yılı gelirlerine göre Türkiye 40 müteahhitlik firmasının üstlendiği 18,9 milyar dolar toplam proje bedeli ile 7. sırada yer almıştır. İlk 250 içinde Türk müteahhitlik sektörü toplam 428,5 milyar dolarlık gelir pastasından 2022 yılında yüzde 4,4 pay almıştır. 2021 yılında üstlenilen 20,4 milyar dolar iş ile alınan pay yüzde 5,1 olmuştur.

Tablo.44 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı

Yıllar	Türk Firmalarının Üstlendiği İş Toplamı Milyar Dolar	250 Firma İş Toplamı Milyar Dolar	Türk Firmaların Payı %
2010	15,75	383,7	4,1
2011	17,46	453,0	3,9
2012	20,15	507,5	4,0
2013	20,67	544,0	3,8
2014	22,43	521,5	4,3
2015	22,59	500,1	4,6
2016	25,60	468,1	5,5
2017	23,20	482,4	4,8
2018	22,20	487,3	4,6
2019	21,60	473,1	4,6
2020	18,29	420,4	4,4
2021	20,40	397,9	5,1
2022	18,90	428,5	4,4

Kaynak: Engineering News Record, 2023

II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

TürkMMMB üyeleri ve üyelerin firmaları mühendislik ve mimarlık alanlarını kapsayan farklı disiplinlerdendir. 70 farklı ülkede hizmet sunmuş veya sunmakta olan TürkMMMB üyelerinin tamamının yurt dışı deneyimi bulunmaktadır. Müşavirlik sektörüne ilişkin değerlendirmeler TürkMMMB verileri çerçevesinde yapılmaktadır.

Yurt İçi Değerlendirmesi

TürkMMMB Firmalarının en çok faaliyet gösterdikleri hizmet sektörleri yüzde 71,0 oranı ile "Proje Tasarım" hizmetleri ve yüzde 12,9 ile "Planlama Hizmetleridir". "İnşaat ve İşletmeye Alma Hizmetleri" payı yüzde 6,5 ve "Diğer Hizmetler" payı ise yüzde 9,6'dır.

Firmaların hizmet sağladığı en önemli uzmanlık alanları yüzde 54,4 payı ile "Çevre-su" ve yüzde 19,4 payı ile "Ulaştırma" alanlarıdır. "Binalar" yüzde 16,1 ve "Enerji" ise yüzde 3,2 pay almaktadır. Bu bağlamda firmaların hizmet sağladıkları kurum/kuruluşlar Türkiye'nin büyük yatırımcı kuruluşları olan DSİ, KGM, SYGM, İller Bankası, ASKİ, İSKİ, İZSU, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Belediyeler, MSB, OS-B'ler ve PTT'dir. (Yanıtlar çoktan aza sıralanmıştır)

Yurt Dışı Değerlendirmesi

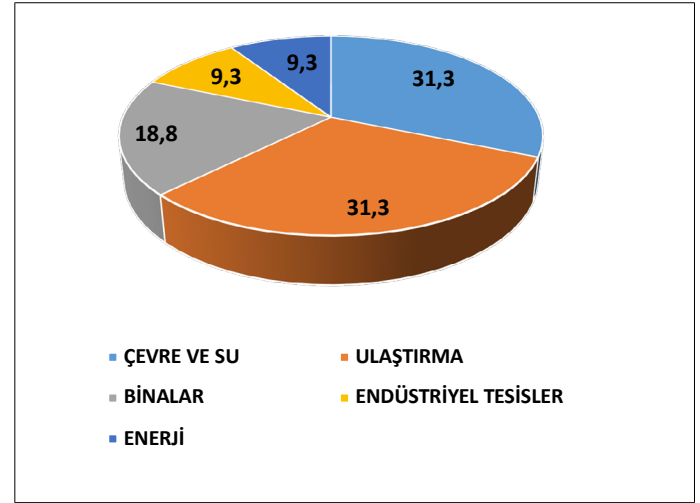
Pandeminin hemen ardından firmalar için önemli pazarlar olan Rusya-Ukrayna arasındaki savaş, firmaları zora sokmuş ve bir süredir yurt dışı pazarlara yönelmiş olan Türk firmalar yeni arayışlara girmişlerdir. Global ölçekte Türk Teknik Müşavirlik firmaları tarafından üstlenilen proje sayıları ve proje bedelleri incelendiğinde Türk firmalarının günümüze kadar toplamda 140 ülkede, 2.913 proje ile ve yaklaşık 3,28 milyar ABD doları tutarında proje üstlenmiştir. 2023 sonu itibarıyla projelerin yüzde 34,7'si BDT ülkelerinde ve yüzde 33,8'i ise Orta Doğu ve Körfez ülkelerindedir.

2023 yıl sonu itibarıyla firmaların yurt dışı deneyim dağılımı şöyledir; Hiç yurt dışı tecrübesi olmayanların oran yüzde 0'dır. Geçtiğimiz yıllarda yurt dışında faaliyet gösterenlerin payı yüzde 37,5'tir. İşlerinin yüzde 50'ye kadarı yurt dışındaki faaliyetleri dahilinde olanların payı yüzde 37,5'tir. İşlerinin büyük bölümü (yüzde 80- yüzde 90) yurt dışındaki faaliyetleri dahilinde olanların payı yüzde 25,0'dir.

Firmaların yurt dışında yer aldıkları hizmet alanlarının dağılımı şöyledir; Planlama Hizmetleri yüzde 3,1, Proje Tasarım Hizmetleri yüzde 56,25, İhale Süreci Hizmetleri yüzde 0,0, İnşaat ve İşletmeye Alma Hizmetleri yüzde 18,75, Sözleşme Destek Hizmetleri yüzde %0,0, diğer (kredi verenlere danışmanlık, çevresel ve sosyal yönetim planları, sosyo-ekonomik çalışmalar, bölge kalkınma planları) yüzde 21,88'dir.

Türk Teknik Müşavirlik firmalarının proje üstlendikleri bölgeler proje sayılarına göre sıralandığında; Orta Doğu ve Körfez Ülkeleri, BDT Ülkeleri ve Afrika Ülkeleri ilk 3 sırayı almaktadır. Bu bölgelerde öne çıkan ülkeler Afganistan, Amerika Birleşik Devletleri, Arnavutluk, Azerbaycan, Birleşik Arap Emirlikleri, Burkina Faso, Cezayir, Cibuti, Hindistan, Endonezya, Fransa, Gürcistan, Irak, Karadağ, Kazakistan, Kırgızistan, Kosova, Küba, Liberya, Libya, Lübnan, Makedonya, Malta, Moldova, Nepal, Özbekistan, Pakistan, Romanya, Rusya, Senegal, Suudi Arabistan, Uganda, Ukrayna, Umman, Tacikistan, Tanzanya, Tunus, Türkmenistan'dır.

Grafik.45 TMMMB Üyelerinin Yurt Dışı İşlerinin Dağılımı, Yüzde

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2024

Tablo.45 Türk Firmalarının Yurt Dışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler 2023

ABD	Arnavutluk	Afganistan	
Fransa	Azerbaycan	Burkina Faso	Hindistan
Rusya	Cezayir	Cibuti	Endonezya
	Gürcistan	Karadağ	Nepal
	Irak	Kosova	Pakistan
	Kazakistan	Küba	
	Kırgızistan	Liberya	
	Libya	Makedonya	
	Lübnan	Moldova	
	BAE	Senegal	
	Özbekistan	Uganda	
	Romanya	Tanzanya	
	S. Arabistan		
	Ukrayna		
	Umman		
	Tacikistan		
	Tunus		
	Türkmenistan		

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2024

II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN

İnşaat sektörü ile finans sektörü arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Finans sektörü inşaat sektöründe hem üretim hem de tüketim tarafında üretici ve tüketicilere finansman sağlamaktadır. Bu çerçevede özellikle inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri finansman olanaklarından yararlanırken, hane halkları da bireysel konut kredileri kullanmaktadır.

Finans sektöründe bankalar ile finansal kiralama şirketleri ve faktöring şirketleri inşaat firmaları ile gayrimenkul geliştiricilerine finansman sağlayan en önemli finans kurumlarıdır. Türkiye'de inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri için en önemli finansman kaynağını banka kredileri oluşturmaktadır. Finansal kiralama sektörü de son yıllarda farklı finansman araçları ile sektöre artan oranda finansman sağlamaya başlamıştır. Bununla birlikte inşaat sektörü açısından yurt içi banka kredisi olanakları ve varlığı halen büyük önem taşımaktadır.

İnşaat Sektörü Yurt İçi Banka Kredileri Yüzde 38,5 Büyüdü

Bankaların inşaat sektörü şirketlerine sunduğu hizmetler diğer sektörlerden daha yaygın ve büyük ölçektedir. Özellikle gayri nakdi kredilerin doğru politikalarla verilmesi inşaat sektörünün ve özellikle taahhüt firmalarının iç ve dış pazar rekabet gücünü doğrudan artırmaktadır. İnşaat sektörüne verilen banka kredilerinde sektörün dinamikleri belirleyici olmaktadır.

İnşaat sektörü 2021 yılına finansmana erişim ve kredi olanakları açısından daha uygun koşullarda başlamıştır. Bu çerçevede 2021 yılında inşaat sektörünün yurtiçinden kullandığı banka kredileri yüzde 39,9 genişlemiş ve 449,1 milyar Türk

lirasına ulaşmıştır. İnşaat sektörünün yurt içinde kullandığı kredi hacmi 2022 yılında yüzde 33,7 artmış ve kredi stoku 600,36 milyar TL'ye yükselmiştir. 2022 yılında yeni ekonomi modeli içinde TL cinsi kredi kullanımlarında yeni koşullar getirilmiştir. İnşaat sektörü firmaları da bu yeni koşullara uyum sağlamaya çalışmıştır. İnşaat sektörünün kredi hacmi yüzde 33,7 artmış olmakla beraber enflasyondan veya inşaat maliyetleri artılarından arındırıldığında kredi genişlemesi reel olarak negatif olmuştur.

2023 yılında finansman koşullarında iki ayrı dönem yaşanmıştır. Yılın ilk yarısında liralama politikaları çerçevesinde uygun koşullar devam etmiştir. Kredi faiz oranları düşük ve negatif kalmıştır. Bununla birlikte yılın ilk yarısında yaşanan deprem afeti ve uzun seçim süreci nedeniyle inşaat sektörünün kredi iştahı azalmıştır.

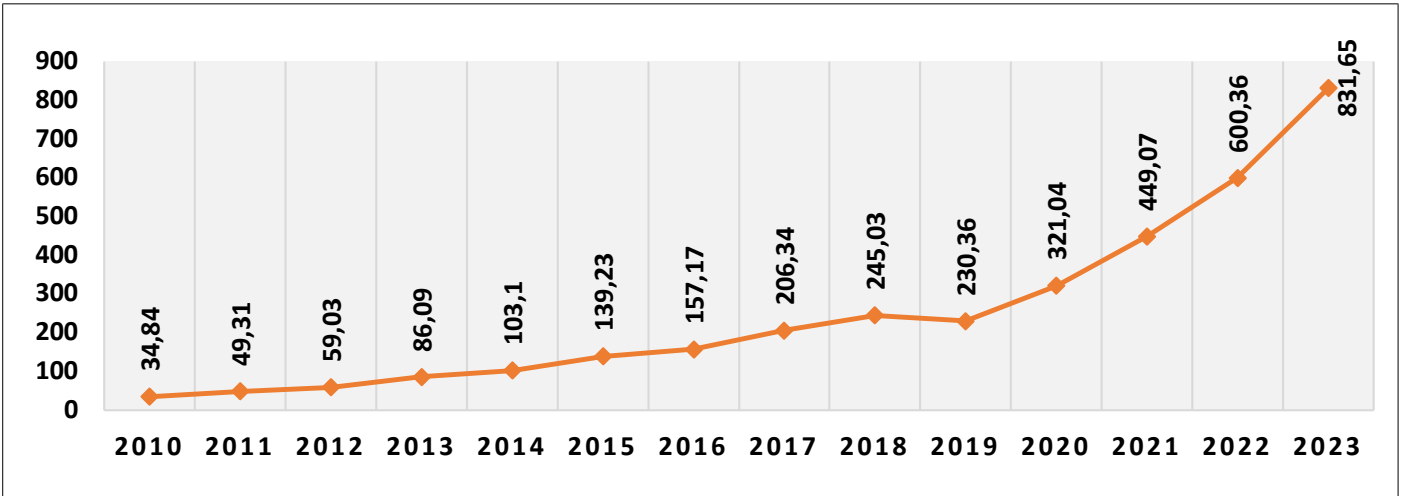
2023 yılının ikinci yarısında ekonomide rasyonel politikalara dönmüştür. Bu çerçevede sıkı para politikaları uygulamaya başlanmıştır. Öncelikle kredi faiz oranları kademeli olarak artış göstermiştir. Kredi büyümesine ilişkin sınırlamalar getirilmiştir. Yılın ikinci yarısında kredi kullanımında liralama politikası döneminde getirilen kısıtlamalar azaltılmıştır. Buna rağmen yılın ikinci yarısında finansman koşulları sıkılaştırılmıştır.

Tüm bu gelişmeler çerçevesinde inşaat sektörünün yurtiçinden kullandığı krediler yüzde 38,5 artmış ve 831,65 milyar TL'ye yükselmiştir. Kredi büyümesi reel olarak ise negatif olmuştur.

Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün yurt içinde kullandığı krediler 2023 yılında yüzde 38,7 artarak 126,4 milyar TL'ye ulaşmıştır. Gayrimenkul sektörü de inşaat sektörü gibi kredi stokunu artırmıştır. Ancak artış reel olarak negatif kalmıştır.

2023 yılında inşaat sektöründe yurt dışından kullanılan krediler yüzde 2,4 azalarak 25,84 milyar dolara inmiştir. Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurt dışı krediler aynı dönemde yüzde 9,7 azalarak 4,38 milyar dolara gerilemiştir.

Grafik.46 İnşaat Sektörünün Yurt İçinden Kullandığı Krediler, Milyar TL

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, Risk Merkezi

Tablo.46 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Krediler

Yıllar	İnşaat Sektörü Ticari Krediler, Milyon TL	İnşaat Sektörü Yurt Dışı Krediler, Milyon Dolar	Gayrimenkul Sektörü Ticari Krediler Milyon TL	Gayrimenkul Sektörü Yurt Dışı Krediler Milyon Dolar
2017	206.343	17.436r	28.944	5.298r
2018	245.028	22.115r	30.326	5.691r
2019	230.361	24.226r	33.389	5.359r
2020	321.037	25.986r	41.737	5.208r
2021	449.071	28.470r	64.995	4.930r
2022	600.362	26.487r	91.118	4.851r
2023	831.646	25.843	126.377	4.382

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi, r; revize edilmiştir

İnşaat Sektöründe Geri Dönmeyen Kredilerin Oranı Yüzde 5,28'e Yükseldi

İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler 2023 yılında artış göstermiştir. Tasfiye olunacak krediler 2023 yılında mutlak olarak yükselmiştir. Tasfiye olunacak krediler 2023 yılında yüzde 43,3 artmış ve 43,94 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Tasfiye olunacak geri dönmeyen kredilerin toplam kredi büyüklüğüne oranı ise yüzde 5,28'e yükselmiştir. 2022 yılında uygun finansman koşulları ile tasfiye olunacak krediler azalmıştır. 2023 yılında ise özellikle yılın ikinci yarısında uygulamaya konulan sıkılaştırma politikaları inşaat sektörünü de etkilemiş ve tasfiye olunacak kredilerde atış yaşanmıştır. 2023 yılının genelinde göreceli olarak nakit akışları ve mali yapılar daha zorlu koşullar ile karşılaşmıştır.

Tablo.47 İnşaat Sektöründe Yurt İçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler

Yıllar	Brüt Krediler Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2016	157.173	6.241	3,97
2017	206.343	7.509	3,64
2018	245.028	12.168	4,97
2019	230.361	28.747	12,48
2020	321.037	32.006	9,97
2021	449.071	34.289	7,64
2022	600.362	30.671	5,11
2023	831.646	43.941	5,28

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Sektörün Banka Dışı Finans Kuruluşlarından Kullandıkları Kredilerde Artış Gerçekleşti

İnşaat sektörünün banka dışı finansman kuruluşlarından kullandıkları krediler 2023 yılında büyümeye devam etmiştir. Ancak büyüme reel olarak negatif olmuştur.

2023 yılında finansal kiralama şirketlerinden kullanılan krediler yüzde 74,1 artmış ve 30,94 milyar TL'ye yükselmiştir. Geri dönmeyen krediler ise yüzde 35,6 büyümüş ve 2,7 milyar TL'ye yük-

selmiştir. Geri dönmeyen kredilerin oranı yüzde 8,72'ye inmiştir.

İnşaat sektörünün 2023 yılında faktöring şirketlerinden kullanılan kredileri yüzde 76,7 artmış ve 17,4 milyar TL'ye çıkmıştır. Geri dönmeyen krediler ise 736 milyon TL'ye inmiştir. Geri dönmeyen kredilerin oranı 2023 yılında yüzde 4,23 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.48 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

Yıllar	Brüt Krediler Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2015	6.612	490	7,41
2016	8.194	584	7,11
2017	10.075	540	5,36
2018	12.971	891	6,87
2019	7.962	1.238	15,54
2020	10.324	1.206	11,68
2021	13.902	1.871	13,46
2022	17.765	1.989	11,20
2023	30.940	2.699	8,72

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Tablo.49 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

Yıllar	Brüt Krediler Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2015	3.265	309	9,46
2016	3.791	325	8,57
2017	6.105	326	5,34
2018	4.203	505	12,02
2019	3.720	760	20,40
2020	5.094	546	10,72
2021	6.900	547	7,93
2022	9.851	774	7,86
2023	17.404	736	4,23

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER

İnşaat, konut ve gayrimenkul sektöründe diğer gelişmeler başlığı altında yedi konu değerlendirilmektedir. Bunlar deprem bölgesi inşaat faaliyetleri, kentsel dönüşüm faaliyetleri, yabancılara gayrimenkul alımları, inşaat sektöründe iş kazaları, sürdürülebilir çevre dostu binalar, inşaat lojistiği ile kentsel ve endüstriyel yenilemedir.

II.9.1 DEPREM AFETİ VE DEPREM BÖLGESİ İNŞAAT FAALİYETLERİ

6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye saati ile 04:17'de ve 13:24'te merkez üssü Pazarcık (Kahramanmaraş) ve Elbistan (Kahramanmaraş) olan Mw 7,7 ve Mw 7,6 büyüklüğünde iki deprem meydana gelmiştir. Ayrıca, 20 Şubat 2023 tarihinde Türkiye saati ile 20:04'te merkez üssü Yayladağı (Hatay) olan Mw 6,4 büyüklüğünde bir deprem daha yaşanmıştır. Söz konusu depremler Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elâzığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa olmak üzere 11 il genelinde ciddi yıkıma neden olmuştur. Son yüzyılda yaşananlar afetler arasında en büyük can ve mal kaybına yol açan afetler arasında ilk sıralarda yer alan söz konusu depremler sonucunda 120 bin km²'lik bir alan ve 14 milyon kişi etkilenmiş, 53.537 kişi hayatını kaybetmiş, 107.204 kişi yaralanmıştır.

Depremlerden etkilenen 11 ilde yapılan hasar tespit çalışmalarına göre 22 Ocak 2024 tarihi itibarıyla 2.258.622

binadan; 39.361'inin yıkılmış, 21.191'inin acil yıkılacak, 202.571'inin ağır hasarlı, 43.344'inin orta hasarlı ve 1.952.155'inin ise az hasarlı veya hasarsız olduğu tespit edilmiştir. Yıkılan veya ağır hasar gören binaların arasında mesken olarak kullanılanların dışında kamu kurumlarının hizmet binaları, tarihi ve kültürel yapılar, okullar, hastaneler, ticari işletmeler gibi yapılar da bulunmaktadır.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından 17 Mart 2023 tarihinde yayımlanan 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu ile depremlerin yol açtığı kayıp ve hasarların ilk aşamada tespit edilebilen boyutu ortaya konulmuştur. Hasarlar sosyal sektörler (konut, eğitim, sağlık, istihdam, çevre), altyapı sektörleri (içme suyu-kanalizasyon, belediye hizmetleri, enerji, ulaştırma, haberleşme) ve ekonomik sektörler (tarım, madencilik, imalat sanayi, turizm) ayrımında detaylandırılmış, depremin kısa, orta ve uzun vadede etkilerinin ortadan kaldırılmasına yönelik sektör özelinde önerilere yer verilmiştir. Raporla, deprem bölgesinden elde edilen ilk bilgiler ve verilere dayanarak yıkımın Türkiye ekonomisine maliyetinin 103,6 milyar dolar düzeyinde olabileceği ortaya konulmuştur.

Deprem sonrasında hasar tespit çalışmaları 18 il, 179 ilçe, 8.474 mahalle ve 2.472 köyde yürütülmüştür. Bakanlığın 22 Ocak 2024 tarihli Hasar Tespit Raporuna göre acil yıkılacak, yıkık, ağır hasarlı veya orta hasarlı kategorilerine giren toplam konut sayısı 676.946 olarak belirlenmiştir. Aynı kategoride 115.312 ticarethane ile 25.543 ahır ve samanlık bulunmaktadır. Deprem bölgesindeki hasar durumunun il bazında dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo.50 Deprem Bölgesindeki Binalarda Hasar Durumu 2024 Ocak İtibarıyla

İller	Yıkık	Acil Yıkılacak	Ağır Hasarlı	Orta Hasarlı	Az Hasarlı ve Hasarsız	Kaldırılan Enkaz Sayısı
Adana	38	41	3.330	4.087	358.645	517
Adıyaman	6.187	2.327	21.027	4.715	82.775	17.068
Diyarbakır	44	59	5.491	2.783	183.712	4.120
Elazığ	58	44	10.671	300	23.646	9.074
Gaziantep	4.126	1.988	14.304	5.513	265.262	11.109
Hatay	13.889	9.041	56.214	13.006	257.403	51.974
K. Maraş	7.490	4.436	35.721	6.040	181.459	29.326
Kilis	457	151	1.926	488	32.335	1.769
Malatya	5.651	1.841	36.369	2.520	119.157	27.979
Osmaniye	702	531	9.167	1.074	122.840	8.009
Şanlıurfa	719	732	8.351	2.818	324.921	7.244
Toplam	39.361	21.191	202.571	43.344	1.952.155	168.189

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Yeniden İmar ve Gelişme Raporu, 2024 Ocak

Tablo.51 Deprem Bölgesindeki Yapılarda Hasar Durumu 2024 Ocak İtibarıyla

İller	Orta ve Daha Üstü Hasarlı Konut Sayısı	Orta ve Daha Üstü Hasarlı Toplam Ticarethane Sayısı	Orta ve Daha Üstü Hasarlı Toplam Ahır ve Samanlık Sayısı
Adana	15.899	1.566	186
Adıyaman	64.807	8.745	3.520
Diyarbakır	21.242	2.075	1.092
Elazığ	19.793	2.032	2.491
Gaziantep	42.073	11.619	2.978
K. Maraş	111.022	20.496	3.968
Malatya	102.736	17.725	5.009
Hatay	250.086	44.060	2.581
Kilis	3.365	263	433
Osmaniye	20.282	3.321	327
Şanlıurfa	16.924	2.669	936
Toplam	676.946	115.312	25.543

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Yeniden İmar ve Gelişme Raporu, 2024 Ocak

Afetzedelere kalıcı konut sunumu, yıkık, ağır ve orta hasarlı konut, işyeri ve ahır sahibi afetzedeler için hak sahipliği süreçlerini tanımlayan 7269 sayılı Kanun ve Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkındaki Yönetmelik kapsamında yürütülmektedir. 30 Mayıs 2023 tarihinde başlayan hak sahipliği sürecinde toplam 767 bin talep değerlendirilmiş, 30 milyon evrak incelenmiştir. Hak sahipliği sürecinde 8 Kasım 2023 tarihinde itiraz başvuruları sona ermiştir. 26 Aralık 2023 tarihinde 11 deprem ilinin tamamında iki günlük ek başvuru itiraz sonuçları ilan edilmiş ve süreç tamamlanmıştır. Bu değerlendirme sonucunda 11 ilde konutlar için yaklaşık 388 bin, işyerleri için 40 bin ve ahırlar için 11 bin olmak üzere toplam 439 bin hak sahibi kabul edilmiştir.

Tablo.52 Deprem Bölgesindeki İl Bazında Hak Sahipliği Sayıları 2024 Ocak İtibarıyla

İller	Konut	İşyeri	Ahır	Toplam
Adana	6.864	318	42	7.224
Adıyaman	39.094	3.397	2.970	45.461
Diyarbakır	14.232	991	583	15.806
Elazığ	13.343	703	1.202	15.248
Gaziantep	17.421	1.662	839	19.922
Hatay	135.603	15.603	778	151.984
Kahramanmaraş	69.228	7.642	1.714	78.584
Kilis	1.559	38	148	1.745
Malatya	69.397	8.121	2.586	80.104
Osmaniye	11.236	1.296	121	12.653
Şanlıurfa	9.799	651	441	10.891
Toplam	387.776	40.422	11.424	439.622

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Yeniden İmar ve Gelişme Raporu, 2024 Ocak

Ocak 2024 itibarıyla ayıca yerinde dönüşüm için 123.694 başvuru alınmıştır. Depremzedelere kalıcı barınma yeri sunumu kapsamında yer alan bir diğer uygulama da yerinde yeniden yapım uygulamasıdır. 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanuna eklenen Ek 1 inci madde ve 7700 sayılı Cumhurbaşkanı Kararıyla depremlerden etkilenen illerde (18 ilde) orta ve üzeri hasarlı yapıların devlet tarafından sağlanan hibe ve kredi destekleriyle yerinde yeniden yapılması amaçlanmış ve sürece ilişkin usul ve esaslar tanımlanmıştır. Bu kapsamda maliklere bir konut ve bir işyeri için hibe ve maliklerce talep edilmesi halinde en fazla üç bağımsız bölüm için yapım kredisi verileceği düzenlenmiştir. Uygulama kapsamında, yeni üretilecek konutlar için 750 bin TL, iş yerleri için 400 bin TL hibe ve konutlar için 750 bin TL, ahır bulunan konutlar için 1 milyon TL ve işyeri için 400 bin TL kredi desteği sağlanmaktadır.

Tablo.53 Deprem Bölgesindeki İl Bazında Yerinde Dönüşüm Ortak Talep Sayısı 2024 Ocak İtibarıyla

İller	Toplam
Adana	2.212
Adıyaman	10.781
Diyarbakır	3.704
Elazığ	1.672
Gaziantep	5.213
Hatay	54.006
Kahramanmaraş	23.745
Kilis	449
Malatya	15.468
Osmaniye	3.265
Şanlıurfa	3.179
Toplam	123.694

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Yeniden İmar ve Gelişme Raporu, 2024 Ocak

2024 Ocak ayı sonu itibarıyla 75.364 adet konutun inşası tamamlanmış olup, 2024 sonuna kadar toplam 200 bin konutun inşasının tamamlanması hedeflenmektedir. 2024 ocak ayı sonu itibarıyla ayrıca rezerv alanlarda 207 bin, şehir merkezlerinde 50 bin ve hafif çelikten 50 bin olmak üzere toplam 307 bin bağımsız bölümün büyük kısmının ihalesi yapılmıştır. İhalesi tamamlanan konut ve köy evlerinin inşası süreci hızla devam etmektedir.

Bölgedeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 20.340 binadan eğitim hizmeti verilen 15.799'u tetkik edilmiştir. Bu binaların 60'ı yıkılmış, 1.591'i orta ve üstü hasarlı, 14.148'i az hasarlı ve hasarsızdır. Sağlık Bakanlığına ait 13, üniversitelere ait bir ve özel sektöre ait altı olmak üzere bölgedeki toplam 20 hastane

binası depremde ağır hasar almıştır. Az ve orta hasarlı hastane binalarının sayısı ise, Sağlık Bakanlığında 89, üniversitelerde 15 ve özel sektörde 10 olmak üzere toplam 114'tür.

8.472 tescilli kültür varlığından 5.080 adedinin depremlerden hasar aldığı tespit edilmiştir. 3.392 tescilli kültür varlığının ise deprem öncesi hasarlı, yıkılmış, temel kalıntıları, kaya mezarları olduğu belirlenmiştir. Kamu ve özel mülkiyette bulunan tescilli kültür varlığı yapılarından (Vakıflar Genel Müdürlüğü görev alanındaki varlıklar hariç) 356'sının yıkılmış, 978'inin ağır hasarlı, 1.199'unun orta hasarlı, 1.015'inin az hasarlı ve 1.532'sinin hasarsız durumda olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber, incelenen 678 taşınmaz vakıf kültür varlığından 31'i yıkılmış, 144'ü ağır hasarlı, 104'ü orta hasarlı, 98'i az hasarlı, 301'i hasarsız durumdadır.

Ağır hasarlı Adalet Binası sayısı 15, orta ve az hasarlı Hizmet Binası sayısı ise 49 olarak belirlenmiştir. Ceza İnfaz Kurumlarından ise 59'unun orta ve az hasarlı, 11 kurumun ağır hasarlı, Denetimli Serbestlik Hizmet Binalarından 17'sinin az hasarlı, ikisinin ise ağır hasarlı olduğu tespit edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün bölgedeki 651 binasından 53'ü ağır hasarlı, 29'u orta hasarlı olmak üzere toplam 82 bina yeniden yapımı gerektiren hasar görmüştür. Bölgede son üç yıl içinde yapılan 22 yeni bina ile güçlendirilen binaların tamamı depremde hasar görmemiş ve kesintisiz kullanım koşullarını sağlamıştır.

Deprem bölgesinde yukarıda belirtilen binaların da yenilenmesi veya güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca ulaştırma, iletişim ve enerji sektörlerinde de yenileme ve güçlendirme ihtiyacı olan hasarlar meydana gelmiştir.

II.9.2 KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kentsel Dönüşüm Faaliyetleri Hızlanıyor

Kentsel dönüşüm kavramı Türkiye'nin gündemine özellikle 1999 yılında yaşanan Marmara Depremi sonrası girmiştir. Bu tarihten sonra kentsel dönüşüm süreci çeşitli aşamalardan geçerek 2012 yılında kanuni alt yapısı oluşturulmuş ve fiilen uygulamaya geçilmiştir.

Bugünkü kentsel dönüşüm uygulamalarına temel oluşturulan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, 2012 yılı mayıs ayında çıkarılmış ve yürürlüğe girmiştir.

Kanun kentsel dönüşümü; ya belli bir alanı riskli alan ilan ederek tüm yapılaşmayı, sosyal ve kültürel donatı alanları, yeşil alanları yeniden kurgulayarak safha safha yıkıp yeniden yapma yoluyla ya da riskli yapı adıyla bina bazında yıkıp yerinde yeniden yaparak veya komşu parselleri birleştirip ada bazında yeniden yaparak gerçekleştirmektedir.

Bakanlığın riskli alanlardaki imar planlarını, kentsel tasarımları onaylayarak veya bizzat yaparak kontrol ettiği tam bir merkez karar organı olarak yer aldığı yeni kentsel dönüşüm

yaklaşımında belediyeler, yerel organizatörler olarak dönüşüme katılarak konut ve işyeri sahipleri olan halkla yapılacak anlaşmaları oluşturmaktadır.

6306 sayılı kanun ve ilgili yönetmeliklerle getirilen yeni Kentsel Dönüşüm Yasası Belediye Kanunu 73. Maddesi ve 5366 Sayılı Kanun ile birlikte uygulanmaya başlanarak kentsel dönüşüm için gerekli hukuki yapının büyük bölümünü karşılamıştır.

Kentsel dönüşüm ile ilgili olarak 2014 yılında iki önemli düzenleme yapılmıştır. Buna göre ilk olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na kentsel dönüşüm kapsamında acele kamulaştırma yetkisi tanınmıştır. Riskli alan ilan edilen bölgelerde mülk sahiplerinin üçte ikisinin anlaşma imzalaması halinde geri kalan mülkler için acele kamulaştırma yetkisi getirilmiştir ve Bakanlık bu yetkisini ilk olarak İstanbul Fikirtepe'de kullanmıştır.

2014 yılında çıkan ikinci düzenleme ise kentsel dönüşüm yasa yönetmeliğinde yapılan değişiklikler olmuştur. Buna göre inşaat şirketlerinde ve riskli bina tespiti yapan kuruluşlar disiplin altına alınırken, binasını yıktırmak istemeyen mülk sahiplerine güçlendirme olanağı getirilmiştir.

Son yıllarda kentsel dönüşümün hızı yavaşlamıştır. Kentsel dönüşüm daha çok özel sektörün kentsel yenileme faaliyetlerine dönüşmektedir. Riskli bölgelerdeki kentsel dönüşümden çok getirisi yüksek bölgelerde mevcut konut stokunun yenilenmesi giderek ağırlık kazanmaktadır. 2023 yılında ise yaşanan deprem afeti nedeniyle riskli alanlara odaklanan kentsel dönüşüm faaliyetlerinde yeni bir ivme başlamıştır. 2024 yılı yerel seçimleri öncesi merkezi hükümet ve yerel yönetimler yeni kentsel dönüşüm projeleri açıklarken seçim vaatlerinin önemli bölümünü kentsel dönüşüm projeleri oluşturmuştur.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında dokuz buçuk yıllık uygulama dönemi geride kalmıştır. Kentsel dönüşüm faaliyetlerine ilişkin olarak resmi verileri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı açıklamaktadır.

2023 Yılı Sonu İtibarıyla Riskli Alan İlan Edilen Alanlarda Bağımsız Birim Sayısı 1,96 Milyon

Riskli Alan Uygulamaları 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği kapsamında riskli alanların tespit edilmesi iş ve işlemleri sürdürülmektedir. Yürütülen çalışmaların 2022 yılı sonuna kadarki envanteri Tablo.53'te yer almaktadır.

Kentsel Dönüşüm Faaliyetleri 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca 59 ilimizde ilan edilen Riskli Alanlar ve 72 ilimizde belirlenen Rezerv Yapı Alanları ile 81 ilimizde tespit edilen riskli yapılar üzerinde kentsel dönüşüm çalışmaları yürütülmektedir.

2023 yılında; riskli yapılarda tespit edilen bağımsız bi-

rim sayısı 108.209 adet, riskli alan, rezerv yapı alanı ve diğer dönüşüm alanlarında tespit edilen bağımsız birim sayısı 101.576 olmak üzere toplam 209.785 adet bağımsız birim kentsel dönüşüm kapsamına alınmıştır. (Kümülatif olarak kentsel dönüşüm kapsamına alınan bağımsız birim sayısı 1.964.281 adettir).

Bu çerçevede, söz konusu kentsel dönüşüm çalışmaları dâhilinde Dönüşüm Alanları (Riskli Alan, Rezerv Yapı Alanı, Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı, Yenileme Alanı) ve Riskli Yapılarda bulunan 1 milyon 964 bin adet bağımsız birimde ikamet eden yaklaşık 8 milyon vatandaşımızın; can ve mal güvenliğini teminat altına alacak dönüşüm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik (Kira yardımı ve faiz desteği, proje ve kamulaştırma giderleri vb.) 2023 yılında 3.041.650.533,77 TL olmak üzere günümüze değin toplam 22.044.037.346,92 TL kaynak Bakanlığımız tarafından ilgili Belediye Başkanlıkları, TOKİ, diğer paydaşlar ve vatandaşlarımıza sağlanmıştır.

Söz konusu kentsel dönüşüm uygulamalarının yanı sıra 06.02.2023 yılında meydana gelen deprem sonrası hasar alan yapıların yerinde yeniden yapımına yönelik finansal destek ve uygulamalar sürdürülmektedir.

Lisanslandırma İşlemleri 6306 sayılı Kanun kapsamında 2023 yılı içerisinde 28 tüzel kişi, 7 yapı denetim kuruluşu, 45 yapı laboratuvar ve 6 üniversite olmak üzere toplam 46 adet kurum ve kuruluş riskli yapı tespiti yapmak üzere lisanslandırılmış bulunmaktadır.

2023 yılında Riskli Yapı Tespit İşlemleri 6306 sayılı Kanun kapsamında Ülkemiz genelinde 90.401 adedi konut ve 17.808 adedi işyeri olmak üzere toplamda 108.209 adet bağımsız bölüm içeren 20.903 adet yapı için riskli yapı tespiti yaptırılmıştır. Bu yapılardan 70.388 adedi konut ve 10.708 adedi işyeri olmak üzere toplam 81.096 adet bağımsız bölüm içeren 17.776 adet riskli yapının yıkımı gerçekleşmiş olup, 334.508 adet yeni bağımsız birimin yapımı sağlanmıştır.

Teknik Heyet İşlemleri Riskli yapı tespitine karşı itirazları değerlendirmek için 20 bölgede; İstanbul ilinde ilave 5 adet, Ankara ve İzmir illerinde ilave 1'er adet olmak üzere toplamda 27 adet teknik heyetle riskli yapı tespitlerinin itiraz süreci iş ve işlemleri yürütülmektedir.

Tablo.54 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Riskli Alan İlan Edilen İl Sayısı	59	59	59	59
Riskli Alan Sayısı	269	277	279	281
Riskli Alandaki Yapı Sayısı	271.120	293.700	372.070	446.600
Riskli Alandaki Bağımsız Birim Sayısı	534.793	633.000	815.000	1.964.821
Riskli Alanda İkamet Eden Nüfus Sayısı	1.844.600	2.266.000	2.733.000	8.000.000
Riskli Alanın Yüzölçümü	11.760 ha	13.040ha	13.340ha	15.560ha

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İdari Faaliyet Raporları, 2023 Yıllık İdari Faaliyet Raporu

II.9.3 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ

Yabancıların Gayrimenkul Edinimleri 2023 Yılında Net 3,56 Milyar Dolar

Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimlerine ilişkin olarak iki ayrı istatistik yayınlanmaktadır. Bunların ilki gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'den yaptıkları gayrimenkul alımlarının parasal değeridir. Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2023 yılında yüzde 43,2 azalarak 3,56 milyar dolara gerilemiştir. Yabancıların gayrimenkul alımları 2023 yılında önemli ölçüde azalmıştır.

2023 yılında küresel ölçekte yüksek faizler ve ekonomik yavaşlama konut ve gayrimenkul yatırımlarını genel olarak sınırlamıştır. Türkiye de bu eğilimden olumsuz etkilenmiştir. Yurt içinde ise konut fiyatlarında 2022 yılından sonra 2023 yılında da önemli artışlar olmuştur. Türk Lirası da değer kazanmıştır. Buna bağlı olarak konut fiyatları yabancılar için yükselmiştir. 2023 yılında yüksek enflasyon Türkiye'deki yaşam maliyetlerinde artışa neden olmuştur. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde yabancıların gayrimenkul edinimleri 2023 yılında da 3,56 milyar dolara gerilemiştir.

2023 Yılında Yabancılara Konut Satışı Yüzde 48,1 Azaldı

Yabancıların gayrimenkul edinimlerine ilişkin ikinci istatistik TÜİK tarafından yayınlanan yabancılara konut satışı verileridir. 2022 yılında yabancılara konut satışı ile vatandaşlık hakkı sağlanmasına yönelik düzenlemede satın alınacak konut bedeli asgari 400 bin dolara yükseltilmiştir. Tutarın artışına rağmen yabancılara konut satışı artarak sürmüştür. 2022 yılında Rusya-Ukrayna savaşının doğrudan ve dolaylı olarak etkilediği ülkelerin vatandaşların bir bölümü Türkiye'den konut almayı tercih etmiştir. Buna bağlı olarak yabancılara konut satışı 2022 yılında yüzde 15,2 artmış ve 67.490 adet konut satılmıştır. 2012 yılından bu yana en yüksek yıllık satış gerçekleşmiştir.

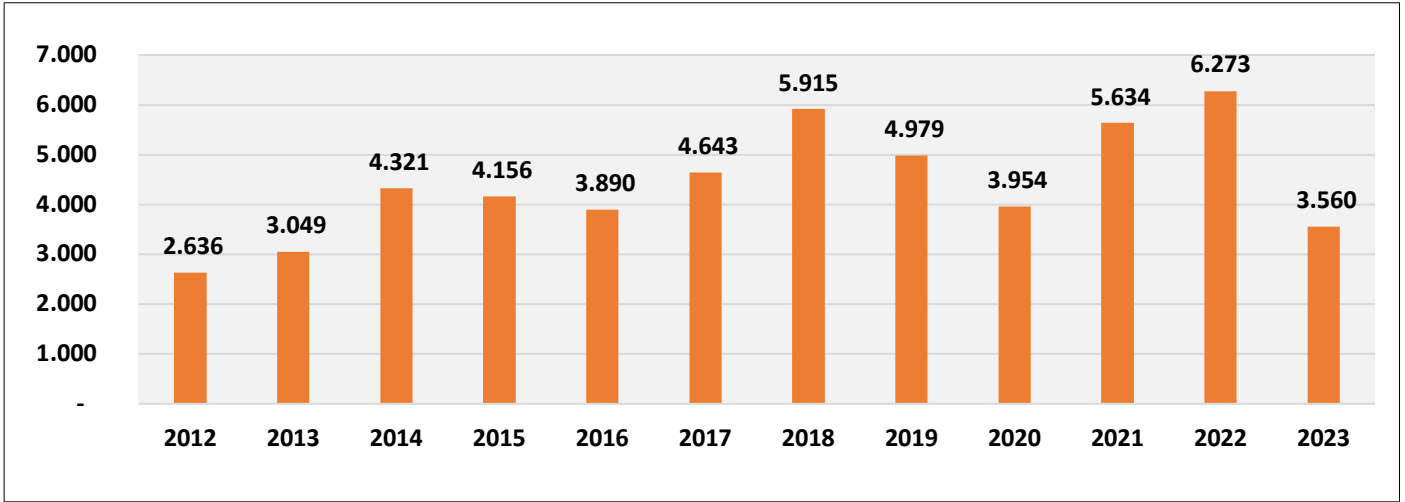
2023 yılında ise yabancılara konut satışı önemli ölçüde gerilemiştir. 2023 yılında yabancılara konut satışı yüzde 48,1 azalmış ve 35.005 adet olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında küresel koşulları yanı sıra Türkiye'deki koşullar da yabancıların konut iştahını sınırlamıştır.

Yurt içinde ise öncelikle deprem afeti konut sektörünü olumsuz etkilemiştir. Uzun seçim süreci siyasi belirsizlikleri artırmıştır. Konut fiyatlarındaki artışlar, yüksek enflasyon ve ekonomi politikalarındaki radikal değişimler de yabancıların konut talebini sınırlamıştır.

2023 yılında yabancılara en çok konut satılan il Antalya olmuştur. Konut satışları önemli ölçüde düşmüş olmasına rağmen

Grafik.47 Yabancıların Gayrimenkul Alımları, Milyon Dolar

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

men 2023 yılında Antalya İstanbul'u geçerek ilk sıraya yükselmiştir. İstanbul ise 11.229 adet ile uzun süre sonra ikinci sırada yer almıştır. 2023 yılında üçüncü sırada 3.016 konut satışı ile yine Mersin yer almıştır. 2023 yılında Ankara'da yabancılar konut satışı azalmış ve 1.023 adet olmuştur. Yabancılar en çok konut satılan ilk 10 il içinde Bursa, Yalova, İzmir, Muğla, Trabzon, Sakarya ve Samsun bulunmaya devam etmiştir. İlk 10 il dışındaki illerde de 2023 yılında yabancılar konut satışı bir önceki yıla göre azalmıştır.

2023 Yılında Yabancılar Konut Satışları Öncelikli Ülkelere Yönelik Olarak Düştü

2023 yılında yabancılar konut satışları özellikle en çok konut talebinde bulunan ülkelere önemli ölçüde düş-

müştür. 2023 yılında en çok konut satın alanların başında 10.560 adet ile yine Rusya vatandaşları gelmektedir. Rusların konut alımı 2022 yılına göre önemli ölçüde düşmüştür. İranlılar 4.272 adet ile ikinci sırada gelmektedir. İranlılar satın alımları bir önceki yıla göre azalmıştır. Irak 2023 yılında üçüncü sırada yer almıştır. Iraklılara satış 1.917 adet ile sert düşüş göstermiştir. Ukraynalıların konut alımları 2023 yılında azalmış olmasına karşın dördüncü sıraya yükselmişlerdir. Kazakistan vatandaşları 1.440 adet konut almıştır. Almanya vatandaşlarının konut alımı 2023 yılında 1.363'e düşmüştür. Azerbaycan, Kuveyt, ABD, Çin, İngiltere ve ilk 20'de yer alan diğer ülkelere de konut satışları 2023 yılında azalmıştır.

Tablo.55 Yabancılar Konut Satışında İller Daire Sayısı

İller	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antalya	4.352	4.707	7.938	8.951	7.735	12.384	21.860	12.702
İstanbul	5.811	8.182	14.270	20.857	19.175	26.469	24.953	11.229
Mersin	580	600	1.022	811	1.313	2.513	4.316	3.016
Ankara	623	817	2.133	2.539	2.746	3.672	2.687	1.023
Bursa	1.318	1.474	2.720	2.213	1.340	1.683	2.002	953
Yalova	822	1.079	2.063	1.696	1.321	1.818	1.817	937
İzmir					908	1.411	1.322	739
Muğla	632	634	512	957	745	666	844	593
Trabzon	810	978	1.344	935	660	952	1.019	548
Sakarya	657	770	1.366	1.247	864	1.262	1.259	415
Samsun	560	684	956	885	880	1.157	1.014	412
Diğer İller	2.033	2.309	5.339	4.392	3.125	4.589	4.397	2.438
Toplam	18.198	22.234	39.663	45.483	40.812	58.576	67.490	35.005

Kaynak: TÜİK

Tablo.56 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler Daire Sayısı

Ülke	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rusya	1.224	1.331	2.297	2.893	3.078	5.379	16.312	10.560
İran	664	792	3.652	5.423	7.189	10.056	8.223	4.272
Irak	3.036	3.805	8.205	7.596	6.674	8.661	6.241	1.917
Ukrayna	484	505	624	719	771	1.246	2.574	1.720
Kazakistan	380	334	542	776	1.171	2.090	2.702	1.440
Almanya	714	772	1.866	1.723	1.265	2.358	2.705	1.363
Azerbaycan	610	942	1.250	1.191	1.279	1.517	1.330	832
Kuveyt	1.744	1.691	2.199	1.903	1.231	1.791	1.671	822
ABD	1	19	468	658	623	1.416	1.329	693
Çin	281	165	240	577	891	963	1.179	661
İngiltere	827	794	1.237	1.353	1.126	1.089	1.236	652
Afganistan	1.205	1.078	2.084	2.191	1.929	2.762	1.732	644
Mısır	348	587	725	991	784	1.166	1.115	474
Ürdün	345	483	1.362	1.596	1.080	1.257	1.071	384
Yemen	174	390	851	1.564	1.181	1.332	1.202	333
İsveç	417	406	723	754	543	850	732	310
Katar	256	305	764	721	510	536	601	241

Kaynak: TÜİK

II.9.4 İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ

Türkiye’de inşaat sektöründe işçi sağlığı ve güvenliği konusu önemli bir alanı oluşturmaktadır. Her yıl birçok çalışan, çalışma alanlarında meydana gelen kazalar sonucunda ölmekte, yaralanmakta veya hastalanmaktadır. Ayrıca ekonomi de dolaylı olarak zarar görmektedir. Bu nedenle, iş kazası ve meslek hastalıklarının azaltılması konusunda toplumsal bilinçlenme büyük önem taşımaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıkları özellikle inşaat sektöründe daha fazla yaşanmaktadır. Bunun en önemli sebebi, inşaat sektörünün kendine özgü çalışma koşulları olmasındandır. İnşaat sektörünün diğer sektörlerden farklı olmasının başlıca nedeni, her projenin birbirinden farklı olması ve bu yüzden her projede değişik çalışma koşulları ve farklı risklerle karşı karşıya kalınmasıdır. İşçiler, endüstriyel sektördeki gibi tek bir fabrikada çalışma imkânı bulamadıkları için sürekli olarak bir projeden başka bir projeye hareket halindedir.

Bunların yanı sıra inşaat, tehlikeli ve çok sayıda risk içeren faaliyetlerden oluşmaktadır ve bu ortamda çalışmak için tecrübeli ve fiziksel zorluklara alışık olmak gerekmektedir. Ayrıca bir inşaat projesinde aynı anda birden fazla işçi grubu da çalışabilir ki bu da tehlike ve riskleri daha da artırmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, inşaat sektörü diğer sektörlerle göre daha fazla risk altındadır ve işçi sağlığı ve iş güvenliğini sağlamak daha güç ve karmaşık olabilmektedir.

İnşaat sektöründe iş sağlığı ve güvenliği konusundaki eksiklik, yaşanan ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmelerden, iş kazalarını önlemek amacıyla yararlanılmamasından kaynaklanmaktadır. İşverenler, iş kazalarını önleyici tedbirler almak için yapılacak harcamaların gereksiz olduğunu, işçilerin gerektiği kadar dikkatli olmadığını, kazaların işçilerin dikkatsizliğinden kaynaklandığını düşünmektedir. İş kazalarının oluşmasındaki asıl neden, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılacak düzenlemeler için gerekli harcamaların yapılmamasıdır.

Yıllar itibarıyla inşaat sektöründe ve Türkiye genelinde meydana gelen iş kazaları sonucu ortaya çıkan ölüm sayıları Tablo.56’da sunulmaktadır. Tablodaki veriler İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’ne aittir.

Tablo.57 İnşaat Sektöründe İş Kazaları

Yıllar	İş Kazaları Sonucu İnşaat Sektöründe Ölümler	İş Kazaları Sonucu Türkiye’de Ölümler	İnşaat Sektörünün Payı %
2016	442	1.970	22,4
2017	453	2.006	22,6
2018	438	1.923	22,8
2019	336	1.736	19,4
2020	355	2.427	14,6
2021	335	2.170	16,0
2022	374	1.843	20,3
2023	360	1.929	18,7

Kaynak: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

İnşaat Malzemeleri Sanayisinde İş Kazaları, İnşaat Sektörü ve Diğer Riskli Sektörlere Göre Daha Düşük

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’nin ve diğer kamu ve özel kurumların açıkladığı yıllık istatistiklerde inşaat sektörüne ilişkin veriler yer almakla birlikte inşaat malzemesi sanayisine ilişkin özel bir veri yer almamaktadır. Bu çerçevede inşaat malzemesi sanayisi ile inşaat sektörü ayrımı önem kazanmaktadır. İnşaat malzemeleri sanayisinde iş kazalarının, inşaat sektörü ve diğer riskli sektörlerle oranla çok daha düşük olduğu bilinmektedir. Nitekim, ihracat ağırlıklı çalışan inşaat malzemeleri sanayisi, gelişmiş ve dünya ile entegre olmuş bir sanayi dalı olarak işin doğası gereği asgari iş, çalışma ve çalı-

şan standartlarının üzerinde faaliyet göstermektedir.

II.9.5 SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR

Sürdürülebilir, ekolojik, yeşil, çevre dostu ve benzeri pek çok isim altında tanımlanan doğayla uyumlu yapılar, yapının arazi seçiminden başlayarak yaşam döngüsü çerçevesinde değerlendirilmektedir. Yeşil binalar, bütüncül ve sosyal-çevresel sorumluluk anlayışıyla tasarlanan, iklim verilerine ve bulunduğu yere özgü koşullara uygun, ihtiyacı kadar tüketen, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelen, doğal ve atık üretmeyen malzemelerin kullanıldığı katılımlı teşvik eden, ekosistemlere duyarlı yapılar olarak tarif edilmektedir.

Yeşil binaların yaygınlaşmasını sağlamanın en etkili yollarından biri bu binalara bir “yeşil bina sertifikası” verilmesidir. Bu sertifika sayesinde bir binanın yeşil bina kriterlerine ve bu kriterleri oluşturan standartlar çerçevesinde doğaya, çevreye ve insana ne kadar uyumlu olduğu tescil edilmektedir. Bu standartlar ve kriterler aynı zamanda yeşil bina tasarlamak isteyen mimar ve mühendisler için kılavuz niteliği taşımaktadır. Yeşil bina sertifikalı binalara yönelmek şirketler için geleceğe yaşanabilir bir çevre bırakmak hedefindeki bir sosyal sorumluluk projesi olarak da görülmektedir.

Günümüzde binaları çevresel etkilerine göre değerlendiren pek çok sistem geliştirilmiş ve geliştirilmektedir. Bu sistemler, yeşil dönüşüm sürecinde etkili bir araç, önemli bir ilk adımdır. Dünya’da birçok yeşil bina sertifika sistemi bulunmaktadır. Bunlar içinde en önemlileri 1990’da İngiltere’de ortaya çıkan BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), 1998’de Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkan LEED (Leadership in Energy and Environmental Design), 1998’de gelişmiş ülkelerin bir araya gelmesiyle kurulan IISBE (International Initiative for Sustainable Built Environment)’dir. 2003’de Avustralya’da oluşturulan Greenstar, 2004’de Japonya’da ortaya çıkan CASBEE (Comprehensive Assessment for Building Environmental Efficiency) ve 2009’da Almanya’da ortaya çıkan DGNB (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen) diğer sertifika sistemleridir.

Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği (ÇEDBİK), ülkemizde sürdürülebilirlik hareketinin binalardan, yerleşimlere ve şehirlere doğru yayılmasında ve pazarın dönüşümünde öncülük etmektedir. Türkiye’de yeşil binalar konusuna bütünsel bir bakışla odaklanıp çevre ve insan sağlığı konularına öncelik vererek yeşil bina hedefine bir adım daha yaklaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Dünya Yeşil Bina Konseyi (WGBC) kurucu üyesi, aynı zamanda WGBC’nin Avrupa ayağı olan Avrupa Bölgesel

Ağı (ERN)’nin İcra Kurulu üyesi olan ÇEDBİK, Avrupa’daki Yeşil Bina çalışmalarının uluslararası stratejisi ve politikasının oluşmasında rol almaktadır.

Türkiye’de ise yeşil binalar alanındaki araştırma ve çalışmalara devam eden ÇEDBİK, yeni konut projelerinde uygulanmak üzere Türkiye koşullarına uygun sertifika sistemi olan “Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası –B.E.S.T” oluşturmuştur.

ÇEDBİK Türkiye’deki yeşil bina sertifikası almış projeleri güncel olarak web sayfasında yayınlamaktadır. <https://cedbik.org/tr/sertifikali-projeler>

Leadership in Energy and Environmental Design, LEED

Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik (LEED) ABD’deki Yeşil Binalar Konseyi (USGBC) tarafından geliştirilen bir dizi kriterler listesidir. Farklı projeler için farklı LEED sertifika sistemleri geliştirilmiştir:

LEED-NC: Yeni inşaat ve renovasyon, LEED-EB: Mevcut Binalar, LEED-CI: Binada yaşayanlar için iç tasarım, LEED-CS: Core-and-shell projects, LEED-H: Evler ve LEED-ND: Mahalle Gelişimi

Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik Bu sisteminin puanlaması 9 kategoride yapılmaktadır. Bunlar:

1. Bütünlük Süreci
2. Konum Ulaşım
3. Sürdürülebilir Araziler
4. Su verimliliği
5. Enerji ve Atmosfer
6. Malzeme ve Kaynaklar
7. İç Hava Kalitesi
8. İnovasyon
9. Bölgesel Öncelik

Binalar Sertifikalı, Gümüş, Altın, Platin olmak üzere dört ayrı seviyede sertifika alabilmektedir.

USGBC tarafından her yıl en çok LEED sertifikalı yeşil binalara sahip ülkeleri sıralamaktadır. 2023 yılında toplam 5.153 adet yeni LEED belgesi alınmıştır. 2023 sonunda dünya genelinde toplam 166.563 yapının LEED sertifikası bulunmaktadır. Yine 2023 itibarıyla ABD’de 120.316 bina sertifika almıştır. İlk 10 içinde Çin 9.788 bina ile ikinci, Kanada ise 4.310 bina ile üçüncü sıradadır. Hindistan’da 2.949 ve BAE’de 2.003 bina LEED sertifikası sahibidir. İlk beş ülkeyi Meksika, Brezilya, İspanya, Türkiye ve Almanya izlemektedir. Türkiye 1.238 bina ile dokuzuncu sırada yer almaktadır. Türkiye’de 2023 yılında 36 bina LEED sertifikası almıştır.

Tablo.58 LEED Sertifikası Alınan Büyüklük İtibarıyla Ülkeler

	Ülkeler	Sertifikalı Toplam Bina Sayısı 2022	2023 Yılında Alınan Sertifika Sayısı	Sertifikalı Toplam Bina Sayısı 2023
1	ABD	118.471	1.845	120.316
2	Çin	8.225	1.563	9.788
3	Kanada	4.030	280	4.310
4	Hindistan	2.701	248	2.949
5	BAE	1.978	25	2.003
6	Meksika	1.906	86	1.992
7	Brezilya	1.539	119	1.658
8	İspanya	1.317	169	1.486
9	Türkiye	1.202	36	1.238
10	Almanya	989	22	1.011
	Diğer	19.053	760	19.813
	TOPLAM	161.410	5.153	166.563

Kaynak: USGBC (Amerikan Yeşil Binalar Konseyi)

Building Research Establishment Environmental Assessment Method (BREEAM),

Bir binanın çevreye olan etkilerini basit ve ekonomik bir şekilde değerlendirebilmek ve böylelikle bu etkileri azaltabilmek için 1990 yılında oluşturulmuştur. Bu süreç içerisinde gelişip çok kapsamlı ve detaylı bir metot haline gelmiştir.

BREEAM' a göre puanlama 10 ana kategoride yapılır:

1. Şantiye ve Bina Yönetimi,
2. Sağlık ve Konfor
3. Enerji verimliliği
4. Su Verimliliği
5. Arazi Kullanımı ve Ekoloji
6. Ulaşım
7. Malzeme kullanım
8. Atıklar yönetimi
9. Kirlilik
10. İnovasyon

Bu ana başlıkların da buldukları ülkenin veya coğrafyanın koşullarına göre ağırlıkları vardır. BREEAM'ın bu yöntemi, onu diğer metotlara göre, farklı ülke ve coğrafyalara adaptasyon konusunda çok avantajlı kılmaktadır.

2022 yıl sonu itibarıyla dünyada 2.217.000 bina BREEAM sertifikası almak için kayıtlarını yaptırmış, 535.000 bina ise sertifika almıştır.

Türkiye'de ise yine 2022 yıl sonu itibarıyla 70 bina BREEAM sertifikası almaya hak kazanmıştır.

Excellence in Design For Greater Efficiencies, EDGE

Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation, IFC) , gelişen pazarlarda yeşil binaların yaygınlaşması amacıyla "Excellence in Design for Greater Efficiencies, EDGE"

sertifikasını oluşturmuştur. Hızlı, kolay ve hesaplı olan EDGE sertifikası, proje geliştiricilere projelerinin çevre üzerindeki etkilerini azaltan, maliyetleri düşürürken, öngörülen tasarrufları sağlayan teknik çözümler seçme imkânı sunmaktadır.

EDGE 130 ülkede, konutlar, oteller, hastaneler, mağazalar ve ofisler olmak üzere yeni binalar tasarlamak amacıyla herkes tarafından kullanılabilen ücretsiz bir uygulamayı desteklemektedir. Projelerin EDGE standardına ulaşması ve sertifikasyona hak kazanması için enerji verimliliği, su verimliliği ve malzeme ve kaynak kullanımı alanlarında en az yüzde 20 verimlilik sağlanması gerekmektedir.

Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası, B.E.S.T

ÇEDBİK 2019 yılı başı itibarı ile "Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası B.E.S.T"i hayata geçirmiştir. Sertifika 9 ana başlık ve 4'ü ön koşul olmak üzere 44 alt başlıktan oluşmaktadır. Kategoriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. Bütünleşik Yeşil Proje Yönetimi
2. Arazi Kullanımı
3. Su Kullanımı
4. Enerji Kullanımı
5. Sağlık ve Konfor
6. Malzeme ve Kaynak Kullanımı
7. Konutta Yaşam
8. İşletme ve Bakım
9. Yenilikçilik

B.E.S.T Konut Sertifika sisteminde projeler Onaylı, İyi, Çok İyi ve Mükemmel olmak üzere dört ayrı seviyede derecelendirilmektedir.

2021 Yılı'nın başında B.E.S.T - Ticari binaları devreye almıştır. Özellikle ofislerin sertifikalandırılması konusunda önemli değerlendirme kriterleri oluşturmuş ve çalışma alanlarını da çevreye ve insana duyarlı yapılar olmasını sağlayacak bir sistem yaratmıştır. Bu kriterler:

1. Bütünleşik Yeşil Proje Yönetimi
2. Arazi Kullanımı
3. Su Kullanımı
4. Enerji Kullanımı
5. Sağlık ve Konfor
6. Malzeme ve Kaynak Kullanımı
7. Ticari Binalarda Yaşam
8. İşletme ve Bakım
9. Yenilikçilik

Türkiye'de Sertifika Durumu

Türkiye'de 1.331 adet sertifikalı bina bulunmaktadır. 1.238 LEED sertifikalı, 70 BREEAM sertifikalı ve 23 B.E.S.T. sertifikalı bina bulunmaktadır.

II.9.6 İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ

İnşaat malzemeleri sanayisi üretim, dış ticaret ve tüketim aşamalarında önemli bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. İnşaat malzemeleri Türkiye’de en yüksek taşımacılık hacmi olan sektör konumundadır. Bu nedenle inşaat malzemeleri taşımacılığı ve lojistiği hem sanayi için hem de lojistik sektörü için ayrı bir önem taşımaktadır.

Taşımacılık ve lojistik faaliyetleri inşaat malzemeleri sanayisi için birkaç yönden büyük öneme sahiptir. İlk olarak taşımacılık ve lojistik faaliyetleri önemli bir maliyet kalemi oluşturmaktadır. İkinci olarak ihracat taşımalarında maliyet ve zaman olarak rekabet gücünü etkilemektedir. Üçüncü olarak ise yurt içinde yoğun taşımacılığın yarattığı yük de ilave maliyetler oluşturmaktadır.

İnşaat malzemeleri üretimi 2023 yılında yüzde 5,7 artarak 359,68 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretimin elde edilmesi için bu tutara yakın bir hammadde ve yardımcı malzeme ile katkı malzemeleri üretim tesislerine taşınmaktadır. Bu taşımacılık yurt içinde büyük ölçüde kara yolu ile ve kısmen deniz ve demir yolu ile yapılmaktadır.

İnşaat malzemeleri ürünleri içinden 2023 yılında 45,37 milyon ton ihracata konu olmuş ve yurt dışı taşımacılığı gerçekleştirilmiştir. İhracat önemli ölçüde azalmıştır. İhracat taşımacılığı deniz yolu ve kara yolu ile yapılmaktadır.

İthalat hacmi düşük kalmaktadır ve 2023 yılında 4,31 milyon ton olmuştur. İthalat taşımacılığı da büyük ölçüde deniz ve kara yolu ile yapılmaktadır. İthal ürünler çoğunlukla nihai ürünler olup proje ve inşaat alanlarına taşınmaktadır.

Yurt içi tüketim ise 2023 yılında 318,62 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Yurt içindeki tüketim artışında deprem bölgesinde ortaya çıkan ihtiyaçlar büyük rol oynamıştır. İnşaat malzemeleri tüketim için Türkiye’nin hemen her bölgesinde yoğun bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. Tüketim de hem yeni hem de yenileme pazarı taşımacılığı yapılmaktadır.

Tablo.59 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü

	Üretim Ton	İhracat Ton	İthalat Ton	İç Tüketim Ton
2014	308.116.437	41.060.277	4.237.419	271.293.579
2015	315.212.300	35.350.230	4.510.744	284.372.814
2016	312.440.505	35.426.582	4.547.773	281.561.696
2017	326.240.420	38.162.030	3.924.540	292.002.930
2018	297.993.671	41.111.118	3.252.408	260.134.961
2019	258.390.420	51.601.436	2.532.895	209.321.879
2020	282.493.088	59.960.395	2.653.856	225.186.549
2021	332.766.420	64.790.723	3.032.210	271.007.907
2022	340.749.412r	57.635.106r	3.562.596r	286.676.902r
2023	359.681.978	45.368.015	4.306.403	318.620.366

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri, r: revize edilmiştir

II.9.7 KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME

İnşaat malzemeleri pazar büyüklüğü içinde iki alt pazar bulunmaktadır. Bunlardan ilki yeni inşaatlarda kullanılan ürünlerin yer aldığı yeni pazardır. Diğeri ise kentsel ve endüstriyel yenileme pazarıdır. Gelişmiş ülkelerde yeni pazar ile yenileme pazarı büyüklükleri birbirlerine yakındır. Gelişmekte olan ülkelerde ise yeni pazar çok daha büyük bir pay almaktadır. Bu ülkelerde nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme gibi evreler sürdürüğü için yeni inşaat yatırımları büyük paya sahiptir.

Yenileme pazarı mevcut yapı stoku içinde yapılan yenilemeler ve güçlendirmeler için kullanılan inşaat malzemelerinin oluşturduğu pazardır. Her türlü yapı stokunda, kullanım aşamasında yapılan inşaat faaliyetlerini kapsamaktadır.

“Derin yenileme” ise bir yapının dış cephesinden iç makyajlanmasına, bacasından tesisatına kadar her unsurunun yenilenmesini kapsamaktadır. Burada yenileme kapsamı, sadece kozmetik yenileme değil tesisat (elektrik, su vb.), ısıtma-soğutma, havalandırma sistemleri, yalıtım dahil cephe sistemleri, pencere-cam ve çatı-baca sistemleri gibi geniş bir alanı içermektedir. Amacına göre yenilenme çeşitleri; deprem güvenliği, yangın güvenliği, enerji verimliliği, konfor ve estetik olarak sıralanmaktadır.

Güçlendirme çalışmaları ise ‘derin yenileme’ çalışmalarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Güçlendirme Türkiye’nin deprem kuşağında yer alması sebebiyle ayrı bir öneme sahiptir.

Türkiye’de kentsel dönüşüm sürecinde, tek uygun çözüm olarak vurgulanan yıkım ve yeniden yapımın, evrensel olarak güçlendirmenin/yenilemenin ekonomik veya mümkün olmadığı yerlerde tercih edildiği bilinmektedir. Hatta doğal kaynak tüketiminin azaltılması ve yıkım sonucu ortaya çıkan molozun doğada neden olduğu tahribat gereçleri ve sürdürülebilirlik kavramı doğrultusunda, Avrupa’da son yıllarda kabul gören eğilim, ekonomik olmasa da teknik olarak mümkün olduğunda, yıkım-yeniden yapım yerine, güçlendirme/yenileme yaklaşımının benimsenmesi yönündedir.

Avrupa Birliği 2021 yılında sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşabilmek için ayrıntılı hedeflerini FIT 55 programı ile açıklamıştır. Buna göre 2030 yılına kadar Avrupa Birliği’nde emisyon salımının 1990 yılına göre yüzde 55 azaltılması hedeflenmektedir. AB bu amaçla 750 milyar Euro büyüklüğünde bir finansman paketini de kullanmaya başlamıştır.

Bu hedefe ulaşmak için enerji, ulaştırma ve sanayi sektörlerinde köklü değişikliklere gidilecektir. Bir başka köklü değişiklik yaşanacak alan ise inşaat sektörü ve yapılar olacaktır. Mevcut yapı stokunun karbon salımının azaltılması için önemli bir yenileme yatırımı ve harcaması yapılacaktır. Bu yatırımlar inşaat malzemeleri sektörünün yenileme pazarı için de önemli bir büyüme sağlayacaktır.

Türkiye’de yenileme pazarının büyüklüğünün hesaplanmasında 2020 yılı Yapı Sektörü Raporu’nda metodoloji değişikliğine gidilmiştir. Sonraki yıllarda da bu yeni metodoloji kullanılmaktadır. Bu amaçla Türkiye İstatistik Kurumu’nun en

güncel 2017 yılı tarihli olan sektörel girdi-çıkıtı analizi verileri kullanılmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2017 yılı tarihli inşaat sektörü girdi-çıkıtı verilerine göre inşaat malzemeleri toplam inşaat harcamalarının yüzde 65'ini oluşturmaktadır. Girdi-çıkıtı analizinde 10 ana inşaat malzemesi grubunun büyüklükleri ve payları ortaya konulmaktadır.

Girdi-çıkıtı analizinde Türkiye'de inşaat malzemelerinin ister yeni pazarda isterse yenileme pazarında kullanılmış olsun dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Buna göre çimento, seramik, cam, alçı, kireç vb. mineral ürünler toplam malzeme kullanımı içinde yüzde 28,15 ile en yüksek payı almaktadır.

Tablo.60 İnşaat Malzemelerinin Kendi İçinde Dağılımı Tablosu

Ana Kalem	Alt Kalem	Pay, %	Pay, %
MALZEMELER	Madencilik Ürünleri (Taş, Mermer vb.)	3,40	5,23
	Ağaç ve Ahşap Mamulleri	3,04	4,68
	Kimyasal Malzemeler	3,47	5,34
	Kauçuk Plastik İnşaat Malzemeleri	4,84	7,45
	Mineral Ürünler (Çimento, Seramik, Cam vb.)	18,30	28,15
	Ana Metaller (İnşaat Demirleri, Yapısal Çelikler)	17,42	26,80
	Metal İnşaat Malzemeleri	8,13	12,51
	Elektrikli Teçhizat ve Donanımlar	3,61	5,55
	Makine ve Ekipmanlar (Asansör, Kazan vb.)	2,17	3,34
	Mobilya ve Diğer Mamuller	0,62	0,95
Toplam		65,00	100,00

Kaynak: TÜİK, Sektörel Girdi-Çıkıtı Tabloları 2017 Verileri Kullanılarak Hesaplanmıştır

Yukarıda 10 alt kalemde dağılan inşaat malzemelerinden mineral ürünler ile ana metallerin yenilenmediği ve bu nedenle yenileme pazarına dahil olmadığı varsayılmaktadır. Her

iki grubun payı yüzde 55'tir. Ancak mineral ürünler içinde yer alan cam ve seramikler yenilenmektedir. Bu iki ürünün 10 puanlık bir payı olduğu varsayılmaktadır. Buna göre yenileme pazarına girmeyen ürünlerin payı yüzde 45'e inmektedir. Bu varsayımlara bağlı olarak toplam inşaat malzemeleri pazarının yüzde 55'ini yenilemeye tabi olan ürünler oluşturmaktadır. Yenilemeye konu olan inşaat malzemelerinin toplam pazar büyüklüğü için inşaat malzemeleri toplam pazar büyüklüğünün yüzde 55'i alınmaktadır.

Örneğin 2023 yılı için toplam inşaat malzemeleri pazarının büyüklüğü 2.391 milyar TL'dir (TÜİK verisi). Bunun yüzde 55'ini yenilemeye konu inşaat malzemeleri oluşturmaktadır. 2023 yılı için yenilemeye konu inşaat malzemeleri pazarı 1.315 milyar TL olarak hesaplanmaktadır. Geçmiş yıllar da aynı şekilde hesaplanmıştır.

Yenilemeye konu olan inşaat malzemelerinin toplam pazar büyüklükleri yıllar itibarıyla ortaya konulduktan sonra bu büyüklükler içinden yine yıllar itibarıyla fiili yenileme oranları hesaplanmaktadır. Yıllar itibarıyla yenileme oranları sektör temsilcilerinin ilgili yıldaki yenileme satışlarının payları bilgileri ile elde edilmektedir. Yine yenileme pazarının ana satış kanalları olan yapı marketlerin yıllık performansları değerlendirilmektedir. Her yılın kendine özgü koşulları nedeniyle fiili yenileme oranları yıllar itibarıyla farklılıklar göstermektedir. 2022 yılında yüzde 52 olan oran 2023 yılı için yüzde 42 olarak öngörülmektedir. Yenileme pazarı payı 2010 yılından bu yana en düşük seviyeye inmiştir.

2023 yılında ortaya çıkan koşullar nedeniyle yenileme işleri daralmıştır. Yenileme pazarının payı 2023 yılında yüzde 42 olarak öngörülmektedir. Bu veriler çerçevesinde 2023 yılında yenileme pazarı büyüklüğü 552 milyar TL olmuştur. Yenileme pazarı 2023 yılında nominal olarak yüzde 62,0 büyümüştür. Ancak bu büyümenin tamamı fiyat artışlarından kaynaklanmıştır.

Tablo.61 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı; Milyar TL

Yıllar	İnşaat Malzemeleri Toplam Pazar Büyüklüğü Milyar TL	Yenilemeye Konu İnşaat Malzemelerinin Toplam Pazar Büyüklüğü Milyar TL	Yenileme Pazarı Pay %	Yenileme Pazarı Milyar TL
2010	94	52	50	26,0
2011	129	71	48	34,1
2012	147	81	48	38,9
2013	189	104	47	48,9
2014	220	121	46	55,7
2015	247	136	45	61,2
2016	276	152	45	68,3
2017	348	191	45	86,0
2018	419	230	45	103,5
2019	378	208	44	91,5
2020	408	225	50	112,5
2021	570	314	55	172,4
2022	1.191r	655r	52	340,6r
2023	2.391	1.315	42	552

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri, r. revize edilmiştir

2023 yılında yenileme pazarında belirleyici üç ana unsur olmuştur. İlk olarak şubat ayında yaşanan deprem afeti nedeniyle deprem bölgesindeki yapılar için önemli bir yenileme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Az ve orta hasarlı binalarda hasarların onarımı yıl boyunca yenileme pazarını desteklemiştir. Diğer yandan deprem afeti sonrası ülke genelinde riskli binaların yıkılarak yapılması isteği artmıştır. Bu çerçevede tek binaların dönüşümü artmıştır ve yenileme pazarına olan talep de azalmıştır. 2023 yılında seçimler 3 ay boyunca belirsizlikler yaratmıştır. Bu belirsizlik ortamı içinde yenileme harcamaları kısılmıştır.

2023 yılında yenileme pazarında daralmaya yol açan en önemli unsur ise yüksek enflasyon ve yaşam maliyeti krizi olmuştur. 2023 yılında da yüksek bir enflasyon yaşanmış ve hane halklarının satın alma gücü azalmıştır. Hane halkları zorunlu harcamalarına daha çok pay ayırmıştır. Bu gelişme hane halklarının yenileme talebinin azalmasına yol açmıştır.

Diğer yandan 2023 yılında yaşanan yüksek enflasyon malzeme ve işçilik maliyetlerinde de önemli artışlara yol açmıştır. Bu gelişme de yenileme harcamalarını olumsuz etkilenmiştir. Konut dışı binalarda turizm ve ofisler de yenileme faaliyetleri hareketli olmuştur. Diğer yapılarda ise azalmıştır.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak 2023 yılında fiili yenileme payı yüzde 45'e inmiştir. Fiili yenileme harcamaları da 552 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu pay hesaplanırken toplam inşaat harcamaları verisi kullanılmaktadır. Ancak bazı alt sektörlerde yenileme pazarının payı o sektör içinde çok daha yüksek olabilmektedir. Örneğin; boya sektöründe bu oran yüzde 50'nin üzerinde gerçekleşmektedir. Yine yalıtım ve çatı kaplamalarında, kapı ve pencerelerde, seramik kaplama ve sağlık gereçlerinde yenileme pazarı yüksek paylar almaktadır. Yenileme pazarındaki yavaşlama bağımlılığı yüksek olan sektörleri daha çok etkilemiştir.

II.9.7 AVRUPA BİRLİĞİ BİNALARDA ENERJİ PERFORMANSI YENİ KURALLARI

13 Mart 2024 tarihli Avrupa Parlamentosu genel kurul oturumunda, binalarda enerji performansı kurallarını değiştiren yasa kabul edilmiştir. Yeni kurallara göre, yapıların enerji tüketimi ve sera gazı emisyonları daha yüksek oranlarda ve daha erken azaltılacaktır. Yenilenen yasa özellikle her üye ülkedeki en kötü performansa sahip binalar için yenileme oranını artırmaktadır. Aynı zamanda daha iyi hava kalitesini, binalar için enerji sistemlerinin dijitalleştirilmesini ve sürdürülebilir hareketlilik için alt yapının yaygınlaştırılmasını da destekleyecektir.

Mevcut bina stoğu, coğrafya ve iklim gibi faktörler açısından AB ülkeleri arasındaki farklılıkların farkında olan yasa, hükümetlerin kendi ulusal bağlamlarına en uygun yenileme önlemlerine karar vermelerine olanak tanımaktadır.

Güncellenen yasa, diğer AB araçlarını tamamlayarak ve savunmasız tüketicileri destekleyerek enerji yoksulluğuyla mücadele edecek ve inşaat sektöründeki yatırımlara daha hedefli finansman sağlanmasını kolaylaştıracaktır. AB'nin inşaat sektörü, AB'nin katma değerinin yaklaşık yüzde 9'unu oluşturmaktadır ve 5,3 milyon firmada yaklaşık 25 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır. AB inşaat şirketlerinin yüzde 99'unu ve sektördeki istihdamın yüzde 90'ını oluşturdukları için özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) artan yenileme pazarından yararlanacaktır.

AB binalarının yüzde 85'i 2000 yılından önce inşa edilmiştir ve bunların yüzde 75'inin enerji performansı zayıftır. Bu nedenle binaların enerji verimliliğine göre hareket etmek, enerji tasarrufu sağlamanın ve 2050 yılına kadar sıfır emisyonlu ve tamamen karbondan arındırılmış bir bina stokuna ulaşmanın anahtarı olarak görülmektedir.

AB'de tüketilen enerjinin yüzde 40'ı binalarda kullanılmaktadır. AB'nin enerjiyle ilgili sera gazı emisyonlarının üçte biri binalardan kaynaklanmaktadır. AB'de konutlarda kullanılan enerjinin yüzde 80'i ısıtma, soğutma ve sıcak su içindir.

Yeni yasa hedefleri ile en kötü performansa sahip binaların daha hızlı yenilenmesi sağlanacaktır. Üye ülkelerin 2030'a kadar en kötü performansa sahip konut dışı yapıların yüzde 16'sını, 2033'e kadar da yüzde 26'sını restore etmesi gerekecektir.

AB ülkelerinde yeni kamu binalarının 2028 yılı, bütün diğer yeni binaların da 2030 yılı itibarıyla sıfır emisyonlu olması gerekecektir. Konutlarda kullanılan enerjinin 2030 yılına kadar en az yüzde 16, 2035 yılına kadar da en az yüzde 20 oranında azaltılmasını sağlayacak tedbirler alınması şart olacaktır. Teknik ve ekonomik olarak uygun olan binalara güneş enerji paneli yerleştirilmesi hızlandırılacaktır.

Fosil yakıtlı ısıtma sistemleri ve kazanlar aşamalı olarak kullanımdan kaldırılacaktır. Üye ülkeler, ısıtma ve soğutmada fosil yakıtları 2040 yılına kadar aşamalı olarak ortadan kaldırmak amacıyla tedbirler alacaktır. Fosil yakıtlı sistemlere sübvansiyon verilmesi 2025 itibarıyla yasaklanacaktır. Tarihi binalar ve tarımsal faaliyetlerde kullanılan yapılar bu kurallardan muaf olacaktır.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2023

III. Bölüm

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

GENEL DEĞERLENDİRME

İnşaat malzemeleri sanayisinde genel değerlendirme “Dünya İnşaat Malzemeleri Sanayi” ve “Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi” olarak iki ayrı başlık altında yapılmaktadır. Değerlendirmelerde pazar büyüklükleri, ihracat, ihracat pazarları, üretim gibi bilgilere yer verilmektedir. Sayısal veriler ile genel eğilimler ortaya konulmaktadır.

III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

Dünya İnşaat Malzemeleri Pazarı 2023 Yılında Yüzde 2,7 Büyüyerek 6,52 Trilyon Dolar Oldu

Dünya inşaat malzemeleri pazarı, dünya inşaat harcamalarındaki gelişmelere paralel olarak hareket etmektedir. İnşaat harcamaları kamu-özel, alt yapı, konut ve konut dışı bina yatırımlarına yapılan inşaat harcamalarını kapsamaktadır. Dünya inşaat malzemeleri pazarında büyüme inşaat harcamaları ile ortaya çıkan talebe göre şekillenmektedir.

2020 yılında salgın nedeniyle inşaat malzemeleri pazarında hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişen ülkelerde küçülmeler yaşanmıştı. 2021 yılında dünya inşaat sektöründe hızlı bir toparlanma yaşanmıştır. 2022 yılında küresel inşaat sektöründe büyüme yeniden yavaşlamıştır. Yüksek enerji maliyetleri, yüksek enflasyon ve inşaat malzeme fiyatları ile inşaat maliyetlerinde görülen artışlar, iş gücü maliyetlerindeki artışlar ve iş gücü sıkıntıları ile yükselen faizler inşaat sektöründe sınırlayıcı etki yaratmıştır. Rusya-Ukrayna savaşı da birçok açıdan yavaşlatıcı etki yaratmıştır.

2023 yılında küresel ekonomide uygulanan sıkı para politikaları ve yüksek faizler yıl boyu inşaat sektörlerini olumsuz etkilemiştir. Jeopolitik gerginlikler de yıl boyu sürmüştür. Bunlara bağlı olarak inşaat sektörlerinde ortaya çıkan yavaşlama inşaat malzemesi talebini sınırlamıştır. 2023 yılında dünya inşaat malzemeleri pazarında büyüme yavaşlamıştır.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak dünya inşaat malzemeleri pazarı 2023 yılında dolar cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 2,7 büyüme göstermiş ve 6,52 trilyon dolara ulaşmıştır. Cari fiyatlarla büyümede malzeme fiyatlarındaki enflasyonun da katkısı olmuştur.

İnşaat Malzemeleri Dünya İhracatı 2023 Yılında 1,11 Trilyon Dolar Geriledi

Dünya inşaat malzemeleri pazarında talebin yaklaşık yüzde 20'sine yakını ithalat yoluyla karşılanmaya devam etmektedir. Bu çerçevede dünya inşaat malzemeleri ihracatını iki ana unsur belirlemektedir. Birincisi inşaat harcamalarında büyüme ile oluşan malzeme talebidir. İkincisi ise ihracata konu olan malzeme fiyatlarıdır. Ancak son yıllarda tedarik zincirlerinde yeniden yapılanma, ticarete korumacılık, ticarete ayrışma gibi etkenler de belirleyici olmaya başlamıştır. Jeopolitik gerginlikler de hem dünya ticaretini hem de inşaat malzemesi ticaretini etkilemektedir.

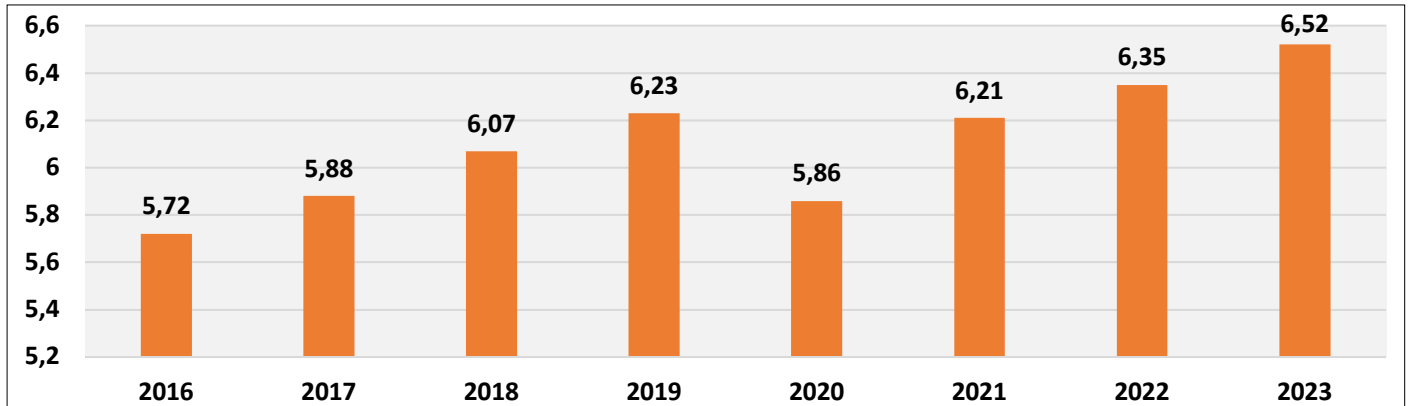
2020 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı yaşanan salgının etkileri ile yüzde 2,8 daralmış ve 888 milyar dolara inmişti. 2021 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı yüzde 25,8 artarak tarihinde ilk kez 1 trilyon doları aşmış ve 1,12 trilyon dolar olarak gerçekleşmişti.

2022 yılında inşaat malzemesi ihracatı yüzde 5,3 artmış ve 1,18 trilyon dolara ulaşmıştı. 2022 yılında inşaat sektöründe faaliyetler özellikle yılın ikinci yarısında yavaşlamış ve inşaat malzemelerine talep sınırlanmıştır. Buna karşın Rusya-Ukrayna savaşının yarattığı etkiler ile metal, kimyasal ve mineral bazlı malzemelerin fiyatları yükselmiştir.

2023 yılında ise dünya inşaat malzemesi ticaretini 3 unsur belirlemiştir. İlk olarak küresel ekonomik yavaşlama ile dünya mal ticareti yüzde 5,0 daralmıştır. İkinci olarak inşaat sektörlerindeki durgunluk ile malzeme talebi azalmıştır. Üçüncü olarak ise küresel talebin zayıflaması ile malzeme fiyatları genel olarak gerilemiştir.

Bu gelişmeler çerçevesinde dünya inşaat malzemeleri ihracatı 2020 yılından sonra yeniden daralmıştır. İhracat 2023 yılında yüzde 5,4 azalmış ve 1,12 trilyon dolara düşmüştür. İnşaat malzemeleri ihtiyacının yine yaklaşık yüzde 20'si ithalat yolu ile karşılanmıştır.

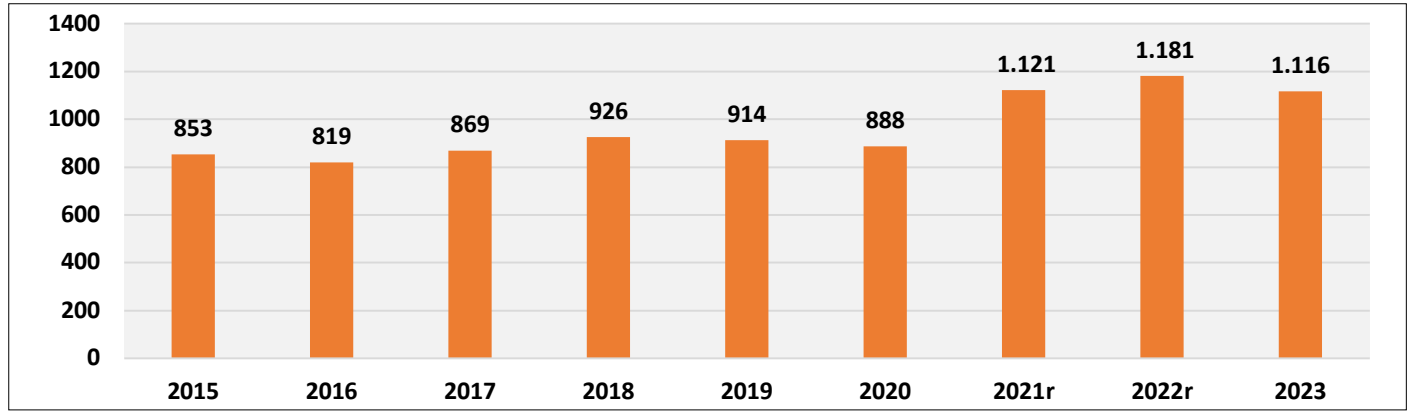
Grafik.48 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü, Trilyon Dolar

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Grafik.49 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyar Dolar

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri, r. revize edilmiştir

Tablo.62 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçısı Ülkeleri 2022-2023 Milyon Dolar

Sıra 2022	Sıra 2023	Ülkeler	2022	2023	Değişim 22/23 %
1	1	Çin	307.565	302.150	-1,8
2	2	Almanya	110.943	109.536	-1,3
3	3	ABD	67.712	67.235	-0,7
4	4	İtalya	59.513	57.965	-2,6
7	5	Polonya	30.465	32.579	6,9
6	6	İspanya	32.599	31.123	-4,5
5	7	Türkiye	33.741	29.199	-13,5
8	8	Meksika	28.959	28.409	-1,9
12	9	Hollanda	24.077	27.514	14,3
11	10	Fransa	26.738	27.487	2,8
10	11	Güney Kore	27.503	25.168	-8,5
9	12	Japonya	28.310	24.891	-12,1
13	13	Vietnam	23.512	22.600	-3,9
14	14	Hindistan	21.450	22.020	2,7
15	15	Belçika	21.147	20.081	-5,0
16	16	Kanada	20.298	19.946	-1,7
18	17	Çekya	19.448	19.471	0,1
17	18	Avusturya	19.951	18.896	-5,3
21	19	İngiltere	16.897	16.753	-0,9
20	20	Tayland	16.995	15.800	-7,0
19	21	Tayvan	19.014	14.887	-21,7
22	22	Hong Kong	15.580	12.872	-17,4
23	23	Malezya	13.651	12.546	-8,1
24	24	İsviçre	10.392	9.808	-5,6
25	25	Romanya	9.217	8.948	-2,9
26	26	İsveç	8.761	8.650	-1,3
27	27	Macaristan	7.607	7.652	0,6
28	28	Portekiz	7.539	7.351	-2,5
29	29	Slovakya	7.170	7.225	0,8
30	30	Endonezya	7.237	7.120	-1,6

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Tablo.63 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri 2022-2023 Milyon Dolar

Sıra 2022	Sıra 2023	Ülkeler	2022	2023	Değişim 22/23 %
1	1	ABD	165.965	151.420	-8,8
2	2	Almanya	79.968	70.660	-11,6
3	3	Çin	57.740	58.505	1,3
4	4	Fransa	44.501	40.612	-8,7
6	5	Kanada	37.291	36.660	-1,7
7	6	Meksika	36.286	36.110	-0,5
5	7	İngiltere	38.365	35.410	-7,7
8	8	Hollanda	30.034	31.125	3,6
9	9	İtalya	27.202	24.400	-10,3
10	10	Japonya	25.390	22.345	-12,0
12	11	Güney Kore	19.972	20.125	0,8
11	12	Polonya	21.911	19.866	-9,3
17	13	Hong Kong	17.980	18.040	0,3
13	14	Avustralya	19.298	17.770	-7,9
15	15	Avusturya	18.872	17.125	-9,3
16	16	İspanya	18.099	17.110	-5,5
14	17	Belçika	19.124	16.660	-12,9
18	18	Çekya	16.901	15.802	-6,5
19	19	İsviçre	16.443	15.115	-8,1
20	20	Tayland	14.347	13.156	-8,3
21	21	İsveç	13.368	12.200	-8,7
23	22	Malezya	11.543	11.666	1,1
24	23	Romanya	11.361	11.500	1,2
29	24	Türkiye	10.478	11.349	8,3
22	25	Endonezya	12.567	11.125	-11,5
26	26	Tayvan	11.176	10.890	-2,6
25	27	BAE	11.244	10.540	-6,3
28	28	Macaristan	10.558	9.756	-7,6
27	29	S. Arabistan	11.040	9.040	-18,1
30	30	Norveç	9.736	8.550	-12,2

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

İnşaat Malzemesi İhracatında Çin Yine 1.Sırada Yer Alırken, Türkiye 7. Sıraya Geriledi

Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı 2023 yılında da sürdürmüştür. Dünya inşaat malzemeleri ihracatında 2023 yılı itibarıyla en büyük ihracatçılar aşağıda tabloda değerlendirilmektedir. 2023 yılı ihracat verilerine göre Çin 302,2 milyar dolar ile en büyük ihracatçıdır. 2023 yılında Çin'in ihracatı yüzde 1,8 azalmıştır. Çin'i sırası ile Almanya 109,54 milyar dolar, ABD 67,23 milyar dolar ve İtalya 57,97 milyar dolar ile izlemektedir. İlk dört sıradaki ülkeler değişmemiştir. Polonya beşinci, İspanya altıncı sıraya yükselmiştir. Türkiye 29,2 milyar dolar ihracatı ile yedinci sıraya inmiştir.

En Büyük İnşaat Malzemesi İthalatçısı ABD Oldu

Dünya inşaat malzemeleri ithalatçıları ihracat pazarlarını oluşturmaktadır. 2023 Yılında en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı, 151,42 milyar dolar ile yine ABD'dir. ABD'nin 2023 yılında ithalatı yüzde 8,8 azalmıştır. İkinci büyük pazar 70,66 milyar dolar ile Almanya'dır. Almanya'nın 2023 yılında inşaat malzemesi ithalatı yüzde 11,6 gerilemiştir. Üçüncü büyük pazar ise 58,5 milyar dolar ile Çin'dir. Çin'in ithalatı ise 2023 yılında yüzde 1,3 artmıştır. Türkiye 2022 yılında 10,48 milyar dolar ithalatı ile 29. büyük ithalatçı konumunda iken 2023 yılında 11,35 milyar dolar ithalatı ile 24. büyük ithalatçı olmuştur. Türkiye 2023 yılında ilk 30 ülke içinde ithalatı en çok artan ülkedir.

III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

İnşaat Malzemesi Sanayi Üretimi 2023 Yılında Yüzde 5,7 Arttı

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2023 yılında yüzde 5,7 artmıştır. İnşaat malzemeleri sanayi üretimindeki artış iç talepteki artıştan kaynaklanmıştır. Dış talep ise azalmıştır.

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi dalgalanma göstermeye devam etmektedir. 2023 yılında üretimi etkileyen önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde 2021 yılında yüzde 19,6 büyüyen, 2022 yılında sadece 0,2 artan sanayi üretimi 2023 yılında yüzde 5,7 büyüme göstermiştir.

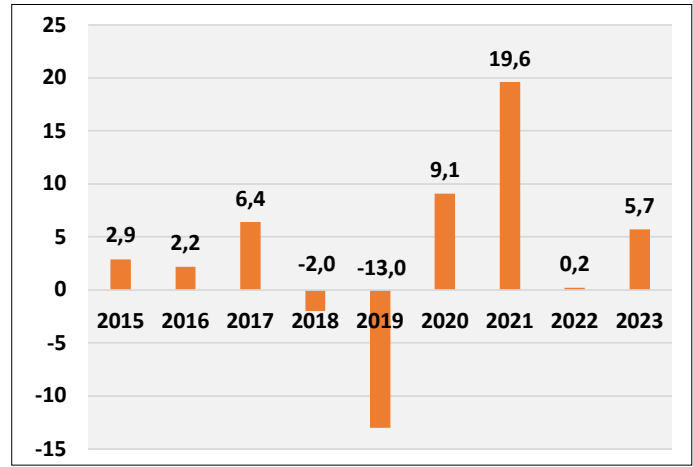
2023 yılında dış talep koşulları üretimi sınırlamıştır. Küresel ekonomide uygulanan sıkı para politikaları ve yüksek faizler ile ihracat pazarlarındaki inşaat sektörlerinde durgunluk yaşanmıştır. Dünya inşaat malzemesi ticareti yüzde 5,4 azalmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye'nin ihracatı da miktar olarak yüzde 21,1 azalmış ve 45,4 milyon tona düşmüştür. Dış talepteki bu düşüş sanayi üretimine sınırlayıcı etki yapmıştır.

2023 yılında iç talepte ise artış yaşanmıştır. Öncelikle şubat ayında yaşanan deprem afeti nedeniyle yılın ilk çeyrek döneminde sanayi üretimi olumsuz etkilenmiştir. Ancak deprem bölgesinde kaynaklanan yüksek malzeme ihtiyacı yılın geri

kalanında sanayi üretiminde artışa yol açmıştır. Deprem afeti sonrası kentsel dönüşüm faaliyetleri, tek binaların yıkılarak yenilenmesi işleri ve güçlendirme faaliyetleri artmıştır. Bunlar da sanayi üretimini olumlu etkilemiştir.

2023 yılında iki ayrı ekonomi politikası uygulanmıştır ve bu politikalar sanayi üretimine farklı etkiler yaratmıştır. Yüksek faizlerin ve finansmana erişimin zorlaştığı yılın ikinci yarısında üretimde büyümeler yavaşlamıştır. 2023 yılı boyunca yüksek enflasyon yaşanmıştır. Hane halklarının satın alma güçleri azalmıştır. Buna bağlı olarak yenileme pazarı da reel olarak daralmıştır. Bu da sanayi üretimini olumsuz etkileyen bir unsur olmuştur.

Grafik.50 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme, Yüzde

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

İnşaat malzemeleri sanayinde 2023 yılında 22 alt sektörün 14'ünde üretim 2022 yılına göre artmıştır. 2023 yılında 8 alt sektörde üretim aynı zamanda çift haneli oranlar ile artmıştır.

En yüksek üretim artışı yüzde 29,7 ile metal yapı ve yapı parçalarında gerçekleşmiştir. Metalden kapı ve pencereler yüzde 27,7, ahşap inşaat malzemeleri yüzde 20,2 ve hazır beton üretimi yüzde 14,2 artmıştır.

2023 yılında plastik inşaat malzemeleri üretimi yüzde 13,5, demir çelikten profiller ve çubuklar yüzde 12,2 ile elektrikli aydınlatma ekipmanları üretimi yüzde 12,1 artmıştır.

2023 yılında soğutma ve havalandırma donanımları üretimi yüzde 6,6 armatür, vana, valf üretimi yüzde 6,2, kilit ve donanım üretimi ise yüzde 5,6 artış göstermiştir.

2023 yılında 8 alt sektörde üretim 2023 yılına göre azalmıştır. Demir çelik radyatör üretimi yüzde 1,0, tuğla ve kiremit üretimi yüzde 1,3 ve demir çelik inşaat ürünleri üretimi yüzde 3,0 azalmıştır. 2023 yılında en yüksek üretim düşüşü yüzde 12,1 ile inşaat camları üretiminde gerçekleşmiştir.

2023 yılında alt sektörler farklı büyüme eğilimleri göstermiş ve 2022 yılına benzer bir üretim gelişmesi yaşanmıştır.

Tablo.64 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme, Yüzde

İnşaat Malzemesi Sanayileri	2021	2022	2023
Metal Yapı ve Yapı Parçaları	16,8	6,6	29,7
Metalden Kapı ve Pencere	15,3	6,4	27,7
Ahşap İnşaat Malzemeleri	18,6	10,2	20,2
Hazır Beton	11,6	-2,5	14,2
Plastik İnşaat Malzemeleri	29,1	18,5	13,5
Demir Çelikten Çubuk ve Profiller	16,8	8	12,2
Elektrikli Aydınlatma Ekipmanları	15,2	14,1	12,1
Soğutma ve Havalandırma Donanımları	28,7	5,5	6,6
Armatür Musluk Vana ve Valfler	16,9	-3,4	6,2
Kilit ve Donanım Eşyaları	28,6	-8,2	5,6
İnşaat Boya ve Vernikleri	20	13,2	5,4
Çimento	7,6	-4,6	4,0
Yalıtımlı Kablolar	28,2	4,6	2,2
Çimento ve Betondan Eşya	26	-5	0,5
Demir Çelik Radyatör	19,4	-11,1	-1,0
Tuğla ve Kiremit	30,6	-12,7	-1,3
Demir Çelik İnşaat Ürünleri	17,8	-12,2	-3,0
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)	27,2	7,1	-3,1
Birleştirilmiş Parke Yer Döşemeleri	23,1	13	-4,7
Seramik Sağlık Gereçleri	49,1	13	-6,3
Seramik Kaplama Malzemeleri	32,3	19,8	-12,0
Düz Cam ve Yalıtım Camı (İnşaat Camı)	28,2	10,3	-12,1
İnşaat Malzemeleri Sanayisi Ağırlıklı Ortalama Büyüme*	19,6	0,2	5,7

Kaynak: *TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

İnşaat Malzemeleri İç Pazarı 2023 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 100,7 Büyüdü

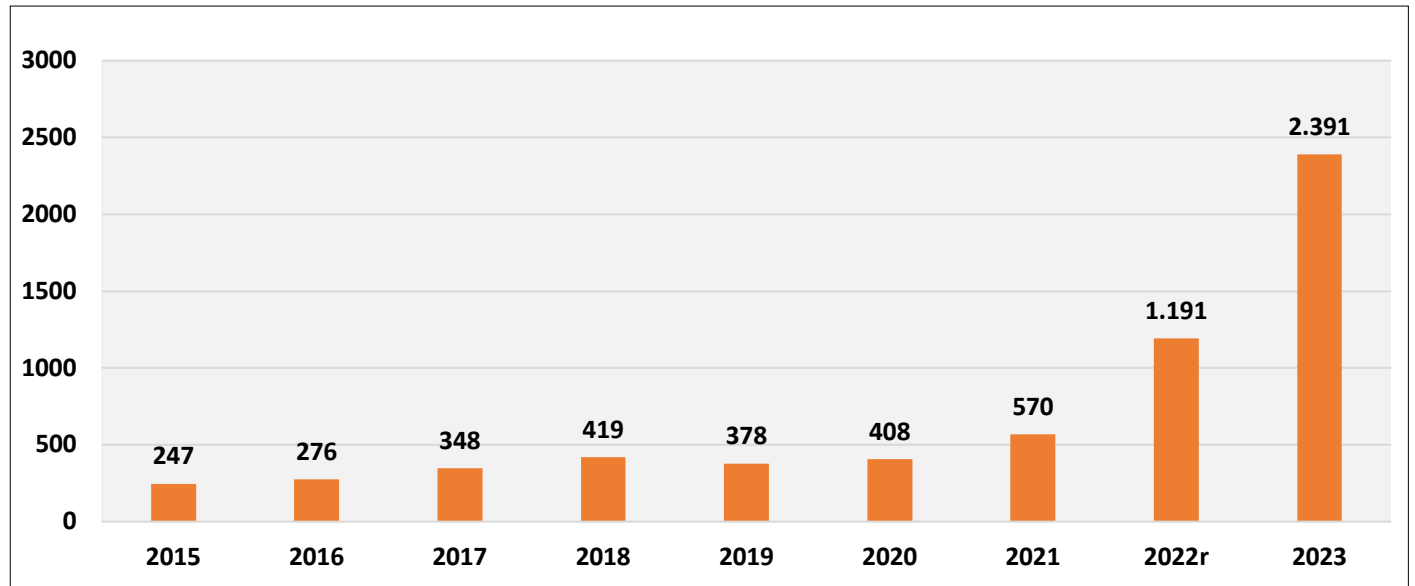
2023 yılında inşaat malzemeleri iç pazarı cari fiyatlarla yüzde 100,7 büyümüş ve 2.391 milyar TL büyüklüğüne ulaşmıştır. İnşaat sektöründeki yüksek büyümeye bağlı olarak inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 100,7 büyümeye göstermiştir. İnşaat malzemesi iç pazarı enflasyon ile arındırıldığında da 2023 yılında reel olarak yüzde 21,8 büyümeye göstermiştir.

2023 yılında inşaat malzemeleri fiyatları yıllık ortalama yüzde 52,72 artış göstermiştir. İnşaat malzemeleri iç pazarında enflasyonist etkiler 2023 yılında da etkili olmuştur. Fiyat artışlarının yarattığı etki dışında bırakıldığında cari fiyatlarla yüzde 107,9 büyüyen inşaat malzemeleri iç pazarı 2023 yılında reel olarak da önemli ölçüde büyümüştür.

İnşaat malzemeleri iç pazarında öncelikle deprem bölgesinde ortaya çıkan ihtiyaç ve talep etkili olmuştur. Bölgede alt ve üst yapıda yeni ve yenileme inşaatları halen yürütülmektedir. 2023 yılında tek binaların yıkılarak yapılması işleri de özellikle deprem afeti sonrası hızlanmıştır. 2023 yılının son çeyreğinde 2024 yılındaki yerel seçimler öncesi yapı ruhsatlarında artış ve yine inşaat başlangıçlarında büyüme görülmüştür.

İnşaat malzemeleri iç pazarında 2023 yılında yenileme pazarı ise önemli ölçüde yavaşlamıştır. Yüksek enflasyon sonucu hane halklarının satın alma gücünde yaşanan zayıflama yenileme pazarını sınırlamıştır. Buna bağlı olarak inşaat malzemeleri iç pazarında yenileme kaynaklı etki sınırlayıcı yönde olmuştur.

Grafik.51 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü, Milyar TL

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İhracatı 2023 Yılında Yüzde 13,4 Azaldı

İnşaat malzemeleri ihracatı 2023 yılında yüzde 13,4 azalmış ve 29,2 milyar dolara gerilemiştir. 2023 yılı boyunca küresel ekonomide sıkı para politikaları ve yüksek faizler uygulanmıştır. Yıl genelinde pazarlarda inşaat sektörleri durağanlaşmıştır. Dünya inşaat malzemesi ihracatı da yüzde 5,4 azalmıştır. 2023 yılında emtia ve mal fiyatları da zayıflamıştır. Jeopolitik gerginlikler de pazarları olumsuz etkilemeye devam etmiştir. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde inşaat malzemesi ihracatı 2023 yılında önemli ölçüde azalmıştır.

Yurt içindeki koşullar da inşaat malzemesi ihracat rekabetini genellikle olumsuz etkilemiştir. Öncelikle yıl genelinde başta ücretler olmak üzere yüksek maliyet artışları olmuştur. Türk Lirası 2023 yılının ilk yarısında önemli ölçüde değer kazanmış ve ihracatı zorlaştırmıştır. Yılın ikinci yarısında TL'de düzeltme yaşanmış olmakla birlikte bu düzeltme yüksek maliyet artışları nedeniyle rekabet gücüne sınırlı katkı sağlamıştır. Tüm bunlar Türkiye'nin bazı siparişleri maliyet/fiyat uyumu sağlanamadığı için alamamasına yol açmıştır.

Tüm bu gelişmeler çerçevesinde inşaat malzemeleri ihracatında son yılların en yüksek gerilemesi yaşanmıştır.

İhracat Pazarlarımızda ABD İlk Sıradaki Yerini Korudu

Türkiye inşaat malzemeleri sektöründe ihracat 2023 yılında yüzde 13,4 azalarak 29,2 milyar dolara inmiştir. İnşaat malzemeleri sanayisinin ihracatı çok sayıda alt sektörden ve çok çeşitli ürünlerden oluşmaktadır. Bu nedenle ihracat pazarları da çok çeşitlilik göstermektedir.

İnşaat pazarlarındaki gelişmeler ve ihracat pazarlarımız ile olan ilişkiler inşaat malzemesi ihracatında belirleyici olmaktadır. 2023 yılında birçok önemli ihracat pazarımızda yine önemli gelişmeler yaşanmış olup bu gelişmeler ihracatımızı daha çok daralma yönünde etkilemiştir. Hemen tüm önemli pazarlara ihracatımız azalmıştır.

İnşaat malzemeleri ihracat pazarlarımızda ilk sırada yine ABD yer almıştır. Ancak ABD'ye ihracat 2023 yılında yüzde 28,4 düşmüştür. İkinci sırada yer alan Almanya'ya ihracat yüzde 14,8 azalmıştır. Irak üçüncü sırada yer almaktadır ve ihracat yüzde 2,9 azalmıştır. İngiltere dördüncü sıraya inmiştir ve ihracat yüzde 16,7 düşmüştür. İsrail'e ihracat 2023 yılında yüzde 31,3 gerilemiştir. Jeopolitik gerginlikler ihracatta yüksek düşüşe neden olmuştur. Romanya'ya ihracat yüzde 11,4 azalmıştır. 2023 yılında Rusya'ya ihracat yüzde 26,4 artmış ve 1 milyar doların üzerine çıkmıştır. Fas, Gürcistan, S. Arabistan ihracatımızın arttığı diğer önemli pazarlarımız olmuştur.

Tablo.65 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 30 Pazar, Milyon Dolar

Sıra	Ülkeler	2022	2023	2022/2023 Değişim %
	Dünya	33.731	29.200	-13,4
1	ABD	2.848	2.038	-28,4
2	Almanya	2.387	2.033	-14,8
3	Irak	1.826	1.773	-2,9
4	Birleşik Krallık	1.914	1.593	-16,7
5	İsrail	2.285	1.570	-31,3
6	Romanya	1.233	1.093	-11,4
7	Rusya Federasyonu	801	1.012	26,4
8	Fransa	903	850	-5,9
9	Fas	490	672	36,9
10	İtalya	770	644	-16,4
11	Bulgaristan	655	623	-4,9
12	Polonya	665	566	-14,9
13	Gürcistan	500	551	10,2
14	Hollanda	588	523	-11,1
15	Yemen	563	495	-12,2
16	Çin	485	484	-0,2
17	İspanya	513	462	-9,9
18	Mısır	531	402	-24,2
19	Suudi Arabistan	153	398	160,3
20	Libya	356	355	-0,3
21	Belçika	270	354	31,1
22	Kanada	266	342	28,6
23	KKTC	281	329	17,1
24	Yunanistan	320	312	-2,5
25	Türkmenistan	321	311	-3,1
26	Azerbaycan	348	310	-10,9
27	Sırbistan	371	309	-16,7
28	Avusturya	298	292	-2,0
29	Ukrayna	261	288	10,3
30	Özbekistan	304	283	-6,9

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

2023 yılında ilk 30 ihracat pazarımız sıralamasında birçok bölgeden ülke yer almıştır. 2023 Çin'e ihracat 484 milyon dolar olmuştur. Kanada'ya ihracat yüzde 28,6 yükselmiş ve 342 milyon dolara çıkmıştır. Sırbistan'a ihracat yüzde 16,7 azalmıştır. İlişkilerin iyileşmesi ile S. Arabistan'a ihracat yüzde 160,3 büyümüştür.

Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı Yüzde 2023 Yılında Yüzde 2,62'ye Geriledi

2023 yılında Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracatı içindeki payı yüzde 2,62'ye gerilemiştir. Türkiye'nin payı 2021 yılında yüzde 2,75 ve 2022 yılında ise yüzde 2,86 ile en yüksek seviyelerine çıkmıştı. 2023 yılında ise dünya ihracatı yüzde 5,4 azalırken, Türkiye'nin ihracatı yüzde 13,4 düşüş göstermiştir. Böylece Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracatı içindeki payı da 2023 yılında yüzde 2,86'dan yüzde 2,62'ye inmiştir.

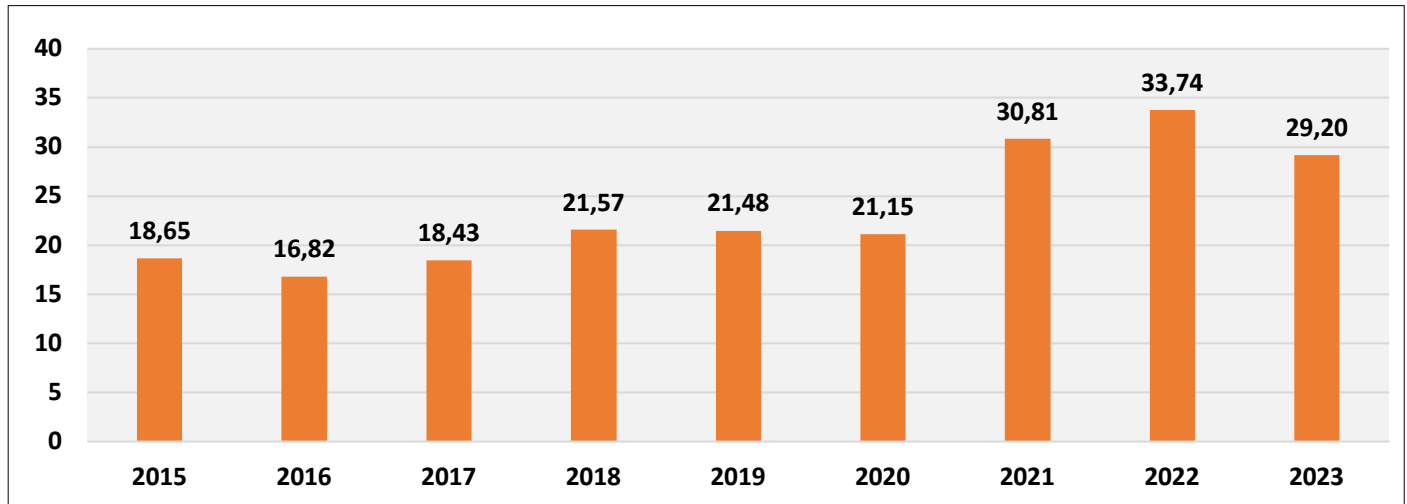
2023 Yılında 36 Malzemenin 22'sinde İhracat Geriledi

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2023 yılında 36 alt gruptan 22'sinde ihracat düşüş göstermiştir. 14 alt grupta ise ihracat artmıştır.

2023 yılında yüksek hacimli ihracat yapılan malzemeler içinde oran olarak en yüksek ihracat düşüşü yüzde 37,9 ile demir-çelik profil ve çubuklar, yüzde 20,3 ile alüminyum inşaat malzemeleri, yüzde 18,2 ile çimento ve yüzde 38 ile seramik kaplam malzemelerinde gerçekleşmiştir. Elektrik malzemeleri ile inşaat boya ve vernikleri ihracatlarında önemli artışlar olmuştur.

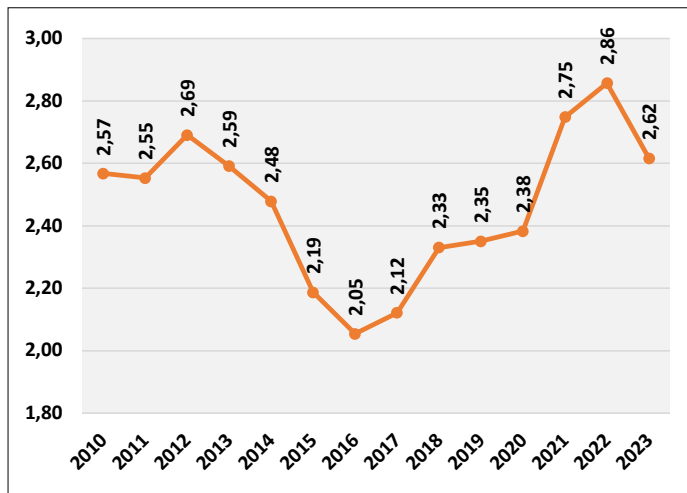
2023 yılında en yüksek ihracat 4,25 milyar dolar ile yine demir çelik çubuk profillerinde yaşanmıştır. Alüminyum inşaat malzemeleri ihracatı 3,31 milyar dolar ve demir çelik inşaat aksamaları 2,4 milyar dolar olmuştur. 9 üründe ihracat 1 milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir. Bu sayı 2022 yılında 10 olmuştur.

Grafik.52 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyar Dolar

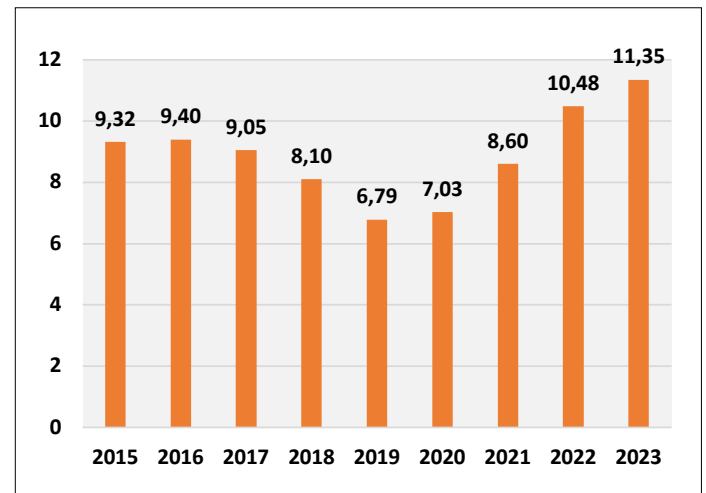
Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Grafik.53 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı, Yüzde

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Grafik.54 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı, Milyar Dolar

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Tablo.66 İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyon Dolar

İnşaat Malzemeleri	2022	2023	Değişim %
Demir Çelik Çubuk Profil	6.837	4.246	-37,9
Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamı	4.149	3.305	-20,3
Demir Çelik İnşaat Aksamı	2.314	2.396	3,5
Yalıtımlı Kablolar	2.490	2.365	-5,0
Demir Çelik Boru	2.654	2.323	-12,5
Plastik	1.492	1.499	0,5
Çimento	1.547	1.265	-18,2
İşlenmiş Taşlar	1.381	1.225	-11,3
Ağaç	1.167	1.212	3,8
Yapısal Kimya	845	911	7,8
Isıtma ve Soğutma Cihazları	835	903	8,1
Elektrik Malzemeleri	708	825	16,5
Demir Çelik Vida Civata Somun	879	801	-8,9
Mermer Blok	644	665	3,3
Seramik Kaplama	1.023	634	-38,0
Kilitler ve Donanım Eşyası	568	579	1,9
Düz Cam Yalıtım Camı	573	552	-3,7
Musluk ve Vanalar	491	535	9,0
Demir Çelik Radyatör	512	467	-8,7
Boya Vernik	356	416	16,9
Seramik Sağlık Gereçleri	339	312	-7,9
Prefabrik Yapılar	293	297	1,1
Aydınlatma Cihazları	309	281	-8,9
Alçı Çimento Beton Eşya	299	274	-8,4
Asansör Yürüyen Merdiven Apron Körüğü	199	208	4,4
Yalıtım	221	200	-9,8
Demir Çelik Tel Örgü Kafes Ağ Izgara	172	120	-30,2
Alçı	113	88	-21,8
Demir Çelik Sağlık Gereçleri	91	81	-10,6
Sayaçlar	59	71	20,5
Ahşap Mutfak Banyo Mobilyası	78	65	-17,5
Duvar Kâğıdı	24	23	-6,5
Demir Çelik Dikenli Tel Çit	25	22	-12,2
Alarm Cihazları	13	18	33,0
Tuğla Kiremit	28	16	-43,3
Alüminyum Sağlık Gereçleri	4	4	-9,1
İnşaat Malzemeleri Toplam	30.371	29.200	-13,4

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.67 İnşaat Malzemeleri İthalatı, Milyon Dolar

İnşaat Malzemeleri	2022	2023	Değişim %
Elektrik Malzemeleri	1.299,1	1.607,9	23,8
Demir Çelik Boru	1.321,6	1.199,5	-9,2
Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamı	988,9	936,1	-5,3
Musluk ve Vanalar	776,1	913,9	17,7
Yapısal Kimya	862,1	842,1	-2,3
Yalıtımlı Kablolar	609,0	649,4	6,6
Demir Çelik Vida Civata Somun	579,6	648,1	11,8
Boya Vernik	541,8	600,1	10,8
Demir Çelik Çubuk Profil	545,5	569,1	4,3
Düz Cam Yalıtım Camı	490,9	556,7	13,4
Plastik	425,3	444,6	4,5
Isıtma ve Soğutma Cihazları	385,2	443,9	15,2
Demir Çelik İnşaat Aksamı	314,1	382,9	21,9
Ağaç	230,5	280,9	21,8
Kilitler ve Donanım Eşyası	241,5	254,5	5,4
Yalıtım	196,5	231,7	17,9
Aydınlatma Cihazları	203,4	231,5	13,8
İşlenmiş Taşlar	83,5	88,3	5,8
Asansör Yürüyen Merdiven Apron Körüğü	99,8	87,5	-12,4
Seramik Kaplama	68,2	80,9	18,5
Alarm Cihazları	53,7	63,1	17,6
Prefabrik Yapılar	12,4	48,6	292,9
Alçı Çimento Beton Eşya	26,7	38,7	44,6
Demir Çelik Radyatör	23,8	31,3	31,6
Seramik Sağlık Gereçleri	18,9	22,9	21,0
Sayaçlar	17,2	21,1	22,6
Çimento	8,1	14,3	77,4
Demir Çelik Sağlık Gereçleri	12,8	14,0	9,3
Ahşap Mutfak Banyo Mobilyası	8,4	12,6	49,5
Demir Çelik Tel Örgü Kafes Ağ Izgara	12,9	11,6	-10,0
Mermer Blok	8,0	7,4	-7,9
Duvar Kâğıdı	4,8	5,6	17,3
Alçı	4,8	5,4	12,6
Tuğla Kiremit	1,9	2,3	20,5
Alüminyum Sağlık Gereçleri	0,3	0,5	73,8
Demir Çelik Dikenli Tel Çit	0,2	0,2	46,1
İnşaat Malzemeleri Toplam	10.477,6	11.349,0	8,4

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İthalatı 2023 Yılında Yüzde 8,4 Arttı

İnşaat malzemeleri ithalatı 2023 yılında yüzde 8,4 artarak 11,35 milyar dolara yükselmiştir. İnşaat malzemeleri ithalatı 2022 yılında da yüzde 21,8 artarak 10,48 milyar dolara yükselmiştir.

Böylece inşaat malzemeleri ithalatı 2019 yılında 6,79 milyar dolar ile en düşük seviyesine indikten sonra izleyen 4 yılda yüksek artışlar göstermiştir. 2020 yılındaki artışa inşaat sektörüne verilen destekler ile sektörde inşaatların hızlanması neden olmuştu. Kullanılan destek kredileri ithalatı finanse etmişti. 2021 yılında da inşaat işlerinde benzer gelişmeler yaşanmıştır. Bir yandan mevcut işler tamamlanırken, diğer yandan yenileme harcamalarında önemli artışlar yaşanmıştır. 2022 yılında ise inşaat sektöründeki daralmaya ve Türk Lirasının 2021 yılına göre değer kaybetmiş olmasına karşın yüksek ithalat artışı devam etmiştir. İthalat hem miktar olarak artmış hem de malzeme fiyatlarındaki artışlar etkili olmuştur.

2023 yılında ise inşaat sektörünün 5 yıl aradan sonra yeniden hızlı bir büyüme göstermesi ithalatı arttırmıştır. Deprem sonrası faaliyetler, alt yapı yatırımları ve kentsel dönüşüm faaliyetleri ithalat talebini desteklemiştir.

2023 yılında 30 Malzemenin İthalatı Artarken 6 Malzemenin İthalatı Geriledi

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2023 yılında 36 alt gruptan 30 alt grubun ithalatı artarken 6 malzeme alt grubunda ithalat gerilemiştir. 2023 yılında yüksek ithalat yapılan ürünler içinde oran olarak en yüksek ithalat artışı yüzde 23,8 ile elektrik malzemelerinde gerçekleşmiştir. 2023 yılında 1,61 milyar dolar ithalat yapılan elektrik malzemeleri ilk sıraya yükselmiştir. Demir çelik boru ithalatı yüzde 9,2 azalmış ve ikinci sıraya inmiştir. 2023 yılında alüminyumdan inşaat malzemeleri ve aksamaları ithalatı yüzde 5,3 azalırken, musluk vanalar ithalatı yüzde 17,7 yükselmiştir.

Yapısal kimya ithalatı yüzde 2,3 azalırken, yalıtımlı kablolar ithalatı yüzde 6,6 ve bağlantı elemanları ithalatı ise yüzde 11,8 yükselmiştir. İnşaat boya ve vernik ithalatı da 2023 yılında yüzde 10,8 yükselmiştir. İthalatın yüksek gerçekleştiği ürünlerin büyük bölümünde ithalatlar 2023 yılında artış göstermiştir.

2023 Yılında Çin'den Yapılan İthalat Yüzde 8,2 Arttı

Türkiye'nin inşaat malzemeleri ithalatı 2023 yılında yüzde 8,4 artarak 11,4 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Bu genel artış ithalattaki tedarikçiler arasında da çoğunlukla artış şeklinde yansımıştır. Türkiye'nin ilk 30 ithalatçısı 2023 yılı itibarıyla aşağıda tabloda yer almaktadır. En çok ithalat yaptığımız Çin'den inşaat malzemeleri ithalatı 2023 yılında yüzde 8,2 artmış ve 2,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İkinci sıradaki Almanya'dan ithalat yüzde 9,9 artmış ve 1,59 milyar dolara yükselmiştir. Üçüncü sıradaki İtalya'dan ithalat 2023 yılında yüzde 4,1 azalarak 957 milyon dolara inmiştir. İzleyen ülkelerden özellikle ABD ve Fransa'dan ithalat önemli ölçüde artmıştır. Güney Kore'den ithalat yüzde 10,8 düşmüştür. Rusya'dan ithalat artışı da yüzde 16,5 ile yüksek olmuştur. İngiltere ve Polonya'dan ithalatta da iki haneli artışlar gerçekleşmiştir.

2023 yılında ilk 30 sırada yer alan ülkelerden 28'inden yapılan ithalat artış göstermiştir. İthalatın gerilediği iki ülke yüzde 4,1 ile İtalya ve yüzde 10,8 ile Güney Kore olmuştur. Birçok ülkeden ithalat ortalamasının üzerinde artmıştır.

Tablo.68 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 30 Ülke, Milyon Dolar

Sıra	Ülkeler	2022	2023	2022/2023 Değişim %
	Dünya	10.478	11.349	8,4
1	Çin	2.215	2.396	8,2
2	Almanya	1.448	1.592	9,9
3	İtalya	997	957	-4,1
4	ABD	424	508	19,8
5	Fransa	418	490	17,1
6	Güney Kore	492	439	-10,8
7	Rusya Federasyonu	366	426	16,5
8	İspanya	380	415	9,1
9	Birleşik Krallık	279	339	21,7
10	Polonya	215	252	17,4
11	Malezya	207	241	16,0
12	Hindistan	197	237	20,3
13	Çekya	187	230	23,1
14	Romanya	158	173	9,7
15	Avusturya	135	168	24,7
16	Japonya	152	157	3,1
17	Hollanda	118	150	27,7
18	Yunanistan	139	148	6,5
19	Slovakya	127	148	16,7
20	Belçika	123	137	11,2
21	İsviçre	113	124	9,7
22	Vietnam	61	103	68,9
23	Tayland	45	83	84,4
24	Meksika	67	82	22,4
25	İsveç	58	78	34,5
26	Tayvan	78	78	0,0
27	Portekiz	70	77	10,0
28	Bulgaristan	44	76	72,7
29	Azerbaycan	45	74	64,4
30	Macaristan	48	71	47,9

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İç Pazarın İthalat ile Karşılama Oranı Yüzde 11,2'ye Geriledi

İnşaat malzemeleri iç pazarı 2023 yılında dolar cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 43,5 büyümüş ve 101,9 milyar dolar olmuştur. Bu büyümeye paralel olarak inşaat malzemeleri ithalatı yüzde 8,4 artmış ve 11,4 milyar dolara yükselmiştir. Böylece iç pazarın ithalat ile karşılama oranı yüzde 11,2'ye düşmüştür. İthalat artışı iç pazarın dolar cinsinden büyümesinden daha düşük gerçekleşmiştir. İç pazarın dolar cinsinden büyümesinde yüksek enflasyon rol oynamıştır. Türk lirasındaki değer kaybı enflasyonun önemli ölçüde altında kalmıştır. Böylece dolar cinsinden hesaplanan iç pazar büyüklüğü 2023 yılında yüksek artış göstermiştir.

İç pazarın ithalat ile karşılama oranı 2018 yılında yüzde 9,1 iken izleyen yıllarda artmış ve 2022 yılında yüzde 14,8'e kadar yükselmişti. 2023 yılında ise iç pazarın ithalat ile karşılama oranı yeniden gerilemiş ve yüzde 11,2 olmuştur. İthalatın artışına rağmen payın gerilemesi yukarıda açıkladığı gibi TL'deki değerlenme ve iç pazarın dolar karşılığının şişmesinden kaynaklanmıştır.

Tablo.69 İç Pazarın İthalat ile Karşılama Oranı

Yıllar	İç Pazar Milyar Dolar	İthalat Milyar Dolar	İthalat / İç Pazar %
2010	62,7	8,40	13,4
2015	90,8	9,32	10,3
2016	91,4	9,40	10,3
2017	95,0	9,05	9,5
2018	88,8	8,10	9,1
2019	66,5	6,79	10,2
2020	58,1	7,03	12,1
2021	63,4	8,60	13,6
2022	71,0	10,48	14,8
2023	101,9	11,40	11,2

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Net Fazla 17,80 Milyar Dolara Geriledi

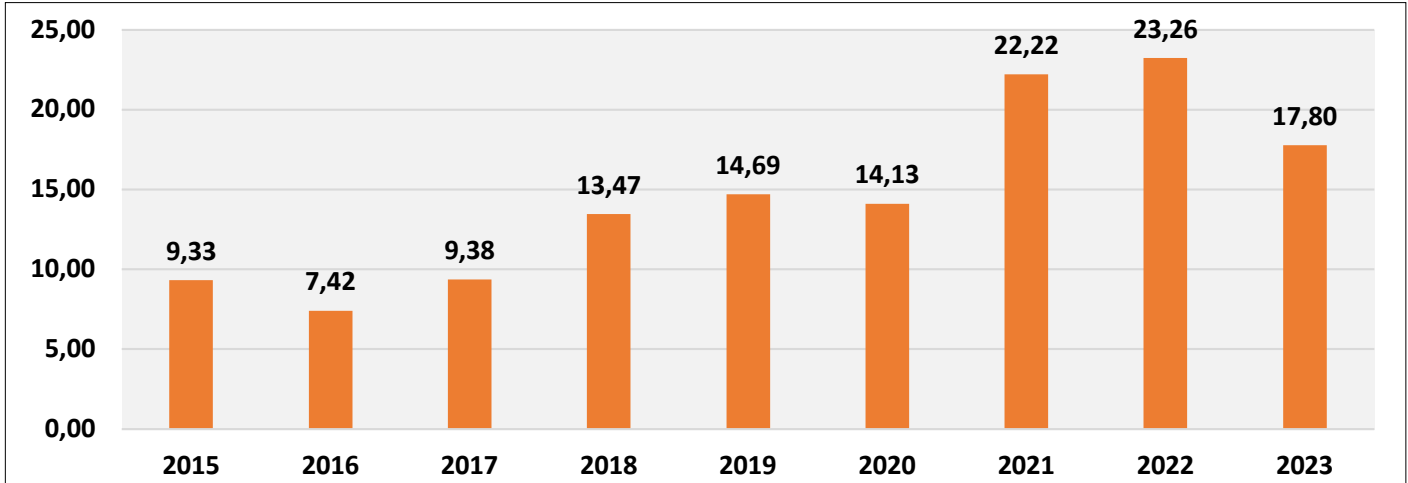
İnşaat malzemeleri dış ticareti sürekli net fazla vermeye devam etmektedir. Net fazla 2015-2020 arasında dalgalanma göstermiştir. 2020 yılında net fazla 14,13 milyar dolar olmuştur. İnşaat malzemeleri sanayinde net dış ticaret fazlasında 2021 yılında sıçrama yaşanmıştır. 2021 yılında inşaat malzemeleri dış ticaretinde 22,22 milyar dolar net fazla verilmiştir. Pandemi sonrası Türkiye'ye yönelen ilave tedarik talebi ile yüksek ihracat artışı net dış ticaret fazlasını 20 milyar doların üzerine taşımıştır. 2022 yılında da yüksek net dış ticaret fazlası artarak devam etmiştir. 2022 yılında ithalattaki artışa rağmen ihracatın tarihin en yüksek seviyesine ulaşması sonrası net dış ticaret fazlası da 23,26 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılında ise ihracat önemli ölçüde düşerken, ithalat artışı sürmüştür. Buna bağlı olarak net dış ticaret fazlası 2023 yılında 17,8 milyar dolara gerilemiştir. Böylece 2021 yılı seviyesinin altına inilmiştir.

2023 Yılında İnşaat Malzemeleri İhracatı Miktar Olarak Önemli Ölçüde Azaldı

İnşaat malzemeleri dış ticaretinde ihracat ve ithalat değer büyüklüklerinde belirleyici, miktar ve birim fiyatlardaki gelişmeler olmaktadır. Bu itibarla değerlendirildiğinde inşaat malzemeleri ihracatı miktar olarak 2023 yılında yüzde 21,3 azalarak 45,37 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Böylece ihracat miktar olarak 12,28 milyon ton azalmıştır. İthalat ise miktar olarak 2023 yılında yüzde 20,9 artmış ve 4,3 tona yükselmiştir. İthalat miktar olarak 743 bin ton yükselmiştir.

Grafik.55 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge, Milyar Dolar

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.70 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2018	41.091.747	21.556	0,52	3.251.552	8.100	2,50
2019	51.601.051	21.483	0,42	2.532.887	6.788	2,68
2020	59.895.670	21.153	0,35	2.654.135	7.036	2,65
2021	64.760.151	30.809	0,48	3.032.097	8.600	2,84
2022	57.651.450	33.741	0,59	3.563.476	10.478	2,94
2023	45.368.015	29.200	0,64	4.306.403	11.349	2,64

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İhracat Birim Fiyatları 2023 Yılında Yükseldi

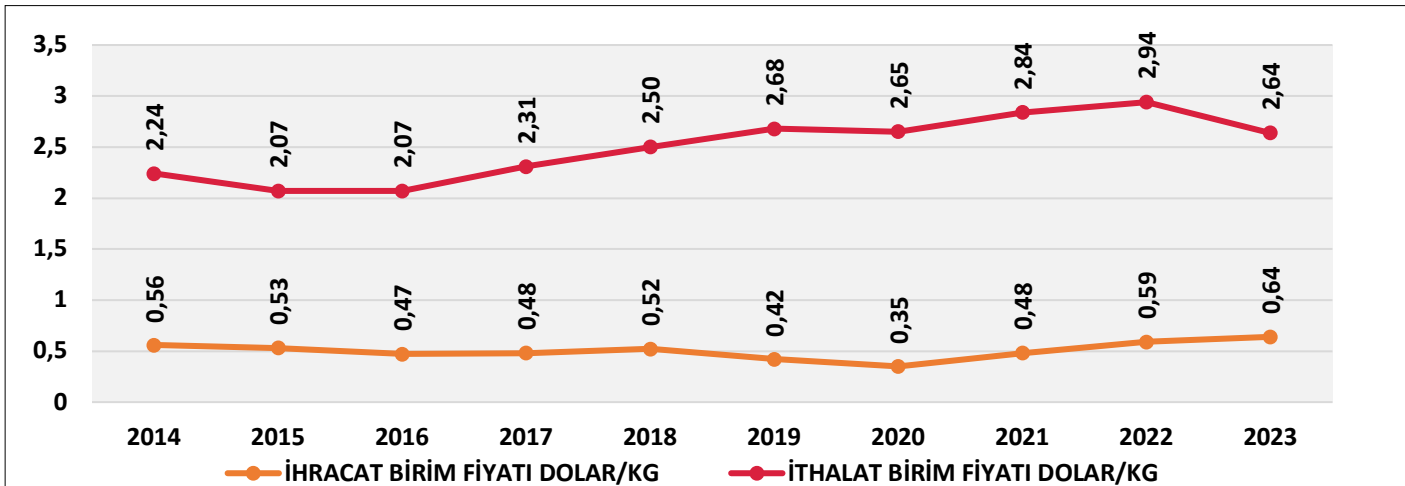
2023 yılında inşaat malzemeleri ihracat birim fiyatları artarken, ithalat birim fiyatları önemli düşüş göstermiştir. İhracat birim fiyatları 2022 yılında 0,59 dolar/kg iken 2023 yılında 0,64 dolar/kg'a çıkmıştır. 2023 yılında küresel emtia fiyatlarındaki düşüşe rağmen ihracat birim fiyatları yüzde 8,5 yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ise 2022 yılında 2,94 dolar/kg ile en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2023 yılında ise 2,64 dolar/kg seviyesine inmiştir. 2022 yılında küresel fiyatlarda yaşanan artışlar, 2023 yılında ise düşüşler ithalat birim fiyatlarında belirleyici olmuştur.

En Yüksek Ortalama Fiyatlarla İhracat Özbekistan, Polonya ve Avusturya'ya Yapıldı

Türkiye çok sayıda pazara yine çok çeşitli inşaat malzeme-

leri ihracatı yapmaktadır. Buna bağlı olarak pazarlarda farklı ihracat birim fiyatları oluşmaktadır. 2023 yılında en yüksek ihracat birim fiyatı ile ihracat yapılan ilk 3 ülke Özbekistan, Polonya ve Avusturya olmuştur. Türkmenistan, Rusya, Almanya, Romanya ve Azerbaycan'a da görece yüksek fiyatlar ile ihracat yapılmıştır. Özbekistan'a ihracat ortalama birim fiyatı yüzde 6,1 artmış ve 3,42 dolar/kg olmuştur. Özbekistan'a göreceli olarak daha sınırlı ihracat yapılmaktadır. 2023 yılında Polonya'ya ortalama ihracat birim fiyatı 2,75 dolar/kg seviyesine yükselmiştir. Polonya'ya ortalama ihracat birim fiyatı yüzde 4,4 yükselmiştir. Avusturya'ya ihracat birim fiyatı 2,94 dolar/kg ve Rusya'ya ise 2,41 dolar/kg olmuştur. En çok ihracat yapılan pazarlardan ABD'ye ortalama 0,23 dolar/kg, Almanya'ya 2,73 dolar/kg ve Irak'a 0,95 dolar/kg, İngiltere'ye 1,85 dolar/kg ortalama fiyat ile ihracat yapılmıştır. Çin'e ihracat birim fiyatı 0,24 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. Avrupa ülkelerine daha yüksek ortalama birim fiyatlar ile ihracat yapılmaktadır.

Grafik.56 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Birim Fiyatları

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.71 Ülkelere Göre Ortalama İhracat Birim Fiyatları, Dolar/kg

Sıra	Ülke	2022	2023	Değişim %
1	ABD	0,23	0,23	-0,61
2	Almanya	2,06	2,73	32,35
3	Irak	0,92	0,95	3,22
4	Birleşik Krallık	1,56	1,85	18,65
5	İsrail	0,38	0,32	-15,89
6	Romanya	0,73	0,71	-3,73
7	Rusya Federasyonu	2,11	2,41	14,05
8	Fransa	0,89	1,07	20,83
9	Fas	0,90	0,84	-7,26
10	İtalya	0,74	0,61	-18,42
11	Bulgaristan	0,56	0,59	6,19
12	Polonya	2,63	2,75	4,39
13	Gürcistan	0,71	0,73	3,12
14	Hollanda	1,83	1,61	-11,80
15	Yemen	0,69	0,60	-13,04
16	Çin	0,24	0,24	-0,60
17	İspanya	0,55	0,57	4,14
18	Mısır	0,81	0,77	-4,88
19	Suudi Arabistan	0,60	0,92	55,02
20	Libya	1,01	0,97	-3,66
21	Belçika	0,42	0,58	38,46
22	Kanada	0,48	0,52	8,20
23	KKTC	0,41	0,38	-6,07
24	Yunanistan	0,68	0,72	6,78
25	Türkmenistan	2,23	2,09	-5,90
26	Azerbaycan	1,94	1,98	1,65
27	Sırbistan	1,01	0,80	-21,43
28	Avusturya	2,29	2,94	28,24
29	Ukrayna	0,92	1,05	14,24
30	Özbekistan	3,22	3,42	6,14

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.72 Ülkelere Göre Ortalama İthalat Birim Fiyatları, Dolar/kg

Sıra	Ülke	2022	2023	Değişim %
1	Çin	3,54	2,65	-25,13
2	Almanya	5,65	6,30	11,63
3	İtalya	3,99	4,81	20,56
4	ABD	10,06	17,90	77,85
5	Fransa	4,88	6,27	28,40
6	Güney Kore	3,33	2,36	-29,08
7	Rusya Federasyonu	1,32	1,88	42,87
8	İspanya	1,69	1,90	12,48
9	Birleşik Krallık	2,83	2,23	-21,26
10	Polonya	4,63	4,55	-1,67
11	Malezya	1,39	0,97	-30,31
12	Hindistan	1,66	1,51	-9,29
13	Çekya	8,23	9,88	20,07
14	Romanya	2,38	2,93	23,43
15	Avusturya	2,53	2,97	17,53
16	Japonya	11,03	12,87	16,68
17	Hollanda	4,72	5,14	9,02
18	Yunanistan	1,82	1,22	-32,99
19	Slovakya	4,14	5,05	22,13
20	Belçika	2,13	2,61	22,57
21	İsviçre	5,56	6,55	17,69
22	Vietnam	1,34	0,96	-28,39
23	Tayland	6,91	2,76	-60,12
24	Meksika	11,67	23,30	99,66
25	İsveç	4,45	6,08	36,58
26	Tayvan	8,36	7,85	-6,03
27	Portekiz	5,80	5,06	-12,69
28	Bulgaristan	1,00	1,21	20,47
29	Azerbaycan	1,97	1,60	-18,96
30	Macaristan	9,81	9,61	-2,06

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

En Yüksek Ortalama Fiyatlarla İthalat Meksika, ABD ve Japonya'dan Yapıldı

Türkiye yine çok sayıda ülkeden yine çok çeşitli inşaat malzemeleri ithalatı yapmaktadır. Buna bağlı olarak tedarikçilerde farklı ithalat birim fiyatları oluşmaktadır. 2023 yılında en yüksek ithalat birim fiyatı ile ithalat yapılan ilk 3 ülke Meksika, ABD ve Japonya'dır. Meksika'dan yapılan ithalatta birim fiyat 23,30 dolar/kg olmuştur.

En çok ithalat yapılan Çin'den ortalama ithalat birim fiyatı 2023 yılında 2,65 dolar/kg olmuştur. Çin'den ithalat birim fiyatları yüzde 25,1 düşmüştür. Çin'den ithalat birim fiyatı Türkiye'nin ortalama ithalat birim fiyatına çok yakın gerçekleşmiştir. Almanya'dan ithalatta ortalama birim fiyat 6,30 dolar/kg, İtalya'dan 4,81 dolar /kg, Güney Kore'den 2,36 dolar/kg ve Fransa'dan ise 6,27 dolar/kg olmuştur. Almanya, İtalya, Fransa ve ABD'den ithalat birim fiyatları yükselmiştir. Güney Kore, İngiltere, Hindistan ve Malezya'dan ithalat birim fiyatları ise düşmüştür.

Tablo. 72B Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticareti Sıralamasında Türkiye'nin Yeri 2021-2023

İnşaat Malzemeleri	İhracat			İthalat		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Blok Mermer	1	1	1	28	17	22
Alçı Sıva	5	4	3	52	71	59
Çimento	2	1	2	68	137	133
İnşaat Boya ve Vernikleri	19	16	16	16	14	12
Yapı Kimyasalları	16	13	13	18	13	14
Plastik İnşaat Malzemeleri	11	11	11	37	30	23
Ahşap İnşaat Malzemeleri	15	12	8	56	34	36
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları	18	15	19	53	45	47
Duvar Kâğıtları	15	13	13	45	50	45
İşlenmiş Taşlar	4	3	3	27	19	18
Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya	16	14	14	69	50	48
Tuğla ve Kiremit	22	18	20	65	50	48
Seramik Kaplama	5	4	4	77	58	65
Seramik Sağlık Gereçleri	4	4	4	76	59	55
İnşaat Camları (Düzcamlar ve Yalıtım Camları)	14	12	13	22	15	15
Demir Çelik Çubuk Profil	1	2	2	37	29	21
Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları	8	7	7	27	17	22
Demir Çelik İnşaat Aksamları	8	5	6	39	32	40
Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler	4	2	2	78	57	112
Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ	10	88	8	46	43	45
Demir Çelik Bağlantı Elemanları	13	12	14	26	27	24
Demir Çelik Radyatör	1	3	2	33	24	18
Demir Çelik Sağlık Gereçleri	8	7	6	60	50	45
Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları	4	4	4	27	23	23
Alüminyum Sağlık Gereçleri	12	13	12	66	44	52
Kilitler ve Donanım Eşyaları	12	11	12	35	28	28
Isıtma ve Soğutma Cihazları	13	13	12	20	22	23
Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler	11	9	9	12	15	17
Armatür Musluk Vana ve Valfler	24	21	22	27	20	20
Güvenlik ve Alarm Sistemleri	39	32	32	26	21	17
Elektrik Malzemeleri	28	23	24	29	25	23
Yalıtımlı Kablolar	8	7	8	40	28	28
Sayaçlar	22	15	18	57	47	45
Aydınlatma Ekipmanları	22	18	20	46	35	35
Prefabrik Yapılar	13	13	13	69	52	37
Yalıtım Malzemeleri	22	18	18	28	23	22

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2023

IV. Bölüm
2024 YILI ÖNGÖRÜLERİ

IV.1 DÜNYA EKONOMİSİ 2024 ÖNGÖRÜLERİ

Sıkı Para Politikaları, Seçimler, Jeopolitik Gerginlikler ve Küresel Ayrışma 2024 Yılı Şekillendirecek

2024 yılında dünya ekonomisini şekillendirecek unsurların başında yüksek enflasyonlar karşısında uygulanacak sıkı para politikaları gelmektedir. Yüksek enflasyon ile mücadele 2024 yılında özellikle gelişmiş ülkelerin ana ekonomi politikası önceliği olmaktadır. 2023 yılından sarkan yüksek enflasyonların kalıcı olarak düşürülmesi için büyük merkez bankaları sıkı para politikaları uygulayacaklardır. 2024 yılının ikinci yarısından itibaren ise enflasyon oranlarının düşmesi ve hedeflere yaklaşması beklenmektedir. Bu çerçevede yılın ikinci yarısında büyük merkez bankalarından faiz indirimleri beklentileri de bulunmaktadır. Ancak yılın ilk yarısında enflasyon oranları yüksek kalmış ve sadece Avrupa Merkez Bankası bir faiz indirimine başlamıştır. Yılın ikinci yarısında ilk beklentilere göre daha az sayıda faiz düşüşü olacaktır.

Yüksek enflasyon hane halklarının satın alma güçlerini olumsuz etkilerken, yüksek faizler tüketim yerine tasarruf teşvik etmektedir. Bunlarda 2024 yılında dünya ekonomisini yavaşlatmaktadır.

2024 yılında dünyanın çok sayıda ülkesinde seçimler yapılmaktadır. Tayvan, Rusya, Hindistan, Güney Afrika Cumhuriyeti, Meksika, İran, Avrupa Parlamentosu, Fransa, İngiltere ve ABD seçimlerin yapılacağı önemli ülkelerdir. Seçimlerde özellikle ABD ve İngiltere'de iktidarların değişmesi de beklenmektedir. Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oluşan yeni dengeler içinde Fransa erken seçim kararı almıştır. Fransa'da AB karşıtı bir iktidar AB'de derin kriz yaratabilecektir.

2024 yılında Rusya-Ukrayna, İsrail-Filistin ve Çin-Tayvan başta olmak üzere sıcak çatışmalar ve gerginlikler devam etmektedir. Küresel ekonomi ve ticaret jeopolitik risklerden olumsuz etkilenmektedir.

ABD ve diğer Batı ülkeleri ile Rusya-Çin eksenini ve bu eksenine yakın duran ülkeler arasındaki uzaklaşma giderek küresel ayrışmayı getirmektedir. Küreselleşme bu iki eksen arasında bölünmektedir. Bu bölünmenin küresel ekonomik büyümeyi ve ticareti yavaşlatacağı öngörülmektedir.

Tablo.73 Dünya Ekonomisinde 2024 Yılı Şekillendirecek Unsurlar

1	Yüksek Enflasyon ile Mücadele-Sıkı Para Politikaları
2	ABD-Çin Hegemonya Mücadelesi, Yaptırımlar
3	Küresel Ayrışmalar Fragmentation
4	Seçimler
5	Jeopolitik Riskler
6	İklim Değişimi / Sürdürülebilirlik

Kaynak: Çalışma Ekonomisi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Dünya Ekonomisinde 2024 Büyüme Beklentisi Yüzde 2,7

2023 yılında yüzde 2,7 büyüyen dünya ekonomisinin 2024 yılında da yüzde 2,7 büyüyeceği öngörülmektedir. Gelişmiş ülkelerde büyüme yüzde 1,6'dan yüzde 1,7'ye çıkacaktır. ABD'de 2024 yılı büyüme beklentisi yüzde 2,7, Euro bölgesinde yüzde 0,9, Almanya'da yüzde 0,4 ve İngiltere'de yüzde 0,5 olarak tahmin edilmektedir.

2023 yılında yüzde 4,3 büyüyen gelişen ülkelerde 2024 yılı büyüme tahmini yüzde 4,2'dir. Çin ekonomisi gelişen ülkeler içinde yine belirleyici olacaktır. İlk çeyrekte yüzde 5,3 ile beklentilerin üzerinde büyümüş olmasına rağmen Çin için 2024 yılı büyüme tahmini yüzde 4,6'dır. Çin ekonomisinde birçok yapısal sorun ile karşı karşıyadır. Buna bağlı olarak büyüme endişeleri de sürmektedir. Gelişen ülkeler içinde Hindistan 2024 yılında yüzde 6,8 ile yine hızlı büyüyecektir. Orta ve doğu Avrupa ülkelerinde ve Rusya'da 2024 yılı büyümesi yüzde 3,1 ve yüzde 3,2 olarak tahmin edilmektedir. Orta Doğu ve Sahra Afrika ülkelerinde ise büyüme tahminleri sırası ile yüzde 2,7 ve 3,8'dir.

Tablo.74 Dünya Ekonomisi Büyüme Öngörülleri 2024

	2022 %	2023 %	2024 Tahmin %
DÜNYA	3,0	2,7	2,7
GELİŞMİŞ ÜLKELER	2,6	1,6	1,7
ABD	1,9	2,5	2,7
Euro Bölgesi	3,4	0,5	0,9
Avrupa Birliği	3,6	0,6	1,2
Almanya	1,8	-0,3	0,4
Japonya	1,0	1,9	0,9
Birleşik Krallık	4,3	0,1	0,5
Diğer Gelişmiş Ülkeler	2,7	1,8	2,0
GELİŞEN ÜLKELER	4,1	4,3	4,2
Asya Ülkeleri	4,5	5,6	5,2
Çin	3,0	5,2	4,6
Hindistan	7,2	7,8	6,8
Orta ve Doğu Avrupa	1,2	3,2	3,1
Rusya	-1,2	3,6	3,2
Orta Doğu	5,5	1,9	2,7
Orta Asya / Kafkaslar	5,6	2,4	3,1
Sahra Afrika	4,0	3,4	3,8
Kuzey Afrika	5,5	2,1	2,8

Kaynak: IMF, World Economic Outlook, 2024 Nisan

Dünya Mal Ticaretinde 2024 Yılında Yüzde 3,6 Büyüme Bekleniyor

2024 yılında dünya mal ticaretinde değer olarak yüzde 3,6 büyüme beklenmektedir. Dünya ticaret örgütü 2023 yılındaki daralma ardından 2024 yılında miktar bazında büyümenin yüzde 2,6 olacağını öngörmektedir. Yine 2024 yılında emtia ve mal fiyatları ile dünya ticaretine konu olan malların ortalama fiyatlarında yüzde 1,0 artış olacağı tahmin edilmektedir. Tahminler çerçevesinde dünya mal ticareti 2024 yılında değer olarak yüzde 3,6 artarak 24,64 trilyon dolara yükselecektir.

Tablo.75 Dünya Ticareti Öngörülleri 2024

	2021	2022	2023	2024 Tahmin
Dünya Mal İhracatı Milyar Dolar	22.321	24.943	23.784	24.640
Miktar Olarak Büyüme %	9,6	3,0	-1,2	2,6
Değer (ABD Doları) Olarak Büyüme %	26,2	11,7	-5,0	3,6
Ortalama İhraç Birim Fiyatı Değişimi %	15,0	8,4	-3,7	1,0

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü, Nisan 2024

Sıkı Para Politikaları Sonucu Enflasyonda Gerileme Bekleniyor

2024 yılında yüksek enflasyon ile mücadelede büyük merkez bankaları sıkı para politikalarını en azından yılın ilk yarısında sürdürecektir. Sıkı para politikaları ile tüketici enflasyonlarının 2024 sonunda gelişmiş ülkelerde yüzde 2,6'ya, gelişen ülkelerde ise yüzde 8,3'e ineceği öngörülmektedir.

Tablo.76 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri

GÖSTERGELER	2021	2022	2023	2024 T
Tüketici Fiyatları Gelişmiş Ülkeler %	3,1	7,3	4,6	2,6
Tüketici Fiyatları Gelişen Ülkeler %	5,9	9,9	8,3	8,3
ABD Merkez Bankası Politika Faizi %	0,25	4,50	5,50	5,00
Avrupa Merkez Bankası Politika Faizi %	0,0	2,50	4,50	4,00
İngiltere Merkez Bankası Politika Faizi %	0,1	3,50	5,25	4,75
Petrol Fiyatları %	65,8	39,8	-16,4	-6,3
Petrol Dışı Emtialar %	26,4	7,0	-5,7	-0,4

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2024, T: tahmini

IV.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ 2024 ÖNGÖRÜLERİ

Dünya İnşaat Sektöründe 2024 Yılında Yüzde 3,3 Büyüme Bekleniyor

Zorlu makroekonomik koşullar, inşaat sektörü oyuncularını üzerindeki kalıcı maliyet yükü ve sıkı para politikası koşullarının etkisi, 2024'te küresel inşaat sektörü büyümesini potansiyelin altında tutarak sektör faaliyeti üzerinde baskı oluşturacaktır. Küresel inşaat sektöründe büyüme 2024 yılında 2023 yılının üzerinde beklenmekle birlikte görünüm zayıf kalacaktır.

Covid-19 salgınının inşaat sektörü üzerindeki kümülatif etkisi, tedarik zinciri baskıları, enerji piyasasındaki aksamalar ve iş gücü sıkıntıları gibi sektör üzerindeki kısıtlayıcı etkiler 2024 yılında önemli ölçüde azalmış olacaktır. Buna rağmen inşaat sektöründe toparlanma sıkı para politikaları ve jeopolitik riskler ile sınırlanacaktır.

2024 yılında küresel ticaret akışları jeopolitik nedenlerle kesintilere ve sapmalara uğramaktadır. Alt yapı yatırımlarında piyasalar arasında yeniden yönlendirme devam edecektir. İnşaat malzemeleri enflasyonundaki düşüşün sürmesine rağmen sektör katılımcıları için mevcut girdi maliyeti yükü önemli olmaya devam edecektir. Faiz oranları da 2024 yılı genelinde ortalamaların üzerinde kalacak ve inşaat sektörlerinde proje finansmanı olanakları sınırlı ve pahalı kalmaya devam edecektir.

Daha yüksek borç servis maliyetleri ve yapısal olarak yüksek devlet borç seviyeleri, özellikle Sahra Altı Afrika'da olmak üzere çok sayıda gelişmekte olan pazarda alt yapı yatırımlarını sınırlayacaktır. Artan korumacılık, sanayi politikasının artan kullanımı ve yakından tedarik eğilimi, başta ABD olmak üzere bir dizi pazarda yeni üretim tesislerinin inşasında artışa neden olacaktır. Bir dizi büyük alt yapı pazarındaki seçimler siyasi riski artıracak ve bu da sektöre yönelik duyarlılığı artıracaktır. Bununla birlikte, daha uzun vadeli etkiler, çoğu ülkede büyük politika değişiklikleri risklerini sınırlamak için seçimleri takiben politika sürekliliği ile piyasalar arasında önemli ölçüde farklılık gösterecektir. Hindistan'daki güçlü inşaat sektörü büyümesi, alt yapı ve endüstriyel inşaata yapılan önemli kamu ve özel yatırımlardan kaynaklanacak.

Dünya inşaat sektörü oyuncularının 2024 yılında para politikalarındaki olası gevşemeden ne ölçüde fayda sağlayacağı belirsizdir. Nispeten ılımlı bir büyüme ortamında söz konusu maliyet yüküne dayanma yeteneklerine ilişkin belirsizlik, 2023'e kıyasla daha düşük faiz oranlarıyla finansmana erişimleri üzerinde baskı oluşturacaktır. Özellikle konut inşaatı olmak üzere sektörün üretimine yönelik talep, kısıtlayıcı para politikasının kalıcı etkisi nedeniyle sınırlı olacaktır. Politika faizleri, kredi faizleri, devlet tahvili getirileri ve ipotek faizleri 2024 boyunca da ortalamaların üzerinde kalmaya devam edecektir ve bu da hem arz hem de talep tarafında uygun koşullarda finansmana erişimi kısıtlayacaktır.

Tüm bu beklentiler çerçevesinde küresel inşaat sektörünün 2024 yılında yüzde 3,3 büyüyeceği tahmin edilmektedir. 2024 yılında gelişmekte olan ülkelerde büyüme yüzde 4,4, gelişmiş ülkelerde ise yüzde 2,1 olarak tahmin edilmektedir.

Tablo.77 Dünya İnşaat Sektörü Ülkeler 2024 Büyüme Ön Görüleri; Yüzde

ÜLKELER	2021	2022	2023	2024
Almanya	-5,3r	-3,3r	-2,6	-5,3
İngiltere	9,8r	6,1r	-0,5	1,0
Fransa	6,7r	-0,3r	-1,0	-2,5
İspanya	-1,0r	-3,2r	1,2	1,5
İtalya	20,7r	10,2r	-2,6	-6,0
Polonya	8,7r	5,1r	1,3	-2,5
ABD	3,7r	-6,8r	1,0	1,5
Kanada	5,4	1,1r	-1,8	-1,2
Brezilya	12,6r	-0,1r	0,6	-1,5
Hindistan	14,8r	10,0r	9,6	6,2
Çin	1,1r	5,5r	3,6	2,8
Japonya	-2,8r	-0,6r	0,9	0,6
Endonezya	2,8	2,0	4,8	4,2
Mısır	23,8	7,0r	6,8	7,4
İran	8,0r	7,1r	0,5	1,4
Irak	-4,8r	-0,3r	-1,0	5,5
Nijerya	3,1	4,5r	2,5	2,8
Rusya	4,9r	1,4r	2,6	3,0
Azerbaycan	-1,7r	13,4r	5,8	3,5
Kazakistan	8,3r	10,2r	13,3	8,0
Türkmenistan	3,5	1,0r	1,4	2,5
Özbekistan	6,8	6,6	5,5	5,8
Suudi Arabistan	1,3r	4,5r	1,6	2,6
BAE	2,1r	4,8r	3,0	4,0
Katar	1,6	4,7r	-5,7	-2,8
İsrail	10,8r	9,1r	-5,3	-8,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler Ulusal Hesaplar Veri Tabanı, * 2023 Ülke Resmi İstatistik Kurumları, 2024 Ocak Fitch Solution, r, revize edilmiştir.

IV.3 TÜRKİYE EKONOMİSİ 2024 ÖNGÖRÜLERİ

2024 yılının ilk çeyrek döneminde yerel seçimler öncesi uygulanan ekonomi programına güven azalmış ve ekonomik endişeler artmıştır. Yerel seçimler sonrası ise ekonomi yönetimi aynen devam etmektedir ve yerel seçimler sonrası ekonomi programı güçlendirilerek sürdürülmektedir.

2024 yılının geri kalanında ekonomi programı çerçevesinde sıkı para politikası sürecektir. Muhtemelen para politikası sıkılaşmasında en kısıtlayıcı seviyelere ulaşılmıştır. Yüksek faizler yılın üç çeyreğinde sürecektir.

Kamu maliyesi ayağında sıkılaşma politikaları uygulanmaktadır. Kamu harcamalarında sıkılaşma önlemleri alınmıştır. Maliye politikasındaki sıkılaşma ile programın iç talepte dengelenme, enflasyonda gerileme ve cari açığın azaltılması hedeflerine daha çabuk ulaşılacaktır. Yapısal reformlarda da

beklentiler bulunmaktadır.

Programın bir diğer önemli ayağı ise yurt dışından kaynak girişidir. Yerel seçimler öncesi kaynak girişi durmuş ve hatta çıkış yaşanmıştır. Yerel seçimler sonrası programa yeniden güven sağlanmış ve gerekli önlemler alınarak yurtdışı kaynak girişi yeniden başlamıştır. Buna bağlı olarak merkez bankası döviz rezervlerinde hızlı iyileşme yaşanmaktadır.

Programın başarısı için yurt içi hane halklarının TL'ye yeniden güven duyması ve dövizden tekrar TL'ye geçişi de kritik olacaktır. Bu çerçevede muhtemelen TL faizleri uzun bir süre yüksek kalacaktır. TL'ye geçiş hızlanmıştır. Türk Lirasında değer kaybı da yavaşlamıştır.

Tablo.78 Ekonomide 2024 Yılı Gelişmeleri

1	Ekonomi Yönetimi ve Program Devam Ediyor
2	Program Yerel Seçimler Öncesi Güven Kaybetti Yeniden Güven Sağlanıyor
3	Sıkı Para Politikası Sürecek
4	Maliye Politikası Sıkılaşacak
5	Yapısal Reformlar
6	Yeniden Dış Kaynak Girişi ve Rezerv Artışı Hedefi
7	TL'ye Yeniden Güven + Dövizden TL'ye Dönüş

Kaynak: Çalışma Ekibi

Ekonomi programının kararlılıkla uygulanması halinde 2024 yılında ana hedef tüketici enflasyonunun yüzde 38 seviyesine indirilmesidir. Bu amaçla yılın özellikle ikinci yarısında sıkı para ve maliye politikasından taviz verilmeyecektir. 2024 yılında programın yüzde 4,0 büyüme hedefi bulunmaktadır. Yanı sıra büyümenin kompozisyonunda da iyileştirme hedeflenmektedir. Tüketim yerine net ihracat ve yatırımlar ile büyüme sağlanacaktır. 2024 yılında yüzde 4 büyüme hedefine yakın bir büyüme sağlanabilecektir. Cari işlemler açığı ile bütçe açığı program hedeflerinin altında kalacaktır. Yüzde 10,3 işsizlik hedefine ulaşılacaktır. Türk Lirası, dolar kurunun muhtemelen program varsayımının altında kalacaktır.

Tablo.79 2024 Yılı Program Hedefleri

	2023 Gerçekleşme	2024 Program Hedefi
Türk Lirası Dolar Kuru Yıl Sonu	29,50	42,00
GSYİH Büyüme Yüzde	4,5	4,0
Toplam Tüketim Büyüme	10,8	3,6
Toplam Yatırımlar Büyüme	8,9	3,6
İhracat Milyar Dolar	255,8	267
Cari İşlemler Dengesi Milyar Dolar	-45,2	-34,7
Bütçe Dengesi/GSYİH %	-5,2	-6,4
TÜFE Yılsonu Yüzde	65,0	38,0
İşsizlik Oranı Yüzde	10,1	10,3

Kaynak: Orta Vadeli Program 2024-2026

IV.4 TÜRKİYE İNŞAAT SEKTÖRÜ 2024 ÖNGÖRÜLERİ

2024 yılında ekonomi programının uygulanması ve yıl sonu tüketici enflasyonu hedefine ulaşılması halinde inşaat sektöründe yüzde 5 büyüme yaşanabilecektir. Yılın ilk çeyreğinde inşaat sektörü yüzde 11,1 büyümüştür. Yılın geri kalanında büyüme yavaşlayarak sürse dahi yıllık yüzde 5 büyümeye ulaşılabilir.

Ekonomi programı para ve maliye politikası tarafındaki sıkılaştırmalar arttırılarak sürdürülecektir. Faiz oranları en az eylül ayına kadar yüksek ve sınırlayıcı seviyelerde kalacaktır. Ticari krediler ve konut kredilerinde büyümelere ilişkin sınırlamalar da sürecektir. Maliye politikası tarafında beklenen sıkılaştırma adımları da inşaat sektörü üzerinde sınırlayıcı etki yapacaktır.

Kamuda tasarruf önlemleri açıklanmıştır. Ancak deprem bölgesine yönelik 1,2 trilyon TL tutarındaki bütçe harcaması bu önlemlerin dışındadır ve yıl boyu sürecektir. Deprem bölgesinde 2024 yılı mart ayı sonuna kadar 78 bin konut (daire) inşaatı tamamlanmıştır. 2024 yıl sonuna kadar ilave olarak 122 bin adet daha konut (daire) inşaatının tamamlanması hedeflenmiştir. Ayrıca yine deprem bölgesinde konut dışı binalar, kamu binaları ve sosyal donatılar inşaatları da sürmektedir.

Kamu harcamalarında yılın geri kalanında tasarrufa gidilmesi hedeflenmektedir. Öncelikle kamu yatırımlarında tahsisler sınırlanacaktır. Yüzde 60-70 seviyesinde tamamlanmış yatırımlara tahsisler sürecektir. Diğer yatırımlara tahsisler yapılmayacaktır. Kamu yatırımları için alınacak böyle bir sınırlama kamu inşaat işlerini sınırlayacaktır. Kamu ihale yasasında da değişiklik hedeflenmektedir. Değişiklik ile tasarruf kriteri de ihale sonuçlarında belirleyici olacaktır.

Yerel seçimler öncesi tüm belediyelerde öncelikli vaatler olarak kentsel dönüşüm faaliyetleri, güçlendirme ile deprem ve afetlere hazırlıklar öne çıkmıştır. Yerel seçimler geride kalmıştır ve belediyeler kaynakları el verdiği ölçüde kentsel dönüşüm işlerini arttıracaktır. Ancak yerel yönetimlerin yüksek borçluluklara sahip olmaları faaliyetleri sınırlayabilecektir. Yine merkezi hükümetin de kentsel dönüşüm için yeni programları uygulanmaya başlayacaktır. Yarıyı bizden kampanyası daha aktif uygulanarak kentsel dönüşüme ivme sağlanacaktır. Bu çerçevede hızlanması beklenen kentsel dönüşüm faaliyetleri 2024 yılında inşaat sektöründe büyümeye katkı sağlayacaktır.

2024 yılında özel sektörün konut ve konut dışı inşaat faaliyetleri ise sıkılaştırma politikaları ve yüksek faizler/maliyetler nedeniyle sınırlı bir büyüme gösterecektir. İnşaat sektörü yüksek faizler ve artan inşaat maliyetleri nedeniyle yılın ilk yarısı sonuna kadar durağan kalacaktır. Yılın ikinci yarısında ise enflasyondaki düşüş beklentileri gerçekleşir ve piyasa faiz oranlarında düşüş başlarsa özel sektörün inşaat faaliyetlerinde de hareketlenmenin başlaması beklenmektedir.

Birinci senaryo kapsamında yukarıda inşaat sektörünü etkileyecek gelişmelerin gerçekleşmesi halinde 2024 yılında inşaat sektörü yüzde 5 büyüyecektir. Hızlanması beklenen kentsel dönüşüm faaliyetleri 2024 yılında inşaat sektöründe 1,5 puan büyüme katkısı sağlayabilecektir. Deprem bölgesindeki faaliyetler 2024 yılında inşaat sektörü büyümesine 1,5 puan katkı sağlayacaktır. Kamu yatırımlarında devam eden işler ve yeni başlayacak öncelikli projeler ile kamu inşaat faaliyetleri de inşaat sektörü büyümesine 2024 yılında 1,0 puan katkı verecektir. 2024 yılında özel sektörün konut ve konut dışı inşaat faaliyetleri ise sıkılaştırma politikaları ve yüksek faizler/maliyetler nedeniyle sınırlı bir büyüme göstereceği ve 1 puanlık bir katkı sağlayacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2023

V. Bölüm
İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023

Demir Çelik Ürünleri

Demir Çelik Sektörü Temel Göstergeleri

Demir Çelik Çubuk Profil

Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları

Demir Çelik İnşaat Aksamı

Özel Bölüm: İnşaat İskele ve Kalıpları

Demir Çelik Bağlantı Elemanları

Demir Çelik Radyatör

Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler

Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ

Özel Bölüm: Galvaniz

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ

Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi 2023 Yılında Yüzde 4,0 Azaldı

2023 yılında yüksek enflasyon ile mücadele için uygulanan sıkı para politikaları ve yüksek faizler küresel ekonomide yavaşlamaya, küresel mal ticaretinde ise daralmaya yol açmıştır. 2023 yılının ilk yarısında enerji fiyatlarının yüksek seyretmesi, gelişmiş ülkelerin uygulamış olduğu sıkılaştırıcı para politikalarının gecikmeli etkisinin inşaat sektörü başta olmak üzere tüketim ve yatırımları zayıflatması ve Çin'deki emlak piyasasında yaşanan durgunluğun etkileri görülmüştür. Buna bağlı olarak dünya çelik üretimi 2023 yılında değişmemiş ve 1.888 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Yılın ikinci yarısında metal fiyatlarında düşüş, enerji fiyatlarında normalleşme, sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm çerçevesinde yapılan alt yapı yatırımları ile Çin hükümetinin çelik sektörünü destekleyici adımlar atması dünya çelik üretimini destekleyen unsurlar olmuştur. Türk demir çelik sektörü de bu etkileri farklı ölçülerde yaşamıştır. Buna bağlı olarak ham çelik üretimi 2023 yılında yüzde 4,0 azalmış ve 33,7 milyon tona inmiştir.

Dünya ham çelik üretimi ise 2023 yılında değişmemiştir. En büyük üretici Çin'de üretim 2023 yılında aynı kalmış ve 1.019 milyon olmuştur. Çin'in açılma politikasına rağmen üretim değişmemiştir. Hindistan ikinci büyük üreticidir ve 2023 yılında üretimi yüzde 11,8 artarak 140,2 milyon ton olmuştur. Japonya'da üretim yüzde 2,5 azalmış ve 87,0 milyon ton olmuştur. ABD'de de üretim 80,7 milyon ton ile aynı kalmıştır. Rusya'da üretim 2023 yılında yüzde 5,7 artmış ve 75,8 milyon tona yükselmiştir. Savunma sanayi üretimi ile demir çelik ihtiyacı artmıştır. Güney Kore'nin üretimi yüzde 1,4 artmış ve 66,7 milyon tona çıkmıştır. Almanya'nın üretimi yüzde 4,1 azalmış ve 35,4 milyon ton olmuştur. Türkiye 33,7 milyon ton üretimi ile sekizinci sırada yer almıştır. Brezilya'da üretim 31,9 milyon tona inmiştir. Onuncu üretici İran'da üretim yüzde 1,6 artmış ve 31,1 milyon ton olmuştur.

Tablo.80 Ham Çelik Üretimi

Yıllar	Bin Ton
2019	33.700
2020	35.800
2021	40.360
2022	35.100
2023	33.700

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, 2024

2023 yılında Türkiye'nin kütük üretimi yüzde 5,0 azalarak 21,65 milyon tona düşerken, slab üretimi 2022 yılına kıyasla yüzde 2,3 azalarak 12,06 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. 2023 yılında talepteki artışa rağmen kütük ve slab ürünlerde üretim 2022 yılından sonra 2023 yılında da gerileme göstermiştir.

Tablo.81 Ürünler Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

Yıllar	Kütük	Slab	Toplam
2019	20.944r	12.799r	33.743r
2020	23.234r	12.576r	35.810r
2021	26.086r	14.274r	40.360r
2022	22.789r	12.346r	35.135r
2023	21.651	12.062	33.713

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, 2024, r: revize edilmiştir

Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretiminde Elektrikli Ocaklar Üretimi Yüzde 15,9 Geriledi

Ham çelik üretimi iki ayrı yöntemle gerçekleşmektedir. İlki elektrik ocaklı (EO) tesislerdeki üretimdir. İkincisi ise bazik oksijen fırını (BOF) olarak bilinen entegre tesislerdeki üretimdir. Elektrik ocaklı tesisler girdi olarak hurda, entegre tesisler ise girdi olarak demir cevheri kullanmaktadır. 2023 yılında elektrik ark ocaklı tesislerde üretim yüzde 3,9 azalarak 24,15 milyon tona, entegre tesislerde ise üretim yüzde 4,5 azalarak 9,56 milyon tona inmiştir.

Tablo.82 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

Yıllar	EO	BOF	Toplam
2019	22.884	10.859	33.743
2020	24.782	11.018	35.810
2021	28.902r	11.458r	40.360
2022	25.123r	10.010r	35.133r
2023	24.153	9.560	33.713

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, 2024, r: revize edilmiştir

Uzun Mamul Üretimi 2023 Yılında Yüzde 0,4 Azaldı, Yassı Mamul Üretimi Yüzde 0,8 Arttı

2023 yılında Türkiye'nin nihai mamul üretimi 2022 yılına oranla yüzde 0,1 artmış ve 37,12 milyon ton olmuştur. 2023 yılında yassı mamul ürünlerin üretimi yüzde 0,8 artmış ve 13,69 milyon tona çıkmıştır. Uzun ürünler üretimi yüzde 0,4 azalmış ve 23,44 milyon ton olmuştur.

Tablo.83 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi; Bin Ton

Yıllar	Uzun	Yassı	Toplam
2019	20.235r	13.444r	33.679r
2020	22.959r	13.857r	36.816r
2021	26.755r	14.644r	41.399r
2022	23.530r	13.573r	37.104r
2023	23.439	13.685	37.124

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, 2024, r: revize edilmiştir

Nihai Mamul Tüketimi 2023 Yılında Yüzde 17,2 Arttı

Türkiye'nin nihai ürün tüketimi 2023 yılında yüzde 17,2 artarak 38,1 milyon ton seviyesine çıkmıştır. Uzun ürün tüketimi yüzde 18,7 artmış ve 17,8 milyon ton olmuştur. Yassı ürün tüketimi ise yüzde 16,0 artarak 20,3 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Uzun ürün tüketimi 2023 yılında yüksek bir artış göstermiştir.

Tablo.84 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi; Bin Ton

Yıllar	Uzun	Yassı	Toplam
2019	10.300	15.700	26.000
2020	13.785	15.720	29.505
2021	16.000	17.400	33.400
2022	15.000	17.500	32.500
2023	17.800	20.300	38.100

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, 2024

DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat demiri olarak kullanılan demir çelik çubuk profil sanayi Türkiye'nin en eski ve köklü sanayilerinden biri olup dünya ölçeğinde üretim kapasitesine sahiptir. Demir çelik çubuk profil sanayinde 2023 yılı itibarıyla 330 girişim faaliyet göstermektedir.

2022 yılında üretim yüzde 8,0 artarak 31,34 milyon tona yükselmişken, 2023 yılında üretim yüzde 9,0 artarak 34,16 milyon tona ulaşmıştır. Yurtiçinde yaşanan deprem afeti iç talepte artışa yol açmıştır. İhracattaki düşüğe rağmen 2023 yılında büyüyen iç talep üretimi desteklemiştir.

Tablo.85 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Milyon Ton
2019	256	22,17
2020	252	24,84
2021	268	29,02
2022	325r	31,34
2023	330	34,16

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik çubuk profil iç pazarı yıllar itibarıyla kademeli olarak büyümektedir. İç pazarda tüketim 2019 yılında 13,24 milyon ton iken, 2023 yılında 28,61 milyon ton tüketim gerçekleşmiştir. 2023 yılında yaşanan deprem afeti sonrası demir çelik profil ihtiyacı ve talebi önemli ölçüde artmıştır. Tüketim büyüklüğü ve eğilimleri inşaat sektörü için önemli bir öncü göstergedir. Üretim tarafında da tüketime paralel bir

artış gerçekleşmiştir. 2023 yılında 34,16 milyon ton üretim gerçekleşmiş, üretimin 6,13 milyon tonu ihraç edilmiştir.

Tablo.86 Demir Çelik Çubuk Profil İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	22.174.353	9.350.658	417.714	13.241.409
2020	24.843.081	8.848.199	309.082	16.303.964
2021	29.016.719	10.822.483	412.942	18.607.178
2022	31.338.060	8.661.124r	463.606	23.185.542r
2023	34.163.480	6.128.439	576.505	28.611.546

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye demir çelik çubuk profil dış ticaretinde çok önemli bir ihracatçı ülkedir. Pandemi salgını ile yaşanan düşüş sonrası 2021 yılında miktar olarak demir çelik çubuk ve profil ihracatında yüzde 22,3 artış ve 10.822.483 tonluk ihracat gerçekleşmiştir. 2021 yılında emtia ve metal fiyatlarındaki yüksek artışlar ihracat birim fiyatının 0,69 dolar/kg seviyesine kadar çıkmasına yardımcı olmuştur. 2022 yılında bazı gelişmiş ülke ihracat pazarlarındaki daralma ile Çin'in piyasalara hızlı geri dönüşü ile ihracatımız 8,62 milyon tona gerilemiştir. 2023 yılında ise küresel pazarlardaki daralma ve fiyatlardaki düşüşler sonucu değer olarak ihracat yüzde 37,9 azalmış ve 4,24 milyar dolara düşmüştür. Miktar olarak ihracatta gerileme yüzde 28,9 olmuştur. Ortalama ihracat birim fiyatı 2023 yılında yüzde 10,0'a düşmüş ve 0,69 dolara gerilemiştir.

Tablo.87 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	9.350.658	4.693,5	0,50
2020	8.848.199	4.140,6	0,47
2021	10.822.483	7.420,3	0,69
2022	8.616.124	6.837,1r	0,79
2023	6.128.439	4.236,0	0,69

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye sınırlı ölçüde demir çelik çubuk profil ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok farklı nitelik ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kısmen fiyat avantajları için ve de yurtiçi teslimlerde yaşanan sıkışıklık dönemlerinde yapılmaktadır. 2020 yılında salgın ile düşen ithalat 2021 yılında yeniden artmış ve 401,5 milyon dolar değerinde 412.942 ton ithalat gerçekleşmişti. 2022 ve 2023 yıllarında da ithalat artışı sürmüştür. 2022 yılında değer olarak yüzde 12,1 artan ithalat 2023 yılında yüzde 4,3 yükselerek 569,1 milyon dolara çıkmıştır. 2023 yılında 576.505 ton ithalat gerçekleşmiştir. İthal birim fiyatı ise yüzde 20 düşerek 0,99 dolar/kg olmuştur.

Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	417.714	273,2	0,65
2020	309.082	221,8	0,72
2021	412.942	401,5	0,97
2022	463.606	545,5	1,18
2023	576.505	569,1	0,99

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye çok farklı ve uzak coğrafyalardaki pazarlara demir çelik çubuk profil ihracatı yapmaya devam etmektedir. 2022 yılında olduğu gibi 2023 yılında da en büyük pazar olarak ilk sırayı yine İsrail almıştır. İsrail'e yapılan ihracatta geçen sene-ye göre yüzde 38 düşerek 1 milyar dolar seviyesinin altına inmiştir. Filistin ile sıcak çatışmanın geçen Ekim ayından bu yana durmadığı İsrail'e genel bir ihracat kısıtlaması da getirilmiş olup 2024 yılında ihracatın çok daha düşeceğini öngörmekteyiz. Yemen ve Romanya pazarları istikrarlı çizgisini sürdürmektedirler. ABD'ye yapılan ihracatta çok ciddi şekilde düşmüştür.

Tablo.89 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İsrail	1.038.994.650	1	İsrail	641.928.236
2	Yemen	533.106.763	2	Yemen	473.029.657
3	ABD	322.306.459	3	Romanya	203.690.675
4	Romanya	319.788.304	4	Etiyopya	157.228.935
5	Kanada	283.733.239	5	Fas	137.517.159
6	İngiltere	254.074.397	6	Mısır	108.394.502
7	Senegal	168.093.645	7	KKTC	91.625.531
8	Arnavutluk	167.321.396	8	Panama	85.318.203
9	Fas	166.860.116	9	Senegal	85.013.396
10	Peru	158.817.054	10	Kanada	84.848.982
Toplam İhracat		6.836.637.121	Toplam İhracat		4.246.008.592

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin demir çelik çubuk profil ithalatında, ilk sıralarda geçen sene olduğu gibi İspanya, İngiltere ve Güney Kore üçlüsü yer almaktadır. Çin'den yapılan ithalat dalgali bir seyir izlemektedir. Geçtiğimiz senelerde ithalat sıralamalarında devamlı ilk 10 ülke içinde yer alan Rusya bu sene bazı kısıtlamalar nedeni ile ilk 10 sıradaki yerini kaybetmiştir. 2022 yılında ithalatı yüzde 107 arttırdığımız İspanya'dan ithalat bu sene gerilemiştir. İthalattaki en çok artış İngiltere'den olmuştur.

Tablo.90 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İspanya	142.878.124	1	İspanya	124.541.021
2	Güney Kore	74.728.133	2	İngiltere	103.539.104
3	İngiltere	58.294.208	3	Güney Kore	93.949.393
4	Çin	47.906.218	4	İtalya	52.068.008
5	Almanya	37.371.976	5	Almanya	37.866.426
6	İtalya	32.312.483	6	Çin	34.058.446
7	Romanya	27.447.946	7	Romanya	22.078.370
8	Slovakya	21.649.222	8	Slovakya	17.473.467
9	Rusya	21.205.931	9	Lüksemburg	11.535.695
10	Lüksemburg	19.535.728	10	Fransa	10.837.678
Toplam İthalat		545.479.210	Toplam İthalat		569.124.970

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin demir çelik çubuk profil ihracatı 2021 yılında salgın sonrası toparlanma döneminde pazarlarda uygulanan önlemlerin de azalması sonucu önemli bir artış göstermiş ve payı da yüzde 12,1'e yükselmişti. 2022 yılında dünya ihracatından alınan pay gerilemişti. 2023 yılında ihracatta düşüş hızlanarak devam etmiştir. Dünya ihracatında da sert bir düşüş gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye'nin 2023 yılında dünya ihracatı içindeki payı yüzde 8,9'a gerilemiştir. Dünya ihracatı içindeki pay tek haneye inmiş ve son yılların en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo.91 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	3.915	34.480	11,4
2018	5.425	43.578	12,5
2019	4.694	40.719	11,5
2020	4.141	37.061	11,2
2021	7.420	61.590	12,1
2022	6.837,1r	67.746r	10,1r
2023	4.246,0	47.460	8,9

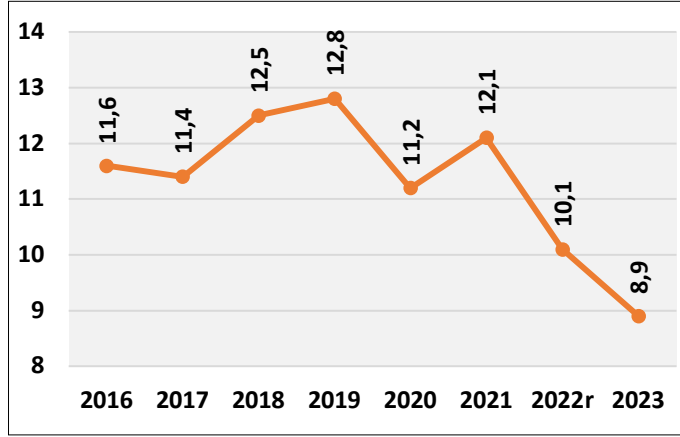
Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatçıları ve İthalatçıları

2022 yılında Çin piyasalara çok hızlı bir geri dönüş yapmış ve ihracatını bir yılda neredeyse 2 katına çıkararak 10,05 milyar dolar ile ilk sıraya yerleşmişti. Ancak aynı hızın 2023 yılında sürmediğini görmekteyiz. Bunda demir çelik fiyatlarındaki düşüş etkili olurken, ayrıca genel olarak talepte beklenenden çok daha fazla düşüşün olduğu gözlenmektedir. Türkiye dünya demir çelik çubuk profil ihracatında 2023 yılında 4,25 milyar dolar ile ikinci sıradadır.

Grafik.57 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Tablo.92 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	10.052.665.000	1	Çin	7.069.463.000
2	Türkiye	6.836.637.121	2	Türkiye	4.246.008.592
3	İtalya	4.894.025.000	3	Almanya	3.680.594.000
4	Almanya	4.460.789.655	4	İtalya	3.625.467.000
5	İspanya	3.539.589.644	5	İspanya	2.839.013.000
6	Polonya	2.268.525.657	6	Malezya	1.836.690.000
7	Malezya	1.996.649.000	7	Polonya	1.802.388.000
8	Lüksemburg	1.672.820.028	8	ABD	1.405.155.000
9	Fransa	1.584.829.000	9	Fransa	1.246.892.000
10	ABD	1.544.331.211	10	Lüksemburg	1.226.063.000
Toplam İhracat		67.746.476.000	Toplam İhracat		47.460.464.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2023 yılında dünya demir çelik çubuk profil ithalatında ilk sıralarda geçen sene olduğu gibi aynı ülkeler yer almış, ancak ilk sırayı ABD almıştır. Tablo. 93'ten de görüldüğü gibi hemen hemen tüm ülkelerin ithalatında düşüşler yaşanmıştır. Ton başına fiyatlarda gerileme başlıca nedenlerden biri olsa da inşaat sektörü genel olarak bir duraksama içine girmiştir. İthalatta ilk 10 sıralamasına 2023 yılında Singapur girmiş, Romanya ise yerini kaybetmiştir. Türkiye'de ise ithalatta bir miktar artış yaşanmıştır. Bu artışla beraber Dünya İthalatçı ülkeler sıralamasında Türkiye üst sıralara tırmanmıştır.

Tablo.93 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	4.677.818.807	1	ABD	3.166.143.000
2	ABD	3.980.117.038	2	Almanya	3.131.976.000
3	Fransa	2.759.934.000	3	Fransa	2.102.761.000
4	Kanada	2.217.867.470	4	Kanada	1.742.229.000
5	Hollanda	1.773.714.908	5	Hong Kong	1.471.936.000
6	Polonya	1.721.738.466	6	Polonya	1.344.014.000
7	Hong Kong	1.695.866.778	7	Hollanda	1.335.504.000
8	İngiltere	1.676.720.998	8	İngiltere	1.274.931.000
9	Güney Kore	1.470.721.000	9	Singapur	1.245.844.000
10	Romanya	1.387.065.000	10	Güney Kore	1.244.813.000
29	Türkiye	545.479.210	21	Türkiye	569.124.970
Toplam İthalat		62.177.888.000	Toplam İthalat		48.285.529.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik boru (tüpler, içi boş profiller) ve boru bağlantı parçaları sanayi, demir çelik sektöründe üretim ve ihracat açısından Türkiye'nin en önemli sanayilerinden biri olmaya devam etmektedir. Her türlü alt yapı inşaat ve projesi için çelikten boru üreten sanayi özellikle petrol ve doğal gaz iletim hatlarında kullanılan boruların tedarikini de gerçekleştirmektedir. Üretim ve ihracat büyük projelere bağlı olarak dalgalanmalar gösterebilmektedir.

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayi üretimi 2023 yılında yüzde 2,4 azalarak 4,68 milyon tona inmiştir. 2023 yılında iç ve dış talepteki yavaşlama yanı sıra şubat ayında yaşanan deprem afeti de üretimi olumsuz etkilenmiştir. Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları üretimi 2022 yılında ise yüzde 2,4 artarak 4,8 milyon ton olmuştur.

Tablo.94 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	211	4.103.775
2020	210	4.350.000
2021	214	4.570.000
2022	215	4.796.000
2023	218	4.680.000

Kaynak: TÜİK, Çelik Boru Üreticileri Derneği

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları hem iç pazarın ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. İç pazarda yer alan büyük ölçekli projelerin taleplerine bağlı olarak iç tüketim yıllar itibarıyla dalgalanma göstermeye devam etmektedir. 2023 yılında iç talepte Sakarya gaz sahası kara boru hattı projesi olumlu katkı sağlamıştır. Deprem afeti, seçimler ve ekonomi politikalarındaki değişiklikler ise iç talebi sınırlamıştır. Buna bağlı olarak demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları iç tüketimi 2023 yılında yüzde 1,5 azalarak 3.156.922 tona inmiştir.

Tablo.95 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	4.103.775	1.952.191	388.117	2.539.701
2020	4.350.000	1.955.623	397.693	2.792.070
2021	4.570.000	1.986.509	453.953	3.037.444
2022	4.796.000r	2.202.767	611.316	3.204.549r
2023	4.680.000	2.083.152	560.074	3.156.922

Kaynak: TÜİK, Çelik Boru Üreticileri Derneği, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayinin dış pazarlarda rekabet gücü yüksek olup üretiminin önemli bir bölümünü ihraç etmektedir. Dünyadaki inşaat ve alt yapı yatırım faaliyetlerindeki gelişmelerin yarattığı talep dalgalanmaları ihracatı da etkilemektedir. 2023 yılında dünya genelinde uygulanan sıkı para politikaları ve yüksek faizler inşaat sektörleri ile yatırımları sınırlamıştır. ABD ve AB'nin ithalat kısıtlamaları da 2023 yılı boyunca devam etmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 5,4 azalırken, değer olarak da yüzde 12,5 gerilemiştir. Demir çelik fiyatlarında küresel olarak yaşanan düşüş ile ihracat birim fiyatı 1,20 dolar/kg seviyesinden 2023 yılında 1,12 dolar/kg seviyesine inmiştir.

Tablo.96 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	1.952.191	1.569,3	0,80
2020	1.955.623	1.445,8	0,74
2021	1.986.509	2.138,7	1,08
2022	2.202.767	2.654,1	1,20
2023	2.083.152	2.323,0	1,12

Kaynak: TÜİK

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatı daha çok yurtiçindeki büyük enerji ve alt yapı projeleri ihalelerine

katılan ve kazanan yabancı üreticiler ile gerçekleşmektedir. Türkiye'deki yatırım projeleri ve ölçekleri bu itibarla ithalat için de ölçü olabilmektedir. Demir çelik boru ve bağlantı parçaları ithalatı 2023 yılında miktar olarak yüzde 8,4 azalarak 560.074 ton, değer olarak ise 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı ise 2,14 dolar/kg olmuştur.

Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	388.177	668,6	1,72
2020	397.693	666,2	1,68
2021	453.953r	860,5	1,90
2022	611.316	1.321,6	2,16
2023	560.074	1.199,5	2,14

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Toplam demir çelik boru ve bağlantı parçaları ithalatının yüzde 12 düştüğü 2023 yılında, Romanya en çok ihracat yaptığımız ülke olmaya devam etmektedir. Ancak geçen sene göre ihracatta yüzde 6,2 düşüş gerçekleşmiştir. İhracatı arttırdığımız ülke ise güney komşumuz Irak olmuştur. 2022 yılında 159 milyon dolar olan ihracat 50 milyon dolarlık artış ile 209 milyon dolara yükselmiştir. Irak'ın arkasından en çok ihracat yaptığımız ülke ise Fas'tır. Geçen sene ilk 10 ihracat pazarımız içinde yer almayan Fas'a çok ciddi bir ihracat artışı gerçekleşmiştir. Yine Gürcistan'a da önemli ihracat artışı sağlanmıştır. Avrupa'da yaşanan durgunluk bu ülkelere yaptığımız ihracatın önüne set çekmiştir.

Tablo.98 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Romanya	306.419.205	1	Romanya	287.118.089
2	ABD	267.855.202	2	Irak	209.881.704
3	İngiltere	218.263.565	3	Fas	199.099.549
4	Irak	159.001.641	4	ABD	168.687.904
5	İsrail	151.020.232	5	İngiltere	154.585.187
6	Mısır	118.633.548	6	Almanya	94.679.031
7	Almanya	107.109.404	7	İtalya	82.601.060
8	İtalya	98.144.987	8	Belçika	68.951.338
9	Kanada	94.364.564	9	Kanada	61.648.465
10	Belçika	90.842.783	10	Gürcistan	54.410.369
Toplam İhracat		2.653.698.926	Toplam İhracat		2.322.926.935

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2023 yılında demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatında ilk dört ülke sıralarını korumuştur. Çin, İtalya, Almanya ve Rusya 4 önemli tedarikçi olmaya devam etmiştir. Çin'den ithalat artarken AB ülkelerinden gerçekleştirilen ithalat azalmıştır. Uzak Doğu ülkesi Endonezya'dan yapılan ithalat da artmıştır.

Tablo.99 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	437.250.380	1	Çin	459.511.210
2	İtalya	265.393.678	2	İtalya	134.008.172
3	Almanya	128.286.377	3	Almanya	114.133.419
4	Rusya	71.225.857	4	Rusya	73.945.375
5	Romanya	41.289.688	5	Avusturya	35.764.554
6	Ukrayna	40.390.398	6	Romanya	33.680.915
7	Avusturya	26.087.495	7	Güney Kore	28.285.424
8	Hindistan	25.585.543	8	Endonezya	28.117.711
9	Güney Kore	23.581.522	9	Hindistan	27.599.489
10	ABD	23.419.854	10	ABD	23.494.282
Toplam İthalat		1.321.624.247	Toplam İthalat		1.199.484.109

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

2021 yılında dünya ekonomisi, ticareti ve inşaat sektöründe yaşanan hızlı toparlanma ile dünya çelik boru ve bağlantı parçaları ihracatı da yüzde 19,5 artmış ve 74,4 milyar dolara yükselmiştir. 2022 yılında dünya ihracatı yüzde 20,2 artarak 94,21 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu artışta Rusya-Ukrayna savaşı sonucu metal ve demir-çelik fiyatlarında yaşanan sıçrama da etkili olmuştur. 2023 yılında ise küresel yavaşlama ve demir-çelik fiyatlarındaki gerileme ile dünya ihracatı yüzde 6,2 gerilemiş ve 88,35 milyar dolara inmiştir.

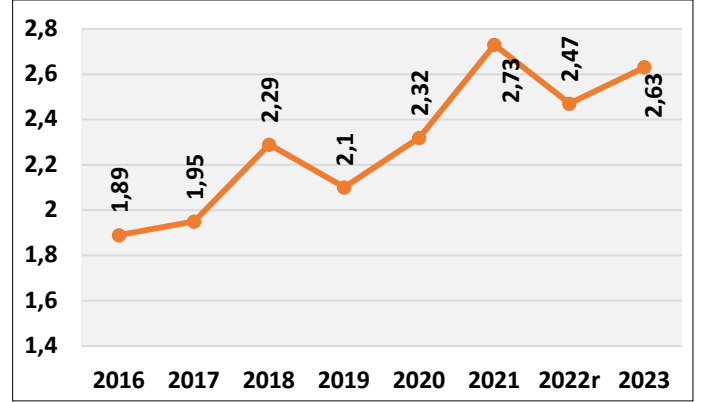
Türkiye'nin dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatı içindeki payı 2021 yılında ihracatın daha yüksek artışı ile yüzde 2,32'den yüzde 2,73'e yükselmiştir. 2022 yılında Türkiye'nin payı yüzde 2,47'ye inmiştir. 2023 yılında ise önemli pazarlardaki yavaşlamaya rağmen Türkiye payını yüzde 2,63'e çıkarmıştır.

Tablo.100 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	1.431,8	73.520	1,95
2018	1.783,1	78.268	2,29
2019	1.569,3	74.891	2,10
2020	1.445,8	62.243	2,32
2021	2.138,7	78.375	2,73
2022	2.654,1	94.221r	2,47r
2023	2.323,0	88.352	2,63

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Grafik.58 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları ve İthalatçıları

Dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçalarında en çok ihracat yapan ülke son iki yılda olduğu gibi Çin'dir. Çin'in ihracatı değer olarak bir önceki seneye göre yüzde 17 gerilemiştir. Almanya ise ihracatını yüzde 19 arttırarak sıralamada İtalya'yı geçerek ikinci sıraya yükselmiştir. İhracatında sınırlı gerileme yaşayan İtalya ilk üç sıradaki yerini korumuştur. En çok boru ihracatı yapan ilk 10 ülke sıralamasında Meksika yerine Kanada'yı görmekteyiz. Türkiye dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatçıları arasında 7.sıradaki yerini korumaktadır.

Tablo.101 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	22.236.694.000	1	Çin	18.445.884.000
2	İtalya	8.761.566.000	2	Almanya	8.334.854.000
3	Almanya	7.014.225.513	3	İtalya	8.332.165.000
4	ABD	4.661.251.399	4	ABD	4.619.670.000
5	Güney Kore	4.630.681.000	5	Güney Kore	4.145.652.000
6	Japonya	3.859.415.704	6	Japonya	4.125.578.000
7	Türkiye	2.653.698.926	7	Türkiye	2.322.926.935
8	İspanya	2.315.880.467	8	İspanya	2.297.115.000
9	Avusturya	2.043.003.000	9	Avusturya	2.043.149.000
10	Meksika	1.999.005.925	10	Kanada	2.024.066.000
Toplam İhracat		94.221.367.000	Toplam İhracat		88.351.841.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

ABD dünyanın en büyük demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithal eden ülke olmayı uzun yıllardır sürdürmektedir. ABD'nin korunma önlemleri ile 2019 ve 2020 yıllarında gerileyen ithalat rakamı 2021 ve 2022 yıllarında sıçrama göstermiş ve 15,42 milyar dolara yükselmişti. 2023 yılında

ise ihracatta gerileme yaşansa da dünyadaki en büyük demir çelik boru pazarı ABD'dir. Geçen sene ilk beş ithalatçı ülke içinde yer alan, Almanya, Kanada, Fransa ve Meksika bu sene de yerlerini korumuştur. İthalatı gerileyen Türkiye 2023 yılında en çok ithalat yapan 22. ülke olmuştur.

Tablo.102 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	15.423.210.995	1	ABD	14.305.123.000
2	Almanya	5.847.397.690	2	Almanya	5.094.529.000
3	Kanada	4.460.395.718	3	Kanada	3.854.569.000
4	Fransa	2.783.562.000	4	Fransa	2.536.073.000
5	Meksika	2.181.419.466	5	Meksika	2.352.244.000
6	Çin	2.141.734.000	6	BAE	2.308.684.000
7	İtalya	2.107.624.871	7	İngiltere	2.285.993.000
8	Hollanda	2.045.060.058	8	Çin	2.132.081.000
9	İngiltere	1.965.422.032	9	İtalya	2.129.035.000
10	Endonezya	1.726.663.000	10	Endonezya	2.084.727.000
17	Türkiye	1.321.624.247	22	Türkiye	1.199.484.109
Toplam İthalat		93.326.655.000	Toplam İthalat		89.820.063.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMAMI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik inşaat aksamı; inşaat ve inşaatın parçaları için metal çatıların ya da iskeletlerin imalatı (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.) -metal endüstriyel iskeletlerin imalatı (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeletler)- çoğunluğu metalden inşaat şantiyeleri, modüler sergi elemanları vb. gibi prefabrik binaların imalatını kapsamaktadır. Ayrıca bu kapsamda çelik tel çubukların soğuk çekilmesi yöntemiyle çekilmiş ve inşaatlarda kullanılan çelik tel imalatı da yer almaktadır.

Demir çelik inşaat aksamı üretimi 2023 yılında yüzde 3 gerileyerek 2,4 milyon tona inmiştir. 2023 yılında faaliyet gösteren firma sayısı 1.012 olmuştur.

Tablo.103 Demir Çelik İnşaat Aksamı Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	918	2.308.800
2020	973	2.385.584
2021	954	2.810.218
2022	991	2.472.992
2023	1.012	2.398.800

Kaynak: TÜİK,

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik inşaat aksamı iç tüketimi 2023 yılında durağan kalmış ve geçen yılın büyüklüğünü korumuştur. 2021 yılındaki sıçrama ardından 2022 yılında iç tüketim önemli ölçüde daraldıktan sonra 2023 yılında yüzde 0,3 büyümeye ile 1.396.366 ton olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında yılın ikinci yarısında uygulanan sıkılaştırma politikaları iç tüketimi sınırlamıştır. Deprem bölgesi inşaatları ile dönüşüm inşaatları ise iç talebi desteklemiştir.

Tablo.104 Demir Çelik İnşaat Aksamı İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	2.308.800	813.780	45.683	1.540.703
2020	2.385.584	854.820	77.030	1.607.896
2021	2.810.218	934.319	73.283	1.949.182
2022	2.472.992	1.151.950	71.469	1.392.511
2023	2.398.800	1.098.779	96.345	1.396.366

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Demir çelik inşaat aksamı da Türkiye'nin önemli ihracat kalemlerinden biri olmaya devam etmektedir. 2020 yılında yaşanan salgın sonrası 2021 ve 2022 yıllarında ihracatta önemli artışlar yaşanmıştı. 2023 yılında ise pazarlarda inşaat sektörlerinde ortaya çıkan daralmalar ihracatı olumsuz etkilemiştir. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 4,6 azalmış ve 1.098.779 tona inmiştir. İhracat değer olarak ise yüzde 3,0 artarak 2,4 milyar dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları 2022 yılındaki 2,01 dolar/kg seviyesinden 2023 yılında 2,18 dolar/kg seviyesine yükselmiştir. Birim fiyatı artışı ihracatın değer olarak da büyümesini sağlamıştır.

Tablo.105 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	813.780	1.326,6	1,63
2020	854.820	1.338,5	1,57
2021	934.319	1.728,7	1,85
2022	1.151.950	2.315,0	2,01
2023	1.098.779	2.396,0	2,18

Kaynak: TÜİK

Demir çelik inşaat aksamı ithalatı 2023 yılında önemli ölçüde artmıştır. Demir çelik inşaat aksamı ithalatı 2021 ve 2022 yıllarında geriledikten sonra 2023 yılında yeniden yükselmiştir. 2023 yılında değer olarak ithalat bir önceki seneye göre yüzde 21,9 artmış ve 382,9 milyon dolarlık demir çelik inşaat aksamı ithal edilmiştir. 2023 ithalat miktar olarak ise yüzde

34,8 artarak 96.345 tona çıkmıştır. 2023 yılında dünya metal fiyatlarında düşüşler yaşanmıştır. Buna bağlı olarak 2022 yılında yüzde 4,39 dolar/kg olarak gerçekleşen ortalama ithalat birim fiyatı 2023 yılında 3,97 dolar/kg seviyesine inmiştir.

Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	45.683	122,3	2,68
2020	77.030	229,0	2,97
2021	73.283	314,1	4,29
2022	71.469	314,1	4,39
2023	96.345	382,9	3,97

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk 4 pazar 2023 yılında da değişmemiştir. En çok inşaat aksamı satılan ülkeler Irak, Almanya, ABD ve Fransa olmuştur. Fransa ve ABD'ye yapılan ihracat artarken Almanya ve Irak'a ise azalmıştır. İhracat yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinden her zamanki gibi olumlu etkilenmeye devam etmektedir. Hacim ve ağırlık olarak büyük olan ihracat taşımaları nedeniyle daha çok yakın pazarlar tercih edilmekte olsa da uzak pazar olan ABD'ye dahi ihracat devam etmektedir. İhracat pazarlarımız arasında hızla ihracatımızın arttığı Bulgaristan dikkat çekmektedir. En çok ihracat yaptığımız 10 ülke arasında görmeye alışık olduğumuz Türki Cumhuriyetler 2023 yılında ilk 10 ülke arasında yer almamaktadır. Irak, ABD ve İsrail'in dışındaki ülkelerin hepsi Avrupa ülkeleridir.

Tablo.107 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	226.074.762	1	Irak	200.528.224
2	ABD	192.422.098	2	Almanya	175.831.020
3	Almanya	128.356.749	3	ABD	145.836.234
4	Fransa	94.275.205	4	Fransa	115.990.958
5	İsrail	93.608.896	5	Bulgaristan	80.766.082
6	Rusya	75.100.070	6	İsrail	78.519.331
7	İsveç	71.199.215	7	Macaristan	75.133.246
8	Bulgaristan	64.581.290	8	İngiltere	73.353.765
9	Türkmenistan	60.718.346	9	İspanya	71.720.836
10	Azerbaycan	57.616.350	10	Polonya	69.424.367
Toplam İhracat		2.314.197.564	Toplam İhracat		2.395.504.127

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2023 yılı itibarıyla en çok demir çelik inşaat aksamı ithalatı yapılan ülke 2022 yılında olduğu gibi Rusya olmuştur.

Rusya'nın ardından Çin en çok ithalat yaptığımız ülke olmaya devam etmektedir. Almanya'dan ithalat artarken, İtalya'dan azalmıştır. İthalat farklı ürün ihtiyaçlarına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Hindistan da 2023 yılında ilk kez tedarikçi ülke olarak ilk 10 ülke arasında yer almıştır.

Tablo.108 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Yapılan Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Rusya	91.963.361	1	Rusya	124.383.435
2	Çin	47.149.359	2	Çin	69.397.284
3	Almanya	30.938.059	3	Almanya	45.336.105
4	İtalya	21.829.983	4	Güney Kore	21.291.850
5	İspanya	18.907.172	5	İspanya	18.455.838
6	Güney Kore	17.761.701	6	İtalya	15.269.166
7	Avusturya	10.997.323	7	Avusturya	12.508.385
8	Norveç	7.846.010	8	Irak	10.882.805
9	Hollanda	5.325.409	9	Hindistan	6.804.494
10	Polonya	5.107.711	10	Polonya	4.201.521
Toplam İthalat		314.066.570	Toplam İthalat		382.907.212

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik inşaat aksamı ihracatı 2023 yılında küresel ekonomik yavaşlamaya rağmen artmış ve 69,13 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin demir çelik inşaat aksamı ihracatı da 2022 yılından sonra 2023 yılında de artış göstermiştir.

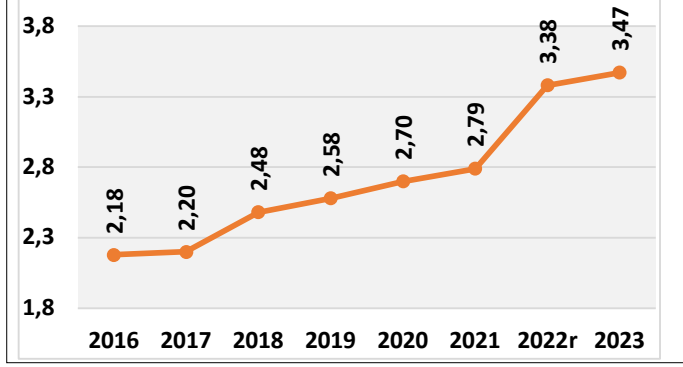
Türkiye'nin demir çelik inşaat aksamı ihracatının dünya ihracatından aldığı pay da yükselmektedir. 2017-2021 yılları arasında yüzde 2,20'den yüzde 2,79'a yükselen pay 2022 yılında ilk defa yüzde 3'ün üzerine çıkarak yüzde 3,38 olmuştur. 2023 yılında ise pay artışı devam etmiş ve yüzde 3,47 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.109 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	1.047,7	47.611	2,20
2018	1.213,4	48.985	2,48
2019	1.326,6	51.515	2,58
2020	1.338,5	49.626	2,70
2021	1.728,7	61.854	2,79
2022	2.315,0	68.382r	3,38
2023	2.396,0	69.125	3,47

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r, revize edilmiştir

Grafik.59 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatı ve İthalatında Ülkeler

Dünya demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk sırayı 19,9 milyar dolar ile Çin almaktadır. Çin pandemiden sonra kendisine karşı uygulanan koruma önlemleri ile karbon emisyon kısıtlamalarına rağmen 2022 yılında tekrar dünya pazarlarındaki ağırlığını arttırmış, hızlı ve agresif ihracatı ile dünya ihracatındaki payını yüzde 22'den yüzde 29'a çıkarmış ve 2023 yılında da payını korumayı başarmıştır. Geçen sene ilk dört sırada yer alan ülkeler yerlerini korumuştur. Çin'den sonra en çok ihracat yapan ülkeler Almanya, Polonya, İspanya ve Hollanda'dır. Türkiye 2023 yılında ihracatını az da olsa arttırmış olmasına rağmen 6. sırada yer almıştır. Hollanda'nın aksam ihracatı geçen seneye göre yüzde 20 artışla 2,56 milyar dolar düzeyine çıkmıştır. En çok ihracat yapan 10 ülke geçen sene ile aynıdır.

Tablo.110 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	19.193.369.000	1	Çin	19.890.340.000
2	Almanya	5.076.544.292	2	Almanya	5.239.745.000
3	Polonya	3.932.304.715	3	Polonya	3.972.455.000
4	İspanya	2.732.821.842	4	İspanya	3.124.225.000
5	Türkiye	2.314.197.564	5	Hollanda	2.561.022.000
6	Güney Kore	2.158.733.000	6	Türkiye	2.395.504.127
7	Hollanda	2.139.373.373	7	Güney Kore	2.077.128.000
8	İtalya	1.985.220.000	8	İtalya	2.026.307.000
9	Meksika	1.957.135.951	9	Meksika	2.022.532.119
10	Belçika	1.816.910.000	10	Belçika	1.910.027.000
Toplam İhracat		68.382.309.000	Toplam İhracat		69.125.002.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD en büyük demir çelik inşaat aksamı ithalatçısı olmaya devam etmektedir. Uyguladığı koruma önlemlerine karşın alt yapı yatırımları hızla artan ABD'nin ithalatı 2021 yılında yüzde 15,7 artarak 6,26 milyar dolar olmuştur. 2022 yılında da ithalat yüzde 33 artarak 8,34 milyar dolara yükselmiş, 2023 yılında artış hızı yavaşlayarak 8,58 milyar dolar olmuştur. Meksika, Çin, İtalya ve Endonezya 2022 yılı ilk 10 ithalatçı sıralamasında yer alırlarken 2023 yılında ithalatları düşerek ilk 10 sıralamasının dışında kalmışlardır. Bu ülkelerin yerini Kanada, Avustralya, Avusturya ve Güney Kore almıştır. İnşaat aksamı ithalat sıralaması her sene ülkelerin yatırım planlarına ve hızlarına bağlı olarak önemli ölçüde değişebilmektedir. Türkiye'nin inşaat aksamı ithalatı 382,9 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye dünya ithalat sıralamasında 40. sırada bulunmaktadır.

Tablo.111 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	8.337.517.283	1	ABD	8.578.362.000
2	Almanya	4.649.752.919	2	Almanya	4.647.795.000
3	Kanada	2.667.897.000	3	Fransa	2.562.082.000
4	Fransa	2.479.799.864	4	İngiltere	2.213.004.000
5	Meksika	1.915.691.674	5	Japonya	2.095.720.000
6	Çin	1.894.183.569	6	Kanada	1.682.543.000
7	İtalya	1.673.818.928	7	Avustralya	1.608.609.000
8	Hollanda	1.647.592.919	8	Hollanda	1.581.086.000
9	İngiltere	1.486.790.000	9	Avusturya	1.414.281.000
10	Endonezya	1.309.623.920	10	Güney Kore	1.362.675.000
32	Türkiye	314.066.570	40	Türkiye	382.907.212
Toplam İthalat		61.013.983.000	Toplam İthalat		60.203.342.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI

İnşaat iskele ve kalıpları; demir çelik inşaat malzemelerinin önemli bir alt kolunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda yer alan ürünler inşaat ve inşaatın parçaları için iskeleler, (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.), metal endüstriyel iskeleler (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeleler) ile diğer metalden iskele ve kalıplardır. İnşaat iskele ve kalıpları konut, baraj, ticari bina, havaalanı, hastane, yol, metro, endüstriyel projeler ve benzeri inşaatlarda kullanılmaktadır.

Türkiye'de inşaat iskele ve kalıpları üretimi yapan firma sa-

yısı 2023 yılında 164'tür. 2023 yılında üretim yüzde 8,7 artarak 495.306 ton seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo.112 İnşaat İskele ve Kalıpları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	153	521.425
2019	136r	477.297
2020	151r	479.489r
2021	150r	426.439r
2022	162r	455.736r
2023	164	495.306

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye inşaat iskele ve kalıpları ihracatı 2023 yılında 183,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Geçen seneye göre 8 milyon dolarlık bir düşüş olsa da bazı ülkelere yapılan ihracat artışı dikkat çekmektedir. Özellikle Fransa'ya ihracat yüzde 45 civarında artış göstermiş ve en çok ihracat gerçekleştirdiğimiz ülke olmuştur. Suudi Arabistan'a da ciddi bir ihracat gerçekleşmiştir.

Tablo.113 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	16.924.105	1	Fransa	18.446.856
2	İsrail	14.877.740	2	Suudi Arabistan	17.496.538
3	Fransa	12.660.283	3	İsrail	10.808.706
4	Irak	12.263.960	4	Gürcistan	10.356.368
5	İtalya	10.521.240	5	Irak	9.211.426
6	Almanya	9.618.624	6	Rusya	9.167.303
7	Gürcistan	9.472.789	7	Almanya	9.133.428
8	Katar	5.829.486	8	İtalya	4.540.752
9	Romanya	5.535.980	9	Macaristan	4.441.575
10	Sırbistan	5.317.997	10	Belçika	4.039.754
Toplam İhracat		191.768.347	Toplam İhracat		183.613.222

Kaynak: TÜİK

İnşaat iskele ve kalıpları ithalatı 2022 yılında yüzde 20,9 artarak 38,64 milyon dolara, 2023 yılında ise 60,7 oranında artarak 62,1 milyon dolara yükselmiştir. En çok ithalat yapılan ülke Almanya olmuştur. Çin ve Avusturya'dan yapılan ithalat artarken, Hindistan ve Rusya'dan yapılan ithalat azalmıştır.

Tablo.114 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	14.547.515	1	Almanya	26.993.203
2	Avusturya	4.923.219	2	Çin	12.597.191
3	Çin	4.893.849	3	Avusturya	8.718.366
4	Hindistan	4.418.244	4	Hindistan	3.806.816
5	Rusya	2.941.266	5	Rusya	2.362.958
6	İtalya	1.388.512	6	Fransa	1.419.505
7	Portekiz	1.182.082	7	Portekiz	1.252.066
8	Fransa	1.122.379	8	İran	1.112.375
9	Katar	750.546	9	Polonya	1.099.479
10	Polonya	491.263	10	İspanya	572.806
Toplam İthalat		38.640.591	Toplam İthalat		62.119.793

Kaynak: TÜİK

DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik vida cıvata somun ve benzeri gibi ürünler inşaat sanayisinde kullanılan bağlantı elemanlarını oluşturmaktadır. Demir çelik bağlantı elemanları sanayi, Türkiye'de hem önemli bir üretici hem de ihracatçıdır. Demir çelik bağlantı elemanları üretimi iç ve dış talepteki istikrarlı artışlar ile 2019-2022 arasında yüksek büyümeler göstermiştir. 2023 yılında ise iç ve dış talep yavaşlamıştır. Buna bağlı olarak 2023 yılında üretim yüzde 2,0 artarak 807.225 tona yükselmiştir. Geçmiş yıl verilerinde güncellemeler yapılmıştır.

Tablo.115 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	207	429.909r
2020	223	511.128r
2021	244	734.065r
2022	248	791.398r
2023	245	807.225

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik bağlantı elemanları iç tüketimi 2019 yılındaki sert daralmanın ardından yüksek bir büyüme sürecine girmiştir. Büyüme sıkılaştırıcı politikalara rağmen 2023 yılında da devam etmiştir. Demir çelik bağlantı elemanları sanayine yönelik talep 2023 yılında da olumlu gelişmiştir. 2023 yılında iç tüketim yüzde 15,1 artmış ve 674.131 tona yükselmiştir. İç tüketim verilerinde önceki yıllara ait güncellemeler yapılmıştır.

Tablo.116 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	429.909r	210.844	74.522	293.587r
2020	511.128r	210.854	65.721	365.995r
2021	734.065r	271.248	76.062	538.879r
2022	791.398r	287.074	80.305	584.629r
2023	807.225	220.215	87.121	674.131

Kaynak: TÜİK, r, revize edilmiştir

Dış Ticaret

İnşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatı miktar ve değer olarak 2023 yılında gerilemiştir. 2021 ve 2022 yıllarında önemli artış gösteren ihracat 2023 yılında bu kez gerilemiştir. 2023 yılında demir çelik bağlantı elemanları ihracatı değer olarak yüzde 8,9 azalmış ve 801,0 milyon dolara inmiştir. Miktar olarak da ihracat yüzde 23,3 azalmış ve 220.215 ton ihracat gerçekleşmiştir. Ortalama ihracat birim fiyatı 2022 yılında 3,06 dolar/kg iken 2023 yılında ise 3,64 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. Daha yüksek katma değerli ürünlerin ihracatı birim fiyatların yükselmesinde etkili olmuştur.

Tablo.117 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	210.844	515,5	2,44
2020	210.854	480,2	2,28
2021	271.248	719,4	2,65
2022	287.074	879,4	3,06
2023	220.215	801,0	3,64

Kaynak: TÜİK

Türkiye'de inşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları için önemli bir iç pazar bulunmaktadır. İç pazarın ihtiyaçları daha çok içeriden karşılanmakla birlikte ithalat da yapılmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji ürünlerde olmaktadır. Bu nedenle ithalat birim fiyatları, ihracat birim fiyatlarının yaklaşık 2 katıdır. 2023 yılında ithalat hem miktar hem de değer olarak artmıştır. Miktar olarak artış yüzde 8,8, değer olarak ise yüzde 11,8'dir. İthal birim fiyatı ise 7,44 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	74.522	469,3	6,30
2020	65.721	424,8	6,46
2021	76.062	513,0	6,74
2022	80.305	579,6	7,22
2023	87.121	648,1	7,44

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanlarında en büyük pazarı Almanya'dır. İhracatın yaklaşık yüzde 33'ü Almanya'ya yapılmaktadır. ABD, Fransa ve İtalya gibi üç gelişmiş ülke öncelikli pazarlarımız olmayı sürdürmektedir. Ancak 2023 yılında özellikle ABD'ye yapılan ihracat yüzde 38,5 azalarak 58,5 milyon dolara gerilemiştir. 2023 yılında özellikle Rusya'ya dikkat çekici bir ihracat gerçekleşmiştir. Geçen sene ilk 10 pazarımız içinde yer almayan Rusya en çok ihracat yaptığımız 5. ülke olmuştur. Geçen sene en çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülke içinde yer alan Hollanda, Çin ve Avusturya yerine Rusya, İngiltere ve Çekya sıralamaya dahil olmuştur.

Tablo.119 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	272.892.067	1	Almanya	266.987.671
2	ABD	95.144.121	2	ABD	58.553.291
3	İtalya	41.014.797	3	Fransa	36.888.140
4	Fransa	33.759.188	4	İtalya	31.812.367
5	Polonya	27.894.913	5	Rusya	25.329.616
6	İspanya	25.438.488	6	Polonya	22.530.938
7	Slovakya	20.539.070	7	Slovakya	21.057.126
8	Hollanda	20.467.257	8	İspanya	19.134.908
9	Çin	18.287.649	9	İngiltere	17.759.175
10	Avusturya	17.522.906	10	Çekya	17.664.735
Toplam İhracat		879.375.896	Toplam İhracat		801.142.634

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE,

2023 yılında en çok Demir Çelik Bağlantı Elemanları ithalatı yaptığımız ilk 10 ülke geçen seneye göre değişmemiştir. Tedarik pazarlarımız istikrarlı bir şekilde aynı kalmaya devam etmektedir. Demir Çelik Bağlantı Elemanı ithalatımız geçen seneye göre yüzde 11,8 artarak 648 milyon dolara yükselmiştir. En çok ithalat yaptığımız ülke Almanya'dan ithalat yüzde 19 artmıştır. Almanya'nın ardından en çok ithalat yaptığımız ikinci ülke olan Çin'den yapılan ithalat değişmemiştir. ABD, İtalya, Fransa, Tayvan, Japonya ve Güney Kore'den gerçekleştirilen ithalat artmıştır. Çin'den ithalat daha çok standart ürünlerde ve fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. İthalat yapılan diğer ülkeler ise gelişmiş ülkeler olup daha yüksek katma değerli ürünler ithal edilmektedir.

Tablo.120 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	110.310.624	1	Almanya	131.333.069
2	Çin	97.509.628	2	Çin	97.384.629
3	ABD	58.715.153	3	ABD	62.789.119
4	İtalya	53.380.325	4	İtalya	61.018.609
5	Japonya	44.947.406	5	Japonya	46.519.940
6	Fransa	31.454.518	6	Fransa	41.337.507
7	Tayvan	27.794.610	7	Tayvan	31.703.871
8	Malezya	20.426.340	8	Güney Kore	22.058.347
9	Çekya	19.324.625	9	Çekya	21.636.683
10	Güney Kore	18.978.986	10	Malezya	20.172.559
Toplam İthalat		579.628.237	Toplam İthalat		648.070.139

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatının dünya ihracatı içinden aldığı pay 2023 yılında uzun süre sonra gerilemiştir. Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatının dünya ihracatı içinde aldığı pay 2016-2022 arasında artış göstermiştir. Dünya ticaretinden alınan pay 2016 yılında yüzde 0,95 iken 2022 yılında pazar payımız yüzde 1,60'a yükselmiştir. 2023 yılında dünya ihracatı yüzde 0,6 gerilemiş ve 54,69 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin ihracatı ise yüzde 8,9 azalmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı yüzde 1,46'ya inmiştir.

Tablo.121 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	409,4	39.076	1,05
2018	527,6	45.137	1,12
2019	515,5	43.105	1,20
2020	480,2	40.130	1,20
2021	719,4	50.476	1,43
2022	879,4	55.022r	1,60r
2023	801,0	54.692	1,46

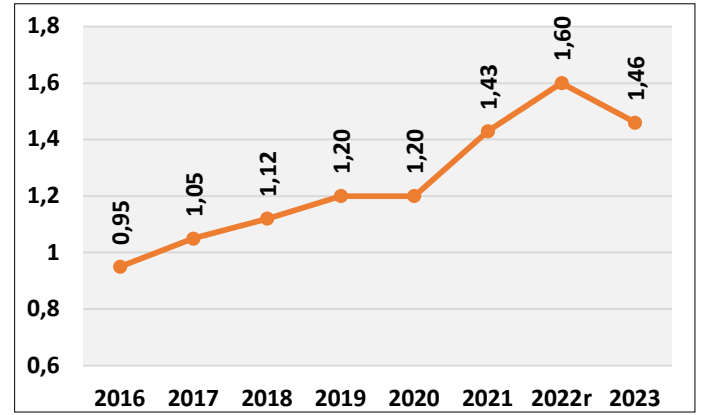
Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatı ve İthalatında Ülkeler

Dünya demir çelik bağlantı elemanları ihracatında yüksek bir rekabet yaşanmaktadır ve en çok ihracat yapan ilk 10 ihracatçı ülkesi 1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştirmiştir. Dünya ihracatında geçtiğimiz yıllarda yüzde 25 pay ile ilk sırada bulunan Çin'in payı yüzde 19,8'e kadar gerilemiştir. 2022 yılında 13,3 milyar dolar ihracat gerçekleştiren Çin'in ihracatı

2023 yılında yüzde 18,4 düşerek 10,85 milyar dolara gerilemiştir. Almanya 7,8 milyar dolarlık ihracatı ile Çin'in arkasından 2.ci sırada yer almaktadır. Almanya'nın pazar payı yüzde 14,2'e yükselmiştir. ABD son yıllarda ihracatını yine artırmaya başlamıştır. En çok ihracat yapan ülke sıralamasında ABD üçüncü sırada yer alırken Tayvan yüzde 25 düşen ihracatı ile dördüncüye gerilemiştir. 2022 yılında 1,04 milyar dolarlık ihracatı ile ilk 10 ülke içinde yer alan İsviçre 2023 yılı ilk 10 sıralamasında yer alamamıştır. 2023 yılında ihracatını geçen seneye göre hızla arttırmış Hollanda 1,34 milyar dolarlık ihracatı ile dikkat çekmiştir. Çin hariç diğer tüm ülkeler yüksek katma değerli ürün ihracatı yapmaktadırlar. Yüksek rekabet ortamına rağmen 2022 yılında 13. sırada yer alan Türkiye 2023 de azalan ihracatı ile 14.cü büyük ihracatçı ülkedir.

Grafik.60 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Tablo.122 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	13.292.386.000	1	Çin	10.846.277.000
2	Almanya	7.307.895.378	2	Almanya	7.790.478.000
3	Tayvan	6.225.581.000	3	ABD	5.503.568.000
4	ABD	4.853.087.511	4	Tayvan	4.672.917.000
5	Japonya	2.567.993.216	5	İtalya	2.478.955.000
6	İtalya	2.312.604.000	6	Japonya	2.382.042.000
7	Fransa	1.513.583.000	7	Fransa	1.732.203.000
8	Güney Kore	1.114.034.000	8	Hollanda	1.345.137.000
9	İsviçre	1.043.216.856	9	Güney Kore	1.090.489.000
10	İngiltere	969.792.148	10	İngiltere	1.069.549.000
12	Türkiye	879.375.896	14	Türkiye	801.142.634
Toplam İhracat		55.022.035.000	Toplam İhracat		54.692.258.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İnşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanlarında en yüksek ithalatı ABD ve Almanya yapmaktadır. En çok ithalat yapan ilk 10 ülke geçen seneye göre değişmemiştir. Ancak

ithalat pazarlarında sınırlı da olsa bir daralma söz konusudur. ABD ve Almanya'nın ithalatları hissedilir derecede azalmıştır. 3 ve 4.cü sıralarda Meksika ve Çin bulunmakta, bu ülkeleri sırası ile Kanada, Fransa, İngiltere, İtalya, Polonya ve Hollanda izlemektedir. Türkiye Demir Çelik Bağlantı Elemanları ithalatında 2023 yılında artan ithalatı ile 24.sırada yer almıştır.

Tablo.123 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	10.307.990.760	1	ABD	7.766.635.000
2	Almanya	5.254.917.657	2	Almanya	4.920.908.000
3	Meksika	3.668.366.860	3	Meksika	3.496.344.000
4	Çin	2.876.237.000	4	Çin	2.462.862.000
5	Kanada	2.158.510.751	5	Kanada	2.108.180.000
6	Fransa	2.057.341.000	6	Fransa	2.073.947.000
7	İngiltere	1.694.615.811	7	İngiltere	1.587.441.000
8	İtalya	1.473.157.119	8	İtalya	1.358.188.000
9	Hollanda	1.397.907.332	9	Polonya	1.354.703.000
10	Polonya	1.368.582.230	10	Hollanda	1.287.898.000
27	Türkiye	579.628.237	24	Türkiye	648.070.139
Toplam İthalat		57.892.942.000	Toplam İthalat		53.094.717.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK RADYATÖR

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik radyatörler kapsamında merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) bulunmaktadır. Türkiye demir çelik radyatör sanayisinde de önemli üreticilere ve uzun yılların birikimine sahiptir. Demir çelik radyatör üretimi 2019-2021 arasında artış göstermiştir. Üretim salgın yılında da artmış, 2021 yılında 629.326 tona ulaşmıştır. 2022 ve 2023 yıllarında ise demir çelik radyatör üretimi gerilemiştir. 2023 yılında üretim yüzde 1 azalarak 560.100 ton olarak gerçekleşmiştir. İkame ürünlerin talebindeki artış ile demir çelik radyatör üretimi son iki yıl gerileme göstermiştir. Faaliyet gösteren firma sayısı 2023 yılında değişmemiş ve 90 olmuştur.

Tablo.124 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	81	459.524
2020	85	527.074
2021	88	629.326
2022	90	565.764
2023	90	560.100

Kaynak: TÜİK, r, revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik radyatör iç pazarı 2019 yılındaki daralma ardından kademeli olarak büyüme göstermektedir. 2020 salgın yılında iç tüketim yüzde 81,2 artmış ve 214.986 tona yükselmişti. 2021 ve 2022 yıllarında da iç talepte artış devam etmiştir. İç tüketim 2022 yılında yüzde 17,8 yükselerek 309.081 ton olmuştur. 2023 yılında iç talepte büyüme yavaşlamış ve yüzde 5,7 olarak gerçekleşmiştir. İç tüketim 2023 yılında 326.807 ton olmuştur.

Tablo. 125 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	459.524	343.148	2.286	118.661
2020	527.074	313.811	1.723	214.986
2021	629.326	368.570	1.665	262.421
2022	565.764	258.854	2.171	309.081
2023	560.100	235.743	2.450	326.807

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye demir çelik radyatörlerde geleneksel ve önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2020 pandemi yılında geriledikten sonra 2021 yılında yüzde 51,1 artarak 641,1 milyon dolar seviyesine yükselmiştir. 2022 yılında ihracat gerilemiştir. Gerileme 2023 yılında da devam etmiştir. İhracat 2023 yılında yüzde 8,7 düşerek 467,0 milyon dolar seviyesine inmiştir. İhracat miktar olarak da 258.854 tondan 235.743 tona düşmüştür. Ortalama ihracat birim fiyatı ise 1,98 dolar/kg ile değişmemiştir.

Tablo.126 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	343.148	457,4	1,33
2020	313.811	423,3	1,35
2021	368.570	641,1	1,74
2022	258.854	511,8	1,98
2023	235.743	467,0	1,98

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin demir çelik radyatör ithalatı miktar ve değer olarak oldukça düşüktür. İç talep büyük ölçüde yurtiçi üretim ile karşılanmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve özellikli ürünler için yapılmaktadır. Bununla birlikte ithalat 2023 yılında da artış göstermiştir. 2023 yılında 31,3 milyon dolar değerinde 2.450 ton demir çelik radyatör ithal edilmiştir.

Tablo.127 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	2.286	13,7	5,98
2020	1.723	15,8	9,19
2021	1.665	18,0	10,78
2022	2.171	23,8	10,96
2023	2.450	31,3	12,78

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin demir çelik radyatör ihracatı farklı coğrafyalar-daki çeşitli pazarlara erişmiştir. İhracatta ilk sırayı İngiltere almaktadır ve İngiltere en önemli pazar olmayı sürdürmektedir. 2023 yılında toplam ihracatın yüzde 38'i İngiltere'ye yapılmıştır. İngiltere'nin ardından en çok ihracat yaptığımız ülke Romanya'dır. Romanya ve Polonya'da sürdürülen müteahhitlik hizmetlerine paralel olarak Romanya ve Polonya ihracat azalsa da bu ülkeler 2. ve 4. sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada en çok ihracat yaptığımız ülke ise Almanya'dır. 2022 yılında 22,4 milyon dolar ihracat gerçekleştirdiğimiz Macaristan'a ihracat 2023 yılında 9,6 milyon dolara gerilemiştir. İhracatımızın arttığı ülke ise İrlanda olmuştur. Rusya'ya yapılan ihracatta da artış sağlanmıştır. Yunanistan ve Hollanda pazarı istikrarlı bir şekilde seyirlerini korurken geçen sene ilk 10 pazarımız içinde yer almayı başarmış İsveç ve İtalya 2023 yılında sıralama dışında kalmışlardır.

Tablo.128 Türkiye Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	170.027.281	1	İngiltere	180.521.827
2	Romanya	50.609.566	2	Romanya	42.840.315
3	Polonya	26.531.094	3	Almanya	24.064.193
4	Almanya	25.177.644	4	Polonya	19.790.348
5	Macaristan	23.445.772	5	Hollanda	19.788.823
6	Hollanda	19.003.652	6	Rusya	19.090.249
7	Rusya	15.160.015	7	İrlanda	10.706.225
8	Yunanistan	12.908.928	8	Yunanistan	10.691.854
9	İsveç	11.226.502	9	Fransa	10.030.985
10	İtalya	11.037.629	10	Macaristan	9.653.594
Toplam İhracat		511.712.385	Toplam İhracat		467.010.039

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok demir çelik radyatör ithalatı yaptığı ülke 2023 yılında değişerek Polonya olmuştur. Polonya'dan ithalat 2 kata yakın artış ile 11 milyon dolara yükselmiştir. Polonya'nın ardından en çok ithalat yaptığımız ülke geleneksel tedarikçimiz Almanya olmuştur. Çin'den yapılan ithalatta da artış gerçekleşmiştir.

Tablo.129 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	8.423.903	1	Polonya	10.984.912
2	Polonya	5.673.701	2	Almanya	8.728.106
3	Çin	2.750.568	3	Çin	5.008.557
4	Fransa	2.064.117	4	Çekya	1.178.717
5	İtalya	1.944.659	5	İtalya	1.139.967
6	Çekya	629.095	6	Portekiz	975.634
7	ABD	540.468	7	ABD	948.409
8	İspanya	412.462	8	Fransa	900.523
9	Slovakya	373.988	9	İspanya	227.431
10	İngiltere	221.091	10	İran	151.801
Toplam İthalat		23.783.558	Toplam İthalat		31.309.915

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye, dünya demir çelik radyatör ihracatında 2022 yılına kadar ilk sırada yüksek bir pay ile yer almaktaydı. Türkiye'nin ihracat payı 2021 yılında yüzde 15,5 iken 2022 yılında yüzde 12,59'a gerilemiştir. Bu gerilemeyle birlikte Türkiye en çok ihracat yapan ülkeler sıralamasında 2022 yılında Meksika ve ABD'nin gerisinde 3.sırada yer almıştır. 2023 yılında hem dünya ihracatı hem de Türkiye'nin demir çelikten radyatör ihracatı gerilemiştir. Dünya ihracatı yüzde 6,6 düşerken Türkiye'nin ihracatı yüzde 8,7 azalmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı da 2023 yılında yüzde 12,29'a inmiştir. Türkiye ikinci sıraya çıkmıştır.

Tablo.130 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

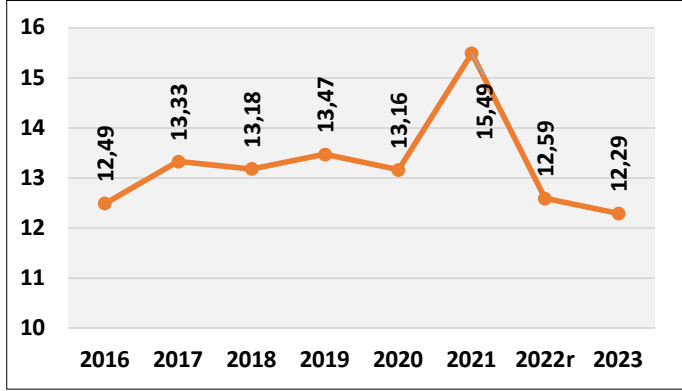
Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	366,4	2.934	12,49
2017	426,4	3.198	13,33
2018	457,6	3.476	13,18
2019	457,4	3.396	13,47
2020	423,3	3.217	13,16
2021	641,1	4.140	15,49
2022	511,8	4.066r	12,59r
2023	467,0	3.799	12,29

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Türkiye dünya demir çelik radyatör ihracatında uzun yıllar ilk sırada yer almaktayken 2022 yılında Meksika ve ABD'nin gerisine düşerek üçüncü sırada yer almıştı 2023 yılında ise ABD'yi tekrar geçerek ikinci basamağa yerleşmiştir. Türkiye'nin arkasından en çok ihracatı geçen seneye göre ihracatı 100 milyon dolar düşerek 454,6 milyon dolara gerileyen ABD almıştır. 2022 yılı ilk 10 ihracatçı ülke sıralaması içinde yer almayan Almanya ise hızlı bir ihracat artışı gerçekleştirerek 237 milyon dolar ile beşinci sırada yer bulmuştur. İlk

10 ülke sıralaması içinde yer alan ülkelerin çoğunda ihracat geçen seneye göre gerilemiştir. Bu gerilemede emtia fiyatlarındaki düşüş ile özellikle yükselen faizlerden olumsuz etkilenen Avrupa inşaat sektöründeki durgunluk başlıca neden olarak görülebilir.

Grafik.61 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Tablo.131 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Meksika	598.301.759	1	Meksika	500.985.837
2	ABD	553.023.544	2	Türkiye	467.010.039
3	Türkiye	511.712.385	3	ABD	454.602.000
4	Polonya	305.955.779	4	Polonya	248.437.000
5	Çin	253.389.000	5	Almanya	237.219.000
6	İtalya	239.146.000	6	Çin	215.633.000
7	Çekya	200.248.948	7	İtalya	214.238.000
8	Hollanda	197.562.573	8	Hollanda	181.848.000
9	Kanada	171.926.963	9	Kanada	177.115.000
10	Belçika	160.147.000	10	Çekya	173.248.000
Toplam İhracat		4.065.645.000	Toplam İhracat		3.798.651.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya toplam demir çelik radyatör ithalatı geçen seneye göre yüzde 13,2 düşerek 3,79 milyar dolara gerilemiştir. En çok ithalat yapan 10 ülke içinde yer alan ilk 8 ülke aynı kalırken Çekya ile İtalya yer değiştirmiştir. Tüm ülkelerde ithalat gerilemiştir. ABD en çok ithalat yapan ülkedir. Kışların soğuk geçtiği Kanada ikinci sırada yer almaya devam etmektedir. İngiltere, Almanya, Fransa, Hollanda, Belçika ve Polonya senelerden beri en çok ithalat yapan 10 ülke arasında yer almaya devam etmektedirler. Çekya geçen sene 93 milyon dolarlık ithalatı ile 9.cu sıradayken bu sene ilk 10 ülke içinde yer almamıştır. Türkiye'nin ithalatı 2023 yılında yüzde 31,5 artarak 23,8 milyon dolardan 31,3 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılında dünya sıralamasında 24.sırada yer alan Türkiye 2023 yılında 18.sırada yer almıştır.

Tablo.132 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	967.966.438	1	ABD	861.243.000
2	Kanada	560.421.322	2	Kanada	456.402.000
3	İngiltere	415.275.437	3	İngiltere	393.745.000
4	Almanya	392.666.217	4	Almanya	341.724.000
5	Fransa	206.278.000	5	Fransa	184.563.000
6	Hollanda	183.534.427	6	Hollanda	168.953.000
7	Belçika	157.110.000	7	Belçika	137.990.000
8	Polonya	134.727.980	8	Polonya	91.692.000
9	Çekya	93.178.580	9	Romanya	79.937.000
10	Romanya	92.967.000	10	İtalya	71.347.000
24	Türkiye	23.783.558	18	Türkiye	31.309.915
Toplam İthalat		4.362.410.000	Toplam İthalat		3.786.214.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER

Bu grubun altında dikenli teller ve dikenli tel engelleri, çelik veya çelik telinden yapılmış olanlar değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik dikenli tel ve çitler sanayisinde faaliyet gösteren firma sayısı 2023 yılında değişmemiş ve 22 olarak gerçekleşmiştir. Üretim 2021 yılındaki artışın ardından 2022 ve 2023 yıllarında gerilemiştir. 2023 yılında üretim yüzde 7,3 düşerek 106.100 ton olmuştur.

Tablo.133 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	19	153.510
2020	20	103.277
2021	21	124.400
2022	22	114.450
2023	22	106.100

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik dikenli tel ve çitler üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda tüketilmektedir. Pandemi salgınının yaşandığı 2020 yılında iç pazar önemli ölçüde daralmış, 2021 yılında ise toparlanarak 111.036 ton olarak gerçekleşmiştir. İç pazar 2022 yılında yeniden daralmıştır. İç pazardaki daralma 2023 yılında da devam etmiştir. 2023 yılında iç tüketim yüzde 6,9 azalmış ve 98.354 tondan 91.556 tona düşmüştür.

Tablo.134 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	153.510	7.801	73	145.782
2020	103.277	14.336	81	89.022
2021	124.400	13.375	9	111.036
2022	114.450	16.183	87	98.354
2023	106.100	14.694	150	91.556

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracatı göreceli olarak düşüktür. 2018-2020 yılları arasında artan ihracat 2021 yılında gerilemiş 2022 yılında tekrar artmış ve 16.183 tona yükselmiştir. 2023 yılında ise ihracat yeniden gerilemiştir. İhracat miktar olarak yüzde 9,2 azalmış ve 14.694 tona inmiştir. Değer olarak ihracat 2023 22,1 milyon dolara düşmüştür. Pazarlardaki yavaşlama ile ihracatta gerileme yaşanmıştır.

İhraç birim fiyatı ise 2022 yılında 1,55 dolar/kg iken, 2023 yılında yeniden 1,50 dolar/kg seviyesine inmiştir.

Tablo.135 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	7.801	10,0	1,29
2020	14.336	15,9	1,11
2021	13.375	20,0	1,50
2022	16.183	25,1	1,55
2023	14.694	22,1	1,50

Kaynak: TÜİK

Demir çelik dikenli tel ve çitlerin ithalatı çok sınırlı ölçüde yapılmaktadır. Bununla birlikte ithalat 2022 yılından sonra 2023 yılında da artış göstermiştir. İthalat 2023 yılında miktar olarak 150 ton ve değer olarak ise 0,23 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise dalgalanma göstermektedir. 2021 yılında 7,12 dolar/kg iken 2023 yılında 1,55 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	73	0,08	1,10
2020	81	0,11	1,38
2021	9	0,07	7,12
2022	87	0,16r	1,83
2023	150	0,23	1,55

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracat pazarlarını büyük ölçüde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. 2023 yılı itibarıyla ilk 3 ihracat pazarımız sırasıyla Irak, Almanya ve ABD olmuştur. İhracat pazarları her sene değişkenlik göstermektedir. 2023 yılında ilk 10 ülke pazarlarımız arasında Fransa, Bulgaristan, İsrail, Macaristan, İngiltere, İspanya ve Polonya yer almaktadır. İlk 3 sırada bulunan ülkelerin tümüne ihracat artmıştır.

Tablo.137 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Sırbistan	2.433.439	1	Irak	2.935.568
2	Irak	2.306.071	2	Almanya	1.817.130
3	Macaristan	2.185.282	3	ABD	1.366.415
4	İsrail	1.721.088	4	Fransa	1.261.818
5	Fas	1.397.951	5	Bulgaristan	1.122.730
6	Almanya	1.299.702	6	İsrail	1.037.322
7	Litvanya	1.232.813	7	Macaristan	1.029.067
8	Hırvatistan	1.024.900	8	İngiltere	850.554
9	Fransa	799.178	9	İspanya	729.190
10	Gürcistan	794.965	10	Polonya	668.236
Toplam İhracat		25.135.991	Toplam İhracat		22.076.951

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye 2023 yılı itibarıyla 5 ülkeden demir çelik dikenli tel ve çit ithalatı yapmıştır. BAE ve Çin en çok ithalat yapılan ülkelerdir.

Tablo.138 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	120.846	1	BAE	102.380
2	Almanya	26.832	2	Çin	101.508
3	Polonya	5.126	3	Almanya	13.965
4	Karadağ	2.061	4	Polonya	6.489
5	İngiltere	1.065	5	ABD	4.139
Toplam İthalat		159.625	Toplam İthalat		233.275

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

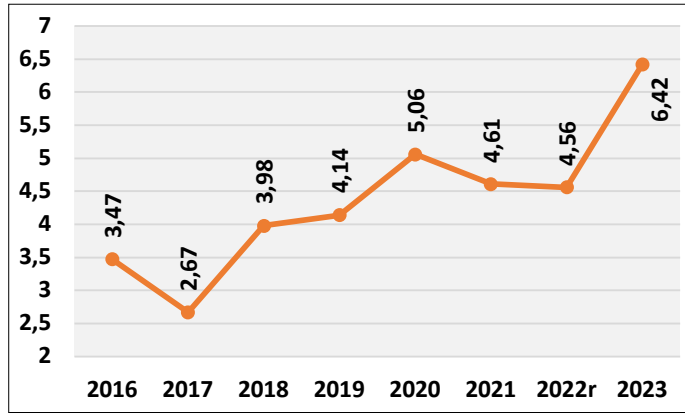
Dünya demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracatı 2016 yılından 2022 yılına kadar her yıl artmıştır. 2023 yılında ise yüzde 37,6 gibi yüksek bir oranda düşmüştür. Türkiye'nin ihracatı da aynı dönemde dünya ihracatına paralel 2022 yılına kadar yükselmiştir. 2023 yılında Türkiye'nin ihracatı da yüzde 12,0 azalmıştır. Buna bağlı olarak 2023 yılında dünya pazarındaki payımız yüzde 6,42'ye yükselmiştir.

Tablo.139 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	6,1	174	3,47
2017	4,8	180	2,67
2018	8,2	206	3,98
2019	10,0	243	4,14
2020	15,9	314	5,06
2021	20,0	434	4,61
2022	25,1	551r	4,56r
2023	22,1	344	6,42

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.62 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'in dünya ihracatındaki payı 2023 yılında yüzde 58,2'ye gerilemiştir. İkinci sırada Türkiye yer almaktadır. Türkiye'nin ardından İspanya ve Guatemala en çok ihracat yapan ülkelerdir.

Tablo.140 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	368.814.000	1	Çin	199.893.000
2	Türkiye	25.135.991	2	Türkiye	22.076.951
3	İspanya	21.923.124	3	İspanya	18.688.000
4	Mısır	12.291.488	4	Guatemala	12.624.000
5	Meksika	10.513.626	5	Güney Afrika	7.853.000
6	Guatemala	10.495.222	6	Kosta Rika	7.334.000
7	Güney Afrika	7.815.819	7	Brezilya	4.989.000
8	Belçika	7.498.000	8	Meksika	4.429.763
9	Tayland	7.210.000	9	Mısır	4.348.000
10	Yeni Zelanda	6.755.739	10	ABD	4.074.000
Toplam İhracat		551.481.000	Toplam İhracat		343.671.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik dikenli tel ve çit ithalatında en üst sırada 16,4 milyon dolarlık ithalatı ile ABD bulunmaktadır. ABD'nin ardından geçen sene olduğu gibi en çok ithalat yapan ülke İspanya'dır. Geniş çiftlikler, maden sahaları kamplar veya sınır boyları ile askeri bölgelerde kullanılan tel çitleri 2023 yılında ithal eden ilk 10 ülke içinde Orta Amerika ülkeleri Honduras, Nikaragua ile Irak, Filipinler, Fransa, Portekiz, Belçika ve Suudi Arabistan yer almaktadır. Türkiye'nin ithalatı oldukça azdır. 2023 yılında 112.sırada yer almıştır.

Tablo.141 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	28.984.277	1	ABD	16.437.000
2	İspanya	14.812.073	2	İspanya	13.603.000
3	Suudi Arabistan	13.127.000	3	Honduras	10.815.000
4	Irak	10.861.000	4	Nikaragua	10.790.000
5	Honduras	9.555.000	5	Irak	9.950.000
6	Fransa	9.442.000	6	Filipinler	7.357.000
7	Litvanya	8.670.942	7	Fransa	6.532.000
8	Portekiz	7.559.181	8	Portekiz	5.648.000
9	Dominik Cumhuriyeti	7.290.000	9	Belçika	5.472.000
10	Belçika	6.989.000	10	Suudi Arabistan	5.368.000
113	Türkiye	159.625	112	Türkiye	233.275
Toplam İthalat		322.363.000	Toplam İthalat		262.324.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ

Bu başlığın altında demir çelikten yapılan tel örgüler, kafes ve ağlar ile ızgaralar ve benzer ürünler yer almakta ve değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ üretiminde faaliyet gösteren firma sayısı 2023 yılında 75'tir. Üretim ise 2022 yılından sonra 2023 yılında da gerilemiştir. Üretim salgın yılı 2020'de ve 2021 yıllarında artış göstermişti. 2022 yılında üretim yüzde 11,1 düşerek 431.672 ton olarak gerçekleşmişti. 2023 yılında ise üretim yüzde 4,9 azalarak 410.500 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.142 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	69	403.518
2020	70	483.760
2021	79	485.610
2022	77r	431.672r
2023	75	410.500

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye’de büyük bir demir çelik tel örgü kafes ve ağ pazarı bulunmaktadır. Ancak 2020 yılında 409.784 ton olan iç pazardaki tüketim izleyen iki yıl boyunca gerilemiştir. 2023 yılında ise iç tüketim yeniden sınırlı bir artış göstermiştir. Demir Çelik Örgü Kafes ve Ağ pazarı son 5 yılda dalgalı bir seyir izlemiştir. 2023 yılında yeniden büyüme yaşanan iç pazarda tüketim yüzde 4,1 artarak 323.822 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.143 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	403.518	58.974	5.502	350.046
2020	483.760	81.461	7.485	409.784
2021	485.610	103.817	8.573	390.366
2022	431.672r	125.948	5.226	310.950r
2023	410.500	91.403	4.725	323.822

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı miktar ve değer olarak 2019 yılından 2022 yılına kadar artış eğilimi içinde bulunmuştur. 2023 yılında ise ihracat gerilemiştir. İhracat artış eğilimi içinde 2022 yılında 125.948 tona ve 172,4 milyon dolara ulaşmıştır. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 27,3 azalmış ve 91.403 tona düşmüştür. Değer olarak ise ihracat yüzde 30,2 azalmış ve 120,0 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı da 2022 yılına kadar yükselmiş ve 1,37 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. 2023 yılında ise 1,32 dolar/kg’a inmiştir.

Tablo.144 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	58.974	63,9	1,08
2020	81.461	86,1	1,06
2021	103.817	138,1	1,33
2022	125.948	172,4	1,37
2023	91.403	120,0	1,32

Kaynak: TÜİK

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatı 2023 yılında da gerilemiştir. 2020 ve 2021 yıllarında artan ve 2022 yılında düşen ithalat 2023 yılında da gerilemeye devam etmiştir. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 9,6 azalmış ve 4.725 tona inmiştir. İthalat değer olarak ise yüzde 10,5 düşmüş ve 11,6 milyon dolara gerilemiştir. İthalat birim fi-

yatı 2022 yılında 2,46 dolar/kg iken 2023 yılında 2,45 dolar/kg olmuştur.

Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	5.502	10,0	1,82
2020	7.484	11,5	1,53
2021	8.573	17,1	1,99
2022	5.226	12,9	2,46
2023	4.725	11,6	2,45

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında en çok ihracat yapılan ilk 2 ülke Almanya ve İsrail’dir. Almanya’ya yapılan ihracat geçen sene ile aynı düzeyini korurken, İlk 10 pazar içinde Almanya ve Bulgaristan dışındaki tüm ülkelere yapılan ihracatta gerileme yaşanmıştır. Toplam ihracatımız geçen seneye göre yüzde 30 gerilemiştir.

Tablo.146 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	28.989.685	1	Almanya	28.327.435
2	İsrail	17.547.320	2	İsrail	10.610.837
3	İngiltere	12.899.383	3	Bulgaristan	8.084.106
4	Avusturya	11.981.131	4	Fransa	7.340.371
5	Fransa	11.238.366	5	Avusturya	7.151.680
6	ABD	6.928.544	6	İngiltere	5.858.964
7	Hollanda	6.017.093	7	Sırbistan	5.637.464
8	Bulgaristan	6.008.449	8	ABD	4.786.421
9	Litvanya	5.826.176	9	Hollanda	3.192.096
10	Sırbistan	5.319.609	10	Gürcistan	3.061.894
Toplam İhracat		172.222.815	Toplam İhracat		120.282.009

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2022 yılında Türkiye demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatının yüzde 57’si Çin’den gerçekleşmekteydi. Çin bu sene de en çok ithalat yaptığımız ülke olurken bu ülkeden yapılan ithalatın payı yüzde 50,9 gerilemiştir. Bu üründe En çok ithalat yaptığımız diğer ülkeler Arnavutluk, İtalya, Almanya, Rusya, İsviçre, Hindistan, Yunanistan, Belçika ve Hollanda’dır.

Tablo.147 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	7.297.980	1	Çin	3.583.596
2	Arnavutluk	1.149.190	2	Arnavutluk	1.707.967
3	Almanya	581.081	3	İtalya	1.504.755
4	İtalya	547.618	4	Almanya	686.099
5	Ukrayna	299.253	5	Rusya	566.206
6	Belçika	290.914	6	İsviçre	551.692
7	Slovakya	244.224	7	Hindistan	479.486
8	Rusya	228.252	8	Yunanistan	300.718
9	İsviçre	208.683	9	Belçika	247.597
10	Yunanistan	164.600	10	Hollanda	241.986
Toplam İthalat		12.852.904	Toplam İthalat		11.563.791

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

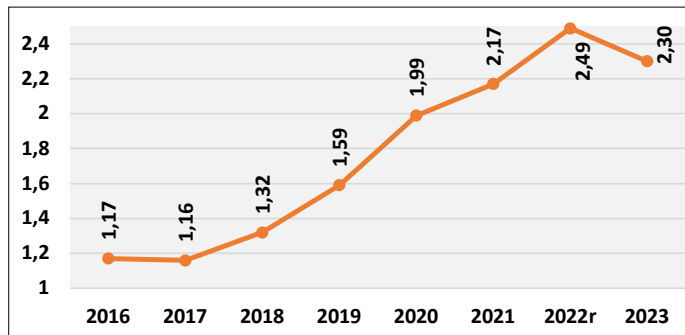
Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı 2016-2022 yılları arasında sadece 2019 yılında değer olarak düşmüş, diğer yıllarda ihracat artış göstermiştir. Dünya ihracatı 2023 yılında ise yüzde 24,7 azalarak 5,21 milyar dolara düşmüştür. Türkiye'nin ihracatı da 2022 yılına kadar istikrarlı bir artış göstermiş, 2023 yılında ise yüzde 30,4 azalmıştır. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2022 yılında yüzde 2,49 iken 2023 yılında yüzde 2,30 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.148 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	34,9	2.980	1,17
2017	36,0	3.100	1,16
2018	55,2	4.167	1,32
2019	63,9	4.023	1,59
2020	86,1	4.332	1,99
2021	138,1	6.374	2,17
2022	172,4	6.912r	2,49r
2023	120,0	5.207	2,30

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.63 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı 2023 yılında yüzde 24,6 düşerek 6,9 milyar dolardan 5,2 milyar dolara gerilemiştir. En çok ihracat yapan ülke 1,5 milyar dolar ile Çin'dir. Çin'in geçtiğimiz yıl yüzde 33'e yükselen payı 2023 yılında yüzde 28'e gerilemiştir. Çin'in ardından ilk 10 büyük ihracatçı içinde 9 Avrupa ülkesi yer almaktadır. Bunlar arasında İtalya, Almanya ve Hollanda ilk sıralardadır. Bu ülkeleri sırası ile İspanya, Polonya, Belçika izlemekte Türkiye geçen yıl olduğu gibi 8.ci sırada yer almaktadır. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke değişmemiştir.

Tablo.149 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	2.264.907.000	1	Çin	1.493.341.000
2	İtalya	635.169.000	2	İtalya	446.643.000
3	Almanya	532.119.798	3	Almanya	423.084.000
4	Hollanda	433.542.965	4	Hollanda	303.456.000
5	İspanya	367.878.397	5	İspanya	284.384.000
6	Polonya	339.080.072	6	Polonya	242.278.000
7	Belçika	256.935.000	7	Belçika	199.559.000
8	Türkiye	172.222.815	8	Türkiye	120.282.009
9	Bosna Hersek	158.274.594	9	Portekiz	113.705.000
10	Portekiz	155.961.661	10	Bosna Hersek	103.817.000
Toplam İhracat		6.911.668.000	Toplam İhracat		5.207.360.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r; revize edilmiştir

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatında ilk 3 sırada Almanya, Fransa ve ABD yer almaktadır. En çok ithalat yapan ilk 10 ülkenin ithalatı gerilemiştir. 2023 yılında Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 45. sırada yer almaktadır.

Tablo.150 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	678.805.104	1	Almanya	510.461.438
2	Fransa	670.858.000	2	Fransa	504.485.216
3	ABD	555.501.325	3	ABD	417.736.996
4	Belçika	272.581.000	4	Belçika	204.980.912
5	Avusturya	272.076.000	5	Avusturya	204.601.152
6	İngiltere	219.531.300	6	İngiltere	165.087.538
7	Hollanda	173.870.637	7	Hollanda	130.750.719
8	Hırvatistan	172.247.000	8	Hırvatistan	129.529.744
9	İsveç	139.014.535	9	İsveç	104.538.930
10	Danimarka	129.313.338	10	Danimarka	97.243.630
43	Türkiye	12.852.904	45	Türkiye	11.563.791
Toplam İthalat		6.915.440.300	Toplam İthalat		5.205.158.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: GALVANİZ

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü ile ilgili verilerde kaynak olarak TÜİK ve Genel Galvanizciler Derneği (Galder)'ne ait bilgiler kullanılmaktadır. Bu veriler sadece parça galvanizi sektörünü kapsamakta olup; boru, tel ve sac galvaniz verileri dahil edilmemiştir.

TÜİK verilerine göre 2023 yılı itibarıyla Türkiye'de sıcak daldırma galvaniz sektörüne ait firma sayısı 71, tesis sayısı ise 74 olmuştur. Sağlanan istihdam sayısı 4.350'ye yükselmiştir.

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü 2023 yılı üretim miktarı 895 bin ton olmuştur. 2023 yılında üretim sırasında 61 bin ton çinko, 18 bin ton HCL tüketilmiştir, 36 bin ton çürük asit oluşmuştur.

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023

MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ

Çimento

Blok Mermer

İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)

Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya

Özel Bölüm: Hazır Beton

Özel Bölüm: Gazbeton

Özel Bölüm: BİMS'den İnşaat Malzemeleri

Tuğla ve Kiremit

Seramik Kaplama

Seramik Sağlık Gereçleri

İnşaat Camları (Düz Cam ve Yalıtım Camları)

Alçı Sıva

ÇİMENTO

Girişim Sayısı, İstihdam, Üretim

Çimento sanayisinde büyük ölçekli yerli ve yabancı sermayeli önemli girişimler üretim ve ihracat yapmaktadır. 2023 yılı itibarıyla sektörde çimento üretimi yapan 48, klinker üretimi yapmış olan 40 firma bulunmaktadır. 2023 yılında çimento üretimi yüzde 8,5 artmış ve 88,22 milyon tona yükselmiştir. Klinker üretimi ise yüzde 2,5 düşmüş ve 73,26 milyon tona gerilemiştir.

Tablo.151 Çimento ve Klinker Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Çimento	Klinker	Çimento Üretim, Milyon Ton	Klinker Üretim, Milyon Ton
2019	44	30	59,59	55,58
2020	43	33	80,91	75,58
2021	45r	37r	84,68r	84,52
2022	45r	36r	81,32r	75,12r
2023	48	40	88,22	73,26

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Çimento sektörü hem yurtiçindeki talebin tamamına yakını karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat yapmaktadır. Türkiye çimento tüketimi olarak dünyanın ilk 10 ülkesi içinde yer almaktadır. İç tüketim 2020 ve 2021 yıllarında artmış 2022 yılında ise yüzde 5,8 düşerek 61,44 milyon tona gerilemişti. 2023 yılında ise iç tüketimde önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2023 yılında iç tüketim yüzde 16,7 artmış ve 71,68 milyon ton olmuştur. Bu artışta deprem bölgesi kaynaklı ihtiyaç ve talep artışı önemli rol oynamıştır.

Tablo.152 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	76,83	7,47	0,01	69,37
2019	59,59	11,11	0,03	48,51
2020	80,91	16,25	0,02	64,68
2021	84,68r	19,55	0,03	65,16r
2022	81,32r	19,92	0,04	61,44r
2023	88,22	16,78	0,24	71,68

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Çimento ihracatı Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemesi olmayı sürdürmektedir. Türkiye, çimento net dış ticaretinde önemli ölçüde fazla vermektedir. Çimento ihracatı (Klinker Dahil) miktar olarak 2023 yılında

önemli gerileme göstermiştir. Çimento ve klinker birlikte hesaplandığında ihracat miktar olarak 2023 yılında yüzde 27,0 azalarak 21.178.890 tona inmiştir. Değer olarak ise ihracat yüzde 18,1 azalarak 2023 yılında 1.361,9 milyon dolara düşmüştür. İhracat birim fiyatları ise 2022 yılında 57 dolar/ton iken 2023 yılında 64 dolar/ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.153 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Ton
2019	23.049.641	876,3	38
2020	31.310.437	1.112,5	36
2021	32.878.692r	1.368,1r	42
2022	28.997.176r	1.663,0r	57
2023	21.178.890	1.361,9	64

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye çimentoda önemli bir üretici ve ihracatçı ülkedir. Buna karşın sınırlı ölçüde çimento ithalatı yapılmaktadır. İthalat daha çok sınır illerinde bölgesel ihtiyaçlar için veya özellikli ürünler için yapılmaktadır. İthalat bu çerçevede ihtiyaçlara göre dalgalanma göstermektedir. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 476,4 artarak 237.658 tona yükselmiştir.

Tablo.154 Çimento İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Ton
2019	26.720	6,9	263
2020	15.072	7,3	484
2021	21.535	7,7	357
2022	41.231	8,1	196
2023	237.658	14,3	60

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Dünyanın her kıtasında hemen hemen tüm mesafelerdeki ülkelere çimento ve klinker ihracatı yapılmaya devam edilmektedir. 2022 yılında Türkiye'nin çimento ihracatında ilk 3 sırayı alan ABD, İsrail ve Suriye 2023 yılında da en çok ihracat yaptığımız ilk 3 ülkedir. ABD'ye yapılan ihracat yüzde 18,6 düşerek 476,7 milyon dolara gerilerken Haiti, İtalya ve Bulgaristan pazarlarına ihracat artmıştır. En çok ihracat yapılan ilk 10 ülke sıralaması ülkelerin inşaat sektöründeki yatırımlarına ve ihtiyaçlarına göre her yıl değişmektedir. 2023 yılında ilk 10 ülke içine Romanya, Arnavutluk ve İspanya girmiş, Gana ve Fildişi Sahili sıralamadan çıkmıştır.

Türkiye'nin çimento ithalatı yaptığı ülkelerin başında Fransa gelmektedir. Geçtiğimiz yıllarda ithalat yapılmayan Mısır'dan 1,8 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmiştir. En çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülke sıralamasına İtalya, Polonya ve Çekya yerine 2023 yılında Mısır, Almanya ve Azerbaycan girmiştir.

Tablo.155 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	585.939.801	1	ABD	476.674.191
2	İsrail	179.220.685	2	İsrail	174.135.220
3	Suriye	76.809.858	3	Suriye	63.782.771
4	Fildişi Sahili	57.786.072	4	Haiti	44.089.123
5	Kanada	37.115.716	5	İtalya	41.015.777
6	İtalya	36.727.937	6	Bulgaristan	39.522.128
7	Belçika	35.471.848	7	Romanya	30.901.200
8	Gana	34.980.237	8	İspanya	29.279.884
9	Haiti	32.308.394	9	Arnavutluk	24.606.090
10	Bulgaristan	32.249.962	10	Kanada	22.630.489
Toplam İhracat		1.663.907.281	Toplam İhracat		1.362.735.913

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.156 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Fransa	3.488.649	1	Fransa	2.060.569
2	Cezayir	1.771.332	2	Mısır	1.820.870
3	Polonya	797.466	3	Cezayir	1.806.981
4	İtalya	568.753	4	İran	983.584
5	İngiltere	528.883	5	Almanya	542.932
6	İran	272.820	6	Hollanda	345.562
7	Çin	185.801	7	İngiltere	199.537
8	Hollanda	137.559	8	Çin	250.143
9	Danimarka	92.634	9	Danimarka	115.229
10	Çekya	51.754	10	Azerbaycan	104.710
Toplam İthalat		8.075.635	Toplam İthalat		14.328.101

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya çimento ihracatı 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 2,9 azalarak 13,21 milyar dolara düşmüştür. 2021 yılında salgın sonrası dünya inşaat sektöründe geri dönüş yaşanmış 2022 yılında da dünya çimento ihracatı iyi bir sene geçirmişti. 2023 yılında ise küresel yavaşlama ve inşaat sektörlerindeki küçülmeler nedeniyle dünya çimento tüketimi ve ihracatı azalmıştır.

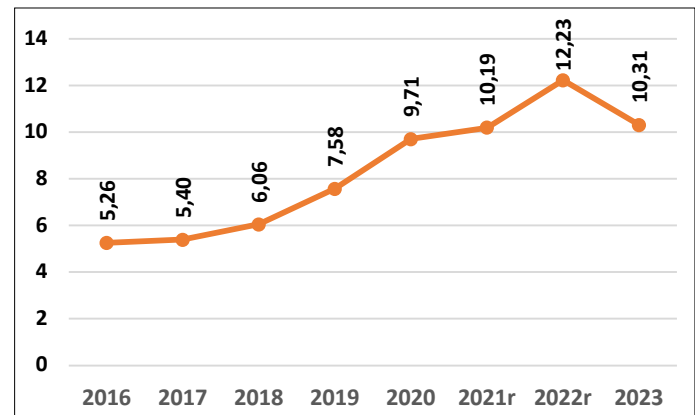
Türkiye'nin çimento ihracatı ise 2023 yılında yüzde 18,1 azalarak 1,36 milyar dolara gerilemiştir. Türkiye'nin dünya çimento ihracatı içindeki payı ise 2023 yılında yüzde 12,23'ten yüzde 10,31'e inmiştir.

Tablo.157 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	551,4	10.220	5,40
2018	614,0	10.139	6,06
2019	876,3	11.561	7,58
2020	1.112,5	11.454	9,71
2021	1.368,1r	13.420	10,19r
2022	1.663,0r	13.600r	12,23r
2023	1.361,9	13.210	10,31

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.64 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde

Dünya çimento ihracatında 2019 yılından bu yana en çok ihracat yapan ülke Vietnam'dı. Vietnam'ın Dünya Ticaret Örgütüne verilerini çok geç bildirmesi nedeni ile çimento ihracat sıralamaları her sene yenilenmek zorunda kalmaktadır. Yenilenen veriler sonucu 2022 yılında Türkiye 1,66 milyar dolar ile en çok çimento ihracatı yapan ülke olmuştur. Vietnam kendi açıkladığı resmi verileri sonucu en çok ihracat yapan ikinci ülkedir. Vietnam ihracatı 2022 yılında 1,28 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Mısır, Cezayir ve BAE verileri de çok gecikmeli yayınlandığından ilk açıklanan tahmini/ayna verilerle yapılan sıralamalar bir yıl sonra aslına dönmektedir.

2023 sıralamasında Vietnam'ın ihracat yaptığı ülkelerin bildirimlerinden toplanan veriler sonucu Vietnam yine en çok çimento ihracatı yapan ülkedir. Geçici veriler ile Vietnam 1,54 milyar dolar çimento ihracatı gerçekleştirmiştir. Vietnam'ın ardından Türkiye 1,36 milyar dolar ile ikinci sırada yer almaktadır. Son yıllarda ihracatını hızla arttıran Mısır geçen yıl olduğu gibi bu sene de üçüncü sırada yer almıştır. Geçen sene ilk 10 ülke sıralamasında yer alan Tayland düşen ihracatı ile sıralamadaki yerini kaybetmiştir. Tayland'ın yerini Belçika almıştır. Mısır, Almanya, Kanada, İspanya, Endonezya ve Belçika'nın ihracatı geçen seneye göre artış göstermiştir. Türkiye'nin 2023 yılında çimento ihracatı rakip ülkelerin ciddi rekabeti ile karşı karşıya kalmıştır.

Tablo.158 Dünya Çimento İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	1.663.907.281	1	Vietnam	1.544.377.000
2	Vietnam	1.281.105.000	2	Türkiye	1.361.935.913
3	Mısır	678.208.000	3	Mısır	773.604.000
4	Cezayir	609.735.000	4	Almanya	689.372.000
5	Almanya	594.630.000	5	Kanada	566.457.000
6	BAE	585.677.000	6	İspanya	482.367.000
7	Kanada	513.041.000	7	Cezayir	447.528.000
8	İspanya	429.418.000	8	Endonezya	405.430.000
9	Tayland	380.819.000	9	Belçika	364.740.000
10	Endonezya	376.616.000	10	BAE	338.953.000
Toplam İhracat		13.600.704.000	Toplam İhracat		13.210.347.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya çimento ithalatında uzun yıllardır ilk sırada ABD yer almaktadır. Çin'in ithalatı 2023 yılında hızla düşerken Çin ilk 10 ithalatçı ülke sıralamasının dışında kalmıştır. Gelişmiş ülkelerin çimento ithalatı artarken gelişen ülkelerin çimento ithalatında düşüş gözlemlenmektedir. Çin ve Fildişi Sahilleri yerine İtalya ve Singapur ilk 10 ithalatçı ülke sıralamasına girmiştir. Türkiye çok sayıda ülkenin verilerinin yayınlanması sonucu yenilenen ülke sıralamalarında gerçek yerini bulmuştur. Türkiye 2023 yılında 133.cü ithalatçı ülkedir.

Tablo.159 Dünya Çimento İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	2.690.036.914	1	ABD	2.702.807.000
2	Bangladeş	729.186.000	2	Fransa	626.469.000
3	Filipinler	638.089.000	3	İngiltere	609.965.000
4	Çin	600.910.000	4	Filipinler	551.893.000
5	İngiltere	577.935.000	5	Hollanda	501.744.000
6	Fransa	572.903.000	6	İsrail	398.516.000
7	Hollanda	509.475.000	7	Bangladeş	368.134.000
8	Gana	451.974.000	8	İtalya	363.207.000
9	İsrail	439.442.000	9	Gana	341.685.000
10	Fildişi Sahilleri	273.006.000	10	Singapur	278.882.000
137	Türkiye	8.075.635	133	Türkiye	14.328.101
Toplam İthalat		16.722.642.000	Toplam İthalat		14.401.000.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

BLOK MERMER

Blok mermerler kapsamında mermer, granit, kumtaşı gibi anit ve inşaat taşlarının çıkartılması, kabaca kırılması ve kesilmesi, süsleme ve yapı taşlarının kırılması ve kesilmesi yer almaktadır.

Girişim Sayısı, İstihdam, Üretim

Blok mermer üretiminde bulunan firma sayısı 2023 yılında 427'dir. Blok mermer üretimi 2021 yılına göre 2022 yılında yüzde 8,1 artarak 12,43 milyon tona yükselmiştir. Üretim 2023 yılında ise yüzde 12,1 düşerek 10,76 milyon tona gerilemiştir.

Tablo.160 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	392	9.625.297
2020	405	8.895.651
2021	416r	11.327.459r
2022	423r	12.243.805r
2023	427	10.757.659

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Blok mermer iç pazar tüketimi 2023 yılında yüzde 15,6 düşerek 7,35 milyon tona gerilemiştir. 2023 yılında inşaat sektöründe uzun süre sonra büyüme yaşanmıştır. Dış pazarlarda da yavaşlama görülmüştür. Bu gelişmelere rağmen 2023 yılında iç pazarda talepte önemli bir daralma yaşanmıştır.

Tablo.161 Blok Mermer İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	9.625.297	4.489.210	21.685	5.157.772
2020	8.895.651	3.474.767	19.164	5.440.139
2021	11.327.459r	4.229.566	21.819	7.119.712r
2022	12.243.805r	3.563.866	28.525	8.708.194r
2023	10.757.659	3.436.634	25.116	7.346.141

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Blok mermer Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemelerinden biri olmayı sürdürmektedir. Hem miktar hem değer olarak Türkiye'nin blok mermer ihracatı 2018-2022 yılları dalgalanma göstermiştir. Salgının pazarlardaki etkisi uzun sürmüştür. 2023 yılında ise ihracat miktar olarak gerilemesine karşın değer olarak yüzde 3,3 artmış ve 665,0 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatı ise 2022 yılında 181 dolar/ton iken 2023 yılında 194 dolar/ton seviyesine yükselmiştir.

Tablo.162 Blok Mermer İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Ton
2019	4.489.210	863,9	189
2020	3.474.767	663,1	190
2021	4.229.566	786,9	189
2022	3.563.866	644,2	181
2023	3.436.634	665,0	194

Kaynak: TÜİK

Türkiye çok sınırlı blok mermer ithalatı yapmaktadır. İthalat 2022 yılında 28.525 ton ve 8,01 milyon dolar olmuştur. 2023 yılında ise 7,4 milyon dolar değerinde 25.116 ton blok mermer ithal edilmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında yüzde 5,4 artış ile 295 dolar/ton olmuştur.

Tablo.163 Blok Mermer İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Ton
2019	21.685	5,35	247
2020	19.164	4,88	249
2021	21.819	5,32	240
2022	28.525	8,01	280
2023	25.116	7,40	295

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin blok mermer ihracatında en büyük pazarı Çin olmaya devam etmektedir. 2021 yılında ihracatın yüzde 78'i Çin'e yapılmaktayken 2023 yılında Çin'e yapılan ihracat toplam blok mermer ihracatı içinde yüzde 64'e gerilemiştir. Türkiye'nin blok mermer ihracatında 2.ci sırada Hindistan yer almaktadır. Hindistan'a yapılan ihracat yüzde 17 artış göstermiştir. 2023 yılında en çok ihracat yaptığımız 10 ülke Vietnam hariç değişmemiştir.

Tablo.164 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	416.152.343	1	Çin	431.103.806
2	Hindistan	132.441.702	2	Hindistan	155.599.872
3	Mısır	19.734.870	3	Mısır	15.451.113
4	İtalya	14.571.289	4	İtalya	12.474.247
5	Tayvan	8.818.766	5	Tayvan	8.148.059
6	Yunanistan	4.726.943	6	Cezayir	4.641.379
7	Vietnam	4.687.055	7	Yunanistan	4.021.294
8	Cezayir	4.408.193	8	Bangladeş	3.454.307
9	Bangladeş	4.235.212	9	Brezilya	3.446.404
10	Ürdün	3.953.633	10	Ürdün	3.340.726
Toplam İhracat		644.155.246	Toplam İhracat		665.486.732

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin blok mermer ithalatı yaptığı ülkeler arasında ilk sırada 2022 yılında olduğu gibi Yunanistan yer almıştır. Yunanistan'dan yapılan ithalat bir yıl önce yüzde 160 artış göstermişti. 2023 yılında ise ithalat geçen seneye göre yüzde 20,7 gerilemiştir. Yunanistan'ın ardından en çok ithalat yaptığımız ülke İran'dır. İran'dan yapılan ithalat da gerilemiştir. 2023 yılında ilk 10 ülke sıralamasına Çin, Afganistan ve Liberya gibi görmeye alışık olmadığımız ülkeler girmiştir.

Tablo.165 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Yunanistan	3.321.084	1	Yunanistan	2.631.356
2	İran	1.742.904	2	İran	1.373.463
3	Kuzey Makedonya	1.308.439	3	İtalya	1.291.737
4	İtalya	452.602	4	Kuzey Makedonya	917.176
5	Tunus	350.953	5	Çin	425.230
6	Belarus	278.793	6	Pakistan	350.814
7	Arnavutluk	131.685	7	Tunus	91.401
8	Karadağ	107.987	8	Afganistan	52.050
9	Belçika	88.131	9	Belçika	46.435
10	ABD	46.172	10	Liberya	39.193
Toplam İthalat		8.006.365	Toplam İthalat		7.375.407

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

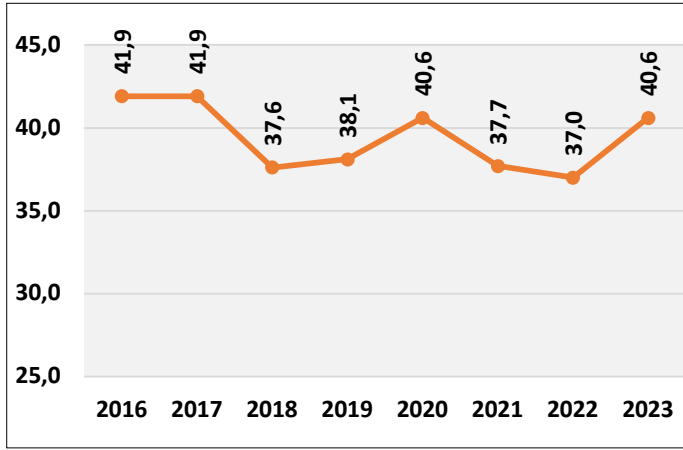
Dünya Blok mermer ihracatı küresel pandeminin yaşanıp navlun fiyatlarının 10 katına kadar yükseldiği 2020 yılında 1,65 milyar dolara kadar gerilemişti. 2021 yılında 2,09 milyar dolar olan dünya ihracatı 2022 yılında yeniden gerilemiş ve 1,74 milyar dolar olmuştu. Dünya ihracatı 2023 yılında da gerilemeye devam etmiş ve yüzde 6,0 azalarak 1,64 milyar dolara inmiştir. Türkiye dünya blok mermer pazarında yüksek bir paya sahip bulunmaktadır. 2023 yılında dünyadaki daralmaya karşın Türkiye'nin ihracatı artmış ve payı da yüzde 40,6'ya çıkmıştır.

Tablo.166 Blok Mermer İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	1.103,4	2.630	41,9
2018	944,2	2.513	37,6
2019	863,9	2.268	38,1
2020	663,2	1.651	40,6
2021	786,9	2.090	37,7
2022	644,2	1.740r	37,0r
2023	665,0	1.636	40,6

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r, revize edilmiştir

Grafik.65 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde

Dünya blok mermer ihracatında ilk sırada Türkiye yer almaktadır. Türkiye'yi İtalya, Yunanistan ve Portekiz izlemektedir. Bu dört ülke 2022 yılında da aynı sıralarda bulunmaktaydı. 2023 ilk 10 ihracatçı ülke sıralamasına Çin'in yerine bir Afrika ülkesi olan Namibya girmiştir. İran'ın ihracatında ciddi bir artış gözlemlense de bu ülkenin verileri geçici verilerdir bir daha sene düzeltilip yenilendiğinde bu artışın oranı daha net belli olacaktır.

Tablo.167 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	644.155.246	1	Türkiye	665.486.732
2	İtalya	346.590.000	2	İtalya	366.297.000
3	Yunanistan	149.629.911	3	Yunanistan	157.977.000
4	Portekiz	97.661.270	4	Portekiz	106.509.000
5	Kuzey Makedonya	50.592.172	5	İran	93.095.000
6	Çin	49.979.000	6	İspanya	49.070.000
7	İspanya	47.531.565	7	Kuzey Makedonya	47.087.000
8	İran	42.246.000	8	Hindistan	38.217.000
9	Hindistan	38.176.000	9	Brezilya	25.894.000
10	Brezilya	32.154.000	10	Namibya	25.550.000
Toplam İhracat		1.740.329.000	Toplam İhracat		1.636.157.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya blok mermer ithalatında ilk sırada Çin yer almaktadır. 2023 yılında dünya blok mermer ithalatının yüzde 40,7 sini Çin gerçekleştirmiştir. Çin'in ardından en çok blok mermer ithal eden ülke ise 325,3 milyon dolarlık ithalatı ile Hindistan'dır. Geçen seneye göre ithalatı yüzde 44,7 gerileyen İtalya 88,1 milyon dolarlık ithalatı ile ilk üç ülke içinde kalmıştır. İlk 10 ithalatçı ülke sıralamasında geçen seneye göre bir ülke değişmiştir. 2023 yılında İngiltere yerine Portekiz sıralamaya dahil olmuştur. Türkiye 22.sırada yer almaktadır.

Tablo.168 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.267.847.000	1	Çin	1.115.864.000
2	Hindistan	327.513.000	2	Hindistan	325.304.000
3	İtalya	159.523.000	3	İtalya	88.169.000
4	Mısır	86.874.000	4	Mısır	79.665.000
5	Tayvan	36.071.000	5	Tayvan	30.333.000
6	Singapur	32.450.000	6	Yunanistan	18.964.000
7	İngiltere	25.568.000	7	Cezayir	18.783.000
8	Cezayir	23.435.000	8	Portekiz	16.109.000
9	Yunanistan	22.905.000	9	Tayland	14.016.000
10	Tayland	19.234.000	10	ABD	13.685.000
23	Türkiye	8.006.365	22	Türkiye	7.375.407
Toplam İthalat		2.311.701.000	Toplam İthalat		1.963.413.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT)

İşlenmiş taşlar Türkiye'nin geleneksel olarak üretim, ihracat ve rekabet gücünün yüksek olduğu ürün gruplarından biridir. Türkiye doğal taşlar anlamında sahip olduğu zengin kaynakları önemli ölçüde işleyerek katma değer yaratmaktadır.

İşlenmiş taşlar mermer, traverten, kaymaktaş (su mermeri), işlenmiş ve bunlardan yapılmış ürünler (kaldırım döşeme taşı, kaldırım kenar taşı, büyük ve yassı döşeme taşı, karo, parke taşı ve benzeri ürünler hariç); mermer, traverten ve kaymaktaşının yapay olarak renklendirilmiş granülleri, küçük parçaları ve tozları kapsamaktadır. Kapsam içinde ayrıca diğer işlenmiş süsleme veya yapı taşları ile bunlardan yapılmış ürünler; diğer doğal taşların suni olarak renklendirilmiş granülleri ve tozları; aglomera edilmiş kayağan taşından (arduvaz/kayraktaş) yapılan ürünler de yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye zengin ve kaliteli bir doğal taş rezervine sahiptir. Doğal taş olarak çıkarılan ham ürünler işlenerek katma değerli işlenmiş ürünler haline gelmekte ve inşaat malzemeleri olarak kullanılmaktadır.

İşlenmiş taşlar sanayisinde 2023 yılında faaliyet gösteren firma sayısı 672'ye yükselmiştir. Üretim ise 2023 yılında yüzde 11,6 azalarak 7,48 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Son 2 yılda işlenmiş taş üretimi azalmıştır.

Tablo.169 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	622	6.580.860
2020	590	6.871.622
2021	640r	8.748.546r
2022	649r	8.457.364r
2023	672	7.476.594

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye işlenmiş taşlarda önemli bir üretici olarak hem ihracat yapmakta hem de iç talebi önemli ölçüde yurtiçi üretim ile karşılamaktadır. İnşaat sektöründeki büyümeye bağlı olarak işlenmiş taşlar iç pazarı ve tüketimi 2019 ve 2020 yıllarındaki daralmanın ardından 2021 yılında yüzde 32,5 büyümüş, 2022 yılında yüzde 4,8 azalarak 5.336.674 ton olmuştu. 2023 yılında iç tüketim azalmaya devam etmiş, yüzde 5,3 azalarak 5.051.911 tona düşmüştür.

Tablo.170 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı, Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	6.580.860	2.535.825	183.256	4.228.291
2020	6.871.622	2.866.401	207.578	4.212.799
2021	8.748.546r	3.331.162	186.446	5.603.830r
2022	8.457.364r	3.299.928	179.238	5.336.674r
2023	7.476.594	2.699.204	274.521	5.051.911

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

İşlenmiş taşlar ihracatı, Türkiye'nin inşaat malzemeleri ihracatında yüksek paya sahip olan ve rekabet gücü yüksek sanayi ihracatıdır. 2018-2022 yılları arasında ihracat hem miktar hem de değer olarak artmıştır. 2023 yılında ise ihracat pazarlardaki yavaşlama nedeniyle azalmıştır. 2023 yılında işlenmiş taş ihracatı miktar olarak geçen seneki seviyesine göre yüzde 18,2 gerilemiştir. 2023 yılı işlenmiş taş ihracatı değer olarak ise yüzde 11,3 azalmış ve 1.225 milyon dolara inmiştir. İhracat birim değeri 2023 yılında yüzde 8,4 artarak 454 dolar/ton seviyesine çıkmıştır.

Tablo.171 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Ton
2019	2.535.825	972,7	380
2020	2.866.401	1.038,4	358
2021	3.331.162	1.252,3	380
2022	3.299.928	1.381,3	419
2023	2.699.204	1.225,0	454

Kaynak: TÜİK

Türkiye 2023 yılında 88,3 milyon dolar değerinde 274.521 ton işlenmiş taş ithal etmiştir. 2022 yılında gerileyen ithalat 2023 yılında özellikle miktar olarak önemli ölçüde atmıştır. 2023 yılında ithalat değeri 88,3 milyon dolar olmuştur. 2022 yılında 470 dolar/ton olan ithal birim fiyatı 2023 yılında 322 dolar/ton seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo.172 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Ton
2019	183.256	73,0	400
2020	207.620	81,4	390
2021	186.446	83,1	450
2022	179.238	83,5	470
2023	274.521	88,3	322

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarları ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin işlenmiş taşlar ihracatında geleneksel olarak ABD uzun yıllardır ilk sırayı almaktadır. Uzak bir pazar olmasına rağmen Türkiye yıllar itibarıyla en yüksek işlenmiş taşlar ihracatını ABD'ye yapmayı başarı ile sürdürmektedir. ABD'ye yapılan ihracat 2022 yılında 443,4 milyon dolar iken 2023 yılında yüzde 15,6 gerileyerek 374,1 milyon dolara düşmüştür. ABD'nin ardından en çok ihracat yaptığımız ülke 2023 yılında Suudi Arabistan olmuştur. Suudi Arabistan'a gerçekleştirilen ihracat yüzde 44 artarak 114,6 milyon dolara yükselmiştir. Almanya'ya yapılan ihracat azalırken bu ülke ilk 10 ülke sıralamasındaki yerini Fas'a bırakmıştır.

Tablo.173 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	443.418.053	1	ABD	374.095.808
2	Irak	107.541.340	2	Suudi Arabistan	114.583.114
3	İsrail	106.421.715	3	Irak	102.523.728
4	Fransa	95.054.359	4	İsrail	87.974.948
5	Suudi Arabistan	79.469.892	5	Fransa	83.139.126
6	BAE	65.733.639	6	BAE	50.148.383
7	Avustralya	55.820.519	7	Avustralya	42.000.994
8	Almanya	34.031.586	8	Libya	34.891.018
9	Libya	32.672.191	9	Rusya	32.533.610
10	Rusya	25.404.508	10	Fas	26.455.557
Toplam İhracat		1.381.093.375	Toplam İhracat		1.224.778.468

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye işlenmiş taşlar ithalatını ağırlıklı olarak Uzak Doğu, Kuzey Afrika ve Avrupa ülkelerinden gerçekleştirmeye devam etmektedir. En çok ithalat yapılan ilk 3 ülke Mısır, Hindistan ve İtalya'dır. Bu üç ülkeden yapılan ithalat toplam ithalatımızın yüzde 70'i düzeyindedir. Bu üç ülkenin ardından İspanya, Çin ve Yunanistan'dan yapılan ithalat gelmektedir.

Tablo.174 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Hindistan	32.563.619	1	Mısır	25.366.745
2	Mısır	14.723.203	2	Hindistan	25.424.842
3	İtalya	11.600.187	3	İtalya	11.078.496
4	İspanya	5.457.268	4	İspanya	5.165.214
5	Yunanistan	5.142.628	5	Çin	3.619.831
6	İran	4.068.309	6	Yunanistan	4.909.690
7	Çin	3.393.393	7	Portekiz	2.641.697
8	Portekiz	1.693.798	8	İran	3.058.684
9	Brezilya	883.270	9	Brezilya	2.546.641
10	Almanya	809.017	10	ABD	1.086.474
Toplam İthalat		83.470.302	Toplam İthalat		88.279.049

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya işlenmiş taşlar ihracatı 2023 yılında önemli ölçüde gerilemiştir. Salgın sonrası 2021 ve 2022 yıllarında dünya ihracatı yüksek büyüme göstermiş ve 2022 yılında 15,29 milyar dolar olmuştu. 2023 yılında ise küresel inşaat işleri ve pazarlarındaki yavaşlama nedeniyle işlenmiş taşlar ihracatı yüzde 17,8 azalarak 12,56 milyar dolara inmiştir.

Türkiye'nin ihracat 2022 yılında 1,38 milyar dolara ulaşmış, 2023 yılında ise ihracat 1,23 milyar dolara inmiştir. Buna rağmen Türkiye'nin dünya işlenmiş taşlar ihracatı içindeki payı 2022 yılında yüzde 9,03 iken, 2023 yılında yüzde 9,75'e çıkmıştır.

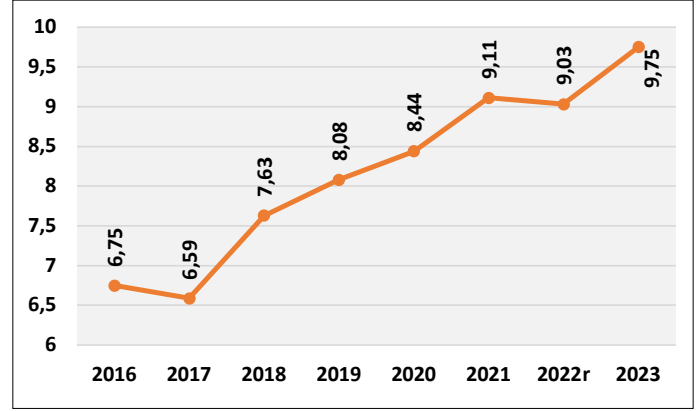
Tablo.175 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	927,4	14.070	6,59
2018	943,1	12.359	7,63
2019	972,7	12.034	8,08
2020	1.038,4	12.308	8,44
2021	1.252,3	13.742	9,11
2022	1.381,3	15.290r	9,03r
2023	1.225,0	12.561	9,75

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Dünya işlenmiş taşlar ihracatında ilk sırada 5,30 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin Dünya İşlenmiş Taş ihracatının yüzde 42,2 sini gerçekleştirmektedir. Geleneksel ihracatçı İtalya 2. sırada yer alırken Türkiye 3. Sırada yer almaya devam etmiştir. Türkiye'nin ardından en çok ihracat yapan ülkeler Brezilya, İspanya, Portekiz, Yunanistan ve Kanada'dır.

Grafik.66 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde

Tablo.176 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	6.345.489.000	1	Çin	5.302.425.000
2	İtalya	1.783.996.000	2	İtalya	1.743.591.000
3	Türkiye	1.381.093.375	3	Türkiye	1.224.778.468
4	Hindistan	1.371.750.000	4	Brezilya	853.243.000
5	Brezilya	997.439.607	5	İspanya	730.127.000
6	İspanya	738.734.294	6	Portekiz	301.068.000
7	Mısır	303.261.688	7	Yunanistan	200.919.000
8	Portekiz	294.821.611	8	Kanada	151.497.000
9	Yunanistan	192.420.662	9	Almanya	99.774.000
10	Kanada	147.839.911	10	ABD	87.729.000
Toplam İhracat		15.290.041.000	Toplam İhracat		12.560.954.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünyanın en çok işlenmiş taş ithalatı yapan ülkesi ABD'dir. Ancak ABD'nin ithalatı 2023 yılında yüzde 20,3 düşerek 3,74 milyar dolardan 2,98 milyar dolara inmiştir. Bu gerilemede navlun fiyatlarının etkisi açıktır. En çok ithalat yapan ilk 10 ülke sıralamasındaki çoğu ülkenin ithalatı gerilemiştir. ABD dünya toplam ithalatının yaklaşık yüzde 27'sini gerçekleştirmektedir. ABD'nin ardından en çok ithalat yapan ülke Güney Kore ve Fransa'dır.

Tablo.177 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	3.740.113.955	1	ABD	2.977.797.000
2	Güney Kore	709.574.000	2	Güney Kore	573.836.000
3	Fransa	603.940.000	3	Fransa	567.474.000
4	Almanya	496.554.000	4	Vietnam	441.430.000
5	İngiltere	474.401.000	5	İngiltere	417.208.000
6	Suudi Arabistan	465.018.000	6	Japonya	381.312.000
7	Japonya	426.126.000	7	Suudi Arabistan	380.690.000
8	BAE	299.205.000	8	Libya	354.878.000
9	Irak	229.285.000	9	Almanya	347.974.000
10	Avustralya	225.761.000	10	BAE	308.108.000
19	Türkiye	83.470.302	18	Türkiye	88.279.049
Toplam İthalat		12.548.696.000	Toplam İthalat		11.101.491.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r; revize edilmiştir

ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya altında iki yapı malzemesi yer almaktadır. Bunlar alçıdan levhalar ile çimento ve betondan inşaat malzemeleridir.

Alçıdan üretilmiş yapı malzemelerini iki karton arasına sıkıştırılarak güçlendirilen kuru alçı duvar levhaları ve benzeri ürünler oluşturmaktadır. Alçı levhalar, inşaatlarda yangın güvenliği, akustik ve ısı ve ses yalıtımı sağlamaktadır. Tesisatları kolayca örtme özelliğine sahiptir, ekonomik ve hafif bir üründür. (Fasıla kodu 23.62.10)

Çimento ve betondan eşyalar ise şu ürünlerden oluşmaktadır;

Çimentodan ve betondan veya suni taştan karolar, döşeme taşları, tuğlalar, inşaat blokları ve benzeri ürünler, (Fasıla kodu 23.61.11),

Bina veya bina dışı inşaat işleri için çimentodan, betondan veya suni taştan prefabrik yapı elemanları; beton direkler, beton travers, kirişler, kolonlar, panolar, döşeme elemanları vb. gibi beton prefabrik yapı elemanları, gaz beton yapı elemanları, (Fasıla kodu 23.61.12)

Borular, çimento, beton veya suni taşlar, (Fasıla kodu 23.69.19.30)

Asbestli çimentodan, selüloz lifli çimentodan ve benzerlerinden yapılan ürünler. (Fasıla kodu 23.65.12)

Girişim Sayısı ve Üretim

2023 yılında inşaat amaçlı alçı levha üretimi yapan firma sayısı 24'tür. 2023 yılında üretim yüzde 0,6 artarak 198,15 milyon metrekareye yükselmiştir.

Tablo.178 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, m ²
2019	26	192.857.515
2020	26	193.753.211
2021	26	224.060.563
2022	24r	196.929.607r
2023	24	198.150.500

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir.

Çimento ve betondan eşyalar üretimi faaliyetinde bulunan firma sayısı ise 2023 yılında 588'dir. Çimento ve Betondan Eşya üretimi 2020 yılında yüzde 2,6 artarak 25,25 milyon tona yükselmiştir. 2021 yılında iç ve dış talepteki kuvvetli canlanma ile üretimde yüzde 26,0 artış gerçekleştirmiş ve üretim 32 milyon tona ulaşmıştır. 2022 yılında üretim tekrar azalarak 30,44 milyon tona düşmüştür. 2023 yılında ise üretim yüzde 0,5 artarak 30,59 milyon tona çıkmıştır.

Tablo.179 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	584	24.609.129
2020	593	25.248.966
2021	605	32.040.497
2022	600	30.438.472
2023	588	30.590.665

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya üretiminin tamamına yakını iç pazarda tüketilmektedir. Ürünlerin taşımacılık maliyetleri çok yüksek olduğu için dış ticareti oldukça sınırlıdır. Türkiye sınırlı ölçüde ihracat yaparken, yine çok düşük ithalat gerçekleşmektedir. Bu itibarla değerlendirildiğinde iç tüketim büyüklükleri alçıdan eşyalar için 2022 yılında yaklaşık 190 milyon metrekare, çimentodan ve betondan eşyalar için pazarı ise yine yaklaşık 30,0 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya dış ticareti sınırlı ölçüde gerçekleşmektedir. Bunun en önemli nedeni yükün ağır ve ürünün birim fiyatının düşük olması nedeniyle taşımacılık maliyetlerinin yüksek kalmasıdır. Türkiye'nin de ihracatı bu çerçevede üretim ve iç tüketime göre sınırlı kalmaktadır. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 6,1 azalarak 882.209 tona inmiştir. Değer olarak ise ihracat 2023 yılında 274,0 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı 2023 yılında 0,31 dolar/kg olmuştur.

Tablo.180 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	839.672	210,8	0,25
2020	939.121	189,8	0,20
2021	1.175.198	299,4	0,26
2022	939.196	298,9	0,32
2023	882.109	274,0	0,31

Kaynak: TÜİK

Türkiye alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatında 2023 yılında yüzde 109,4 artış gerçekleşmiştir. 38,7 milyon değerinde 68.310 ton ithalat yapılmıştır.

2022 yılı ithal birim fiyatı 0,82 dolar/kg iken 2023 yılında yüzde 30,5 gerileyerek 0,57 dolar/kg'a düşmüştür.

Tablo.181 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	20.612	15,7	0,76
2020	18.652	14,8	0,79
2021	21.080	20,1	0,96
2022	32.622	26,7	0,82
2023	68.310	38,7	0,57

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracat pazarları içinde ilk sırayı uzak bir pazar olan ABD almaktadır. ABD sonrasındaki ülkeler ise daha çok yakın ve komşu ülkelerdir. Irak ve İsrail 2. ve 3. sıradadır. ABD'ye yapılan ihracat 2023 yılında yüzde 31 düşerek 80,7 milyon dolardan 55,5 milyon dolara gerilemiştir. Irak'a ve İsrail'e yapılan ihracatta çok sınırlı bir gerileme yaşanmıştır. İlk 10 pazarımızda Libya yerini Malta'ya bırakmıştır. Diğer 9 ülke sıralamada yerlerini bu sene de almışlardır.

Tablo.182 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento Betondan Eşya İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	80.758.994	1	ABD	55.573.850
2	Irak	50.819.703	2	Irak	49.153.781
3	İsrail	32.839.698	3	İsrail	31.073.603
4	Gürcistan	10.034.666	4	Gürcistan	11.986.593
5	İngiltere	8.103.501	5	İngiltere	9.958.526
6	Bulgaristan	7.408.358	6	KKTC	7.886.006
7	Libya	7.019.078	7	Yunanistan	6.772.176
8	KKTC	5.922.788	8	Bulgaristan	6.539.298
9	Yunanistan	5.215.310	9	Malta	6.207.482
10	İspanya	4.464.508	10	İspanya	5.174.490
Toplam İhracat		298.838.430	Toplam İhracat		273.859.410

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatı yaptığı ülkeler içinde ilk sırayı uzun yıllardan beri istikrarlı bir şekilde Almanya almaktadır. Almanya'dan yapılan ithalat 2023 yılında yüzde 16,5 düşerek 6,8 milyon dolara gerilemiştir. En çok ithalat yaptığımız ikinci ülke ise Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat yüzde 101 artarak 6,1 milyon dolara yükselmiştir. Bir diğer Uzak Doğu Asya ülkesi Tayland'da 2023 yılında en çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülke sıralamasına çok hızlı bir giriş gerçekleştirmiştir. Tayland'ın ardından Yunanistan gelmektedir. Diğer ülkeler sırası ile Bulgaristan, İtalya, Slovakya, İsrail, Hindistan ve Çekya'dır.

Tablo.183 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	8.213.062	1	Almanya	6.857.339
2	Çin	3.039.380	2	Çin	6.103.188
3	Bulgaristan	2.591.519	3	Tayland	6.058.483
4	İspanya	2.352.369	4	Yunanistan	3.519.886
5	Yunanistan	2.148.919	5	Bulgaristan	2.916.053
6	İtalya	1.999.727	6	İtalya	2.594.078
7	Slovakya	1.880.467	7	Slovakya	1.973.017
8	İsrail	1.451.193	8	İsrail	1.716.653
9	Çekya	1.290.212	9	Hindistan	1.347.424
10	Polonya	422.490	10	Çekya	1.309.192
Toplam İthalat		26.732.634	Toplam İthalat		38.667.768

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatı 2023 yılında yüzde 10,1 gerilemiş ve 16,2 milyar dolara düşmüştür. 2021 yılına kadar önemli ölçüde artan dünya ihracatı 2022 yılında durağanlaştıktan sonra 2023 yılında düşüş göstermiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2021 yılına kadar artmış, 2022 yılında durağanlaşmış ve 2023 yılında ise yüzde 8,3 azalmıştır. Bu gelişmelere bağlı olarak Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı 2022 yılında yüzde 1,66 iken 2023 yılında yüzde 1,69 olmuştur.

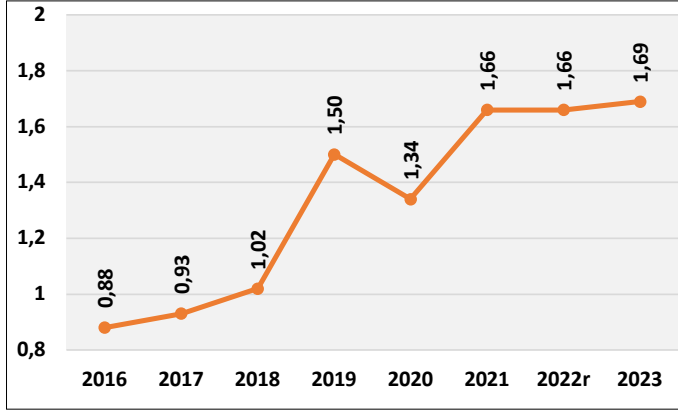
Tablo.184 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	95,8	10.874	0,88
2017	105,0	11.185	0,93
2018	142,1	13.867	1,02
2019	210,8	14.068	1,50
2020	189,8	14.153	1,34
2021	299,4	18.071	1,66
2022	298,9	18.027r	1,66r
2023	274,0	16.199	1,69

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.67 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatında Payı; Yüzde

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatında ilk sırada yüzde 24 payı ve 3,84 milyar dolar ihracatı ile Çin gelmektedir. Çin'in ardından 1,3 milyar dolarlık ihracatı ile Almanya yer almakta, İspanya ise 3. sırada bulunmaktadır. İlk üç ülkenin ardından sıralanan ülkelerin ihracatları birbirine çok yakındır. Türkiye, en çok ihracat yapan ülkeler arasında 14. sırada bulunmaktadır.

Tablo.185 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	4.893.858.000	1	Çin	3.839.445.000
2	Almanya	1.415.501.889	2	Almanya	1.294.257.000
3	İspanya	1.250.171.807	3	İspanya	1.109.277.000
4	ABD	701.868.336	4	Malezya	879.980.000
5	Malezya	675.436.000	5	ABD	693.844.000
6	Belçika	670.347.000	6	Vietnam	698.000.000
7	Vietnam	655.100.000	7	Polonya	662.734.000
8	Polonya	643.938.028	8	Belçika	616.278.000
9	Meksika	591.203.029	9	Meksika	595.216.450
10	İtalya	521.411.000	10	İtalya	513.404.000
16	Türkiye	298.870.966	14	Türkiye	273.859.410
Toplam İhracat		18.027.435.000	Toplam İhracat		16.198.558.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatında ilk sırada yüzde 21,1 payı ve 3,18 milyar dolar ithalatı ile ABD yer almaktadır. ABD'nin ithalatı yüzde 18 gerilemiştir. ABD'nin ardından en çok ithalatı gerçekleştiren ülke İngiltere'dir. İngiltere'nin de ithalatında sınırlı bir gerileme yaşanmıştır. İlk 10 büyük ithalatçı içinde yer alan ülkelerin tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 48. sırada yer almaktadır.

Tablo.186 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	3.884.779.604	1	ABD	3.185.723.000
2	İngiltere	885.582.441	2	İngiltere	834.695.000
3	Kanada	789.121.777	3	Singapur	753.357.000
4	Fransa	690.716.000	4	Kanada	726.184.000
5	Hollanda	641.514.601	5	Hollanda	720.607.000
6	Almanya	600.062.746	6	Fransa	692.561.000
7	İsveç	405.024.924	7	Almanya	528.685.000
8	Avustralya	383.690.848	8	İsviçre	377.414.000
9	İsviçre	375.368.127	9	Danimarka	325.662.000
10	Danimarka	329.324.386	10	Hong Kong	310.438.000
50	Türkiye	26.732.634	48	Türkiye	38.667.768
Toplam İthalat		16.071.420.000	Toplam İthalat		15.070.409.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON

İnşaat malzemeleri sanayisinde teknolojik gelişmeler ve yapı kimyasallarındaki ilerlemeler ile malzemelerin kullanımı da değişim göstermekte ve yeni ürünler öne çıkmaktadır. Bu ürünlerin biri de mineral esaslı ürünler içinde yer alan hazır betondur. Hazır beton inşaat sektöründe artan kullanımı ile önemli bir sanayi haline gelmiştir. Bu nedenle alçı levha ile çimento ve betondan eşyalar başlığı altında özel bölüm içinde değerlendirilmektedir.

Hazır beton ürünü iki saat içerisinde tüketilmesi gereken bir üründür ve hazırlığı da çok kısa sürede gerçekleşmektedir. Bu nedenle büyük ölçüde yerel pazarda kullanılmaktadır. Üretim tesisi kurulması oldukça kolaydır. Belli bir kapasitenin altında ÇED Ön Raporu da aranmamaktadır. Sanayi bölgelerinde kurulabileceği gibi kentsel gelişim alanlarına, proje bölgelerinde ve hatta bina şantiyelerinin içine beton tesisleri kurulabilmektedir. Bu tesislerin mobil versiyonları da bulunmakta ve çekici kamyon arkasında getirilerek saatler içerisinde kurulabilmektedir.

Türkiye'de inşaat sektöründe özellikle 2010 yılından sonra yaşanan hızlı büyüme, büyük alt yapı projeleri ve mega projeler ile hazır beton kullanımına yönelik talep de önemli ölçüde artmıştır. Yüksek binaların yapımının artması ve beton standartlarının artırılması da hazır beton talebini desteklemiştir. Bu çerçevede Türkiye'de hazır beton üretimi yapan girişim ve tesis sayısı ile üretim kapasitesi, üretimi ve tüketimi hızlı büyüme göstermiştir. Veriler için kaynak olarak TÜİK istatistikleri kullanılmaktadır. 2023 yılında üretim faaliyetinde

bulunan girişim sayısı 696'dır. 2022 yılında 253,83 milyon ton hazır beton üretilmiş iken 2023 yılında üretim yüzde 10,5 artarak 280,59 milyon tona yükselmiştir.

Türkiye, Çin ve ABD'den sonra dünyanın 3. büyük hazır beton üreticisi ve tüketicisi konumunda bulunmaktadır.

Tablo.187 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Girişim Sayısı	Üretim, Milyon Ton
2015	647	179,24
2016	670	179,37
2017	634	194,53
2018	604	220,67
2019	560	160,78
2020	647	207,74
2021	656r	245,75r
2022	672r	253,83r
2023	696	280,59

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

ÖZEL BÖLÜM: GAZ BETON

Gaz beton doğal ham maddeler ve endüstriyel üretim teknolojisi ile üretilmektedir. Bir tür hafif beton olarak da bilinen gaz betonun, yaklaşık %85 'ini durgun hava kabarcıklarının oluşturduğu gözenekli bir yapısı vardır. Yangın sınıfı A1'dir.

TÜİK 23.61.12.00.04 üretim NACE kodu ile gaz beton yapı elemanları istatistiklerini açıklamaktadır. Buna göre 2023 yılı verilerine göre Türkiye'de 9 gaz beton üreticisi firma bulunmaktadır. Gaz beton üretim verileri TÜİK tarafından ton olarak açıklanmaktadır.

2021 yılında gaz beton üretimi yüzde 3,3 artarak 2,19 milyon tona yükselmiştir. Üretim 2022 yılında yüzde 5,6 artarak 2,33 milyon tona yükselmiştir. Tüketim ise 2022 yılında 2,3 milyon ton olmuştur.

2023 yılında gaz beton üretimi yüzde 14,3 gerilemiş ve 1.996.014 tona inmiştir. Tüketim ise 1.950.150 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.188 Gaz Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton	Tüketim, Ton
2015	13	2.516.337	2.509.401
2016	14	2.607.049	2.568.391
2017	13	2.523.312	2.543.728
2018	10	2.254.247	2.125.220
2019	7	1.259.446	1.215.300
2020	8	2.173.724	2.115.000
2021	8r	2.205.141r	2.185.500
2022	8r	2.327.946r	2.295.200
2023	9	1.996.014	1.950.150

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ

BİMS (pomza) endüstriyel bir ham madde olarak birçok sektörde kullanılmaktadır. Bu kullanım endüstriyel amacına göre ya ana ham madde olarak ya da katkı malzemesi biçimindedir. Pomza taşının dünyada ve Türkiye'de en yaygın kullanım alanı inşaat sektörüdür. Pomza, inşaat sektöründe kullanılacak ana materyallerde teknik açıdan genellikle aranan birçok teknolojik özelliklere sahip olması nedeniyle, yapı malzemesi olarak kullanılan doğal bir malzemedir. Doğal bir malzeme oluşu, kimyasal tepkimesiz, yanmaz, gözenekli olması nedeniyle hafif, atmosferik ortam koşullarına karşı dayanıklı olması bu özellikler arasında yer almaktadır.

İnşaat sektöründe son yıllarda hafif yapı malzemelerine verilen önemin giderek artmasıyla birlikte, hammadde tüketiminde pomza taşının yapı malzemesi olarak kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır. Türkiye'de 2023 yılı itibarıyla BİMS'den inşaat elemanı üreten 25 firma bulunmaktadır. Üretim 2023 yılı itibarıyla 7.335.300 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.189 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	22	7.540.600
2020	25	6.660.515
2021	21r	7.219.410r
2022	23r	7.485.602r
2023	25	7.335.300

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye, 2023 yılında 31,00 milyon dolar tutarında 412.000 ton BİMS'den inşaat elemanı ihracatı gerçekleştirmiştir. En çok ihracat yapılan ilk 5 pazar Bangladeş, Pakistan, Çin, Mısır ve Tunus olmuştur.

Tablo.190 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Bangladeş	9.808.028	1	Bangladeş	9.140.279
2	Çin	5.716.064	2	Pakistan	7.012.424
3	Pakistan	4.857.361	3	Çin	5.947.657
4	Mısır	2.328.076	4	Mısır	1.518.278
5	Tunus	1.158.218	5	Tunus	1.162.173
6	İngiltere	848.109	6	Suudi Arabistan	834.567
7	Vietnam	814.045	7	Irak	742.917
8	BAE	730.301	8	Vietnam	699.308
9	İtalya	453.664	9	BAE	515.807
10	KKTC	366.356	10	Sri Lanka	369.883
Toplam İhracat		30.683.176	Toplam İhracat		31.009.683

Kaynak: TÜİK

TUĞLA VE KİREMİT

Tuğla başlığı altında inşaat tuğlaları ateşe dayanıklı olmayan kilden (silisli fosil unlarından veya silisli topraklardan olanlar hariç), kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (asmolen dahil) (adi topraktan olan), ateşe dayanıksız kilden ile kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (diğer seramik maddeden), ateşe dayanıksız kilden yer almaktadır.

Kiremit başlığı altında ateşe dayanıklı olmayan kilden kiremitler, mahya ve köşe kaplamaları (düz kiremit), inşaat ürünleri, ateşe dayanıklı olmayan kilden (baca şapkaları, baca boruları, baca astarları ve baca gazı blokları, mimari süsler, havalandırma ızgaraları, kil latalar dahil; borular, oluklar, vb. hariç) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Yıllar itibarıyla tuğla ve kiremit sanayisinde yer alan girişim sayıları aşağıda sunulmaktadır. 2023 yılında Tuğla üretiminde 160, Kiremit üretiminde 38 firma faaliyet göstermiştir. Her iki sanayide de girişim sayıları son yıllarda düşüş göstermeye devam etmektedir.

Tablo.191 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı

Yıllar	Firma Sayısı, Tuğla	Firma Sayısı, Kiremit
2019	180r	44
2020	182r	44
2021	174r	41
2022	163r	39r
2023	160	38

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İnşaat tuğlalarının üretimi 2022 yılında 17.370 bin metreküp olarak revize edilmiş 2023 yılı üretimi ise 17.145 bin metreküp olmuştur. 2022 yılı Kaba Tuğla üretim miktarı 794.294 ton olarak yenilenmiştir. 2023 yılı üretim miktarı ise 771.600 ton olarak gerçekleşmiştir.

Kiremit üretimi de 2022 yılında 282,7 milyon adet olarak revize edilmiştir. 2023 yılında Kiremit üretimi 275.615.120 adettir. Kilden baca şapkaları ve blokları üretimi yıllar itibarıyla gerileme eğilimi içindedir. Üretim 2023 yılında 15.440 tona inmiştir.

Tablo.192 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri

Ürün	2019	2020	2021	2022	2023
İnşaat Tuğlaları (Bin m³)	23.700	21.009r	19.967r	17.370r	17.145
Kaba Tuğla (Adi Toprak, Asmolen) (Ton)	531.281	597.363r	513.995r	794.294r	771.600
Düz Kiremit (Adet)	239.175.275	214.651.045	262.654.314r	282.720.452r	275.615.120
Baca Şapkaları Blokları Kilden (Ton)	16.829r	28.949r	11.635r	15.554r	15.440

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatı miktar olarak 2018 yılından 2022 yılına kadar yaklaşık 4 kat artarak 158.508 tona yükselmişti. 2023 yılında ise ihracatta miktar olarak yüzde 63,9 düşüş yaşanmış ve 57.212 ton ihracat yapılmıştır. Değer olarak da ihracat 2018-2022 döneminde yüzde 240 artarak 27,5 milyon dolar olmuştur. 2023 yılında ise ihracat değer olarak yüzde 43,3 azalmış ve 15,8 milyon dolara inmiştir. 2023 yılı ihracat birim fiyatı ise 0,27 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.193 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	41.309	7,7	0,19
2020	41.440	8,6	0,21
2021	75.590	14,3	0,19
2022	158.508	27,5	0,17
2023	57.212	15,8	0,27

Kaynak: TÜİK

Türkiye sınırlı ölçüde tuğla ve kiremit ithalatı yapmaktadır. İthalat 2023 yılında yüzde 32,5 artarak 3.959 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak ise yüzde 20,5 artarak 2,30 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı 2023 yılında 0,57 dolar/kg'dır.

Tablo.194 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	2.844	0,91	0,31
2020	1.763	0,93	0,53
2021	2.677	1,67	0,62
2022	2.989	1,88	0,63
2023	3.959	2,30	0,57

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatında ilk sırayı yüzde 64 payı ile İngiltere almaktadır. İngiltere'ye 2022 yılında ihracat yüzde 97 artarak 19,835 milyon dolara yükselmişti ancak 2023 yılında bu hızlı artış yerini hızlı bir düşüşe bıraktı. İngiltere'ye tuğla ve kiremit ihracatımız 10 milyon dolar olarak dü-

şerek 9,96 milyon dolara geriledi. En çok ihracat yaptığımız ilk 3 ülke İngiltere, Bulgaristan ve Rusya'nın toplam Tuğla ve Kiremit ihracatımız içindeki payı ise yüzde 75'tir. Taşıma zorluklarının getirdiği kısıtlar nedeni ile ihracat pazarlarımız yakın ve komşu ülkeler olmaya devam etmektedir. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ülke sıralamasında yer alan Almanya ve Belçika'nın yerini 2023 yılında Danimarka ve Suriye almıştır.

Tablo.195 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	19.835.418	1	İngiltere	9.958.558
2	Bulgaristan	2.574.340	2	Bulgaristan	922.302
3	Rusya	1.008.726	3	Rusya	762.345
4	Irak	590.916	4	Azerbaycan	647.428
5	Azerbaycan	584.604	5	KKTC	473.791
6	İsrail	436.024	6	İsrail	465.369
7	KKTC	313.437	7	Irak	333.810
8	Belçika	302.235	8	Hollanda	307.045
9	Almanya	294.438	9	Danimarka	275.666
10	Hollanda	218.225	10	Suriye	181.621
Toplam İhracat		27.547.525	Toplam İhracat		15.629.417

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ithalatı yaptığı ilk 3 ülke Belçika, Çin ve Almanya'dır. Son yıllarda sıraları değişse de bu ülkeler sıralamanın hep başında yer almaktalar. İlk üç ülkeden yapılan ithalat toplam tuğla ve kiremit ithalatının yüzde 63'ünü oluşturmaktadır. Farklı kalite ve birim fiyatlarda, çeşitli ülkelerden sınırlı ithalatlar yapıldığı görülmektedir.

Tablo.196 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	513.135	1	Belçika	764.345
2	Belçika	472.985	2	Çin	562.580
3	Almanya	321.076	3	Almanya	340.475
4	ABD	218.934	4	İspanya	154.646
5	İtalya	109.164	5	Malezya	148.274
6	İspanya	94.341	6	Danimarka	89.639
7	Fransa	67.057	7	İtalya	60.551
8	KKTC	33.129	8	Yunanistan	48.273
9	Hollanda	30.419	9	Rusya	23.721
10	Vietnam	7.523	10	Fransa	20.442
Toplam İthalat		1.880.758	Toplam İthalat		2.266.853

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

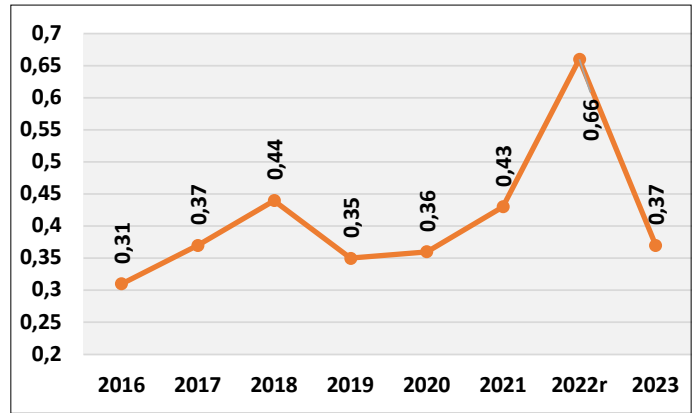
Dünya tuğla ve kiremit ihracatı 2023 yılında değer olarak yüzde 2,8 artarak 4,29 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye ihracatı ise yüzde 42,5 azalmıştır. Böylece Türkiye'nin dünya tuğla ve kiremit ihracatı içindeki payı 2022 yılında yüzde 0,66 iken 2023 yılında 0,37'ye inmiştir. 2022 yılındaki yüksek ihracat artışı ile yükselen dünya payımız 2023 yılında normalleşmiştir.

Tablo.197 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	6,1	1.966	0,31
2017	7,6	2.044	0,37
2018	8,1	1.855	0,44
2019	7,7	2.202	0,35
2020	8,6	2.491	0,36
2021	14,3	3.288	0,43
2022	27,5	4.169r	0,66r
2023	15,8	4.286	0,37

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.68 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde

Dünya tuğla ve kiremit ihracatında ilk 3 sırayı Çin, Almanya ve Belçika almaktadır. Bu üç ülkeyi diğer 7 AB ülkesi izlemektedir. Çin'in Tuğla ve Kiremit ihracatı 2023 yılında yüzde 11 artarak 2,28 milyar dolara yükselmiştir. Çin aynı zamanda Dünya Tuğla Kiremit ihracatının yüzde 53'ünü gerçekleştirmektedir. Türkiye ihracatçı ülkeler sıralamasında 20. sıradadır.

Dünya tuğla ve kiremit ithalatında ilk sırayı İngiltere almaktadır. İngiltere'nin ithalatı 2022 yılında yüzde 52,6 artarak 418,6 milyon dolara yükselmişti, ancak 2023 yılında hızlı bir düşüşle 284,3 milyon dolara gerilemiştir. İlk sırada yer alan İngiltere'yi çok sayıda Avrupa ülkesi ve ABD birbirine yakın ithalatlar ile izlemektedir. 2023 yılında En çok ithalat yapan ilk 10 ülke arasına Gine katıldı. Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 48.sırada yer almaktadır.

Tablo.198 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	2.058.806.000	1	Çin	2.285.098.000
2	Almanya	383.301.465	2	Almanya	277.212.000
3	Belçika	309.278.000	3	Belçika	238.475.000
4	Hollanda	248.869.437	4	Hollanda	211.199.000
5	İspanya	133.292.209	5	İspanya	113.927.000
6	Fransa	122.138.000	6	Fransa	106.744.000
7	Sırbistan	78.312.399	7	Sırbistan	80.470.000
8	Polonya	74.059.653	8	Danimarka	64.365.000
9	Danimarka	63.268.894	9	İtalya	51.977.000
10	İtalya	62.212.000	10	Polonya	51.669.000
18	Türkiye	27.547.525	20	Türkiye	15.629.417
Toplam İhracat		4.166.829.000	Toplam İhracat		4.286.294.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.199 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	418.610.610	1	İngiltere	284.355.000
2	Belçika	119.452.000	2	Belçika	116.728.000
3	Almanya	110.216.162	3	ABD	93.302.000
4	ABD	102.390.104	4	Fransa	76.848.000
5	Polonya	89.327.330	5	Almanya	68.263.000
6	Fransa	74.317.000	6	Hollanda	63.292.000
7	Romanya	71.317.000	7	Romanya	56.084.000
8	Hollanda	65.452.287	8	Bulgaristan	54.566.000
9	Bulgaristan	59.067.000	9	Gine	52.986.000
10	Çekya	53.245.723	10	Polonya	48.934.000
50	Türkiye	1.880.758	48	Türkiye	2.266.853
Toplam İthalat		2.394.308.000	Toplam İthalat		2.417.272.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

SERAMİK KAPLAMA

Girişim Sayısı ve Üretim

Seramik kaplama sanayisi inşaat seramikleri içindeki iki büyük gruptan biri olup Türkiye'nin geleneksel üretici olduğu inşaat malzemesi sanayilerinin başında gelmektedir. Seramik kaplama sanayisi hem ihracat yapmakta hem de yurtiçi ihtiyacın önemli bir bölümünü yurtiçi üretim ile karşılamaktadır. Seramik kaplama üretimi 2022 yılından sonra 2023 yılında da gerilemiştir. 2023 yılında yüzde 8,8 azalarak 5,77 milyon ton olmuştur. Metrekare olarak üretim ise 372 milyon metrekare olmuştur. 2023 yılında üretimde faaliyet gösteren firma sayısı ise 49'dur.

Tablo.200 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton	Üretim, Milyon m ²
2019	40	4.928.000	308
2020	44	5.856.000	366
2021	43r	7.008.000	438
2022	45r	6.328.000	383r
2023	49	5.770.000	372

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir.

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Seramik kaplama malzemeleri iç pazarı inşaat sektöründeki gelişmelere bağlı olarak son yıllarda dalgalanma göstermektedir. 2021 yılında 274,3 milyon metrekare olan iç pazar 2022 yılında 254,4 milyon metrekareye gerilemiş, 2023 yılında ise 299,7 milyon metrekareye yükselmiştir.

İç pazar tüketim rakamı içinde stoklar da bulunmaktadır. İç pazardaki tüketim verisi üretim ile ihracat ve ithalat verileriyle hesaplanmakta olup iç tüketime ayrılan miktardır. Ancak bu miktarın belli bir bölümü halen stokta olabilmektedir.

Tablo.201 Seramik Kaplama İç Pazarı; Milyon m²

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	308	118	0,63	190,6
2020	366	138	0,80	228,8
2021	438	165	1,29	274,3
2022	383r	134	5,42	254,4
2023	372	78	5,70	299,7

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir.

Dış Ticaret

Türkiye seramik kaplama ihracatında dünyada söz sahibi ülkelerden biridir ve her yıl geleneksel olarak önemli bir ihracat gerçekleştirmektedir. Ancak ihracat miktar olarak 2022 yılından sonra 2023 yılında da önemli ölçüde gerilemiştir. 2023 yılında seramik kaplama ihracatı yüzde 43,5 düşerek 1.337.284 tona inmiştir. Değer olarak ise 2023 yılında yüzde 38,0 azalarak 634 milyon dolara düşmüştür. İhracat birim fiyatı ise 2023 yılında yüzde 9,3 artarak 0,47 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.202 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	2.090.991	664,4	0,32
2020	2.452.335	776,8	0,32
2021	2.923.673	965,1	0,33
2022	2.365.943	1.022,9	0,43
2023	1.337.284	634,0	0,47

Kaynak: TÜİK

Türkiye yıllardır çok sınırlı ölçüde seramik kaplama ithalatı yapmaktaydı. Ancak 2022 yılında miktar olarak yüzde 307 artış ile 87.179 ton seramik kaplama ithal edilmiştir. 2023 yılında da ithalat artışı sürmüştür. 2023 yılında değer olarak 80,9 milyon dolarlık 91.647 ton ithalat gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ise 2022 yılında 0,78 dolar/kg iken 2023 yılında 0,88 dolar/kg'a çıkmıştır. 2023 yılında da ithalat göreceli olarak daha ucuz ürünlere kaymıştır.

Tablo.203 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	10.438	11,4	1,09
2020	13.223	16,3	1,23
2021	21.391	28,5	1,33
2022	87.179	68,2	0,78
2023	91.647	80,9	0,88

Kaynak: TÜİK r; revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye seramik kaplama ihracatı ağırlıklı olarak gelişmiş ülkelere yapılmaktadır. 2022 ve 2023 yıllarında en çok ihracat yapılan ülke ABD'dir. ABD'ye yapılan ihracat 2020 ve 2021 yıllarında yükselerek devam etse de son 2 yıldır ihracatımız gerilemektedir. ABD'ye seramik kaplama ihracatımız 126 milyon dolara kadar gerilemiştir. ABD pazarı çok rekabetçi bir pazardır ve tedarikçiler hızla yer değiştirebilmektedir. Türkiye'nin toplam seramik ihracatında da çok hızlı bir düşüş gerçekleşmiştir. En çok ihracat yaptığımız ilk 10 pazarın tamamında ihracat rakamları gerileme göstermiştir. Bu gerilemede Türkiye'nin üretim maliyetlerindeki hızlı artış en büyük nedendir.

Tablo.204 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	179.382.212	1	ABD	125.987.591
2	Almanya	150.064.370	2	Almanya	93.246.520
3	İsrail	110.948.185	3	İngiltere	53.165.378
4	İngiltere	90.800.587	4	Fransa	39.564.235
5	Belçika	45.560.272	5	İsrail	34.864.807
6	Kanada	43.644.425	6	Kanada	25.085.671
7	Fransa	43.508.875	7	Irak	24.124.451
8	Hollanda	23.839.088	8	KKTC	19.051.554
9	Irak	22.929.785	9	Romanya	15.935.541
10	Romanya	21.951.388	10	Belçika	15.526.200
Toplam İhracat		1.022.796.202	Toplam İhracat		633.650.296

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye seramik kaplama ithalatı 2022 yılında yüzde 139 artmıştı 2023 yılında bu artışın hızı yavaşlarsa da ithalatımız yüzde 18 artarak 80,9 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılında en çok ithalat yapılan ülkeler sıralamasında ilk 10 sırada yer alan ülkelerden Hollanda ve Mısır yerini 2023 yılında Bulgaristan ve Güney Afrika Cumhuriyeti'ne bırakmıştır. İspanya ve İtalya'dan yapılan markalı kaliteli ürün ithalatı artış gösterirken İran'dan yapılan ithalatta ise gerileme yaşanmıştır. ABD'den yapılan ithalatta aramızdaki mesafenin uzaklığına rağmen artmıştır. 2023 yılında en çok ithalat yaptığımız ülke geçen sene olduğu gibi yine Hindistan'dır.

Tablo.205 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Hindistan	26.197.377	1	Hindistan	27.170.417
2	İtalya	17.851.909	2	İspanya	22.675.145
3	İspanya	14.121.808	3	İtalya	21.357.443
4	İran	7.116.574	4	İran	4.083.876
5	Almanya	1.357.084	5	ABD	1.594.155
6	Çin	346.320	6	Almanya	1.029.929
7	ABD	285.273	7	Bulgaristan	821.211
8	BAE	259.040	8	BAE	736.179
9	Hollanda	126.101	9	Çin	660.386
10	Mısır	94.960	10	Güney Afrika	143.197
Toplam İthalat		68.223.558	Toplam İthalat		80.876.491

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya Seramik Kaplama ihracatı 2023 yılında yüzde 19,2 azalarak 18,68 milyar dolara inmiştir. Salgın sonrası 2021 ve 2022 yıllarında önemli ölçüde artan dünya seramik kaplama ihracatı 2023 yılında sert düşüş yaşamıştır. Türkiye'nin ihracatı da 2023 yılında yüzde 38,0 azalmıştır. Buna bağlı olarak dünya ihracatı içinden alınan pay 2023 yılında yüzde 3,39'a inmiştir. Pay 2018 yılının da altına gerilemiştir.

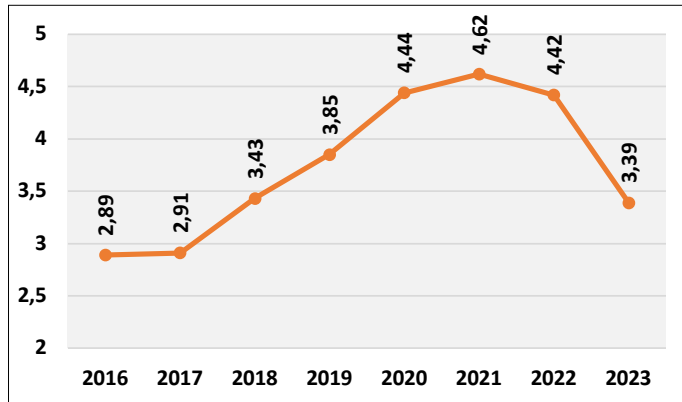
Tablo.206 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	551,4	18.980	2,91
2018	597,7	17.404	3,43
2019	664,4	17.236	3,85
2020	776,7	17.485	4,44
2021	965,1	20.873	4,62
2022	1.022,9	23.120r	4,42r
2023	634,0	18.676	3,39

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.69 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde

Dünya seramik kaplama ihracatında ilk 3 sıra değişmemiştir. İtalya, Çin ve İspanya'nın ardından Türkiye ihracatı hızlı bir düşüş yaşasa da 4. sıradaki yerini korumuştur. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke, sıralamadaki yerleri değişse de değişmemiştir.

Tablo.207 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İtalya	5.543.622.000	1	İtalya	4.784.008.000
2	Çin	4.899.486.000	2	Çin	4.623.480.000
3	İspanya	4.725.426.614	3	İspanya	3.858.984.000
4	Türkiye	1.022.796.202	4	Türkiye	633.650.296
5	Brezilya	512.546.128	5	Polonya	465.383.000
6	Polonya	483.685.699	6	Brezilya	391.727.000
7	Almanya	395.163.319	7	Almanya	349.393.000
8	Portekiz	326.267.965	8	Portekiz	307.819.000
9	Meksika	305.396.775	9	Vietnam	300.800.000
10	Vietnam	258.302.000	10	Meksika	299.535.309
Toplam İhracat		23.120.157.000	Toplam İhracat		18.675.829.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.208 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	2.787.631.658	1	ABD	2.373.136.000
2	Fransa	1.294.942.000	2	Fransa	1.212.525.000
3	Almanya	1.072.423.000	3	Almanya	819.378.000
4	İngiltere	902.797.000	4	İngiltere	704.866.000
5	Filipinler	725.385.000	5	Filipinler	623.820.000
6	İsrail	610.268.000	6	Güney Kore	446.713.000
7	Suudi Arabistan	519.680.000	7	İsrail	375.660.000
8	Güney Kore	467.126.000	8	BAE	342.243.000
9	Irak	446.609.000	9	Avustralya	317.401.000
10	Belçika	403.230.000	10	Endonezya	309.849.000
58	Türkiye	68.223.558	65	Türkiye	80.876.491
Toplam İthalat		22.037.854.000	Toplam İthalat		19.118.517.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya seramik kaplama ithalatında ilk 3 sırayı ABD, Fransa ve Almanya almaya devam etmektedir. ABD 2,37 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük ithalat pazarıdır. Bu üç ülkenin ardından ilk 10 ülke sıralamasında sırası ile İngiltere, Filipinler, Güney Kore, İsrail, BAE, Avustralya ve Endonezya yer almaktadır. Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 65.ci sırada bulunmaktadır.

SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye inşaat seramikleri içinde yer alan seramik sağlık gereçlerinde de geleneksel üretici ve ihracatta da rekabetçi bir ülke olarak yer almaktadır. 2021 yılında seramik sağlık gereçleri üretiminde iç ve dış talepteki sıçrama ile yüksek bir büyüme gerçekleşmiş, üretim 424.108 tona çıkmıştır. 2022 yılında seramik sağlık gereçleri üretimi yüzde 14,6 artmış ve 485.795 tona yükselmiştir. 2024 yılında ise üretim yüzde 17,5 daralmış ve seramik sağlık gereçleri üretimi 400.300 ton olmuştur. 2023 yılında üretici firma sayısı 47'dir.

Tablo.209 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	38	322.700
2020	37	329.800
2021	42	424.018r
2022	47r	485.795r
2023	47	400.300

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye seramik sağlık gereçlerinde önemli bir ihracatçı ülke olmakla birlikte, yurtiçi tüketim büyük ölçüde yerli üretim ile karşılanmakta çok düşük ithalat yapılmaktadır. İç tüketim 2021 yılında yüzde 31,0 artarak 225.240 tona 2022 yılında ise yüzde 36,2 artışla 306.690 tona yükselmiştir. 2023 yılında ise iç pazarda yüzde 16,8 daralma yaşanmıştır. İç tüketim 255.062 ton olmuştur. İç tüketim rakamı içinde stoklar da bulunmaktadır. İç pazardaki tüketim verisi üretim ile ihracat ve ithalat verileriyle hesaplanmakta olup iç tüketime ayrılan miktardır. Ancak bu miktarın belli bir bölümü halen stokta olabilmektedir.

Tablo.210 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	322.700	164.856	1.435	159.255
2020	329.800	164.838	2.165	167.127
2021	424.018r	201.957	3.179	225.240r
2022	485.795r	185.242	6.137	306.690r
2023	400.300	152.464	7.226	255.062

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye seramik sağlık gereçleri ihracatında dünyanın önemli ve rekabetçi ülkelerinden biridir. Üretim kapasitesinin önemli bir bölümü ihracata yönelik olarak faaliyet göstermektedir. 2023 yılında ihracatta gerileme yaşanmıştır. 2023 yılı seramik sağlık gereçleri ihracatı 152.464 ton ve 312 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı 2023 yılında 2,05 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.211 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	164.856	271,2	1,65
2020	164.838	269,2	1,63
2021	201.957	339,9	1,68
2022	185.242	338,8	1,83
2023	152.464	312,0	2,05

Kaynak: TÜİK

Türkiye seramik sağlık gereçleri ürünlerinde sınırlı ölçüde ithalat yapmaktadır. İthalat 2023 yılında artarak miktar olarak 7.226 ton ve değer olarak 22,9 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı ise 3,17 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.212 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	1.435	4,5	3,16
2020	2.161	6,3	2,90
2021	3.179	10,2	3,20
2022	6.137	18,9	3,08
2023	7.226	22,9	3,17

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin en çok seramik sağlık gereçleri ihracatı yaptığı ülkeler sıralamasında ilk 4 sırayı 2022 yılında olduğu gibi Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere almıştır. İlk 10 pazarımız içinde 2022 yılına göre 1 ülke yer değiştirmiştir. Çekya yerini İspanya'ya bırakmıştır. Almanya, İtalya ve İsrail'e ihracatımız gerilemiştir. Diğer ülkelerde yaşanan değişimler çok sınırlı kalmıştır.

2022 yılında en çok seramik sağlık gereçleri ithal edilen ülke Mısır olmuştur. Mısır'dan ithalat son 2 yıldır hızla artmaktadır. Mısır'ın ardından en çok seramik sağlık gereci ithali gerçekleştirdiğimiz ülkeler Almanya, Rusya ve İtalya olmuştur. Rusya, Polonya ve Hindistan'dan yapılan ithalat artmıştır. En çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülke sıralamasına 2023 yılında Tunus ve Bulgaristan girerken Çekya ve Romanya çıkmıştır.

Tablo.213 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Fransa	46.702.980	1	Fransa	47.987.756
2	Almanya	42.790.206	2	Almanya	36.044.900
3	İtalya	23.696.103	3	İngiltere	23.083.331
4	İngiltere	22.245.110	4	İtalya	19.950.220
5	İsrail	16.477.967	5	ABD	13.399.281
6	ABD	13.705.854	6	İsrail	12.415.158
7	Irak	10.665.083	7	Rusya	9.094.891
8	Rusya	8.967.109	8	Irak	8.494.289
9	Polonya	7.907.818	9	Polonya	7.179.254
10	Çekya	7.450.378	10	İspanya	6.854.399
Toplam İhracat		338.799.674	Toplam İhracat		312.132.549

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.214 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Mısır	3.866.911	1	Mısır	4.955.916
2	Almanya	3.823.417	2	Almanya	3.870.643
3	Rusya	1.881.403	3	Rusya	3.043.334
4	İtalya	1.729.311	4	İtalya	1.705.403
5	Çin	1.634.522	5	Polonya	1.579.555
6	Polonya	1.004.843	6	Hindistan	1.445.983
7	Hindistan	895.598	7	Çin	1.425.591
8	Fransa	799.582	8	Tunus	630.817
9	Çekya	396.130	9	Fransa	587.117
10	Romanya	376.951	10	Bulgaristan	483.514
Toplam İthalat		18.898.659	Toplam İthalat		22.876.512

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı 2022 yılından sonra 2023 yılında da gerilemiştir. 2023 yılında dünya ihracatı 10,23 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin seramik sağlık gereçleri ihracatı da 2023 yılında yüzde 7,9 azalarak 312 milyon dolara inmiştir. Buna rağmen Türkiye'nin dünya seramik sağlık gereçleri ihracatındaki payı 2022 yılında yüzde 2,5 iken 2023 yılında yüzde 3,05'e yükselmiştir.

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırada yer alan Çin'in ihracatı dramatik bir şekilde düşmüştür. 2022 yılında 9,3 milyar dolar ihracatı ile tek başına dünya ihracatının yaklaşık yüzde 60'ını gerçekleştiren Çin'in ihracatı 2023 yılında 5,96 milyar dolara gerilemiştir. Dünya ihracatı içindeki payı ise yüzde 58,3 olmuştur. Meksika ve Vietnam ihracatını sınırlı olsa da arttırırken ilk 10 ülke içinde diğer ülkelerde ihracat gerilemiştir. 2022 yılında ilk 10 ülke sıralamasında yer alan Hindistan yerini 2023 yılında Çekya'ya bırakmıştır. Diğer ülkeler ilk 10 sıralaması içindeki yerlerini korumuştur. Türkiye 4.sıradaki yerini korumayı başarmıştır.

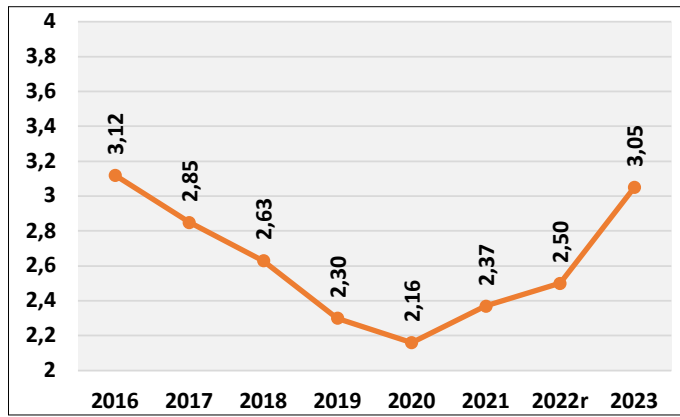

Tablo.215 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	230,8	8.099	2,85
2018	258,5	9.833	2,63
2019	271,2	11.766	2,30
2020	269,1	12.462	2,16
2021	339,9	14.334	2,37
2022	338,8	13.575r	2,50
2023	312,0	10.229	3,05

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.70 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

Tablo.216 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	9.307.791.000	1	Çin	5.966.936.000
2	Meksika	531.000.185	2	Meksika	577.603.705
3	Almanya	529.996.058	3	Almanya	505.734.000
4	Türkiye	338.799.674	4	Türkiye	312.132.549
5	İtalya	244.367.000	5	Vietnam	290.335.000
6	Vietnam	243.600.000	6	İtalya	220.165.000
7	Polonya	224.466.052	7	Polonya	218.508.000
8	Tayland	203.967.000	8	Tayland	178.702.000
9	Portekiz	174.466.335	9	Portekiz	167.030.000
10	Hindistan	170.500.000	10	Çekya	116.062.000
Toplam İhracat		13.575.332.000	Toplam İhracat		10.229.255.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya seramik sağlık gereçleri ithalatında ABD ilk sırada yer almaktadır. ABD'nin 2023 yılı ithalatı yüzde 21 düşerek 1,46 milyar dolara gerilemiştir. En çok ithalat yapan ülkeler sıralamasında 2022 yılında ilk 7 sırada yer alan ülkelerin 2023 yılında da sıralamadaki yerleri değişmemiştir. Güney Kore ve Polonya sıralamadaki yerlerini Slovakya ve Japonya'ya bıraktılar.

Tablo.217 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	1.856.852.318	1	ABD	1.463.907.000
2	Almanya	491.987.721	2	Almanya	418.191.000
3	Fransa	331.284.000	3	Fransa	335.203.000
4	İngiltere	325.961.533	4	İngiltere	283.991.000
5	Kanada	291.142.824	5	Kanada	223.649.000
6	İspanya	239.081.463	6	İspanya	222.471.000
7	İtalya	182.308.000	7	İtalya	192.322.000
8	Güney Kore	175.920.000	8	Slovakya	157.790.000
9	Avustralya	161.404.000	9	Japonya	126.270.000
10	Polonya	140.870.346	10	Avustralya	119.588.000
59	Türkiye	18.898.659	55	Türkiye	22.876.512
Toplam İthalat		8.059.483.000	Toplam İthalat		7.940.737.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI)

Cam sektöründe üretilen ürünler başta inşaat sektörü ve yapılarda olmak üzere, ulaştırma araçlarında, mobilyalarda ve sanayi ürünleri gibi alanlarda kullanılmaktadır. Bu çerçevede inşaat sektöründe kullanılan camlar tasnif edilerek inşaat camları olarak tanımlanmaktadır.

- İnşaat camları kapsamında aşağıdaki ürünler yer almaktadır;
- Dökülmüş, haddelenmiş, çekilmiş veya üflenmiş, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş) camlar,
- Float cam ve yüzeyi cilalanmış veya parlatılmış cam, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş),
- Diğer cam aynalar (çerçevesi olsun veya olmasın),
- Sertleştirilmiş (temperlenmiş) emniyet camları,
- Lamine edilmiş emniyet camları,
- Levha şeklinde, kavislendirilmiş, kenarları işlenmiş, gravür yapılmış, delinmiş, sırlanmış veya başka bir şekilde işlenmiş, fakat çerçevesiz veya monte edilmemiş camlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat camları sanayisinde girişim sayıları ve üretim değerleri Tablo.221 ve 222'de sunulmaktadır. TÜİK tarafından açıklanan üretim verileri ve girişim sayıları en son 2022 yılına aittir. Bununla birlikte verilere ilişkin olarak birtakım kısıtlar bulunmaktadır. Bazı ürünlerin üretiminde az sayıda firma olduğu için TÜİK istatistik kuralları gereği üretim büyüklüğü yayınlanmamaktadır. Farklı ürünlerin üretim büyüklükleri ton ve metrekare olarak verildiği için aynı birimde toplam değere ulaşmak zor olmaktadır.

Tablo.218 İnşaat Camları Girişim Sayıları

Ürün Kodu	Ürün Tanımı	2020	2021	2022	2023
23.11.11	Düz Camlar	5	5	4	4
23.11.12	Float Camlar	8	9r	8r	7
23.12.13.30	Çok Katlı Yalıtım Camı	163	173r	177r	193
23.19.12	Cam Tuğlalar	3	2r	2	2
23.12.11	Şekil Verilmiş Camlar	31	34	36r	42
23.12.12.30	Temperlenmiş Emniyet Camı	116	128r	119	134
23.12.12.70	Lamine Edilmiş Emniyet Camı	41	45r	48r	61
23.12.13.90	Cam Aynalar	46	53	57r	63

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Tablo.219 İnşaat Camları Üretim

Ürün Kodu	Ürün Tanımı	Birim	2020	2021	2022	2023
23.11.11	İnşaat Düz Camları	Ton	-	-	-	-
23.11.12	Float Camlar	m ²	-	-	-	-
23.12.13.30	Çok Katlı Yalıtım Camı	m ²	15.114.434	17.476.245	17.979.133r	18.199.010
23.19.12	Cam Tuğlalar	Ton	2.321	2.440	2.610r	2.570
23.12.11	Şekil Verilmiş Camlar	Ton	44.335	46.696r	52.205r	50.453
23.12.12.30	Temperlenmiş Emniyet Camı	m ²	47.648.325	55.657.018	48.361.050r	51.413.538
23.12.12.70	Lamine Edilmiş Emniyet Camı	m ²	5.226.997	7.059.297r	6.821.779r	6.359.520
23.12.13.90	Cam Aynalar	Ton	169.475	184.546r	200.300r	178.335

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İnşaat sektöründe kullanılan düz camların üretimi ile ilgili sağlıklı veri bulunmamaktadır. En büyük üretici firma toplam düz cam pazarına ve kendi üretimine ilişkin veri açıklamakla birlikte bunların içinden inşaat camları için ayrıca veriye ihtiyaç duyulmaktadır.

Dış Ticaret

İnşaat camları göstergeleri ve değerlendirmeleri kapsamı verilen tüm ürünleri kapsamaktadır. Buna göre Türkiye'nin inşaat camları ihracatı miktar olarak 2021 yılında önemli ölçüde yükselmiş 2022 yılında da yükseliş trendini sürdürmüştü. 2023 yılında ise pazarlardaki daralma nedeniyle ihracatta gerileme yaşanmıştır.

Miktar olarak Türkiye inşaat camları ihracatı 2023 yılında yüzde 11,7 düşmüş ve 515.736 ton olmuştur. 2023 yılında ihracat değer olarak yüzde 3,7 azalarak 552,0 milyon dolara inmiştir. 2023 yılı ihracat birim fiyatı ise 2022 yılına göre yüzde 9,2 artarak 1,07 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.220 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	567.497	353,6	0,62
2020	386.360	320,3	0,83
2021	555.487	462,8	0,83
2022	584.345	573,0	0,98
2023	515.736	552,0	1,07

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmakla birlikte yüksek miktarda inşaat camları ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. İthalat 2019 yılından sonra artış eğilimine girmiştir. Cam ithalatı 2021 yılında 537.144 tona 2022 yılında 586.761 tona ulaşmıştır. İthalat 2023 yılında daha yüksek bir artış göstermiştir. İthalat 2023 yılında yüzde 38,7 artmış ve 814.009 tona çıkmıştır. 2023 yılında ithalat değer olarak yüzde 13,4 artmış ve 556,7 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatı 2023 yılında 0,68 dolar/kg olmuştur.

Tablo.221 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	296.418	181,6	0,61
2020	373.632	222,9	0,60
2021	537.144	354,5	0,66
2022	586.761	491,0	0,84
2023	814.009	556,7	0,68

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye inşaat camları ihracatını büyük ölçüde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. 2023 yılında en çok inşaat camı ihracatı yaptığımız ülke 2022 yılındaki gibi İsrail olmuştur. İsrail'e yapılan ihracat yüzde 10,3 düşerek 75,7 milyon dolara gerilemiştir. İsrail'in ardından en çok ihra-

cat yaptığımız ülke 2023 yılında ABD olmuştur. 2022 yılında ABD'ne yapılan ihracat yüzde 83,7 artarak 33,3 milyon dolara çıkmıştır, 2023 yılında da yüzde 19 artarak 39,6 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye geleneksel pazarlarda varlığını istikrarlı bir şekilde sürdürmektedir. En çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülke sıralamasına 2023 yılında Fransa ve Irak dahil olmuştur.

Tablo.222 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İsrail	84.343.938	1	İsrail	75.664.647
2	Almanya	40.267.712	2	ABD	39.620.486
3	ABD	33.315.353	3	Almanya	36.661.723
4	İtalya	27.466.944	4	Bulgaristan	26.192.515
5	Romanya	24.666.312	5	İtalya	26.024.451
6	Bulgaristan	23.939.986	6	Polonya	21.703.869
7	İspanya	22.327.905	7	Romanya	21.029.898
8	Hollanda	21.796.559	8	Fransa	18.410.305
9	Polonya	18.701.243	9	İngiltere	16.879.160
10	İngiltere	18.619.988	10	Irak	16.648.862
Toplam İhracat		572.960.969	Toplam İhracat		551.957.250

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

2023 yılında Türkiye'nin en çok inşaat camı ithal ettiği ülke Malezya olmuştur. Malezya'dan yapılan ithalat, 2022 yılında yüzde 128,9 arttıktan sonra 2023 yılında artış devam etmiş 148,9 milyon dolara yükselmiştir. 2023 yılında en çok ithalat yaptığımız ikinci ülke Çin'dir. Çin'den yapılan ithalatta da 2 yıl üst üste ciddi artışlar meydana gelmiştir. 2023 yılında yüzde 98 artan ithalat 128,2 milyon dolara yükselmiştir. Yine başka bir Uzak Doğu ülkesi olan Vietnam'da en çok ithalat yaptığımız 3.cü ülke konumuna yükselmiştir. Vietnam'dan yapılan cam ithalatı geçen seneye göre yüzde 60 artarak 56,3 milyon dolara yükselmiştir. Almanya dördüncü sırada yer almaktadır. En çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülke sıralamasında diğer yer alan ülkeler ise Rusya, Bulgaristan, Belçika, İran, Hindistan ve Polonya'dır.

Tablo.223 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Malezya	129.536.598	1	Malezya	148.881.766
2	Çin	64.623.717	2	Çin	128.203.039
3	İran	42.091.090	3	Vietnam	56.298.251
4	Almanya	40.038.637	4	Almanya	38.432.451
5	Vietnam	35.148.746	5	Rusya	22.603.122
6	Belçika	27.520.729	6	Bulgaristan	21.081.497
7	Rusya	27.241.750	7	Belçika	20.433.261
8	Fransa	18.304.391	8	İran	19.268.575
9	Bulgaristan	17.466.431	9	Hindistan	16.080.967
10	ABD	13.968.379	10	Polonya	10.407.217
Toplam İthalat		490.935.166	Toplam İthalat		556.660.683

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

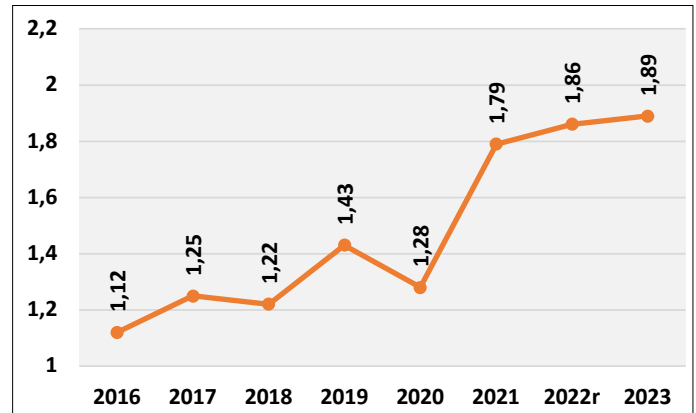
Dünya inşaat camları ihracatı 2022 yılında önemli ölçüde artarak 30,8 milyar dolar ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2023 yılında ise küresel pazarlardaki yavaşlama ile dünya ihracatı yüzde 5,2 azalmış ve 29,2 milyar dolara inmiştir. Türkiye cam ihracatı da 2022 yılına kadar artış göstermiş ve 573 milyon dolara çıkmıştır. 2023 yılında ise ihracat yüzde 3,7 azalarak 552 milyon dolara inmiştir. Böylece 2022 yılında yüzde 1,86 olan pazar payımız 2023 yılında yüzde 1,89'a ulaşmıştır.

Tablo.224 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	241,0	21.474	1,12
2017	278,1	22.180	1,25
2018	290,4	23.816	1,22
2019	353,6	24.734	1,43
2020	320,3	25.080	1,28
2021	462,8	25.893	1,79
2022	573,0	30.808r	1,86r
2023	552,0	29.206	1,89

Kaynak: TÜİK, Trademap, r; revize edilmiştir

Grafik.71 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya inşaat camları ihracatında ilk sırayı 9,93 milyar dolar ile Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının tek başına yüzde 34'ünü yapmaktadır. 2023 yılında en çok cam ihracatı yapan ikinci ülke ise Almanya'dır. Üçüncü sırada ise üretici ülke sıfatı bulunmasa da Hong Kong yer almıştır. 2022 yılında 1,94 milyar dolar ihracatı ile üçüncü sırada yer alan Hong Kong'un ihracatı 2023 yılında azalarak 1,61 milyar dolara gerilemiştir. Güney Kore ve Japonya'nın ihracatı ise sınırlı düşmüştür. Sıralamanın geri kalan ülkeleri ise ABD, Vietnam, Polonya, Malezya ve Fransa'dır. Türkiye 13.sırada yer almıştır.

Tablo.225 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	10.981.312.000	1	Çin	9.932.876.000
2	Almanya	2.227.790.467	2	Almanya	2.235.566.000
3	Hong Kong	1.940.598.333	3	Hong Kong	1.616.321.000
4	Güney Kore	1.395.486.000	4	Güney Kore	1.279.165.000
5	Japonya	1.290.509.969	5	Japonya	1.154.669.000
6	ABD	1.244.782.278	6	ABD	1.143.652.000
7	Polonya	1.073.907.504	7	Vietnam	1.137.670.000
8	Malezya	1.009.549.000	8	Polonya	1.039.109.000
9	Vietnam	1.005.750.000	9	Malezya	932.353.000
10	Belçika	735.265.000	10	Fransa	790.614.000
12	Türkiye	572.960.969	13	Türkiye	551.957.250
Toplam İhracat		30.808.142.000	Toplam İhracat		29.206.055.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat camlarında Çin en büyük ihracatçı olduğu gibi aynı zamanda en büyük ithalatçı ülke olmayı sürdürmektedir. 2023 yılında Çin'in ithalatı yüzde 15,3 gerileyerek 3,69 milyar dolara gerilemiştir. Çin'in ardından en çok ithalat yapan ülke ABD'dir. Hong Kong ve Güney Kore diğer sıraları paylaşmıştır. Bu üç ülkenin ithalatı da 2023 yılında gerilemiştir. En çok ithalat yapan ilk 10 ülke sıralamasında yer alan ülkeler 2023 yılında aynıdır. Türkiye 15.sırada yer almıştır.

Tablo.226 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	4.363.792.000	1	Çin	3.694.749.000
2	ABD	2.522.676.358	2	ABD	2.184.957.000
3	Hong Kong	1.377.805.491	3	Hong Kong	1.175.986.000
4	Güney Kore	1.313.612.000	4	Güney Kore	1.103.628.000
5	Almanya	919.675.472	5	Kanada	876.207.000
6	Kanada	892.190.794	6	Almanya	829.589.000
7	Avustralya	803.519.841	7	Fransa	689.263.000
8	Tayvan	783.633.000	8	Hollanda	604.437.000
9	Fransa	719.992.000	9	Tayvan	585.399.000
10	Hollanda	627.510.487	10	Avustralya	263.121.000
15	Türkiye	490.935.166	15	Türkiye	556.660.683
Toplam İthalat		28.735.170.000	Toplam İthalat		26.027.042.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ALÇI SIVA

Bu bölümde kalsine alçı taşı veya kalsiyum sülfat içeren ve inşaatla kullanılan alçı sıvalar yer almaktadır. Alçıdan yapılan inşaat malzemeleri bu kapsamda bulunmamaktadır.

İnşaat alçıları toz halinde üretilmiş, daha sonra suyla karıştırılarak plastik bir kıvam alan ve böylece yapı inşaatında duvar ve tavanlara uygulanan sıvalardır ve yanmaz özelliktedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

2023 yılında inşaatlarda kullanılan alçı taşı ve alçı siva üretimi yüzde 3,4 düşerek 13,21 milyon tona gerilemiştir. 2023 yılında üretim faaliyetinde bulunan firma sayısı 34'tür.

Tablo.227 Alçı Siva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	28	9.473.146r
2020	33	12.514.522r
2021	32	14.205.818r
2022	34r	13.673.731r
2023	34	13.212.900

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de inşaat sektöründeki büyüme geleneksel alçı siva talebini de artırmaktadır. Önemli bir üretici olan alçı siva sanayi iç tüketimin büyük bölümünü yurt içi üretim ile karşılamaktadır. Alçı siva iç pazarı 2023 yılında yüzde 3,1 küçülerek 11.944.428 milyon tona gerilemiştir. 2023 yılında inşaat sektöründeki büyümeye karşın alçı siva pazarı daralmıştır.

Tablo.228 Alçı Siva İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	9.473.146r	1.170.564	31.087	8.333.669r
2020	12.514.522r	1.690.366	39.121	10.863.277r
2021	14.205.818r	1.759.969r	33.307	12.479.156r
2022	13.673.731r	1.384.312	38.870	12.328.289r
2023	13.212.900	1.336.976	68.504	11.944.428

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye alçı siva ihracatı miktar olarak 2018-2021 yılları arasında hızla artmış, 2022 yılında gerilemişti. İhracat 2023 yılında da gerileme göstermiştir. 2023 yılında ihracat yüzde 3,4 düşerek 1.336.976 tona gerilemiştir. İhracat pazarlarında resesyon endişelerine bağlı talep düşüşü yaşanmıştır. 2023 yılı ihracatı 88 milyon dolardır. İhracat birim fiyatı ise 0,07 dolar/kg olmuştur.

Tablo.229 Alçı Siva İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	1.170.564	64,7	0,06
2020	1.690.366	83,2	0,05
2021	1.759.969	123,3	0,07
2022	1.384.312	113,0	0,08
2023	1.336.976	88,0	0,07

Kaynak: TÜİK

Alçı sıva ithalatı miktar olarak 2019 yılında kullanım yasağı ile önemli ölçüde düşmüş ve 31.087 tona inmişti. 2020 yılında tekrar artan ithalat 2021 yılında azalmış, 2022 yılında 4,8 milyon dolar değerinde 38.870 ton alçı sıva ithal edilmişti. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 76,2 artarak 68.504 tona çıkmıştır. İthalat 5,4 milyon dolar olmuştur. İthalat ortalama birim fiyatı ise 2023 yılında 0,08 dolar/kg seviyesine inmiştir.

Tablo.230 Alçı Sıva İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	31.087	3,7	0,12
2020	39.123	3,1	0,08
2021	33.307	4,1	0,12
2022	38.870	4,8	0,12
2023	68.504	5,4	0,08

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız

Türkiye'nin alçı sıva ihracatında ilk sırayı yüksek payı ile Nijerya almaya devam etmektedir. Toplam ihracatın yüzde 40'ı Nijerya'ya yapılmaktadır. Nijerya'nın ardından en çok ihracat yaptığımız ülke Rusya'dır. Rusya'yı izleyen ülkeler Irak, Gürcistan ve İsrail'dir. Rusya, Irak ve Gürcistan'a ihracat artarken İsrail'e gerilemiştir. 2022 yılında en çok ihracat yaptığımız ikinci ülke olan Gana ise 2023 yılında yerini KKTC'ne bırakmıştır. 2023 yılında en çok ihracat yaptığımız diğer ülkeler ise ABD, Ukrayna, Bulgaristan, Hindistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'dir.

Tablo.231 Türkiye'nin Alçı Sıva İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Nijerya	56.043.636	1	Nijerya	35.925.814
2	Gana	6.818.820	2	Rusya	6.943.877
3	Gürcistan	6.004.972	3	Irak	6.879.562
4	Irak	5.912.661	4	Gürcistan	6.561.536
5	Rusya	5.842.387	5	İsrail	4.075.289
6	Ukrayna	4.180.424	6	ABD	3.363.773
7	İsrail	3.074.419	7	Ukrayna	3.225.465
8	Bulgaristan	2.820.135	8	Bulgaristan	2.493.135
9	ABD	2.503.146	9	Hindistan	2.205.924
10	Hindistan	2.240.311	10	KKTC	1.451.260
Toplam İhracat		113.035.328	Toplam İhracat		88.442.309

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok alçı sıva ithalatı yaptığı ülke ise İngiltere'dir. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 61'i bu ülkeden yapılmaktadır. Almanya ve Yunanistan İngiltere'nin ardından en çok alçı ithal ettiğimiz ülkelerdir. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerden ise oldukça sınırlı ithalat yapılmaktadır.

Tablo.232 Türkiye'nin Alçı Sıva İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	3.217.894	1	İngiltere	3.308.987
2	Yunanistan	580.994	2	Yunanistan	1.373.079
3	Almanya	393.663	3	Almanya	403.599
4	Ukrayna	36.430	4	Çin	167.091
5	Slovenya	34.241	5	İspanya	72.614
6	Fransa	25.107	6	İtalya	17.194
7	Güney Kore	24.583	7	Slovenya	12.697
8	Avusturya	20.797	8	Güney Kore	9.107
9	ABD	15.617	9	ABD	8.080
10	İtalya	13.007	10	Avusturya	5.872
Toplam İthalat		4.794.035	Toplam İthalat		5.396.785

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

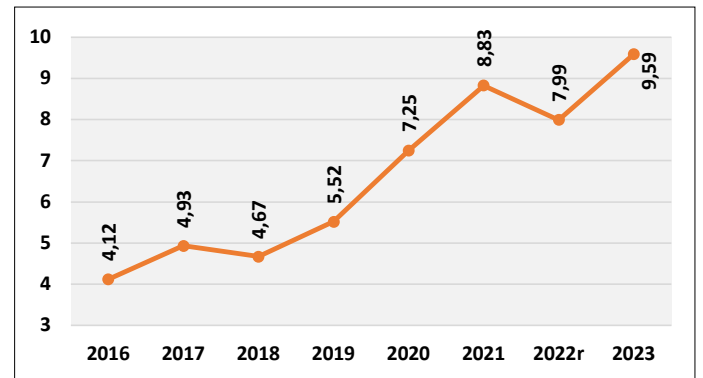
Dünya alçı sıva ihracatı 2022 yılına kadar hızlı bir artış göstermiş ve 1,42 milyar dolara kadar yükselmiştir. 2023 yılında ise dünya ihracatında sert bir düşüş yaşanmıştır. Dünya ihracatı yüzde 35,1 azalmış ve 918 milyon dolara inmiştir. Türkiye'nin Alçı Sıva ihracatı da 2016 yılından 2021 yılına kadar sürekli artmıştır. İhracat 2022 ve 2023 yıllarında ise gerilemiştir. 2023 yılında ihracat yüzde 22,1 azalarak 88,0 milyon dolara inmiştir. Buna rağmen 2023 yılında Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı pazarı içindeki payı 7,99'dan 9,59'a çıkmıştır.

Tablo.233 Alçı Sıva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	40,2	975	4,12
2017	49,5	1.005	4,93
2018	52,1	1.115	4,67
2019	64,7	1.173	5,52
2020	83,2	1.148	7,25
2021	123,3	1.396	8,83
2022	113,0	1.415r	7,99
2023	88,0	918	9,59

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.72 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya alçı siva ihracatında ilk sırayı Tayland almaktadır. Tayland geleneksel önemli bir üretici ve ihracatçıdır ve Asya pazarının ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaya devam etmektedir. Tayland alçı siva üretiminde kullanılan mineral kaynakları açısından oldukça zengin bir ülkedir. İlk sırada yer alan Tayland'ın ihracatı 2023 yılında 163,4 milyon dolara gerilemiştir. Tayland'ın ardından en çok ihracat yapan ülkeler Almanya, Türkiye, Fransa ve ABD'dir. Sıralamanın geri kalan ülkeleri Kanada, Meksika, İngiltere, Çin ve Avustralya'dır. İlk 10 ihracatçı ülke dünya toplam alçı siva ihracatının yüzde 75'ini gerçekleştirmektedir. Türkiye 2023 yılında yüzde 9,6 Pazar payı ile 3. sırada yer almıştır.

Tablo.234 Dünya Alçı Siva İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Tayland	181.781.000	1	Tayland	163.413.000
2	İspanya	143.856.789	2	Almanya	153.941.000
3	Almanya	141.015.919	3	Türkiye	88.442.309
4	Türkiye	113.035.328	4	Fransa	75.449.000
5	Fransa	70.190.000	5	ABD	62.334.000
6	ABD	58.013.660	6	Kanada	47.828.000
7	Kanada	44.164.686	7	Meksika	31.773.000
8	Çin	30.717.000	8	İngiltere	25.564.000
9	Meksika	25.472.086	9	Çin	21.638.000
10	İngiltere	24.830.516	10	Avustralya	20.907.000
Toplam İhracat		1.414.888.000	Toplam İhracat		918.487.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

2023 yılında en çok alçı siva ithalatı gerçekleştiren ülke ABD olmuştur. ABD ithalatı yüzde 17 artarak 224,68 milyon dolara yükselmiştir. ABD'nin ardından en çok ithalat yapan ülke olan Hindistan'ın da ithalatı artarak 185,85 milyon dolara çıkmıştır. 2022 yılında olduğu gibi ilk 3 ülke değişmemiş üçüncü sırada yer alan Nijerya'da ithalatını arttırmış ithalatı 176,6 milyon dolara yükselmiştir. En çok Alçı Siva İthalatı yapan ilk 10 ülke sıralaması içinde yer alan ülkeler Vietnam hariç aynı kalmış sıralar değişmiştir. Sıralamanın geri kalan ülkeleri İngiltere, Japonya, Belçika, Endonezya ve Çin'in ithalatı azalmıştır. Kanada'nın ithalatı ise artış göstermiştir. 2023 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasında Malezya katılırken Türkiye 2023 yılında 59.cu sırada yer almıştır.

Tablo.235 Dünya Alçı Siva İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	191.810.431	1	ABD	224.680.000
2	Hindistan	165.400.000	2	Hindistan	185.846.000
3	Nijerya	154.856.000	3	Nijerya	176.638.000
4	Japonya	128.455.000	4	İngiltere	106.326.000
5	İngiltere	118.713.000	5	Japonya	103.417.000
6	Belçika	100.070.000	6	Belçika	93.707.000
7	Endonezya	90.732.000	7	Endonezya	76.515.000
8	Vietnam	71.710.000	8	Kanada	65.950.000
9	Kanada	59.380.988	9	Çin	57.259.000
10	Çin	58.594.000	10	Malezya	46.609.000
71	Türkiye	4.794.035	59	Türkiye	5.396.785
Toplam İthalat		2.154.499.000	Toplam İthalat		2.009.092.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023

KİMYASAL ÜRÜNLER

İnşaat Boya ve Vernikleri
Plastik İnşaat Malzemeleri
Yapı Kimyasalları

İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ

Boya; inşaat, ulaşım araçları ve sanayi ürünleri gibi çok geniş alanlarda kullanımı olan kimyasal bir üründür. İnşaat boya ve vernikleri de boya sanayisinde önemli bir yer almaktadır. Türkiye’de boya üretiminin yaklaşık yüzde 60’ı inşaat boyalarında gerçekleşmektedir. İnşaat sektöründe kullanılan dekoratif boyalar boya sektöründe sürükleyici konumdadır. Türkiye’de son 10 yıl içinde inşaat boyalarında kalite ve teknoloji alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu bölümde inşaat sektöründe kullanılan inşaat boya veya dekoratif boyalar ile vernikler yer almaktadır. İnşaat boya ve vernikleri kapsamında iç ve dış cepheler için sulu ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler, yine iç ve dış cephe için kullanılan susuz ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler bulunmaktadır. Ayrıca yapay inşaat son kat boya ile inşaat sektöründe kullanılan diğer sentetik boyalar da yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat boya ve verniklerinde faaliyet gösteren firma sayısı 2023 yılı itibarıyla 226’dır. Boya ve Vernik üretimi 2019 yılından 2023 yılına kadar her yıl artmaktadır. Üretim 2023 yılında yüzde 5,4 artarak 806.846 tona yükselmiştir. 2023 yılında üretim artışında daha çok yeni inşaat işlerindeki talep etkili olmuştur. Yenileme pazarı zayıflamıştır.

Tablo.236 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	212r	544.650
2020	217r	575.782r
2021	236r	676.244r
2022	228r	765.508r
2023	226	806.846

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaat boya ve vernikleri iç pazarı 2018 ve 2019 yıllarında daralmışken 2020 yılında tüketim yüzde 5,5 artmış ve 572.932 tona yükselmiştir. 2021 yılında inşaat boya ve verniklerine olan talepte artışlar özellikle yenileme pazarında hızla devam etmiş, 2021 yılında iç tüketim 667.169 tona, 2022 yılında 752.830 tona yükselmiştir. 2023 yılında iç tüketim yüzde 3,9 büyümüş ve 782.289 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.237 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	544.650	101.392	99.941	543.199
2020	575.782r	108.551	105.701	572.932r
2021	676.244r	122.012	112.937	667.169r
2022	765.508r	132.060	119.382	752.830r
2023	806.846	145.105	120.548	782.289

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

İnşaat boya ve vernikleri Türkiye’nin geleneksel inşaat malzemesi ihracat ürünleri içinde yer almaktadır. Daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapılmaktadır. İnşaat boya ve vernikleri ihracatı son beş yıldır hem miktar hem de değer olarak artmaktadır. 2023 yılında 415,9 milyon dolar değerinde 145.105 ton boya ve vernik ihraç edilmiştir. Bir önceki yıla göre miktar olarak yüzde 9,9 ve değer olarak ise yüzde 16,9 artış gerçekleşmiştir. 2023 yılında ihracat birim değeri 2022 yılına göre yüzde 6,7 artarak 2,87 dolar/kg’a çıkmıştır.

Tablo.238 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	101.392	217,8	2,15
2020	108.551	233,7	2,15
2021	122.102	284,1	2,33
2022	132.060	355,6	2,69
2023	145.105	415,9	2,87

Kaynak: TÜİK

Türkiye inşaat boya ve verniklerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmasına karşın miktar olarak aynı olsa da değer olarak ihracatın oldukça üzerinde ithalat yapılmaktadır. İnşaat boya ve vernikleri ithalatı 2023 yılında miktar olarak 120.548 tona yükselmiş, değer olarak ise yüzde 10,8 artarak 600,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı yüzde 9,7 artarak 4,98 dolar/kg olmuştur.

Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	99.941	391,0	3,91
2020	105.701	404,0	3,82
2021	112.937	478,6	4,24
2022	119.382	541,8	4,54
2023	120.548	600,1	4,98

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye’nin inşaat boya ve vernikleri ihracatında en çok ihracat yaptığı ilk 10 ülke yakın ve komşu ülkelerden oluşmaktadır. 2022 yılında ilk 10 ihracatçı ülkenin toplam ihracat

içindeki payı yüzde 58,9 iken 2023 yılında bu oran yüzde 62,4 olarak gerçekleşmiştir. İhracatta pazar çeşitlenmesi sürmeye devam etmektedir. En çok ihracat yapılan ilk 3 ülke 2023 yılında Rusya, Irak ve Özbekistan olmuştur. 2023 yılında Rusya'ya ihracat rekor artışla 74,9 milyon dolara ulaşmıştır. Irak'a yapılan ihracat aynı düzeyde kalırken Özbekistan'a gerçekleştirilen ihracatta da artış sağlanmıştır. İlk 10 ihracat pazarımız sırası ile Azerbaycan, Gürcistan, İran, Türkmenistan, Cezayir, ABD ve Kazakistan'dan oluşmaktadır.

Tablo.240 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	38.485.827	1	Rusya	74.913.031
2	Irak	38.321.768	2	Irak	38.857.317
3	Özbekistan	23.222.399	3	Özbekistan	29.618.758
4	İran	21.362.436	4	Azerbaycan	23.579.809
5	Azerbaycan	20.973.141	5	Gürcistan	22.571.793
6	Gürcistan	18.124.200	6	İran	18.345.282
7	Türkmenistan	13.284.336	7	Türkmenistan	16.767.393
8	Cezayir	12.938.773	8	Cezayir	13.582.443
9	ABD	12.200.511	9	ABD	10.647.655
10	Romanya	10.459.173	10	Kazakistan	10.438.705
Toplam İhracat		355.599.769	Toplam İhracat		415.754.790

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok inşaat boya ve vernikleri ithalatı yaptığı ilk 3 ülke Almanya, İtalya ve İngiltere'dir. İlk 10 ithalatçı ülke içinde İsveç yerini ABD'ye bırakmıştır. İlk sırada yer alan en büyük tedarikçimiz olan Almanya'dan 2023 yılında yapılan ithalat yüzde 24 artarak 160 milyon dolara yükselmiştir. İngiltere'den yaptığımız ithalat da artmış diğer ülkelerden yapılan ithalatlar da çok sınırlı değişiklikler meydana gelmiştir. Diğer ithalat yaptığımız ülkeler İtalya, Fransa, İspanya, Hollanda, ABD, Belçika, Polonya ve Hırvatistan'dır.

Tablo.241 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	129.149.455	1	Almanya	160.056.076
2	İtalya	106.381.863	2	İtalya	99.777.787
3	İngiltere	40.132.453	3	İngiltere	44.992.269
4	Fransa	35.086.470	4	Fransa	37.166.338
5	İspanya	34.949.716	5	İspanya	34.371.231
6	Hollanda	25.561.830	6	Hollanda	27.654.706
7	Belçika	16.191.239	7	ABD	16.497.460
8	İsveç	15.792.532	8	Belçika	15.670.856
9	Polonya	15.447.302	9	Polonya	15.486.721
10	Hırvatistan	15.420.456	10	Hırvatistan	14.243.222
Toplam İthalat		541.800.864	Toplam İthalat		600.086.390

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

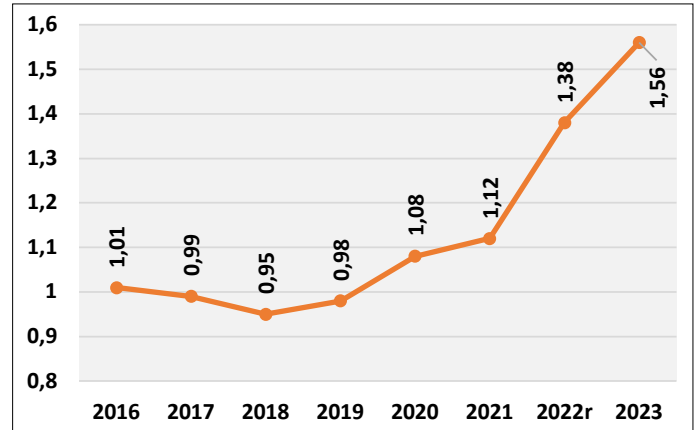
Dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatı 2020 yılındaki gerilemenin ardından 2021 ve 2022 yılında tekrar artmış 25,8 milyar dolar düzeyine yükselmişti. Dünya ihracatı 2023 yılında da artışını sürdürmüştür. 2023 yılında dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatı yüzde 3,6 artarak 26,69 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2023 yılında yüzde 17,0 artarak 416 milyon dolara ulaşmıştır. İhracatını hızla arttıran Türkiye'nin dünya boya ve vernik pazarındaki payı da 2022 yılında yüzde 1,38 iken, 2023 yılında yüzde 1,56'ya yükselmiştir.

Tablo.242 İnşaat Boya ve Vernikler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	197,3	19.500	1,01
2017	200,8	20.280	0,99
2018	213,9	22.418	0,95
2019	217,8	22.279	0,98
2020	233,4	21.624	1,08
2021	284,1	25.334	1,12
2022	355,6	25.766r	1,38r
2023	416,0	26.693	1,56

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.73 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatında ilk sırada Almanya yer almaktadır. Almanya'nın 2023 yılı Boya ve Vernik ihracatı geçen seneye aynı seviyededir. İkinci sıradaki ABD'nin ihracatı da neredeyse hiç değişmemiştir. Üçüncü sıradaki İtalya'nın ihracatı çok az düşerken Japonya'nın ihracatı ise yüzde 12,4 gerilemiştir. Türkiye dünya ihracatında 16. sırada bulunmaktadır.

Tablo.243 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	3.955.173.219	1	Almanya	3.916.879.000
2	ABD	2.923.724.667	2	ABD	2.915.527.000
3	İtalya	1.897.514.000	3	İtalya	1.855.482.000
4	Japonya	1.845.464.295	4	Japonya	1.616.804.000
5	Hollanda	1.367.447.208	5	Hollanda	1.471.275.000
6	Belçika	1.215.538.000	6	Belçika	1.368.924.000
7	Fransa	1.150.692.000	7	Fransa	1.162.344.000
8	İngiltere	1.072.348.921	8	İngiltere	1.071.993.000
9	İspanya	870.002.738	9	İspanya	909.744.000
10	Çin	803.831.000	10	Çin	897.809.000
16	Türkiye	355.599.769	16	Türkiye	415.754.790
Toplam İhracat		25.765.503.000	Toplam İhracat		26.693.168.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat boya ve vernikleri ithalatında ilk sırada 1,6 milyar dolarlık ithalatı ile Çin almaktadır. Çin'in ardından Kanada, ABD, Almanya ve Fransa sıralanmaktadır. İlk beş ülkenin ithalatı 1 milyar doların üzerindedir. 2022 yılında ilk 10 ithalatçı ülkenin içinde yer alan İtalya'nın yerini İngiltere almıştır. Türkiye 12. sırada yer almaktadır.

Tablo.245 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

	2019	2020	2021	2022	2023
Boru ve Hortumlar	112	120r	119r	118r	119
Diğer Tüp, Boru ve Hortumlar ile Bunların Bağlantı Elemanları	139	161r	165r	166r	168
Rulo ve Karo Şeklinde Zemin, Duvar veya Tavan Kaplamaları	40	50r	48r	50r	50
Sağlık Gereçleri	93	91	94	95	96
Depolar, Tanklar, Fıçılar	42	40r	50r	52r	54
Kalıcı Tesisat için Kullanılan Montaj ve Bağlantı Elemanları	112	120r	125	129r	130
Elektrik Yalıtım Malzemeleri	13	14	15	14r	14
Panjur, Storlar, Jaluziler ve Benzeri Eşyalar ile Bunların Parçaları	45	51	53	52r	53
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri	336	317	332	328r	330
TOPLAM	932	964r	1.001r	1.004r	1.014

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Tablo.246 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

	2019	2020	2021	2022	2023
Boru ve Hortumlar; Ton	949.003	1.025.383	1.355.336	1.838.828r	2.110.150
Diğer Tüp, Boru ve Hortumlar ile Bunların Bağlantı Elemanları; Ton	255.405	376.404	508.836	490.319r	540.500
Rulo ve Karo Şeklinde Zemin, Duvar veya Tavan Kaplamaları; Bin m ²	57.786	60.435	61.978	60.022r	63.150
Sihhi Ürünler; Adet	61.667	36.589	30.678	35.134r	36.660
Depolar, Tanklar, Fıçılar; Ton	22.646	35.621	66.230	45.545r	48.850
Kalıcı Tesisat için Kullanılan Montaj ve Bağlantı Elemanları; Ton	107.966	123.506	145.869	167.808r	188.330
Elektrik Yalıtım Malzemeleri; Ton	8.150	8.200	9.100	10.465	11.050
Storlar, Jaluziler ve Benzeri Eşyalar ile Bunların Parçaları; Ton	34.931	36.969	51.838	66.900r	74.850
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri; Adet	134.357.054	171.663.532	163.372.090	148.876.224r	170.520.440
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri; Ton	696.185	889.490	846.529	771.417r	883.570
Toplam; Ton	2.312.652	2.689.621	3.169.050	3.486.438r	3.957.110

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Tablo.244 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.505.953.000	1	Çin	1.618.238.000
2	Kanada	1.300.555.569	2	Kanada	1.306.935.000
3	ABD	1.284.408.448	3	ABD	1.266.255.000
4	Almanya	1.228.301.934	4	Almanya	1.217.346.000
5	Fransa	946.944.000	5	Fransa	1.019.445.000
6	Polonya	937.854.323	6	Belçika	990.225.000
7	Belçika	887.369.000	7	Polonya	965.645.000
8	Meksika	861.951.136	8	Meksika	915.365.000
9	İtalya	767.451.663	9	Hollanda	788.131.000
10	Hollanda	750.838.255	10	İngiltere	739.323.000
14	Türkiye	541.800.864	12	Türkiye	600.086.390
Toplam İthalat		25.200.926.000	Toplam İthalat		24.701.741.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründeki büyüme ile kullanılan plastik inşaat malzemeleri de artmakta ve çeşitlenmektedir. Bu çerçevede plastik inşaat malzemeleri başlığı altında çok sayıda ürün grubu yer almaktadır.

Plastikten boru ve hortumlar, plastikten diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları, plastikten rulo ve karo şeklinde zemin, duvar veya tavan kaplamaları ile plastikten sağlık gereçleri, banyo küvetleri, lavabolar, alafanga/ala-turka tuvaletler, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sağlık gereçleri önemli bir grubu oluşturmaktadır. Yine depolar, tanklar, fiçiler ve benzeri kaplar, (kapasitesi > 300 litre olanlar), plastikten kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı elemanları, plastikten elektrik yalıtım bağlantı parçaları ile panjurlar, storlar, jaluziler ve benzeri eşyalar ile bunların parçaları da yer almaktadır.

Plastikten inşaat malzemeleri içinde bir diğer önemli ürün grubu ise kapı, pencere ve bunların kasaları ile pervazları ve kapı eşikleridir.

İnşaat sektöründe kullanılmayan, ancak bazı inşaat malzemelerinin üretiminde ara mal olarak kullanılan plastikten çubuk ve profil halinde olan monofilamentler, (enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar) inşaat malzemeleri grubu içinde yer almamaktadır.

Plastik inşaat malzemeleri kapsamında değerlendirilen ürünlerin üretimi Tablo.249'da sunulmaktadır. Buna göre toplam üretim 2023 yılında yüzde 13,5 artarak 3,96 milyon tona yükselmiştir.

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Plastik inşaat malzemeleri iç pazarı 2019 yılında daralma yaşamış, 2020 salgın yılında ise toparlanmaya başlamıştır. 2021 yılında iç talepte yüksek bir büyüme gerçekleşmiş ve iç tüketim yüzde 18,9 artarak 2,70 milyon tona yükselmiştir. 2022 yılında iç tüketim büyüklüğü 3.023.645 tona çıkmıştır. 2023 yılında iç pazarda tüketim büyümeye devam etmiştir. İç tüketim 2023 yılında yüzde 14,7 artarak 3.470.623 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.247 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	2.312.652	418.872	54.894	1.948.674
2020	2.689.621	476.705	58.544	2.271.460
2021	3.169.050	542.895	72.395	2.698.550
2022	3.486.438r	531.761	68.968	3.023.645r
2023	3.957.110	558.504	72.017	3.470.623

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2018 yılında bu yana miktar ve değer olarak artış göstermektedir. İhracat 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 0,5 artarak 1,5 milyar dolara yükselmiştir. İhracat 2023 yılında miktar olarak ise yüzde 5,0 artmış ve 558.504 tona yükselmiştir. Plastik İnşaat Malzemesi İhracat birim fiyatı ise 2023 yılında küresel emtia fiyatlarındaki düşüş ile 2,68 dolar/kg seviyesine inmiştir.

Tablo.248 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	418.872	1.000,7	2,39
2020	476.705	1.041,6	2,19
2021	542.895	1.373,8	2,53
2022	531.761	1.492,1	2,81
2023	558.504	1.499,0	2,68

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmakla birlikte miktar olarak düşük, ancak değer olarak göreceli yüksek bir ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2023 yılında yüzde 4,4 artarak 72.017 ton olmuştur. Değer olarak ise yüzde 4,5 artarak 444,6 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının 2 katından fazladır. 2023 yılı ithal birim fiyatı 6,18 dolar/kg'dır.

Tablo.249 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	54.894	333,2	6,07
2020	58.488	321,9	5,50
2021	72.395	353,7	4,89
2022	68.968	425,3	6,17
2023	72.017	444,6	6,18

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin plastik inşaat malzemeleri ihracatında geleneksel en büyük pazarı yıllardır Irak olmaya devam etmektedir. İkinci sırada bir diğer geleneksel pazar olan Fransa, üçüncü sırada ise Almanya yer almaktadır. En çok ihracat yaptığımız ülkeler sıralamasında ilk 5 ülke geçen sene ile aynıdır. Romanya ve Rusya'nın ardından en çok ihracat yaptığımız ülkeler sıra ile Gürcistan, Ukrayna, İtalya, İspanya ve Bulgaristan'dır. İlk 10 ülkeye yaptığımız ihracatın payı toplam ihracatımız içinde yüzde 46'dır.

Tablo.250 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	218.710.379	1	Irak	190.962.607
2	Almanya	79.575.331	2	Fransa	74.605.317
3	Fransa	75.933.742	3	Almanya	74.579.290
4	Romanya	63.873.288	4	Romanya	73.865.623
5	Rusya	59.370.649	5	Rusya	60.975.071
6	Suriye	43.338.834	6	Gürcistan	48.515.860
7	Gürcistan	39.204.199	7	Ukrayna	47.299.985
8	Libya	37.996.997	8	İtalya	41.948.194
9	Polonya	36.369.834	9	İspanya	41.041.170
10	İsrail	35.004.808	10	Bulgaristan	36.630.592
Toplam İhracat		1.491.685.633	Toplam İhracat		1.498.572.313

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

En çok plastik inşaat malzemesi ithalatı yaptığımız ilk 3 ülke 2023 yılında Almanya, Çin ve İtalya olmuştur. İlk 10 ülkeden yaptığımız ithalat toplam Plastik İnşaat Malzemesi ithalatımızın yüzde 76'sını oluşturmaktadır.

Tablo.251 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	80.166.028	1	Almanya	86.769.919
2	Çin	60.500.493	2	Çin	54.440.767
3	İtalya	34.484.488	3	İtalya	35.524.556
4	Danimarka	31.101.936	4	Fransa	35.221.481
5	Fransa	29.429.790	5	Polonya	23.272.258
6	İsrail	21.002.635	6	İsveç	21.537.445
7	Polonya	18.934.253	7	ABD	19.752.092
8	ABD	17.472.939	8	İspanya	18.166.083
9	Çekya	12.093.884	9	Çekya	15.089.370
10	İspanya	11.706.239	10	İngiltere	11.325.629
Toplam İthalat		425.302.978	Toplam İthalat		444.562.901

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

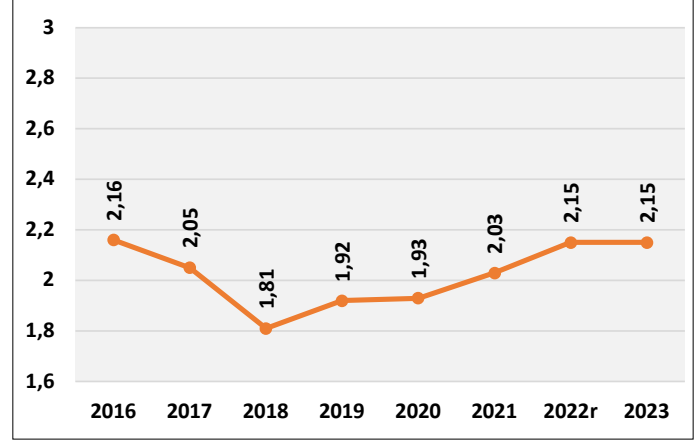
Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında arz ve talebin yanı sıra diğer kimyasal temelli ürünlerde olduğu gibi ham-madde olarak kullanılan petrol ürünlerinin fiyatlarındaki gelişmeler yüksek oranda etkili olmaktadır. Dünya ihracatı petrol fiyatlarındaki dalgalanmadan bağımsız olarak 2016 yılından beri aralıksız artış göstermektedir. Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri ihracatı 2023 yılında yüzde 5,0 artarak 69,8 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2016 yılından beri her sene artmaktadır. Türkiye'nin 2016 yılında yüzde 2,16 olan ve 2018-2020 döneminde yüzde 2'nin altına inen pazar payı 2022 ve 2023 yıllarında yüzde 2,15'e yükselmiştir.

Tablo.252 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	894,5	41.431	2,16
2017	872,0	42.660	2,05
2018	931,0	51.544	1,81
2019	1.000,7	52.185	1,92
2020	1.044,0	54.199	1,93
2021	1.373,8	67.766	2,03
2022	1.492,1	69.456r	2,15r
2023	1.499,0	69.803	2,15

Kaynak: TÜİK, Trademap, r; revize edilmiştir

Grafik.74 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırada 15,9 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin'in ihracatı 2023 yılında yüzde 5,8 oranında gerilemiştir. Dünya ihracatındaki payı da yüzde 22,8 olmuştur. Almanya 7,6 milyar dolar ihracatı ile 2. sırada, ABD de 4,64 milyar dolar ile 3. sırada yer almaktadır. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke içindeki ülkelerin hepsi gelişmiş ülkelerdir. İlk 10 ülkenin yaptığı ihracat, toplam Plastik İnşaat Malzemeleri ihracatının yüzde 65'idir. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke arasında diğer ülkeler sırası ile Polonya, İtalya, Hollanda, Belçika, Kanada, Fransa ve İngiltere'dir. Türkiye dünya ihracatında 11. sırada bulunmaktadır.

Tablo.253 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	16.899.850.000	1	Çin	15.925.870.000
2	Almanya	7.703.772.056	2	Almanya	7.644.367.000
3	ABD	4.789.100.462	3	ABD	4.643.909.000
4	Polonya	4.455.268.404	4	Polonya	4.595.832.000
5	İtalya	2.985.531.000	5	İtalya	2.859.828.000
6	Belçika	2.246.559.000	6	Hollanda	2.178.393.000
7	Kanada	1.899.112.258	7	Belçika	2.049.869.000
8	Hollanda	1.819.599.980	8	Kanada	1.919.646.000
9	Fransa	1.687.590.000	9	Fransa	1.834.953.000
10	İngiltere	1.663.648.677	10	İngiltere	1.572.551.000
11	Türkiye	1.491.685.633	11	Türkiye	1.498.572.313
Toplam İhracat		69.456.144.000	Toplam İhracat		69.803.492.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya plastik inşaat malzemeleri ithalatında ilk üç sırayı ABD, Almanya ve Fransa almaktadır. ABD'nin ithalatı 2023 yılında yüzde 20 azalarak 10,94 milyar dolara gerilemiştir. Almanya'nın ihracatı düşerken Fransa'nın aynı seviyede kalmıştır. İngiltere, Kanada, Meksika, Hollanda, İtalya, Belçika ve Çin'in de içinde bulunduğu ilk 10 ithalatçı ülkenin gerçekleş-

tirdiği ithalatın dünya plastik inşaat malzemesi toplamı içindeki payı yüzde 52,7'dir. Türkiye dünya ithalatında 23. sırada yer almaktadır.

Tablo.254 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	13.681.775.501	1	ABD	10.944.493.000
2	Almanya	4.956.465.172	2	Almanya	4.404.696.000
3	Fransa	3.409.114.000	3	Fransa	3.408.457.000
4	Kanada	2.418.191.029	4	İngiltere	2.146.916.000
5	İngiltere	2.341.758.607	5	Kanada	2.127.277.000
6	Hollanda	2.330.622.477	6	Meksika	2.070.942.000
7	Meksika	1.914.695.453	7	Hollanda	2.053.617.000
8	İtalya	1.680.298.414	8	İtalya	2.041.072.000
9	Belçika	1.665.362.000	9	Belçika	1.531.806.000
10	Çin	1.512.641.000	10	Çin	1.405.809.000
30	Türkiye	425.302.978	23	Türkiye	444.562.901
Toplam İthalat		67.198.540.000	Toplam İthalat		61.779.321.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

YAPI KİMYASALLARI

Türkiye'de hem konut hem de alt yapı yatırımları ile hızla gelişen inşaat sektöründe çok gelişmiş çimento ve hazır beton sanayisi mevcuttur. Son yıllarda hızla gelişen teknolojiler ile inşaat sektöründe kullanılan hazır beton, hazır harç ve sıvalar üretilmiş bu ürünlerin her türlü hava koşulunda dayanıklılığı arttırılmış, yalıtım özellikleri katılmış, hazırlanması ve uygulaması daha pratik hale getirilmiştir. Bu süreçlerin hepsinde en önemli katkı da yapı kimyasalları tarafından sağlanmaktadır.

Yapı kimyasalları başlığı altında değerlendirilen ürün grupları çimento harç ve beton katkıları, kimyasal karışimli hazır harçlar, yanmayı ve su geçirmeyi önleyen müstahzarlar, hazır tutkal ve yapıştırıcılar, cam macunları, macun reçineli çimentolar, boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama ürünleri ile dış cephe hazır sıva, çimento esaslı seramik yapıştırıcı ve dolgulardır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de yapı kimyasalları sanayi üretimi istikrarlı ve kademe bir büyüme göstermektedir. İnşaat sektöründe yaşanan çeşitli dalgalanmalara karşın yapı kimyasalları ürünlerine olan talep artış eğilimini sürdürmektedir. 2022 yılında 8.463.008 ton olan üretim 2023 yılında 9.224.680 tona yükselmiştir. Üretimde yaşanan büyüme yüzde 9,0 olmuştur. Yapı Kimyasalları üretiminde faaliyet gösteren firma sayısı 373'tür.

Tablo.255 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	344r	5.216.288
2020	355r	6.438.667
2021	359r	7.794.260
2022	370r	8.463.008r
2023	373	9.224.680

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Yapı kimyasalları iç pazarında 2023 yılında büyüme hız kazanmıştır. Özellikle hazır beton üretim artışı ile iç tüketim hızlı büyümüştür. İç tüketim 2023 yılında 7,61 milyon ton iken, 2023 yılında 8,31 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İç pazarda talep daha çok yeni inşaatlardan gelmiştir. Deprem bölgesi işleri ve kentsel dönüşüm işleri ile iç pazarda büyüme yaşanmıştır.

Tablo.256 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	5.216.288	872.403	300.598	4.644.483
2020	6.438.667	937.848	325.475	5.826.294
2021	7.794.260	1.096.518	350.484	7.048.226
2022	8.463.008r	1.208.191	355.554	7.610.371
2023	9.224.680	1.253.274	340.965	8.312.371

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelmektedir. Yakın ve komşu pazarlar odaklı olarak gelişen ihracat 2019 yılından itibaren artmaktadır. 2023 yılında 911,0 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Miktar olarak da yapı kimyasalları ihracatı 2018 yılından beri artmaktadır. 2018 yılında 736.412 ton olan ihracat 2023 yılında 1.253.274 tona ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2020 yılından itibaren yükselirken 2023 yılında 0,73 dolar/kg olmuştur.

Tablo.257 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	872.403	491,5	0,56
2020	937.848	500,7	0,53
2021	1.096.518	672,0	0,61
2022	1.208.191	844,8	0,70
2023	1.253.274	911,0	0,73

Kaynak: TÜİK,

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelirken özellikli ürünler ağırlıklı olarak ithalat da yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2019 yılından 2022 yılına kadar artış göstermiştir. 2023 yılında ise sınırlı ölçüde gerilemiştir. İthalat miktar olarak 2023 yılında 340.965 tona inmiştir. İthalat değeri olarak ise 2023 yılında yüzde 2,3 düşüşle 842,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı ise 2023 yılında 2,47 dolar/kg olmuştur.

Tablo.258 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	300.598	565,3	1,88
2020	325.475	567,0	1,74
2021	350.484	707,1	2,02
2022	355.554	862,1	2,42
2023	340.965	842,1	2,47

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin yapı kimyasalları ihracat pazarlarını büyük ölçüde yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. İhracatta ilk 2 sırada yer alan Rusya ve Irak'a yapılan ihracat önemli ölçüde artmıştır. Gürcistan'a yapılan ihracat da ise çok az düşüş gözlemlenmiştir. 2023 yılında en çok ihracat yaptığımız diğer ülkeler Özbekistan, İran, Mısır, Azerbaycan, Libya, Cezayir ve Hindistan'dır. Geçen sene ilk 10 ihracat pazarı içinde yer alan İsrail bu sene ilk 10 Pazar sıralamasında yer bulamamıştır. İlk 10 pazara yapılan ihracat 470,7 milyon dolar olup toplam Yapı Kimyasalları ihracatımız içindeki payı yüzde 51,7 olmuştur.

Tablo.259 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	108.314.843	1	Rusya	132.447.364
2	Irak	101.406.776	2	Irak	113.187.320
3	İran	45.285.190	3	Gürcistan	40.406.850
4	Gürcistan	42.536.847	4	Özbekistan	37.147.620
5	Özbekistan	37.831.043	5	İran	36.403.732
6	Mısır	32.475.436	6	Mısır	27.756.631
7	Azerbaycan	24.974.660	7	Azerbaycan	22.772.688
8	İsrail	20.438.460	8	Libya	20.667.882
9	Cezayir	18.909.695	9	Cezayir	20.439.870
10	Hindistan	18.475.234	10	Hindistan	19.485.712
Toplam İhracat		844.693.646	Toplam İhracat		910.886.477

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE,

Türkiye'nin yapı kimyasalları ithalatı yaptığı ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Toplam ithalatın yüzde 25'i Almanya'dan yapılmaktadır. Çin, Fransa, İtalya, Güney Kore ve İngiltere Almanya'yı izlemektedir. En çok ithalat yapılan ilk 10 ülke 2021 ve 2022 yılı ile aynıdır. İlk 10 ülkeden yapılan Yapı Kimyasalları ithalatının toplam ithalat içindeki payı yüzde 78,7'dir.

Tablo.260 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	215.305.895	1	Almanya	217.999.509
2	Çin	103.463.063	2	Çin	100.120.364
3	Güney Kore	85.923.486	3	Fransa	69.570.249
4	Fransa	62.291.094	4	İtalya	61.693.973
5	İtalya	55.703.297	5	Güney Kore	53.321.614
6	İngiltere	38.514.427	6	İngiltere	37.398.049
7	Polonya	33.648.902	7	Polonya	35.005.463
8	İsviçre	32.463.859	8	İsviçre	33.847.520
9	ABD	28.876.126	9	ABD	33.664.549
10	Belçika	19.368.316	10	Belçika	20.210.608
Toplam İthalat		862.134.664	Toplam İthalat		842.136.956

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünyada önemli bir yapı kimyasalları ihracatı ve ticareti gerçekleştirmektedir. Dünya Yapı Kimyasalları ihracatı 2016 yılında 27,8 milyar dolarken 2022 yılında 40,38 milyar dolara ulaşmıştır. 2023 yılında ise uzun süre sonra dünya ihracatı ilk kez gerilemiştir. Dünya ihracatı 2023 yılında yüzde 1,1 azalmış ve 39,93 milyar dolara inmiştir. Türkiye yapı kimyasalları ihracatı da yıllar itibarıyla kademeli ve istikrarlı bir artış göstermektedir. 2023 yılında dünya ihracatındaki düşüşe rağmen Türkiye'nin ihracatı yüzde 7,8 artarak 911 milyon dolara yükselmiştir. Böylece Türkiye yapı kimyasalları ihracatının dünya pazarları içindeki payı da yüzde 2,09'dan yüzde 2,28'e yükselmiştir.

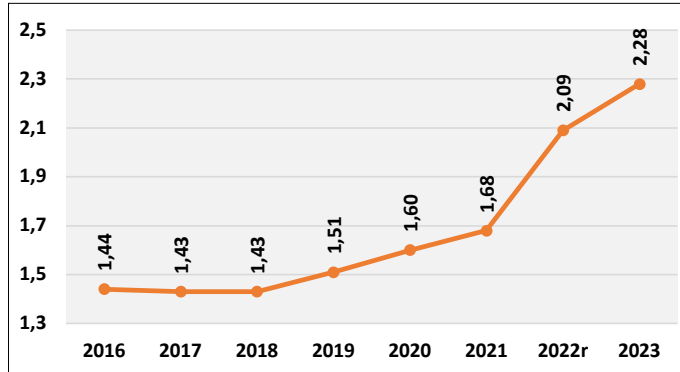
Tablo.261 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	401,4	27.804	1,44
2017	415,9	28.971	1,43
2018	475,9	33.318	1,43
2019	491,5	32.584	1,51
2020	501,1	31.374	1,60
2021	672,0	39.990	1,68
2022	844,8	40.382r	2,09
2023	911,0	39.925	2,28

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Grafik.75 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya yapı kimyasalları ihracatında ilk sırayı Almanya almaktadır. 6,58 milyar dolar ihracat yapan Almanya'yı Çin ve ABD izlemektedir. Yapı kimyasallarında gelişmiş ülkeler arasında önemli bir rekabet yaşanmaktadır. Bu üç ülkeyi 1 milyar doların üzerindeki ihracatları ile Güney Kore, Hollanda, İtalya, Belçika, Japonya, Fransa ve Tayvan izlemektedir. İlk 10 ülkenin yaptığı ihracat dünya yapı kimyasalları ihracatının yüzde 64,1'dir. Türkiye 2023 yılında dünya ihracatında 13. sırada yer almaktadır.

Tablo.262 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	7.049.575.732	1	Almanya	6.588.978.000
2	Çin	4.762.959.000	2	Çin	4.532.461.000
3	ABD	4.337.186.928	3	ABD	4.137.439.000
4	Güney Kore	2.689.934.000	4	Güney Kore	2.065.341.000
5	İtalya	1.627.698.000	5	Hollanda	1.581.325.000
6	Tayvan	1.533.817.000	6	İtalya	1.557.288.000
7	Hollanda	1.520.011.666	7	Belçika	1.382.121.000
8	Japonya	1.489.177.580	8	Japonya	1.329.077.000
9	Belçika	1.326.132.000	9	Fransa	1.290.016.000
10	Fransa	1.265.040.000	10	Tayvan	1.138.963.000
13	Türkiye	844.693.646	13	Türkiye	910.886.477
Toplam İhracat		40.381.602.000	Toplam İhracat		39.925.451.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya yapı kimyasalları ithalatında ilk 3 pazar Çin, ABD ve Almanya'dır. İhracattaki ilk 3 ülke aynı zamanda yapı kimyasallarında en büyük üç ithalat pazarını oluşturmaktadırlar. 2023 yılında ithalatını yüzde 38,3 arttıran Çin, 5,91 milyar dolar ile en çok Yapı Kimyasalı ithal eden ülke olmuştur. İlk 10 ithalatçı ülkenin dünya Yapı Kimyasalları ithalatı içindeki payı yüzde 36'dır. Türkiye 2023 yılında 14.cü sırada yer almıştır.

Tablo.263 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	4.276.284.000	1	Çin	5.916.014.000
2	ABD	2.684.627.989	2	ABD	1.685.800.000
3	Almanya	2.560.881.593	3	Almanya	1.160.680.000
4	Fransa	1.411.877.000	4	Kanada	845.167.000
5	Meksika	1.375.699.279	5	Fransa	768.187.000
6	Kanada	1.363.261.583	6	İtalya	595.146.000
7	İngiltere	1.206.562.164	7	Meksika	588.898.000
8	Vietnam	1.179.505.000	8	İngiltere	587.483.000
9	İtalya	1.129.505.583	9	Hollanda	538.685.000
10	Hollanda	909.907.035	10	Polonya	386.953.000
13	Türkiye	862.134.664	14	Türkiye	842.136.956
Toplam İthalat		42.407.055.000	Toplam İthalat		38.673.328.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023

METAL BAZLI ÜRÜNLER

Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları

Alüminyum Sağlık Gereçleri

Kilitler ve Donanım Eşyaları

Armatür Musluk Vana ve Valfler

Demir Çelik Sağlık Gereçleri

ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI

Alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları 2 ana gruptan oluşmaktadır. İlk grupta bar, çubuk ve profiller, alüminyumdan ve alüminyum karışımdan ve kalınlığı > 0,2 mm olan tabakalar, levhalar ve şeritler ile yapılarda kullanılan tabakalar, çubuklar, köşebentler ve diğer şekillerde olan yapılar ve yapı parçaları yer almaktadır.

İkinci grupta ise alüminyumdan kapılar, kapı eşikleri, pencereler ve bunların kasaları (çerçeveleri) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum inşaat malzemeleri girişim sayıları ve üretim değerleri 2 grupta değerlendirilmektedir. Buna göre ilk grupta yer alan alüminyum çubuk, profil, levha ve yapı parçaları girişim sayısı son yıllarda artarak girişim sayısı 2023 yılında 515'e yükselmiştir. Üretim ise 2022 yılından sonra 2023 yılında da gerilemiştir. 2023 yılında üretim yüzde 7,2 azalarak 1.487.396 tona düşmüştür.

Tablo.264 Alüminyum Çubuk, Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	358	1.141.333
2020	410	1.221.870
2021	424r	1.605.006r
2022	449r	1.594.704r
2023	515	1.487.396

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Alüminyum inşaat malzemelerinde 2. grupta yer alan alüminyum kapı ve pencerelerde üretim faaliyetinde bulunan firma sayısı 337'dir. Alüminyumdan kapı ve pencere üretimi ise 2023 yılında 29,98 milyon adet, ton olarak ise 360.373 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.265 Alüminyum Kapı Pencereler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet	Üretim, Ton
2019	303	24.271.897	291.263
2020	290	26.543.421	318.520
2021	292r	45.787.673r	550.420r
2022	295r	25.264.637r	303.707r
2023	337	29.979.920	360.373

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum inşaat malzemeleri iç pazarında, salgın yaşanan 2020 yılı ile 2021 yılında büyüme yaşanmıştır. 2021 yılında

1.515.629 tona ulaşan iç pazar 2022 yılında daralmıştır. İç pazarın büyüklüğü 2022 yılında 1.291.019 tona inmiştir. 2023 yılında iç pazarda yüzde 3,2 büyüme gerçekleşmiştir. 2023 yılında tüketim 1.331.778 ton olmuştur.

Tablo.266 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	1.432.596	551.529	185.214	1.066.281
2020	1.540.390	570.387	159.920	1.129.923
2021	2.155.426r	829.088	189.291	1.515.629r
2022	1.898.411r	821.530	214.138	1.291.019r
2023	1.847.769	736.641	220.650	1.331.778

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatı 2019 yılından 2021 yılına kadar hızla artmış, 2022 yılında bu hızlı artış miktar olarak sonlanmıştı. 2023 yılında ise ihracat hem miktar hem de değer olarak önemli ölçüde gerilemiştir. İhracat miktar olarak yüzde 10,3 azalmış ve 736.641 ton olmuştur. Değer olarak ise ihracat yüzde 20,3 azalarak 3,3 milyar dolara inmiştir. Dünya metal fiyatlarının 2023 yılında gerilemesi etkili olmuştur. İhracat birim değeri 2022 yılında 5,05 dolar/kg'a yükseldikten sonra 2023 yılında ise 4,49 dolar/kg'a inmiştir.

Tablo.267 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	551.529	1.846r	3,35
2020	570.387	1.873r	3,28
2021	829.088	3.277r	3,95
2022	821.530	4.150r	5,05
2023	736.641	3.305	4,49

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmasına karşın alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı da yapılmaktadır. İthalat 2021-2023 döneminde artış göstermiştir. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 3,0 artışla 220.650 tona yükselmiştir. Değer olarak ise ithalat 936,1 milyon dolara inmiştir. 2023 yılında dünya alüminyum fiyatlarındaki gerileme nedeniyle alüminyum inşaat malzeme ve aksamları ithal birim fiyatları da yüzde 8,2 azalmış ve 4,24 dolar/kg olmuştur.

Tablo.268 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	185.214	579,4	3,13
2020	159.920	499,1	3,12
2021	189.291	686,4	3,63
2022	214.138	988,9	4,62
2023	220.650	936,1	4,24

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin en önemli alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracat pazarı Almanya olmaya devam etmektedir. Almanya'ya yapılan ihracat toplam ihracatın yüzde 19,1'dir. Almanya'ya yapılan ihracat 2022 yılında 884,3 milyon dolara yükselmiş, ancak 2023 yılında yüzde 28,6 düşerek 631,5 milyon dolara gerilemiştir. Almanya'nın ardında yer alan ilk 10 ihracat pazarımızın tamamındaki ülkelere ihracatta gerileme görülmüştür. ABD'ye yapılan ihracatta yüzde 43,5 düşmüştür. Almanya'nın ardından en çok ihracat gerçekleştirdiğimiz Irak'a yapılan ihracat göreceli olarak daha az düşmüştür. İlk 3 pazarımızın ardından diğer ihracat yaptığımız ülkeler ise sırası ile Polonya, İngiltere, Hollanda, Fransa, İtalya, Çekya ve Avusturya'dır. Hollanda ve Avusturya'ya gerçekleştirdiğimiz ihracatta da ciddi gerilemeler yaşanmıştır. En çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülke geçen sene ile aynı kalmıştır.

Tablo.269 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	884.263.089	1	Almanya	631.541.673
2	ABD	398.611.537	2	Irak	226.210.576
3	Irak	241.661.209	3	ABD	224.939.314
4	Polonya	238.818.846	4	Polonya	161.427.322
5	İngiltere	166.048.003	5	İngiltere	155.350.050
6	İtalya	158.520.374	6	Hollanda	119.464.577
7	Hollanda	147.740.721	7	Fransa	119.109.870
8	Avusturya	140.176.435	8	İtalya	112.754.510
9	Fransa	136.798.532	9	Çekya	105.925.437
10	Çekya	132.403.951	10	Avusturya	98.792.951
Toplam İhracat		4.149.374.230	Toplam İhracat		3.305.138.414

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye en çok alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı yaptığı ülke son 5 yıldır Çin olmuştur. Çin'den yapılan ithalat 2023 yılında yüzde 25,3 gerilemiştir. En çok ithalat yaptığımız 10 ülke sıralamasında yer alan ülkeler 2023 yılında değişmemiştir. ABD'den yapılan ithalat yüzde 209 artarak dikkat çekmiştir. Güney Kore'den ise ithalat yüzde 33,2 azalmıştır.

Tablo.270 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	273.070.248	1	Çin	203.946.769
2	Güney Kore	189.819.315	2	Güney Kore	126.703.125
3	Yunanistan	112.826.923	3	Yunanistan	114.422.754
4	Almanya	89.224.389	4	Almanya	101.392.214
5	Azerbaycan	40.531.331	5	ABD	67.173.461
6	Fransa	38.374.737	6	Azerbaycan	66.969.516
7	Bahreyn	37.395.077	7	Fransa	48.933.478
8	Avusturya	29.271.187	8	Avusturya	30.198.739
9	İtalya	27.728.781	9	İtalya	24.561.501
10	ABD	21.750.484	10	Bahreyn	24.083.796
Toplam İthalat		988.857.905	Toplam İthalat		936.100.242

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

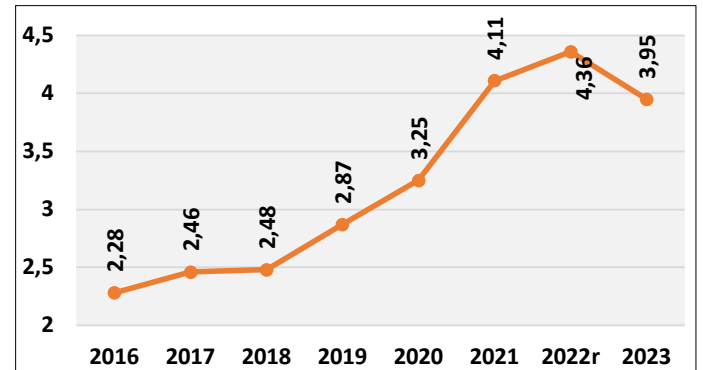
Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatı 2022 yılında küresel emtia fiyatlarındaki yükselişin de etkisi ile 95,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılına göre ihracattaki artış yüzde 19,2'dir. 2023 yılında ise dünya ihracatı yüzde 12,0 azalmıştır. Talepteki daralmanın yanı sıra metal fiyatlarındaki düşüş de etkili olmuştur. Türkiye'nin ihracatı ise 2022 yılındaki önemli artış sonrası 2023 yılında 3,3 milyar dolara inmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde dünya ihracatı içinde 2022 yılında yüzde 4,36 olan payı 2023 yılında yüzde 3,95'e inmiştir.

Tablo.271 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	1.417	57.612	2,46
2018	1.696	68.311	2,48
2019	1.846	64.315	2,87
2020	1.873	57.596	3,25
2021	3.277	79.752	4,11
2022	4.150	95.102r	4,36
2023	3.305	83.651	3,95

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.76 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatında ilk 10 içinde yer alan ülkeler gelişmiş ülkelerdir. 2023 yılı dünya ihracatında ilk 10 sırayı alan ülkeler aynı kalmış sıralarında değişiklikler olmuştur. En çok ihracat yapan ülke geçen sene olduğu gibi 2023 yılında da Çin'dir. Çin'in ihracatı yüzde 20 gerileyerek 17,98 milyar dolara inmiştir. Almanya Çin'in ardından 9,97 milyar dolarlık ihracatı ile ikinci sırada yer almaktadır. Almanya'nın da ihracatı 2023 yılında gerilemiştir. Üçüncü sırada ABD yer alırken Türkiye yüzde 20,3 düşen ihracatına rağmen geçen sene olduğu gibi dördüncü sıradaki yerini korumuştur. İlk 10 ülke sıralamasında yer alan diğer ülkeler İtalya, Fransa, İspanya, Güney Kore, Avusturya ve Polonya'dır.

Tablo.272 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	22.467.235.000	1	Çin	17.980.929.000
2	Almanya	11.391.422.289	2	Almanya	9.974.379.000
3	ABD	4.735.296.719	3	ABD	4.765.777.000
4	Türkiye	4.149.374.230r	4	Türkiye	3.305.138.414
5	İtalya	3.695.542.000	5	İtalya	3.259.748.000
6	İspanya	3.432.990.619	6	Fransa	2.782.364.000
7	Güney Kore	3.143.853.000	7	İspanya	2.681.542.000
8	Fransa	2.998.518.000	8	Güney Kore	2.529.788.000
9	Polonya	2.914.261.297	9	Avusturya	2.512.421.000
10	Avusturya	2.743.666.000	10	Polonya	2.432.300.000
Toplam İhracat	95.102.180.000	Toplam İhracat	83.650.912.000		

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r; revize edilmiştir

2023 yılı dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatında ilk 10 sırada yer alan ülkeler 2022 ile aynıdır. Ancak geçen sene en çok ithalat yapan ülke ABD iken 2023 yılında 7,95 milyar dolar Alüminyum İnşaat Malzeme ve Aksamı ithal eden Almanya ilk sırayı almıştır. Almanya'nın ardından ikinci sırada 7,46 milyar dolar ithalatı ile ABD yer alırken, üçüncü sırada 3,82 milyar dolar ithalatı ile Fransa yer almıştır. En çok ithalat yapan diğer ülkeler sırası ile İngiltere, Meksika, Kanada, İtalya, Hollanda, Polonya ve Avusturya'dır. İlk 10 ülke sıralamasında yer alan tüm ülkelerin ithalatında gerileme yaşanmıştır. Emtia fiyatlarındaki oynaklık, tüm dünyada faizlerin 2023 yılında artması inşaat sektöründe kullanılan alüminyum talebini aşağı çekmiştir. Türkiye 2022 yılında olduğu gibi 2023 yılında da 23.sırada yer almıştır.

Tablo.273 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	10.378.949.781	1	Almanya	7.948.117.000
2	Almanya	9.722.191.794	2	ABD	7.463.202.000
3	Meksika	4.578.861.430	3	Fransa	3.819.092.000
4	Fransa	4.452.989.000	4	İngiltere	3.488.129.000
5	İngiltere	3.801.238.064	5	Meksika	3.459.483.000
6	Kanada	3.332.145.051	6	Kanada	2.879.188.000
7	Polonya	2.662.096.141	7	İtalya	2.109.415.000
8	Hollanda	2.614.035.339	8	Hollanda	2.073.237.000
9	İtalya	2.553.023.745	9	Polonya	2.028.072.000
10	Avusturya	2.202.277.000	10	Avusturya	1.816.383.000
23	Türkiye	988.857.905	23	Türkiye	936.100.242
Toplam İthalat	77.714.211.441	Toplam İthalat	73.233.980.000		

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap,

ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ

Bu bölümde dökme alüminyumdan üretilen mutfak ve banyolarda kullanılan sağlık gereçleri yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum sağlık gereçleri üretimi yapan firma sayısı 2023 yılı itibarıyla 2'dir. Üretimde 2021 ve 2022 yıllarında artış gerçekleşmiş ve üretim 24.240 ton olmuştur. 2023 yılında ise üretim 24.040 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.274 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	1	22.360
2020	1	21.400
2021	2r	23.970
2022	3r	24.240
2023	2	24.040

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum sağlık gereçleri üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda kullanılmaktadır. İhracat ve özellikle ithalat çok düşüktür. 2018-2020 yılları arasında küçülen iç pazar 2021 yılında tekrar büyüme trendine girmiştir. İç pazarda tüketim 2023 yılında bir önceki yıla göre çok sınırlı bir artış ile 23.666 tona ulaşmıştır.

Tablo.275 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	22.360	254	4	22.110
2020	21.400	449	3	20.954
2021	23.970	695	2	23.277
2022	24.240	594	8	23.654
2023	24.040	378	4	23.666

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye diğer inşaat malzemeleri ile mukayese edildiğinde alüminyum sağlık gereçlerinde miktar ve değer olarak göreceli daha düşük ihracat yapmaktadır. İhracat miktar olarak 2021 yılına kadar artmış, 2022 ve 2023 yıllarında ise gerilemiştir. 2023 yılında ihracat yüzde 36,3 azalarak 378 tona inmiştir. Değer olarak ise ihracat yüzde 9,1 azalmış ve 3,63 milyon dolara inmiştir. Alüminyum sağlık gereçleri ihracat birim değeri ise 2022 yılında 6,76 dolar iken 2023 yılında 9,65 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.276 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	254	2,08	8,18
2020	449	3,35	7,47
2021	695	5,02	7,22
2022	594	4,02	6,76
2023	378	3,63	9,65

Kaynak: TÜİK

Türkiye miktar ve değer olarak çok düşük ithalat yapmaktadır. 2023 yılında 540 bin dolar değerinde 4 ton alüminyum sağlık gereci ithal edilmiştir. İthalat birim fiyatı 2023 yılında 135 dolar/kg olmuştur.

Tablo.277 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	4	0,21	47,00
2020	3	0,28	93,30
2021	2	0,15	68,49
2022	8	0,31	81,27
2023	4	0,54	135,00

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ihracatında en büyük pazarı Almanya olmaya devam etmektedir. Toplam ihracatın yaklaşık yüzde 81'i Almanya'ya yapılmaktadır. En çok ihracat yapılan ilk 10 ülke arasında Brezilya ve ABD gibi uzak pazarlarda girmiştir.

Tablo.278 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	3.429.074	1	Almanya	2.964.821
2	Cezayir	156.303	2	Brezilya	108.554
3	Gürcistan	59.846	3	Azerbaycan	92.042
4	K. Makedonya	48.918	4	Slovakya	77.220
5	Azerbaycan	44.162	5	Gürcistan	66.358
6	Libya	37.705	6	Rusya	47.411
7	İsrail	29.665	7	Belarus	34.502
8	Senegal	26.204	8	Romanya	32.173
9	Katar	24.106	9	ABD	27.027
10	Ukrayna	20.880	10	Fas	25.426
Toplam İhracat		4.015.149	Toplam İhracat		3.650.994

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ithalatı yaptığı en önemli ülke en çok ihracat yaptığımız ülke 2023 yılında Hollanda olmuştur. 2022 yılında en çok ithalat gerçekleştirdiğimiz ülke olan Almanya ikinci sırada yer almıştır. Almanya'nın ardından en çok alüminyum sağlık gereçleri ithalatı yaptığımız ülkeler Çin, Fransa ve Çekya'dır.

Tablo.279 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	180.487	1	Hollanda	258.200
2	Çin	73.035	2	Almanya	229.016
3	Hindistan	30.000	3	Çin	20.682
4	Fransa	20.264	4	Fransa	14.454
5	ABD	6.587	5	Çekya	13.098
6	Çekya	2.479	6	ABD	5.229
7	İtalya	309	7	İtalya	2.180
8	Avusturya	195	8	İsviçre	940
9	İspanya	180	9	İspanya	441
10	Polonya	166	10	Polonya	422
Toplam İthalat		313.356	Toplam İthalat		544.662

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

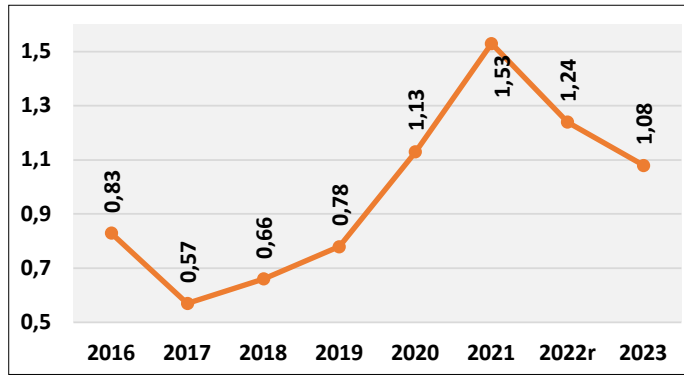
Dünya alüminyum sağlık gereçleri ihracatı diğer inşaat malzemeleri ihracatı ile karşılaştırıldığında oldukça düşük seviyede kalmaktadır. Dünya ihracatı 2020 ve izleyen yıllarda artmış 2023 yılında 335 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2021 yılında yüzde 1,53'e yükseldikten sonra 2022 ve 2023 yıllarında gerilemiş ve yüzde 1,08 olmuştur.

Tablo.280 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	1,74	297	0,57
2018	1,85	281	0,66
2019	2,08	266	0,78
2020	3,35	298	1,13
2021	5,02	328	1,53
2022	4,02	323r	1,24r
2023	3,63	335	1,08

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.77 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ihracatında ilk 10 sırada yer alan ülkeler arasında sadece tek ülke değişmiştir. 2023 yılında Fransa'nın yerini Hollanda almıştır. 2023 yılında en fazla ihracatı geçen sene olduğu gibi Çin, İtalya ve İspanya gerçekleştirmiştir. Çin'in ihracatı yüzde 9 düşerken İtalya ve İspanya'nın ihracatı sınırlı oranda artmıştır. Sıralamanın geri kalan ülkelerinde de ihracat çok az da olsa gerilemiştir. Türkiye 2023 yılında bir basamak yükselerek 12.ci büyük ihracatçı ülke olmuştur.

Tablo.281 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	97.991.000	1	Çin	89.234.000
2	İtalya	83.864.000	2	İtalya	84.576.000
3	İspanya	18.936.356	3	İspanya	21.738.000
4	Almanya	15.828.629	4	Çekya	16.660.000
5	Çekya	15.655.393	5	Almanya	15.423.000
6	Avusturya	12.140.000	6	Avusturya	11.706.000
7	Danimarka	9.464.964	7	Polonya	9.051.000
8	Polonya	8.621.710	8	Danimarka	8.959.000
9	İsveç	4.893.194	9	İsveç	5.497.000
10	Fransa	4.579.000	10	Hollanda	4.431.000
13	Türkiye	4.015.149	12	Türkiye	3.650.994
Toplam İhracat		323.412.000	Toplam İhracat		334.829.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ithalatında ilk 2 sırada Almanya ve ABD yer almaya devam etmektedir. İlk 3 sıradaki Almanya, ABD ve İsviçre'nin ithalatı 2023 yılında çok az da olsa gerilemiştir. İlk 10 pazar ülkenin toplam Alüminyum Sağlık Gereç ithalatındaki pazar payı 2021 yılında yüzde 59, 2022 yılında yüzde 52 iken bu oran 2023 yılında yüzde 62'ye yükselmiştir. Türkiye 52.sırada yer almıştır.

Tablo.282 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	66.262.131	1	Almanya	65.725.000
2	ABD	20.913.192	2	ABD	15.483.000
3	Fransa	15.952.000	3	İsviçre	13.051.000
4	İsviçre	13.212.752	4	Fransa	10.716.000
5	İsveç	12.507.895	5	İngiltere	8.907.000
6	İngiltere	11.200.932	6	İspanya	8.550.000
7	Danimarka	8.465.851	7	İsveç	8.167.000
8	İspanya	7.462.627	8	Singapur	6.888.000
9	Avusturya	6.647.000	9	Belçika	6.160.000
10	Hollanda	6.567.875	10	İrlanda	5.481.000
44	Türkiye	313.356	52	Türkiye	544.662
Toplam İthalat		282.882.000	Toplam İthalat		241.315.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI

Bu bölüm altında 2 ana ürün grubu olarak metalden kilitler ve metalden donanım eşyaları yer almaktadır. Kilitleri; metalden asma kilitler, metalden bina kapıları için kullanılan silindir kilitler ve silindir kilitler hariç bina kapıları için kullanılan metalden kilitler oluşturmaktadır.

Donanım eşyaları arasında ise metalden parçalar (asma kilitler, kilitler ile kilitli klipsler ve kilitli çerçeveler için), metalden otomatik kapı kapayıcıları ile yine metalden şapka askıları, şapka kancaları, dirsekler, portmantolar, havluluklar, fırçalıklar ve anahtar askıları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

2023 yılında Kilit üretiminde 102, Donanım Eşyası üretiminde 225 girişimci firma bulunmaktadır. Hem kilit hem donanım eşyası üretimi 2019 yılından 2021 yılına kadar her yıl artmıştır. İnşaat sektöründe 2022 yılında yaşanan küçülmeye bağlı olarak kilit ve donanım eşyası üretiminde gerileme yaşanmıştır. 2023 yılında ise üretimde sınırlı artışlar gerçekleşmiştir. Kilit üretimi yüzde 0,5 artarak 312,45 milyon adet olmuştur. Donanım eşyası üretimi de yine yüzde 1,8 oranında artarak 278.909 tona çıkmıştır.

Tablo.283 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Kilitler		Donanım Eşyası	
	Firma Sayısı	Üretim, Adet	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	72	222.393.043	154	181.641
2020	73	263.313.363	156	215.003
2021	85r	338.620.985	186r	276.494
2022	89r	310.854.065	195r	274.062r
2023	102	312.450.500	225	278.909

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Kilitler ve donanım eşyaları iç pazarında 2023 yılında sınırlı artış yaşanmıştır. 2021 yılında sıçrama ve 2022 yılındaki gerileme ardından 2023 yılında iç tüketim yüzde 3,6 artarak 291.946 tona yükselmiştir.

Tablo.284 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	248.357	110.875	21.635	159.117
2020	302.776	114.186	22.825	211.741
2021	389.369	122.068	26.901	294.202
2022	377.440r	122.467	26.862	281.795r
2023	382.640	117.725	27.031	291.946

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye kilitler ve donanım eşyaları ihracatı olarak düzeltilecek ihracatı miktar olarak 2018 yılından 2022 yılına kadar her yıl artmıştır. 2023 yılında ise ihracat miktar olarak yüzde 3,8 azalmıştır. 2023 yılında 117.725 ton ihracat gerçekleşmiştir. Değer olarak ise ihracat 2023 yılında yüzde 1,9 artmış ve 579 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları 2022 yılında 4,64 dolar/kg'a 2023 yılında ise 4,92 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.285 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	110.875	460,3	4,15
2020	114.186	451,9	3,96
2021	122.068	533,3	4,37
2022	122.467	568,6	4,64
2023	117.725	579,0	4,92

Kaynak: TÜİK

Türkiye, kilitler ve donanım eşyalarında, birim fiyatları daha yüksek olan ürünler ağırlıklı olmak üzere istikrarlı bir ithalat da yapmaktadır. 2023 yılında ithalat artmıştır. 2023 yılında 254,5 milyon değerinde 27.031 ton ithalat gerçekleşmiştir.

İthal birim fiyatı ise 2022 yılında 8,99 dolar/kg iken 2023 yılında 9,41 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat fiyatlarının yaklaşık 2 katında seyretmektedir.

Tablo.286 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	21.635	171,9	7,94
2020	22.825	173,0	7,58
2021	26.901	217,8	8,10
2022	26.862	241,5	8,99
2023	27.031	254,5	9,41

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin kilitler ve donanım eşyaları ihracatında ilk sırayı Rusya almayı sürdürmektedir. 2019 yılından bu yana en çok ihracat yaptığımız ülke Rusya'dır. Rusya pazarına yapılan Kilit ve Donanım Eşyası ihracatı 2023 yılında 88,3 milyon dolara yükselmiştir. 2023 yılında en çok ihracat yaptığımız 10 ülke arasında Özbekistan dahil olmuş olup Mısır girememiştir. İlk 10 pazara yapılan ihracatın payı toplam ihracatımız içinde yüzde 55'tir.

Tablo.287 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	86.550.432	1	Rusya	88.309.474
2	Romanya	39.732.611	2	Irak	35.465.503
3	Almanya	38.523.340	3	ABD	26.695.080
4	Irak	34.445.205	4	Almanya	38.277.812
5	ABD	27.864.862	5	Romanya	39.502.614
6	İran	25.795.548	6	Cezayir	22.064.003
7	Mısır	17.919.962	7	İspanya	16.186.558
8	Cezayir	15.635.702	8	İran	25.684.862
9	Libya	13.791.073	9	Libya	14.256.753
10	İspanya	13.541.668	10	Özbekistan	12.606.084
Toplam İhracat		568.301.329	Toplam İhracat		578.865.323

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok Kilit ve Donanım eşyası ithalatı yaptığı ülke 2022 yılında Çin iken 2023 yılında Almanya ilk sırayı almıştır. Almanya'nın ardından en çok ithalat yaptığımız ülke Çin'dir. Her iki ülkeden yapılan ithalat geçen seneye göre çok az değişmiştir. Bu ülkelerin ardından en çok ithalat gerçekleştirilen ülkeler geçen yıl olduğu gibi İtalya ve ABD'dir. İlk 10 sıralamasında yer alan diğer ülkeler İspanya, Avusturya, Fransa, Polonya, İngiltere ve Macaristan'dır. Geçen sene sıralamada yer alan Slovenya yerine Macaristan yer almaktadır. İlk 10 ülkenin toplam ithalat içindeki payı yüzde 84 olmuştur.

Tablo.288 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	57.582.053	1	Almanya	58.224.405
2	Almanya	55.736.488	2	Çin	56.291.712
3	İtalya	30.399.993	3	İtalya	28.734.114
4	ABD	14.118.801	4	ABD	18.353.895
5	Polonya	8.437.693	5	İspanya	10.833.146
6	Avusturya	8.382.830	6	Avusturya	10.230.608
7	Fransa	8.301.403	7	Fransa	9.722.346
8	İspanya	7.867.546	8	Polonya	9.179.890
9	İngiltere	5.433.480	9	İngiltere	6.841.509
10	Slovenya	4.427.988	10	Macaristan	5.779.221
Toplam İthalat		241.489.613	Toplam İthalat		254.469.665

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

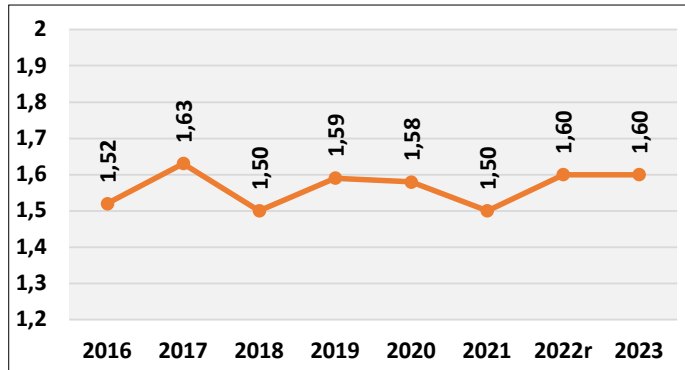
Dünya kilitler ve donanım eşyaları ihracatı 2023 yılındaki zorlu ekonomik koşullara rağmen artış göstermiştir. Dünya ihracatı 2023 yılında yüzde 1,9 artmış ve 36,54 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da yine yüzde 1,9 yükselmiştir. Buna bağlı olarak Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı 2023 yılında değişmemiş ve yüzde 1,6 olmuştur.

Tablo.289 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	413,9	25.444	1,63
2018	455,0	30.347	1,50
2019	460,3	28.998	1,59
2020	451,9	28.546	1,58
2021	533,3	35.460	1,50
2022	568,6	35.856r	1,60r
2023	579,0	36.540	1,60

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.78 Türkiye'nin Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde

2023 yılı Kilit ve Donanım eşyaları ihracatında ilk sırayı 12,53 milyar dolar ihracatı ile Çin almaktadır. Çin'i Almanya, ABD ve İtalya izlemektedir. Tayvan ve Meksika da 1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştiren ülkeler arasında yer almaktadır. İlk 10 ülkenin ihracatı 2021 yılında toplam ihracatın yüzde 73,6, 2022 yılında yüzde 72,7 ve 2023 yılında yüzde 72,3 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye 2023 yılında 12.ci sırada yer almıştır.

Tablo.290 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	13.765.072.000	1	Çin	12.533.291.000
2	Almanya	3.998.922.661	2	Almanya	3.915.486.000
3	ABD	2.460.487.137	3	ABD	2.566.929.000
4	İtalya	1.739.563.000	4	İtalya	1.673.682.000
5	Tayvan	1.455.060.000	5	Meksika	1.397.074.138
6	Meksika	1.275.709.214	6	Tayvan	1.209.857.000
7	Avusturya	1.031.891.000	7	Polonya	957.651.000
8	Polonya	927.629.397	8	Avusturya	924.594.000
9	Kanada	645.386.069	9	Kanada	614.907.000
10	İspanya	596.963.504	10	İspanya	613.458.000
11	Türkiye	568.301.329	12	Türkiye	578.865.323
Toplam İhracat		35.856.398.000	Toplam İhracat		36.540.518.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ithalatında ilk sırayı ABD almaktadır. ABD 6,79 milyar dolarlık ithalatıyla dünya ithalatının beşte birini yapmaktadır. Almanya, Kanada, Meksika, İngiltere, Fransa ve Polonya 1 milyar doları geçen ithalatları ile ABD'nin arkasından sıralanmaktadır. En çok ithalat yapan ilk 10 ülkenin toplam ithalat içindeki payı 2023 yılında yüzde 53,6 olmuştur. Türkiye 2022 ve 2023 yıllarında en çok ithalat yapan 28.ülkedir.

Tablo.291 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	7.975.266.232	1	ABD	6.791.728.000
2	Almanya	2.352.923.882	2	Almanya	2.119.871.000
3	Kanada	1.472.670.032	3	Meksika	1.428.681.000
4	Meksika	1.440.048.960	4	İngiltere	1.377.756.000
5	İngiltere	1.427.764.388	5	Fransa	1.375.298.000
6	Fransa	1.328.890.000	6	Kanada	1.325.152.000
7	Polonya	1.186.478.936	7	Polonya	1.079.641.000
8	Hollanda	908.245.202	8	İtalya	834.574.000
9	Çin	886.366.000	9	Hollanda	774.777.000
10	İtalya	839.488.000	10	Çin	689.696.000
28	Türkiye	241.489.613	28	Türkiye	254.469.665
Toplam İthalat		35.278.834.000	Toplam İthalat		33.182.373.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER

Bu grup altında eviye, lavabo, klozet, küvet ve benzeri sabit eşyalar için armatür, musluk, tıkaç ve vanalar ile işlem kontrol valfler; sürgülü valfler, glob valfler ve diğer valfler yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Armatür musluk ve vanalar üretimi 2023 yılında sınırlı ölçüde gerilemiştir. Böylece 2022 yılından sonra 2023 yılında da üretimde düşüş yaşanmıştır. 2023 yılında Armatür, Musluk ve Vana üretiminde 79, İşlem Valfleri üretiminde 134 firma üretim yapmaktadır. Armatür, Musluk ve Vana üretimi 2023 yılında 60.060 ton, işlem kontrol valfleri üretimi ise 105.445 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.292 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Armatür Musluk ve Vanalar		İşlem Kontrol Valfleri	
	Firma Sayısı	Üretim, Ton	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	55	44.082	86	77.759
2020	59	55.014	95	97.043
2021	65r	64.311	109	113.540
2022	68r	62.190	118r	109.680
2023	79	60.060	134	105.445

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Armatür musluk vana ve valfler iç pazarı 2019-2022 yılları arasında yüzde 49,4 büyüyerek 160.285 tona ulaşmıştır. 2023 yılında ise iç pazarda sınırlı bir düşüş yaşanmıştır. Armatür Musluk Vana ve Valf tüketimi 2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 0,9 düşerek 158.900 tona gerilemiştir.

Tablo.293 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	121.841	39.000	24.441	107.282
2020	152.057	39.539	24.232	136.735
2021	177.851	45.957	27.657	159.659
2022	171.870	44.644	33.059	160.285
2023	165.505	41.999	35.394	158.900

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2023 yılında yüzde 9,0 artarak 535,0 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Miktar bazında ihracat yüzde 5,9 düşüşle 41.999 tona gerilemiştir. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 11,00 dolar/kg, 2023 yılında ise 12,73 dolar/kg'dır.

Tablo.294 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	39.000	400,3	10,26
2020	39.539	373,1	9,44
2021	45.957	472,8	10,29
2022	44.644	490,9	11,00
2023	41.999	535,0	12,73

Kaynak: TÜİK

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülke olmasına karşın değer olarak ihracatının çok üzerinde ithalat da yapmaktadır. 2020 yılında 564,1 milyon dolara kadar gerileyen ithalat 2021-2023 döneminde önemli ölçüde yükselmiştir. 2023 yılında ithalat yüzde 17,7 artarak 913,9 milyon dolara yükselmiştir. İthalat miktar olarak ise 2023 yılında yüzde 7,1 artmış ve 35.394 tona yükselmiştir. 2023 yılı ithal birim fiyatı ise 25,82 kg/dolar olmuştur.

Tablo.295 Armatür Musluk Vanalar ve Valfler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	24.441	608,5	24,90
2020	24.232	564,1	23,28
2021	27.657	634,0	22,93
2022	33.059	776,2	23,48
2023	35.394	913,9	25,82

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin armatür musluk vana ve valfler ihracatında en çok ihracat yaptığı ülke son 3 yılda olduğu gibi Irak'tır. Irak'a yapılan ihracat yüzde 19 artarak 62,36 milyon dolara yükselmiştir. Irak'ın ardından en çok ihracat yaptığımız ülke olan Rusya'ya da ihracatımız yüzde 68,2 artarak 57,8 milyon dolara ulaşmıştır. İlk 10 ülke içinde yer alan diğer ülkelere gerçekleştirilen ihracat dalgalı seyir göstermiştir.

Tablo.296 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	52.441.161	1	Irak	62.363.360
2	Rusya	34.360.078	2	Rusya	57.813.196
3	Mısır	28.410.770	3	Özbekistan	25.916.816
4	ABD	21.474.786	4	Mısır	20.692.513
5	Almanya	18.984.684	5	Almanya	19.178.027
6	Özbekistan	17.991.110	6	ABD	16.609.162
7	Azerbaycan	17.212.383	7	BAE	16.011.700
8	BAE	14.417.044	8	Azerbaycan	15.368.663
9	Fas	14.103.527	9	İspanya	14.642.279
10	Libya	12.524.159	10	Fas	12.403.166
Toplam İhracat		490.692.308	Toplam İhracat		534.672.806

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok armatür musluk vana ve valf ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat toplam ithalatın yüzde 16,7'sidir, ancak payı azalmaktadır. Buna rağmen Çin'den yapılan ithalat yüzde 8,1 artarak 152,9 milyon dolara yükselmiştir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığı iki ülke Almanya ve İtalya'dır. Son yıllarda ithalatımızın arttığı Malezya'dan yapılan ithalat bu sene gerilemiştir. İthalat yaptığımız ilk 10 tedarikçi ülke 2023 yılında değişmemiştir.

Tablo.297 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	141.428.850	1	Çin	152.927.077
2	Almanya	106.224.782	2	Almanya	120.274.719
3	İtalya	102.756.839	3	İtalya	120.231.252
4	ABD	96.594.434	4	ABD	99.768.938
5	Polonya	36.528.653	5	İspanya	39.642.726
6	Malezya	34.230.714	6	Polonya	39.277.678
7	Fransa	30.674.135	7	Çekya	38.574.732
8	Çekya	30.147.777	8	Fransa	38.184.291
9	İspanya	20.830.644	9	Rusya	36.076.511
10	Japonya	20.640.936	10	Malezya	31.424.317
Toplam İthalat		776.148.082	Toplam İthalat		913.879.953

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

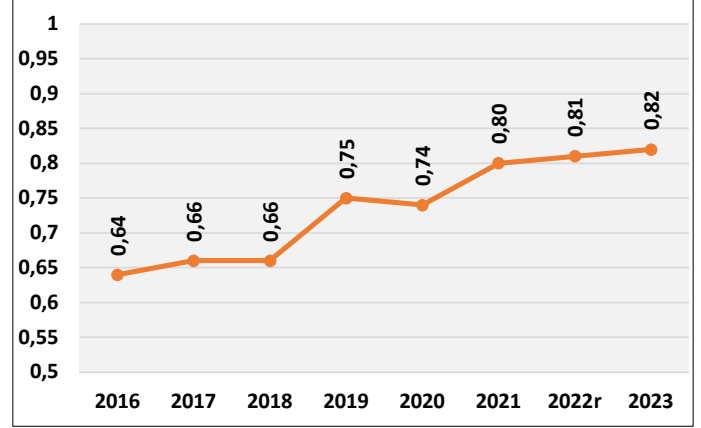
Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatı yüksek hacimli gerçekleşmektedir. Dünya ihracatı 2020 salgın yılındaki gerileme dışında büyüme göstermektedir. 2023 yılında dünya ihracatı yüzde 7,9 artarak 65,41 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2023 yılında artış göstermiştir. Buna bağlı olarak dünya armatür musluk vana ve valf ihracatı içinde Türkiye'nin payı 2023 yılında yüzde 0,82 olmuştur.

Tablo.298 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	317,2	47.980	0,66
2018	350,8	53.554	0,66
2019	400,3	53.312	0,75
2020	373,1	50.574	0,74
2021	472,8	59.231	0,80
2022	490,9	60.644r	0,81r
2023	535,0	65.406	0,82

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.79 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde

Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatında Çin ilk sırayı almaktadır. Çin'in ihracatı 2023 yılında yüzde 4,2 düşerek 14,83 milyar dolara gerilemiştir. Çin, Almanya, ABD, İtalya ve Meksika en çok ihracat yapan ilk 5 ülkedir. İlk 10 ülkenin tamamı 1 milyar doların üzerinde ihracat yapmışlar ve toplam ihracat içindeki payları yüzde 68,2'dir. Türkiye 2023 yılında 22. sırada yer almıştır.

Tablo.299 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	15.492.941.000	1	Çin	14.831.905.000
2	Almanya	7.492.417.511	2	Almanya	7.655.155.000
3	ABD	6.745.350.379	3	ABD	6.988.986.000
4	İtalya	5.283.060.000	4	İtalya	5.539.770.000
5	Japonya	2.107.317.875	5	Meksika	1.858.497.079
6	İngiltere	1.801.134.700	6	Japonya	1.784.360.000
7	Meksika	1.764.359.100	7	İngiltere	1.698.286.000
8	Fransa	1.494.557.000	8	Fransa	1.645.995.000
9	Çekya	1.255.419.693	9	Çekya	1.339.203.000
10	İspanya	1.154.676.692	10	Güney Kore	1.280.277.000
21	Türkiye	490.692.308	22	Türkiye	534.672.806
Toplam İhracat		60.644.436.000	Toplam İhracat		65.406.350.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya armatür musluk vana ve valfler ithalatında en büyük pazar yıllardır ABD'dir. Çin, Almanya, Kanada ve Fransa ABD'yi izlemektedirler. 2023 yılında ilk 10 ithalatçı ülke içinde yer alan ülkelere Fransa, İngiltere, Meksika ve Rusya'nın ithalatı artmış diğer ülkelerin ise gerilemiştir. 2022 yılında sıralamanın içinde yer alan Japonya yerini 2023 yılında İtalya'ya bırakmıştır. Türkiye artan ithalatı ile 20.sırada yer almaktadır.

Tablo.300 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	10.284.495.322	1	ABD	9.863.634.000
2	Çin	5.037.582.000	2	Çin	4.921.279.000
3	Almanya	3.942.985.161	3	Almanya	3.685.739.000
4	Kanada	2.404.209.798	4	Kanada	2.393.938.000
5	Fransa	2.196.093.000	5	Fransa	2.295.205.000
6	İngiltere	2.134.215.736	6	İngiltere	2.215.590.000
7	Güney Kore	1.785.183.000	7	Meksika	1.806.411.000
8	Meksika	1.743.360.219	8	Güney Kore	1.642.286.000
9	Rusya	1.530.015.000	9	Rusya	1.542.013.000
10	Japonya	1.325.578.210	10	İtalya	1.318.150.000
20	Türkiye	776.148.082	20	Türkiye	913.879.953
Toplam İthalat		61.921.037.000	Toplam İthalat		62.747.804.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Demir çelik sağlık gereçleri başlığı altında paslanmaz çelikten eviyeler ve lavabolar, dökme demirden küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın), diğer demirden veya çelikten küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın) ile birlikte demir çelik diğer sağlık gereçleri ve bunların parçaları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik sağlık gereçleri üretimi eviye, lavabo ve küvetler ile diğer sağlık gereçleri için ayrı değerlendirilmektedir. Adet olarak izlenen Eviye Lavabo ve Küvet üretimi 2023 yılında 4.542.312 olmuştur. Diğer Sağlık Gereçlerinde üretim 26.653 ton olarak gerçekleşmiştir. Eviye, Lavabo ve Küvet üretiminde 35, Diğer Sağlık Gereçleri üretiminde ise 41 firma faaliyet göstermektedir.

Tablo.301 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Eviye, Lavabo, Küvet		Diğer Sağlık Gereçleri	
	Firma Sayısı	Üretim, Adet	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	24	3.513.825	25	11.935
2020	25	4.140.000	32	25.179
2021	33r	3.759.084r	35r	26.605r
2022	31r	3.778.630r	38r	40.124r
2023	35	4.542.312	41	26.653

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik sağlık gereçleri tüketimi büyük ölçüde iç üretim ile karşılanmaktadır. Üretim bilgilerinin adet ve ton ola-

rak ayrı ayrı hesaplanıyor olması mutlak tüketim verilerine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte ithalat ve ihracat verileri miktar olarak oldukça sınırlı olduğu için iç pazar tüketiminin üretim verilerine yakın gerçekleştiği öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin demir çelik sağlık gereçleri ihracatı diğer ürünler ile karşılaştırıldığında miktar ve değer olarak daha sınırlı kalmaktadır. Demir çelik sağlık gereçleri ihracatı miktar olarak 2023 yılında yüzde 16,2 düşerek 10.144 tona gerilemiştir. İhracat değer olarak 2022 yılına göre yüzde 10,6 azalarak 81,0 milyon dolar olmuştur. İhracat birim değeri 2019 yılından bu yana artarak 2023 yılında 8,03 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.302 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	10.903	68,1	6,25
2020	10.310	65,2	6,33
2021	13.085	90,6	6,94
2022	12.077	90,9	7,52
2023	10.114	81,0	8,03

Kaynak: TÜİK

Türkiye demir çelik sağlık gereçleri ithalatı miktar ve değer olarak 2020 yılından 2023 yılına kadar artmıştır. 2023 yılında 14,0 milyon dolar değerinde 1.478 ton demir çelik sağlık gereçleri ithalatı gerçekleşmiştir. İthalat Birim Fiyatı da 2022 yılında 9,51 dolar/kg iken 2023 yılında 9,48 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.303 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	741	7,1	9,60
2020	952	8,1	8,46
2021	1.177	10,9	9,29
2022	1.348	12,8	9,51
2023	1.478	14,0	9,48

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin en çok demir çelik sağlık gereçleri ihracatı yaptığı ülkeler sırası ile Almanya, ABD, İngiltere, Rusya, Mısır, Fransa, İspanya, Polonya, İtalya ve Fas'tır. Geçen sene en çok ihracat yaptığımız ilk üç ülkenin yerleri 2023 yılında da değişmemiştir. Geçen sene en çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülke arasında yer alan Slovenya ve BAE'nin yerini Fransa ve İspanya almıştır. Toplam ihracatımız içinde ilk 10 ülkenin payı yüzde 48,9 olmuştur.

Tablo.304 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	7.637.497	1	Almanya	7.730.431
2	ABD	6.058.084	2	ABD	5.027.640
3	İngiltere	4.478.939	3	İngiltere	4.469.620
4	Fas	4.152.326	4	Rusya	3.984.566
5	Slovenya	3.952.100	5	Mısır	3.488.336
6	Polonya	3.896.592	6	Fransa	3.270.862
7	İtalya	3.713.480	7	İspanya	3.179.828
8	BAE	3.676.116	8	Polonya	3.051.492
9	Mısır	3.478.963	9	İtalya	2.775.702
10	Rusya	3.473.374	10	Fas	2.714.689
Toplam İhracat		90.814.656	Toplam İhracat		81.178.293

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok demir çelik sağlık gereçleri ithalatı yaptığı ülkelerin başında yıllardır Çin gelmektedir. Demir Çelik Sağlık Gereçleri ithalatımızın yüzde 61'i Çin'den yüzde 94'ü ilk 10 tedarikçi ülkeden yapılmaktadır. Geçen sene ilk 10 tedarikçi ülke sıralamasında yer alan Rusya ve İsviçre'nin yerini 2023 yılında Finlandiya ve İngiltere almıştır. Çin'den göreceli fiyat avantajı olan ürünler ithal edilmeye devam edilmektedir. İthalatta 2. ve 3. sırada ABD ve İngiltere yer almaktadır. Bu ülkelere ise daha nitelikli ürünler ithalatı yapılmaktadır.

Tablo.305 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	7.836.698	1	Çin	7.588.526
2	İtalya	1.324.577	2	İtalya	1.616.109
3	Almanya	767.782	3	Almanya	897.359
4	İspanya	516.246	4	İsviçre	856.885
5	İsviçre	361.597	5	İspanya	582.910
6	Avusturya	353.006	6	Avusturya	501.386
7	ABD	191.691	7	ABD	391.570
8	İsveç	188.159	8	Finlandiya	364.269
9	Hollanda	174.529	9	Hollanda	267.499
10	Rusya	157.049	10	İngiltere	172.731
Toplam İthalat		12.826.091	Toplam İthalat		14.016.040

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

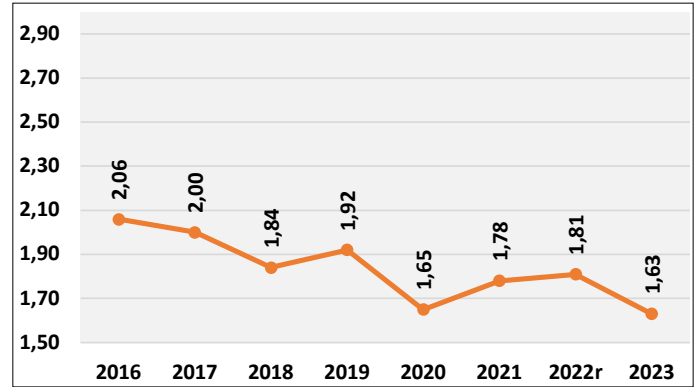
Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatı 2017-2022 arasında arttıktan sonra 2023 yılında gerilemiştir. 2023 yılında dünya ihracatı 4,96 milyar dolardır. Türkiye'nin ihracatı da 81,0 milyar dolar olmuştur. 2017 yılında dünya ihracatı içinde yüzde 2 pazar payına sahip olan Türkiye'nin pazar payı 2023 yılında yüzde 1,63'e gerilemiştir.

Tablo.306 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	59,5	2.980	2,00
2018	63,0	3.436	1,84
2019	68,1	3.543	1,92
2020	65,2	3.958	1,65
2021	90,6	5.077	1,78
2022	90,9	5.004r	1,81r
2023	81,0	4.964	1,63

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE r; revize edilmiştir

Grafik.80 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin 2,89 milyar dolarlık ihracatı ile dünya ihracatının yaklaşık yüzde 58'ini gerçekleştirmektedir. Almanya, İtalya ve ABD nitelikli ürünleri ile Çin'i izlemektedir. İlk 10 ihracatçı sıralamasında yer alan diğer ülkeler Vietnam, Türkiye, Tayvan, Hollanda, İspanya ve Meksika'dır. Türkiye 2023 yılında 6.cı sırada yer almıştır.

Tablo.307 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	2.993.455.000	1	Çin	2.895.293.000
2	Almanya	348.173.165	2	Almanya	328.542.000
3	ABD	187.653.576	3	İtalya	128.270.000
4	İtalya	136.037.000	4	ABD	123.385.000
5	Tayvan	101.115.000	5	Vietnam	81.178.293
6	Vietnam	95.000.000	6	Türkiye	81.178.293
7	Türkiye	90.814.656	7	Tayvan	79.264.000
8	Meksika	88.927.683	8	Hollanda	73.462.000
9	İspanya	74.915.673	9	İspanya	69.436.000
10	Hollanda	70.609.519	10	Meksika	67.284.587
Toplam İhracat		5.004.643.000	Toplam İhracat		4.964.119.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ithalatında ABD en büyük pazar olmayı sürdürmektedir. Ancak ABD'nin dünya ithalatındaki payı 2023 yılında azalarak yüzde 17,7'ye gerilemiştir. ABD'nin ardından en çok demir çelik sağlık gereci ithal eden ülkeler Almanya, İngiltere, Fransa, Kanada ve BAE'dir. Türkiye 2022 yılında 50. sırada iken 2023 yılında en çok ithalat yapan ülkeler arasında 45. sıradadır.

Tablo.308 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	832.744.765	1	ABD	602.556.000
2	Almanya	235.249.232	2	Almanya	204.213.000
3	İngiltere	153.178.106	3	İngiltere	137.549.000
4	Fransa	137.327.000	4	Fransa	117.951.000
5	Kanada	126.793.756	5	Kanada	108.439.000
6	Hollanda	115.334.969	6	BAE	89.124.000
7	Avustralya	104.660.925	7	Rusya	86.843.000
8	İsviçre	73.410.509	8	Hollanda	82.518.000
9	Rusya	71.584.000	9	Avustralya	81.909.000
10	BAE	69.877.000	10	Suudi Arabistan	75.069.000
50	Türkiye	12.826.091	45	Türkiye	14.016.040
Toplam İthalat		3.714.772.000	Toplam İthalat		3.403.526.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023

ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI

Elektrik Malzemeleri

Yalıtımlı Kablolar

Isıtma ve Soğutma Cihazları

Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler

Güvenlik ve Alarm Sistemleri

Sayaçlar

Aydınlatma Ekipmanları

Tablo.309 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı; Adet

	2019	2020	2021	2022	2023
Sigortalar	12	12	11r	13	15
Otomatik Devre Kesiciler	2	3	4r	4	5
Elektrik Devrelerini Koruma Cihazları	15	13	14	19	24
Röleler	26	25	25	25	30
Anahtarlar	41	51	64r	64	68
Lamba Duyları	6	7	5	6	10
Fişler, Prizler ve Benzer Diğer Malzemeler	88	94	102r	108	112

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Tablo.310 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri; Adet

	2019	2020	2021	2022	2023
Sigortalar	-	-	21.188.193r	24.099.743	21.227.918
Otomatik Devre Kesiciler	-	-	-	-	-
Elektrik Devrelerini Koruma Cihazları	274.433	226.981	258.760	579.486	517.036
Röleler	2.806.262	2.850.097	4.031.591r	3.770.324	3.992.805
Anahtarlar	206.113.738	158.127.270	190.755.649r	179.510.842	244.853.744
Lamba Duyları	5.258.685	5.780.313	5.608.000	5.712.440	5.669.840
Fişler, Prizler ve Benzer Diğer Malzemeler	1.514.754.101	2.135.204.554	2.457.137.753r	2.590.618.779	2.316.164.403

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

ELEKTRİK MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinin kapsamı şöyledir; sigortalar, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, otomatik devre kesiciler, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış elektrik devrelerini koruma cihazları, voltaj ≤ 1000 V için olanlar. Röleler, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, anahtarlar, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, lamba duyları, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış fiş, priz ve diğer malzemeler. (Elektrik devrelerini anahtarlama veya koruma için)

Girişim Sayısı ve Üretim

Elektrik malzemeleri sanayisinde yer alan girişim sayıları ile üretim verileri Tablo.310 ve 311'de sunulmaktadır. Elektrik malzemeleri kapsamında çok fazla sayıda alt ürün bulunmaktadır. Bu nedenle toplulaştırılmış bir üretim bilgisine ulaşma olanağı oldukça sınırlıdır. Yine üretim bilgileri TÜİK tarafından adet olarak hesaplanmakta ve veriler 1 yıl geriden gelecek yayınlanmaktadır.

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Elektrik malzemeleri iç pazarı inşaat faaliyetlerindeki büyümeye paralel olarak genişlemektedir. Ancak çok sayıda alt üründen oluşan pazarda toplulaştırılmış sağlıklı iç pazar büyüklüklerine ulaşmak henüz mümkün olamamıştır.

Dış Ticaret

Türkiye inşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinin

de önemli bir üretici ülkedir ve yine önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. Elektrik Malzemeleri ihracatı miktar olarak 2021 yılında 49.395 tona kadar çıkmış, 2022 yılında azalarak 48.548 tona inmiştir. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 3,2 artarak 50.119 tona yükselmiştir. Değer olarak ihracat 2023 yılında yüzde 16,5 artmış ve 825 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatı da artış eğilimi içindedir. 2019 yılında 11,91 dolar/kg olan ihracat birim fiyatı 2023 yılında 16,45 dolara yükselmiştir.

Tablo.311 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	42.396	505	11,91
2020	42.418	511	12,05
2021	49.395	629	12,73
2022	48.548	708	14,58
2023	50.119	825	16,45

Kaynak: TÜİK

Türkiye üretici ve ihracatçı bir ülke olmasına rağmen yüksek oranda elektrik malzemeleri ithalatı da yapmaktadır. İthalat 2019 yılından sonra önemli bir artış eğilimi göstermektedir. Son 4 yılda her yıl 1 milyar doların üzerinde elektrik malzemesi ithalatı yapılmıştır. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 19,5 artarak 48.414 tona çıkmıştır. Değer olarak da 2023 yılında 1,61 milyar dolar tutarında elektrik malzemesi ithalatı yapılmıştır.

İthalat birim değeri ise 2022 yılında 32,06 dolar/kg iken 2023 yılında 33,21 dolar/kg olmuştur. İthal birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının 2,0 katı düzeyindedir.

Tablo.312 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	29.114	952	32,71
2020	32.208	1.031	32,00
2021	37.945	1.200	31,63
2022	40.525	1.299	32,06
2023	48.414	1.608	33,21

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin en çok elektrik malzemeleri ihracatı yaptığı ülke Fransa'dır. Fransa'nın ardından geçen seneye göre ihracatımızın yüzde 65,5 arttığı Rusya gelmektedir. 2023 yılında en büyük ihracat artışı ABD'de gerçekleşmiştir. 2023 yılı ilk 10 ülke sıralamasında üçüncü sırada yer alan ABD'ne yapılan ihracat 68,2 milyon dolardır. En çok elektrik malzemesi ihraç ettiğimiz diğer ülkeler Almanya, İran, İtalya, Bulgaristan, Irak, Özbekistan ve İspanya'dır. Bu on ülkeye yapılan ihracat 452,2 milyon dolar olup toplam ihracatımızın yüzde 54,8'idir.

Tablo.313 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Fransa	103.380.475	1	Fransa	111.361.837
2	Rusya	58.319.686	2	Rusya	96.515.983
3	İran	30.952.102	3	ABD	68.190.529
4	Almanya	30.826.742	4	Almanya	36.472.925
5	İtalya	24.243.776	5	İran	27.598.249
6	Bulgaristan	22.610.679	6	İtalya	26.103.398
7	Irak	19.509.287	7	Bulgaristan	24.836.442
8	İspanya	18.994.859	8	Irak	23.522.851
9	Özbekistan	18.575.907	9	Özbekistan	19.592.784
10	Bangladeş	17.280.534	10	İspanya	18.030.384
Toplam İhracat		707.534.006	Toplam İhracat		824.619.309

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin elektrik malzemeleri ithalatı yaptığı ülkelerin başında yıllardır Çin gelmektedir. Çin'in ardından en çok ithalat Almanya ve İtalya'dan yapılmaktadır. Çin, Almanya ve İtalya'dan yapılan ithalat toplam ithalatın yüzde 49,6'sıdır. En çok ithalat yaptığımız diğer ülkeler sırası ile Fransa, ABD, Çekya, Hindistan, Japonya, Güney Kore ve Meksika'dır. İlk 10 sırada yer alan ülkelerin tamamından yapılan ithalat artmıştır. Bu ülkelerin toplam ithalatımız içindeki payı da 2023 yılında yüzde 78,2'dir.

Tablo.314 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	318.361.426	1	Çin	389.393.664
2	Almanya	229.178.500	2	Almanya	266.608.982
3	İtalya	118.718.661	3	İtalya	141.391.920
4	Fransa	83.673.058	4	Fransa	114.729.199
5	ABD	65.810.835	5	ABD	89.616.540
6	Çekya	55.649.515	6	Çekya	75.278.868
7	Hindistan	48.952.139	7	Hindistan	66.529.315
8	Japonya	37.501.392	8	Japonya	42.479.205
9	Güney Kore	31.210.317	9	Güney Kore	38.259.615
10	İngiltere	28.558.403	10	Meksika	33.817.080
Toplam İthalat		1.299.091.790	Toplam İthalat		1.607.919.467

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

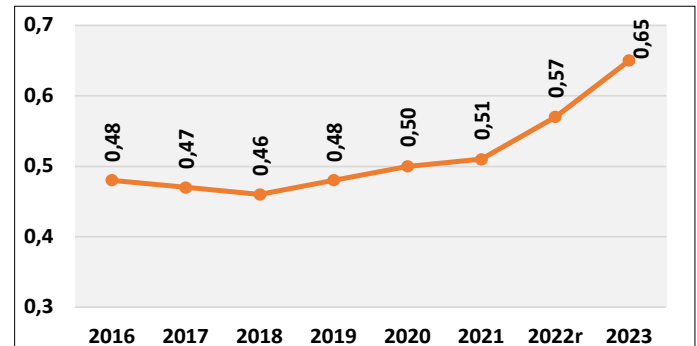
Elektrik malzemeleri ihracatı dünya inşaat malzemeleri arasında ihracatı en yüksek gerçekleşen sanayi gruplarının başında gelmektedir. Dünya elektrik malzemeleri ihracatı 2017 yılında 97,5 milyar dolar iken 2022 yılında 124,5 milyar, 2023 yılında ise 127,2 milyar dolar ihracat gerçekleşmiştir. Özellikle yenilenebilir enerji amaçlı yeni yatırımlar ile enerji tasarrufu amaçlı yenileme yatırımları sonucu elektrik malzemeleri ihracatı 2023 yılında da büyümeye devam etmiştir. Türkiye'nin de hem ihracatı hem de ihracat payı artış göstermektedir. Türkiye'nin dünya elektrik malzemeleri ihracatı içindeki payı 2023 yılında yüzde 0,65'e yükselmiştir.

Tablo.315 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	463,0	97.516	0,47
2018	495,4	108.939	0,46
2019	504,9	104.798	0,48
2020	511,2	101.368	0,50
2021	628,7	123.469	0,51
2022	707,9	124.524r	0,57r
2023	825,0	127.185	0,65

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.81 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya elektrik malzemeleri ihracatında ilk 3 sırayı Çin, Almanya ve ABD almaktadır. Çin, Hong Kong, Japonya ve Güney Kore gibi Uzak Doğu ülkelerinin ihracatı 2023 yılında geriledi. İlk 10 ülkenin payı 2023 yılında yüzde 67 olurken, Türkiye 24. sırada yer almıştır.

Tablo.316 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	23.090.687.000	1	Çin	20.872.454.000
2	Almanya	16.707.507.563	2	Almanya	16.911.442.000
3	ABD	12.081.295.119	3	ABD	12.445.033.000
4	Hong Kong	8.888.455.109	4	Hong Kong	7.155.271.000
5	Japonya	7.270.223.085	5	Japonya	6.169.367.000
6	Meksika	5.006.683.687	6	Fransa	5.345.693.000
7	Fransa	4.934.989.000	7	Meksika	5.293.081.633
8	Çekya	3.789.888.734	8	Çekya	4.214.170.000
9	Güney Kore	3.313.875.000	9	İtalya	3.496.925.000
10	İtalya	3.250.602.000	10	Hollanda	3.213.218.000
23	Türkiye	707.534.006	24	Türkiye	824.619.309
Toplam İhracat		124.524.041.000	Toplam İhracat		127.185.186

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya elektrik malzemeleri ithalatında ilk 3 sırada aynı dünya ihracatında olduğu gibi ABD, Çin ve Almanya yer almaktadır. Meksika, Hong Kong, Fransa, Vietnam, İtalya, Çekya ve Japonya diğer önemli ithalat pazarlarıdır. İlk 10 ülkenin toplam ithalat içindeki payı 2023 yılında yüzde 54,8'dir. Türkiye dünya ithalatında 23. sırada yer almaktadır.

Tablo.317 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	15.019.151.000	1	ABD	13.903.269.000
2	ABD	14.696.622.639	2	Çin	11.966.709.000
3	Almanya	9.938.408.709	3	Almanya	9.550.674.000
4	Meksika	8.224.012.895	4	Meksika	8.139.748.000
5	Hong Kong	7.095.778.195	5	Hong Kong	5.950.466.000
6	Vietnam	3.810.472.000	6	Fransa	3.870.419.000
7	Fransa	3.737.189.000	7	Vietnam	3.411.063.000
8	Japonya	3.527.088.144	8	İtalya	3.255.196.000
9	İtalya	3.078.842.162	9	Çekya	3.199.695.000
10	Çekya	3.041.448.201	10	Japonya	3.049.689.000
25	Türkiye	1.299.091.790	23	Türkiye	1.607.919.467
Toplam İthalat		129.742.589.000	Toplam İthalat		123.889.991.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

YALITIMLI KABLolar

Yalıtımlı Kablolar sanayisi de elektrik malzemeleri ve teçhizatları grubu içinde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma kapsamında çok çeşitli alanlarda kullanılan kablolar yer almaktadır. Yalıtımlı kablolar başlığı altında ise inşaatlarda kullanılan kablolarla yer verilmektedir. Bu kablolar voltaj ≤ 1000 V için olan kablolar olup bağlantı parçaları olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadırlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarla girişim sayısı 2023 yılı itibarıyla 155 olmuştur. Üretim verileri geçmişe yönelik olarak yenilenmiştir. 2023 yılında üretimde önemli bir artış gerçekleşmiştir. Üretim 2023 yılında 2.227.942 tona yükselmiştir.

Tablo.318 Yalıtımlı Kablolar Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	101	870.673
2020	113	880.916
2021	136r	1.157.137r
2022	139r	1.216.761r
2023	155	2.227.942

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

810.915 ton olarak yenilene 2021 yılı iç pazar tüketimi özellikle küresel pandemi yılı ertesi önemli ölçüde genişlemiştir. 2022 yılında büyüme 2021 yılı gibi olmasa da iç tüketim 863.308 tona ulaşmıştır. 2023 yılında ise TÜİK yüksek bir üretim artışı verisi açıklamıştır. 2023 yılında ihracat ve İthalat miktarları çok değişmemiştir. Buna bağlı olarak iç tüketim de 2023 yılında 1.893.684 ton olarak hesaplanmaktadır. TÜİK verisi önümüzdeki yıl aşağı yönlü revize edilebilecektir.

Tablo.319 Yalıtımlı Kablolar İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	870.673	346.311	29.694	554.056
2020	880.916	353.414	30.819	558.321
2021	1.157.137r	380.343	34.121	810.915r
2022	1.216.761r	391.317	37.864	863.308r
2023	2.227.942	377.402	43.144	1.893.684

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye inşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarda önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. İhracat salgın yılı dahil olmak üzere 2022 yılına kadar istikrarlı ve kademeli bir artış göstermiştir. 2023 yılında ise ihraç sınırlı ölçüde gerilemiştir. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 3,6 azalarak 377.402 tona inmiştir. Değer olarak ihracat yüzde 5,0 azalmış ve 2,36 milyar dolar olmuştur. Yalıtımlı Kablo ihracat birim fiyatı 2022 yılında 6,36 dolar/kg iken 2023 yılında 6,27 dolar/kg olmuştur.

Tablo.320 Yalıtımlı Kablolar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	346.311	1.508	4,35
2020	353.414	1.499	4,24
2021	380.343	2.259	5,94
2022	391.317	2.490	6,36
2023	377.402	2.365	6,27

Kaynak: TÜİK

2019 yılında 29.694 ton olan Yalıtımlı Kablo ithalatı 2023 yılına kadar her sene artarak 2023 yılında 43.144 tona yükselmiştir. Değer olarak da 2019 yılında 335,2 milyon dolar olan ithalat 2023 yılında 649,4 milyon dolara ulaşmıştır. İthalat birim değer fiyatı da 2023 yılında yüzde 6,4 azalarak 15,05 dolar/kg'a inmiştir. İthalat birim fiyatı düşüşünde bakır fiyatlarının gerilemesi etkili olmuştur.

Tablo.321 Yalıtımlı Kablolar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	29.694	335,2	11,29
2020	30.819	362,1	11,75
2021	34.121	437,2	12,81
2022	37.864	609,0	16,08
2023	43.144	649,4	15,05

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin yalıtımlı kablolar ihracatında en önemli pazar son yıllarda İngiltere'dir. Ancak son iki yıldır İngiltere'ye yapılan ihracat düşmektedir. 2023 yılında İngiltere'ye gerçekleştirilen ihracat yüzde 13,6 düşerek 565,8 milyon dolara gerilemiştir. İlk 10 ülke sıralamasında yer alan Irak ve İrlanda haricinde kalan ülkelere ihracat düşmüştür.

Tablo.322 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	654.810.238	1	İngiltere	565.805.275
2	Almanya	194.120.343	2	Almanya	182.266.931
3	İsrail	151.492.311	3	İsrail	147.172.028
4	Irak	130.905.729	4	Irak	133.766.177
5	İrlanda	102.061.694	5	Hollanda	116.700.163
6	Hollanda	90.822.442	6	İrlanda	106.750.739
7	Bulgaristan	55.694.791	7	Avusturya	92.728.310
8	Fransa	48.885.593	8	Bulgaristan	54.183.748
9	Polonya	45.800.975	9	Yunanistan	45.774.091
10	Yunanistan	44.193.384	10	Fransa	42.769.078
Toplam İhracat		2.490.117.728	Toplam İhracat		2.364.866.110

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok yalıtımlı kablo ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Çin'den yapılan Yalıtımlı Kablo ithalatı 2023 yılında yüzde 19,2 artarak 174,7milyon dolara yükselmiştir. Çin'in ardından 2023 yılında en çok ithalat yapılan ülkeler Almanya ve ABD'dir. Geçen sene ilk 10 ülke sıralamasında üçüncü olan Norveç 2023 yılında ilk 10 ülke arasında yer almamıştır. En çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülkeden yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki oranı yüzde 70'tir. İtalya, Portekiz, Meksika, Çekya, Romanya, Fransa ve Macaristan en çok ithalat yaptığımız diğer ülkelerdir.

Tablo.323 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	146.533.476	1	Çin	174.735.005
2	Norveç	78.457.266	2	Almanya	73.010.060
3	Almanya	60.281.106	3	ABD	34.072.789
4	Portekiz	31.915.388	4	İtalya	29.783.668
5	ABD	26.459.977	5	Portekiz	27.895.427
6	İtalya	23.182.881	6	Meksika	24.155.220
7	Çekya	22.706.616	7	Çekya	23.985.222
8	Meksika	18.885.987	8	Romanya	21.908.833
9	Romanya	13.825.548	9	Fransa	16.033.744
10	Fransa	13.557.181	10	Macaristan	15.668.617
Toplam İthalat		608.995.724	Toplam İthalat		649.432.955

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

İnşaat sektöründe kullanılan yalıtımlı kablolar dünya ihracatı 2021 yılında küresel tedarik zincirlerinde ortaya çıkan sorunlara rağmen bakır fiyatlarında meydana gelen artışın etkisi ile 77,4 milyar dolara yükselmişti. Dünya Yalıtımlı Kablo ihracatı 2022 yılında da yüzde 7,9 artarak 82,5 milyar dolara yükselmişti. 2023 yılında ise küresel ekonomideki yavaşlama ve bakır fiyatlarındaki düşüşün etkisi ile dünya yalıtımlı kablo ihracatı yüzde 6,0 azalarak 77,6 milyar dolara inmiştir. Türkiye'nin yalıtımlı kablo ihracatı da 2023 yılında yüzde 5,0 azalmıştır.

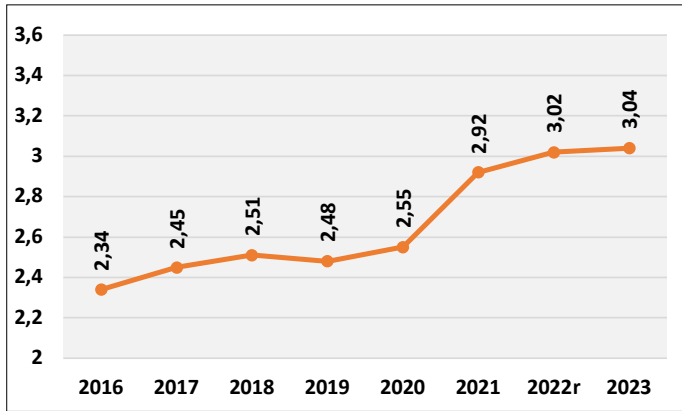
Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye yalıtımlı kablo ihracatının dünya ihracatı içindeki payı 2022 yılında yüzde 3,02 iken 2023 yılında yüzde 3,04'e yükselmiştir.

Tablo.324 Yalıtımlı Kablolar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	1.397	56.994	2,45
2018	1.555	61.966	2,51
2019	1.508	60.672	2,48
2020	1.499	58.727	2,55
2021	2.259	77.450	2,92
2022	2.490	82.528r	3,02
2023	2.365	77.611	3,04

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Grafik.82 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablo İhracatında Payı; Yüzde

Dünya yalıtımlı kablo ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin 18,7 milyar dolar ihracatı ile dünya ihracatının tek başına yaklaşık dörtte birini yapmaktadır. Çin'in arkasından en çok ihracat yapan iki ülke ABD ve Almanya'dır. Meksika, İtalya, Vietnam ve Türkiye de önemli ihracatçı ülkeler durumundadır. Türkiye dünya ihracatında 2023 yılında 8.sırada yer almıştır.

Tablo.325 Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	21.275.295.000	1	Çin	18.697.730.000
2	ABD	6.247.991.234	2	ABD	6.366.253.000
3	Almanya	6.085.054.763	3	Almanya	6.291.570.000
4	Meksika	4.387.049.167	4	Meksika	4.520.871.357
5	İtalya	3.411.073.000	5	İtalya	3.392.699.000
6	Vietnam	3.025.800.000	6	Vietnam	3.324.755.000
7	Türkiye	2.490.117.728	7	Çekya	2.454.267.000
8	Hong Kong	2.426.221.378	8	Türkiye	2.364.866.110
9	Çekya	2.153.711.795	9	Hong Kong	2.113.793.000
10	Polonya	1.868.222.001	10	Hollanda	1.806.159.000
Toplam İhracat		82.527.614.000	Toplam İhracat		77.611.014.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya yalıtımlı kablolar ithalatında ilk üç büyük pazar sırası ile ABD, Almanya ve Meksika'dır. Meksika son 2 yıldır artan ithalatı ile en çok ithalat gerçekleştiren üçüncü ülke olmuştur. Geçtiğimiz sene üçüncü sırada yer alan Çin ise Meksika'nın ardında yer almıştır. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan diğer ülkelerin Vietnam haricinde tamamı gelişmiş ülkelerdir. 2023 yılında da aynı ülkelerin yer aldığı ilk 10 ithalatçı ülkenin toplam ithalat içindeki payı yüzde 51,5 dur. Türkiye dünya Yalıtımlı Kablo ithalatında 28. sırada bulunmaktadır.

Tablo.326 Dünya Yalıtımlı Kablolar İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	11.070.792.135	1	ABD	10.226.117.000
2	Almanya	6.724.090.097	2	Almanya	6.588.090.000
3	Çin	4.590.888.000	3	Meksika	4.344.294.000
4	Meksika	4.292.901.313	4	Çin	3.810.958.000
5	Fransa	2.533.556.000	5	Fransa	2.508.736.000
6	İngiltere	2.487.856.009	6	İngiltere	2.484.692.000
7	Japonya	2.474.108.630	7	Japonya	2.321.689.000
8	Hong Kong	2.400.291.280	8	Hollanda	2.071.780.000
9	Hollanda	2.033.399.343	9	Vietnam	1.942.288.000
10	Vietnam	1.925.000.000	10	Hong Kong	1.923.234.000
28	Türkiye	608.995.724	28	Türkiye	649.432.955
Toplam İthalat		77.765.735.000	Toplam İthalat		75.514.918.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI

İnşaat sektöründe kullanılan ısıtma ve soğutma cihazları kapsamında merkezi olarak kullanılan cihazlar bulunmaktadır. Pencere ve duvar tipi klimalar, elektrikli su ısıtıcıları (şofbenler) ve bunun gibi daha sonra konutlarda kullanılmak üzere takılan cihazlar kapsamda yer almamaktadır. Kapsam içinde şu ürünler yer almaktadır: Buhar üretim kazanları, kızgın su kazanları, kazanlar (boylerler) için yardımcı üniteler; buhar veya diğer buhar güç üniteleri için kondansatörler, merkezi ısıtma kazanları (boyler), sıcak su veya alçak basınçlı buhar üretmek için (kombi sistemleri dahil), merkezi olarak kullanılan elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar, ocak brülörleri (ocak ateşleyicileri) katı veya gaz yakıtlı olanlar (kombine ateşleyiciler dahil.)

Girişim Sayısı ve Üretim

Isıtma ve soğutma cihazları girişim sayıları ve üretim göstergeleri Tablo. 327 ve 328'de paylaşılmaktadır. Veriler bir yıl geriden gelmektedir. Buna göre girişim sayısı 2023 yılında 201 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.327 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı; Adet

Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023
Merkezi Isıtma ve Soğutma Cihazları	58	54	57r	61	56
Kazanlar için Yardımcı Üniteler	24	28	26	30	29
Merkezi Isıtma Kazanları (Elektrikli, Kombi vb. Sistemler)	63	62	69r	68	73
Elektrikli Su Isıtıcıları	24	27	28	28	29
Ocak Brülörleri	12	12	11r	12	14
Toplam	181	183	191r	199	201

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Üretim verileri ise adet olarak hesaplanmaktadır. Birbirlerinden farklı ürün grupları yer almaktadır. Bu nedenle toplanmış bir büyüklük elde etmek çok sağlıklı olmamaktadır. Tablo.328'de ürün grupları itibarıyla üretim büyüklükleri sunulmaktadır. TÜİK yıllık sanayi üretim istatistiklerinde ısıtma

Tablo.328 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri; Adet

Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023
Merkezi ısıtma ve soğutma cihazları	33.371	41.618	43.656r	59.879	66.068
Kazanlar için yardımcı üniteler KG	2.561.986	3.122.100	3.330.460	3.427.240	3.511.100
Merkezi ısıtma kazanları (elektrikli, kombi vb. sistemler)	1.979.017	2.210.812r	2.312.512r	2.377.039	2.737.985
Elektrikli su ısıtıcıları	4.090.521	4.403.694	4.196.379r	3.444.536	3.780.975
Ocak brülörleri	43.240	48.310	50.660	52.140	52.990

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

ve soğutma cihazları üretiminin 2022 yılında yüzde 37,1 büyüdüğünü, 2023 yılında ise yüzde 10,3 artış gösterdiğini açıklamıştır.

Dış Ticaret

Isıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2023 yılında değer olarak yüzde 8,1 artarak 903 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak ise ihracat yüzde 7,0 azalmıştır. 2023 yılında 89.295 ton ısıtma ve soğutma cihazı ihracatı gerçekleşmiştir. 2023 yılı ihracat birim değeri ise yüzde 16,2 artarak 10,11 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.329 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	80.784	656	8,12
2020	81.478	686	8,42
2021	101.325	861	8,50
2022	96.006	835	8,70
2023	89.295	903	10,11

Kaynak: TÜİK

Isıtma ve soğutma cihazları ithalatı miktar olarak 2023 yılında yüzde 14,6 artarak 46.086 tona çıkmıştır. Değer olarak ise ithalat 2023 yılında yüzde 15,2 artarak 444 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılında 9,58 dolar/kg olan ithal birim fiyatı 2023 yılında 9,63 dolar/kg olmuştur.

Tablo.330 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	41.918	392	9,35
2020	70.138	558	7,95
2021	49.402	506	10,24
2022	40.203	385	9,58
2023	46.086	444	9,63

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında ilk sırayı Almanya almaktadır. Almanya'ya ihracat 2022 yılında 125,6 milyon dolara gerilemiştir. En çok ihracat yapılan ilk 10 ülke arasında Almanya'nın ardından İtalya ve İngiltere yer almaktadır. Bu iki ülkeye yapılan ihracat artmıştır. Sıralamada yer alan diğer ülkeler Rusya, Polonya, İspanya, Romanya, Mısır, Fransa ve Özbekistan'dır. Toplam ihracat içinde ilk 10 ülkeye yapılan ihracatın payı yüzde 65'tir.

Tablo.331 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	125.577.948	1	Almanya	168.092.897
2	İtalya	82.846.833	2	İngiltere	94.029.677
3	İngiltere	76.404.953	3	İtalya	58.414.198
4	Rusya	46.485.502	4	Rusya	77.807.220
5	Polonya	46.196.961	5	Polonya	46.229.168
6	İspanya	44.149.431	6	Romanya	41.680.375
7	Romanya	38.546.301	7	Mısır	20.952.619
8	Mısır	32.937.953	8	Özbekistan	33.937.758
9	Fransa	24.193.865	9	İspanya	34.284.444
10	Özbekistan	23.273.785	10	Slovakya	20.325.135
Toplam İhracat		834.893.771	Toplam İhracat		902.525.210

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında ilk sırayı geçen yıl olduğu gibi Çin almaktadır. Çin'den yapılan ithalat 2022 yılında yüzde 43 düşerek 130 milyon dolara gerilemiştir. 2021 yılında en çok ithalat yaptığımız Rusya yerini Slovakya'ya bırakmıştır. Rusya'dan yapılan ithalat yüzde 74 azalarak 19,7 milyon dolara inmiştir. 2022 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasına Hindistan ve Finlandiya girmiştir.

Tablo.332 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	129.982.050	1	Çin	155.184.941
2	Slovakya	53.706.154	2	Slovakya	67.677.910
3	İtalya	41.732.686	3	İtalya	49.176.449
4	Almanya	41.673.276	4	Almanya	39.561.797
5	Tayland	25.322.522	5	Tayland	26.653.997
6	Rusya	19.742.731	6	Fransa	13.378.794
7	Hollanda	8.809.192	7	Hollanda	12.976.760
8	Hindistan	8.551.527	8	Vietnam	11.293.890
9	Finlandiya	6.908.915	9	Romanya	6.222.362
10	Romanya	5.249.484	10	İspanya	5.988.595
Toplam İthalat		385.245.434	Toplam İthalat		443.903.030

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE,

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

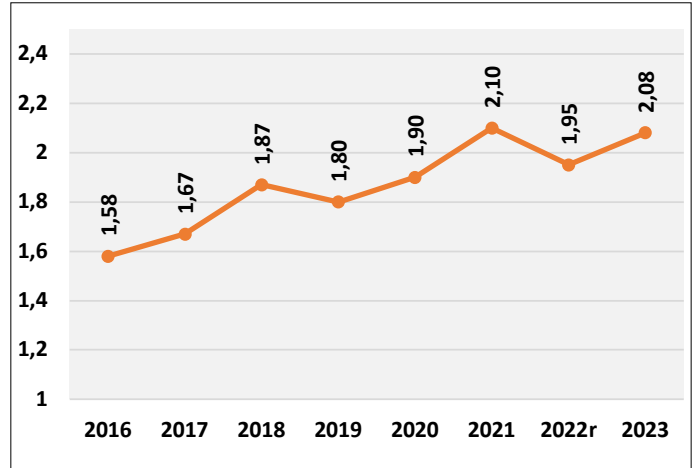
Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2023 yılında yüzde 1,0 artarak 43,32 milyar dolar olmuştur. Dünya ihracatı salgın sonrası 3 yıl üst üste artmıştır. Türkiye'nin ihracatı 2022 yılında geriledikten sonra 2023 yılında 903 milyon dolara yükselmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye'nin dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatı içindeki payı 2023 yılında yüzde 2,08 olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2021 yılındaki en yüksek paya çok yaklaşmıştır.

Tablo.333 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	627	37.440	1,67
2018	688	36.738	1,87
2019	656	36.454	1,80
2020	686	36.178	1,90
2021	861	41.063	2,10
2022	835	42.872r	1,95
2023	903	43.322	2,08

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.83 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında Çin 14,7 milyar dolar ihracatı ile ilk sırada yer almaktadır. Çin tek başına dünya ihracatının yaklaşık yüzde 31,5'ini gerçekleştirmektedir. Çin'in ardından en çok ihracat yapan ülke 4,3 milyar dolarlık ihracatı ile Tayland'dır. İlk 10 ülkenin ilk sekizi 1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştirmektedir. Almanya, İtalya, Avusturya, Güney Kore, ABD, Meksika, Malezya ve Slovakya ilk 10 da yer alan diğer ülkelerdir. En çok ihracat yapan ilk 10 ülkenin payı yüzde 71,8'dir. Türkiye 12.sırada yer almaktadır.

Tablo.334 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	14.007.603.000	1	Çin	14.699.493.000
2	Tayland	5.144.003.000	2	Tayland	4.270.690.000
3	Almanya	2.546.540.365	3	Almanya	2.362.974.000
4	İtalya	2.176.383.000	4	İtalya	2.170.467.000
5	Avusturya	1.566.954.000	5	Güney Kore	1.668.177.000
6	Güney Kore	1.530.237.000	6	Avusturya	1.262.179.000
7	ABD	1.353.167.576	7	Meksika	1.260.180.757
8	Meksika	1.311.730.582	8	ABD	1.219.484.000
9	Malezya	1.199.264.000	9	Malezya	948.095.000
10	Slovakya	1.059.679.000	10	Slovakya	929.031.000
13	Türkiye	834.893.771	12	Türkiye	902.525.210
Toplam İhracat		42.872.053.000	Toplam İhracat		43.321.530.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap.

ABD dünya ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında en büyük pazardır. 2023 yılında geçen seneye göre ithalatı yüzde 17 düşerek 4,0 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. ABD'nin ardından ikinci sırada Almanya, üçüncü sırada ise Endonezya yer almıştır. Fransa 4. sıradadır. En çok ısıtma ve soğutma cihazı ithal eden ülkeler sırası ile Japonya, İtalya, İngiltere, Suudi Arabistan, Rusya ve Kanada'dır. Endonezya'nın ithalatındaki artış üç yıl art arda hızlı bir şekilde artarak sürmeye devam etmektedir. Almanya ve İngiltere'nin ithalatı artarken Fransa ve İtalya'nın ithalatı azalmıştır. Türkiye 2023 yılında 23.sırada yer almıştır.

Tablo.335 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	4.836.526.187	1	ABD	4.014.912.000
2	Almanya	2.517.287.824	2	Almanya	2.482.400.000
3	İtalya	1.782.599.959	3	Endonezya	1.809.242.000
4	Fransa	1.708.695.000	4	Fransa	1.483.488.000
5	Japonya	1.564.326.052	5	Japonya	1.469.192.000
6	Endonezya	1.556.848.000	6	İtalya	1.449.315.000
7	İngiltere	1.223.925.193	7	İngiltere	1.288.496.000
8	Kanada	1.171.393.491	8	Suudi Arabistan	1.172.770.000
9	İspanya	1.054.849.538	9	Rusya	1.103.116.000
10	Meksika	1.031.914.291	10	Kanada	1.069.723.000
22	Türkiye	385.245.434	23	Türkiye	443.903.030
Toplam İthalat		42.603.129.000	Toplam İthalat		40.048.238.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER

İnşaat malzemeleri olarak değerlendirilen asansör, yürüyen merdiven ve körükler kapsamında elektrikli ve elektriksiz asansörler ile skipli yük asansörleri, yürüyen merdivenler ve yürüyen yollar ile havalimanlarında kullanılan yolcu binış köprüleri bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de asansör yürüyen merdiven ve körükler sanayisinde üretim yapan girişim sayıları ile üretim göstergeleri Tablo.336 ve 337'de sunulmaktadır. Buna göre 2023 yılı itibarıyla asansör üretimi yapan 91, yürüyen merdiven üreten 3 firma bulunmaktadır.

Tablo.336 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı; Adet

Yıllar	Asansör ve Skipli Yük Asansörü	Yürüyen Merdiven
2019	64	6
2020	73	6
2021	83r	4
2022	79r	3r
2023	91	3

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Üretim verileri adet olarak hesaplanmakta ve paylaşılmaktadır. TÜİK verilerine göre 2023 yılında asansör üretimi artmıştır. 87.709 adet asansör, 520 adet yürüyen merdiven üretilmiştir.

Tablo.337 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri; Adet

Yıllar	Asansör ve Skipli Yük Asansörü	Yürüyen Merdiven
2019	12.803	640
2020	16.248	580
2021	24.756r	520
2022	41.373r	545
2023	87.709	520

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye'nin asansör yürüyen merdiven ve körükler dış ticareti birlikte değerlendirilmektedir. Buna göre asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı 2023 yılında miktar olarak düşerken değer olarak artış göstermiştir. 208 milyon değerinde 54.061 ton ihracat gerçekleşmiştir. İhracat değer olarak yüzde 4,4 artmıştır. İhracat birim fiyatı da 3,84 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.338 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	33.547	117,8	3,51
2020	39.841	129,3	3,25
2021	44.221	148,7	3,36
2022	54.981	199,0	3,62
2023	54.061	208,0	3,84

Kaynak: TÜİK, r, revize edilmiştir

Türkiye asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatı 2023 yılında yüzde 12,4 düşerek 87,5 milyon dolara gerilemiştir. İhracat miktar olarak da yüzde 21,0 azalarak 19.232 tona inmiştir. 2022 yılında 4,10 dolar/kg olan ithalat birim fiyatı 2023 yılında 4,55 dolar/kg'a çıkmıştır. Alışveriş Merkezleri ve Havalimanı yatırımlarının yanı sıra, yüksek katlı bina inşaatlarının sayısının azalması asansör, yürüyen merdiven ve apron körük ithalatının ciddi oranda düşmesine neden olmuştur.

Tablo.339 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	28.233	107,8	3,82
2020	23.232	92,0	3,96
2021	31.744	139,9	4,41
2022	24.342	99,8	4,10
2023	19.232	87,5	4,55

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatının büyük bölümünü komşu ve yakın ülke pazarlarına yapmaktadır. 2023 yılında en çok ihracat yapılan ülke Rusya'dır. Rusya'ya yapılan ihracat yüzde 26,7 artarak 62,5 milyon dolara yükselmiştir. İkinci sırada yer alan Cezayir'e ihracat aynı seviyesinde kalmıştır. Bu iki ülkenin ardından en çok ihracat yapılan ülkeler Ukrayna, İsrail, Irak, Gürcistan, Özbekistan, BAE, Kosova ve Tunus'tur. En çok ihracat yapılan ilk 10 ülkenin toplam ihracat içindeki payı 2023 yılında yüzde 67,7'dir.

Türkiye en çok asansör yürüyen merdiven ve körük ithalatını Çin'den gerçekleştirmektedir. Toplam ithalatın yüzde 62'si Çin'den yapılmaktadır. Çin'den yapılan ithalat 2022 yılında olduğu gibi 2023 yılında da gerilemiştir. Çin'den sonra en çok ithalat 11,5 milyon dolar ile Slovakya'dan yapılmıştır. Almanya, Hollanda, İspanya, Güney Kore, ABD, Finlandiya ve İsveç'tir. İlk 10 ithalatçı ülkeden yapılan ithalat toplam ithalatın yüzde 98,1'idir.

Tablo.340 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	49.411.326	1	Rusya	62.584.090
2	Cezayir	22.591.194	2	Cezayir	22.328.654
3	İsrail	8.472.580	3	Ukrayna	12.660.554
4	Irak	8.448.664	4	İsrail	9.143.821
5	Ukrayna	8.431.771	5	Irak	8.021.983
6	Gürcistan	7.417.096	6	Gürcistan	7.917.072
7	Özbekistan	7.240.541	7	Özbekistan	5.647.950
8	Kazakistan	5.715.565	8	BAE	5.074.572
9	BAE	5.480.255	9	Kosova	3.926.932
10	Azerbaycan	3.745.962	10	Tunus	3.357.075
Toplam İhracat		198.997.568	Toplam İhracat		207.808.129

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r, revize edilmiştir

Tablo.341 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	66.831.870	1	Çin	54.213.497
2	Slovakya	9.028.919	2	Slovakya	11.498.030
3	Almanya	5.432.958	3	İtalya	7.696.522
4	Finlandiya	5.357.808	4	Almanya	5.287.141
5	İtalya	4.212.486	5	Hollanda	2.089.377
6	Japonya	2.627.139	6	İspanya	2.066.579
7	Hollanda	1.611.108	7	Güney Kore	1.911.550
8	İspanya	1.264.504	8	ABD	375.953
9	İsveç	1.260.390	9	Finlandiya	362.351
10	Çekya	599.445	10	İsveç	359.092
Toplam İthalat		99.835.526	Toplam İthalat		87.501.325

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı değer olarak 2023 yılında 8,45 milyar dolardır. Dünya ihracatı 2020 yılından sonraki 3 yıl üst üste artış göstermiştir. Gelişen ülkelerdeki mega projeler dünya ihracatında artışa neden olmaktadır. Türkiye ihracatını ve dünya asansör yürüyen merdiven ve körük ihracatı içindeki payını artırmaktadır. 2023 yılında Türkiye'nin ihracatı yine artmıştır, ancak dünya ihracatı içindeki payı yüzde 2,46'ya inmiştir.

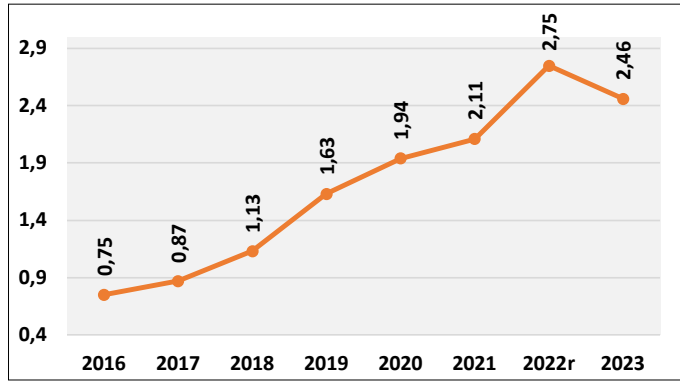

Tablo.342 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	61,1	6.990	0,87
2018	86,5	7.613	1,13
2019	117,8	7.242	1,63
2020	129,3	6.668	1,94
2021	148,7	7.048	2,11
2022	199,0	7.245r	2,75r
2023	208,0	8.450	2,46

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Grafik.84 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 2,34 milyar dolar ihracatı ile dünya ihracatının yüzde 28'sini gerçekleştirmektedir. 2023 yılında en çok ihracat yapan ilk 10 sıralamasına Tayland yerine Fransa dahil olmuştur. İsveç haricinde tüm ülkelerin ihracatı artmıştır. Türkiye 9. sıradaki yerini 2023 yılında da korumuştur.

Tablo.343 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	2.179.600.000	1	Çin	2.340.925.000
2	İspanya	781.052.873	2	İspanya	815.472.000
3	İtalya	551.531.000	3	İtalya	658.630.000
4	Almanya	518.088.550	4	Hollanda	604.176.000
5	Hollanda	492.326.407	5	Almanya	575.569.000
6	Slovakya	485.527.000	6	Slovakya	497.937.000
7	ABD	239.355.229	7	ABD	284.791.000
8	İsveç	224.457.931	8	İsveç	217.471.000
9	Türkiye	198.997.568	9	Türkiye	207.808.129
10	Tayland	174.750.000	10	Fransa	179.144.000
Toplam İhracat		7.245.618.000	Toplam İhracat		8.450.222.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatında ilk sırayı 2022 yılında olduğu gibi İngiltere almıştır. İngiltere'nin ithalatı geçen seneye göre yüzde 5 düşerek 367,5 milyon dolara gerilemiştir. 2023 yılında en çok ithalat yapan ikinci ülke ithalatı yüzde 46 artarak 358,7 milyon dolara ulaşan Fransa olmuştur. Üçüncü sırada yer alan ABD'nin ithalatı yüzde 3 düşerek 323,9 milyon dolara gerilemiştir. En çok ithalat yapan ilk 10 ülke sıralamasında yer alan diğer ülkeler Almanya, Kanada, Hollanda, Rusya, Avustralya, İsviçre ve İsrail'dir. Ambargo ve kısıtlamalara rağmen Rusya ilk 10 ülke arasında yer almıştır. Türkiye 2023 yılında 17.sırada bulunmaktadır.

Tablo.344 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	386.985.367	1	İngiltere	367.500.000
2	ABD	334.285.140	2	Fransa	358.751.000
3	Almanya	276.280.081	3	ABD	323.984.000
4	Hollanda	261.130.219	4	Almanya	323.433.000
5	Avustralya	257.063.358	5	Kanada	297.226.000
6	Kanada	246.402.301	6	Hollanda	269.927.000
7	Fransa	245.740.000	7	Rusya	265.608.000
8	İsviçre	177.787.277	8	Avustralya	239.789.000
9	İsrail	153.240.000	9	İsviçre	203.188.000
10	Polonya	128.266.450	10	İsrail	173.885.000
15	Türkiye	99.835.526	17	Türkiye	87.501.325
Toplam İthalat		6.992.432.000	Toplam İthalat		7.297.996.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ

Güvenlik ve alarm sistemleri inşaat malzemeleri içinde yer almaya başlayan yeni nesil ve göreceli olarak yüksek teknolojiye sahip malzemelerdir. Güvenlik ve alarm sistemleri kapsamında başta hırsız ve yangın alarmları olmak üzere, uyarı işlevi gören benzeri cihazlar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Güvenlik ve alarm sistemleri üretiminde faaliyet gösteren firma sayısı 2023 yılında 17'dir. 2019 -2021 yılları arasında ortalama 3 milyon adet Güvenlik ve Alarm sistemi üretilmiştir. Üretim 2022 yılında 1.794.720 adet, 2023 yılında ise 2.508.613 adet olmuştur.

Tablo.345 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2019	8	3.179.409
2020	16	2.929.359
2021	12	3.009.297
2022	16r	1.794.720r
2023	17	2.508.613

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretimini arttırdığı gibi ihracata da başlamıştır. 2023 yılında 18,1 milyon değerinde 352 ton ihracat gerçekleşmiştir. Güvenlik ve Alarm Sistemleri 2023 yılında ihraç birim kilogram fiyatı 49,85 dolara yükselmiştir.

Tablo.346 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	295	10,3	34,87
2020	454	11,1	24,44
2021	387	11,7	30,22
2022	382	13,2	34,60
2023	352	18,1	49,85

Kaynak: TÜİK

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretim ve ihracatı ile karşılaştırıldığında önemli ölçüde ithalat yapmaktadır. İthalat miktar ve değer olarak yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 3,1 artmış ve 681 tona çıkmıştır. İthalat değer olarak ise yüzde 17,6 artarak 63,1 milyon dolar olmuştur. 2023 yılı ithal birim fiyatı 92,66 dolar/kg'dır.

Tablo.347 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	584	46,7	79,97
2020	537	38,0	70,79
2021	645	44,2	68,49
2022	661	53,7	81,27
2023	681	63,1	92,66

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye güvenlik ve alarm sistemlerinde ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. En çok ihracat yaptığımız ilk 4 ülke ile aynı olmakla beraber ilk sırada Rusya yer almıştır. Irak, BAE ve Azerbaycan Rusya'nın ardından ilk dört içinde yer alan ülkelerdir.

Tablo.348 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	1.270.761	1	Rusya	3.451.679
2	Rusya	1.239.453	2	Irak	1.434.858
3	BAE	1.192.904	3	BAE	945.176
4	Azerbaycan	754.186	4	Azerbaycan	766.459
5	Türkmenistan	651.727	5	Gürcistan	698.941
6	Gürcistan	566.405	6	Kırgızistan	694.540
7	Kazakistan	513.875	7	Romanya	676.514
8	Özbekistan	430.731	8	Kazakistan	638.688
9	Çekya	344.194	9	Türkmenistan	557.716
10	Romanya	289.403	10	İran	447.775
Toplam İhracat		13.203.208	Toplam İhracat		18.098.512

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok güvenlik ve alarm cihazları ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat yüzde 35,5 artarak 15 milyon dolara yükselmiştir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığımız ülke ABD ve Romanya'dır. İngiltere, İsviçre, Tayvan, Almanya, İtalya, Meksika ve Bulgaristan'dır.

Tablo.349 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	11.064.666	1	Çin	14.995.813
2	ABD	9.035.797	2	ABD	8.322.217
3	Romanya	4.330.735	3	Romanya	5.154.140
4	Tayvan	3.240.293	4	İngiltere	3.884.187
5	İngiltere	2.904.062	5	İsviçre	3.755.947
6	İsviçre	2.851.035	6	Tayvan	3.642.161
7	Almanya	2.682.266	7	Almanya	3.120.172
8	İtalya	1.811.889	8	İtalya	2.348.020
9	Bulgaristan	1.657.570	9	Meksika	1.997.533
10	Portekiz	1.611.984	10	Bulgaristan	1.968.376
Toplam İthalat		53.690.052	Toplam İthalat		63.140.511

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatı küresel pandeminin yaşandığı 2020 salgın yılındaki gerileme ardından artış eğilimine girmiştir. Dünya ihracatı 2023 yılında yüzde 3,2 artarak 5,58 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri ihracatı da kademeli bir artış göstermektedir. Dünya ihracatı içinde oldukça küçük bir pay almakla birlikte 2018 yılında yüzde 0,15 olan payı 2023 yılında yüzde 0,32'ye yükselmiştir.

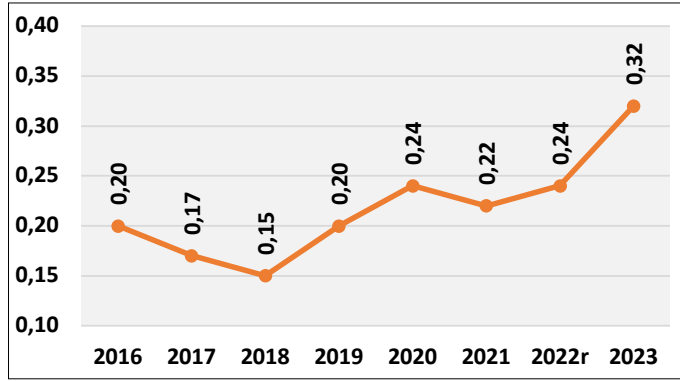

Tablo.350 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	8,3	4.940	0,17
2018	7,4	5.088	0,15
2019	10,3	5.104	0,20
2020	11,1	4.716	0,24
2021	11,7	5.280	0,22
2022	13,2	5.409r	0,24
2023	18,1	5.581	0,32

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Grafik.85 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatında ilk sırada 977,5 milyon dolarlık ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin'in ardından en çok ihracat yapan ülke 484,8 milyon dolar ihracatı ile Meksika'dır. 2023 yılında ihracatı en çok artan ülke ABD olmuştur. ABD'nin ihracatı yüzde 28,6 artarak 445,4 milyon dolara yükselmiştir. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke sıralamasında İsrail yerini Fransa'ya bırakmıştır. Türkiye 2023 yılında 32.sırada yer almıştır.

Tablo.351 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.043.256.000	1	Çin	977.507.000
2	Meksika	459.771.970	2	Meksika	484.828.885
3	Almanya	363.457.539	3	ABD	445.449.000
4	İrlanda	354.399.476	4	İngiltere	354.887.000
5	ABD	346.150.793	5	Almanya	338.244.000
6	İngiltere	334.583.500	6	İrlanda	322.777.000
7	Tayvan	237.758.000	7	İtalya	237.049.000
8	Hollanda	215.729.975	8	Hollanda	228.484.000
9	İtalya	185.118.000	9	Fransa	166.604.000
10	İsrail	165.660.000	10	Tayvan	152.903.000
32	Türkiye	13.203.208	32	Türkiye	17.558.512
Toplam İhracat		5.408.554.000	Toplam İhracat		5.581.147.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD, güvenlik ve alarm sistemleri ithalatında dünyanın en büyük pazarıdır. ABD'nin ithalatı 2023 yılında 8,2 milyar dolar artarak 757,5 milyar dolara yükselmiştir. ABD'den sonra ithalatı yüzde 15 artarak 494,8 milyar dolara yükselen Almanya ikinci sıraya yükselmiştir. Geçen sene ikinci sırada yer alan İngiltere'nin ithalatı ise yüzde 6,6 düşerek 442,3 milyar dolara gerilemiştir. Bu ülkelerden sonra Hollanda, Fransa, İspanya, Kanada, İsveç, İtalya ve BAE en çok ithalat yapan ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 17. sıradadır.

Tablo.352 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	749.334.251	1	ABD	757.583.000
2	İngiltere	473.666.236	2	Almanya	494.840.000
3	Almanya	429.097.631	3	İngiltere	442.314.000
4	Hollanda	307.731.116	4	Hollanda	265.884.000
5	Fransa	201.022.000	5	Fransa	252.971.000
6	İspanya	196.513.531	6	İspanya	173.100.000
7	İtalya	139.225.000	7	Kanada	140.527.000
8	Kanada	124.669.700	8	İsveç	123.482.000
9	İsveç	118.907.661	9	İtalya	116.382.000
10	Hong Kong	106.385.800	10	BAE	79.846.000
21	Türkiye	53.690.052	17	Türkiye	63.140.511
Toplam İthalat		4.846.517.000	Toplam İthalat		4.815.274.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

SAYAÇLAR

İnşaat malzemeleri kapsamında binalarda ve yapılarda kullanılan çeşitli sayaçlar da yer almaktadır. Bu çerçevede sayaçlar şu ürünleri içermektedir; gaz temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil), sıvı temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil) (pompalar hariç), elektronik elektrik sayaçları, alternatif akım için tek fazlı elektronik elektrik sayaçları ve alternatif akım için çok fazlı elektronik elektrik sayaçları.

Girişim Sayısı ve Üretim

Sayaçlar alanında üretim yapan girişim sayısı 2023 yılı itibarıyla 27 olmuştur. Sayaç üretimi adet olarak izlenmektedir. Üretim 2020 yılındaki artışı sonrası gerilemiş, 2022 yılında ise yükselmişti. Üretim 2023 yılında ise yüzde 17,7 artmış 15.085.129 adete ulaşmıştır.

Tablo.353 Sayaçlar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2019	22	9.972.223
2020	22r	12.424.941
2021	24r	12.004.843r
2022	26	12.817.498r
2023	27	15.085.129

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İç pazara ilişkin sağlıklı sayısal veriler bulunmamakla birlikte üretim artışı ile dış ticaret verileri dikkate alındığında iç pazarın kademeli olarak büyümekte olduğu öngörülmektedir.

Dış Ticaret

2018-2021 yılları arasında 40-45 milyon dolar arasında seyreden Türkiye Sayaç ihracatı 2022 yılından sonra hızlı artışına 2023 yılında da devam etmiştir. 2023 yılında ihracat yüzde 20,5 artarak 71,0 milyon dolara yükselmiştir. Sayaç ihracatı miktar olarak son 3 yılda art arda artarak 4.197 tona çıkmıştır. Göreceli olarak ortalama ihrac fiyatları yüksektir. İhracat birim fiyatı 2023 yılında 16,88 dolar/kg'dır.

Tablo.354 Sayaçlar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	3.150	44,7	14,18
2020	2.908	40,7	13,99
2021	3.424	45,9	13,39
2022	4.109	58,8	14,31
2023	4.197	71,0	16,88

Kaynak: TÜİK

2023 yılında 21,2 milyon dolar değerinde 829 ton ithalat gerçekleşmiştir. İthalat 2023 yılında hem miktar hem değer olarak önemli ölçüde yükselmiştir. Bu artışta en büyük etken büyüyen inşaat sektörü ile yapı izin ve ruhsatlarındaki artış olmuştur. İthalat birim fiyatı 2022 yılında yüzde 1,9 azalarak 25,46 dolar/kg'a inmiştir.

Tablo.355 Sayaçlar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	902	19,0	21,05
2020	848	16,1	19,03
2021	887	18,6	20,97
2022	629	17,2	27,37
2023	829	21,2	25,46

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin sayaç ihracatı ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere yapılmakta son yıllarda Kuzey Amerika ve Afrika ülkeleri de ilk 10 pazarımız içinde yer almaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ülke Meksika iken 2023 yılında Romanya olmuştur. Romanya'ya yapılan ihracat 3 kat artarak 9,7 milyon dolara yükselmiştir. 2023 yılında en çok ihracat yaptığımız ikinci ülke Ürdün olmuştur. Üçüncü sırada ise İtalya yer almaktadır. Bangladeş, Meksika, Fildişi Sahili, Irak, Azerbaycan, Gürcistan ve Afganistan en çok ihracat yaptığımız diğer ülkelerdir. Sayaç pazarlarında yer alan ilk 10 ülke her yıl önemli ölçüde değişmeye devam etmektedir.

Tablo.356 Türkiye'nin Sayaç İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Meksika	4.634.601	1	Romanya	9.746.831
2	İtalya	4.391.054	2	Ürdün	7.957.523
3	Polonya	4.148.670	3	İtalya	4.939.168
4	Bangladeş	4.083.124	4	Bangladeş	4.443.365
5	Etiyopya	3.563.012	5	Meksika	2.832.323
6	Romanya	3.113.980	6	Fildişi Sahili	2.812.336
7	Azerbaycan	2.675.257	7	Irak	2.526.020
8	Irak	2.115.155	8	Azerbaycan	2.421.497
9	Afganistan	2.003.044	9	Gürcistan	2.261.044
10	Kotdivuar	1.886.748	10	Afganistan	2.186.924
Toplam İhracat		58.801.792	Toplam İhracat		70.849.740

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Türkiye'nin en çok sayaç ithalatı yaptığı ülke Almanya'dır. Almanya'yı Slovakya, Çin ve İtalya izlemektedir. Sayaç ithalatının yüzde 27'si Almanya'dan yapılmaktadır. 1 milyon doların üzerinde ithalat yaptığımız diğer ülkeler Polonya ve Hollanda'dır.

Tablo.357 Türkiye'nin Sayaç İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	5.787.821	1	Almanya	5.665.629
2	İtalya	2.367.940	2	Slovakya	3.262.887
3	Çin	2.297.178	3	Çin	3.137.852
4	Slovakya	1.978.435	4	İtalya	3.029.297
5	Hollanda	1.114.068	5	Polonya	1.658.617
6	Yunanistan	999.620	6	Hollanda	1.480.766
7	Polonya	800.274	7	Yunanistan	493.072
8	İspanya	521.920	8	ABD	464.645
9	Danimarka	320.231	9	Fransa	284.537
10	Endonezya	202.144	10	Irak	109.403
Toplam İthalat		17.203.039	Toplam İthalat		21.098.904

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

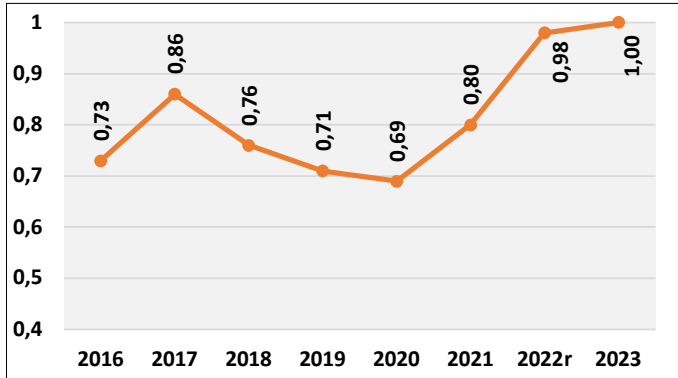
2019-2021 yılları arası düşen dünya sayaç ihracatı 2022 ve 2023 yıllarında önemli artış göstermiştir. 2023 yılında dünya ihracatı yüzde 18,4 artarak 7,13 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin sayaç ihracatı ise 2020 yılından bu yana hızla artmaktadır. 2023 yılındaki artış ile dünya sayaç ihracatı içindeki payı ilk kez yüzde 1,0'e yükselmiştir.

Tablo.358 Sayaç İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	43,9	5.112	0,86
2018	41,4	5.483	0,76
2019	44,7	6.263	0,71
2020	40,7	5.868	0,69
2021	45,9	5.676	0,80
2022	58,8	6.020r	0,98r
2023	71,0	7.127	1,00

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.86 Türkiye'nin Dünya Sayaçlar İhracatında Payı; Yüzde

Dünya sayaç ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'i Meksika ve Fransa izlemektedir. Çin'in 2023 yılı ihracatı yüzde 12 artarak 1,85 milyar dolara yükselmiştir. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke arasında yer alan Meksika, Fransa, ABD, Almanya, Polonya, İtalya, Yunanistan ve Slovenya'nın da ihracatı artmıştır. Geçen yıl ilk 10 ülke arasında yer alan Romanya'nın yerini Slovakya almıştır. Türkiye dünya ihracatında 2022 yılında 15.sırada iken 2023 yılında 18.sırada yer almıştır.

Dünya sayaç ithalatında en büyük pazar ABD'dir. ABD'nin sayaç ithalatı 2023 yılında yüzde 42,4 artarak 1,14 milyar dolara yükselmiştir. ABD'den sonra en çok ithalat yapan ülkeler Fransa, İtalya, İngiltere ve Almanya'dır. Bu dört ülkenin de ithalatı artmıştır. En çok ithalat yapan ilk 10 ülke sıralamasında yer alan diğer ülkeler Kanada, Hollanda, Avusturya, Avustralya ve İspanya'dır. Türkiye dünya ithalatında 45. sırada yer almaktadır.

Tablo.359 Dünya Sayaç İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.658.043.000	1	Çin	1.857.140.000
2	Meksika	631.375.646	2	Meksika	909.188.128
3	Fransa	383.455.000	3	Fransa	452.277.000
4	Almanya	366.006.796	4	ABD	434.094.000
5	ABD	333.126.457	5	Almanya	412.527.000
6	Polonya	280.926.374	6	Polonya	333.510.000
7	İtalya	247.862.000	7	İtalya	285.922.000
8	Romanya	196.898.000	8	Yunanistan	219.982.000
9	Yunanistan	157.494.046	9	Slovakya	160.298.000
10	Slovenya	150.555.000	10	Slovenya	157.584.000
15	Türkiye	58.801.792	18	Türkiye	70.849.740
Toplam İhracat		6.020.429.000	Toplam İhracat		7.127.400.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.360 Dünya Sayaç İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	804.221.363	1	ABD	1.145.254.000
2	Fransa	388.019.000	2	Fransa	448.355.000
3	İtalya	369.812.000	3	İtalya	388.572.000
4	İngiltere	352.082.014	4	İngiltere	383.246.000
5	Almanya	303.269.065	5	Almanya	365.217.000
6	Hollanda	184.254.196	6	Kanada	224.560.000
7	Kanada	161.942.089	7	Hollanda	174.281.000
8	Yunanistan	155.408.233	8	Avusturya	159.717.000
9	Avustralya	149.536.499	9	Avustralya	150.927.000
10	Avusturya	149.417.000	10	İspanya	135.593.000
47	Türkiye	17.203.039	45	Türkiye	21.098.904
Toplam İthalat		5.884.290.000	Toplam İthalat		7.025.641.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

AYDINLATMA EKİPMANLARI

İnşaat malzemeleri çerçevesinde aydınlatma ekipmanları kapsamında şu ürünler yer almaktadır; elektrikli masa lambası, çalışma lambası, abajur ve benzeri ayaklı lambalar, elektrikli olmayan lambalar ve aydınlatma armatürleri, ışıklı tabela, ışıklı reklam panosu ve benzerleri, avizeler ve diğer elektrikli tavan veya duvar aydınlatma armatürleri, projektörler ve spot ışıkları, diğer lamba ve aydınlatma armatürleri ile camdan, metalden ve plastikten lambaların ve aydınlatma armatürlerinin, ışıklı işaretlerin, isim tabelalarının parçaları.

Girişim Sayısı ve Üretim

Aydınlatma ekipmanları üretimi adet olarak hesaplanmaktadır. 2023 yılında üretim bir önceki seneye göre yüzde 12,1

artarak 42.748.730 adete ulaşmıştır. Üretim son 3 yıldır artmaktadır. Buna paralel girişim sayılarında da artış gözlemlenmektedir. 2019 yılında 462 olan girişim sayısı 2023 yılında 542'ye yükselmiştir.

Tablo.361 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2019	462r	29.065.567
2020	470r	29.012.120
2021	506r	33.421.962
2022	506r	38.134.460
2023	542	42.748.730

Kaynak: TÜİK, r, revize edilmiştir

Dış Ticaret

Aydınlatma ekipmanları ihracatı 2020-2022 arasında hızlı bir artış gösterdikten sonra 2023 yılında gerilemiştir. İhracat 2023 yılında yüzde 8,9 azalarak 281,2 milyon dolara inmiştir. Miktar olarak ise ihracat 2023 yılında yüzde 16,3 azalmış ve 22.116 ton olmuştur. Aydınlatma ekipmanları ihracat birim değeri 2022 yılında 11,67 dolar/kg iken 2023 yılında 12,71 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo.362 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	21.134	228,8	10,83
2020	20.840	209,6	10,06
2021	25.832	274,5	10,63
2022	26.446	308,6	11,67
2023	22.116	281,2	12,71

Kaynak: TÜİK

2022 yılında 203,5 milyon dolar olan aydınlatma ekipmanları ithalatı 2023 yılında yüzde 13,8 artarak 231,5 milyon dolara yükselmiştir. İthalat miktar olarak 2023 yılında yüzde 22,4 artmış ve 33.789 ton olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında 7,21 olan dolar/kg olan ithal birim fiyatı 2023 yılında 6,85 dolara inmiştir.

Tablo.363 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	23.218	175,1	7,54
2020	26.955	169,4	6,28
2021	28.162	197,4	7,01
2022	28.207	203,5	7,21
2023	33.789	231,5	6,85

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye, aydınlatma ekipmanlarında daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. 2023 yılında en çok ihracat yaptığımız ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Diğer ülkeler ABD, BAE, Irak, Azerbaycan, Fransa, Libya, Rusya, Hollanda ve Gürcistan'dır.

Tablo.364 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	19.929.128	1	Almanya	21.018.664
2	ABD	15.280.259	2	ABD	13.911.449
3	Katar	14.250.282	3	BAE	10.577.588
4	BAE	13.131.435	4	Irak	9.972.874
5	Irak	11.866.711	5	Azerbaycan	9.782.698
6	Fransa	10.452.056	6	Fransa	9.192.904
7	Türkmenistan	9.500.079	7	Libya	8.000.374
8	Azerbaycan	8.226.046	8	Rusya	7.880.693
9	Fas	8.048.997	9	Hollanda	7.372.539
10	Özbekistan	7.809.691	10	Gürcistan	7.368.105
Toplam İhracat		308.576.929	Toplam İhracat		281.197.374

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin aydınlatma ekipmanları ithalatında ilk sırayı Çin almaktadır. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 60'ı Çin'den yapılmaktadır. Çin'den gelen ürünler büyük ölçüde fiyat avantajına sahip olan ürünler olmakla beraber son senelerde kaliteli ürünlerde ithal edilmeye başlanmıştır. Çin'den yapılan ithalat geçen seneye göre yüzde 9,9 artarak 138,5 milyon dolara yükselmiştir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığımız ülkeler İtalya ve Almanya'dır. İlk 10 ülkeden yapılan ithalat toplam Aydınlatma Ekipmanları ithalatımızın yüzde 90'ı civarındadır.

Tablo.365 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	126.115.426	1	Çin	138.559.031
2	İtalya	14.799.283	2	İtalya	16.599.069
3	Almanya	11.322.109	3	Almanya	13.918.800
4	ABD	8.953.320	4	ABD	10.323.759
5	Polonya	4.542.682	5	Polonya	8.231.540
6	Çekya	4.210.877	6	İspanya	8.151.550
7	İspanya	3.849.589	7	Çekya	5.873.203
8	Fransa	3.054.317	8	Romanya	2.605.163
9	İngiltere	2.838.498	9	Fransa	2.525.455
10	Güney Kore	2.681.796	10	İngiltere	2.373.036
Toplam İthalat		203.411.360	Toplam İthalat		231.494.303

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

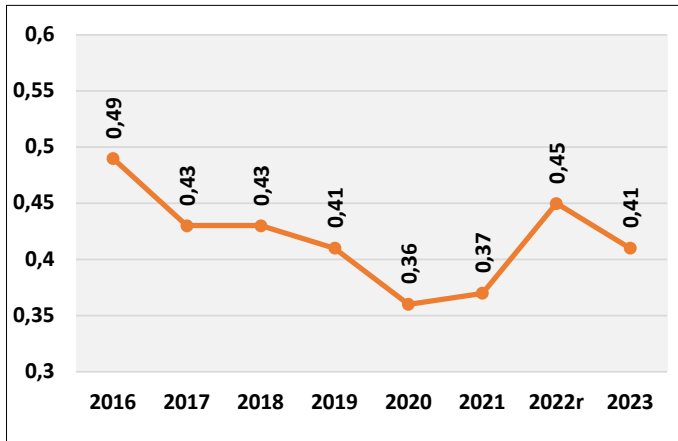
Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı 2022 yılındaki gerileme ardından 2023 yılında yüzde 3,2 artmış ve 69,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Buna rağmen dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı 2021 yılının altında kalmıştır. Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları ihracatı ise yüzde 2023 yılında 281,2 milyon dolara düşmüştür. Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye'nin dünya ihracatında payı 2022 yılında 0,45 iken, 2023 yılında yüzde 0,41'e inmiştir.

Tablo.366 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	232,2	54.380	0,43
2018	232,1	54.522	0,43
2019	228,8	56.247	0,41
2020	209,6	58.760	0,36
2021	274,5	74.519	0,37
2022	308,6	68.991r	0,45
2023	281,2	69.209	0,41

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.87 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında Çin 41,2 milyar dolarlık ihracatı ile ilk sırada yer almaktadır. Çin'in dünya ihracatındaki payı 2023 yılında yüzde 59,5'a yükselmiştir. Çin'in ardından 1 milyar doların üstünde ihracat gerçekleştiren ülkeler sırası ile Almanya, İtalya, Meksika, ABD, Hollanda ve Polonya'dır. Bu ülkelerin ardından ilk 10 içinde yer alan diğer ülkeler Avusturya, Kanada ve Fransa'dır. En çok ihracat gerçekleştiren ilk 10 ülkenin toplam ihracat içindeki payı 2023 yılında yüzde 80'e ulaşmıştır. Türkiye dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında 20. sırada bulunmaktadır.

Tablo.367 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	46.066.726.000	1	Çin	41.204.916.000
2	Almanya	2.941.560.614	2	Almanya	2.875.354.000
3	Meksika	2.199.639.156	3	İtalya	2.054.969.000
4	İtalya	1.972.674.000	4	Meksika	1.857.867.818
5	ABD	1.623.851.069	5	ABD	1.563.274.000
6	Hollanda	1.458.196.562	6	Hollanda	1.426.855.000
7	Avusturya	990.736.000	7	Polonya	1.393.577.000
8	Kanada	953.614.944	8	Avusturya	988.011.000
9	Fransa	860.894.000	9	Kanada	942.355.000
10	İspanya	818.874.674	10	Fransa	917.761.000
18	Türkiye	308.576.929	20	Türkiye	281.197.374
Toplam İhracat		68.990.855.000	Toplam İhracat		69.209.422.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r; revize edilmiştir

Dünya aydınlatma ekipmanlarında en büyük pazar ABD'dir. ABD'nin ithalatı 2023 yılında yüzde 21 düşerek 9,29 milyar dolara gerilemiştir. ABD dünya ithalatının yüzde 20,3'ünü gerçekleştirmektedir. ABD'yi Almanya, Fransa ve İngiltere izlemektedir. Bu üç ülkenin ithalatı iki senedir üst üste düşmektedir. Türkiye dünya ithalatında 35. sırada bulunmaktadır.

Tablo.368 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	11.800.827.136	1	ABD	9.290.313.000
2	Almanya	3.588.760.739	2	Almanya	3.003.765.000
3	Fransa	2.325.320.000	3	Fransa	2.138.019.000
4	İngiltere	2.173.322.678	4	İngiltere	1.884.402.000
5	Hollanda	1.866.036.497	5	Hollanda	1.503.232.000
6	Kanada	1.795.116.505	6	Kanada	1.484.373.000
7	İtalya	1.268.040.402	7	İtalya	1.121.545.000
8	Avustralya	1.192.148.884	8	Japonya	994.677.000
9	Polonya	1.187.020.000	9	İspanya	984.250.000
10	Japonya	1.106.968.761	10	Avustralya	944.796.000
35	Türkiye	203.411.360	35	Türkiye	231.494.303
Toplam İthalat		65.434.048.000	Toplam İthalat		66.722.787.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2023

AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ

Ahşap İnşaat Malzemeleri

Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları

Duvar Kâğıtları

AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan ahşap inşaat malzemeleri şu ürünleri kapsamaktadır: Kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme (bambudan yapılmış), diğer kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme. Lif levha, ağaç veya diğer odunsu maddelerden yapılan. Birleştirilmiş parke paneller, pencereler, pencere kapılar (Fransız penceresi) ve bunların kasaları ile kapılar ve bunların kasaları ve eşikleri. (Ahşaptan yapılmış) beton kalıpları (beton inşaat işleri için), kiremitler ve çatı padavraları. (Ahşaptan yapılmış) başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri.

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap inşaat malzemeleri sanayisinde üretim yapan girişim sayıları Tablo.369'da sunulmaktadır. 2023 yılında faaliyet gösteren firma sayısı en çok Kontrplak, Lamine, Ahşap Malzemeleri üretiminde artmıştır. Yine Pencere ve Kapı üretimi ile Doğrama ve Marangozluk Ürünleri üretimi faaliyetindeki firma sayıları da artış göstermiştir.

Tablo.369 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

Ürünler	2019	2020	2021	2022	2023
Bambudan Ahşap Malzeme	10	8r	7r	9	11
Kontrplak, Lamine, Ahşap Malzeme	98	98	100	106	109
Lif Levhalar	45	47	43r	41	44
Birleştirilmiş Parke ve Paneller	75	88r	82r	85	90
Pencere ve Kapılar	456	452r	465r	455	461
Beton Kalıpları	8	6	3r	4	1
Diğer Doğrama ve Marangozluk Ürünleri	48	50	50	50	53

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Ahşap inşaat malzemelerinde çok farklı ürün grupları bulunmaktadır. Bu ürün gruplarının üretimleri de farklı birimler ile ölçülmektedir. Tablo.370'te üretim verilerine yer verilmektedir.

Tablo.370 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

Ürünler	Birim	2019	2020	2021	2022	2023
Bambudan Ahşap Malzeme	m ³	186.162	116.365r	22.217r	13.970	25.318
Kontrplak, Lamine, Ahşap Malzeme	m ³	1.860.661	1.883.594	1.991.711r	1.980.933	2.404.569
Lif Levhalar	m ²	288.391.019	602.175.458	902.106.294r	913.213.460	797.498.618
Birleştirilmiş Parke ve Paneller	m ³	118.234.509	160.048.577	122.258.227r	103.790.497	114.198.274
Pencere ve Kapılar	Adet	13.748.132	16.054.564r	15.906.342r	15.072.512	15.941.917
Beton Kalıpları	Ton	4.350	10.854	12.660	2.300	8.940
Diğer Doğrama ve Marangozluk Ürünleri	Ton	68.944	75.133r	56.251r	42.188	47.052

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye önemli bir ahşap inşaat malzemeleri üreticisi ve ihracatçısıdır. Üretimde yeni eklenen kapasiteler ile ihracat olanakları da her sene artmaktadır. Nitekim işletmeye alınan yeni kapasiteler ile 2018-2023 yıllarında ihracat miktar ve değer olarak ciddi oranda artmıştır. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 10,1 ve değer olarak ise yüzde 3,8 yükselmiştir. 2023 yılında 1,21 milyar dolar değerinde 1.566.633 ton ahşap inşaat malzemesi ihraç edilmiştir. İhracat birim fiyatı yıllar içinde daha katma değerli ürünlerin ihracatı ile 2023 yılında 0,77 dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.371 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	993.991	560	0,56
2020	1.181.894	667	0,56
2021	1.472.680	985	0,67
2022	1.423.547	1.168	0,82
2023	1.566.633	1.212	0,77

Kaynak: TÜİK

Türkiye ahşap inşaat malzemeleri ithalatı 2019 yılından 2023 yılına kadar her sene artmıştır. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 4,9 artarak 265.226 tona ulaşmıştır. Değer olarak ithalat 2023 yılında yüzde 21,8 yükselmiş ve 280,9 milyon dolar olmuştur. 2023 yılında İthalat birim değeri 1,06 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. İthalat birim fiyatları da yükselmektedir.

Tablo.372 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	79.475	72,8	0,92
2020	143.863	116,3	0,81
2021	109.443	124,6	1,14
2022	252.740	230,5	0,91
2023	265.226	280,9	1,06

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye, ahşap inşaat malzemelerini ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere ihraç etmektedir. Ahşap inşaat malzemeleri ihracatında ilk 10 ülke Irak, Fas, Libya, Romanya, Bulgaristan, Kanada, Tunus, Rusya, Mısır ve ABD'dir. 2022 yılında olduğu gibi ilk pazarımız Irak ve Fas olmuştur. Irak'a ihracat yüzde 6,8, Fas'a ise yüzde 54, artmıştır. Fas'a olan ihracat oldukça dikkat çekmiştir. Libya, Romanya, Bulgaristan, Rusya ve ABD'ye yapılan ihracat artış gösterirken Tunus, Kanada ve Mısır'a yapılan ihracat azalmıştır. İlk 10 ülkeye yapılan ihracatın toplam içindeki payı yüzde 51,5'tur.

Tablo.373 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	136.621.563	1	Irak	146.027.822
2	Fas	65.474.553	2	Fas	101.068.155
3	Tunus	58.254.824	3	Libya	59.592.044
4	Kanada	57.506.034	4	Romanya	54.054.413
5	Libya	54.030.020	5	Bulgaristan	48.237.447
6	Romanya	47.160.501	6	Kanada	48.163.529
7	Mısır	43.669.317	7	Tunus	47.240.012
8	Bulgaristan	42.510.588	8	Rusya	41.562.282
9	ABD	38.436.300	9	Mısır	39.866.912
10	Rusya	35.363.877	10	ABD	38.812.810
Toplam İhracat		1.167.263.597	Toplam İhracat		1.212.130.229

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.374 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Rusya	82.832.212	1	Rusya	106.589.734
2	Letonya	27.569.187	2	Letonya	30.006.941
3	Avusturya	19.035.033	3	Avusturya	20.818.307
4	İran	12.015.529	4	Malezya	12.871.696
5	Almanya	11.851.696	5	Almanya	12.333.867
6	Estonya	8.058.688	6	Vietnam	9.026.182
7	Romanya	7.244.999	7	İtalya	8.718.716
8	İtalya	5.511.826	8	Romanya	7.932.065
9	Finlandiya	5.244.635	9	Çin	7.503.932
10	Polonya	5.080.744	10	Estonya	7.211.130
Toplam İthalat		230.499.085	Toplam İthalat		280.852.865

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin ahşap inşaat malzemeleri ithalatında en çok ithalat yaptığı ülke 2023 yılında Rusya olmuştur. Rusya'dan ithalat yüzde 28,6 artarak 106,59 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'dan yapılan ithalatın payı yüzde 37,9'a yükselmiştir. Rusya'nın ardından en çok ithalat yaptığımız ülkeler ise 2022 yılında olduğu gibi Letonya ve Avusturya'dır. Her iki ülkeden gerçekleştirilen ithalat az da olsa artmıştır. 2023 yılında en çok ithalat gerçekleştirdiğimiz ilk 10 ülke arasına Malezya, Vietnam ve Çin gibi Uzak Doğu ülkeleri girmiştir. Geçtiğimiz yıl sıralamada yer alan İran, Finlandiya ve Polonya bu yıl yer alamamıştır. İlk 10 ülkeden yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı yüzde 79,4 olmuştur.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

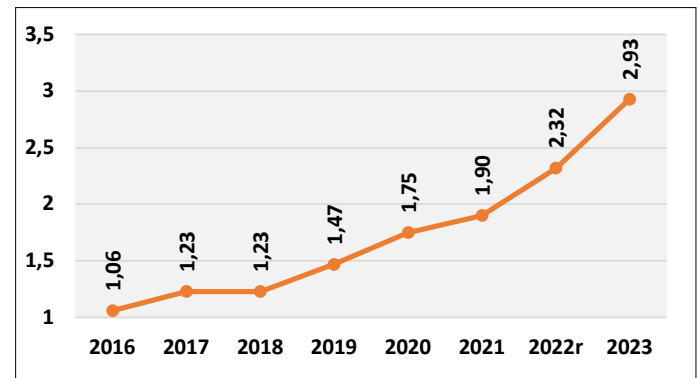
Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatı 2021 yılında yüzde 36,5 artarak 51,95 milyar dolara yükseldikten sonra 2022 ve 2023 yıllarında gerilemiştir. 2023 yılında dünya ihracatı yüzde 17,8 azalarak 41,34 milyar dolara inmiştir. Türkiye ahşap inşaat malzemeleri ihracatı ise artışını sürdürmektedir. 2022 yılında yüzde 18,6 artan ihracat 2023 yılında yüzde 3,8 yükselmiştir. Türkiye ağaç inşaat malzemesi ihracatı dünya ihracatından daha hızlı artmış ve Türkiye'nin dünya ağaç inşaat malzemeleri içindeki payı 2022 yılında 2,32'ye, 2023 yılında da yüzde 2,93'e çıkmıştır.

Tablo.375 Ağaç İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	506	41.170	1,23
2018	516	42.066	1,23
2019	560	38.148	1,47
2020	667	38.043	1,75
2021	985	51.953	1,90
2022	1.168	50.288r	2,32r
2023	1.212	41.343	2,93

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.88 Türkiye'nin Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 2023 yılında 7,3 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Almanya 3,56 milyar dolar ihracatı ile ikinci büyük ihracatçıdır. 2023 yılında ihracatını rekor seviyede arttırmayı başaran Polonya'nın ihracatı ise 2 kattan fazla artarak 2,83 milyar dolara yükselmiştir. En çok ihracat yapan ülkeler sıralamasında yer alan diğer ülkeler ise Kanada, Avusturya, Brezilya, Belçika, Türkiye, ABD ve Malezya'dır.

Tablo.376 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	8.303.856.000	1	Çin	7.337.376.000
2	Almanya	3.990.980.626	2	Almanya	3.562.916.000
3	Kanada	3.081.121.413	3	Polonya	2.837.620.000
4	Endonezya	3.031.414.000	4	Kanada	2.627.140.000
5	Avusturya	2.687.718.000	5	Avusturya	2.292.448.000
6	Brezilya	1.893.490.856	6	Brezilya	1.341.693.000
7	Belçika	1.544.092.000	7	Belçika	1.226.610.000
8	Malezya	1.286.702.000	8	Türkiye	1.212.130.229
9	Polonya	1.277.919.295	9	ABD	1.041.310.000
10	ABD	1.258.749.931	10	Malezya	1.005.055.000
12	Türkiye	1.167.263.597	11	Tayland	979.096.000
Toplam İhracat		50.287.980.000	Toplam İhracat		41.342.902.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.377 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	11.206.688.097	1	ABD	7.466.554.000
2	Japonya	4.360.607.368	2	Japonya	2.839.293.000
3	Almanya	3.324.265.913	3	Almanya	2.713.742.000
4	İngiltere	2.830.486.723	4	İngiltere	2.460.123.000
5	İtalya	1.945.212.555	5	Fransa	1.765.843.000
6	Fransa	1.857.964.000	6	İtalya	1.670.199.000
7	Kanada	1.684.087.750	7	Hollanda	1.449.016.000
8	Hollanda	1.579.232.881	8	Kanada	1.300.563.000
9	Belçika	1.335.691.000	9	İsviçre	1.221.185.000
10	İsviçre	1.293.952.779	10	Belçika	951.662.000
34	Türkiye	230.499.085	36	Türkiye	280.852.865
Toplam İthalat		53.910.192.000	Toplam İthalat		42.789.957.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD 7,46 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük Ahşap İnşaat Malzeme pazarıdır. Ancak 2023 yılında ithalatı yüzde 33,5 düşerken, dünya ithalatı içindeki payı da yüzde 20,8'den yüzde 17,4'e gerilemiştir. İthalattaki düşüşte miktarsal bir gerilemeden çok kereste ve tomruk fiyatlarındaki azalış etkili olmuştur. ABD'yi yine yüksek ithalatları ile Japonya ve Almanya izlemektedirler. Her iki ülkenin de ithalatı düşmüştür. İlk 10 büyük ithalatçının tamamı gelişmiş ülkelerdir ve bu ülkelerin Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri ithalatı için-

deki payı yüzde 56,3'tür. Türkiye ise dünya ithalatında 36. sırada yer almaktadır.

AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap mutfak ve banyo dolapları geleneksel olarak konutlarda yaygın şekilde kullanılan inşaat malzemeleridir. Ahşap banyo ve mutfak dolapları üretiminde girişim sayısı 2023 yılında 418'dir. Üretim ise 2022 yılına göre yüzde 2,1 azalarak 2023 yılında adet olarak 2.285.750 olmuştur.

Tablo.378 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2019	385	2.098.565
2020	398	2.595.252
2021	410	2.224.515
2022	414	2.336.600
2023	418	2.285.750

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin adet, dış ticaret verilerinin ise ton olarak hesaplanması nedeniyle ahşap mutfak ve banyo dolapları için sağlıklı bir sayısal büyüklük elde etmek zorlaşmaktadır. Bununla birlikte üretim ve dış ticaret miktar verileri birlikte değerlendirildiğinde iç pazarın 2023 yılında inşaat sektöründeki gelişmelere bağlı olarak sınırlı ölçüde gerilediği öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı miktar olarak 2018 yılından 2022 yılına kadar artmış, 2023 yılında ise gerilemiştir. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 20,9 azalarak 23.544 tona inmiştir. Değer olarak ise ihracat 2023 yılında yüzde 17,5 düşmüş ve 65,1 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatı 2023 yılında 2,75 dolar/kg'dır. İhracat birim fiyatı yükselmeye devam etmektedir.

Tablo.379 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	18.160	59,2	3,26
2020	19.782	51,2	2,59
2021	27.514	68,7	2,50
2022	29.782	78,7	2,64
2023	23.544	65,1	2,75

Kaynak: TÜİK

Türkiye 2023 yılında 12,6 milyon dolar değerinde 2.367 ton ahşap mutfak ve banyo mobilyası ithal etmiştir. Miktar bazında artış yüzde 14,2, değer olarak ise yüzde 49,5 olmuştur. 2023 yılı ithal birim fiyatı ise 5,32 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.380 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	1.702	6,6	3,89
2020	1.944	9,0	4,65
2021	1.794	7,9	4,43
2022	2.072	8,4	4,07
2023	2.367	12,6	5,32

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında geleneksel pazarları bulunmaktadır. Son 3 yıldır en çok ihracat yapılan 2 ülke ABD ve Irak'tır. ABD'ye yapılan ihracat son iki yıldır art arda düşmesine rağmen ABD ilk sırada yer almaktadır. En çok ihracat yaptığımız 10 ülke sıralamasına 2023 yılında Fas, Suudi Arabistan ve Bulgaristan girerken Katar, Libya ve BAE sıralamanın dışında kalmışlardır. İngiltere ve Fransa'ya ihracat artarken Almanya'ya azalmıştır.

Tablo.381 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	12.484.686	1	ABD	11.851.273
2	Irak	7.311.755	2	Irak	6.827.111
3	BAE	4.465.610	3	İngiltere	5.254.046
4	İngiltere	4.404.782	4	Almanya	3.228.726
5	Almanya	3.851.135	5	Fransa	2.808.321
6	Katar	3.147.982	6	İsrail	2.177.875
7	İsrail	3.038.519	7	Gürcistan	2.022.411
8	Libya	2.553.907	8	Fas	1.590.440
9	Gürcistan	2.375.942	9	Suudi Arabistan	1.520.756
10	Fransa	2.215.900	10	Bulgaristan	1.289.854
Toplam İhracat		78.432.707	Toplam İhracat		64.722.877

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatının tamamına yakını ilk 4 sırayı alan Almanya, İtalya, Litvanya ve Polonya'dan yapılmaktadır.

Tablo.382 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İtalya	3.454.878	1	Almanya	5.531.562
2	Almanya	3.141.593	2	İtalya	4.831.293
3	Litvanya	642.755	3	Litvanya	746.160
4	Polonya	405.707	4	Polonya	512.518
5	Romanya	227.791	5	Romanya	232.183
6	Çin	48.401	6	Çekya	224.690
7	Çekya	19.040	7	Danimarka	114.767
8	İspanya	18.409	8	İspanya	96.561
9	Karadağ	7.225	9	Çin	94.537
10	Avusturya	5.166	10	ABD	62.514
Toplam İthalat		8.429.533	Toplam İthalat		12.599.829

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

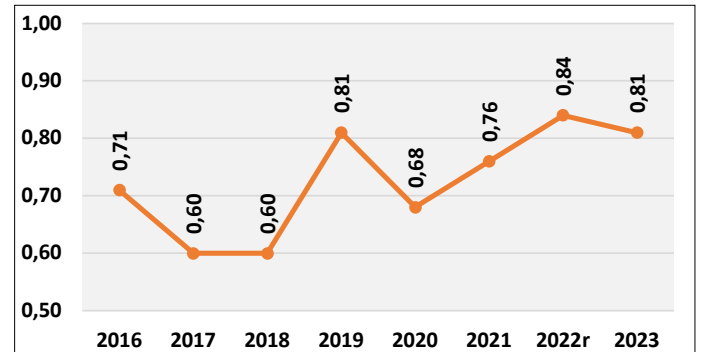
Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı 2017 yılında 6,5 milyar dolar iken 2022 yılında 9,37 milyar dolara yükselmiştir. 2023 yılında ise yüzde 14,3 gerilemiş ve 8,03 milyar dolara inmiştir. Türkiye ahşap mutfak ve banyo ihracatı ise 2022 yılında 78,7 milyon dolara kadar yükseldikten sonra 2023 yılında gerilemiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye'nin dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatındaki payı 2022 yılında yüzde 0,84 iken 2023 yılında yüzde 0,81 olmuştur.

Tablo.383 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	39,1	6.512	0,60
2018	45,7	7.612	0,60
2019	59,2	7.347	0,81
2020	51,2	7.565	0,68
2021	68,7	9.082	0,76
2022	78,7	9.366r	0,84r
2023	65,1	8.027	0,81

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Grafik.89 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında ilk 3 ülke geleneksel ihracatçı ülkeler olan Almanya, İtalya ve Çin'dir. Almanya ile İtalya markalı ve yüksek kaliteli ürünler ihraç etmeye devam etmektedir. Vietnam 2023 yılında ithalatı düşmesine rağmen en çok mutfak ve banyo ihracatı yapan ülke olmuştur. Çin Vietnam'ın arkasında yer alırken, Kanada, Malezya, Danimarka, Polonya, İspanya ve Meksika en çok ihracat yapan ilk 10 ülke içinde yer almışlardır. Türkiye 2023 yılı Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Mobilyaları ihracatında 19. sırada yer almıştır.

Tablo.384 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	2.837.978.383	1	Almanya	2.645.862.000
2	İtalya	1.091.689.000	2	İtalya	1.121.367.000
3	Çin	885.241.000	3	Vietnam	1.009.961.000
4	Vietnam	875.250.000	4	Çin	734.272.000
5	Malezya	604.611.000	5	Kanada	458.381.000
6	Kanada	436.336.273	6	Malezya	344.390.000
7	Danimarka	326.962.754	7	Danimarka	265.470.000
8	Meksika	219.264.891	8	Polonya	245.973.000
9	İspanya	216.289.932	9	İspanya	217.324.000
10	Polonya	212.405.302	10	Meksika	163.174.949
15	Türkiye	78.432.707	19	Türkiye	64.722.877
Toplam İhracat		9.366.310.000	Toplam İhracat		8.027.287.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.385 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	3.316.740.915	1	ABD	2.697.147.000
2	Fransa	738.964.000	2	Fransa	732.917.000
3	Hollanda	628.526.581	3	Hollanda	617.606.000
4	İsviçre	368.686.604	4	İsviçre	383.533.000
5	İngiltere	357.993.010	5	İngiltere	359.120.000
6	Norveç	288.745.254	6	Norveç	238.654.000
7	Avusturya	217.391.000	7	Avusturya	208.900.000
8	Almanya	177.387.864	8	Belçika	178.832.000
9	Belçika	176.879.000	9	Almanya	169.193.000
10	Japonya	151.351.534	10	Çin	138.387.000
45	Türkiye	8.429.533	47	Türkiye	12.599.829
Toplam İthalat		8.871.800.000	Toplam İthalat		7.877.237.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatında en büyük pazar ABD olmaya devam etmektedir. Dünya ithalatının yüzde 34,4'ünü gerçekleştiren ABD 2,69 milyar dolar ithalatı

ile ilk sırada yer almaktadır. ABD, Fransa, Hollanda, İsviçre, İngiltere, Norveç, Avusturya, Belçika, Almanya ve Çin'den oluşan en çok ithalat yapan 10 ülkenin toplam Ahşap Banyo ve Mutfak Mobilyaları ithalatı içindeki payı yüzde 72,8'dir. Türkiye dünya ithalatında 47. sırada yer almaktadır.

DUVAR KÂĞITLARI

Bu bölümde duvar kâğıtları, benzeri duvar kaplamaları ile şeffaf pencere kâğıtları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Duvar kâğıtları üretiminde 2023 yılında faaliyet gösteren 12 girişimci bulunmaktadır. Duvar Kâğıdı üretim verileri geçmişe yönelik yenilenmiştir. Üretim 2021 yılında 36.218 ton iken, 2022 yılında yüzde 16,6 düşerek 30.206 tona, 2023 yılında ise yüzde 25,1 düşerek 22.625 tona gerilmiştir.

Tablo.386 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2019	12	35.023
2020	14	44.721
2021	14	36.218
2022	12r	30.206r
2023	12	22.625

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Duvar kâğıtları iç tüketimi geçmişe yönelik yenilemenin ardından 2022 yılında yüzde 17,8 düşerek 25.498 ton olmuştur. Son 3 yıl değerlendirildiğinde iç pazar tüketimi düşüş eğilimindedir. 2023 yılında da iç tüketim yüzde 26,3 azalmış ve 18.800 tona inmiştir.

Tablo.387 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	35.023	4.943	666	30.746
2020	44.721	4.717	655	40.659
2021	36.218	5.988	763	31.005
2022	30.206r	5.243	535	25.498r
2023	22.625	4.382	557	18.800

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye duvar kâğıtları ihracatı hızlı artışı sonrası 2023 yılında düşüş göstermiştir. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 16,4 azalarak 4.382 tona inmiştir. İhracat değer olarak ise yüzde 6,5 azalmış ve 23,0 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatı ise artışını 2023 yılında da sürdürmüştür. İhraç birim fiyatı 2023 yılında 5,22 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.388 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	4.943	18,2	3,69
2020	4.717	15,7	3,34
2021	5.988	24,4	4,09
2022	5.243	24,5	4,66
2023	4.382	23,0	5,22

Kaynak: TÜİK

Türkiye 2023 yılında 557 ton tutarında 5,6 milyon dolar duvar kâğıdı ithalatı gerçekleştirmiştir. Son 5 yılın en yüksek ithalatı gerçekleşmiştir. İthal birim fiyatı da artarak 2023 yılında 10,06 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.389 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	666	5,0	7,53
2020	655	4,8	7,32
2021	763	5,4	7,04
2022	535	4,8	8,94
2023	557	5,6	10,06

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin duvar kâğıtları ihracat pazarlarının çoğunu yakın ve komşu ülkeler oluşturmakta ise de 2023 yılında en çok duvar kâğıdı ihracatı yaptığımız ülke ABD'dir. ABD'nin ardından Rusya gelmektedir. Diğer ülkeler ise Azerbaycan, Irak, Gürcistan, Ukrayna, Özbekistan, Kazakistan, Ürdün ve Cezayir'dir.

Tablo.390 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	4.907.336	1	ABD	4.917.668
2	Rusya	2.293.514	2	Rusya	2.070.320
3	Irak	2.126.929	3	Azerbaycan	1.487.840
4	Azerbaycan	1.558.079	4	Irak	1.332.698
5	Kazakistan	1.256.697	5	Gürcistan	1.034.813
6	Özbekistan	1.138.230	6	Ukrayna	906.712
7	Gürcistan	766.059	7	Özbekistan	827.060
8	İran	631.491	8	Kazakistan	744.855
9	Kuveyt	542.580	9	Ürdün	537.824
10	İsrail	508.959	10	Cezayir	535.066
Toplam İhracat		24.444.275	Toplam İhracat		22.861.561

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin duvar kâğıtları ithalatında ilk sırayı Almanya almaktadır. İlk iki sırada yer alan Almanya ve İtalya'dan kaliteli ürünler ithal edilmektedir. Bu ülkelerin ardından 100.000-500.000 dolar aralığında ithalat yapılan Çin, Belçika, İngiltere, Fransa, Japonya, Güney Kore, Hollanda ve ABD sıralanmaktadır.

Tablo.391 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	1.772.955	1	Almanya	1.732.606
2	İtalya	1.025.886	2	İtalya	1.275.978
3	Belçika	486.967	3	Çin	630.002
4	Çin	284.802	4	Belçika	535.236
5	ABD	240.706	5	İngiltere	519.173
6	Fransa	231.612	6	Fransa	183.456
7	İngiltere	165.831	7	Japonya	157.875
8	Hollanda	119.692	8	Güney Kore	113.600
9	Japonya	115.199	9	Hollanda	109.095
10	Güney Kore	107.219	10	ABD	80.204
Toplam İthalat		4.777.569	Toplam İthalat		5.604.938

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya duvar kâğıtları ihracatı 2023 yılında 1,54 milyar dolar olmuştur. Türkiye duvar kâğıdı ihracatı 2023 yılında yüzde 6,5 azalmıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı 2023 yılında yüzde 1,49 olarak gerçekleşmiştir.

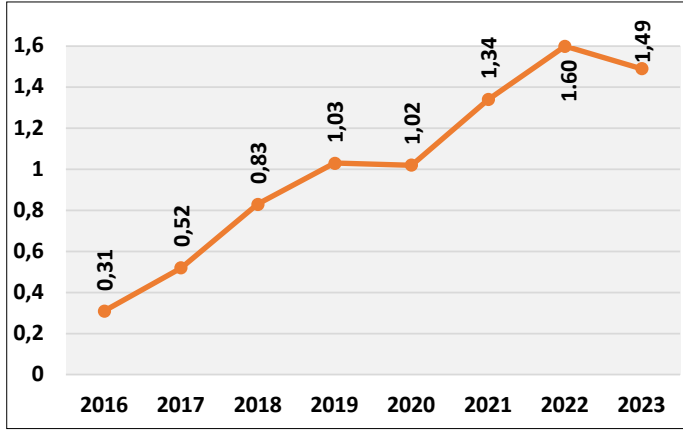
Tablo.392 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	9,6	1.840	0,52
2018	13,3	1.603	0,83
2019	18,2	1.764	1,03
2020	15,7	1.546	1,02
2021	24,4	1.820	1,34
2022	24,5	1.536r	1,60r
2023	23,0	1.539	1,49

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r, revize edilmiştir

2023 yılında en çok Duvar Kâğıdı ihracatı yapan ilk 3 ülke Çin, Almanya ve Belçika'dır. Bu üç ülkenin de ihracatı geçen seneye göre artmıştır. İlk 10 ihracatçı ülke sıralamasında yer alan diğer ülkeler sırası ile İngiltere, İtalya, İsveç, Fransa, Hollanda, Güney Kore ve ABD'dir. Türkiye 22,8 milyon dolarlık ihracatı ile 13.sırada yer almaktadır.

Grafik.90 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde

Tablo.393 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	445.514.000	1	Çin	462.903.000
2	Almanya	178.381.791	2	Almanya	183.428.000
3	Belçika	121.637.000	3	Belçika	137.623.000
4	İngiltere	90.044.706	4	İngiltere	93.448.000
5	İtalya	80.430.000	5	İtalya	78.857.000
6	İsveç	56.290.769	6	İsveç	69.212.000
7	Fransa	51.610.000	7	Fransa	62.878.000
8	Güney Kore	49.178.000	8	Hollanda	62.612.000
9	ABD	48.966.612	9	ABD	49.604.000
10	Hollanda	47.883.283	10	Güney Kore	47.685.000
13	Türkiye	24.444.275	13	Türkiye	22.861.561
Toplam İhracat		1.535.560.000	Toplam İhracat		1.538.860.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

2022 yılı verilerini geç açıklayan Hindistan geçen sene en çok duvar kâğıdı ithal eden ülke olmuştur. 2023 yılında ise en çok Duvar Kâğıdı ithal eden ülke 113,9 milyon dolar ile ABD olmuştur. ABD'nin ardından en çok ithalat yapan ülke ise 107,6 milyon dolar ile Fransa'dır. Geçen yıl en çok duvar kâğıdı ithal eden Hindistan'ın ithalatı 2023 yılında yüzde 47,2 düşerek 86,7 milyon dolara gerilemiştir. En çok Duvar Kâğıdı ithal eden diğer ülkeler sırası ile İngiltere, Kazakistan, Özbekistan, Rusya, Hollanda, Belçika ve Azerbaycan'dır. Türkiye dünya duvar kâğıdı ithalatında 45. sırada yer almaktadır.

Tablo.394 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Hindistan	164.159.000	1	ABD	113.921.000
2	ABD	113.681.088	2	Fransa	107.592.000
3	Fransa	110.984.000	3	Hindistan	86.703.000
4	Kazakistan	67.749.000	4	İngiltere	70.093.000
5	İran	62.056.000	5	Kazakistan	67.028.000
6	Özbekistan	60.599.381	6	Özbekistan	53.135.000
7	İngiltere	60.394.000r	7	Rusya	51.542.000
8	Rusya	56.343.000	8	Hollanda	43.500.000
9	Hollanda	39.668.000r	9	Belçika	38.579.000
10	Belçika	31.360.000r	10	Azerbaycan	31.939.000
50	Türkiye	4.777.569	45	Türkiye	5.604.938
Toplam İthalat		1.532.463.000	Toplam İthalat		1.529.924.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r; revize edilmiştir

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2023

PREFABRİK YAPILAR

PREFABRİK YAPILAR

Prefabrik yapılar başlığı altında ahşap prefabrik yapılar, betondan prefabrik yapılar, demir çelikten prefabrik yapılar ile alüminyumdan prefabrik yapılar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Prefabrik yapılar için girişim sayıları ahşaptan, betondan, metalden ve plastikten olmak üzere ayrımları ile Tablo.395'te sunulmaktadır. 2023 yılında en çok metal prefabrik yapı üreten firma bulunmaktadır. Metal Prefabrik Yapı üreten 268, Beton Prefabrik Yapı üreten 38, Ahşap Prefabrik Yapı üreten 35, Plastik Prefabrik Yapı üreten ise 10 firma bulunmaktadır.

Prefabrik yapıların üretim büyüklüklerine ilişkin olarak ise TÜİK tarafından üretilmiş olan bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo.395 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı; Adet

Yıllar	Ahşap Yapılar	Betondan Yapılar	Metal Yapılar	Plastik Yapılar
2019	20	34	188	7
2020	23r	35	225r	9r
2021	27r	36	229r	12r
2022	33r	35	242r	12r
2023	35	38	268	10

Kaynak: TÜİK, r, revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin bulunmaması nedeniyle prefabrik yapılarla ilişkin sağlıklı iç pazar değerlendirmesi yapılacak veri üretilmemektedir. İhracat ve ithalat rakamları üretim ve tüketim büyüklükleri için göreceli bir fikir vermekle birlikte yine de yeterli olmamaktadır.

Dış Ticaret

Türkiye'nin prefabrik yapılar dış ticareti ahşap, beton, metal ve plastik prefabrik yapılar için birlikte değerlendirilmektedir. Türkiye'nin prefabrik yapı ihracatı miktar olarak 2023 yılında yeniden artış göstermiştir. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 3,3 artmış ve 110.494 ton olmuştur. Değer olarak ihracat 2023 yılında yüzde 1,1 yükselmiş ve 297 milyon dolara çıkmıştır. 2018 yılından 2022 yılına kadar artan ihracat birim değeri 2023 yılında 2,68 dolar/kg olmuştur.

Tablo.396 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	98.622	205,0	2,08
2020	111.319	238,5	2,14
2021	110.220	257,9	2,33
2022	106.943	293,5	2,74
2023	110.494	297,0	2,68

Kaynak: TÜİK

Prefabrik yapı ithalatı 2023 yılında sıçrama göstermiştir. 2023 yılında ithalat miktar olarak yüzde 934 artmış 20.574 ton olmuştur. İthalat değer olarak ise yüzde 293 artmış ve 48,6 milyon dolara çıkmıştır. İthal birim fiyatı ise 2022 yılında 6,16 dolar/kg iken 2023 yılında 2,36 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.397 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	1.892	7,8	4,12
2020	4.510	26,7	5,92
2021	3.068	13,4	4,36
2022	1.989	12,2	6,16
2023	20.574	48,6	2,36

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin yıllar itibarıyla en çok ihracat yaptığı ülkeler, pazarlarda oluşan talebe göre değişiklikler göstermektedir. 2023 yılında en çok Prefabrik Yapı ihracatı yapılan ülke Suudi Arabistan olmuştur. Suudi Arabistan geçen seneki ilk 10 ülke sıralaması içinde yer almazken Kuveyt, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Libya da bu sene ilk 10 ülke içinde yer almışlardır. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkeler Türkmenistan, Almanya, Hollanda, Fransa, İngiltere ve Irak'tır.

Tablo.398 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Katar	27.112.765	1	Suudi Arabistan	60.207.634
2	Türkmenistan	23.495.675	2	Türkmenistan	28.324.558
3	Almanya	18.849.416	3	Almanya	13.803.617
4	Hollanda	16.588.683	4	Kuveyt	11.734.701
5	Fransa	14.110.053	5	Hollanda	10.312.886
6	İngiltere	11.551.198	6	Libya	9.771.094
7	Irak	10.458.006	7	Irak	8.895.497
8	Rusya	9.920.100	8	İngiltere	8.496.195
9	İsrail	7.959.054	9	Kongo Dem Cumhuriyeti	8.304.000
10	Bulgaristan	7.119.570	10	Fransa	7.066.548
Toplam İhracat		293.419.851	Toplam İhracat		296.663.252

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2023 yılında en çok Prefabrik Yapı ithalatı yaptığımız ülke 18,9 milyar dolar ile Çin olmuştur. 10 ili çok kötü etkileyen depremde çok sayıda binanın yıkılması nedeni ile prefabrik yapı talebi yurt dışından karşılanmıştır. Çin'in ardından en çok ithalat yapılan ülke Rusya'dır. Rusya'dan yapılan ithalatta 3 kat artmıştır. Rusya'nın ardından üçüncü sırada ise İsveç bulunmaktadır. Bu üç ülke 2022 yılında da en çok ithalat yaptığımız ülkelerdi. En çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülkenin toplam ithalat içindeki payı 2023 yılında yüzde 78,4'tür.

Tablo.399 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Rusya	1.998.189	1	Çin	18.934.186
2	İtalya	1.936.817	2	Rusya	7.382.461
3	İsveç	1.325.267	3	İsveç	2.694.153
4	Finlandiya	1.134.305	4	İtalya	2.541.398
5	Hollanda	1.113.391	5	İsviçre	2.302.404
6	Çin	871.843	6	Almanya	1.115.359
7	Almanya	824.577	7	ABD	967.344
8	Polonya	797.769	8	İsrail	873.079
9	Slovenya	665.049	9	Polonya	711.046
10	ABD	435.218	10	İngiltere	594.544
Toplam İthalat		12.364.943	Toplam İthalat		48.580.591

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

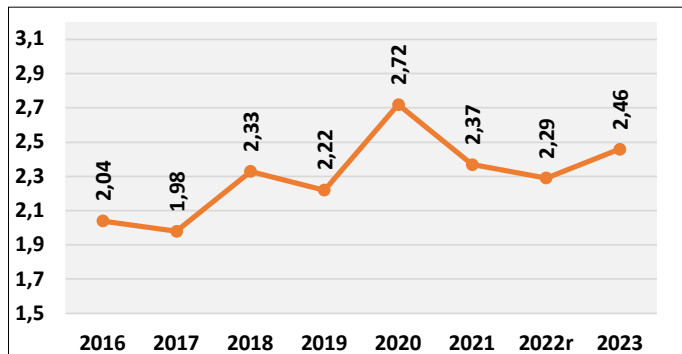
Dünya prefabrik yapılar ihracatı pandemi salgını sonrası hızlı artış göstermişti. 2023 yılında ise dünya ihracatı yüzde 5,4 azalarak 12,1 milyar dolara düşmüştür. Türkiye prefabrik yapı ihracatı ise 2023 yılında da artışına devam etmiştir. Böylece 2022 yılında yüzde 2,29 olan dünya prefabrik yapı ihracatı içindeki payımız 2023 yılında yüzde 2,46'ya yükselmiştir.

Tablo.400 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	167,8	8.470	1,98
2018	211,9	9.100	2,33
2019	205,0	9.223	2,22
2020	238,5	8.778	2,72
2021	257,9	10.896	2,37
2022	293,5	12.771r	2,29r
2023	297,0	12.081	2,46

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.91 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde

Dünya prefabrik yapılar ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin, 2023 yılında 2,99 milyar dolar prefabrik yapı ihracatı gerçekleştirmiştir. Çin'in ihracatı yatay bir seviye izlerken en çok ihracat yapan diğer 9 ülkenin ihracatında gerileme yaşanmıştır. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerin ihracatları birbirlerine yakındır ve yoğun bir rekabet yaşandığı görülmektedir. Diğer ülkeler Hollanda, Çekya, ABD, Estonya, Polonya, İtalya, Almanya, Kanada ve Slovenya'dır. Türkiye dünya ihracatında 13. sırada bulunmaktadır.

Tablo.401 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	2.895.822.000	1	Çin	2.987.228.000
2	Hollanda	756.101.920	2	Hollanda	709.447.000
3	Çekya	666.156.052	3	Çekya	643.687.000
4	Estonya	614.934.510	4	ABD	542.424.000
5	ABD	580.159.838	5	Estonya	464.671.000
6	İtalya	524.766.000	6	Polonya	447.168.000
7	Polonya	442.303.606	7	İtalya	386.439.000
8	Almanya	421.104.205	8	Almanya	375.680.000
9	Belçika	380.832.000	9	Kanada	363.547.000
10	Kanada	374.697.512	10	Slovenya	339.250.000
13	Türkiye	293.419.851	13	Türkiye	296.663.252
Toplam İhracat		12.770.516.000	Toplam İhracat		12.080.728.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya prefabrik yapılar ithalatında en büyük pazar Almanya'dır. Almanya'yı Endonezya, ABD, İngiltere, Kanada, Fransa, Hollanda, Norveç, İsviçre ve Hong Kong izlemektedir. ABD haricinde yer alan ülkelerin tamamında ithalat gerilemiştir. Türkiye artan ithalatı ile dünya ithalatında 37. sırada yer almıştır.

Tablo.402 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	1.070.006.272	1	Almanya	893.346.000
2	Endonezya	890.077.000	2	Endonezya	762.507.000
3	ABD	692.764.352	3	ABD	754.341.000
4	İngiltere	569.893.304	4	İngiltere	481.038.000
5	Hong Kong	521.677.970	5	Kanada	411.126.000
6	Norveç	489.374.930	6	Fransa	389.276.000
7	Fransa	453.249.000	7	Hollanda	373.680.000
8	Kanada	411.321.185	8	Norveç	349.171.000
9	İsveç	386.610.414	9	İsviçre	297.442.000
10	Hollanda	379.529.726	10	Hong Kong	265.955.000
52	Türkiye	12.364.943	37	Türkiye	48.580.591
Toplam İthalat		11.624.041.000	Toplam İthalat		10.102.804.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2023

YALITIM MALZEMELERİ

YALITIM MALZEMELERİ

Yalıtım malzemeleri inşaat sektöründe çok yaygın olarak kullanılmaya başlanan ve aynı zamanda kamu düzenlemeleri ile kullanımı zorunlu kılınan malzemelerdir. Yalıtım malzemeleri yangın, ısı, su, ses-gürültü yalıtımında kullanılmakta ve ürünler ana işlevleri ile örneğin "ısı yalıtım malzemeleri" gibi adlandırılmaktadır.

Ancak yalıtım malzemeleri çok farklı ham maddelerden türemekte olup sanayi ve dış ticaret ürün sınıflandırmalarında yine çok farklı ürün grupları altında dağıntık olarak bulunmaktadır. Bu nedenle yalıtım malzemeleri ile ilgili olarak sayısal veri üretilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Sanayi ve dış ticaret sınıflamalarında kullanılan ana ham maddeye göre isimlendirmeler yapılmaktadır. Bu nedenle ısı, yangın vb. gibi işlevsel ayırım yapmak da güçleşmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Sanayi ürün sınıflandırmasına bağlı olarak yalıtım malzemelerinin kapsadığı ürünler ve bu ürünlerde üretim yapan girişim sayıları Tablo.403'te sunulmaktadır. Açıklanan güncel girişim sayıları 2023 yılına aittir.

Tablo.403 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları

Ürün Tipi	2019	2020	2021	2022	2023
Bitümenli Karışımlar	47	76r	67	64	66
Çatılarda Su Yalıtımı İçin Kullanılan Bitümenli Rulolar, Membranlar	22	21r	19r	18	19
Su Yalıtımı İçin Kullanılan Bitümenli Diğer Ürünler (Çatı Kiremiti vs.)	19	18	24r	24	25
Su Yalıtımı	80	82	84	86	87
Taş Yünü	11	12r	12r	13	13
Polistren Yalıtım Levhaları EPS, XPS Paneller	43	51	54r	49	51
Poliüretan Yalıtım Levhaları vs.	40	47	46r	47	48
Kauçuk Yalıtım Levhaları vs.	14	12r	12r	13	13
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil) Tül	1	1	1	1	1
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil) Örtü Şilte ve Paneller	1	2	3r	3	2
Cam Yünü ve Cam Liflerden Keçeler	7	6	7r	8	11
Perlit	3	4	4	4	4

Kaynak: TÜİK, r, revize edilmiştir

Yalıtım malzemeleri üretiminde 2021 yılında önemli artışlar olmuş, üretim artışı 2022 yılında da devam etmiştir. 2023 yılında ise üretimde düşüş yaşanmıştır. Isı ses ve yangın yalıtım malzemeleri üretimi 2023 yılında yüzde 3,5 azalarak 670.400 ton olmuştur. Su yalıtım malzemeleri üretimi ise yüzde 4,4 gerilemiş ve 540.000 ton olarak gerçekleşmiştir. Toplam yalıtım malzemeleri üretimi de 2023 yılında yüzde 3,2 azalmış ve 1,21 milyon ton olmuştur.

Tablo.404 Yalıtım Malzemeleri Üretimi Ton

Yıllar	Isı Ses ve Yangın Yalıtım Malzemeleri	Su Yalıtım Malzemeleri	Toplam Yalıtım Malzemeleri
2018	715.242	577.887	1.293.129
2019	658.000	537.000	1.195.000
2020	626.600	516.772	1.143.372
2021	682.000	544.000	1.226.000
2022	695.000	565.000	1.250.000
2023	670.400	540.000	1.210.400

Kaynak: TÜİK

İç Pazar

Türkiye, hızlı büyüyen ve geniş bir yalıtım malzemeleri iç pazarına sahiptir. 2018 ve 2019 yıllarındaki daralmanın ardından iç talep 2020 yılında da yüzde 6,0 azalarak 1,04 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında iç pazar yeniden büyümüş ve 2022 yılında 1.086.029 ton olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında iç pazarda büyüme önemli ölçüde yavaşlamıştır ve iç tüketim 1.097.603 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.405 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	1.293.129	149.406	83.424	1.227.147
2019	1.195.000	165.531	79.630	1.109.097
2020	1.143.372	172.447	71.566	1.042.512
2021	1.226.000	242.794	78.213	1.061.419
2022	1.250.000	240.571	76.660	1.086.029
2023	1.210.400	201.985	89.188	1.097.603

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye, son 10 yılda yalıtım malzemelerinde üretim kapasitesini genişleterek artan oranda ihracat yapmaya başlamıştır. İhracat miktar olarak 2021 yılında 242.794 tona kadar yükselmiştir. 2022 ve 2023 yıllarında ise ihracat gerilemiştir. 2023 yılında ihracat miktar olarak yüzde 16,0 azalarak 201.985 tona inmiştir. İhracat değer olarak ise yüzde 9,8 azalmış ve 200 milyon dolar olmuştur. İhracat birim değeri 2022 yılında 0,92 dolar/kg iken 2023 yılında 0,99 dolar/kg seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo.406 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	165.531	162,1	0,98
2020	172.447	155,4	0,90
2021	242.794	222,7	0,92
2022	240.571	221,5	0,92
2023	201.985	200,0	0,99

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin yalıtım malzemeleri ithalatı 2023 yılında önemli ölçüde artmıştır. 2023 yılında ithalat miktarı olarak yüzde 16,3 artarak 89.188 tona çıkmıştır. İthalat değeri olarak ise yüzde 17,9 artmış ve 231,7 milyon dolar olmuştur. İthalat değeri olarak ihracatı geçmiştir. İthalat birim fiyatı 2023 yılında 2,60 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.407 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	79.630	150,6	1,89
2020	71.566	147,2	2,06
2021	78.213	178,2	2,28
2022	76.660	196,5	2,56
2023	89.188	231,7	2,60

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye, yalıtım malzemeleri ihracatının büyük bölümünü yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ilk 10 pazar sıralamasında yer alan Azerbaycan ve İtalya 2023 yılında yerini Ukrayna ve İngiltere'ye bırakmıştır. 2023 yılında en çok ihracat yaptığımız ülke Irak'tır. İhracatta ilk 10 sırada yer alan ülkelere yapılan ihracatın payı yüzde 50,8'dir. Sıralamadaki ülkelere İsrail, Gürcistan, Almanya ve İngiltere haricindeki tüm ülkelere ihracat gerilemiştir.

Tablo.408 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	27.944.662	1	Irak	25.928.052
2	Romanya	20.265.533	2	Bulgaristan	15.321.478
3	Bulgaristan	16.061.344	3	İsrail	14.203.143
4	İsrail	13.363.990	4	Romanya	11.852.016
5	Sırbistan	10.622.145	5	Gürcistan	9.099.539
6	Gürcistan	8.668.090	6	İngiltere	6.057.145
7	Polonya	8.383.858	7	Sırbistan	5.196.154
8	İtalya	6.419.735	8	Polonya	4.989.560
9	Almanya	4.212.023	9	Almanya	4.777.752
10	Azerbaycan	4.106.880	10	Ukrayna	4.042.624
Toplam İhracat		221.399.828	Toplam İhracat		199.678.626

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin yalıtım malzemeleri ithalatında ilk sırayı 41,5 milyon dolar ile Çin almaktadır. En çok Yalıtım Malzemesi ithalatı yaptığımız diğer ülkeler sırası ile Hollanda, Almanya, Fransa, Polonya, Belçika, İspanya, ABD, İngiltere ve İtalya'dır. İlk 10 ülkeden yapılan ithalatın payı yüzde 82,3'tür.

Tablo.409 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	36.591.039	1	Çin	41.547.990
2	Almanya	26.807.104	2	Hollanda	36.353.419
3	Fransa	21.897.130	3	Almanya	27.554.458
4	Hollanda	18.506.364	4	Fransa	21.480.031
5	ABD	15.686.054	5	Polonya	20.923.985
6	İngiltere	9.747.132	6	Belçika	9.462.147
7	Polonya	8.040.356	7	İspanya	9.441.887
8	Belçika	7.315.997	8	ABD	9.139.693
9	İspanya	7.050.564	9	İngiltere	8.912.574
10	İtalya	4.933.173	10	İtalya	5.985.668
Toplam İthalat		196.542.600	Toplam İthalat		231.693.779

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

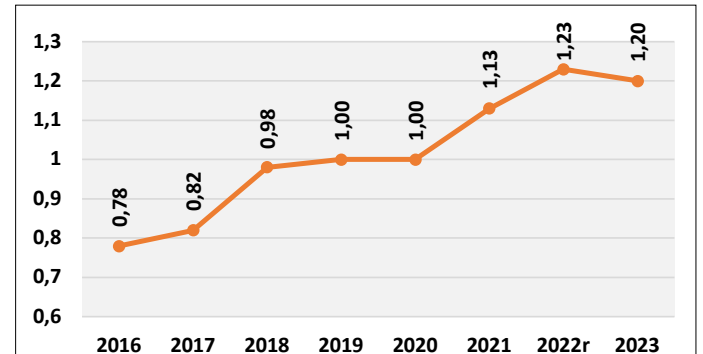
Dünya yalıtım malzemeleri ihracatı 2023 yılında bir önceki yılı göre 7,3 azalarak 16,65 milyar dolara gerilemiştir. Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatı da 2023 yılında düşerek 200 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin Dünya yalıtım malzemeleri ihracatı içindeki pazar payı 2023 yılında yüzde 1,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.410 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	123,2	15.040	0,82
2018	157,7	16.117	0,98
2019	162,1	16.134	1,00
2020	155,4	15.535	1,00
2021	222,7	19.664	1,13
2022	221,5	17.958r	1,23r
2023	200,0	16.646	1,20

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r; revize edilmiştir

Grafik.92 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya yalıtım malzemeleri ihracatında ilk sırada 1,77 milyar dolar ile Çin yer almaktadır. Çin'in ardından en çok Yalıtım Malzemesi ihraç eden ülke 1,76 milyar dolar ile ABD'dir. Yalıtım Malzemesi ihraç eden ilk 10 ülkenin tamamı gelişmiş ülkedir. Almanya, Japonya, Polonya, Kanada, Hollanda, Belçika, Fransa ve İtalya sıralamada yer alan diğer ülkelerdir. Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatında 18. sırada yer almaktadır.

Tablo.411 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.990.646.000	1	Çin	1.777.394.000
2	Almanya	1.818.540.062	2	ABD	1.763.862.000
3	ABD	1.719.704.485	3	Almanya	1.643.019.000
4	Japonya	1.266.178.562	4	Japonya	966.825.000
5	Polonya	913.904.846	5	Polonya	929.552.000
6	Kanada	800.328.341	6	Kanada	861.983.000
7	Hollanda	772.962.966	7	Hollanda	732.565.000
8	Belçika	696.833.000	8	Belçika	672.991.000
9	Fransa	667.687.000	9	Fransa	606.983.000
10	İtalya	548.573.000	10	İtalya	558.331.000
18	Türkiye	221.399.828	18	Türkiye	199.678.626
Toplam İhracat		17.958.435.000	Toplam İhracat		16.645.854.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

3 büyük ihracatçı ülke olan Çin, Almanya ve ABD aynı zamanda ilk 3 büyük ithalatçı ülkedir. Çin'in 2023 yılında ilk sıradadır. Çin'in ithalatı 2023 yılında yüzde 19,7 düşerek 3,42 milyar dolara gerilemiştir. İkinci sırada yer alan Almanya ile üçüncü sırada yer alan ABD'nin de ithalatı gerilemiştir. Diğer büyük Yalıtım Malzemeleri pazarları Meksika, Fransa, Kanada, İngiltere, Vietnam, İtalya ve Polonya'dır. Türkiye dünya ithalat sıralamasında 22. sıradadır.

Tablo.412 Dünya Yalıtım Malzemeleri İthalatçıları 2022-2023

2022			2023		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	4.268.696.000	1	Çin	3.424.073.000
2	ABD	2.684.627.000	2	Almanya	2.308.047.000
3	Almanya	2.536.747.000	3	ABD	2.119.323.000
4	Fransa	1.412.328.000	4	Meksika	1.414.104.000
5	Meksika	1.375.699.000	5	Fransa	1.409.757.000
6	Kanada	1.364.808.000	6	Kanada	1.303.948.000
7	Vietnam	1.319.331.000	7	İngiltere	1.204.474.000
8	İngiltere	1.212.452.000	8	Vietnam	1.117.124.000
9	İtalya	1.129.607.000	9	İtalya	1.077.182.000
10	Polonya	978.031.000	10	Polonya	931.140.000
23	Türkiye	196.542.600	22	Türkiye	231.693.779
Toplam İthalat		17.716.909.000	Toplam İthalat		16.357.532.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

DESTEKLEYENLER*

AKÇANSA

www.akcansa.com.tr

ÇUHADAROĞLU

www.cuhadaroglu.com

Dalmacıyalı

ILERI ISI YALITIM SISTEMI

'DOGRUSU'

www.dalmacyali.com.tr

dyo

www.dyo.com.tr

E.C.A. **SEREL**

YILLARCA BERABER

www.eca.com.tr

EJOT

www.ejot.com.tr

FİBROBETON

Yapılarınıza Değer

www.fibrobeton.com.tr

+GF+ **hakan**
PLASTİK

www.gfps.com/tr

İZOCAM

www.izocam.com.tr

Kale

www.kale.com.tr

Kalekim

www.kalekim.com

Koramic
YAPI KİMYASALLARI

www.koramic.com.tr

PİMAPEN

www.pimapen.com.tr

VitrA

www.vitra.com.tr

YAPI FUARI
TURKEYBUILD İSTANBUL

16 - 19 Nisan 2025

TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul

www.yapifuari.com.tr

*Logolar alfabetik sıraya göre dizilmiştir.